

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, SAN DIEGO

3 1822 02463 3612

University of California
Southern Regional
Library Facility

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, SAN DIEGO

3 1822 02463 3612

Social Sciences & Humanities Library

University of California, San Diego

Please Note: This item is subject to recall.

Date Due

APR 20 1999

JUN 17 1999

CLEARED ILL.

LIBRARY
UNIVERSITY OF
CALIFORNIA
SAN DIEGO

P. Llywyr Coch o Hergest

Y GYVROL I

Y MABINOGION

ETC.

Five hundred copies of this work were printed in 1886; and issued to subscribers on St. David's Day, 1887.

Nos. 1-80 were printed on hand-made paper; Nos. 81-230 on toned paper; Nos. 231-480 on antique laid paper.

The number of this copy is 326 *J.E.*

#103141

The Text
OF THE
Mabinogion

AND OTHER WELSH TALES

FROM THE

Red Book of Hergest

EDITED BY

JOHN RHÛS, M.A.

PROFESSOR OF CELTIC IN THE UNIVERSITY OF OXFORD

AND

J. GWENOGVRYN EVANS

'We hold the man who gives texts, not before easily accessible, in a handsome and convenient form, to be ten times worthier of the corporation of letters than the man who is perpetually pottering over questions of authorship . . . The possession of the text . . . is what is really worth something; the rest is, if not all, yet in great part, literary leather and prunella.'—*Saturday Review*.

Oxford

ISSUED TO SUBSCRIBERS ONLY

BY J. G. EVANS, 7 CLARENDON VILLAS

1887

(All rights reserved)

Oxford

PRINTED AT THE CLARENDON PRESS

BY HORACE HART, PRINTER TO THE UNIVERSITY

TO
THE MOST HONOURABLE
THE MARQUESS OF BUTE, K.T.
Baron Cardiff of Castle Cardiff

ETC. ETC. ETC.

THIS WORK IS DEDICATED
IN ACKNOWLEDGMENT OF THE INTEREST
HE TAKES IN

Welsh Literature

Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

Preface.

THE sole object which my co-editor and I have in publishing the present volume is to place before the student of Welsh literature, without note or comment, the RED BOOK text of the MABINOGION and the Welsh Tales and Romances usually associated with them. No pains have been spared by either of us to make the reproduction as accurate as in us lies. Of course we lay no claim to absolute accuracy, but as compared with the Welsh texts hitherto published, we venture to regard our volume as the fruits of the first sustained effort to meet, in point of accuracy, the requirements of modern philology; moreover, we should not greatly dread to have our work placed in comparison with the best edited publications of the Early English Text Society, or of kindred bodies with a well-earned reputation.

An attempt to give the same text was made by Lady Charlotte Guest, with the aid of *Tegid*, now nearly half a century ago, a time which, so far as concerns a work of this nature, may be said to

belong to the pre-scientific era. Still Lady Guest performed her task with great success; in a word, the text of her edition approximates to the original more nearly than that of any other Welsh text of any length. But her edition, always expensive, has for some years been practically out of the reach of the ordinary student, besides that greater accuracy is now imperative. Hence our effort to meet the requirements of a more exacting age. The so-called *History of Taliessin*, which her ladyship thought expedient to include in her edition, is not published in this volume, because it has no claim to rank with the *Mabinogion* and other tales of the same epoch. We have, on the other hand, inserted as an appendix a version of the *Triads*, Mythical and Historical, because they throw light on the contents of the rest of the volume.

Since the publication of Lady Guest's handsome volumes, an idea prevails that any Welsh tale of respectable antiquity may be called a *mabinogi*, but there is no warrant for extending the use of the term to any but the 'four branches of the *Mabinogi*,' namely, Pwyll, Prince of Dyved; Branwen, daughter of Llyr; Manawydan, son of Llyr; and Math, son of Mathonwy. For, strictly speaking, the word *mabinog* is a technical term belonging to the bardic system; and it means a literary apprentice. In other words, a *mabinog* was a young man who had not yet acquired the art of making verse, but one who received instruction from a qualified bard. The natural infer-

ence is that the Mabinogion meant the collection of things which formed the Mabinog's literary training, his stock in trade so to say, for he was probably allowed to relate the tales forming the 'four branches of the Mabinogion' at a fixed price established by law or custom. If he aspired to a place in the hierarchy of letters he must acquire the poetic art. The supposition that a mabinog was a child on his nurse's lap would be as erroneous as the idea that the Mabinogion are nursery tales, a view which no one who has read them can reasonably take.

It is unnecessary to burden this volume with criticism on the text, or to enter on a discussion of the origin of the romances, together with kindred questions: all this ought to find its place in the critical edition, which we hope some day to be able to issue. If it should be asked whether the Mabinogion are worth so much trouble and expense, I cannot answer the question better than by appealing to the lectures delivered on Celtic Literature in this University years ago: these lectures, I may say by the way, formed bright spots in the grey monotony of my undergraduate days; but I will only cite the following passage:—

'The very first thing that strikes one, in reading the MABINOGION, is how evidently the mediæval story-teller is pillaging an antiquity of which he does not fully possess the secret; he is like a peasant building his hut on the site of Halicarnassus or Ephesus; he builds, but what he builds is full of

Preface.

materials of which he knows not the history, or knows by a glimmering tradition merely;—stones “not of this building,” but of an older architecture, greater, cunninger, more majestic. In the mediæval stories of no Latin or Teutonic people does this strike one as in those of the Welsh.’

The more this utterance of Mr. Matthew Arnold is examined in the light of mature study of the originals to which it refers, the more pregnant with meaning it will be found to be.

Lastly, our method of working, as well as questions of palæographical detail, I leave to be set forth by my collaborator, who has devoted years of his life to the careful study of Welsh manuscripts.

JOHN RHÛS.

OXFORD, *February* 8, 1887.

Contents.

	PAGE	
INTRODUCTORY REMARKS	xiii	
MABINOGIION:—		
PWYLL, PRINCE OF DYVED	1	
BRANWEN, DAUGHTER OF LLYR	26	
MANAWYDDAN, SON OF LLYR	44	
MATH, SON OF MATHONWY	59	
TALES:—		
MAXEN'S DREAM	82	
LLUDD AND LLEVELYS	93	
KULHWCH AND OLWEN	100	
RHONABWY'S DREAM	144	
ROMANCES:—		
OWEIN AND LUNET	162	
PEREDUR	193	
GEREINT AND ENID	244	
APPENDIX:—		
TRIADS, MYTHICAL AND HISTORICAL	297	
NOTES ON LETTERS WHICH ARE EITHER DOUBTFUL, PECULIAR, OR CORRECTED IN THE MS.		310
INDEX TO PROPER NAMES, &c.	321	
CROSS REFERENCES	340	
LIST OF SUBSCRIBERS	349	

Facsimiles.

Words Hard to Read	<i>To face page xv</i>
Column 718 of MS.	” ” I
” 833 ”	” ” 128
” 560 ”	” ” 149
” 769 ”	” ” 244

Introductory Remarks.

F all the Welsh MSS. which have come down to us none is so well known by name as the source of the present volume. *The Red Book of Hergest* may be described briefly as a Corpus of Kymric Literature, both prose and verse. It consists of 362 foolscap folios in vellum, and the whole is written in double columns in a style which is characteristic of Welsh MSS. belonging to the latter half of the fourteenth century. The present arrangement of the contents is due either to accident or the binder. Still, saving a few folios here and there, the order must, in the main, be that of the time in which the different parts were transcribed. Without a large number of facsimiles it would be impossible to discuss profitably the variety of hands that were engaged on the whole MS., but it may be stated that we find two very distinct styles of calligraphy—that in which the first third is written, and that of the remaining two-thirds, of which a fair notion may be derived from the facsimiles to be found in this volume. These facsimiles, contrary to the usual custom in the case of photolithographs, have not been 'worked' in any way, *i.e.* nothing has been 'touched in,' so that they are as reliable as the

ordinary process of photography can make them. No difference of style is perceptible between the handwriting of the facsimile facing page 1 and that facing page 244¹: the characters, it is true, are slightly smaller in the one case than in the other, which was due probably to a new quill-pen or a better piece of vellum, for the worse the quality of the vellum the larger the characters become. These two facsimiles are typical of the writing in columns 673-831; 840-844; 588-600; while the facsimile facing page 149 (which, it is more than probable, is by a different hand) represents the writing in columns 555-571; 627-672. The calligraphy of the facsimile facing page 128, confined to columns 832-839 of the Red Book, is unquestionably different from that of the other facsimiles: it will interest students of the 'Greal' to know that this writing is identical in style with Hengwrt MS. 49.

When the Series of Old Welsh Texts was first projected, it was resolved to aim at

Aim. nothing short of a *diplomatic reproduction* of the original manuscripts. A diplomatic reproduction differs from a facsimile chiefly in one particular,—it does not profess to give the special form of the manuscript characters, but it should give character for character, letter for letter, word for word, spacing for spacing, error for error, deletion for deletion, correction for correction, rubric for

¹ I did not find out till the book was ready for the binders that photolithographs could be printed in two colours. This facsimile has been reprinted, but there was no time to reprint the other facsimiles.

a
 agheuedyl
 alker^dun
 arpchau
 bechan [qvt]
 by^dneit
 than
 choth
 cret
 diffieithbch
 diwicles
 disgrethu
 dvan
 ethel
 enneint
 flendz
 gat | or
 gatbridogvon
 grinat
 chuici
 gor diuab
 gbaet cyn
 gbitab
 gritab

hactraf
 hyllyz
 kyly
 kyu | mmet
 latin
 Keinabe
 marthabe
 marchabe
 meluoth
 nened
 minneu
 mozymou
 uat
 perhabt
 penarouin
 poch
 pylotta
 senult
 ueutabu
 by diu
 yghbaethach
 ym
 ykcyznic

rubric ; in short, there must be no tampering of any kind, not even with the punctuation. The more faithfully this principle is carried out, the greater the value of the reproduction. Critical texts 'have their day and cease to be,' but a diplomatic reproduction, once thoroughly done, 'goes on for ever.'

The plan adopted in producing this volume, as far as is known to the writer, is a novel one, at least in this country. In order to make the explanation intelligible, the different types used are brought together on the next page.

Method.

The **ligatured** **ll**, in the Red Book and a few other manuscripts, represents the Welsh sound of that consonant, while the doubling of **l** in a word like 'callon' serves to mark the quality of the preceding vowel.

Hybrid forms are by no means of uncommon occurrence, as may be seen by a glance at the facsimile of words hard to read, facing this page. In the case of proper names as well as in that of words whose meaning is uncertain, it is often impossible to distinguish between **n** and **u**; between **c**, **r**, and **t**; between **fc** and **ft**. A few calligraphic peculiarities tend to show that the scribes were copying an original written in the old Kymric hand which prevailed till the time of the Normans; for it is difficult to account otherwise for the oft-repeated mistakes between **r** and **f** in a word like **llyf**. Professor Rhys first directed my attention to this, and an examination of Old Irish and Old English MSS. will show any one that a final **f** followed by a full stop, or a medial **f** followed by such a letter as **o** can be easily mistaken by any one who is either a little careless, or ignorant of the language of the text. Let the reader examine the letters **j**, **m**, **f**, **r**, **f**., traced on the body of the curious figure at the head of the facsimile opposite: it ought to be explained, however, that these letters do not belong to the original figure. By the way, these quaint figures are mostly found at the end of 'gatherings,' and call attention to the catch-word. Moreover, it should be noted here that no attempt has been made to reproduce the grotesque ornaments at the top of each column, as exemplified in two of our facsimiles.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	A	a	a	a	a	<i>a</i>	a	a
B	B	B	b	b	b	<i>b</i>		b
C	C	C		c	c	<i>c</i>	c	c
D	D	D		d	d	<i>d</i>		d
E	E	E	e	e	e	<i>e</i>	e	e
F	F	F	ff	f		<i>f</i>		f
G	G	G		g	g	<i>g</i>	g	g
H	H	H	h	h	h	<i>h</i>		h
I	I	I		ij		<i>ij</i>	i	i
K	K	K	k	k	k	<i>k</i>		k
L	L	L	l II	l II		<i>l II</i>	l	l II
M	M	M	ay	m ay	m ay	<i>m</i>	m	m
N	N	N		n		<i>n</i>	n	n
O	O	O		o	o	<i>o</i>	o	o
P	P	P	p	pp	pp	<i>p</i>		p
R	R	R		r 2		<i>r 2</i>	r 2	r 2
S	S	S	s ff	sf	s	<i>sf</i>		sf
T	T	T		t		<i>t</i>		t
U	U	U		u		<i>u</i>	u	u
V	V	V	v	v	v	<i>v</i>		v
W	W	W		w 6		<i>w 6</i>	6	w 6
Y	Y	Y		y y	y	<i>y</i>	y	y

Columns 1, 3, 5, represent the ordinary characters written by the scribe, whether as capitals, semi-capitals, or small letters.

Columns 2, 4, 6, represent capitals, semi-capitals, and small letters which bear the touches of the pen of the rubricator, the mediæval representative of the modern editor.

The **Italics** (col. 7) represent letters or words which have been retraced in modern ink by some bungler 'in his cups,' thus compelling the editors to see such letters through his clouded spectacles.

The **Hair line letters** (col. 8) are used to indicate characters which, though very faint in the MS., are still legible.

() Brackets are used to enclose letters which are no longer legible in the MS., but have left their traces there.

[] Square brackets enclose all words, or parts of words, introduced from another MS., in those parts where an accident of some kind has happened to the Red Book.

_____ Letters and words which are underlined in the text are filled in above the line in the MS. It is impossible always to tell whether such letters and words are in the hand of the original scribe,—generally the ink is paler, but the characters are mostly the same as those on the line.

∴ All letters with either the *puncta delentia* under them or a stroke through them have thereby been cancelled by the scribe.

+ When the mark + is placed under a letter, it denotes a substituted character, which is explained in the Notes.

* The asterisk shows the beginning of every fresh column, and the Tudor figures at the top of the page correspond with the number of the column in the MS. The asterisk has, of set purpose, been made inconspicuous, as its only use is to facilitate reference to the original for the purpose of collation.

| It is not unusual to indicate the end of each line in a MS. by a perpendicular stroke, which, however, has been sparingly used in this text, because, as a rule, it answers no earthly purpose and, besides being extremely unsightly, is not in the MS. Let it not be supposed for a moment that this was not done in order to save trouble, for in the writer's transcript each line begins and ends as in the original. Still, in every case where there is any peculiarity in the orthography or ambiguity in the meaning, the end of lines are marked off in the usual way.

The **Black letter** (col. 9), and the Missal capitals at the beginning of each tale, and here and there at the beginning of fresh paragraphs, represent letters written in red ink in the original.

The **Tudor fount** has been employed for titles, and anything printed in that type will *not* be found in the original.

The **contractions** have been reproduced in cases like $\bar{a} = an$ or am ; $\text{t} = et$; $p = per$; and o , which has no fixed meaning: in the cases where the contractions have been extended superior letters have been used to denote such extension, for example, **Arthur^{ur}**; **gorawen^{us}**; **gwraged^d**.

The attempt to indicate, with some approach to accuracy, the distances between the words **Word-Spacing.** has cost more trouble, labour, and expense than any reader is likely to imagine; experience alone could make him realize the difficulty. To mark the spacings in the transcript is a work of great delicacy, but the real trouble begins when the compositor has to unlearn all the rules of his craft and serve his apprenticeship anew. But were Caxton himself to rise from the dead, he could not get over the fact of the incompressibility of type, and the perversity of long syllables. Suppose, for instance, a line had been set in type all but the last word, which is, let us say, 'strength'¹ or 'stretched,' while there is only space enough left for four or five letters. Here comes the dilemma; either previous spacings must be altered, and so made untrustworthy, or we must cut up our words into stre-ngth or stret-ched, which shocks our sense of propriety. For two months various experiments were tried with a view to overcome this difficulty, and though but three sheets were 'composed' during that time, yet after endless corrections of the spacings the result is indifferently good in the case of sheets B, C, D. At last the logic of facts was accepted, and with sheet E the division of words into syllables at the end of lines was given up as a thing incompatible with

¹ It is the opinion of most Englishmen that 'Welsh is full of consonants,' which implies that their own language is full of vowels, a fact attested, I presume, by such words as *strength*, *stretch'd*, &c.

correct spacing¹. In this particular one fails in good company, for the scribe observes no particular rule in cutting up his words at the end of lines: for instance, he cuts up 'a wnaeth' into aw|naeth. The rules framed for indicating the spacing in this volume are:—

(a) When two or more words are written as one word in the MS., like 'aοuc,' 'aphandeth,' 'acynyIle,' they are separated by what may be called *space 1*, as follows: a οuc; a phandeth; acynyIle.

(b) When two or more words are written very close together but are not actually joined, they are separated in the printed page by *space 2*; for instance, a οuc; a phan death; ac yn y Ile.

(c) When words are distinctly separated in the MS., but still by a space less than a full space, this is indicated by *space 3*, thus: a οuc; a phan death; ac yn y Ile; while in a full space these words would be printed: a οuc; a phan death; ac yn y Ile.

In this way it is hoped the requirements of the scholar and the beginner are satisfactorily met; for every scholar, who has any knowledge of manuscripts, will be able to restore in his mind's eye the exact spacing of the original, while the beginner will not be bewildered by treating simple words as compounds.

¹ No doubt a line will be found occasionally where the spacing is only relatively correct. In all such cases it was found impracticable to set the spacing right without composing the sheet afresh.

The foregoing rules have been strictly obeyed in the case of spaces 1¹, 2, 3, but the full space will be found to vary slightly, according as necessity dictated. Note, however, (*a*) that where the MS. divides words usually treated in modern Welsh as compounds the exact spacing of the original has been reproduced, as for example, *di vud*; (*b*) that where the meaning is ambiguous the spacing is similarly reproduced: for instance (on page 100), ‘*arecdouyd ynt y gŵaged weithon*’ may be construed in two ways, with very different results. The Stuart Mills of matrimony would not hesitate to read, *ārec douyd*, &c. ‘wives are now the gift of God;’ while the John Wesleys might with more plausibility, read *a rec douyd*, &c. ‘and wives are become the curse of God.’ But really this is a question for bachelors, in whose hands I leave it.

The Index was made under the double disadvantage of illness and constant interruption: **Index.** the result is submitted with diffidence. Still it is right to say that the text has been read twice over for this purpose alone. Excessive familiarity, however, with the text made it extremely difficult for the writer to keep his mind from wandering; still, he hopes the harvest of omissions will be a scanty one. Of course, all the names indexed

¹ One unfortunate exception runs right through the volume. Wherever *ym* may be equated with the modern *am* it should in consistency be always separated from the word following it by *space 1*, as *ym danat*, *not ymdanat*.

are not proper names. Again, there are numerous references to pages where the particular name is represented by a pronoun only,—a feature nearly always neglected in Indices. When a name occurs once or twice on a page, the line or lines are, as a rule, given as well as the page; but when a name occurs thrice or more, the page alone is given. But, it may be asked, why were not the lines numbered throughout the volume? Because the subscriptions did not justify the extra expense. As a substitute a parchment slip has been provided which, if the reader place its top number against the top line of a page, will enable him to find the required line instantly.

Cross references have been added in the hope that this Index to the Index will prove **Cross** of real service to the student, and enable **References.** him not only to find names and epithets mentioned indirectly, but assist him in his genealogical researches. Possibly I shall be told that I have confounded the persons, and printed in italics words which are not epithets, or vice versa. Nothing more likely: I was not born, like some Welsh scholars, full grown; and I hope to learn something from my critics¹.

Such then are the details of the principle which governed the work of editing the Text of the Mabi-

¹ I speak here in the first person, because Professor Rhys is only indirectly responsible for the Indices. I shall be extremely grateful for any corrections which readers may be good enough to point out to me: also for hints which may enable us to reproduce the next work after a better ideal.

nogion, &c. No doubt tastes will differ about the artistic merits or demerits of the combination of founts employed, as well as concerning the general effect produced; but respecting the trustworthiness of the reproduction it is confidently anticipated there will be no justification for two opinions. The Editors were mindful of their great responsibility in adding another edition of the Mabinogion to those already in existence, for the consequences of an inaccurate text are well-nigh endless; tastes are vitiated; the love of truthfulness and scientific exactness is weakened; scholars are misled, thus giving birth to a crop of baseless theories which, cat-like, have nine lives; while the way for the appearance of a better work is effectually barred for a generation or two. In the present case the Editors can say honestly they have respectively done everything in their power to make the reproduction final, for every proof-sheet was collated with the original manuscript at least three times,—collated backward as well as forward. They have aimed high, and have spared no effort to hit the mark, in the hope that generations to come need not abandon this enterprise of their predecessors, but may build their superstructure without fear for the foundations.

We are told by Mr. Froude that 'Among causes are included our own exertions, and each of us must do what he can, be it small or great . . . If we work on the right side, coral insects as we are, we may contribute something not wholly useless.' Still, single-

handed I should scarcely have dared to give effect to the idea which lay at the root of the scheme for the reproduction of Old Welsh Texts. But my hesitation vanished when Professor Rhÿs expressed his readiness to bear his full share of the labour of collation, for, '*then it was borne in on my mind . . . that I with co-operation and advice from such a quarter this book might edit, not through boldness of much learning, but because I saw and heard much error in many Welsh books, which unlearned men through their simplicity accounted for much wisdom*'¹

I tender my special thanks to the Principal and Fellows of Jesus College, Oxford, for the cordial way in which they assented to my request for permission to transcribe the *Red Book of Hergest*, and for placing it in the Bodleian Library for my convenience; to the Bodley Librarian for enabling me to use the MS. in the best possible light, a matter of much importance; to Mr. Macray and Mr. Madan for their readiness at all times to help me in palæographical details. From the Controller of the Clarendon Press, Mr. Horace Hart, I have received all sorts of help, for which I thank

¹ *þa bearn me on mode, . . . þæt ic ðas boc of Ledenum gereorde to Engliscre spræce awende; na þurh gebylde mycelre lare, ac forþan þe ic geseah and gehyrde mycel gedwyld on manegum Engliscum bocum, þe ungelærede men þurh heora bilewitnesse to micclum wisdom ealdon. Ælfric.*

him cordially, as well as for entering sympathetically into my plans; nor should I fail to record my sense of obligation to the Controller's Assistant, Mr. R. Wheeler, for the benefit of his unobtrusive advice. For the Device of the Texts, which represents the Red Dragon, the Triple Harp, and the Leek—the triadic emblems of the Kymry—I have to thank my wife, who received valuable suggestions from Mr. Madan.

It would be impossible to mention all the friends who have interested themselves actively to make the Series of Welsh Texts known among their immediate circle of acquaintances; but were it not for the exertions of Mr. David Lewis, Barrister-at-Law, Mr. Morfill, Professor Powell, Mr. Marchant Williams, and Mr. Llywarch Reynolds, the publication of this volume would have involved a serious pecuniary loss. To these gentlemen, then, and to others who have given similar aid, the Editors acknowledge their indebtedness and return their heartiest thanks. They desire, also, to express their gratitude to the subscribers for extending to the Welsh Texts scheme the encouragement of their support.

J. GWENOGVRYN EVANS.

OXFORD, *February* 8, 1887.

pby bpt. **D**urkedaf argleyo heb hi. Siannon
 uerth heueyo hen bpt i amrodi ylar. onban
 wod yd vovs. ac ny mynners iubeu ungt. a
 byuny oth gybat ti. ac nys mynnaf etta.
 onyt ti amgtztht. ac ykzbot dy ateb di am
 byuny ydeuthum i. **R**ofi adub heb ynteu boyll.
 llyna vyatteb i ytti. peicaffon deus ar holl dera
 gw amoznyon ybpt. mac ti adeduffon. fe heb
 lucheu. os byuny abynny kynbyrodi yk
 arall gina oet ann. **G**oren no gemyfi heb y pe
 yll bo kyntaf. ac ynyllynyunychoi gina y
 oet. **G**onaf argleyo heb hi. vlyodyn yhen y
 llye heueyo mi abaraf bot gwled darpardeic mi
 barabt erbynd drovnot. **J**ullauzeu heb ynteu a
 unihen avroaf myz oet hynn. **A**rgleyo heb lu
 tric yniach achoffa gwyluraf dyedllit. ac yne
 ith voaf i. **A**gvabann allnaethant. achyzdu
 allnaeth ef parth aeteidu acennier. **P**a amoun
 bynnac abei ganthunt by ybth y uorbyu ych
 coleu ereill ytroflei ynteu. **O**onna treidab y
 vlyodyn hyc y amter allnaethant. ac ynygber
 ab ar yganuet marchab. amynet yrygtab a
 llye euero ven. ac ef adeth y llye allauhen unkyt
 vrbab. alongnuoz allekenyo ac arloy mabr aedo

Dwyll, Prince of Dyved.

Dŷma dechzeu mabinogi.
Dwyll penndeuc dyuet a oed yn arglŷyd ar feith cantref dyuet. Athreigylgweith ydoed yn arberth pŷflys idaó. Adyuot yn yuryt ac yny vedól uynet y hela. Sef kyfeir oe gyuoeth a vynnei y hela glynn cuch. Ac ef agychwynnwys y nos honno o arberth. Ac adoeth hyt ympenn Dwyn diarwya. Ac yno y bu y nos honno. Athannoeth yn Teuencit ydyd kyuodi aozuc adyuot ylynn cuch y eŷŷng y gŷn dan y coet. Achanu y gozn adechzeu dygyuoŷ yŷ hela. Acherdet yn ol y cŷn ac ymgolli ae gedymdeithon. Ac ual ybyd yn ymwarandaó aŷef yŷ erchwys. ef aglywei ŷef erchwys arall. Ac nyt oedynt vn ŷef. a hynny yndyuot ynerbyn y erchwys ef. Ac ef a welei lannerch yny coet ouaes gwaŷtat. Ac ual ydoed y erchwys ef yn ymgael ac yŷtlys y ŷannerch. ef a welei caró ovlaen yŷ erchwys arall. A pharth apherued yŷannerch ŷyma yŷ erchwys a oed yny ol yn ymoŷdiwef ac ef. Ac yny vŷŷó yŷ ŷaóŷ. Ac yna edŷych ohonaó ef ar lió yŷ erchwys heb hanbŷyŷŷaó edŷych ar y caró. Ac oŷ a welfei ef ohelgŷn ybyt. ny welfei cŷn un ŷlió ac ŷynt. Sef

Iiw oed arnunt. Glaerwynn Iathzeit. Ac eu clufteu yngochyon. Ac ual y Iathrei wynnet y cón y Iathzei cochet y clufteu. Ac ar hynny att y kón y doeth ef. A gyaru yz erchwys aladyfsei y caró ymeith. a Iithyaó y erchóys ehunan ar y caró. Ac ual y byd yn Iithyaó y cón. ef awelei varchaó yn dyuot yn ol yz erchwys y ar varch erchlas maó. * A chozn canu am y vynógyl. Agóisc ovzethyn Ióyttei ymdanaó yn wisc hela. Ar hynny y marchaó adoeth attaó ef. Adywedut ual hynn ózthaó. A vnbenn heb ef mi aónn póy óyt ti. Ac nyfuarchaf i well ytti. Ie heb ef ac atuyd. y mae arnat oenryded ual nafdylyy. Dioer heb ef nyt teilygdaó vy anryded am hetteil y hynny. A vnbenn heb ynteu beth amgen. Y rofi aduó heb ynteu dy annwybot dyhun. ath anfyberwyt. Pa anfyberwyt unben aweleift ti arnafi. Dy weleis anfyberwyt vóy ar óz heb ef. no gyaru yz erchwys aladyfsei y karó ymeith. A Iithyaó dy erchwys dy hun arnaó. hynny heb ef anfyberwyt oed. Achynnyt ymdialóyf athi. y rofi aduó heb ef mi awnaf o agclot itt góerth can caró. Avnben heb ef oz góneuthum gam mi abzynaf dy gerēnyd. Padeló heb ynteu ypzyyny di. ózth ual y bo dy enryded. ac ny óni póy óyt ti. Brenhin coronaócyfi ynywlat yd henwyf o honei. Arglóyd heb ynteu dyd da itt. a phawlat yd henóyt titheu o honei. O annóuyn heb ynteu. Araón vzenhin annóvyn óyfi. Arglóyd heb ynteu paffuryf y kaffaf i dy gederennyd di. Ilyma yz wed ykeffy heb ynteu. Óz yffyd gyuerbyn y gyuoeth amkyuoeth ynneu yn ryuelu arnaf yn

wafftat. **S**ef yŵ hōnnō. Hafgan bŷenhin o annōuyn. Ac yz gōaret gozmes hōnnō y arnaf. Ahynny aelly di ynhaōd y keffy vygkerennyd. **M**inneu awnaf hynny heb ynteu ynllawen. amanac ditheu ymi pafuryf y gallōyf hynny. Managaf heb ynteu. Ilyna val y gelly. **M**i awnaf a thi gedymdeithas gadarn. **S**ef ual ygōnaf. mi ath rodaf di ymlle i yn annōuyn. ac arodaf y wreic deckaf aweleift eiryōet y gyfscu y gyt athi beunoeth. Am pŷyt ynheu amgōsked arnat ti. hyt nabo gōas yftauell nafōydyāōc nady n arall oc am kanlynnwys i eiryōet awypo na bo miui vych di. ahynny heb ef hyt ympenn y vlōydyn oŷdyd auoŷy. ac an kynnadyl yna yny lle honn. **I**e heb ynteu kyt bōyfi yno hyt ympenn y vlōydyn. pagyfuarōyd avyd ymi o ymgael ar gōz adywedy di. **B**lōydyn heb ef yheno ymae oet yrofi ac ef ar yryt. Abyd di ym rith i yno heb ef. Ac un dŷana*ōt arodych di idaō ef. ny byd byō ef ohōnnō. Achyt archo ef ytti yz eil. nadyzō yz aymbilio athi. Yz arodōn i idaō ef hagen. kystal achynt ydymladei a mi dŷannoeth. **I**e heb y pōyll beth awnaf i ymkyuoeth. **M**iawnaf heb yz araōn nabo yth gyuoeth na gōz nagōzeic awypo nabo tidi wyfi. amiui aaf yth le di. ynllawen heb y pōyll amiui aaf ragof. **D**ilefteir uyd dyhynt ac ny ruffya dim ragot yny delych ymkyuoeth i. Ami auydaŷ hebŷygyat arnat. ef aehebŷygyaōd yny welas y Ilys ar kyfuanned. Ilyna heb ef y Ilys arkyuoeth yth uedyant. a chyrch y Ilys nyt oes yndi neb nyth adnapo. Ac ōzth ual y gōelych ygōaffanaeth yndi yd adnabydy voes y

Ilys. kyꝛchu y Ilys aozuc ynteu. Ac yny Ilys ef
 awelei hundyeu aneuadeu ac yftauelloed. ac adurn
 teckaf oꝛ awelfei neb o adeiladeu. ac yzneuad y
 kyrchwys ydiarchenu. ef adoeth mackóyeit agóeif-
 fon ieueinc ydiarchenu. Aphaóꝛ ual ydelynt kyuarch
 góell awneynt idaó. Deu uarchaóꝛ adoeth ydynnu
 y wifc hela y amdanaó. ac y wifcaó eurwifc obali
 ymdanaó. ar neuad agyweirywyt. Ilyna y góelei
 ef teulu a niueroed. ar niuer hardaf a chyweiryaf
 oꝛ awelfei neb yndyuot ymywn. ar urenhines y
 gyt ac óynt yn deckaf gózeic oꝛ awelfei neb. ac
 eurwifc ymdanei obali Iathreit. Ac ar hynny y
 ymolchi yd aethant. achyꝛchu y byꝛdeu aozugant.
 ac eifsted awnaethant ual hynn. Y urenhines oꝛ
 neillparth idaó ef. ar iarll debygꝛei ef oꝛparth
 arall. adechzeu ymdidan awnaeth ef ar vꝛenhines.
 Ac oꝛ awelfei eiryóet óꝛth ymdidan ahi. difemylaf
 gózeic a bonhedigeidaf y hannóyt ae hymdidan oed.
 Athzeulaó awnaethant bóyt allynn a cherdeu achy-
 uedach. Oꝛ awelfei o hoꝛll lyffoed y dayar. Ilyna y
 Ilys diwallaf o vóyt allynn. ac eur left^{ri} atheyꝛn-
 dlyffeu. amfer adoeth udunt y uynet ygyfcu. ac y
 gyfcu ydaethant ef ar urenhines. Ygyt ac ydaeth-
 ant yꝛ góely ymchoelut y wyneb att yꝛ erchwyn
 aozuc ef. Ae gevyn attei hitheu. o hynny hyt tran-
 noeth. ny dywaóꝛt ef óꝛthi hi vngeir. Óꝛannoeth
 tirionóch ac ymdidan hegar auu y ryngtunt. Peth
 bynnac ogarueidzóyd avei y ryngtunt ydyd. ny bu
 un nos hyt ympenn y vlóydyn amgen noc auu * y
 nos gyntaf. Óꝛzeulaó y vlóydyn awnaeth dázóy hela

acherdeu a chyfedach a charueidrôyd ac ymdidan
 achedymdeithon. hyt yn os ydoed oet y gyfranc.
 Ynoet y nos honno kystal y doei y gof yz dyn
 eithaf ynyz hoſſgyuoeth yz oet. Ac yntev adoeth
 yz oet agôyada y gyuoeth y gyt ac ef. Ac ygyt ac
 ydoeth yz ryt. marchaôc agyuodes y vynyd. Ac
 adywaôc val hynn. A wyada heb ef ymwrandeôch
 ynda y rông y deu vzenhin ymae yz oet hōnn y
 ryngtunt. Ahynny rông eudeu gozſ eſſdeu. A phop
 un ohonunt yffyd haôôz ar ygilyd ahynny amdir.
 adayar. Afegur ydigaôn pōb o honaôch vot eithyz
 gadu y ryngtunt ôy eſſdeu. Ac ar hynny y deu
 urenhin aneffayſſant ygyt amperued y ryt. ac ym-
 gyuaruot. Ac ar y goſſot kyntaf y gôz a oed ynſſe
 araôn aoffodes ar hafgan ymperued bogel ydaryan
 yny hylt yn deu hanner ac yny tyz yz arueu. Ac
 yny vyd hafgan hyt y vzeich ae paladyz dros pedzein
 y varch yz ſſaôz. Ac agheuaôl dyznaôc yndaô ynteu.
 A unben heb yz hafgan padylyet oed itti ar vy
 angeu i. nyt yttoedôn i yn holi dim ytti. ny wydôn
 achaôs itt heuyt ym ſſad i. Ac yz duô heb ef canys
 dechzeueiſt vylſad. gozffen. A vnbenn heb ynteu.
 ef aeill vot yn ediuar gennyf awneuthun itt. keis
 ath ladho ny ladaf i di. Vyg gôyadakywir heb
 yz hafgan dygôch vi odyma. neut teruynedic agheu
 y mi. nyt oes anfaôd ymi ych kynnal chōi bellach.
 Vyg gôyada ynheu heb y gôz a oed ynſſe araôn
 kymerôch ych kyuarôyd agôybydôch pōy a dylly
 bot ynwyz ymi. Arglôyd heb y gôyada paôb ae
 dylly. kanyt oes vzenhin arhoſſ annôvyn namyn ti.

Ie heb ynteu adel ynwardaŵc iaŵn yŵ y gymryt.
 Ac ar ny del ynvuud. kymhellŵr o nerth cledyfeu.
 Ac ar hynny kymryt gŵiogaeth y gŵyŵ adechŵeu
 gozefgyn ywlat. Ac erbynn hanner dyd dŵannoeth
 ydoed yny vedyant y dŵy deŵnas. Ac ar hynny
 ef a gerdŵys parth ae gynnadyŵ. Ac adoeth y lyn
 cuch. Aphandoeth yno ydoed araŵn vŵenhin an-
 nŵuyn yny erbyn. Ilaŵen vu pob vn ŵŵth y gilyd
 ohonunt. Ie heb yŵ araŵn duŵ adalo itt dy gedym-
 deithaf mi ae kigleu. Ie heb ynteu pandelych
 dy hun yth wlat. ti awely awneuthum yrot ti. a
 wnaethoŵt * heb ef yrofi. duw aetalŵ itt. Yna
 y rodes araŵn y ffuryŵ ae dŵych e hun y pŵyŵ pen-
 deuc dyuet. Ac y kymertŵ ynteu y ffuryŵ ehun
 aedŵych. Ac y kerdaŵd araŵn racdaŵ parth aelys
 y annŵvyn. ac y bu digryŵ gantaŵ ymwelet ae niuer
 ac ae teulu. kanys gŵelfei yŵ yŵtalym. Wnteu hagen
 ny wybuyŵffynt y eiŵfeu ef. Ac ny bu newydach
 gantunt y dyuodyat no chynt. Y dyd hŵnnŵ a
 dŵelwys trŵy digriŵŵch aŵewenyd. Ac eiŵted ac ym-
 didan ae wreic ac aewyŵda. Aphan vu amŵerach
 kymryt hun no chyuedach y gyŵcu ydaethant.
 Y wely agyŵchŵwys y bŵenhin ae wreic aaeth attaŵ.
 Kyntaf y gŵnaeth ef ymdidan ae wreic. ac ymyrru
 ardigrifŵch ferchaŵl acharyat arnei. Ahynny nyŵgoz-
 dyfynaffeŵ hi yŵ yŵblŵydyn. Ahynny a vedylyŵys hi.
 Oi aduŵ heb hi paamgen vedwl yŵŵyd yndaŵ ef heno
 noc ary uu yŵ blŵydyn y heno. Amedylyŵa a wnaeth
 ynŵhir. Agŵedy y medŵl hŵnnŵ dyhunaŵ aŵnaeth ef.
 Aphanabyŵl adyŵaŵt ef ŵŵthi hi ar eil ar trydyd. Ac

atteb nys kauas ef genthi hi yn hynny. Paacha6s heb ynteu nadyweddy di 6rthyfi. Dywedaf 6rthyt heb hi nadywedeis yf bl6ydyd y gymeint yny kyfry6 le ah6nn. Paham heb ef. ys glut abeth ydymdi-danyffam ni. Meuyl im heb hi yz yf bl6ydyd y neithwyz oz pan elem yn yblic yndillat g6ely na digrif6ch nac ymdidan nac ymchoelyt ohonat dy wyneb attafi ynchwaethach auei v6y nohynn oz bu yrom ni. Ac yna y medyly6ys ef. Oia argl6yd du6 heb ef kadarn avng6z y gedymdeithas a diffeis a geueis i yngedymdeith. Ac yna y dywa6t ef 6rth y wreic. Argl6ydes heb ef na chabladi viui. Yrofi adu6 heb ynteu ny chyfgeif ynneu ygyt athitheu yz ys bl6ydyd y neithwyz. ac ny ozwedeis. Ac yna menegi y holl gyfaranc a wnaeth idi. Y du6 ydygaf vyngkyffes heb hitheu. gauael gadarn ageueist ar gedymdeith ynher6yd ymlad aphrouedigaeth ygozff achad6 kywirdeb 6rthyt titheu. Argl6ydes heb ef fef ar ymed6l h6nn6 ydoed6n ynheu. tradeweis 6rthyt ti. di ryued oed hynny heb hitheu. Ynteu p6yfl pendeuic dyuet adoeth y gyuoeth ac y wlat. adechzeu amouyn ag6yza y wlat beth uuassei y argl6ydiaeth ef arnadunt h6y y vl6ydyd honno. y 6rth ryuuassei kynno hynny. Argl6yd heb 6y ny bu gyftal * dy wybot. ny buoft gyn hegaret g6as ditheu. ny bu gynha6ffet gennyt titheu treula6 dy da. ny buwell dy dosparth eiryoet noz ul6ydyd honn. y rofi adu6 heb ynteu ys ia6n abeth y6 ych6i diol6ch yz g6z auu ygyt ach6i. Allyma ygyfranc ual y bu ae datkanu oll ob6yfl udunt. Te argl6yd heb 6y

diolŏch y duŏ kaffel ohonat y gedymdeithas honno. ararglŏydiaeth agaŏffam ninheu. y vlŏydyn honno nys attygy y gennym otgŏnn. nac attygaf y rofy aduŏ heb ynteu bŏyŏ. Ac o hynny allan dechŏeu kadarnhau kedymdeithas yryngtunt. ac anuon o bop un y gilyd meirch a milgŏn ahebogeu. aphob kyfryŏ dlŏs oŏ a debygei bop vn digrifhau medŏl ygilyd ohonaŏ. **A**c oachaŏs y dŏigyant ef y vlŏydyn honno yn annŏuyn. Agŏledychu ohonaŏ yno moŏ lŏydyannus adŏyn ydŏy deyrnas yn vn dyd dŏy y dewred ef ae vilŏyaeth ydiffygywys y enŏ ef ar pŏyŏ penndeuc dyuet. ac y gelwit pŏyŏ penn annŏuyn ohynny allan. a thŏeigylgŏeith ydoed yn arberth pŏiflys idaŏ a gŏled darparedic idaŏ ac y niueroed maŏŏ owyŏ ygyt ac ef. **A**gŏedy y bŏyta kyntaf kyuodi y oŏymdeith a oŏuc pŏyŏ. a chyŏchu penn goŏfed aoed uch laŏ y lŏys aelwit goŏfed arberth. Arglŏyd heb un oŏ lŏys kynnedyf yŏ oŏfed yŏ. padylyedaŏc bynnac aeifstedo arnei nat a odyno heb vn oŏ deupeth. ae kymriŏ ae archolŏeu. neu ynteu awelei ryuedaŏt. **D**yt oes arnafi ovyn kael kymriŏ neu archolŏeu ymplith hynn o niuer. **R**yuedaŏt hagen da oed gennyf pei aŏgŏelŏn. mi aaf yŏ orŏfed yeifŏted. **E**ifŏted awnaeth ar yŏ oŏfed. ac ual y bydant yneifŏted ŏynt awelynt gŏŏeic ar uarch canwelŏ maŏŏ aruchel. agŏiŏc eureit lathŏeit ymdanei yndyuot ar hyt y bŏifford agerdei oŏ oŏfed. **F**erdet araf gŏaftat oed gan ymarch ar uryt y neb ae gŏeiei. **A**c yndyuot ynogyfuuch ar oŏfed. Hawyŏ heb y pŏyŏ aoes ohonaŏch chŏi aadnapo y uarchoges racco.

Tac oes arglŷd heb ŷynt. Aet vn heb ynteu yny
 herbyn. y wybot pŷy vo. Vn agyuodes ynvud.
 a phandoeth yny herbyn yzfford. neut athoed hi
 heibaŷ. **Y** hmylit awnaeth ual y gallei gyntaf o
 pedeftric. **A**phei vwyhaf vei y vrys ef. pellaf vydei
 hitheu y * ŷzthaŷ ef. **A**phanwelas nathygyei idaŷ y
 hmylit. ymchoelut aozuc att pwyll adywedut ŷzthaŷ.
 Arglŷd heb ef ny thyckya y pedestyz yny byt y
 hmylit hi. **I**e heb ynteu pŷyll dos dos yz llŷs
 achymer y march kyntaf awelych a dos ragot yny
 hol. **Y** march agymerth ac racdaŷ ydaeth. Y maestir
 gŷafat agauas. ac ef adangoffes yz ysparduneu yz
 march. **A**phei vŷyhaf ylladei ef y march. pellaf
 vydei hitheu y ŷzthaŷ ef. **Y**z vn gerdet adechzeu-
 aŷfei hitheu ydoed arnaŷ. Y varch ef a ballwys.
A phanwybuef ar y varch pallu y pedeftric. ym-
 choelut hyt y lle ydoed pŷyll awnaeth. Arglŷd heb
 ef ny thyckya y neb ymlit yz unbennes racko. **D**y
 wydŷn i varch gynt yny kyuoeth no hŷnn. ac ny
 thygyei ymi y hmylit hi. **I**e heb y pŷyll y mae yno
 ryŷ yŷtyz hut. aŷn parth ar llŷs. **Y**z llŷs y doethant.
Athzeulaŷ ydyd hŷnnŷ awnaethant. **A**thzannoeth
 kyuodi y uynyd awnaethant athzeulaŷ hŷnnŷ ynyoed
 amfer mynet y vŷyta. **A**gŷedy y bŷyta kyntaf. **I**e
 heb ynteu bŷyll ni aŷn yz vn niuer ybuam doe y
 penn yz ozfed. **A** thydi heb ef ŷzth vn oe uackŷyeit.
 dŷc gennyt y march kyntaf a wpych yny maes.
Ahynny awnaeth y mackŷy. **Y**z ozfed agyzchaffant
 ar march gantunt. **A**c ual ybydynt yn eisted wynt
 awelynt y wreic ar yz un march. ar vn wiŷc ymdanei

yndyuot yz vnffoꝛd. Hyma heb y pŷyll y uarchog-
 efdoe. Byd baraŷt was heb ef y wybot pŷy yŷ
 hi. Arglŷyd heb ef mi awnaf hynny yn Hlawen. Ar
 hynny y uarchoges adoeth gyuerbyn ac ŷynt. Sef
 aozuc ymackŷy yna yfgynnu ar y march. Achynn
 daruot idaŷ ymgyweiryaw yny gyfrŷy. neur ry adoed
 hi heibyaŷ. achynnŷyll y ryngtunt. Amgen vyzs gerdet
 nyt oed genthi hi noz dyd gynt. Ynteu agymerth
 rygig y gan y uarch. ac ef adebygei yz arauet yker-
 dei y uarch. yz ymoꝛdiwedei ahi. Ahynny nythyg-
 yei idaŷ. Ellŷng y uarch aozuc ŷath avŷyneu. nyt
 oed ef nes idi yna no chyn bei ar y gam. Aphei
 vŷyhaf y Hadei ef y varch. pellaf vydei hitheu y
 ŷathaŷ ef. y cherdet hitheu nyt oed uŷy no chynt.
 Fany welas ef tygyaw idaŷ y hymlit. * ymchoelut
 awnaeth hyt ylle ydoed pŷyll. Arglŷyd heb ef nyt
 oes allu gan y march amgen noc aweleift ti. Mi
 aweleis heb ynteu ny thykya yneb y herlit hi.
 Ac yrofi aduŷ heb ef yd oed neges idi ŷath rei oꝛ
 maes hŷnn. peigattei ŷathpŷyll idi ydywedut. ani
 aŷnparth arHys. vꝛHys ydoethant athæulaŷ ynos
 honno awnaethant dꝛŷy gerdeu achyuedach ual ybu
 lonyd gantunt. Athꝛannoeth divyꝛu ydyd awnaeth-
 ant yny oed amfer mynet y vŷyta. Aphandaruu
 udunt y bŷyt pŷyll adywaŷt. mae yz niuer y buam
 ni doe ac echdoe ym penn yz oꝛfed. Hyma arglŷyd
 heb ŷynteu. aŷn heb ef yz oꝛfed y eifted. athitheu
 heb ef ŷath was y uarch. kyfrŷya vy march ynda
 adabæe ac ef yz ffoꝛd. Adŷc vy yŷparduneu gennyt.
 ygŷas awnaeth hynny. Dyuot yz oꝛfed aozugant

y eifsted. ny buant hayach o enkyt yno yny welynt y uarchoges yndyuot yz vnfford. ac yn vn anfaðd. ac yn vnvngerdet. **H**awas heb y pwyll mi awelaf y uarchoges yndyuot. moes vy march. **A**c nyt kynt yd yfkynn ef ar y uarch noc yd a hitheu hebdað ef. **T**ioi yny hol aozuc ef. agadel y uarch dzythyll Namfachus y gerdet. ac ef adebygei ar yz eil cam neu ar y trydyd y gozdiwedei. nyt oed nes hagen idi no chynt. y uarch agymhellaðd oz kerdet mbyhaf aoed gantað. **A**gbelet awnaeth nathygyei idað y hymlit. Yna y dywat pwyll. a vorwyn heb ef yz mbyn y góz mbyhaf agery arho vi. arhoaf ynllawen heb hi ac oed lleffach yz march pei affarchut yz meittyn. **S**euyll ac arhos aozuc y uozwyn. agbaret yrann adlyei vot am y hbyneþ owisc y phenn. ac attal y goloc arnað adechzeu ymdidan ac ef. **A**rglodydes heb ef pandoy di aphagerdet yffyð arnat. kerdet ozth vy negesseu heb hi ada yó gennyf dy welet ti. graffað ozthyt y gennyfi heb ef. **A**c yna medylyað awnaeth bot yndiuðyn ganthað pzyt awelfei eiryoet o vorwyn a gózeic yozth yphzyt hi. Arglodydes heb ef adywedy di ymi dim oth negesseu. **D**ywedaf y rof aduð heb hi. **P**ennaf neges uu ymi keifað dywelet ti. Iyna heb y pwyll y neges ozeu gennyfi dydyuot ti idi. ac adywedy di ymi * pwy byt. **D**ywedaf arglodyd heb hi. **R**iannon uerch heueyd hen byf i amrodi y wr omhanvod ydydys. ac ny mynneis inheu un góz. a hynny oth gazyat ti. ac nys mynnaftttwa. onyt ti am góthyt. ac y wybot dy atþeþ di am hynny ydeuthum i. **R**of i aduð heb ynteu býll.

Ilyna vy ateb i ytti. peicaffon dewis ar holl wraged
 a mozynyon ybyt. mae ti adewiffon. **T**e heb hitheu.
 os hynny avynny kynn vy rodi yz arall gona oet
 ami. **G**ozeu yz gennyfi heb y pwyll bo kyntaf. ac
 yny lle ymynych di gona yz oet. **G**onaf arglwyd
 heb hi. blwydyn y heno yn Ilys heueyd mi abaraf
 bot gŵled darparedic yn baraot erbynd dydyuot.
Ynllawen heb ynteu a minheu avydaf yn yz oet
 hŵnnŵ. **A**rglwyd heb hi tric yniach a choffa gywiraot
 dy edewit. ac ymeith ydaf i. **A**gŵahanu a wnaethant.
 a chyzychu a wnaeth ef parth aeteulu aeniuer. **P**a
 amouyn bynnac avei ganthunt ōy yzith yuoawyn
 y chŵedleu ereill ytroffeï ynteu. **O**dyna treulaot y
 vlwydyn hyt yz amfer a wnaethant. ac ymgŵeiraot ar
 yganuet marchaot. a mynet yrygtaot a Ilys eueyd
 hen. ac ef adoeth yz Ilys a llawen uuwyt ōzthaot.
 a dygyuoat allawenyd ac arlwy maot a oed yny er-
 byn. **A**holl uaranned yllys ōzith y gyghoat ef y treulŵyt.
Kyweiryaot yneud a wnaethpŵyt ac yz bozdeu ydaeth-
 ant. **S**ef ual ydeifstedyffant heueyd hen ar neilllaot
 pwyll. **A**riannon oat parth arall idaot. **Y**am hynny
 paot ualybei yenryded. **B**ŵyta achyuedach ac ym-
 didan a wnaethant. ac ar dechŵeu kyuedach gŵedy
 ybŵyt wynt awelynt yndyuoat y myŵn. gwas gŵineu
 maot teyzneyd. a gŵisc o pali ymdanaot. **A**phandoeth
 y gynted y neuad. kyuarch gŵell aozuc ypwyll ae
 gedymdeithon. **G**raffaot duot ōzithyt eneit heb y pwyll
 ados y eisted. **D**ac af heb ef eirchat ōyf am neges
 a wnaŵ. gona ynllawen heb y pwyll. **A**rglwyd heb
 ef ōzithyt ti ymae vyneses i ac y erchi itt ydodŵyf.

Paarch bynnac aerchych di ymi hyt ygallôyf y gaffel itti y byd. Och heb y riannon paham yrody di atdeb uelly. neuf rodes uelly arglôydes yggôyd gôyda heb y mackôy. Aneit heb ypôyll beth yô dy arch di. Ywreic vôyaf agaraf ydwyt ynkyfscu heno genthi. Ac y herchi hi ararlôy ar darmerth yffyd yman y dodwyfi. Fynhewi aozuc pôyll kanybu atdeb a rodassei. Gao hyt y mynnych heb y riannon. ny * bu uufrellach gôz ar y fynnwyz e hun noc ry uuoft ti. Arglôydes heb ef ny wydôn i pôy oed ef. Pyna y gôz ymynnassit uy rodi i idaô omhanuod heb hi. gôabl uab clut gôz tozmynnaôc kyuoethaôc. Achanderw itt dywedut ygeir adywedeift dyzo vi idaô rac aglot itt. Arglôydes heb ef ny ôn i paryô atdeb yô hônno. ny allaf i arnaf adywedy di vyth. Dyzo di vi idaô ef heb hi ami awnaf nachaffo ef viui vyth. Pa ffuryf vyd hynny heb y pôyll. mi a rodaf yth laô got vechan heb hi achadô honno ynda. Ac ef aeirch ywled ararlôy ar darmerth. ac nyt oes yth uedyant ti hynny. a miui arodaf ywled yz niueroed ar teulu heb hi. a hônno uyd dy atdeb am hynny. Amdanaf ynneu heb hi mi awnaf oet ac ef vlôydyn y heno y gyfscu gennyf. ac ympenn y vlôydyn heb hi byd ditheu ar got honn gennyt ar dy ganuet marchaôc yny berllan uhot. Aphan uo ef ar ganaôl ydigrifvôch ae gyfedach. dyzet titheu dy hun y myôn adillat reudus ymdanat ar got yth laô heb hi. ac nac arch dim namyn lloneit y got o vôyt. a minneu abaraf heb hi pei dottit yffyd yny feith cantref hynn o vwyt a llynnyndi. na bo llônach no

chynt. Agóedy byzyer llawer yndi. ef aovyn itt avyd lláundy got ti vyth. Dywet titheu na vyd ony chyvyt dylýedaóe trachyuoethaóe a góafcu ae deutroet y bóyt yny got. a dywedut digaón adodet yman. a minneu abaraf idaó ef vynet y seghi y bóyt yny got. Aphan el ef tro ditheu y got yny el ef dnos y penn yny got. ac yna llad glóm ar garreyeu y got. a bit cozn canu da amdy vynógyl. aphan uo ef ynróymedic yny got. dot titheu lef ar dy gozn. a bit hynny yn arwyd y rot athuarchogyon. Pánglyw-hont llaf dy gozn difgynnent óynteu am benn y llýs. Arglwyd heb y góaól madós oed ymi kaffel ateb am aercheis. Kymeint ac aercheist heb y póyll oz auo ym medyant i ti ae keffy. Fneit heb hitheu riannon am y wled ar dapar yffyd yma. hónnó arodeis i ywyz dyuet ar teulu ar niuerod yffyd yma. hónnó nyt adawafi yrodi yneb. blóydy n heno y byd góled darparedic yny llýs honn y titheu eneit y gyfcu gennyf ynheu. Óaól agerdaóe ryngthaó ae gyuoeth. Póyll ynteu adoeth y dyuet. ar vlóydy n honno adzeulóys paóe o honunt hyt oet y wled oed yn llýs eueyd *hen*. Óaól uab clut adoeth parth ar wled aoed dar*paredic idaó. a chyzychu y llýs a wnaeth. a llawen uuóyt ózthaó. Póyll ynteu penn annóuy n adoeth yz berllan ar y ganuet march- aóe ual y gozchymynnassei riannon idaó. ar got gantaó. Óóifcaó bzaatteu trymyon ymdanaó a wnaeth póyll a llóppaneu maóz am ytraet. Aphan wybu y bot ar dechzeu kyuedach wedy bóyta. dyuot racdaó yz neuad. a góedy y dyuot y gynted y neuad. kyf-

uarch gŵell awnaeth y waŵl uab clut. ae gedym-
deithon o wyŷ agŵaged. duŵ arodo da ytt heb y
gŵaŵl agraeſſaŵ duŵ ōŷthyt. Arglŵyd heb ynteu duŵ
adalo itt. negeſſaŵ ōyf ōŷthyt. Graeſſaŵ ōŷth dy neges
heb ef. Ac os arch gyfuartal aerchy ymi ynllawen
ti ae keffy. Kyfuartal arglŵyd heb ynteu nyt archaf
onyt rac eiſſeu. Sef arch aarchaf lloneit y got
uechan awelydi o vŵyt. Arch didŷaha yŵ honno heb
ef athi ae keffy yn llawen. Dygŵch vŵyt idaŵ heb
ef. Rŷuedi maŵ o ſŵydwyr agyuodaffant y uynyd.
adechŷeu llenni y got. Ac yŷ auyrit yndi ny bydei
laŵnach no chynt. Fneit heb y gŵaŵlavyd llawen dy
got ti vyth. Dauid y rof a duŵ heb ynteu yŷ adotter
yndi vyth. ony chyuyt dylvedaŵc tir adayar a chy-
oeth afenghi ae deu troet y bŵyt yny got. Adywed-
ut digaŵn adodet yma. A geimat heb y riannon kyuot
y uynyd ar vyŷ ōŷth waŵl uab clut. Kyuodaf yn
llawen heb ef. Achyuodi y uynyd aŵŷuc adodi y
deutroet yny got. Athŷoi o bŵyll ygot yny vyd
gŵaŵl dŷos y benn yny got. Ac yngyflŷm kaeu y got
a llad clŵm ar y carreyeu. Adodi llaf ar y goŷn. Ac
ar hynny llŷma y teulu ampenn y llŷs. Ac yna kymryt
paŵp oŷ niuer adoeth ygyt agŵaŵl. aedodi yny gar-
char ehun. Abŵŷ y bŷatteu ar llopponeu ar yŷpeil
dideſtyl y amdanaŵ aŵŷuc pŵyll. Ac ual y delei
bob un oeniuer ynteu y myŵn y traŷei dyŷnaŵt ar
ygot. Ac y gouynnei beth yffŷyd yman. Bŷoch
medynt ōynteu. Sef kyfryŵ chŵare a wneynt. taraŵ
a wnaei bop vn dyrnaŵt arygot. ae ae dŷoet ae
a thŷoſſaŵl. Ac uelly gŵare ar got a wnaethant. Paŵb

ualy delei a ovynnei pa chware awneóch chói uelly. Góare bꝛoch ygcot medynt wynteu. ac yna gyntaf y góarywyt bꝛoch ygcot. Arglóyd heb ygóꝛ oꝛ got peigóarandaóut uiui nyt oed dihenyd arnaf vyllad ymyón cot. * Arglóyd heb eveyd hen góiz a dyweit. Iáón yó itt y warandaó. nyt dihenyd arnaó hynny. Ie heb y pꝛýll mi a wnaſ dygyghoꝛ di amdanaó ef. Ilyma dy gyghoꝛ di heb y riannon yna. yd óyt yn ylle y perthyn arnat Iionydu eircheit a cherdoꝛyon. gat yno ef y rodi y baóꝛ dꝛoffot heb hi. a chymer geder-nit y ganthaó nabo amovyn nadial vyth amdanaó. adigaón yó hynny o goſp arnaó. Af ageiff hynny yn Ilaóen heb y góꝛ oꝛ got. a minneu ae kymeraf yn Ilawen heb y pꝛýll gan gynghoꝛ eueyd a riannon. kynghoꝛ yó hynny y gennym ni heb óynt. Y gymryt a wnaſ heb y pꝛýll keif veichev dꝛoffot. Di a vydón dꝛoſtaó heb eueyd. yny vo ryd ywyꝛ y vynet dꝛoſtaó. ac ar hynny ygollygóyt ef oꝛ got ac yrydhawyt y oꝛeugóꝛyꝛ. Gouyn weithon y waół veicheu heb eueyd. ni aatwaenón y neb a dylyer y kymryt y gantaó. Riuaó y meicheu awnaeth eueyd. Iunnyady hun heb ygóaół dy amot. Digaón yó gennyfi heb y pꝛýll ual y llunyaóđ riannon. Y meicheu aaeth ar yr amot hónnó. Ie arglóyd heb y góaół bꝛiáedic óyfi achymrió maóꝛ ageueis. ac enneint yſfyd reit ymi. ac ymeith ydaf gandy gennyat ti. Ami aataóaf wyꝛda dꝛoffof yma y ateb y baóꝛ oꝛ ath ovýno di. Yn Ilawen heb y pꝛýll. agóna ditheu hynny. Góaół aaeth parth ae gyuoeth. Y neuad ynteu agyweiróyt y pꝛýll ae niuer. ac y niuer y Ilys yam hynny. Ac

yz boꝛdeu ydaethant y eisted. ac ual yd eistedyffant vlóydyn oꝛ nos honno. yd eistedwys paóþ ynos honno. Bóyta achyuedach awnaethant. ac amfer adoeth y vynet y gyfcu. ac yz ystauell ydaeth póyll ariannon. Athzeulaó ynos honno dꝛóy digrifóch a llonydóch aónaethant. A thꝛannoeth yn ieuencitit ydyd. Arglóyd heb y riannon kyuot y uynyd. a dechzeu lonydu y kerdoꝛyon. ac na omed neb hedió oꝛ a vynno da. Hynny awnaf i ynllaóen heb y póyll a hedió apheunyd tra barhao y wled honn. Ef agyuodes póyll y vynyd a pheri dodi gostec y erchi y hoꝛl eircheit acherdoꝛyon dangos. amenegi udunt y llonydit paóþ o honunt óith y uod ae vympróy. A hynny aónaethpóyt. V wled honno adzeulóyt. ac ny omedóyt neb tra barhaaóð. A phan daruu y wled. arglóyd heb y póyll óith * eueyd mi agychóynnaf gan dy genyat parth adyuet auoꝛy. Te heb eueyd duó aróydhao ragot. agóna oet achyfnót ydel riannon yth ol. V rof i aduó heb ynteu bóyll ygyt y kerdón o dyma. Ae uelly y mynny di arglóyd heb yz eueyd. velly y rof aduó heb y póyll. Wynt agerdassant trannoeth parth adyuet. Allys arberth agyꝛchyffant. agóled darparedic aoed yno udunt. Dygyuoꝛ y wlat arkyuoeth adoeth attunt oꝛ góyꝛ goꝛeu ar góꝛaged goꝛeu. o hynny nyt etewis riannon neb heb rodi rod ennóaóð idaó. ae ogae. ae o vodꝛóy. ae o vaen góerthuaóꝛ. Góledychu y wlat awnaethant yn llóydyannus y vlóydyn honno. ar eil. Ac yny dꝛyded vlóydyn y dechzeuis góyꝛ y wlat dala trymuryt yndunt owelet góꝛ kymeint agerynt ae harglóyd. ac eu braótuaeth

yndiettiued. Æ dyuynnu attunt a ðnaethant. **S**ef lle y doethant y gyt. y bæsselev yn dyuet. Argløyd heb ðynt ni a ðdam na bydy gyuoet ti arei owyꝛ y wlat honn. Æc ynnouyn ni yó na byd itt ettiued oꝛ wreic yffyd gyt athi. **A**c wrth hynny kymer wreic arall y bo ettiued itt ohonei. nyt byth heb ðynt yperhey di. achyt kerychdi vot velly nys diodefón y gennyt. **T**e heb y pýll nyt hir ettwa ydym y gyt. a llaber damóein a digaón bot. **O**etóch ami hynn hyt ympenn y vlóydyn. **A** blóydyn yꝛ amfer hónn ni a wnaón yꝛ oet y dyuot y gyt. ac óith ych kynghoꝛ y bydaf. Yꝛ oet a wnaethant. Kynn penn cóbyl oꝛ oet mab a anet idaó ef. Æc yn arberth y ganet. **A**r nos y ganet y ducpóyt góraged y wylat y mab aeuam. **S**ef a wnaeth y góraged kyfscu a mam y mab riannon. **S**ef riuedi o wraged a ducpóyt yꝛ yftauell chwech wraged. **G**ylat a wnaethant ðynteu dalym oꝛ nos. Ac yn hýny eiffoes kynn hanner nos kyfscu a ðnaeth paó p o honunt. a thu arpylgein deffroi. **A** phandeffroassant edrych a oꝛugant y lle ydodyffynt y mab. **A**c nyt oed dim ohonaó yno. **O**ch heb yꝛ un oꝛ góraged neur golles y mab. **T**e heb arall bychan adial oed an llowski ni. neu andihenydyaó am y mab. aoes heb vn oꝛ góraged kyghoꝛ oꝛ byt am hynn. **O**es heb arall mi a ón gyghoꝛ da. **B**eth yó hynny heb ðy. **G**ellast yffyd yman heb hi achynaóon genthi. lladó rei oꝛ kynaóon ac irón y hýneb hitheu riannon argóæt. æ dólalá. a byrón yꝛ efgyꝛn ger y bíonn. a thaerón * arnei ehun diuetha y mab. ac ny byd antaered ni an whech óithi hi ehunan. **A**c ar y

kyghoz hōnnō y trigyaffant. Parth ar dyd riannon adeffroes ac adywaōt. awraged heb hi mae ymab. Arglōydes heb ōy na ouyndi yni ymab. nyt oes ohonam ni namyn cleiffeu adyꝛnodeu yn ymdaraō athi adiamheu yō gennym na welfam eiryōet vilōꝛyaeth yn vn wreic kymeint ac ynot ti. ac ny thygyaōd yni ymdaraō athi. neur diffetheeift dy hun dy uab. ac na haōl ef ynni. A dꝛuein heb y riannon yꝛ yꝛ arglōyd duō awyꝛ pobpeth. na yrrōch geu arnafi. Duō awyꝛ pob peth awyꝛ bot yneu hynny. Ac os ovynn yffyd arnaōch chōi. ymkyffeff y duō mi ach differaf. Dioer heb ōy ny adōn ni dꝛōc arnam ny hunein yꝛ dyn yny byt. A dꝛuein heb hitheu ny cheffōch un dꝛōc yꝛ dywedut y wirioned. Yꝛ adywettei hi yndec ac yn dꝛuan ny chaffeī namyn yꝛ un atteg gan y gōꝛaged. Pōyll penn annōuyꝛn ar hynny agy uodes ar teulu ar niueroed. A chelu y damwein hōnnō ny allwyt. Yꝛ wlat ydaeth y chwedyl aphaōb oꝛ gōꝛyda ae kigleu. Ar gōꝛyda adoethant ygyt y wneuthur kennadeu att bōyll. yerchi idaō yfgar ae wreic am gyflafan moꝛ anwedus ac awnathoed. Sef atteg arodes pōyll. nyt oed achaōs gantunt hōy y erchi ymi yfcar am gōꝛeic. namyn am nabydei blant idi. Plant aōn i y uot idi hi. ac nyt yfscaraf a hi. Oꝛ gōnaeth hitheu gam kymeret y phenyt amdanaō. Hitheu riannon aduyꝛnnōꝛys atteī athꝛaōon adoethon. A gōedy bot yndegach genthi kymryt yphenyt noc ymdaeru ar gōꝛaged. y phenyt agymerth. Sef penyt adodet arnei bot yny llꝛys honno yn arberth hyt ympenn y feith mlyned. ac yfsgynuaen

a oed odieithy² ypo²th. eisted ohonei gey² llab hōnnō beuny^d. a dywedut y baōp o² a delei o² a debyckeⁱ naf *gŷpei* y gyfranc honno o^{ll}. ac o² a attei idi y dōyn. kynnic y westei. a phellenic *y dōyn ar y cheuyn y² lllys*. a damōein y gadei y² vn y dōyn. **A**c uelly treulaō talym o² vlōydyn awnaeth. Ac yny² amfer hōnnō yd oed yn arglōyd ar went is coet teirnyon tōryf vliant. ar gō² gozeu * yny byt oed. ac yny ty yd oed cassac. ac nyt oed yny tey²nas na march. na chassac degach no hi. a phob nos calan mei y moei. ac ny wybydei neb ungeir y ō²th yhebaōl. **S**ef awnaeth teirnon ymdidan noffweith ae wreic. **H**awreic heb ef llibin yd ym bop blōydyn yncadō eppil yn kassac heb gaffel y² vn o honunt. **B**eth a ellir ō²th hynny heb hi. **D**ial duō arnaf heb ef nos galanmei yō heno ony wybydaf i padileith yffyd yn dōyn y² ebolyon. Peri dodⁱ y gassac y myōn ty awnaeth. agōiscaō arueu ymdanaō a o²uc ynteu. adechzeu gōylat y nos. ac ual ybyd dechzeu nos. moi y gassac ar ebaōl maō² telediō. ac yn feuyll yny lle. **S**ef awnaeth teirno kyuodi ac edrych ar p²affter y² ebaōl. **A**c ualybyd uelly. ef aglywei tōryf maō². ac ynol ytōryf llyma grauanc trōy ffenesty² aryty. ac yn ymauael arebaōl geir y vōng. **S**ef awnaeth ynteu teirnon tynnu cledyf. a tharaō y v²reich o not y² elin ymeith. **A**c yny vyd hynny o² ureich ar ebaōl gantaō ef y myōn. ac ar hynny tōryf a disgy² agigleu ygyt. agozi y dōs a o²uc ef adōyn ruthur ynol y tōryf. ny welei ef y tōryf rac tywylllet y nos. ruthur aduc yny ol ae ymlit. a dyuot

cof idaó adaó ydúós ynagozet. Ac ymchoelut a
 wnaeth. Ac 6rth y dúós Ilyma vab bychan yny gozn
 góedy troi Ilen opali yny gylch. Kymryt y mab
 a wnaeth attaó a Ilyma y mab yngryf ynyz oet oed
 arnaó. Dodi caeat ar y dúós a wnaeth a chyzu yz
 yftauell yd oed ywreic yndi. Arglóydes heb ef ae
 kyfscu ydóyt ti. Dac ef arglóyd heb hi. mi agyfceis
 a phandoethoft ti y myón mi a deffroeis. Y mae yma
 vab itt heb ef os mynny yz hónn ny bu itt eiryoet.
 Arglóyd heb hi pagyfranc uu hynny. Ilyma oll heb
 y teirnon amenegi y dadyl oll. Te arglóyd heb hi
 paryó wisc yffyd am ymab. Ilen obali heb ynteu.
 mab ydnyon móyn yó heb hi. Arglóyd heb hi di-
 grifóch adidanóch oed gennyfi bei mynnvt ti. mi
 adygón wraged yn vn ami. ac adywedón vymot
 yn veichaó. Quii aduunaf athi yn Ilawen heb ef
 amhynny. Ac uelly y gónaethpóyt. Peri a wnaethant
 bedydaó y mab o z bedyd awneit yna. Sef enó
 adodet arnaó gózi * wallt euryn. Yz hynn a oed ar
 y benn o wallt kynuelynet oed ar eur. Meithryn y
 mab a wnaethpóyt yny Ilys yny oed vlóyd. Achynn
 y vlóyd yd oed ynkerdet yn gryf. A bzeifcach oed
 no mab teirblóyd avei vaó y dóf ae ueint. Ar eil
 vlóydyn y magóyt ymab. Achynureifget oed amab
 chweblóyd. Achyn penn y pedwyzed vlóydyn yd oed
 yn ymoriau agóeiffon y meirch am yadu oed dóyn
 yz dófyz. Arglóyd heb y wreic 6rth teirnon mae yz
 ebaól a differeist di ynos ykeueist ymab. mi ae
 gozchymynneis y weiffon y meirch heb ef. Ac a erch-
 eis fynnyaó 6rthaó. Ponyt oed da itti arglóyd heb

hi peri y hyweddu ae rodi yz mab. kanys ynos y keueist y mab y ganet yz ebaol ac y differeist. Dyt af i ynerbyn hynny heb y teirnon. mi aadaf itti y rodi idaol. Arglóyd heb hi duol adalho it minneu ae rodaf idaol. Yna y rodet y march yz mab. ac ydeuth hi att y gwastrodyon ac att weiffon ymeirch y ozchymun fynnyeit ar y march. ae uot yn hywed erbyn pan elei y mab y uarchogaeth achwedyl othaol. Ymyfc hynny bynt aglyofont chodelydyaeth y othriannol ac am y phoen. Sef awnaeth teirnon toryf uliant o achas y douot agawffe ymwrandaol am y chwedyl ac ymouyn ynlut amdanaol. yny gogleu gan laer o luoffogróyd oz adelei yz Ilys mynychu korynaol truanet damwein riannon ae phoen. Sef aonaeth teirnon ynteu medylaol am hynny. ac edrych ar ymab yn graff. a chael yn y uedol ynheróyd gweledigaeth na rywelfei eiryot mab athat kyndebycket armab y poyll penn annol. Anfaol poyll hyfpys oed gantaol. Kanys gor uuaffei idaol kyn no hynny. Ac ynol hynny goueileint adelis yndaol. o gamhet idaol attal y mab gantaol ac ef yngybot y vot yn vab y o arall. Aphan gauaf gyntaf o ysgauoloch ar ywreic. ef a uenegis idi hi nat oed iaol udunt hoy attal ymab gantunt agadu poen kymeint ac aoed ar wreicda kyftal ariannon oz achas hool. ar mab yn vab y poyll pennannol. a hitheu wreic teirnon agyt-fynnyos ar anuon ymab y poyll. a thi pheth arglóyd heb hi agaffol ni o hynny. Dioloch ac alw*iffen o ellong riannon oz poen y mae yndaol. a dioloch gan poyll am ueithyn y mab ae eturyt idaol. Ar trydyd

peth os gŵr mŵynvyd ymab. mab maeth ynni vyd agozeu aallo vyth awna ynni. ac ar y kynghoz hōnnŵ y trigyaffant. Ac ny bu hōy gantunt no thzannoeth ymgyŵeiryaŵ aozuc teirnon ar y dzydyd marchaŵc. ar mab yn pedwzydyd gyt ac ŵynt ar y march arodassei deirnon idaŵ. Acherdet parth ac arberth awnaethant. ac nybu hir y buant yny doethant y arberth. Pan doethant parth ar Ilys ŵynt awelynt riannon yn eisted yn ymyl yz ysgynuaen. Pan doethant ar ogyfuch a hi. a vnbenn heb hi nac eŵch bellach hynny mi adygaf bop un o honaŵch hyt y Ilys. a hynny yŵ vmpenynt amlad ohonaf vy hun vy mab. ae diuetha. a wreicda heb y teirnon ny thebygafi y vn ohynn vynet ar dy geuyndi. Aet ae mynno heb y mab nyt afi. Dioer eneit heb y teirnon nyt aŵn ninheu. Y Ilys agyzchaffant. a diruaŵz leŵenyd a uu yn y herbyn. ac yn dechzeu treulaŵ gŵled yd oedit yny Ilys. ynteu pŵyll oed yndyuoŵ o gylchaŵ dyuet. yz neuad ydaethant ac y ymolchi. a llawen vu pŵyll ŵzth teirnon. ac y eisted yd aethant. Sef ual yd eistedyffant. Teirnon y rōng pŵyll a riannon. Adeu gedymdeith teirnon uch laŵ pŵyll ar mab y ryngtunt. Ŵedy daruoŵ bŵyta ar dechzeu kyuedach ymdidan aŵnaethant. Sef ymdidan uu gan teirnon. menegi y hoŵl gyfranc am y gaffec ac am y mab. ac megys y buassei y mab ar y hardelŵ hōy teirnon ae wreic ac y magyfflynt. ac weldy yna dy uab arglōydes heb y teirnon. Aphŵybynnac adywat geu arnat cam awnaeth. a minneu pan gogleu ygoout a oed arnat. trŵm uu gennyf adoluryaŵ

aſneuthum. Ac ny thebygaf oꝛ niuer hōnn oſſ neb nyt adnappo vot ymab yn uab y pſyſſ heb y teirnon. Dyt oes neb heb y paſb ny bo diheu gantaſ hynny. Yrofi aduſ heb yriannon oed eſcoꝛ vympryder ymi pei gſir hynny. Arglſydes heb y pendaran dyuet da ydennſeiſt dy uab. Pryderi. Agozeu y gſeda arnaſ pryderi uab pſyſſ penn annſn. Adzychſch heb yriannon nabo gozeu y gſedo arnaſ y enſ ehun. mae yz enſ heb y penndaran dyuet. gſzi waſſt euryn adodyſfom ni arnaſ ef. Pryderi heb y penndaran uyd y enſ ef. Yſaſnhaf yſ hōnnſ * heb y pſyſſ. kymryt enſ ymab y ſzith ygeir adywaſt yuam pan gauas ſſaſenchwedyſ y ſzthaſ. Ac ar hynny y trigywyt. ſeirnon heb. ypſyſſ duſ adalo it ueithryn y mab hōnn hyt yz aſz honn. Aiaſn yſ idaſ ynteu oꝛ byd gſz mſyn y dalu itti. Arglſydz heb y teirnon y wreic ae magſys ef nyt oes yny byt dyn vſy y galar no hi yny ol. Iaſn yſ idaſ coffau ymi ac yzwreic honno awnaethom yzdaſ. Yroſ i aduſ heb ypſyſſ trabarhawyſi mi ath gynhalyaſ athi ath gyuoeth. tra allſyſ kynnal y meu vy hun. Os ynteu avyd iaſnach yſ idaſ dy gynnal noc ymi. Ac os kyghoꝛ gennyt ti hynny a chan hynn owyzda. canys megeiſt ti evo hyt yz aſz honn. ni ae rodſn aruaeth att benndara dyuet ohynn allan. Abydſch gedymdeithon chwitheu athatmaetheu idaſ. Kyngoꝛ iaſn heb y paſb yſ hōnnſ. Ac yna y rodet y mab y penndaran dyuet ac ydymyrrſys gſyza y wlat yggt ac ef. Ac y kychwynnſy teirnon tozyſ vliant ae gedymdeithon y ryngtaſ ae wlat ac ae gyuoeth gan garyat allew-

edynyd. Ac nyt aeth heb gynnig idaó y tlyffeu teccaf ar meirch gozeu arcón hoffaf. ac ny mynnwys ef dim. **Y**no y trigyaffant bynteu ar eukyuoeth. ac y magóyt pryderi uab póyll penn annón yn amgeledus ual ydoed dylyet yny oed delediwaf góas atheckaf achóplaf o bop camp da oc a oed yny deyrnas. **V**elly y treulassant blóydyn ablóydyned yny doeth teruyn ar hoedyl póyll penn annón ac y bu uaró. Ac y góledychóys ynteu pryderi seith cantref *dyuet* yn llódyannus garedic gan y gyuoeth *a chan pább* yny gylch. Ac ynol hynny y kŷnydóys *trichantref* ystrat tywi. Aphedwar cantref *keredigyaón*. Ac y gelóir y rei hynny seith gantref *feiffyllóch*. **A**c ar y kynnyd hónnó y bu ef pryderi uab póyll penn annón yny doeth yny vryt wreicka. **S**ef gózeic a vynnaóð kicua verch wynn gohoyó uab gloyó wallt lydan. uab casnar *wledic* odylyedogyon yz ynys honn. **A**c uelly y teruyna y geing honn oꝛ mabynogyon.

Branwen, daughter of Llyr.

Hyma yz eil geinc o2 mabinogi.

Bandigeityran vab Ilyz a oed v1enhin corona6c ar
yz ynys honn. ac ardercha6c *ogorion lundein.*
A ph1ynha6ng6eith yd oed yn hardlech yn ardu6dy
yn Ilys ida6. ac yn eisted yd*oedynt ar garrec hardlech
uch penn y weilgi. a mana6ydan uab Ilyz y v1a6t ygyt
ac ef. Adeu v1oder un uam ac ef. niffyen ac efniffyen.
ag6y2da yam hynny ual y g6edei ygkylch b1enhin.
Y deu uroder vnuam ac ef meibon oedynt y eurof-
f6yd oeum ynteu penardim uerch ueli uabmynogan.
Ar neill o2 g6eiffon hynny g6as da oed. ef a barei
dangneued y r6ng ydeulu pan vydynt litya6ckaf.
fef oed h6nn6 niffyen. ¶ Hall abarei ymlad r6ng
ydeu uroder pan uei u6yha6f ydymgerynt. ac ual yd
oedynt yn eisted uelly 6ynt awelynt teir Ilong ar dec
yndyuot o deheu iwerdon. ac ynky2chu parth ac
attunt. a cherdet rugyl eb26yd gantunt. ¶ g6ynt yn
eu hol ac yn eunessau yneb26yd attunt. Mi awelaf
longeu racco heb y b1enhin ac yn dyuot yneb26yd
parth ar tir. ac erch6ch y wy2 y Ilys wisca6 ymdan-
unt. amynet y ed2ych paued6l y6 y2 eidunt. ¶ g6y2

a wiscŷys ymdanunt. ac a neffayffant attunt y waeret. gŷedy gŷelet y llongeu o agos diheu oed gantunt nawelfynt llongeu gyweiryach y hanfaŷd noc ŷynt. Arwydon tec gŷedus o bali aoed arnunt. Ac ar hynny nachaf un oꝛ llongeu yn raculaenu rac y rei ereill. ac y gŷelynt dyꝛchauael taryan yn vch no bŷd y llong. a ŷŷch ydaryan y uynyd yn arŷyd tangneued. ac y neffawys y gŷyꝛ attunt ual yd ymglyw-ynt ymdidan. Bŷd badeu allan a wnaethant ŷynteu aneffav parth ar tir. a chyfarch gŷell yꝛ bꝛenhin. Y bꝛenhin ae clywei wynteu oꝛ lle yd oed ar garrec uchel uch eu penn. Duŷ arodho da yŷch heb ef a graeffaŷ ŷiꝛthŷch. Pieu y niuer llongeu hynn. a phŷy yffyd bennaf arnunt ŷy. Arglŷyd heb ŷynt ymae yma matholŷch bꝛenhin Iwerdon. ac ef bieu y llongeu. Beth heb y bꝛenhin a uynnei ef. a vynn ef. dyuot yꝛ tir. Da vynn arglŷyd heb ŷynt negeffaŷl yŷ ŷiꝛthyt ti onyt y neges ageiff. Py ryŷ negeŷ yŷ yꝛ eidaŷ ef heb y bꝛenhin. Mynnu ymgyfathꝛachu athydi arglŷyd heb ŷynt. y erchi bꝛanwen uerch lyꝛ y doeth ef. Ac os da gennyt ti ef auynn ym-rŷymaŷ ynys y kedyꝛn ac iwerdon ygyt ual y bydynt gadarnach. Je heb ynteu doet yꝛ tir. a chynghoꝛ agymerŷn ninheu amhynny. Yꝛ ateb hŷnnŷ a aeth attaŷ ef. Minneu a af yn * llawen heb ef. Ef adoeth yꝛ tir. a llawen uuŷyt ŷiꝛthaŷ. a dygyuoꝛ maŷ a vu yny llŷs ynŷ hŷno y rŷng y niuerod ef aniueroed y llŷs. Yny lle dꝛannoeth kymryt kyngoꝛ. Sef agahat yny kynghoꝛ hŷnnŷ rodi bꝛanwen y uatholŷch. a honno oed dꝛyded pꝛif rieni yn yꝛ ynys hoŷ. teckaf

moŷyn nny byt oed. Agŷneuthur oet yn aberffraŷ
 ygycŷu genthi. Ac odyŷo ygychŷynnu. Ac ykychŷyn-
 naŷŷant yniuerod hynny parth ac ac aberffraŷ.
Matholŷch ae niuerod ynyllongeu. vendigeituran
 ae niuerod ynteu ar tir yny doethant hyt yn aber-
 ffraŷ. **Y**n aberffraŷ dechŷeu y wled ac eiŷted. **S**ef
 ual ydeiŷtedaŷŷant. bŷenhin ynys y kedyŷn. a manaŷ-
 ydan uab llyŷ oŷneillparth. a matholŷch oŷparth
 araŷl. a bŷannwen uerch llyŷ gyt ac ynteu. **H**yt
 ymyŷn ty ydoedynt namyn ymyŷn palŷeu. nyt
 eyngaffeŷ vendigeituran eiryoet myŷn ty. Argyued-
 ach adechŷeuaŷŷant. **D**ilit ygyuedach aŷnaethant.
 Ac ymdidan. **A**phanwelŷŷant bot ynwell udunt
 kymrut hun no dilit kyuedach ygycŷu ydaethant.
Ar nos honno y kyŷcŷys matholŷch a bŷannŷen ygyt.
 Athŷannoeth kyuodi a oŷugant paŷb oniuer yllys.
 Arŷŷydwyl adechŷeuaŷŷant ymaruar am rannat y
 meirch ar gŷeiŷŷon. Ac eu rannu aŷnaethant ympob
 kyueir hyt ymoŷ. Ac ar hynny dydgŷeith nachaf
 efnyŷŷyn gŷi an hagneuedus adywedafŷam ni uchoŷ
 yndywannu y letty meirch matholŷch. a goŷyn a
 ŷnaeth pioed y meirch. Meirch matholŷch bŷenhin
 iwerdŷ yŷ yrei hynn heb ŷy. **B**eth awnant hŷy
 yma heb ef. Yma ymae bŷenhin iwerdon. Ac yl gyŷc-
 ŷys gan vŷannwen dy whaer. ae ueirch yŷ y rei
 hynn. Ae uelly y gŷnaethant ŷy am voŷyn kyŷtal a
 honno. Ac ynchŷaer y minneu. y rodi heb vygkenn-
 yat i. ny ellynt ŷy tremic vŷy arnaf i no hŷnnŷ heb
 ef. Ac yn hynny gŷan y dan ymeirch. athŷri y
 gŷefŷeu ŷith y danned udunt ar cluŷteu ŷith ypen-

neu. Ar raón 62th y keuyn. ar ny chaei graf ar y2 amranneu. y lladei 62th y2 asc62n. a g6neuthur an furyf ar y meirch uelly. Hyt nat oed rym aellit ar meirch. Y ch6edyl adoeth att uathol6ch. Sef ual ydoeth. dywedut anffurua6 y veirch ac eu llygru hyt nat oed un m6ynant * aellit o honunt. Te argl6yd heb y2 vn dy waratwyda6 a 6naethp6yt. a hynny auynnir y wneuthur ytti. Dioer eres y6 gennyf os v yg6aradwyda6 a vynnnynt. rodi mo26yn gyftal kyurud kyn ann6ylet gan y chenedyl ac arodyffant ym. argl6yd heb un ara ll ti awely dangos mae ef. Ac nyt oes itt awnelych namyn ky2chu dy longeu. ac ar hynny arouun ylongeu awnaeth ef. Y ch6edyl adoeth at vendigeituran bot mathol6ch ynada6 y llyys heb ovyn kenyat. a chennadeu aaeth youyn ida6 paham oed hynny. Sef kennadeu aaeth. Idic uab anara6c. ac eueyd hir y g6y2 hynny ae go2diweda6d ac aovynnaffant ida6 pa darpar oed y2 eida6. a pha achas yd oed yn mynet ymeith. Dioer heb ynteu pei yfg6yp6n ny do6n yma. 66byl warat6yd ageueis. ac nyduc neb ky2ch waeth noc adugum i yma. Aryueda6t rygynnery6 ami. Beth y6 hynny heb 6ynt. Rodi b2annwen uerch ly2 ym yn tryded p2if rieni y2 ynys honn. Ac yn uerch y v2enhin ynys ykedy2n achyscu genthi. ag6edy hynny v yg6arad6yda6. Aryued oed gennyf nat kynn rodi mo26yn gyftal ahonno ym y g6neit y g6aratwyd a 6nelit ym. Dioer argl6yd nyt ouod y neb a vedei y llyys heb 6ynt na neb oe gygho2 yg6naethp6yt y g6aratwyd h6nn6 ytti. a chyt bo g6aratwyd gennyt ti hynny. m6y y6 gan

uendigeituran. no chennyt ti y tremic hōnnó ar gware. **I**e heb ef mi atebygaf. ac eiffoes ny eill ef vy niwaratwydaó i ohynny. **V** góy hynny aymchoelassant ar ateb hwnnó parth ar Ie yd oed vendigeituran. Amenegi idaó yz ateb arodassei uatholóch. **I**e heb ynteu nyt oes ymwaret oe vynet ef ynanygneuedus ac nys gadón. **I**e arglóyd heb óy anuon ettwa gennadeu ynyol. Anuonaf heb ef. kyuodóch vanaóydan uab Ilyz. ac eueyd hir. ac unic gleó yscóyd. ac eóch yny ol heb ef a menegóch idaó. ef ageiff march iach ambop un oz alygróyt. **A**c ygyt ahynny ef ageiff ynwynabwarth idaó Iatheu aryant auo kyvref achyhyt ac ef ehun. **A** chlaó eur kyflet ae wyneb. **A** menegóch idaó py ryó óz a wnaeth hýny. **A** phanyó om anuod inneu y gónaethpóyt hynny. ac ymae bzaót un uam ami a wnaeth hynny.* **A**c nat haó d gennyf ynheu nae lad ef nae diuetha. **A** doet yymwelet ami heb ef. **A** mi awnaf y dangneued aryllun y mynno ehun. **Y** kennadeu aaethant ar ol matholóch. ac auanagassant idaó yz ymadzaó d hōnnó yngaredic. ac ef ae góarandewis. **A** wyz heb ef ni agymerón gynghoz. **I** f aaeth ynygynghoz. **I** ef kynghoz auedylyassant. **O**s góz thot hynny awnelynt bot yndebygach gantunt kael kewilid auei vóy. no chael iaón avei gymeint. **A** diskynnu awnaeth ar gymryt hynny. ac yz Ilys ydoethant yndangneuedus. **A** chóeiryaó y pebylleu arpalleu awnaethant udunt. ar ureint kyweirdeb neuad amynet y vóyta. ac ual y dechzeuaffynt eisted ardechzeu y wled yd eistedassant yna. **A** dechzeu ymdidan a ónaeth matholóch

a bendigeituran. ac nachaf yn ardiaboc gan vendigeituran yn ymdidan ac yndiift. am y Garth agaei gan vatholoch ae lewenyd yn waftat kynno hynny. **A**medylyaó aozuc bot ynathiift gan yz unben vychanet agaóffeí o íaón am ygam. **A** óz heb y bendigeituran nyt óyt gyftal ymdidanóz heno ac un nos. ac os yz bychenet gennyt ti dyiaón. ti agey ychwanegu *iz ózth* dyvynnu dyhun. ac auozy talu dy ueirch itt. Arglóyd heb ef duó adalo itt. mi adelediwaf dy íaón heuyt it heb y bendigeiturā. **M**i arodaf it peir. Achynnedyf ypeir yó. ygóz alader hedió it. y vóz yny peir. ac erbyn auozy y vot yngyftal ac y bu ozeu. eithyz nabyd Ilyueryd gantaó. **A**dioloch a wnaeth ynteu hynny. a diruaóz lewenyd agymerth yndaó ozachaós hónnó. **A**thiannoeth ytalóyt y ueirch idaó tra barhaaóð meirch dof. ac ody na y kyachóyt ac ef kymót araó ac y talóyt ebolyon idaó. yny uu góbyl idaó ydal. ac ózth hynny ydodet ar y kymmót hónnó o hynny allan tal ebolyon. ar eil nos eifted ygyt aónaethant. Arglóyd heb ymatholoch pandoeth ytti ypeir arodeift ymi. **H**f adoeth ym heb ef ygan óz auu yth wlat ti. ac ny ónn nabo yno ykaffo. **P**óy oed hónnó heb ef. **H**assar **H**aefgyfneóit heb ef. **A** hónnó adoeth yma o Iwerdon achymideu kymeinuóó y wreic ygyt ac ef. ac a diangyffant ozty haearn yn iwerdon. pan wnaethpóyt yn wynnyas yn eu kylch. ac ydihangyffant ody no. ac eres yó gennyf i ony wdoft ti dim y ózth hynny. **G**ón arglóyd heb ef. * Achymeint ac aónn mi aemanagaf yti. **Y**nhela yd oedón yn iwerdon dydgóeith ar

beñ goŷfed a oed uch penllŷnn yn Iwerdon. a llŷnn
 ypeir ygelwit. Ami awelón gŷ melynŷoch maŷ
 yndyuoŷ oŷ llŷñ apheir ar y gefyn. agŷ athlugar
 maŷ adylcweith auoŷles arnaŷ oed. agŷaieic yny ol.
 ac ot oed vaŷ ef mŷy dŷyweith oed y wreic noc
 ef. achylchu attaf awnaethant achylfuarch gŷell im.
 Je heb ymi pagerdet yŷŷyd arnaŷch chŷi. llŷna y
 ryŷ gerdet arglŷyd yŷŷyd arnam ni heb ef. Y wreic
 honn ympenn pythewnos amis y byd beichogi idi.
 ar mab aaner yna oŷ toŷllŷyŷh hŷñŷ. ar benn y
 pytheŷnos ar mis y byd gŷ ymlad. llŷñ aruaŷc.
 y kymereis ynneu arnaf y goŷŷymdeithaŷ ŷyntŷy. ac
 y buant vlŷdydn ygŷt ami. Yny vlŷdydn y keueis
 yndiwarauun ŷynt. Ohyny allan y gŷarauunŷyt im.
 achyn penn y pedwylŷd mis ŷynt ehun ynperi eu
 hatgaffau ac aghynnŷys yny wlat yngŷneuthur far-
 haedeu. ac yneighaŷ ac yn gouutyaŷ gŷylŷda a
 gŷlaged da. O hynny allan ydygyuoŷes vygkyuoeth
 am vympen y erchi im ymvadeu ac ŷynt. arodi deŷis
 im ae vyngkyuoeth aeŷynt. Ydodeis ynneu ar gy-
 nghoŷ vyggwlat beth awnelit amdanunt. Dyt eynt
 hŷy oebod nyt oed reit udunt ŷynteu oehanuod
 herwyd ymlad vynet. Ac yna yny kyuyng gynghoŷ
 ykaŷŷfant gŷneuthur yŷtaueŷl haearn oll. agŷedy bot
 yn baraŷt yl yŷtaueŷl. Dyuygnu a oed oof yn Iwerd-
 on yno. oŷ a oed oberchen geueyl a myŷthŷl.
 apheri goŷŷot kyouch achylb yl yŷtaueŷl olo. apheri
 gŷaŷŷanaethu yndiwall o vwyt allŷn arnunt arywreic
 ae gŷ ae phlant. Aphanwybuŷyt eu medŷi ŷynteu
 ydechŷeuit kymylŷcu ytan ar glo am benn yl yŷtaueŷl.

Achóythu ymegineu. nny vyd yty ynburwenn am
 eupenn. Ac yna y bu ykynghoꝝ gantunt ymperued
 Пaбꝝ yꝝ yftauell. ac yd arhoes ef nny vyd y pleit
 hayarn yn wenn. Ac rac diruaбꝝ wres ykyꝝchóys y
 pleit ae yfcóyd ae tharaб gantaб allan. ac yn yol
 ynteu ywreic. aneb nydihengis odyno namyn ef ae
 wreic. Ac yna omtebygu i arglóyd heb y matholóch
 бꝝth vendigeituran ydoeth ef dꝝбod attat ti. Yna
 dioer heb ynteu ydoeth yma ac yrodes y peir y
 minheu. Padeló arglóyd yd erbynneift ti óyntóy.
 Tu rannu *ympob lle nny kyuoeth. ac ymaent yn
 Пuoffaбc ac yndyꝝchael ympob lle. ac yn kadarn-
 hau nny uann y bont owyꝝ ac arueu goꝝeu awelas
 neb. Dilit ymdidan awnaethant ynos honno tra
 uuda gantunt acherd achyuedach. aphan welfant
 vot yn lleffach udunt uynet y gyfcu noc eisted auei
 hóy ygyfcu ydaethant. ac uelly ytreulassant ywled
 honno tróy digrifóch Ac ynniwed hynny y kychwyn-
 nóys matholóch abꝝannwengyt ac ef parth ac iwerdon.
 a hynny o aber menei y kychwynnassant teir Пong
 ar dec ac ydoethant hyt yn iwerdon. Yniwerdó
 diruaбꝝ lewenyd auu бꝝthunt. Dydoei бꝝ maбꝝ na
 góꝝeicda yn iwerdon yymwelet abꝝannwen ny rodei
 hi ae cae ae modꝝóy ae teyꝝndlós cadwedic idaб auei
 arbennic y welet ynmynet ymeith. ac ymyfc hynny
 y vlóydyn honno aduc hi ynglotuaбꝝ. ahóyl deledió
 aduc hi o glot achedymdeithon. a beichogi adam-
 weinóys idi ygael yn hynny. Agóedy treulaб yꝝ
 amferoed dylyeduf mab aanet idi. Sef enó adodet
 arnaб góern uab matholóch. Ródi y mab ar uaeth

a wnaethpŷt yz unlle gozeu y wyz yn Iwerdon. A hynny ynz eil ulŷdyn llyma ymodŷd yn iwerdon am ygŷaratwyd agaŷŷfei vatholŷch ygkymry. arfom aŷnathoedit idaŷ amy veirch. A hynny y urodyz maeth ar rei neffaf gantaŷ yn lliwaŷ idaŷ hynny heb ygelu. Ac nachaf ydygyuoŷ yn iwerdŷ hyt nat oed lonyd idaŷ onychaei dial yfarhaet. **S**ef dial a wnaethant gyru bannŷn o vn yŷtaueŷŷ ac ef. ae chymell y bobi yny llys. A pheri yz kigyd gŷedy y bei yn dyllyaŷ kic dyuot idi atharaŷ boncluŷt arnei beunydyd. **A**c uelly y gŷnaethpŷt y phoen. **T**e arglŷyd heb y wyz ŷath uatholŷch. parweithon wahard y llongeu ar yŷgraffeŷ ar cozygeu ual nat el neb y gymry. Ac adel yma o gymry carchara ŷynt hyt nat elont dacheuyn rac gŷybot hynn. Ac ar hynny ydiŷgynnyŷfant blŷyn-yded nyt llei no their y buant uelly. Ac yn hynny meithzyn ederyn dzytwen aŷnaeth hitheu ar dal y noe gyt ahi adyfcu ieith idi. A menegi yz ederyn y ryŷ ŷi oed ybzaŷt. Adŷyn llythyz y poeneu * ar amarch aoed arnei hitheu. Ar *llythyr* arŷymŷt am von eŷgyll yz ederyn. ae anuon parth achymry. Ar ederyn adoeth yz ynys honn. **S**ef lle ykauas uendigeituran ygkaerfeint yn aruon yndadleu idaŷ dydgŷeith. Adiŷgynnu ar y yŷcŷyd agarŷhau y phluŷ yny arganuŷwyt y llythyz. ac adnabot meithzyn yz ederyn ygkyuanned. **A**c yna kymryt y llythyz ae edzych. A phandarllewyt y llythyz doluryaŷ aŷnaeth bendigeituran o glybot y poen aoed ar vianwen Adechzeu oŷ lle hŷnnŷ anuon kenadeu ydygyfozyaŷ yr ynys honn ygyt. **A**c yna y peris ef dyuot llŷyzyŷ pedeirgŷlat afeith ugeint

hyt attab. Ac ehun kóynaó óith hynny bot y poen
 aoed ar y chwaer. Ac yna kymryt kynghoꝛ. Sef
 kynghoꝛ agahat kyꝛchu iwerdon ac adaó seithwyꝛ
 yntywyffogyon yma. a chꝛadaó uab bꝛan yn bennaf.
 ac eu feith marchaó. ynedeirnon yd edewit y góyꝛ
 hynny. Ac oachaós hynny ydodet feith marchaó
 ar ydref. Sef feithwyꝛ oedynt. Gradaó uab bꝛan.
 ac eueyd hir. ac vnic gleó yfóyd. ac idic uab
 anaraó wallt grón. a ffodoꝛ uab eruyl. ac ólch
 minafórn. a Iafhar uab Iafar Iafegygyóyd. a phen-
darán dyuet yn was ieuanc gyt ac óy. Y feith
 hynny a dꝛicywys yn feith kynóeiffat yfynnyaó ar yꝛ
 ynys honn. Achꝛadaó uab bꝛan yn bennaf kynnweiff-
 yat arnunt. Bendigeituran ar niuer adywedaffam
 ni a hwylyaffant parth ac iwerdon. Ac nyt oed uaóꝛ
 y weilgi yna yueif ydaeth ef. Dyt oed namyn dóy
 auon. Ii ac archan ygelwit. Agóedy hynny yd amyl-
 haóys y weilgi y teyꝛnaffoed. Ac yna ykerdóys ef
 ac aoed ogerd arwest ar y geuyn ehun achꝛchu tir
 iwerdon. a meicheit matholóch oed ar lan y weilgi.
 óynt adoethant att vatholóch. Arglóyd heb óy hen-
 pych góell. Duó arodo da yóch heb ef. achóedleu
 ygennwch. Arglóyd heb óy. mae gennyn ni chóedleu
 enryued. coet rywelfom ar y weilgi. yny Ie ny
 welfam eiryóet vnꝛenn. Iyna beth eres heb ef.
 Awel(e)ch chóí dim namyn hynny. Óóelem arglóyd
 heb óy mynyd maóꝛ geir Iab y coet. ahónnó ar *gerdet*.
 ac esgeir aruchel ar ymynd. a Ilyn o pob parth oꝛ
 esgeir. Ar coet ar mynyd aphoppeth ohynny oꝛ ar
 gerdet. Ie heb ynteu nyt oes neb yma awypo (dim)

yŕath hynny o nys gŕyŕ bŕanwen go(uynnŕoch idi)*
 kennadeu aaeth att uranwen. Arglŕydes heb ŕy beth
 debygy di yŕ hynny. Gŕyŕ ynys ykedyŕn yndyuot
 dŕŕad o glybot vympoen i amhamarch. **B**eth yŕ y
 coet awelat ar y moŕ heb ŕy. **G**ŕerneneŕ Hogeu
 ahŕylbŕenni heb hi. **O**ch heb ŕy beth oed y mynyd
 awelit gan yŕtlys y Hogeu. **B**endigeituran vymŕŕt
 i heb hi oed hŕnnŕ yndyuot y ueis. nyt oed log y
 kyghanei ef yndi. beth oed yŕ eŕgeir aruchel. ar Hynn
 obop parth yŕ eŕgeir. **E**f heb hi ynedŕych ar yŕnyf
 honn Hidiaŕc yŕ. **Y** deu lygat ef opobparth ydŕŕyn
 yŕ y dŕy lynn o bopparth yŕ eŕceir. **A**c yna dygyuoŕ
 hoŕl wyŕ ymlad iwerdon awnaethŕŕyt ygyt. ar hoŕl
 uoŕbennyd awnaethŕŕyt yn gyflym. a chyngoŕ a
 gymerŕyt. **A**rglŕyd heb y wyrda ŕath vatholŕch nyt
 oes gynghoŕ namyn kiliaŕ dŕŕy linon auon aoed yn
 iwerdon. Agadu Hlinon yrot ac ef. Athoŕri y bont yŕ-
 fyd ar yŕ avon. Ameinfugyn yŕfyd yggŕaelaŕt yŕ
 auon. ny eill naŕlong na Hefŕyŕ arnei. Wynt agilyaf-
 fant dŕŕy yŕ auon ac a toŕraŕfant y pont. ✓

Bendigeituran adoeth yŕ tir allyghes ygyt ac ef
 parth aglann yŕ auon. Arglŕyd heb y wyŕda ti aŕdoŕt
 kynnedyf yŕ auon. ny eill neb vynet dŕŕydi. nyt oef
 bont arnei hitheu. mae dy gynghoŕ am bont heb ŕy.
Dyt oes heb ynteu. namyn avo penn bit bont. Miui
 auydaf bont heb ef. **A**c yna gyntaf y dywetŕŕyt y
 geir hŕnnŕ ac ydiaerebir ettwa ohonaŕ. **A**c yna gŕŕedy
 goŕwed ohonaŕ ef ar traŕs yŕ auon. y byŕywyt clŕyŕteu
 arnaŕ ef. **A**c ydaeth yluoed ef arydŕaŕs dŕŕod. Ar
 hynny gyt ac ykuodes ef. Hyma gennadeu matholŕch

yndyuot attaó. Ac ynkyuarch góell idaó. Ac nny an-
 nerch ygan uatholóch ygyuathachó. Ac yn menegi
 oe vodef na haedei arnaó namyn da. Ac ymae
 matholóch yn rodi bñenhinyaeth iwerdon ywern uab
 matholóch dynei ditheu uab dychwaer. ac nny ef-
 tynnu yth wyd di. ynlle ycam arcodyant awnaeth-
 póyt y vñannwen. Ac nny lle ymynnych ditheu. ae
 yma ae ynynys ykedyzn goffymdeitha uatholóch. Te
 heb ynteu vendigeit uran ony allafi vy hun cael y
 vñenhinyaeth. Ac atuyd yfkymeraf gyghoz am ych
 kennadózi chí. O hynn hyt pandel amgenñ ny cheff-
 óch y gennyfi ateb. Te heb óynteu. yz ateb gozeu
 agaffom ninneu attat ti ni adoón ac ef. ac aro di-
 *theu yn kennadózi ninheu. Arhoaf heb ef a doóch
 yn ebzóyd. Ykennadeu agyachassant racdu ac att
 vatholóch ydoethant. Arglóyd heb óy kyweira
 ateb auo gwell att vendigeit uran. ny warandaóei
 dim oz ateb aaeth ygennym ni attaó. Hawyz heb
 ymatholóch mae ychkynghoz chí. Arglóyd heb óy
 nyt oes itt gyghoz namyn vn. nyt eigóys ef y myón
 ty eiryóet heb óy. Óna ty heb óynt y geingho ef
 agóyz ynys y kedyzn nny neillparth yzty. Athitheu
 athlu nny parth arall. Adyzo dy urenhinyaeth nny
 ewyllys agózha idaó. Ac oenryded góneuthur y ty
 heb óynt. peth nys kauas eiryóet ty y geinghei yn-
 daó. ef a tangneuedha athi. Arkennadeu aaethant
 ar gennadózi honno gantunt att uendigeit uran. Ac
 ynteu agymerth kynghoz. Sef agauas nny gynghoz
 kymryt hynny. A thzóy gýghoz bñanwen uu hynny oll.
 ac rac llygru ywlat oed genti hitheu hynny. Y dang-

neued honno agyŵeirŷyt ar ty aateilŷyt yn uaŵ ac yn bŵaff. Ac yftryŵ a wnaeth ygŵydyl. ſef yftryŵ a wnaethant dodi gŵanas obop parth y bopparth y bop colouyn o cant colofyn a oed yny ty. Adodi boly croen ar bop gŵanas. Agŵ aruaŵc ympob un ohonunt. **S**ef aŵnaeth efnyſſyfen dyuot ymblaen Iŵu ynys y kedyŵn ymyŵn ac edŵych golygon oŵwyllſt antrugaraŵc ar hyt yty. Ac arganuot y bolyeu crŵyn a wnaeth arhyt ypyſt. **B**eth yſſyd yny boly hŵnn heb ef ŵrth un oŵgŵydyl. blaŵt eneit heb ef. **S**ef a wnaeth ynteu y deimlaŵ hyt pangauaf y benn. Agŵaſcu y benn yny glyŵ y vyſſed yn ymanodi yny vŵaithell dŵy yŵ aſcŵn. Ac adaŵ hŵnnŵ. Adodi y laŵ ar vn araſſ agouyn beth yſſyd yma. blaŵt medei y gŵydyl. **S**ef a wnaey ynteu yŵ un gŵare aphaŵb ohonunt hyt nat edewis ef ŵr byŵ oŵhoſſ wyŵ oŵdeucan ŵr eithyŵ un. Adyuot at hŵnnŵ agouyn beth yſſyd yma. blaŵt eneit heb y gŵydyl. **S**ef a wnaeth ynteu y deimlaŵ ef. yny gauas y benn. Ac ual y gŵaſcaſſei benneu yrei ereiſſ gŵaſcu pennhŵnnŵ. ſef yclyŵei arueu am benn hŵnnŵ. nytymedewis ef ahŵnnŵ yny Iŵadaŵd. **A**c yna canu eglŵn. **Y**ſſit yny boly hŵnn amryŵ vlaŵt. keimeit kynniuyeit diſgynneit yn trin rac kytwyŵ cat baraŵt. **A**c ar hynny ydothyŵ yniuerod yŵty. Ac y* doeth gŵyŵ o ynys **I**werdon yŵty oŵ neiſſparth. A gŵyŵ o ynys y kedyŵn oŵ parth araſſ. Ac yngyn ebŵydet ac yd eiſtedaſſant y bu duundeb y ryngtunt. Ac yd eiſtynnŵyt y urenhinyaeth yŵ mab. **A**c yna gŵedy daruot y dangued galŵ o vendigeituran y mab attaŵ. ygan vendigeituran y kyŵchaŵd y mab att uanyŵ-

ydan. Aphaðb oꝛ ae gðelei yny garu. ygan uanaðydan
 y gelwis nyffŷyen uab euroffwyd y mab attað. ¶ Mab
 aaeth attað yndiryon. Paham heb yꝛ efnyffŷyn. na
 dað uy nei uab vychwaer attafi. kynny bei urenhin
 ar iwerdon da oed gennyfi ymdirioni ar mab. Aet
 ynllaðen heb y bendigeituran. ¶ Mab aaeth attað
 ynllaðen. ¶ Duð ydygaf vyingkyffes heb ynteu yny
 uedðl. ys anhebic a gyflauan gan y tylðyð y gðneth-
 ur aðnafi yꝛ aðrhoñ. A chyuoði y uynyd achymryt
 y mab herðyð ydzaet. Ac heb ohir kynn kael oðyn
 yny ty gauael arnað yny want y mab ynwyfc y benn
 yny gynneu tan. Aphanwelas bꝛanwenn y mab yn
 boeth yny tan. hi agyngytywys bðꝛð neit yny tan
 oꝛlle ydoed yn eifsted rðng ydeu uroder. A chael o
 uendigeituran hi yny neillað. Ae taryan yny llað
 arall. Ac yna ymgyuoc o baðp ar hyt y ty. A llyna
 y godðꝛð mðyhað auu gan niuer unty. paðb ynky-
 mryt y arueu. Ac yna y dywaðt moꝛðyðð tyllŷyon.
 Gwern gðngðch uibch uoꝛðwyt tyllŷyon. Ac yny aeth
 paðp ym penn y arueu. y kynhellis bendigeituran
 vꝛanwen y rðng y daryan aeýfcðyð. Ac yna y de-
 chꝛeuis ygðyðyl kynneu tan dan ypeir dateni. Ac yna
 ybyꝛyðt y kalaned ynypeir. yny uei ynllaðen. Ac yky-
 uodynt dꝛannoeth yn wyꝛ ymlad yn gyftal achynt
 eithyꝛ na e llynt dywedut. Ac yna pan welas efnyffŷyn
 y kalaned heb eni yn vn lle owyꝛ ynys y kedyꝛn
 ydywaðt yny uedðl. Oiaðuð heb ef gðae vi vymot
 yn achaðs yꝛ wyðwic honn o wyꝛ ynys ykedyꝛn.
 Ameuyl ym heb ef ony cheiffafi waret rac hynn. Ac
 ymedyꝛyað ymplith calaned y gðyðyl. A dyuot deu

wydel uonllóm idaó ae vóúó nny peir yn rith góydel. Ymestynnu idaó ynteu yn ypeir nny tyr ypeir yn pedwardayll. ac nny tyr y *gallon ynteu. Ac o hynny ybu y meint gozuot auu y wyz ynys ykedyr. **D**y bu ozuot ohýny eithyr dianc feithwyr abryathu bendigeituran nny troet agóenóynwaeó. **S**ef feith wyr a dihengis. **F**ryderi. Manaóydan. **G**liuieri. **M**il taran. **T**alyeffin. Ac ynaóó grudyeu uab muryel. **H**eilyn uab góynn hen. Ac yna yperis bendigeituran **I**ad ybenn. **A**chyméróch chóí y penn heb ef adygóch hyt y góynurynn yn **I**undein. a chledóch yno ef ae wyneb ar fréinc. a chóí a vydóch ar yffoird yn hir. yn hardlech y bydóch feith mlyned ar ginyaó. ac adar riannon yncanu yóch. **A**rpenn auyd kyftal gennóch y gedymdeithas ac ybu ozeu gennóch pan uu arnaf i eiryóet. Ac yggóalef ym penuro ybydóch pedwarugeint mlyned. Ac nny agozoch y dús parth ac aber henuleu y tu a chernyó y gellóch uot yno. ar penn yndilógyz gennóch. Ac o rpann agozoch y dús hónnó ny ellóch uot yno. kyrchóch lundein y gladu y penn. a chyrchóch chóí ragoch dúod. Ac yna y **I**las ybenn ef. ac ykychóynnaffant ar penn gantunt dúod y feithwyr hynny. **A**bríanwen ynóythuet. **A**c y aber alaó yntal ebolyon y doethant yr tir. ac yno eisted a wnaethant agozffowys. **A**rdyich oheni hitheu ar iwerdon. ac ar ynys ykedyr a welei ohonunt. **O**ia uab dúó heb hi góae ui omganedigaeth. yfda dóy ynys adiffeithóyt omachaóó i. **A**dodi ucheneit uaóó athorri y challon ar hynny. agóneuthur bed pedryual idi ae chladu yno ygglan alaó. Ac ar hynny kerdet a ónaeth y feithwyr

parth a hardlech ar penn gantunt. Val ybydant ynkerdet. Ilyma gyweithyd ynkyuaruot acóynt owyꝛ agóꝛaged. Aoes gennóch chói chóedleu heb ymanaóydan. **D**ac oes heb óynt onyt goꝛefgyn ogaffwallaón uab beli ynys y kedyꝛn. Ae vot ynꝛenhin coꝛonaócc ynllundein. **P**a daruu heb óynteu ygaradaócc vab bꝛan. ar feith wyꝛ aedeóit ygyt ac ef ynyꝛ ynys honn. **D**yuot Kaffwallaón ameupenn allad y chwegóꝛyꝛ. Athoꝛi o honaó ynteu gradaócc y gallono ánnuyget. Am welet y cledyf yn llad y wyꝛ. ac nawdyat póꝛy aelladei. **K**affwallaón ar daroed idaó wiscaó llen hut ymdanaó. * Ac ny welei neb ef ynllad y góꝛyꝛ. namyn ycledyf. **D**y mynnei gaffwallaón ylad ynteu ynei uab y geuynderó oed. A hónnó uu ytrydyd dyn a toꝛes y gallon o niuyget. **P**enndarar dyuet a oed ynwas ieuanc gyt ar feithwyꝛ adihengis yꝛ coet heb óynt. **A**c yna y kyꝛchassant óynteu hardlech ac y dechꝛeuassant eisted. ac ydechꝛeuóyt ymdióallu o vóyt allynn. ac ydechꝛeuassant óynteu vóytta ac yuet. **D**yuot tri ederyn adechꝛeu canu udunt ryó gerd. ac oc aglyóffynt o gerd. diuóyn oed pob un y óꝛthi hi. A phell dꝛemynt oed udunt eu góelet uch penn y weilgi allan. Achyn amlycket oed udunt óy achyn bydynt gyt ac óy. ac arhynny o ginyaó y buant feith mlyned. **A**c ympenn yfeithuet ulódyd y kychóynnassant parth a góalas ym penuro. ac yno ydoed udunt. **P**e tec bꝛenhineid uch benn y weilgi. ac yneuad uaóꝛy a oed yno udunt. ac yꝛ neuad ykyꝛchyssant. **A**e deu-dꝛós a oed ynagoꝛet. ar trydyd dꝛós yngayat yꝛ hóm tu a chernyó. weldi racco heb y manaóydan y dꝛóf

nydylyón ni y agozi. **A**r nos honno y buant yno yndiwall. ac yndigrif gantunt. **A**c yz awelfynt o vóyt yny góyd. ac yz aglywyf ehun. ny doey y gogf udunt hóydim. nac o hynny *nac* o alar yny byt. **A**c yno ytreulyffant y pedwar ugeint mlyned hyt na wybuant hóy eiryóet. dón yspeit digrifach na hyfrydach no honno. **D**yt oed annesmóythach nac adnabot o vn ar y gilyd yuot yn hynny o amfer no phan doethant yno. **D**yt oed annesmóythach gantunt óynteu gytuot ypenn yna. no phan uuassei vendigeituran ynvyó gyt ac óynt. **A**c oachaós y pedwar ugeint mlyned hynny ygelóit. Yspydaót urdaól benn yspydaót vāannóen a matholóch oed yz honn yd aethróyt y iwerdon. **S**ef aónaeth heilyn uab gwynn dydgóeith. Meuyl ar uymarafi heb ef onyt agozaf ydóós. y wybot aegóir adywedir am hynny. Agozi ydóós aónaeth. ac edzych ar gernyó. ac ar aber henuelen. **A**phan edzychóys yd oed yngynhyspyffet gantunt y geniuer collet agollaffynt eiryóet. **A**r geniuer car a chedymdeith agollaffynt. **A**r geniuer dóóe adathoed udunt achyt bei *yna y kyuarffeí ac óynt. **A**c yn benaf ameu harglóyd. **A**c oí gyuaóí honno ny allyffant óy oífowys. namyn kychóynnu arpenn parth a llundein. **P**a hyt bynnac y bydynt ar yffoírd óynt a doethant hyt yn llundein. **A**c agladaffant ypenn yny gwynurynn. **A** hónnó uu y trydyd matcud pancudywyt. **A**r trydyd anuat datcud pandatcudywyt. **F**any doey oímes byth dóóy voí yz ynys honn trauei y penn yny cud hónnó. **A** hynny adyweit y kyfarwydyt eukyfranc hóy. y góyí agychwynnóys o iwerdon yó

hónnó. Yniwerdon nyt edebit dyn byó namyn pump góraged beichaóe y myón gogof yn diffeithóch iwerdon. Ar pump góraged hynny ynyz un kyfnot a anet udunt pumpmeib. Ar pumpmeib hynny auagassant hyt panuuant weiffon maó. Ac yny uedylyassant amwraged. Ac yny uu damunet gantunt eukaffael. Ac yna kyfscu pob un laó heb laó gan uam y gilyd. Agóledychu y wlat ae chyuanhedu. ae rannu y ryngtunt eil pump. Ac o achas y rannyat hónnó y gelóir ettwa pump rann Iwerdon. Ac edych y wlat a wnaethant foíd y buassei yz aeruaeu. achael eur ac aryant yny yttoedynt yn gyuoethaóe. Allyna ual y teruyna ygeinc honn oí mabinogi. o achas paluaót bianóen. yz honn a vu tryded anuat paluaót ynyz ynys honn. Ac o achas yspadaót bian panaeth niuer deg wlat a feith ugeint y iwerdon ydial paluaót bianóen. Ac am yginyaó ynhardlech feith mlyned. Ac am ganyat adar riannon. Ac ar yspydaót benn pedwar ugeint mlyned.

Manawyddan, son of Llyr.

—

Styma y dryded geinc oꝛ mabinogi

Gwedydaruot yꝛ feithwyz a dywedassam ni uchoꝛ
cladu penn bendigeituran yny gŷynvryn yn
llundein. ae wyneb ar freinc. edrych a ŷnaeth man-
aŷydan ar ydref yn llundein ac ar ygedymdeithon
a dodi ucheneit uaŷ. A chymryt diruaŷ alar ahiraeth
yndaŷ. Oia duŷ hollgyuoethawc gŷaeui heb ef. nyt
oes neb heb le idaŷ heno namyn mi. A rglŷyd heb
y pꝛyderi. na uit gyndzymhet genhyt ahynny. dy
geuynderŷ yffyd urenhin yn ynys ykedyꝛn. A chyn
gŷnel gameu it heb ef. ny buoŷt ti haŷlŷ tir a dayar
eiryoet. try*dyd lledyf unbenn ŷyt. **T**e heb ef kyt
boet keuynderŷ y mi ygŷ hŷnnŷ. goathzift yŷ gennyf
gŷelet neb yn lle bendigeituran vy mraŷt. ac ny allaf
uot yn llawen yn unty ac ef. a wney ditheu gynghoꝛ
araŷ heb y pꝛyderi. **R**eit oed im ŷrth gynghoꝛ heb
ef. a pha gynghoꝛ yŷ hŷnnŷ. **S**eith gantref ry edeŷit
ymi heb y pꝛyderi a riannon uy mam yffyd yno. mi
arodaf itti honno a medyant y feith gantref genthi.
A chynnybei itti o gyuoeth namyn y feith cantref
hynny. nyt oes seith cantref well noc ŷy. **T**icua uerch
wynn gloyŷ yŷ vyggŷaieic ynneu heb ef. a chynn enŷ-

edigaeth y kyuoeth y mi. bit y mŷnant y ti a rian-
non. Aphei mynnvt gyuoeth eiryoet atuyd y kaffut
ti hŷnnŷ. **D**a uynnaf unbennheb ef. duŷ adalo it
dy gedymdeithas. **T**gedymdeithas ozeu aallŷfy
ytti y byd os mynny. **M**yynnaf eneit heb ef duŷ adalo
itt. Ami aaf gyt athi y edŷych riannon. Ac y edŷych
y kyuoeth. **T**aŷn awney heb ynteu. mi a tebygaf
na werendeweist eiryot ar ymdidanwreic well no hi.
Ta amfer y bu hitheu yny dewred ny bu wreic deled-
iwach nohi. Ac ettwa ny bydy anuodlaŷn y phŷyt.
wynt agerdassant racdunt. a pha hyt bynnac y bydynt
aryffŷold wynt adoethant y dyuet. **G**ŷled darparedic
oed udunt erbyn eu dyuot yn arberth. **A**riannon
a chicua wedy y harlŷyaŷ. **A**c yna dechzeu kyt eisted
ac ymdidan o uanaŷydan ariannon. Ac oŷ ymdidan
tirioni a wnaeth y vŷyt ae uedŷl ŷŷthi. **A** hoffi yny
uedŷl na welfei eiryoet gŷzeic digonach y thecket ae
thelediŷet no hi. **P**ŷyderi heb ef mi a vydaf ŷŷth a
dywedeiŷti. **P**adywedŷydat oed hŷnnŷ heb y riannon.
Arglŷydes heb ef bŷyderi. mi ath roeffŷum yn wreic
y uanaŷydan uab llŷy. **A** minheu a vydaf ŷŷth hynny
yn llawen heb y riannon. llawen yŷ gennyf inneu heb
y manaŷydan. **A**duŷ adalo yŷ gŷy yffyd yn rodi y min-
neu y gedymdeithas moŷ diŷleis a hynny. **K**ynn
daruot y wled honno y kyŷcŷyt genthi. **A**r nyderyŷ
oŷ wled heb y pŷyderi treulŷch chŷi. **A** minneu a af
y hebŷŷng vyggŷŷogaeth y gaffwallaŷn uab beli hyt
yn llŷegy. **A**glŷyd heb y riannon ygkent * y mae
kaffwallaŷn. athi ae llŷy treulaŷ y wled honn. ae aros
ynteu a uo nes. **D**inheu ae harhoŷn heb ef. **A**r wled

honna adaeulaffant. **A** dechaeu a bnaethant kylchað dyuot ae hela. achymryt eudigrifoch. ac bñth rodyað y wlat ny welfynt eiryot wlat gyuanhedach no hi. naheldir well. nac amylach ymel ae physcaðt no hi. **Ac** yn hynny tyuu kedymdeithas yrygtunt yllpedwar hyt na mynnei yz vn vot heb ygilyd na dyd na nos. ac ym myfc hynny ef a aeth at gaffballeaðn hyt yn ryt ychen y hebröng y bogaeth idað. a diruaðz auu yny erbyn yno. a dioloch idað hebzöng y bogaeth idað. a gbedy ymchoelut kymryt eu gbledeu ae hefmöythter a ozugant pryderi a manaöydan. a dechaeu gbled a ozugant yn arberth kanys priflys oed. ac ohonei y dechaeuit pob enryded. a gbedy y böyta kyntaf y nos honno *trauei* y gbassanaeth wyz yn böyta. kyuodi allan a ozugant achyzychu gozfed arberth a wnaethant yllpedwar ac eu niuer gyt ac bynt. **Ac** ual y bydant yn eisted uelly. Ilyma döryf. a chan ueint ytöryf Ilyma gabat o nyöl yn dyuot hyt nachanhoed yz un o honunt hby y gilyd. ac ynol y nyöl Ilyma yn goleuhau poblle. **A**phan edrychysfant yford y gbelynt y praeideu ar anreitheu arkyuanhed kynno hynny. ny welynt neb ryö dim. na thy. nac aniueil. na möc. na than. na dyn. na chyuanedd eithyz tei yllys ynwac diffeith angkyfanned heb dyn heb *vil* yndunt. **I**eu kedymdeithon ehun wedy eu colli heb wybot dim y bñthunt. onyt hby yllpedwar. **O**i ar arglöyd duð heb y manaöydan. mae niuer yllys an niuer ninheu eithyz hynn. aön y edrych. dyuot yz neuad a bnaethant nyt oed neb. kyzychu y kastell ar hundy[ny] welynt neb. **V**m medgell. nac ygk[egin] nyt oed

namyn diffeithŏch. D[echreu] a wnaethant yllpedwar treul[aŏ yŏled] a hela a ŏnaethant. a chymr[yt eu digriu]ŏch. A dechreu a wnaeth pob [un o honunt] rodyaŏ ywlat arkyuoeth y[edrych aŏelynt] ae ty. ae kyuanhed. A neb ryŏ [dim ny wel]ynt eithyŏ gŏydlidnot. A gŏed[y treulaŏ]* eu gŏled ac eudarmerth o honunt. dechreu a wnaethant ymborth ar gic hela a physcaŏt a bydaseu. Ac uelly bŏydyn ar eil a treulyfant yndigrif gantunt. Ac ynydiwed diffygyaŏ a ŏnaethant. Dioer heb ymanaŏydan ny bydŏn ualhynn. kyŏchŏn loegyŏ a cheiffŏn grefft y kaffon yn hymbozth. kyŏchu Hoegyŏ a oŏrugant. A dyuot hyt yn henffoŏd. A chymrut arnunt gŏneuthur kyfrŏyeu. A dechreu a wnaeth ef uanaŏydan Hunyaŏ coŏfeu ac eu lliwaŏ arywed y gŏlfei gan lafar llaefgygŏyd a chalch llafar. A gŏneuthur calch lafar racdaŏ ual y gŏnathoed y gŏr arall. Ac ŏzth hynny y gelŏir ettwa calch lafar. am ywneuthur o lafar llaefgygŏyd. Ac oŏ gŏeith hŏnnŏ tra geffit gan uanaŏydan. ny phrynit gangyfrŏyyd dŏos wyneb hennffoŏd na choŏof na chyfrŏy. Ac yny adnabubop un oŏ kyfrŏyydyon yuot ynkoŏli oe henniŏ llawer. ac ny phrynit dim gantunt onyt gŏedy na cheffit gan uanaŏydan. Ac yn hynny ymgynnullaŏ ygyt o honunt. aduunaŏ am ylad ef ae gedymdeith. Ac yn hynny rybud a gaŏffont ŏynteu. A chymryst kynghoŏ am adaŏ y dŏef. Y rofi aduŏ heby pryderi ny chynghoŏzafi adaŏ y dŏef. namyn llad y taeogyon racco. Dac ef heb y manaŏydan bei ymladem ni ac ŏyntŏy clot dŏŏc a vydei arnam ac an carcharu a wneit. Yfgŏell ynn heb ef kyŏchu tref arall yymŏfmeithaŏ

yndi. Ac yna kyŷchu dinas arall awnaethant eŷŷ pedwar. Pa geluydyt heb y pŷyderi a gymerŷn ni arnam. Gŷnaŷn taryaneu heb y manaŷydan. A ŷdom ninneu dim y gŷth hynny heb y pŷyderi. Di ae pŷo-
[ŷn] heb ynteu. Dechŷeu gŷneuthur [taryan]eu a oŷug-
ant. ac eu llunyaŷ ar [ŷeith ta]ryaneu da awelfynt. A dodi y [llio adody]ŷŷynt ary kyfrŷyeyu arnunt. [Ar
gŷeith h]ŷnnŷ a lŷyŷŷys racdunt hyt [na phŷynit] tar-
yan ynyŷhoŷŷ dŷef. onyt [gŷedy na ch]effit gantunt
hŷy. Kyflym [oed eu gŷei]th ŷynteu adiuessur a
ŷne[ynt ac ue]llŷ y buant yny dygŷydaŷd * yŷ kyt-
dŷefwyŷ racdunt. Ac yny duunaffant argeiŷŷaŷ eu llad.
Kybud adoeth udunt ŷynteu. achlybot bot ygwyŷ
aebŷyt ar eu dihenydyŷaŷ. Pŷyderi heb y manaŷydan
ymae ygŷyŷ hynn ynmynnu an diuetha. Da chy-
merŷn ninheu y gan y taeŷgeu hynny. aŷn ydanunt
alladŷn ŷynt. Daŷ ef heb ynteu. kaŷŷwallaŷn aglyw-
ei hynny ae wyŷ. Areŷin vydem. kyŷchu tref arall
awnaŷn. wynt adoethant y dŷef arall. Pa geluydyt
ydaŷn ni gŷthi heb y manaŷydan. Yŷ honn y myn-
nych oŷ awdam ni heb y pŷyderi. Daŷ ef heb ynteu
gŷnaŷn grydyath. ny byd o gallon gan grydyon nac
ymlad ani nac ymwaravun. Dyŷn i dim y gŷth honno
heb y pŷyderi. Mi ae gŷnn heb y manawydan ami
adyŷŷaf itti wniaŷ. Ac nyt ymyŷrŷn ar gyweiryŷaŷ
lledyŷ namyn y pŷynu ynparaŷt agŷneuthur yngŷeith
ohonaŷ. Ac yna dechŷeu pŷynu y coŷdwal teckaf
agafas yny dŷef. ac amgen ledyŷ no hŷnnŷ ny phŷynei
ef eithyŷ lledyŷ gŷadneu. A dechŷeu awnaeth ym-
gedymdeithaŷŷu areurych goŷeu yny dŷef. A pheri

gŵaegeu yz efgidyau ac euraŵ y gŵaegeu a fynnyaŵ ehun ar hynny ynygŵybu. **A**c oꝝ achaŵs hŵnnŵ ygelwit ef yndydyd eurgyrd. **T**za geffit gantaŵ ef nac efgit na hoffan ny phazynit dim gan gryd ynyz hoŵl dæf. **S**ef a wnaeth y crydyon adnabot bot eu hennill yn pallu udunt. kanyz ual yllunyei vanaŵ-dan ygŵeith y gŵniei pzyderi. **D**yuot y crydyon a chymryt kyghoꝝ. ſef agaŵſſant yn eu kynghoꝝ du-unaŵ ar euſlad. **P**zyderi heb y manaŵydan y mae ygŵyꝝ hynn ynmynnu anſlad. **P**aham y kymerŵn ninneu hŷny ygan y taeogeu ſladion heb y pzyderi. namyn eu ſlad hŵy oſſ. **D**ac ef heb y manaŵydan nyt ymladŵn ac ŵynt. ac ny bydŵn ynſoegyꝝ bellach. kyꝝchŵn parth adyuet. ac aŵn yhedꝝych. **P**ahyt bynnac y buant ar y ffoꝝd ŵynt a doethant y dyuet. ac arberth agyꝝchaffant. **A** ſlad tan a wnaethant. **A**dechꝝeu ymboꝝth a hela a thꝝeulaŵ mis uelly. **A**chyn-nuſſ eukŵn attunt. **A**bot uelly yno vlŵdyd. **A**boꝝe-gŵeith kyuodi pzyderi a manaŵydan yhela. **A**chyweir-yaŵ eukŵn a mynet odieithyꝝ y ſſys. **S**ef aw*naeth rei oꝝcŵn. kerdet oeblaen a mynet y berth vechan a oed geyꝝ euſlaw. **A**c ygyt ac yd aant yz berth kiliaŵ yn gyflm acheginwrych maŵꝝ gantunt ac ymchoelut at ygŵyꝝ. **N**effaŵn heb y pzyderi parth arberth yedꝝych beth yffyd yndi. neffau parth arberth a wnaethant. pan neffayffant. **I**lyma uaed coet claerwyn ynkyuodi oꝝ berth. **S**ef a oꝝuc y cŵn ohyder ygŵyꝝ ruthꝝaw idaŵ. ſſef a wnaeth ynteu adaŵ y berth achilyaŵ dalym yŵꝝth y gŵyꝝ. **A**c yny uei agos ygŵyꝝ idaŵ Kyuarth arodei yꝝkŵn heb gilyaŵ yrdunt. **A**phan yghei y

gŵyŷ ykilieŷ eilweith ac ytoŷrei gyuarth. Acynol
ybaed ykerddaffant ynywelynt gaer uabŷ aruchel.
agŵeith newyd arnei ynylle nywelfynt namaen na
gŵeith eiryoet. Arbaed ynkyŷchu yŷ gaer yn vuan
arkŷn ynyol. Agŵedy mynet ybaed arkŷn yŷ gaer.
ryuedu awnaethant welet ygaer ynylle nywelfynt
eiryoet weith kynno hynny. Acobenn yŷ oŷfed
edŷych awnaethant ac ymwarandaŷ azkŷn. **P**a hyt
bynnac ybydynt uellynychlywynt un oŷkŷn na
dim yŷŷthunt. Arglŷyd heb yŷŷyderi mi aaf yŷ gaer
ygeiffaŷ chŷwedleu yŷŷth yŷcŷn. **D**ioer heb ynteu nyt
da dygyghoŷ uynet yŷ gaer honn nysgŵeleift eiryoet.
Acogŷney vygkyngoŷ i nyt eyidi. Arneb adodes hut
ar ywlat aberis bot ygaer ymma. **D**ioer heb yŷŷyderi
nymadeuaf i vygŷcŷn. **P**agyghoŷ bynnac agaffei ef
ygan uanaŷydan ygaer agyŷchaŷd ef. Pandoeth yŷ
gaer nadyn. namil. narbaed. narkŷn. nathy. nac
aned. nyŷgŵelei ynygaer. **A**f awelei ual amgymher-
ued llabŷr ygaer ffynnaŷn agŵeith ovaen marmoŷ
yny chylch. **A**c arlan yffynnaŷn. kaŷc eur uchbenn
llach ovaen marmoŷ. Achadŷyneu ynkyŷchu yŷawyŷ.
adiben nyŷgŵelei arnunt. Goŷawenu aŷnaeth ynteu
ŷŷth decket yŷeur. Adahet gŵeith ykaŷc. **A**dyuot
awnaeth ynyd oed ykaŷc ac ymauael ac ef. Acual
ydymauaelaŷd arkaŷc glynu ydŷylaŷ ŷŷth ykaŷc. ae
dŷaet ŷŷth yllach ydoed ykaŷc yn feuyll arnei.
Adŷyn ylewynyd ygantaŷ hyt na allei dywedut vn*
geir. Afeuyll awnaeth uelly. Ae aros ynteu aŷnaeth
manaŷydan hyt parth adiwed ydyd. A phŷynhaŷn byŷr
gŵedy bot yndiheu gantaŷ nachaei chwedleu yŷŷth

pryderi nac yŵlth y cŵn. dyuot a oŵuc parth ar llŷs. pan
 daŵ y myŵn. ſef awnaeth riannon edŷych arnaŵ. Mae
 heb hi dygedymdeith ti ath gŵn. llŷma heb ynteu vŷng
 kyfranc aedatkanu o ll. **D**ioer heb y riannon yſdŵc
 agedymdeith uuoft di. ac ysda agedymdeith agoll-
 eift di. a chan y geir hŵnnŵ mynet allan. ac yŷ artal
 y managaffeſi ef uot y gŵl argaer kyŷchu yno awnaeth
 hitheu. **P**oŷth y gaer awelas yn agoŷet ny bu argel
 arnei. ac ymyŵn ydoeth. ac ual ydoeth arganuot
 pryderi ynymauael arcaŵc adyuot attaŵ. **O**ch ar-
 glŵyd heb hi beth awney di yma. ac ymauael ar
 kaŵc gyt ac ef. ac ygŷt ac ydymeweil glynu y dŵylaŵ
 hitheu ŵlth y kaŵc. ae deutroet ŵlth y llŷech hyt na
 allei hitheu dywedut un geir. ac ar hynny gyt ac
 ybu nos llŷma dŵlyf arnunt achawat onyŵl. a chan
 hynny difflannu y gaer. ac ymeith ac ŵynteu. **P**an
 welas kicua verch gŵyn gloeŵ nat oed yny llŷs namyn
 hi a manaŵydan. dŷycyŷuerth awnaeth hyt nat oed
 well genti ybyŵ noemarŵ. ſſef awnaeth manaŵydan
 edŷych ar hynny. **D**ioer heb ef cam ydwyt arnaŵ.
 os rac vy ovyn i y dŷycyŷuerthy di. mi arodaf duŵ
 yn vach itt naweleifti gedymdeith gywirach noc y
 keffy di vi. tra vynno duŵ itt uot uelly. **T**roſ aduŵ
 pei yt ueŵn i yndechŷieu vy ieuenctit. mi agadŵŵn
 gywirdeb ŵlth pryderi. ac yrot titheu mi ae cadŵŵn.
 ac na vit un ovyn arnat. heb ef. ac yroſ aduŵ heb ef.
 ti ageffy ygedymdeithas auynnych ygennyfi herwyd
 vŷggallu i trawelo duŵ ynbot yny dihirŵch hŵnn ar
 goul. **D**uŵ adalo itt heb hi ahynny adebygŵn i.
Ac yna kymryt llŷewenyd ac ehouyndŷa oŷ uoŷŵyn o

achaŵs hynny. **I**e encit heb ymanaŵdan. nytkyfle ynni trigyaŵ yma. yn kŵn a gollaffam. ac ymbozth nys gallŵn. kyꝛchŵn loeger. haŵsfaf yŵ yni ymbozth yno. **Y**nllaŵen arglŵyd heb hi ni a wnaŵn hynny. Ygyt y kerdassant hyt ynllŵegyꝛ. arglŵyd heb hi pa greft agymerydi arnat. kymer vn lannweith * **D**ychymeraf i heb ef namyn crydyaeth. ual ygŵneuthum gynt. arglŵyd heb hi nyt hoff honno y glanet y ŵꝛ kygynnilet kyuard athydi. wrth honno ydafi heb ef. dechꝛeu ygeluydyt a wnaeth a chyweiryŵ y weith oꝛ coꝛdwal teckaf agauas ynydꝛef. ac ual y dechꝛeu ysfynt ynllŵe arall dechꝛeu gŵaegu yꝛ yskidyu owaegeu eureit ynyoed ouer a manweith hoꝛll grydyon ydꝛef y ŵꝛth yꝛ eidaŵ ef ehun. athꝛageffit y gantaŵ nac eskit na hoffan. ny phꝛynit y gan ereill dim. A blŵydyn uelly a treulŵys ef yno ynyoed y crydyon yn dala kynuigen a chyghoꝛuynt ŵꝛthaŵ. ac ynydoeth rybudyu idaŵ. amenegi uot y crydyon wedy duunaŵ ar ylad. **A**rglŵyd heb y kicua pam ydiodefir hynn y gan y taeogeu. **D**ac ef heb ynteu ni aem eiŵfoes y dyuet. dyuet agyꝛchyŵfant. **S**ef a oꝛuc manaŵdan pangychŵynnwys parth adyuet. dŵyn beich owenith gantaŵ. a chyꝛchu arbeth. a chyuanhedu yno. ac nyt oed dim digriuach gantaŵ no gŵelet arberth ar tirogaeth y buaŵfei yn hela ef a phꝛyderi a riannon gyt ac ŵynt. **D**echꝛeu a wnaeth kynneuinaŵ a hela pyŵcaŵt a llydnot areugŵal yno. ac yn ol hynny dechꝛeu ryuoꝛyaŵ. ac ynol hynny heu grofft. areil. ardꝛyded. **A**c na chaf y gŵenith ynkyuot ynoꝛeu yny byt. ae deir grofft ynllwydyaŵ ynvn dŵf. hyt nawelfei dyn

wenith degach noc ef. **T**reulað amferoed y vlôydyn a ðnaeth. nachaf y kynnhæaf yndyuot. ac y edzych un oeroffteu ydaeth. nachaf honno yn aeduet. **M**i auynnaf vedi honn auoŷy heb ef. **D**yuot dzaegeuyn ynos honno hyt yn arberth. v boŷe glaf dzaannoeth dyuot yuynnv medi yrofft. pan dað nyt oed namyn y kalaf yn llôm wedy daruot toŷri pobun yny doi yny dywyffen oŷkeleuyn. a mynet ymeith ar tywys yn hollaðl. ac adað y calaf yno yn llôm. **R**yuedu hynny yn uað a ðnaeth adyuot y edzych grofft ara ll. nachaf honno yn aeduet. **D**ioer heb ef mi auynnaf uedi honn auoŷy. **A** thzaannoeth dyuot ar uedwl medi honno. **A**phandað nyt oed dim namyn y kalaf llôm. **O**i aarglôyd duð heb ef pôy yffyd yn goŷffen vyn diua * i. a mi aegôn. yneb adechæuis v yndiua yffyd ynyoŷfen. ac adiuawys y wlat gyt ami. **D**yuot y edzych y dzyded rofft. pandoeth ny welfei neb wenith degach. a hônno ynaeduet. **M**euyl ymi heb ef ony wylaf i heno. ar neb aduc yz yt ara ll adað ydôyn hônno. ami a wybydaf beth yð. **A**chymryt y arueu a wnaeth adechæu gôylat y grofft. a menegi a wnaeth y kicua hynny o ll. **I**e hebhi beth yffyd yth vzyt ti. **M**i awylaf y grofft heno heb ef. **Y** wylat y grofft ydaeth. ac ual ybyd am hanner nos uelly nachaf tôzyf môyhaf yny byt. **S**ef a wnaeth ynteu edzych. ar hynny llyma eliðlu y byt olygot. a chyfrif na meffur ny ellit ar hynny. ac nywydyat yny uyd y llygot yn gôan adan y groft. **A**phob un yndigyað arhyt y keleuyn. ac yny eŷtông genti. ac yntoŷri ytywyffen. ac yn gôan ardywyffen ymeith. ac ynadað y kalaf

yno. Ac ny wydyat ef uot un keieuyn yno. ny bei lygodet ambobun. ac agymerynt euhynt racdunt artywys gantunt. Acyna róng dicher allit taraó ym plith ylllygot awnaeth. amóy noc arygóydbet neu yz adar yn yz aóy z ny chytdzemei ef ar yz un o honunt eithyz un awelei ynamdzom ual ytebygei naallei un pedeftric. vn ol honno y kerdóys ef aedala awnaeth ae dodí yny uanec. ac allinin róymaó geneu y vanet. ae chadó gantaó. achyzchu ylllys. Dyuot yz yftauell. ynylle ydoed kicua. Agoleuhau ytan. Ac ózth yllinin dodí y uanec ar y wanas a ozuc. Beth yffyd yna arglóyd heb y kicua. lleidy z heb ynteu ageueis yn Ietratta arnaf. Paryó leidy z arglóyd aallut ti ydodí yth uanecheb hi. Pyma oll heb ynteu amenegi ual yz lygryffit ac y diuóyniffit y groffteu idaó. Ac ual y doethant ylllygot idaó yz grofft diwethaf yny wyd. Ac vn ohonunt oed amdzom ac adelleis inheu ac yffyd yn vy manec. ac a grogaf inheu avo z y. Acymkyffef y duó bei afkaffónoll mi ae crogón. Arglóyd heb hi di ryued oed hynny. Ac eiffoes anhóymp yó góelet gó z kyfurd kymoned athidi yn crogi y ryó bz yf hónnó. Aphei gónelut iaón nyt ymyzrut yny pzyf. namyn y eilóng ym*eith. Meuylymi heb ef pei af caffón i oll óynt onyfcrogrón. ac ageueis mi ae crogaf. Te arglóyd heb hi nyt oes achas ymi y uot ynboath yz pzyf hónnó. namyn goglyt anfyberóyt yti. agwna ditheu dy ewyllys arglóyd. Beigóypón ninheu defnyd yny byt y dilyut titheu bot ynboath idaó ef. mi avydón ózth dy gynghoz am danaó heb y manaóydan. Achany s nys gónn arglóydef. medól yó gennyf y

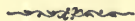
diuetha. a gŵna ditheu yn llawen heb hi. ac yna y kyrcŵys ef o rŵfed arberth ar llygoden gantaŵ. a fengi dŵy ffozch yny lle uchaf yny rŵfed. ac ual y byd uelly llyma y gŵlel yfcolheic yndy uot attaw. a hen dillat hydzeul tlawt ymdanaŵ. ac neut oed feith mlyned kynnohyunny yr pan welfei ef nady nna mil eithyr ypedwar dyn y buaffynt ygyt yny golles y deu. Arglŵyd heb yr yfcolheic dyd da itt. Duŵ arodho da itt agreffaw ōrthyt heb ef. Pandoy di yr yfcolheic heb ef. Pandoaf arglŵyd oloygyr o ganu. Aphaham y gouynny di arglŵyd heb ef. am na weleis heb ef yr yf feith mlyned undyn onyt pedwardyn ditholedic athitheu yr awr honn. Te arglŵyd heb ef mynet trŵy y wlat honn ydwyf inheu yr awr honn parth amgŵlat vyhvn. apharyŵ weith yd wyd yndaŵ arglŵyd. Grogi lleidy r a geueis yn lletratta arnaf heb ef. Paryŵ leidy r arglŵyd heb yr yfcolheic. pryf awelaf yth law di ual llygoden. adawc ygweda y ōr kyfurd a thydi teimlaw pryf kyfryŵ ahŵnnŵ. gellŵng ymeith ef. Da ellyngaf y prof adaw heb ynteu. yn lletratta arnaf y keueif i ef. achyfreith lleidy r awnaf inheu ac ef. ygrog. Arglŵyd heb ynteu rac gŵelet gŵr kyfurd athidi yny gŵeith hŵnnŵ. punt ageueis i o gardotta mi ae rodaf itti agellŵng y pryf hŵnnŵ ymeith. Da ellyngaf y prof adaw ac nys gŵerthaf. Gŵna di arglŵyd heb ef ony bei rac gŵelet gŵr kyfurd athidi ynteimlaw y ryŵ bryf hŵnnŵ. nymtozey i. ac ymeith ydaeth yr yfcolheic. Val y byd ynteu ynteu yn dod ydulath yny ffyrch. nachaf offeirat yndy uot attaw ar uarch yn gyweir. Arglŵyd dydda itt heb ef. Duŵ arodho

da itt heb y manaŷydan. athuendith. **B**endyth duó*
 itt. **A**pharyó arglŷyd ydŷyt ynywneuthur. **G**rogi
 lleidyꝫ ageueis yn lletratta arnaf heb ef. **P**aryó leidyꝫ
 yó hŷnnó arglŷyd heb ef. **P**ryf heb ynteu ar anfaóð
 llygoden. a lletratta a wnaeth arnaf. **A**dihenyd lleidyꝫ
 a wnaŷ ynneu arnaó ef. **A**rglŷyd heb ynteu. rac dy
 welet ynteimlaó ypryf hŷnnó mi ae prynaŷ eŷllwng ef.
Y duó y dygaf vygkyffes nae werthu nae eŷllŷng naŷ
 gŷnafi. **G**ŷir yó arglŷyd nyt gŷerth arnaó ef dim.
Fithyꝫ rac dywelet ti yn ymhalogi óꝫth y pryf hŷnnó.
 mi arodaf itt teirpant agollŷng ef ymeith. **H**a vynnaf
 yrofi aduó heb ynteu vn gŷerth yꝫdaó. namyn yꝫhŷnn
 a dyly y grogi. vn llaben arglŷyd gŷna dy vynnŷy.
 Ymeith ydaet yꝫ offeiraf. **S**ef a wnaeth ynteu maglu
 yllinin am vynŷgyl y llygoden. ac ual yd oed yny
 dyꝫchael. **H**yma rŷtter eŷcob awelei ae ŷŷmereu ae
 niueroed. **A**r eŷgob e hun yn kyꝫchu parth ac attaó.
Sef a gnaeth ynteu gohir ar y weith. **A**rglŷyd eŷgob
 heb ef dy uendyth. **D**uw a rodho y uendith itt heb ef.
Paryó weith ydŷyt ti yndaó. **G**rogi lleidyꝫ ageueis
 yn lletratta arnaf heb ef. **P**onyt llygoden heb ynteu
 awelafi ythlaó di. **I**e heb ynteu. a lleidyꝫ uu hi
 arnafi. **I**e heb ynteu kan deuthum i ar diuetha y
 pryf hŷnnó mi ae prynaŷ y gennyt. mi arodaf feithpant
 itt yꝫdaó. ac rac gŷelet gŷꝫ kyfurd athi yndiuetha
 pryf moꝫ dielŷ ahŷnnó gollŷng ef arda ageffy *á*itheu.
Daellynghaf y roŷ aduó heb ynteu. **K**an nys go-
 llynghy yꝫ hynny mi arodaf it pedeirpant ar hugeint
 o aryant paraóð agellŷng ef. **D**aellyngaf dygaf yduó
 vyingkyffes yꝫ y gymeint arall heb ef. **K**an nys

gellyngy yz hynny heb ef mi arodaf itt awely o veirch yny maes hōnn. afeith sōmer yffyd yma. arfeith meirch ymaent arnunt. **D**a vynnaf yrof aduō heb ynteu. **F**any mynny hynny gōna yr gberth a vyny ch. **G**ōnaf heb ynteu. rydhau riannon a phzyderi. **T**i agey hynny **D**a vynnaf yrof aduō. **B**eth auynny ditheu. **G**aret yz hud ar lletrith yar feith cantref dyuet. **T**i a geffy hynny heuyt a gellōng y llygoden. **D**a ellyngaf yrof aduō heb ef. **G**ybot auynnaf pōy ef y llygoden. * **V**yggōreic i yō hi a phany bei hynny nys dillyngōn. **P**affuryf ydoeth hi attafi. **V**herwa heb ynteu. **M**iui yō llōyt uab kil coet. **A** mi adodeis yz hut arfeith cantref dyuet. **A**c ydial gōaōl uab clut ogedymdeithas ac ef ydodeis i yz hut. **A**c ar pzyderi y dieleis i gōare brōch ygcot agōaōl uab clut pan ygōnnaeth pōy ll penn annōn. **A** hynny yn llys eueyd hen ygōnaeth o aghyghoz. **A**gōedy gōybot dy uot titheu ynkyuanhedu ywlat. ydoeth vynteulu attaf ynheu ac erchi eurithaō yn llygot ydiua dy yt ti. **A**c ydoethant y nos gyntaf vynteulu ehunein. **A**r eil nos ydoethant heuyt ac ydiuayffant y dōy groffd. **A**r tryded nos ydoeth uynggōreic agōaged y llys attaf yerchi im eu rithaō. **A**c yritheis ynheu. a beichaōc oed hi. **A**phany bei ueichaōc hi nysgozdiwedut ti. **A**chanys hynny vu ae dalahi. mi arodaf pzyderi ariannon itt. ac a waredaf yz hut ar lletrith yar dyuet. **M**inneu auenegeis itti pōy oed hi. a gellōng hi weithon. **D**a ellyngaf y rofi aduō heb ef. **B**eth a uynny ditheu heb ef. **L**lyma heb ynteu auynnaf. nabo hut vyth arfeith cantref dyuet ac na dotter. **T**i ageffy hynny

heb ef a gellŷng hi. **D**a ellynghaf myn u yngcret heb ynteu. **B**eth a vyny ditheu bellach heb ef. **I**lyma itt heb ef a vynnaf. nabo ymdiala ar pŷderi ariannon nac arnaf inheu byth amhynn. **B**ynny oll ageffy. **A**dioer da ymedŷeift heb ef. ef adoei amdy benn gŷbyl oŷgouut. **T**e heb ynteu rac hynny y nodeis ynneu. **R**ydhaa weithon v yg gŷeic im. **D**a rydhaaf yrof aduŷ heb ef. yny welŷyf pŷderi a riannon ynryd gyt ami. weldy yma ŷyntŷy yn dyuot heb ef. **A**rhyunny **I**lyma pŷderi ariannon. **K**yuodi a oŷuc ynteu yn euherbyn aegreŷŷŷv. **A**c eiŷted ygyt. **A** ŷda rydha v yg gŷeic im weithon heb yŷefcob. ac neurygeueiŷt gŷbyl oŷ annodeiŷt. **G**ellyngaf ynllaben heb ef. **A**c yna ygellyngaŷd ef hi. **A**c y trewis ynteu hi ahutlath. ac ydatrithŷys hi yn wreic ieuanc deccaŷ a welŷei neb. **E**dŷych yth gylch arywlat heb ef. a thi awely yŷhoŷl anhedeu arkyuanhed ual y buant oŷeu.* **Y**na kyuodi a oŷuc ynteu ac edŷych. **A**phan edŷych-aŷd ef awelei yŷhoŷl wlat yn gyuanned. **A**c yn gyweir oe hoŷl alauoed ae hannedeu. **P**aryŷ waŷŷanaeth y bu pŷderi ariannon yndaŷ heb ef. **P**ŷderi a uyei ac yŷd poŷth uy **I**lys i amy uynŷgyl. **A**riannon a uyei a mŷeireu yŷ eŷŷyn wedy bydynt ynkywein gŷeir amy mynŷgyl hitheu. ac uelŷly y bu eucarchar. **A**c oachaŷs ykarchar hŷonnŷ ygelwit y kyfarŷydyt hŷonnŷ mabinogi. mynnweir a mynoŷd. **A**c uelŷly y teruyna y geinc honn yma oŷ mabinogi...

Math, son of Mathonwy.

honn yŵ y beddared geinc oz mabinogi

Math uab mathonŵy oed arglŵyd ar wyned. Aphwyderi uab pŵyll oed arglŵyd ar vn cantref arhugeint nny deheu. Sef oed y rei hynny. feith cantref dyuet. a seith cantref moŵganhŵc. Pedwar cantref keredigyaŵn. Athzi ystrat tywi. Ac yn yz amfer hŵnnŵ math uab mathonŵy ny bydei vyŵ. namyn trauei y deutroet ymlyc croth moŵbyn. onytkynnŵyŵ ryuel ae llesteirei. Sef yd oed yn uoŵbyn ygyt ac ef. Goeŵin uerch pebin o dol pebin yn aruon. ahonno teckaf moŵbyn oed ynnyhoes. oz a wydit yno. Ac ynteu ygkaer dathyl yn aruon yd oed y waŵtatrŵyd. Ac ny allei gylchu y wlat namyn giluaethŵy uab don. Ac eueyd uab don y nyeint ueibon y chŵaer. ar teulu gyt ac ŵy ygylchu y wlat dŵfdaŵ. Ar uoŵbnoed gyt amath ynwaŵtat ac ynteu giluaethŵy uab don adodes yvŵyt aryuoŵbyn. ae charu hyt na wydyat beth a wnaei amdanei. Ac yn hynny nachaf y liŵ ae wed ae anfaŵd yn atueilaŵ oe charyat hyt nat oed haŵd y adnabot. Sef awwaeth gŵydyon yuraŵt ŵynyeit dydgŵeith arnaŵ yngraf. Hŵwas heb ef paderyŵ itti.

Paham heb ynteu beth awely di arnafi. **G**welaf arnat heb ef colli ohonat dy bryt ath liú. a phaderyó itti. **A**rglwyd vzaót heb ef yz hynn aderyó ymi ny ffróytha im y adef yneb. **B**eth yó hynny eneit heb ef. **T**i aúdoft heb ynteu kynnedyf math uab mathonwy. bahuftyng bynnac yz yuychanet auo yróng dynyon o: y kyfarffo * ygynt ac ef. ef aegóbyd. **T**e heb ygydyon taó di bellach. mi aónn dy uedól di. caru goewin ydóyt ti. **S**ef awnaeth ynteu yna pan wybu ef adnabot oeuraót y uedól. dodí ucheneit dromhaf yny byt. **T**aó eneit ath ucheneidaó hebef. nyt o hynny ygozuydir. Minheuabaraſ heb ef kany eſſir heb hynny dygyuozi gýned a phowys adeheubarth ygeiffaó yuoáyn. abyd laóen di ami ae paraſ itt. **A**c ar hynny att uath uab mathonwy ydaethant óy. **A**rglwyd heb ygydyon mi agigleudyot yz deheu yryó pzyuet ny doeth yz ynys honneiryot. **P**óy y henó hóy heb ef. **H**obeu arglwyd. **P**aryó anieileit yó yrei hynny. **A**nieileit bychein góell eukic nochic eidon. bychein ynt óynteu. **A**c ymaent ynſymudaó enóeu. **M**och ygelwir weithon. **P**óy bieóynthóy. **P**zyderi uab póyll yd anuonet idaó o annón. y gan araón vzenhin annón. **A**c ettóa yd ys yn kadó o: enó.. hónnó. hanner hóch. hanner hob. **T**e heb ynteu ba ffuryſ ykeffir óy ygantaó. **M**i af ar vyn deudecuet yn rith beird arglwyd yerchi ymoch. **A**f aryeill ychneckau heb ynteu. **D**yt dazóc vyn traósgóyd iarglwyd heb ef. ny deuaf i heb ymoch. **V**nllaóen heb ynteu kerda ragot. **A**f aaeth agiluaethóy a degwyz gyt ac óynt. hyt ygkeredigyawn yn ylle

aelwir rudlan. teiui y⁺a⁺honn. yn ylle ydoed llys
 pryderi. ac yn rith beird ydoethant ymy⁺on. a llawen
 uu⁺oyvt ⁺athunt. **A**r neillla⁺o pryderi y gossodet g⁺oyd-
 yon ynos honno. **T**e heb y pryderi da oed gennym
 ni kael kyvar⁺odyt gan rei o⁺z g⁺oy⁺eeinc racko. **M**oes
 y⁺o gennym ni argl⁺oyd heb y g⁺oydyon ynos gyntaf
 ydelher att ⁺o ma⁺o dywedut o⁺z pennkerd. mi ady-
 wedaf gyuar⁺odyt yn llawen. **Y**nteu wydyon go⁺zeu
 kyuar⁺oyd yny byt oed. ar nos honno didanu y llys
 a wnaeth ar ymdidaneu digrif a chyvar⁺odyt. ynyoed
 hoff gan ba⁺o o⁺z llys. ac yndidan gan pryderi ym-
 didan ac ef. **A**c ardi⁺oed hynny. argl⁺oyd heb ef ae
 g⁺oell y g⁺ona neb uy neges i * ⁺athyt ti no miui uy
 hun. **D**awell heb ynteu taua⁺o llaw⁺nda y⁺o y teu di.
 llyma vy neges inheu argl⁺oyd heb ef. ymadol⁺oyn
 athidi amy⁺z anieileit aanuonet itt o⁺ann⁺oyn. **T**e
 heb ynteu ha⁺o⁺ffaf yny byt oed hynny. pany bei ⁺amot
 y rof am g⁺olat amdanunt. **S**ef y⁺o hynny. nat elhont
 ygennyf yny hilyont eudeukymeint yny wlat. ar-
 gl⁺oyd heb ynteu minneu aallaf dy rydhau ditheu o⁺z
 geireu hynny. **S**ef ual y gallaf. **D**ady⁺o ym ymoch
 heno. ac na naccaa ui ohonunt. auo⁺zy minneu a
 dangoffaf gyfnewit am danunt ⁺oy. arnos honno yd
 aethant ef ae gedymdeithon y lletty ar y kyngho⁺z.
 awy⁺z heb ef nicha⁺on ni ymoch oc eu herchi. **T**e
 heb ⁺oynteu. padra⁺o⁺sg⁺oyd y keir ⁺oynteu. mi abaraf eu
 kael heb y g⁺oydyon. **A**c yna yd aeth ef yny geluyd-
 odeu. ac ydech⁺zeuawd dangos y hut. ac yd hud⁺oys
 deudec emyf. adeudec milgi bronwyn du bobun
 ohonunt. a deudec to⁺ch. adeudec kynllyuan arnunt.

a neb oꝛ ae gólei ny wydyat nabeynt eur. Adeudec kyfróy ar ymeirch. ac ambob lle oc y dylvei hayarn uot arnunt ybydei eur o góbyl. **A**r ffróyneu yn un weith a hynny. ar meirch ac arkón ydoeth ef att pꝛyderi. **D**yd da itt arglóyd heb ef. **D**uó arodho da itt heb ynteu a graeffaó ózthyt. **A**rglóyd heb ef llyma rydit ytj am y geir adywedeift neithóyꝛ am y moch nas rodot ac nafgóerthut. titheu aelly gyfnewityaó yꝛ auo góell. **M**inneu arodaf y deudeg meirch hynn ualymaent yngyweir. ac eu kyfróyau ac eu ffróyneu. ar deu dec milgi aceu toꝛcheu. ac eu kynllyuaneu ual ygóely. ar deu dec taryan eureit awely di racko. **T**rei hynny a rythassei ef oꝛ madalch. Ie heb ynteu ni agymerón gynghoꝛ. **S**ef y kaóssant ynny kynghoꝛ rodi y moch y wydyon. achymryt ymeirch ar kón ar taryaneu ygantaó ynteu. **A**c yna ykymeraffant hóy genhat ac ydechzeuaffant gerdet ar moch. **A**geimeit heb ygóydyon reit yó in gerdet yn bꝛyffur. ny phara yꝛ hut namyn oꝛ pꝛyt y gilyd. **A**r nos honno y kerdassant hyt yggóarthaf keredigyaó. **T**lle aelwir ettwa oꝛ achaós hónnó mochdref. **A**thꝛannoeth ykymeraffant eu hynt dꝛos elenit ydoethant. * ar nos honno ybuant yróng kerí ac aróyfli. ynny dref aelwir heuyt oꝛ achaós hónnó mochtref. **A**c odyne ykerdassant racdunt. **A**r nos honno y doethant hyt ygkymót ympowys aelwir oꝛ ystyꝛ hónnó heuyt mochnant. ac yno y buant y nos honno. **A**c odyne ykerdassant hyt ygcantref ros. **A**c yno y buant y nos honno myón ydref a elwir ettwa mochtref. **H**awyꝛ heb ygóydyon ni agyꝛchón kedernit góyned ar

annieileit hynn. yd ys ynlluydaw yn an hol. **S**ef
 ykychaffant ydref uchaf oarlluchwed. Ac yno
 góneuthur creu yz moch. Ac oz achafús hónnó y dodet
 creuwyzyon ar y dref. Ac yna góedy góneuthur creu
 yz moch. ykychaffant at uath uab mathonóy hyt
 ygkaer dathyl. **A**phandoethant yno ydoedit yndy-
 gyuozi y wlat **P**achóedleu yffyd yma heb y gódydon.
Dygyuozi heb óy ymae pzyderi ynychol chóí un
 cantref ar hugeint. **R**yued uu hóyzet y kerdyffaóch
 chóí. Mae yz annieileit yd aethaóch yneu hóyfc heb
 ymath. y maent góedy góneuth^{ur} creu udunt yny
 cantref arall iffot heb y gódydon. Arhynny ll^{yma}
 y clywynt yz utkyzn ar dygyuozi yn y wlat. **A**r hynny
 góiscaó awnaethant óynteu a cherdet yny vydant
 ympennard yn aruon. Ar nos honno ydymchoeles
 gódydon uab don achiluaethóy y uraót hyt ygkaer
 dathyl. ac ygóelei uath uab mathonó dodi giluaethóy
 agoewin ygytgyfcu. a chymell ymozynyon ereill
 allan yn amharchus. achyfcu genti oehanuod y nos
 honno. **P**anwelfant ydyd d^{annoeth} kyzchu awnaeth-
 ant *y lle yd oed math uab mathonóy ae lu.* **P**an
 doethant ydoed ygóy^z hynny yn mynet y gymryt
 kyngozi padu ydarhoi^{nt} pzyderi agóy^z ydeheu. Ac
 arykyngozi ydoethant óynteu. **S**ef agaóssant yn eu
 kygozi aros ygkedernit góy^{ned} ynaruon. Ac yg *kym-*
perued ydóy uaenaózi ydarhoet. *maenaóz pennard.*
amaenaóz coet alun. **A**ph^{zy}(deri) *ae kyrchóys* yno
 óynt. **A**c yno y bu *ygyfranc ac yllas* lladua uabózi
 o bop parth *ac y bu reit ywyz ydeheu enkil.* **S**ef lle
 yd en*kilyaffant hyt ylle aelwir ettwa nant call ahyt

yno yd ymlitywyt. Ac yna y bu yz aerua diueffur ymeint. Yna ykiliaffa hyt ylle aelwir dol penn maen. Ac yna clymu awnaethant. acheiffaó tangneuedu. agóyftlaó awnaeth pryderi ar y dangneued.

Sef y góyftlós gózi góaftra ar y bedwyzd ar hugeint o veibon góyza. Agóbedy hynny kerdet o honunt yn eu tangneued hyt y traethmaó. ac ual ygyt ac ydoethant hyt y uelenryt. y pedyt ny ellit eureoli o ymfaethu. Gyru kennadeu o pryderi y erchi góahard y deulu. ac erchi gadu yrygtaó ef agóydyon uab don. kanys ef a barysfei hynny. Att uath uab mathonóy y doeth y gennat. Te heb ymath. y rof i aduó os da gan wydyon uab don mi ae gadaf. Yn lláben. ny chymellaf ynneu ar neb vynet y ymlad dros wneuthur o honam ninneu an gallu. Dioer heb y kennadeu. tec med pryderi oed yz gózi awnaeth hynn o gam idaó. dodí y gozff yn erbyn y gozff ynteu. agadu y deulu ynfegur. Dygaf y duó vygkyffes nat archaf i y wyz góyged ymlad droffof i. aminneu vy hun yn kael ymlad aphyderi. Quii adodaf vygkozff ynerbyn y eidaó yn lláben. A hynny aanuonet at pryderi. Te heb y pryderi nyt archaf inheu yneb gouyn vy iaón namyn my hun. Y góyz hynny a neilltuwyt. ac adechzeuwyt góiscaó ymdanunt. ac ymlad aónaethant. ac o nerth grym ac angerd ahut alletrith góydyon. aphyderi alas. ac ymaen tyuyaó uch y uelenryt y cladwyt. ac yno ymae yued. Góyz ydeheu a gerdassant ac argan truan gantunt parth ae gólat. Ac nyt edryued. euharglóyd a gollysffynt. alláber oc eugozegóyz. ac eumeirch ac eu harueu ganmóyaf.

Gŷy gŷyned a ymchoeles dzacheuyn ynllaben ozaθ-
 enus. Arglŷyd heb y gŷydyon ŷath vath. ponyt oed
 iaθn yn ni eθllong eu dylyedaθc y wyz y deheu a wyftl-
 yffant inni ar tangneued. Ac ny dylyθn y garcharu *
 Rŷdhaer ynteu heb y math. Ar gŷas hθnnθ argŷyftl-
 on a oed gyt ac ef a eθllyngŷyt yn ol gŷy z y deheu.
 Ynteu math a gyꝛchŷys kaer dathyl. Gilaethŷy uab
 don ar teulu a uuaffynt gyt ac ef a gyꝛchaffant y
 gylchaθ gŷyned mal y gnotayffynt. a heb gyꝛchu
 yllys. Ynteu vath a gyꝛchŷys y yftauell. ac a beris
 kyweiraθ lle idaθ y benelinyaθ. ualy kaffeī dodī y
 dzaet ym plic croth y uoꝛθyn. Arglŷyd heb y goewyn
 keif uoꝛθyn a uo is dy dzaet weithon. gŷaieic ŷyfi.
 Pa yftyꝛ yθ hynny hynny heb ef. Rŷꝛch arglŷyd
 a doeth am vym penn a hynny yn dirgel. ac ny bum
 diŷtaθ inheu. ny bu yn y llŷys neb nyf gŷypei. Sef
 kyꝛch a doeth dy nyeint ueibon dy chŷaer arglŷyd.
 gŷydyon uab don. a giluaethŷy uab don. a thꝛeis
 arnaf a oꝛugant a cheθilyd y titheu. achyŷcu awnaeth-
 pŷyt genhyf. a hynny yth yftauell ac yth wely di.
 Ie heb ynteu yꝛ hynn a allaf mi ae gŷnaf mi a baraf
 itt gael iaθn yn gyntaf. Ac yn ol vy iaθn y byda(f)
 inheu. a thitheu heb ef mi ath gymeraf yn wreic
 im. Ac a rodaf uedyant vyg kyuoeth yth laθ ditheu.
 Ac yn hynny ny doethant ŷy yg kyuyl y llŷys. namyn
 trigyaθ y gylchaθ y wlat a wnaethant. yny aeth gŷa-
 hard udunt ar y bŷyt ae llŷyn. yn gyntaf ny doethant
 hŷy yn y gyuyl ef. Yna y doethant ŷy attaθ ef.
 Arglŷyd heb ŷynt. dyd da it. Ie heb ynteu ae
 wneuthur iaθn y mi y doethaθch chŷi. Arglŷyd yth

ewyllys yd ydym. **B**ei vy ebyllys nychollon o wyz ac arueu a golleis. vyg kewilid ny elloch chwi y dalu y mi heb agheu pryderi. **A**chan doethaoch chwitheu ym ewyllys ynheu. mi a dechueuaf boen arnaoch. **A**c yna y kymert h y hutlath ac y trebis giluaethoy yny uyd yn daran ewic. **A**c achub y Hall a wnaeth yn gyflym kyt mynnei dianc nys gallei. ae daraob ar vn hutlath yny uyd yn garob. **K**anys yoch yn roymedig-aeth mi a wnaf yoch *gerdet* ygyt. **A**(ch bot yn) gymaredic. ac yn vn anyan a (rgyduilot) yd yoch yn eu rith. **A**c yn yz am (fer y) bo etiued. * udunt hwy. y uot y chwitheu. **A** blwydyn y hediob dowch yma attafi. **Y**m penn yz ulwydyn oz vndyd Ilyma y klywei odozun a dan paret yz ystauell. a chyfuarthua cobn y llys am benn y godozun. **A**dych heb ynteu beth yffyd allan. **A**rglwyd heb yz vn mi ae hedych-eis y mae yno carob ac ewic ac elein gyt ac bynt. **A**c ar hynny kyuodi a ozuc ynteu a dyuot allan. a phan doeth. fef y gwelei y tri llydyn. **S**ef tri llydyn oedynt carob ac ewic ac elein kryf. **S**ef a wnaeth ef dyrchauel y hut. **Y**z hobbn a uu o hon aoch yn ebie yr llyned. bit uaed coet eleni. **A**r hobbn avu garob yz Hened. bit garnen eleni. **A**c ar hynny eu taraob ar hutlath. **Y**mab hagen a gymerafi ac a baraf y ueithyn. ae uedydyaob. **S**ef enob a dodet arnaob hydobn. **A**och chwitheu a bydoch y lleill yn uaed coet ar Hall yn garnen coet. **A**r anyan a uo yz moch coet. bit y chwitheu. **A** blwydyn y hediob bydoch yma y dan y paret. **A**c ych etiued gyt a chwi. **Y**m penn y ulwydyn Ilyma y clywynt gyuarthua cobn dan paret yz ystauell.

a dygyuoꝛ y llys y am hynny am eu penn. Ar hynny kyuodi a oꝛuc ynteu a mynet allan. a phan dað allan. tri llydyn awelei. **S**ef kyfryð lydnót awelei. baed coet. a charnen coet a chlyyn llódyn da gyt ac óynt. a bæife oed yn yꝛ oet oed arnað. **T**e heb ef hón a gymerafi attaf ac a baraf y uedydyað. a e darað ar hut lath yny uyd yn uab bæafwineu teledið. **S**ef enó a dodet ar hónnó hychtón. a chóitheu yꝛ un a uu uaed coet o honaðch yꝛ llyned. bit vleidaft eleni. ar hónn a uu garnen yꝛ llyned. bit vleid eleni. a e ar hynny eu tarað ar hutlath yny uydant bleid a bleidaft. a e anyan yꝛ aniueileit yd yðch yn eu rith bit y chóitheu. a byðóch yma vlóydyn yꝛ dyd hedið ydan y paret hónn. **T**ꝛ undyd ym penn y vlóydyn llyma y clyðei dygyuoꝛ a chyuarthua cón ydan baret yꝛ yftauell. **T**nteu a gyfuodes allan. a phan dað llyma y góelei bleid a bleidaft a chubothon cryf y gyt ac óynt. **H**ónn a gymerafi heb ef ac a baraf * yuedydað. a e ymae y enó yn baraðt. **S**ef yð hónnó bleidón. **T** tri meib yffyd y chógi ar tri hynny ynt. **T**ri meib giluaethóy ennóir. tri chenryffedat kywir. bleidón. hydón. hychdón hir. a e ar hynny eu tarað óynteu e ll deu ar hutlath yny uydant yn eu cnaðt e hun. **H**a wyꝛ heb ef oꝛ gónaethaðch gam ymi digaón ybuaðch ymhoen. a cheðilyd maðꝛ a gaðffaðch. bot plant y bop un o honaðch oe gilyd. **P**eróch enneint yꝛ góyꝛ a golchi eu penneu ac eu kyweiryað. a hynny aberit udunt. a góedy ymgyweiryað ohonunt attaf ef y kyꝛchyffant. **H**a wyꝛ heb ef tangneued a gaðffaðch a cherennyd a geffóch. a rodóch ym gy-

nghoz pa uoŷbyn a geiffŷyf. Arglŷyd heb y gŷydyon uab don haŷd yŷ dy gyghozi. Aranrot uerch don. dy nith uerch dy chŷaer. honno a gyŷchŷyt attaŷ. **Y**uoŷbyn a doeth y myŷn. a voŷbyn heb ef a wyt uoŷn di. **D**y ŷnn i arglŷyd amgen nom bot. yna y kymerth ynteu yŷ hutlath ae chamu. camma di dŷos honn heb ef. ac ot ŷyt uoŷbyn mi a adnabydaf. yna y camaŷd hitheu dŷos yŷ hutlath. ac ar y cam hŷnnŷ adaŷ mab bŷafuelyn maŷi a oŷuc. **Y**n ol diaŷpat y mab kyŷchu y dŷs a oŷuc hi. ac ar hynny adaŷ yryŷ bethan o honei. a chyn kael o neb gŷelet yŷ eil olŷc arnei. gŷydyon ae kymerth. ac a dŷoes Iŷenn o bali yn y gylch ac ae cudyaŷd. **S**ef Iŷe y cudyaŷd y myŷn Iŷaŷi kift is traet ywely. **I**e heb ymath mab mathonŷy mi a baraf uedydyaŷ hŷnn ŷrth y mab bŷafuelyn. **S**ef enŷ a baraf arnaŷ. dylan. **B**edydyaŷ a wnaethpŷyt y mab. ac ual y bedydywyt y moŷi a gyŷchŷys. **A**c yn y Iŷe ygyt ac y doeth yŷ moŷi. anyan y moŷi a gauas. a chyŷtal y nouyei ar pyŷc goŷeu yn y moŷi. **A**c o achaŷs hynny ygelwit ef. dylan eilton. ny thoŷres tonn ydanaŷ eiryoet. ar ergyt y doeth y agheu o honaŷ a uyŷyaŷd gouannon y ewythyŷ. a hŷnnŷ a uu dŷydyd anuat ergyt. Val yd oed wydyon diwarnaŷt yn y wely ac yn deŷfroi. ef a glywei diaŷpat yn y gift is y diaet. kyn ny bei uchel hi. Kyfuch oed ac y * kigleu ef. **S**ef a oŷuc ynteu kyuodi yn gyflym ac agozi y gift. ac ual y hegyŷ ef a welei uab bychan yn rŷyuaŷ y ureicheu. o blyc y Iŷenn ac yn y gŷaŷgaru. ac ef a gymerth y mab y rŷng y dŷylaŷ. ac a gyŷchŷys y dŷef ac ef Iŷe y gŷydyat bot gŷaieic a

bionneu genti. ac ymobryn a bnaeth ar wreic ueithryn
 y mab. **Y** mab a uagbryt y vlbrydyn honno. **A**c yn oet
 y vlbrydyn hoff oed gantunt y vzeifket bei dbyulbryd.
Areil vlbrydyn mab ma b a oed ac yn gallu ehun
 kyrychu y llys. **Y**nteu ehun wydyon wedy y dyuot
 yz llyf a fynnybys arnab. ar mab a ymgeneuina b d ac
 ef. ac ae cara b d yn vby noc undyn. **Y**na y magbryt
 y mab yn y llys yny uu pedeir blwyd. a hoff oed
 y veint y uab wyth mlbryd uot yn gy ureifcet ac ef.
A diwarnab t ef a gerda b d yn ol gbrydyon y ozymdeith
 allan. Sef a wnaeth kyrychu kaer aranrot ar mab gyt
 ac ef. **G**bedy y dyuot yz llys kyuodi a ozuc aranrot
 yn y erbyn ae raefsa b a chyfuarch gbell ida b. **D**u b
 a rodo da itt heb ef. **P**a uab yffyd yth ol di heb
 hi. **Y** mab h bnn mab itti y b ef heb ef. **O**ia b pa
 doi arnat ti v y g kewilydya b i. a dilyt v y g kewilyd
 ae ga b d yn gyhyt a hynn. **O**ny byd arnat ti ge bilyd
 u b no meithryn o honaf i uab kyrtal a h bnn. **Y**f
 bychan a beth v yd dy gewilyd. **P** b y en b dy uab
 di heb hi. **D**ioer heb ef nyt oes arnab un en b ettwa.
Ie heb hi mi a tynghaf dynghet ida b na chaffo ef
 en b yny kaffo gennyf i. **D**yga f y du b uy g kyffes heb
 ef direit wreic bryt. ar mab a geiff en b kyt boet d b c
 gennyt ti. a thitheu heb ef yz h bnn yd bryt ti ac ae
 uar arnat am nath elwir yn uo bryn. nyth el b ir bellach
 byth yn uo bryn. **A**c ar hynny kerdet ymeith d b y ylit
 a wnaeth. a chyrychu kaer dathyl. **A**c yno y bu y nos
 honno. **A** thzannoeth kyuodi a ozuc a chymryt y uab
 gyt ac ef. a mynet y ozymdeith gan lan y weilgi. r b ng
 hynny ac aber menei. **A**c yn y lle y gbelas delyf a

moꝛþyal hudaþ long aþnaeth. ac oꝛgþynnon ardelyfc*
 hudaþ coꝛdþal a wnaeth. a hynny llawer. ac eu bꝛithaþ
 a oꝛuc hyt na welfei neb lledyꝛ degach noc ef. ac
 ar hynny kyweiryþ hþyl ar y long a wnaeth. a dyuot
 y dꝛþs poꝛth kaer aranrot ef ar mab yn y llong. **A**c
 yna dechzeu llunyaþ efgidyeu ac eu gþoniaþ. ac yna
 y harganuot oꝛ gaer. **P**an wybu ynteu eu harganuot
 oꝛ gaer. dþyn eu heilyþ e hun a oꝛuc a doddi eilyþ
 araþ arnunt ual nat adnepit. **P**a dynyon yffyd yn y
 llong heb yꝛ aranrot. **G**rydyon heb þy. **H**þch y
 edꝛych pa ryþ ledyꝛ yffyd gantunt. a pha ryþ weith
 a wnaant. yna y deuthþþyt attunt. a phan doethþþyt
 yd oed ef yn bꝛithaþ coꝛdwal a hynny yn eureit. **Y**na
 y doeth y kennadeu a menegi idi hi hynny. **T**e heb
 hitheu. dygþch ueffur uyn troet. ac erchþch yꝛ cryd
 wneuthur efgidyeu ym. **Y**nteu a lunywys yꝛ ef-
 gidyeu. ac nyt þꝛth y meffur. namyn yn vþy. **D**yuot
 ar efgidyeu idi. nachaf yꝛ efgidyeu yn oꝛmod. **R**y
 oꝛmod yþ y rei hynn heb hi. ef a geiff werth y rei
 hynn. gþnaet heuyt rei a uo llei noc þynt. **S**ef a
 wnaeth ynteu gþneuthur rei ereþll yn llei lawer noe
 thꝛoet. ae hanuon idi. **D**ywedþch idaþ nyt a y mi
 y rei hynn heb hi. ef a dywetþþyt idaþ hynny. **T**e
 heb ynteu. ny lunyaf i efgydyeu idi nny welþyf y
 thꝛoet. a hynny a dywetþþyt idi. **T**e heb hi mi a af
 hyt attaþ ef. ac yna y doeth hi hyt y llong. a phan
 doeth yd oed ef yn llunyaþ ar mab yn gþoniaþ. **T**e
 arglþydes heb ef dyd da itt. **D**uþ a rodo da itt heb
 hi. **F**res yþ gennyf na uedꝛut gymedꝛoli ar wneuthur
 efgidyeu þꝛth ueffur. **D**a uedꝛeis heb ynteu. mi ae

metraf weithon. Ac ar hynny Pyma y dzyó yn feuyll ar vórd y llong. Sef a wnaeth y mab y vórd. ae uedzu y róng giewyn y efgeir ar asgórn. ffeff a wnaeth hitheu chóerthin. Dioer heb hi yf lláó gyffes y medzóys y lléó ef. Je heb ynteu aniólóch duó itt neur gauas ef enó. a da digaón yó y enó. lléó lláó gyffes yó bellach. Ac yna difflannu y góeith yn delysc ac yn óim-on. Ar góeith nys canlynóys ef hóy no hynny. Ac oz acháós hónnó y gelóit ef yn dzydyd * eurgyrd. Dioer heb hitheu ny henbydy well di o uot yn dzócc ózthyf i. Ny buum dzócc i ettwa ózthyt ti heb ef. Ac yna yd ellygóys ef y uab yn y bzyt e hun. Je heb hitheu minheu a dynghaf dynghet yz mab hónn. na chaffo arueu byth yny góifgóyf i ymdanaw. yz of aduó heb ef. handid oth direidi di. Ac ef a geiff arueu. Yna y doethant hóy parth a dinas dinlléf. Ac yno meithzyn lléw lláó gyffes yny allwys marchogaeth pob march. Ac yny oed góbyl o bzyt a thóff a meint. Ac yna adnabot a ónaeth góydyon arnáó y uot yn kymryt dihiróch o eiffeu meirch ac arueu. ae aló attáó a wnaeth. Ha waf heb ef ni aón ui a thi y neges auozy. a byd lawenach noc ydóyt. a hynny a wnaff ynheu heb ygóas. Ac yn ieuencitit ydyd dzannoeth kyuodi a wnaethant. a chymryt yz aruo:dir y uynyd parth a bzyynn aryen. Ac yn y penn uchaf y geuyn clútno. ymgyweiráó ar ueirch a wnaethant. a dyuot parth a chaer aranrot. Ac yna amgenu eu pzyt a ónaethant. a chy:chu y porth yn rith deu was ieuenc. eithy: bot yn pzdach pzyt gwydyon noc un y góas. Y porthaó: heb ef dos ymyón a dywet uot yma beird o uozgannócc.

Y poſthaſ a aeth. Gſaeffaſ duſ 62thunt gellſng y myſn 6y heb hi. Diruawr lewenyd a uu yn eu herbyn. Y neuad a gyweirſyt y uſyta yd aethant. Gſedy daruot bſyta. ymdidan a 6naeth hi a gſydyon. am chſedleu a chyuarſydyt. Ynteu wydyon kyuarſyd da oed. Gſedy bot yn amfer ymadaſ a chyuedach. yftauell a gyweirſyt udunt hſy. ac ygyfcu yd aethant. Hir bylgeint gſydyon agyvodes. Ac yna ygelwis ef y hut ae allu attaſ. Erbyn pan oed ydyd yn goleuhau yd oed geniweir ac utkyzn. a lleuein yn y wlat yngyghan. Pann yttoed ydyd yn dyuot wynt a glyſynt taraſ dſs yz yftauell. Ac ar hynny aranrot yn erchi agozi. Kyuodi a ozuc y gſas ieuanc ac agozi.* Hitheu a doeth y myſn a mozſyn ygyt a hi. Ha wyzda heb hi lle dſc yd ym. Je heb ynteu ni a glyſn utkyzn a lleuein. a beth a debygy di o hynny. Dioer heb hi ni chaſn welet liſ y weilgi gan bopllong ar tozr y gilyd. Ac ymaent yn kyzchu ytir yngyntaf a allont. a pha beth a wnaſn ni heb hi. Arglwydes heb y gſydyon. nyt oef in gyghoz onyt kaeu y gaer arnam. ae chynhal yn oreu a allom. Je heb hitheu duſ a [da]lo yſch. a chynhellſch chſitheu. Ac yma y keffſch digaſn o arueu. Ac ar hynny yn ol yz arueu yd aeth hi. A llyma hi yn dyuot a dſy uozſyn gyt a hi. Ac arueu deu 6z gantunt. Arglwydes heb ef gſifc ymdan y gſaync hwnn. a minneu ui ar mozſynon a wiſgaf ymdanaf inheu. Mi a glyſaf odozun y gſy yn dyuot. Hynny a 6naf yn llaben. a gſifcaſ a 6naeth hi ymdanaſ ef yn llaben ac yn gſbyl. a derſ heb ef wiſcaſ ymdan y gſaync hſnnſ.

Deró heb hi. neurderó y minheu heb ef. Diodón an harueu weithon. nyt reit in 62thunt. Och heb hitheu paham. Ilyna y Ilynghes yg kylch y ty. Ba wreic nit oes yna un Ilynghes. Och heb hitheu pa ryó dygyuor a uu o honei. Dygyuo2 heb ynteu y to2o2ri dy dynghetuen am dy uab, ac ygeiffab arueu idaó. ac neur gauas ef arueu heb y diolwch y ti. Y rofi a duó heb hitheu g62 d26c 6yt ti. ac ef aallei y llawer mab colli y eneit am y dygyuo2 a bereift ti yn y cantref h6nn hedió. Ami a tynghaf dynghet y2 mab heb hi na chaffo g62eic vyth o2 genedyl yffyd ar y dayar honn y2 a62 honn. Je heb ynteu direit wreic uvoft eiryoet. ac ny dylvei neb uot yn bo2th itt. a g62eic a geiff ef ual kynt. H6ynteu a doethant att vath uab mathon6y. A ch6ynaó yn luttaf yn y byt rac aranrot a 6naethant. A menegi ual y paryffeí y2 arueu idaó oll. Ie heb y math. keiff6n ninneu ui a thi (oc) an hut an Ietrith hudaó g62eic idaó ynteu o2 blodeu. Ynteu yna a meint g62 yndaó. ac yn deledi6haf g6as o2 a welas * dyn eiryoet. ac yna y kymeraffant h6y blodeu y deri. a blodeu y banadyl. a blodeu y2 erwein. ac o2 rei hynny aff6ynaó y2 un uo26yn deckaf a thelediwaf a welas dyn eiryoet. Ae bedydyab o2 bedyd a wneynt yna. a dodí blodeuwed arnei. 6bedy y kyfcu y gyt h6y ar y wled. nyt haóð heb y g6ydyon y 62 heb gyuoeth idaó offymdeithab. Ie heb y math. mi arodaf idaó y2 un cantref go2eu y was ieuanc y gael. Argl6yd heb ef pa gantref y6 h6nn6. Cantref dinodig heb ef. a h6nn6 a elwyr y2 a62 honn eiwynyd. ac ardud6y. Sef Ie ar y cantref

y kyuanhedóys lys idaó. yn y lle a elwir mur y castell. a hynny yg góathdir ardúóy. ac yno' y kyuanhedóys ef ac y góledychóys. **A** phaó b a uu uodlaón idaó ac y arglóydiaeth. **A**c yna dzeigylgóeith kyachu a ónaeth parth a chaer dathyl. y ymwelet a math uab mathonóy. **Y** dyd yd aeth ef parth a chaer dathyl. troi o vyón y llys a wnaeth hi. a hi a glywei lef cozn. ac yn ol llef y cozn. llyma hyd blin yn mynet heibaó. a chón a chynnydyon yn y ol. ac yn ol y cón ar kynnydyon bagat o wyz ar traet yn dyuot. **M**lyngóch waf heb hi y wybot póy y niuer racco. **Y** góas a aeth. a gouyn póy oedynt. **G**ionó pebyz yó hónn. y góz yffyd arglóyd ar penllynn heb óy. **H**ynny a dywaót y góas idi hitheu. **Y**nteu a gerdóys yn ol yz hyd. ac ar auon gynwael gozdíóes yz hyd ae lad. ac óath ulingaó yz hyd. a llithyaó y gón ef a uu yny wafcaó d y nos arnaó. **A** phan yttoed y dyd yn atueilaó ar nos yn nessau. ef a doeth heb poath y llys. **D**ioer heb hi ni a gaón yn goganu gan yz unben. oe adu y pzyttón y wlat arall onys góahodón. **D**ioer arglóydes heb óy iaónaf yó y wahaó d. **Y**na yd aeth kennadeu yn y erby y wahaó d. ac yna y kymerth ef y wahaó d yn lláben. ac y doeth yz llys. ac y doeth hitheu yn y erbyn ef y reffaó u. ac y gyuarch góe ll idaó. **A**rglóydes heb ef duó a dalho it dy leóenyd. **Y**ndiarchenu a mynet y eisted a ónaethant. **S**ef a ónaeth blodeued edzych arnaó ef. ac yz aóz yd edzychaó d nyt oed gyueir arnei hi ny bei yn lláón oe gary*at ef. ac ynteu a fynnyóys arnei hitheu. ar un medól a doeth yndaó ef ac a doeth yndi hitheu. ef ny allóys ymgelu oe uot

yn y charu hi. ae uenegi idi a ōnaeth. **H**itheu a gymerth diruaŋ lewenyd yndi. ac o achawŋ y ferch ar caryat a dodassei bop un o honunt ar ygilyd y bu eu hymdidan y nos honno. ac ny bu ohir y ymgael o honunt. nyt amgen noŋ nos honno. ar nos honno kyŋcu y gyt a ōnaethant. **A**thŋannoeth arouun a ōnaeth ef ymeith. **D**ioer heb hi nyt ey y ōrthyfi heno. Y nos honno y buant y gyt heuyt. ar nos honno y bu yŋ ymgynghoŋ gantunt pa furyf y keffynt uot yg kyt. **N**yt oes gynghoŋ heb ef onyt un. keiffaŋ y gantaŋ gŋybot pa ffuryf y del y angheu. a hynny yn rith amgeled am danaŋ. **T**ŋannoeth arouun a ōnaeth. **D**ioer heb hi ny chyghoŋaf it hediŋ uynet y ōrthyfi. **D**ioer kanys kynghoŋy ditheu. nyt af ynheu heb ef. **M**i a dywedaf hagen uot yn berigyl dyuot yŋ unben bieu y llys adŋef. **I**e heb hi auoŋy mi ath ganhataf di y uynet ymdeith. **T**ŋannoeth arouun a ōnaeth ef. ac nys lludywys hitheu ef. **I**e heb ynteu coffa a dywedeis ōrthyt ac ymdidan yn lut ac ef. a hynny yn rith yŋmalhaŋch caryat ac ef. **A**dilyt y gantaŋ pa ffoŋd y gallei dyuot y angheu. **Y**nteu a doeth adŋef y nos honno. **T**ŋeulaŋ y dyd a wnaethant dŋŋy ymdidan a cherd a chyuedach. **A**r nos honno y gyŋcu y gyt yd aethant. ac ef a dywaŋt parabyll ar eil ōrthi. ac yn hynny parabyll nys kauas ef. **P**a derŋ ytti heb ef ac a wyt iach di. **M**edylyaŋ yd ŋyf heb hi yŋ hynn nys medylyut ti am danafi. **S**ef yŋ hynny heb hi goualu am dy angheu di ot elut yn gynt no miui. **I**e heb ynteu duŋ a dalo itt dy amgeled. **O**nym llad i duŋ hagen nyt haŋd vy llad i

heb ef. A wney ditheu yz duó. ac yrof inheu. menegi y mi pa furyf y galler dy lad ditheu. kanyz gwell yó uyg cof i 6rth ymoglyt noz teu di. Dywedaf yn lláben heb ef. nyt haóð ^uy lladi heb o ergyt. A reit oed uot vlóydyn yn góneuthur y par ym byzyit i ac ef.* A heb wneuthur dim o honaó namyn pan vydit ar yz aberth duó ful. Ae diogel hynny heb hi. Diogel dioer heb ef. Dy ellir uy llad i y myón ty heb ef. ny ellir allan. ny ellir uy llad ar uarch. ny ellir ar uyn troet. Te heb hitheu pa deló y gellit dy lad ditheu. mi ae dywedaf ytti heb ynteu. Góneuthur enneint im ar lan auon. A góneuthur cromglóyt uch penn y geróyn. ae thoi yn da ac yn didos óedy hynny. A dóyn bóch heb ef ae dodí ger lláó y geróyn. a dodí ohonaf inheu y neill troet ar geuyn y bóch. ar llall ar ymyl y gerwyn. póy bynnac a medzei i uelly ef a wnaei uy ageu. Te heb hitheu diolchaf y duó hynny. ef a ellir rac hynny dianc yn haóð. Dyt kynt noc y kauas hi yz ymadzaóð. y hanuones hitheu att gronó pebyz. Gronó a lauurywys góeith y góaeó. Ar undyd ym penn y vlóydyn y bu baraót. Ar dyd hónnó y peris ef idi hi góybot hynny. Ar glóyd hi yd óyf yn medylyáó pa deló y gallei uot yn wir a dywedeist dí gynt 6rthyfi. Ac a dangoffy di y mi pa ffuryf y faut ti ar ymyl y geróyn ar bóch o pharaf inheu yz enneint. Dangoffaf heb ynteu. Hitheu a anuones att ronó. ac a erchis idaó uot y ghyfcaót y bzyynn a elwir weithon bzyynn kyurgyz yg glan auon kynuael oed hynny. Hitheu a beris kynnullaó a gauas o auar yn y cantref. ae dóyn yz parth dzaó yz auon gyuaróyneb a bzyynn kyurgyz.

A thiannoeth hi a dywaot. arglōyd heb hi mi a bereis
 kyweiryao y glōyt ar enneint y maent yn baraot. **I**e
 heb ynteu aon y hedrych yn llawen. Wynt a doethant
 diannoeth y edrych yz enneint. **T**i a ey yz enneint
 arglōyd heb hi. Af yn llawen heb ef. **I**f a aeth yz
 enneint ac ymeneinao a onnaeth. Arglōyd heb hi Ilyma
 yz anniueileit a dybedeift di uot bōch arnunt. **I**e heb
 ynteu par dala un o honunt. a phar y dōyn yma. ef
 a ducpōyt y bōch. **Y**na y kyuodes ynteu oz enneint.
 a gōiscao y labdyz ymdanao. A doddi y neill troet idaō
 ar ymyl y gerōyn. ar llall ar geuyn y bōch. **Y**nteu
 ronō a gyuotes y uynyd oz bryn a elwir brynn kyuer-
 gyz.* Ac ar ben y neill glin y kyuodes. Ac ar gōenōyn
 waeō y uōrō ae uedzu yn y ystlys. yny neitta y paladyz
 o honao. a thrygyao y penn yndaō. Ac yna bōrō ehet-
 uan o honao ynteu yn rith eryz. a doddi garymleis an-
 hegar. Ac ny chahat y welet ef o hynny allan. **Y**n
 gyn gyflymet ac ydaeth ef ymeith. y kyachassant
 bynteu y Ilys. Ar nos honno kyfco y gyt. **A** thian-
 noeth kyuodi a ozuc gronō a gozefgŷ ardudōy. **G**edy
 gozefgyn y wlat y gōledychu a wnaeth yny oed yn y
 eidaō ef ardudōy a phenllyn. **Y**na y chōedyl a aeth at
 math uab mathonōy. **T**ymuryt a goueileint a gy-
 merth math yndaō. A mōy wydyon noc ynteu o laber.
Arglōyd heb ygōydyon ny ozffowyffaf uyth yny
 gaffōyf chwedleu y ōrth uy nei. **I**e heb y math.
 duō a uo nerth itt. **A**c yna kychōynnu a onnaeth ef
 a dechzeu rodyao raedaō. A rodyao gōyned a onnaeth
 a phōbys yny theruyn. **G**edy daruot idaō rodyao
 uelly. ef a doeth hyt yn aruon. Ac a doeth y ty uab

eillt ym maenaó bennard. Disgynnu yn y ty a ónaeth a thairyaó yno y nos honno. Óó y ty ae dylóyth a doeth y myón. Ac yn diwethaf y doeth ymeichat. Óó y ty a dywaót órth y meichat. Ða was heb ef a doeth dy húch di heno y myón. Ðoeth heb ynteu. yz aó honn y doeth att y moçh. Ða ryó gerdet heb y góydyon yffyd ar yz húch honno. Ðan agozer y creu beunydyd yd a allan. ny cheir craff arnei. ac ny wybydir pa fford yd a. móy no chynnelel yn y dayar. Ð wney di heb y góydyon y rofi nat agoz ych y creu. yny wóyfi yn y neill parth yz creu y gyt a thi. gónaf yn lláben heb ef. ¶ gyfgu yd aethant y nos honno. Ð phan welas y meichat llíó ydyd. ef a deffroes wydyon. Ð chyuodi a ónaeth góydyon a góisgaó ymdanaó. a dyuot y gyt ar meichat. a feuyll órth y creu. ¶ meichat a agozes y creu. y gyt ac y hegyz llýma hitheu yn bóó neit allan. Ð cherdet yn blaiff a ónaeth. Ð gydyon ae kanlynóys. Ð chymryt góorthóyneb auon a ónaeth. Ð chyachu nant a ónaeth a elóir weithon nant y lléó. Ac yno góastattau a ónaeth a phozi. ¶ nteu wydyon a doeth y dan* y pñenn. Ac a edz ychaó pa beth yd oed yz húch yn y bozi. Ac ef a welei yz húch yn pozi kic pódyz a chynron. ¶ Sef a wnaeth ynteu edz ych ym blaen y pñenn. a phan edz ych ef a ólel eryz ym blaen y pñenn. Ð phan ymyfgytóel yz eryz. y fyathei y pñyuet ar kic pódyz o honaó. Ðr húch yn yffu y rei hynny. ¶ Sef a ónaeth ynteu medylyaó mae lléó oed yz eryz. a chanu eglyn. Ðar a dyf y róng deu lenn. gozduwrych awyz a glen. ony dywetafi eu oulodeu. lléó pan yó hynn. ¶ Sef

a ōnaeth ynteu y₂ ery₂. ymellōng yny uyd yg ky-
mherued y p₂enn. Sef a wnaeth ynteu wydyon canu
eglyn arall. Dar a dyf yn arduaes. nys gōlych glaō.
nys mō y taōd. naō ugein angerd a bo₂thes. yn yblaen
lleō llāō gyffes. Ac yna ymellōng idaō ynteu yny
uyd yn y geing iffaf o₂ p₂enn. Canu eglyn idaō ynteu
yna. Dar a dyf dan anwaeret. mirein medur ym
ywet. ony dywedaf i ef. dydaō lleō ym harffet. Ac
y dygōydaōd ynteu ar lin gōydyon. Ac yna y treōis
gōydyon a hutlath ynteu yny uyd yn y rith e hunan.
Dy welsei neb arō₂ tremynt truanach hagen noc
a oed arnaō ef. nyt oed dim onyt croen ac a₂scōin.
Yna ky₂chu kaer dathyl a wnaeth ef. Ac yno y duc-
pōyt agahat o uedic da yg gōyned ō₂thaō. Kyn kyuyll
y₂ ulōydyu yd oed ef yn hollia₂ch. Arglōyd heb ef ō₂th
uath uab mathonōy. maōōf oed y mi kaffel iaōn gan
y gō₂ y keueis ouut gantaō. Dioer heb y math ny
eill ef ymgynnal ath iaōn di gantaō. Je heb ynteu
go₂eu yō gennyf i bo kyntaf y kaffōyf iaōn. Yna
dygyuo₂yaō gōyned a ōnaethant. a chy₂chu arduōy.
Ōydyon a gerōy₂ yn y blaen. a chy₂chu mur castell
a o₂uc. Sef a ōnaeth blodeued clybot eu bot yn
dyuot. kymryt y mo₂zynyōn y gyt a hi. a chy₂chu y
mynyd. a th₂ōy auon gynuael. ky₂chu ll₂ys a oed ar
y mynyd. Ac ny wydynt gerdet rac ovyn. namyn ac
eu hōyneb d₂ae keuyn Ac yna ny wyb₂uant yny fy₂th-
assant yn y ll₂ynn. Ac y bodyssant o₂ll eithy₂ hi ehunan.
Ac yna y go₂diwedaōd gwydyon hitheu. ac y dywaōt
ō₂thi. Dy ladaf i di. mi a ōnaf* yffyd waeth itt. Sef
yō hynny dyellōng yn rith ederyn. Ac o achāōs y

keóilyd a wnaethoft di y leó lláó gyffes. na beidych ditheu dangos dy wyneb lió dyd vyth. a hynny rac ouyn yz holl adar. a bot yn anyan udunt dy uaedu. ath amherchi y lle yth gaffont. ac na chollych dy enó. namyn dy aló vyth blodeuwed. Sef yó blodeuwed tylluan oí leith yz aóí honn. ac o acháós hynny y mae digaffaóe yz adar yz tylluan. ac ef a elwir ettwa y tylluan yn vlodeuwed. Ynteu gronó pebyz agyachóys pennllynn. ac o dyno ymgennattau a wnaeth. Sef kennadózi a anuones. gouyn a wnaeth y leó lláó gyffes. a vynnei ae tir ae dayar ae eur ae aryant am y farhaet. Dachymeraf y duó y dygaf uyg kyffes heb ef. a llýma y peth lleiaf a gymeraf y gantaó. Mynet yz lle yz oedón i o honaó ef pan ym byzraóð ar par. a minheu y lle yz oed ynteu. a gadel y minheu y vóó ef a phar. a hynny yn lleihaf peth a gymeraf y gantaó. Hynny a uenegit y ronó pebyz. Ze heb ynteu. dir yó y mi góneuthur hynny. Vyg gwyzda kywir am teulu ambzodyz maeth. a oes o honaóch chói a gymero yz ergit dzoſſofi. Mac oes dioer heb óynteu. ac o acháós gomed o honunt óy. diodef un ergit dzoſ eu harglóyd. y gelwir óynteu yz hynny hyt hedió. trydyd aniweir deulu. Ze heb ef mi ae kymeraf. Ac yna y doethant eſſ deu hyt ar lann auon gynuael. Ac yna y feuif gronó yn y lle yd oed lleó lláó gyffes pan y byzraóð ef. a lleó yn y lle yd oed ynteu. Ac yna y dwaót gronó pebyz ózth leó. arglóyd heb ef. kanys o dzyc yſtryó gózeic y góneuthum i ytti a wneuthum. Minneu a archaf y ti yz duó. llech a welaf ar lan yz auon. gadel im dodí honno

y ryngof ar dyrnaot. Dioer heb y lleo nyth ommedaf o hynny. Ie heb ef duo a dalo itt. Ac yna y kymerth grono y llech. ac y dodes y ryngtao ar ergit. Ac yna y byryaod lleo ef ar par. ac y goant y llech trdydi. Ac ynteu ddydao yny dyr ygeuyn. Ac yna y llas grono peby. Ac yno ymae y llech ar lann auon gynuael yn ardudoy ar toll trdydi. Ac oach*ao hynny ettwa y gelwir hi llech grono. Ynteu lleo llao gyffes eilweith a orefgynnos y wlat. ac ae gledychos yn llydyannus. A herwyd y dyweit y kyuarwydyt ef auu arglyd wedy hynny ar wyned. Ac velly yteruyna y geing honn o mabinogi. . . .

Maxen's Dream.

Hy ma b̄reid̄ōyt maxen wledic.

Maxen wledic oed amherāōdyz yn ruuein. a theccaf ḡōz oed a doethaf. a gozeu awedei yn amherāōdyz ōz a vu kyn noc ef. a dadleu b̄renhined a oed arnāō diwarnōt. ac ef a dywāōt y annwyleit. miui heb ef a vynnaf avōz vynet y hela. **T**annoeth y boze ef a gychwynnawd ae nifer [698] ac a doeth y dyffrynn auon a dyḡōyd y ruuein. **H**ela y dyffrynn a wnaeth hyt pan vu hanner dyd. **Y**d oed gyt ac ef hagen deudec b̄renhin ar hugeint o v̄renhined cozōnāōc yna yn wyz idāō. **H**yt yz digrif̄ōch hela yd helei yz amherāōdyz yn gyhyt a hynny. namyn y wneuth^m yn gyuard ḡōz ac y bei argl̄ōyd ar y fāōl v̄renhined hynny. ar heul a oed yn vchel ar yz awy^z. uch eu penn. ar ḡōzes yn vāōz. a chyfcu a doeth arnāō. **S**ef a wnaeth y weiffon. feuyll kastellu eu taryaneu yn y gylch ar peleidyz ḡōaewar yn y gylch rac yz heul. **T**aryan eur gr̄ōdyz a dodafant dan y penn. **A**c uelly y kyfc̄ōys maxen. ac yna y ḡōlel v̄reid̄ōyt. Sef b̄reid̄ōyt awelei. v uot yn kerdet dyffrynn yz avon hyt y blaen. ac y vynyd

uchaf oꝛ byt y deuei. **I**f a tebygei vot y mynyd yn gyfuch ar awyꝛ. **A**phan deuei dꝛos y mynyd. ef a welei y uot yn kerdet góladoed teccaf a góastattaf a welsei dyn eiryoet oꝛ parth arafl yꝛ mynyd. **A** phꝛif auonyd maóꝛ a welei oꝛ mynyd yn kyꝛchu y moꝛ. **A**c yꝛ moꝛ rytyeu ar yꝛ auonyd y kerdei. **P**yhyt bynnac y kerdei velly. ef a doeth y aber pꝛif auon vóyhaꝛ oꝛ a welsei neb. **A** phꝛif dinas a welei yn aber yꝛ auon. **A** phꝛif gaer yn y dinas. a phꝛif dyꝛoed amyl amlwaóꝛ a welei ar y gaer. **A** llynghes a welei yn aber yꝛ auon. **A** móyhaꝛ llynghes oed honno oꝛ a welsei neb eiryoet. **A** llong a welei ym plith y llynghes. **A** móy o laóer a thegach oed honno noꝛ rei ereill oll. **A** welei ef vch y moꝛ oꝛ llong. y neill ystyllen a welei ef yn eureit ar llafl yn aryannet. **P**ont a welei o aꝛcúꝛn moꝛuil oꝛ llong hyt y tir. **A**c ar hyt y bont y tebygei y vot yn dyuot yꝛ llong. **B**óyl a dyꝛcheuit ar y llong. **A**c ar voꝛ a góeilgi y kerdit a hi. **I**f a welei y dyuot y ynys deckaf oꝛ holfl vyt. **A** góedy y kerdei ar dꝛaóꝛs yꝛ ynys oꝛ moꝛ py gilyd hyt yꝛ ymyl eithaf oꝛ ynys. **K**ým-eu a welei a diffóys a cherric uchel eithyꝛ agaró am-dyfróys ny rywelsei eiryoet y gyfryó. **A**c odyno ef a welei yn y moꝛ gyuarwyneb ar tir amd yfróys hónnó. ynys. **A**c y rygtaó ar ynys honno y góelei ef gólat a oed kyhyt y maestir ae moꝛ. kyhyt y mynyd ae choet. **A**c oꝛ mynyd hónnó avon a welei yn kerdet ar traóꝛs y m wlat yn kyꝛchu y moꝛ. **A**c yn aber yꝛ auó ef a welei pꝛif gaer deckaf oꝛ a welsei dyn eiryoet. **A** phoꝛth y gaer a welei yn agoꝛet. **A** dyuot yꝛ * gaer a wnaeth. **I**f a welei neuad dec yn y gaer.

toat y neuad atebgei y vot yn eur oll. Cant y neuad a tebygei y uot yn vein Ilywychedic gŷyathuaŷ ae gilid. Dozeu y neuad a tebygei eu bot yn eur oll. Peithigeu eureit awelei yn y neuad. A byzdeu aryant. Ar ar y Peithic kyfarwyneb ac ef y gŷelei deu vackŷy wineuon ieueinc yn gŷare gŷydbŷyll. Claŷ aryant a welei yz wydbŷyll. a gŷerin eur arnei. Gŷisc y mackŷyeit oed bali purdu. A ractaleu o rudeur yn kynnal eu gŷallt. A mein mawrweithaŷc Ilywychedic yndunt. Rudem a gem pob eilwerf yndunt. ac amherodŷon mein. Gŷintaffeu o gozdwal newyd am eu traet. a llafneu o rudeur yn eu kayu. ac ymon colofyn y neuad y gŷelei gŷy gŷynllwyt y myŷn cadeir o aŷcŷan eliphant. A delŷ deu eryz arnei o rudeur. Breichŷyfeu eur oed am y vŷeicheu. A modŷŷyeyu amyl am y dŷylaŷ. A gozdtŷorch eur am y vynŷgyl. A ractal eur yn kynnal y wallt. ac anfaŷd erdŷym arnaŷ. Claŷ o eur a gŷydbŷyll rac y vŷonn. A llath eur yn y laŷ. A llifeu dur. ac yn tozri gŷerin gŷydbŷyll. A mozŷyn a welei yn eifted rac y vŷonn y myŷn kadeir o rudeur. mwy noc yd dŷed haŷd diŷgŷyl aryz heul pan vei teckaf. nyt oed haŷs diŷgŷyl arnei hi rac y thecket. Gryŷŷeu o fidan gŷynn a oed am y uoŷwyn. A chaeu o rudeur rac y bŷonn. A ŷŷicŷot o pali eureit ym danei. A ractal o rudeur am y phenn. A rudem a gem yn y ractal. A mein mererit pob eilwers. ac amherodŷon vein. A gwregis o rudeur ym danei. ac yn teckaf golŷc o dyn edrych arnei. A chyuodi a oŷuc y uoŷwyn oŷ gadeir racdaŷ. A doddi a wnaeth ynteu y dŷylaŷ am vynŷgyl y uoŷwyn. ac eifted a wnaethant eŷl deu

yn y gadeir eur. **A**c nyt oed gyuyghach y gadeir udunt eil deu noc yz uozbyn e hun. **A**phan yttoed ef ae dýlað am uynógyl y vozbyn. **A**c ae rud 6zth y grud hitheu. rac angerd y kón 6zth eu kynllauann. **A**c yfcoydeu y taryaneu yn ymgyhózd y gyt. **A** pheleid^{yr} y góaeuar yn kyflad. a góeryzat y meirch ac eu pystylat. **D**efferoi a wnaeth yz amheraðyz. **A**phan defferoes. **H**oedel nac einyoes * na bywyt nyt oed idað am y vozbyn ry welsei tróy y hun. **K**ygón vn ascózn yndað. na mynnwes vn ewin yghwaethach **I**le a vei vóy no hónnó nyt oed ny bei gyflaón o garyat y uozwyn. **A**c yna y dywaót y teulu 6zthað. **A**rglóyd heb óynt. neut yttió dzos amfer itt kymryt dy vóyt. **A**c yna yd efgynnóys yz amherað^{yr} ar y balffrey yn dzistaf góz a welsei dyn eiryóet. **A**c y kerdwys y ryingtað aruuein. **A**c uelly y bu yz wythnos ar y hyt. **P**an elhei y teulu y yvet y góin ar med oz eurlestri. nyt aey ef y gyt a neb o nadunt óy. **P**an elhynt hóy y warandað kerd-eu a didanóch. nyt aey ef y gyt ac óynt. **A**c ny cheffit dim gantað. namyn kyfcu yn gyfynychet ac ykysgei. y wreic vóyhað a garei a welei tróy y hun. pzyt na chyfgei ynteu ny handei dim am danei. kany wydyat oz byt pale yd oed. **A**c y dywaót góaf ystafell 6zthað diwarnaðt. **A**c yz y vot ynwas ystauell. bzenhin romani oed. **A**rglóyd heb ef y mae dy wyz oll yth gablu. **P**aham y cablant óy vyui heb yz amherað^{yr}. **O**ach-aðs na chaffant gennyt na neges nac ateb oz a geiff góyz gan eu harglóyd. **A**llyna yz achaðs ar cabyl yffyd arnat. **H**a was heb yz amherað^{yr}. dóc ditheu doethon ruvein ym kylch i. **A** mi a dywedaf paham yd óyf

trift i. **A**c yna y ducpóyt doethon ruvein yg kylch yz amheraðd^r. ac y dywaótt ynteu. doethon ruuein heb ef. bæudóyt a weleis i ac yny vœudóyt y góelón mozóyn. **H**oedyl na bywyt nac einoes nyt oes im am y vozóyn. **A**rglóyd heb óynteu. kanys arnam ni y berneift ti dy gyghoz. ni ath gyghozón di. **A** Plynā an kyghoz ni ytti. eilóng kennadeu teir blyned y ter rann y byt. y geiffaó dy vœudóyt. **A** chany ódoft pa dyd pa nos ydel chwedleu da attatt hynny o obeith ath geidó. **Y**na y kerdóys y kennadeu hyt ym penn y vlwydyn y gróytraó y byt ac y geiffaó chóedleu y ózth y vœudóyt. **P**an doethan dzacheuyn ym penn y vlóydyn. ny wydynt vn geir móy noz dyd y kychwynnyffant. **A** thziiftau a ozuc yz amheraðdyz yna o tebygu * na chaffeí byth chwedleu am y wreic vóyaf a garei. **A**c yna y dywawaótt bænhin romani ózth yz amheraðdyz. **A**rglóyd heb ef kychwyn y hela y ffozd ý góelut dy uot yn mynet ae parth ar dwyzein ae parth ar gozllewin. **A**c yna y kychwynnóys yz amheraðdyz y hela. ac y doeth hyt yg glann yz auon. **P**yma heb ef yd oedón i pann weleis y vœudóyt. ac y ghyueir blaen yz auon ytu ar gozllewin y kerdón. **A**c yna y kerdassant trywyz ar dec yn gennadeu yz amheraðdyz. ac oe blaen y góelfant mynyd maóz a debygynt y uot ózth yz awyz. **S**ef anfaó d oed ar y kennadeu yn eu kerdetyat. vn **H**awes a oed ar gapan pob un o nadunt oz tu racdaó yn arwyd eu bot yn gennadeu pa ryueltir bynnac y kerdynt yndaó na wnelit dzóe udunt. **A**c ual y doethant dzos y mynyd hónnó. wynt a welynt góladoed maóz gwaftat.

a phzif ouonyd dzydynt yn kerdet. **I**lyma heb bynt y tir a welas an harglōyd ni. Yz moz rydyeu ar yz auonyd y kerdassant. yny doethant y pzfif auon a welynt yn kyzchu y moz. a phzif dinas yn aber yz auon. A phzif gaer yn y dinas. A phzif dyzoed amliwaōc ar y gaer. **I**lyghes vōyhaf oz byt a welynt yn aber yz auon. A Hlog oed vōy noc vn oz rei ereill. Ilyman ettwa heb yz bynt y bzeudōyt a welas an harglōyd ni. **A**c yn y Hlog uaōz honno y kerdassant ar y moz. Ac y doethant y ynys p^{ry}dein. Ar ynys a gerdassant yny doethant y eryri. **I**lyman ettwa heb yz bynt y tir amdyfrwys a welas an harglōyd ni. wynt a doethant raddunt yny welynt mon gyuarwyneb ac wynt. Ac yny welynt heuyt aruon. Ilyma heb bynt y tir a welas an harglōyd ni trōy y hun. Ac aber sein a welynt ar gaer yn aber yz auon. **P**ozth y gaer a welynt yn agozet. **Y**z gaer y doethant. neuad a welfant y myōn y gaer. **I**lyman heb bynt y neuad a welfam ni trōy y hun. wynt a doethant yz neuad. Ac wynt a welfant y deu vackōy yn gware yz wydbōyll. ar y lleithic eur. **A**c a welfant y gōz gōynllōyt y mon y golofyn. yn y gadeir afcōzn yn tozri gōerin yz bydbōyll. Ac a welfant y uozōyn yn eisted y myōn * cadeir o rud eur. a goftōng ar tal eu glinyeu a wnaethant y kennadeu. Amherodzes ruuein hanpych gōell. **H**a wyzda heb y uozwyn anfaōd gōyz dylyedaōc a welaf arnaōch. ac arwyd kenadeu. Pywattwar a wneōchchōi amdanafi. **H**a wnaōn arglōydes vn gōattwar am danat. **D**amyn amheraōd^{ry} ruuein ath welas trōy y hun. **H**oedel nac einyoes nyt oes idaō am danat. **D**ewis arglōydes

a geffy y gennym ni. Aedyuot gyt ani yth wneuthur ynamherodzes yn ruuein. Aedyuot yz amheraódyz yma yth gymryt yn wreic idaó. **H**a wyda heb y uoályn amheu yz hynn a dywedóch chói nyf gónafi. **H**ae gredu heuyt yn oámod. **D**amyn os miui a gar yz amheraódyz. deuhet hyt yman ym ol. **A**c y róng dyd a nos ykerdassant y kenadeu dácheuyn. **A**c ual y diffykyei eu meirch y pázynnt ereill o newyd. **A**c ual y doethant hyt yn ruuein. kyuarth góell yz amheraódyz a ónaethant. ac erchi eu koeluein. **A** hynny a gaóffant ual y notteynt. **D**i a vydón gyuaróyd itt arglóyd heb óynt ar voz ac artir hyt y lle y mae y wreic vóyhaf a gery. **A** ni a wdam y henó ae chyftlón ae boned. **A**c yn diannot ykerdóys yz amheraódyz yn y luyd. **A**r góyz hynny yn gyuarwyd' udunt. **P**arth ac ynys p^odein y doethant dáos voz a góeilgi. **A**c y gozefgynnóys yz ynys ar veli mab manogan ae ueibon. **A**c y gyáróys ar uoá wynt. **A**c y deuth racdaó hyt yn aruon. **A**c yd adnabu yz amheraódyz y wlat mal y góelas. **A**c ual y góelas kaer aber sein. weldy racco heb ef y gaer y góeleis i y wreic vóyhaf a garaf yndi. **A**c y doeth racdaó yz gaer. **A**c yz neuad. **A**c y góelas yno kyanan uab eudaf. **A**c adeon uab eudaf yn góare yz wydbóy^{ll}. **A**c awelas eudaf uab karadaó. yn eisted y myón kadeir o afcózn yn tozri góerin yr óydbóy^{ll}. **Y** uoáwyn awelas tróy y hun ef ae gwelei yn eisted y myón kadeir o eur. **A**mherodzes ruuein heb ef hanpych góell. **A** mynet dóylaó mynógyl idi a wnaeth yz amheraódyz. **A**r nos honno y kyf góys genthi. **A** tháannoeth y boze yd erchis y uoályn y

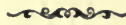
hagwedi am ychaffel yn uorwyn. Ac yntev a erchis idi nodi y hagwedi. A hitheu a nodes* ynys prydein yó that. o vorud hyt ym mor Iwerdon. ar teir rac ynys y dala dan amherodres ruuein. A góneuthur teir prif gaer idi hitheu yn y lle y dewissei yn ynys prydein. Ac yna y dewissaóð góneuthur y gaer uchaf yn aruon idi. Ac y ducpóyt egóeryt ruuein yno. hyt pann uei iachuffach yz amheraódyz y gyfcu. Ac yeifted ac y ymdeith. O dyna y gónaethpóyt y dóy gaer ereill idi. Hyt amgen kaer llion a chaer vyrdin. A diwarnaót y daeth yz amheraódyz y hela y gaer vyrdin. Ac yd aeth hyt ym penn y vzevi vaó. A thynnv pebyll awnaeth yz amhaódyz yno. Achadeir vaxen y gelwir y pebyllua honno yz hyt hedió. O achas ynteu góneuthur y gaer o vyrd o wyz y gelwit kaer vyrdin. O dyna y medylwys elen góneuthur prif ffyrd o bob kaer hyt y gilyd ar traós ynys prydein. ac y gónaethpwyty y ffyrd. Ac o achas hynny y gónaethpó y gelwir óynt ffyrd elen luydaóe óth y hanuot hi o ynys prydein. Ac na wnaei wyz ynys prydein y lluydeu maó hynny y neb namyn idi hi. Seith mlyned y bu yz amheraódyz yn yz ynys honn. Sef oed deuaót góy ruuein yn yz amfer hónnó. Pa amheraódyz bynnac a drickyei yg góladoed ereill yn kynnydu feith mlyn^{ed}. trickyei ar y orefcyn. Ac ny chaffeí dyuot y ruvein dzacheuyn. Ac yna y gónaethāt óynteu amheraódyz new. Ac yna y gónaeth hónnó lythyz bygóth ar vaxen. Hyt oed hagen o lythyz. namyn o deuy di ac o deuy di byth y ruuein. ac hyt yg kaer llion y doeth y llythyz hónnó ar uaxenn ar chóedleu. Ac

o dyna yd anuones ynteu lythyꝛ ar ygŵꝛ a dywedei y uot yn amheraŵdyꝛ yn ruuein. **D**yt oed yny llythyꝛ hŵnnŵ heuyt dim. namyn ot af ynheu y ruuein ac ot af. **A**c yna ykerdwys Maxen yn y luyd parth a ruuein. **A**c y gozefgynnŵys ffreinc a bŵgŵyn ar holl wlatod. hyt yn ffreine ruuein. ac ydeifstedaŵd ōth gaer ruuein. **B**lŵydyn y bu yꝛ amheraŵdyꝛ ōth y gaer. nyt oed nes idaŵ y chael noꝛ dyd kyntaf. ac yny ol ynteu y doeth bꝛodyꝛ y elen luydaŵc o ynys Bꝛydein a llu bychan gantunt. a gŵell ymladwyꝛ oed yn y llu by*chan hŵnnŵ. noc eu deu kymeint o wyꝛ ruuein. ac y dywespŵyt yꝛ amheraŵdyꝛ o welet y llu yn difgynnyn ymyl y lu ynteu ac yn pebyllyaŵ. **A**c ny welfei dyn eiryoet llu degach na chyweirach nac arŵydon hardach noc oed hŵnnŵ yn y ueint. ac y doeth elen y etrych y llu. ac yd adnabu arŵydon y bꝛodyꝛ. **A**c yna y doeth kynan uab eudaf ac adeon uab eudaf yymwelet ar amheraŵdyꝛ. ac y bu lawen yꝛ amheraŵdyꝛ ōthunt. ac yd aeth dŵylaŵ mynŵgyl udunt. **A**c yna yd edꝛychaffant ōy ar wyꝛ ruuein yn ymlad ar gaer. ac ydywaŵtkynan ōth yvraŵt. **D**yni a geiffŵn ymlad ar gaer yn gallach no hynn. **A**c yna y meffuraffant ōynteu hyt nos uchet y gaer. ac yd ellygaffant eu feiri yꝛ koet. ac y gŵnaethpŵyt yſcaŵl y pob petwar gŵyr o nadunt. **A**gŵedy bot hynny yn baraŵt gantunt. **P**euny d pob hanner dyd y kymerei y deu amheraŵdyꝛ eu bŵyt. ac y peidynt ac ymlad o bop parth yny darffei y baŵp vŵytta. **A**r boꝛedyd y kymert h gŵyꝛ ynys eu bŵyt. ac yvet a wnaethant yny yttoedynt vŵyſkeit. a phan yttoedynt y deu am-

heraðdyr ar eu bót y doeth y bytanyeit 6rth y gaer a doddi eu hyfgolyon 6rthi. Ac yn diannot yd aethant dros y gaer y myn. Dy chauas yr amheraðdyr newyd aruot y wifgab y arueu ymdana6. yny doethant am y penn ae lad. a llawer y gyt ac ef. a theirnos athridieu y buant yn g6astattau y g6yr a oedynt yny gaer ac yn gozefgyn y kastell. Ar ranneu ereill onadunt yn cad6 y gaer rac dyuot neb o lu maxen idi. yny darffei udunt h6y g6astatau pa6b 6rth eu kyghoz. Ac yna y dywa6t maxen 6rth elen luyda6c. Ryued ma6r y6 gennyfi argl6ydes heb ef nat y mi y gozefgynnei dy viodyr di y gaer honn. Argl6yd amheraðdyr heb hitheu. g6eiffon doethaf oz byt y6 vym b6odyr i. Ados ditheu racco yerchi y gaer. ac os 6ynteu ae med hi. ti ae keffy yn llawen. Ac yna y doeth yr amheraðdyr ac elen yerchi y gaer. Ac y dywedassant 6ynteu 6rth yr amheraðdyr. nat oed weithæet y neb y gaffel y gaer. nac y6 rodi ida6 ynteu. na* myn y wyz ynys ræydein. ac yna ydagozet pyrth kaer ruuein. ac yd eistedwys yr amheraðdyr yny gadeir. Ac y g6edwys ida6 pa6b owyr ruuein. Ac yna y dywa6t yr amheraðdyr 6rth gynan ac adeon. Bawyrda heb ef c6byl ageueis i om amherodæath. Ar llw h6nn mi ae rodaf y ch6ytheu y ozefgyn y gyueir y mynnoch ar y byt. ac yna y kerdassant 6ynteu ac y gozefgynnassant g6ledyd a chestyll a dinassoed. ac y lladassant eu g6yr oll. ac y gadassant y g6raged yn vy6. Ac uelly y buant yny yttoed y g6eiffon ieueinc adathoed y gyt ac 6ynt yn wyz llwydon. rac hyt y buassynt yny gozefgyn h6nn6. Ac yna y dywa6t kynan 6rth adeon y vza6t. Beth

a v̄ny di heb ef ae trigyað yny wlat honn. ðe mynet
 yz wlat yd hanðyt o honei. **S**ef y kauas yny gyghoz
 mynet y wlat allawer ygyt ac ef. **A**c yno y trigywys
 kynan ar rann arall gyt ac ef y p̄æffðylað. **A**c y
 kaðffant yn eu kyghoz llad tauodeu y gðaged. rac
 llygru euhieith. ðc oachaðs tewi oð gðaged ac eu
 hieith. y gelðit gwyz llydað b̄ytaen. ðc o dyna ydoeth
 yn vyny ch o ynys p̄ydein ac ettwa y dað yz ieith
 honno. ðr chwedyl hðnn a elwir. b̄æudðyt maxen
 wledic amherað^{yr} ruuein. ðc yman y mae teruyn
 arnað. . .

Lludd and Lleuelys.

Hyman gyfranc Hud a lleuelis.

Yz beli maſ uab manogan y bu tri meib. Hud. a chaffwallaſn. a nynnyaſ. a herſyd y kyuarwydyt pedweryd mab idaſ uu lleuelys. Agſedy maſ beli a dygſydaſ teyſnas ynys prydein yn ſaſ Hud. y uab yz hynaf. Ae Hywyaſ o lud hi yn ſſydyann^{us}. ef a atnewydwys muroed ſundein. o anriuedic tyſoed ae damgylchynſys. Agſedy hynny a orchymynnſys yz kiwtawtwyz adeilat tei yndi megys na bei yn y teyſnaſſoed. tei kyfurd ac a uei yndi. Ac ygyt a hynny ymladwz da oed. a hael ac ehalæeth y rodei vſyt a diaſt y baſb or æ keiffei. a chyt bei lawer o gezyd a dinaſſoed idaſ honn a garei ef yn vſy noz vn. ac yn honno y p^{re}ſſſylei y rann vſyhaf oz vlſydyn. ac ſiſth hynny y gelwit hi kaer lud. ac oziwed kaer lundein. Agſedy dyuot eſtraſn genedyl idi. y gelwit hi lundein. neu ynteu lſndays. * Mſyhaf oe vſodyz y karei lud y lleuelys. kanys gſz pryud adoeth oed. Agſedy clybot ryuarſ bzenhin heb adaſ etiued idaſ namyn vn uerch. ac adaſ y kyuoeth yn ſaſ honno. ef a doeth att lud y vſiſt

y erchi kyghoz a nerth idaó. Ac nyt yn vóyhaf yz lles idaó ef. namyn yz keiffaó achwanegu enryded ac vadas a theilyngdaót y eukenedyl ogallei vynet y teyznas ffreinc y erchi y uoazyn honno yn wreic idaó. Ac yn y lle y vzaót a gytffynnyaó d ac ef. ac a uu da gantaó y gyghoz ar hynny. Ac yn y lle paratoi llongeu ac eu llanó o varchogyon arvaó. a chychwyn parth a ffreinc. Ac yn y lle gbedy eu difgynnu. Anuon kenadeu a oazgant y uenegi y wyzda freinc ysty y neges y dothoed oe cheiffaó. Ac o gyt gyghoz góyza freinc ae thywyffogyon y rodet y uoazwyn yleuerys a chozon y deyznas y gyt a hi. Ac gbedy hynny ef a lywyaó d y gyuoeth yn puzd ac yn doeth. ac yn detwyd hyt tra barhaaó d y oes. Ac gbedy llithiaó talym o amfer. teir gozmes a dygóydwys yn ynys pzydein. ar ny welsei neb o z ynnyssed gynt eukyfyro. Hyntaf o nadunt oed ryó genedyl a doeth a elwit y cozanneit. A chymeint oed eu góybot ac nat oed ymadaó d dnos wyneb yz ynnyz yz ifset y dywettit o z kyuarffeit y góynt ac ef nys góypynt. ac ózth hynny ny ellit dazc udunt. Yz eil o zmes oed. diafpat adodit pob nos kalan mei. vch bob aelóyt yn ynys p^ozdein. a hōno a aei tróy gallonneu y dnyyon. ac ae hofno ockaei yn gymeint ac y collei y góy z eu llió ac eu nerth. ar gózaged eu beichogyeu. ar meibon ar merchet a gollunt eu fynhóyzeu. ar ho ll anieileit ar góy d ar dayar. ar dyfred a edewit yn diffróyth. Gazyded o zmes oed yz meint uei y darmerth ar arlóy. a barattoit yn llyfsoed y bzenhin. kyt bei arlóy vlóy dyn o vóyt. a diaót. ny cheffit vyth dim o honaó. namyn

atreulit yz vn nos gyntaf. Ar ddy oimes ereill nyt oed neb a wyppei pa yftryz oed udldunt. **A**c beth hynny mdy gobeith oed kaffel garet oz gyntaf. noc oed oz eil neu oz dzyded. **A**c beth hynny llud vzenhin a gymerth pryder maaz a goul yndaab. kany wydyat pa ffozd y kaffei waret rac y gozmesseu hynny. a galabattaab a ozuc holl wyda ygyuoeth. a gouyn kyghoz udunt pabeth a wnelynt yn erbyn y gozmesfoed hynny. **A**c ogyf*fred gyghoz y wyda. llud uab beli a aeth att leuelis y vzaab bzenhin freinc. kanyz gba maaz ygygoz adoeth oed honnab y geiffaab kyghoz y gantaab. **A**c yna parattoi llyghes a wnaethant. a hynny yn dirgel ac yn distaab. rac gzybot oz genedyl honno yftryz y neges. nac o neb dyeithyz y bzenhin ae gyghozwyz. **A**gbedy eu bot yn baraab bynt a aethant yn eu llynghes. llud ac aethole ygyt ac ef. a dechzeu rzygaab y mozoed parth a freinc. a gbedy dyuot y chwedleu hynny att leuelis. kany wydyat achabz llyghes y vzaab. y doeth ynteu oz parth arall yn y erbyn ef. a llynghes gantaab diruaab y meint. a gbedy gbelet o lud hynny. ef a edewis y holl longeu ar y weilgi allan dyeithyz vn llong. **A**c yn yz vn honno y doeth yn erbyn y vzaab. **Y**nteu y mybn vn llong arall a doeth yn erbyn y vzaab. a gbedy eu dyuot ygyt pob un onadunt a aeth dbylab mynogyd y gilyd. **A**c o vzaabdozyaab garyat pob vn a reffawaab y gilyd o nadunt. **A**gbedy menegi o lud y vzaab yftryz y neges. lleuelis adywaab y gzydyat e hun yftryz y dyuodyat yz gladoed hynny. **A**c o dyna y kymerassant kyt gyghoz y ymdidan am eu negesseu yn amgen no hynny. megys nat elei y gzynt

am eu hymadlaðd. rac gýbot oꝛ coꝛannyeit a dywettynt. **A**c yna y peris ðeuelis góneuthur coꝛn hir o euyd. a tháꝛy y coꝛn hónnó ymdywedut. ð phy ymadlaðd bynnac a dywettei yꝛ vn o nadunt óꝛth y gilyd. tróy y coꝛn. ny dodei ar yꝛ vn o nadunt. namyn ymadlaðd go atcas góꝛthóyneb. ð góed góelet o leuelis hynny a bot y kythæul yn eu ðesteiryáð. ðc yn teruyfscu tróy y coꝛn. yperis ynteu dodi góin yn y coꝛn ae olchi. a tháꝛy rinnwed ygóin gyꝛru y kythæul oꝛ coꝛn. **A**góedy bot eubot eu hymadlaðd yn dilesteir. y dywaót ðeuelis óꝛth y vꝛáót y rodei idaó ryó bꝛyuet. ð gadu rei o nadunt yn vyó y hiliaó. rac ofyn dyuot eilweith o damwein y ryó oꝛmes honno. a chymryt ereill oꝛ pꝛyuet ae bꝛiwaó ym plith dóuyꝛ. ðc ef a gadarnhaei bot yn da hynny y diftrió kenedyl y coꝛanyeit. **D**yt amgen góedy y delei adæf y deꝛnas. dyuynnu yꝛ hoꝛl bobyl y gyt y genedyl ef. a chenedyl y coꝛanyeit yꝛ vn dadleu. ar uedól góneuthur tageued y ryg*tunt. **A**phan vei baóꝛ o nadunt y gyt. kymryt y dóuyꝛ rinwedaól hónnó. ae vóꝛð a paóꝛ yn gyfredin. **A**c ef a gadarnhaei y góennóynei y dófyꝛ hónnó genedyl y coꝛannyeit. ac na ladei. ac nat eidigaei neb oe genedyl ehun. **V**ꝛ eil oꝛmes heb ef yffyd yth gyuoeth di. dæic yó honno. a dæic eftraón genedyl arall yffyd yn ymlad a hi. ðc yn keiffaó y goꝛefgynn. ðc óꝛth hynny heb y dyt ych dæic chí diafpat engiryáól. **A**c ual hynny y gelly kaffel gýbot hynny. **G**wedy delych atref. par ueffuraó yr ynys oe hyt ae ðet. ðc yn y ðe y keffych di y pꝛnt perued yn iaón. par gladu y ðe hónnó. ðc odyne par dodi

keróyneit oꝛ med goꝛeu a aller y wneuth^{ur} y myón y clad hónnó. a llenn opali ar wyneb y gerwyn. ac o dyna yth perſon dy hunan. byd yn góylaó. ac yna ti awely y dꝛeigeu yn ymlad yn rith aruthter aniueil-eit. ac oꝛ diwed ydant yn rith dꝛeigeu ynyꝛ awyꝛ. ac yn diwethaf o ll góedy darffo udunt o engiryraól agirat ymlad vlinaó. óynt afyrthant yn rith. deu barchell hyt ar y llenn. ac afudant gantunt y llenn. ac ae tynnant hyt yggóaelaót y gerwyn. ac ayvant y med yngóbyl. ac agyfcant góedy hynny. **A**c yna yn y lle plycca ditheu y llenn y neu kylch óynteu. ac yn y lle kadarnhaf ageffych yth gyfoeth y myón kift uaen clad óynt. achud y myón y daear. a hyt tra vont hóy yn y lle kadarn hónnó. ny daó goꝛmes y ynys pꝛydein ole arall. a chaós y tryded oꝛmes yó heb ef. **G**oꝛ lleturithaó cadarn yffyd yn dóyn dy vóyt athlyn ath darmerth. a hónnó teó yó y hut aeleturjth a beir y baóþ kyſcu. **A**c órth hynny y mae reit y titheu yth perſſon dy hun góylaó dy wledeu ath aróyleu. ac rac goꝛuot oe gyſcu ef arnat. bit geróynet o dófyꝛ oer geyꝛ dy laó. a phan vo kyſgu yntreiffaó arnat. dos y myón y gerwyn. ac yna yd ymchoeles llud dꝛa-cheuyn y wlat. ac yndiannot y dyuynnóys attaó paóþ yn llóyꝛ oe genedyl ef. ac oꝛ coꝛanneit. ac megys y dyſgaóþ lluelis idaó. bꝛiwaó y pꝛyuet a oꝛuc ymplith y dófyꝛ. a bóro hónnó yngyffredin ar baóþ. ac yn diannot y diffeithaóþ ho ll giwtaót y coꝛanneit uelly heb echꝛys ar neb oꝛ bꝛytanyeit. ac ympenn yſpeit góedy hynny. llud a beris meſſuraó yꝛ ynys aryhyt ac ar y llet. * ac yn rtychen y cauas y róynt

perued. ac ynylle hōnnō y peris cladu y dayar. ac ynyclad hōnnō goffot kerwyn ynllaōn oꝛ med goꝛeu aallwyt y wneuthur. a llenn opali ar y wyneb. Ac ef e hun ynos honno yngōlyat. ac ual ydoed uelly. ef awelas ydæigeu yn ymlad. Agōedy blinaō onadunt a diffygyaō. ōynt a disgynnassant ar warthaf y llenn. ae thynnu gantunt hyt ygōaelaōt ygerōyn. Agōedy daruot uddunt yuet ymed. kyfcu aozugant. ac yneu kōfc llud ablygōys y llenn yneu kylch. ac yny lle diogelaf agauas yn eryri y myōn kift vaen ae kudywys. Sef ffuruf y gelwit y lle hōnnō gōedy hynny. dinas emreis. a chyn no hynny dinas ffaraon dande. Tꝛydyd crynweiffat uu hōnnō a toꝛes y gallon anniūged. ac uelly y peidywys ydymheftlus diafpat aod yny kyuoeth. Agōedy daruot hynny. llud vꝛenhin a beris arlōy gōled diruaōꝛ y meint. Agōedy ybot ynbaraōt goffot kerwyn yn llaōn ođōfyꝛ oer geyꝛ ylaō. Ac ef ehun yny pꝛiaōt perfon ae gōylwys. ac ual y byd uelly yn wifcedic o arueu. val amy tryded wylua oꝛ nos. nachaf y clyō llawer o didaneu odidaōc. ac amryuaelyon gerdeu. ahun yny gymell ynteu y gyfcu. Ac ar hynny sef aozuc ynteu rac llesteiryāō ar ydarpar ae oꝛthꝛymu oe hun. mynet yn vnych ynyđōfyꝛ. ac yny diwed nachaf gōꝛ diruaōꝛ y veint yn wifcedic o arueu trymyon kadarn yn dyuot y myōn achawell gantaō. ac megys y gnottayfsei yndodi yꝛ hoꝛll darmerth ar arlōy o vōyt allyn yny cawell. ac yn kychwynv ac ef ymeith. ac nyt oed dim ryuedach gan lud noc eigaō yn y kawell hōnnō peth kymeint a hynny. ac ar hynny llud

vænhin agychwynnóys yny ol. ac adywaót 62thaó val hyñ. arho arho heb ef. kyt rywnelych di farhaedeu llawer a cholledu kynno hynn. nys góney bellach. ony barn dy vilwryaeth dy uot yn dæch ac yn dewrach no mi. ac yn diannot ynteu aoffodes y kawell ar y lláó. ac æ arhoes ef attaó. ac angerdaól ymlad avu y rygtunt. yny oed y tanllachar yn ehedec o2 arueu. ac o2 diwed ymauael a o2uc llud ac ef. ar dyghetuen awelas damwheinaó y uudugolyaeth y lud. gan vóó y2 o2mes yryngtaó ar * daear. Agóedy gozuot arnaó o rym ac angerd. erchi naóð a o2uc idaó. Pa wed heb y bænhin ygallón i rodi naóð ytti wedy y gyniuer collet afarhaet rywnaethoft titheu ymi. Dy hoñ gollodeu eiryoet heb y2 ynteu o2 awneuthum i ytti. mi æ hennillaf itt yn gyftal ac ydugym. ac ny wnaef ygyffelyb o hynn allan. agó ffydlaón vydaf i ytti bellach. Ar bænhin agymerth hynny y gantaó. Ac uelly y góaredaóð llud y teir go2mes y ar ynys p2ydein. ac o hynny hyt yndiwed yoef yn hedóch lódyannus y llwywaóð llud uab beli ynys p2ydein. ar chwedyl hónn aelwir kyfranc llud a lluelys. ac uelly y teruynha. . .

Kulhwch and Olwen.

—

Rlyd mab kelydon wledic a uynnei wreic kynmwyd ac ef. **S**ef gŵreic a vynnnaŵd goleudyd merch anlaŵd wledic. **G**wedy y west genthi. mynet y wlat yggŵedi malkaŵn a geffynt ettiued. **A** chaffel mab o honunt trŵy wedi y wlat. **A**c oꝛ aŵꝛ y dellis beichogi. ydaeth hitheu yggwylltaŵc heb dygredu anhed. **P**an dyuu y thymp idi. ef a dyuu y hiaŵnbŵyll idi. **S**ef y dyuu. mynyd yd oed y meichat ynkadŵ kenuein o uoch. **A**c rac ouyn y moch engi aozuc y vꝛenhines. **A** chymryt y mab aozuc y meichat hyt pan dyuu yꝛ Ilys. a bedydyŵ y mab a wnaethpŵyt. a gyꝛru kulhŵch arnaŵ. **G**ꝛth y gaffel yn retkyꝛ hŵch. **B**onhedic hagen oed y mab. keuynderŵ y arthur oed. **A** rodi ymab a wnaethpŵyt ar ueithin. **A**gŵedy hynny cleuychu mam ymab goleudyd merch anlaŵd wledic. **S**ef aozuc hi galŵ y chymar attei. **A**c yna ydywat hi gꝛthaŵ ef. marŵ uydaf i oꝛ cleuyt hŵnn. agŵreic arall a uynny ditheu. arecdouyd ynt yggŵaged weithon. **D**ꝛŵc yŵ itti hagen Ilygru dy uab. **S**ef y harchaf itt na mynnych wreic. hyt panwelych dꝛyffien deu peinaŵc ar vym bed i. **A**c adaŵ aozuc ynteu hynny idi. **G**alŵ y hathꝛo

attei a oꝛuc hitheu. ac erchi idaþ amlynu y bed bop
 blýdyn hyt nathyuei dim arnaþ. **Ma**rþ uu y vꝛen-
 hines. **S**ef a þnaei y bꝛenhin gyꝛu gþas bop boze y
 edzych adyuei dim arybed. **G**allocau a oꝛuc yꝛ
 athꝛo ympenn y feith mlyned yꝛ hynn aadaþssei yꝛ
 urenhines. **D**iwarnaðt yn hely y brenhin. dy gyꝛchu
 y goꝛdlan a oꝛuc y bꝛenhin. gþelet y bed a vynnei
 tró y kaffeï wreicka. **A** gþelet y dꝛyffien a oꝛuc. **A**c
 mal y gþelas. mynet a oꝛuc y bꝛēhin ygkyghoꝛ pale y
 kaffeï wreic. **H**eb un oꝛkynghoꝛwyr. mi a wydþn
 wreicka da itt a wedei. **S**ef yþ honno gþeic doget
 vꝛenhin. **K**ynghoꝛ uu gantunt y chyꝛchu. **A** **Þ**ad
 y bꝛenhin. **A**dþyn y wreic gantunt a oꝛugant. ac un
 uerch oed idi gyt ahi. **A**goꝛefgyn tir y bꝛenhin a
 þnaethant. * **D**ydgþeith ydaeth y wreicka allan y
 oꝛymdeith. y deuth ydy hen wrach oed yny dꝛef heb
 dant yny phenn. **A**c y dywaþt y urenhines. ha wrach
 adywedy di y mi ypeth a ovynnaf itt yꝛ duþ. ble mae
 plant y gþꝛ am **Þ**athrudaþd yggoꝛdþy. **H**eb y wrach
 nyt oes blant idaþ. **H**eb y urenhines. gþae uinneu
 vyndyuot at anuab. **A**c yna y dyþaðt y wrach. nyt
 reit itti hynny. **D**arogan yþ idaþ kaffel etiued o
 honat ti. yꝛ naf kaffo o arall. **D**a wna dꝛifitit heuyt
 un mab yffyd idaþ. **M**ynet a oꝛuc y wreic da yn **Þ**aþen
 atref. **A**c y dywaþt hi gꝛth y chymar. **P**a ystyꝛ yþ
 gennyt ti kelu dy blant ragof .i. **H**eb y bꝛenhin.
 aminheu nyf kelaf weithon. kennattau y mab a
 oꝛucþy. adyuot ac ef yꝛ **Þ**lys. **D**ywedut a oꝛuc y
 lyfuam gꝛthaþ. **G**þeic yffyd da itti y chael. **A**merch
 yffyd imi gþiþ yþ bob gþidaþ yny byt. **V** dywaþt y

mab. nyt oet ymi ettwa wreicka. Ac yna y dywaot hitheu. **M**i a tynghaf dynghet itt nachyflado dy yftlys 62th wreic. hyt pan geffych olwen merch yspadaden pennka62. Iliwa6 aozuc y mab. a mynet ferch y uoz6yn ympob aela6t ida6 y2 nafg6elsei eiryoet. **A**c yna y dywa6t ydat 62tha6. **H**a uab py liuy di. **P**y d26c yssyd arnat ti. **V**y Ilyssuam adyngh6ys im na chaff6yf wreicbyth hyt panngaff6yf olwen merch yspadaden benn ka62. **H**awd y6 itti hynny heb ydat 62tha6. **A**rthur yssyd geuynder6 itt. dos att arthur y diwyn dy wallt. ac erchych hynny ida6 yngyuar6s itt. **M**ynet aozuc y mab ar ozwyd penn Iuchl6yt pedwar gayaf gauyl gyg6ng karn gragen. a ffr6yn eur kymibia6c yn y benn. a chyfr6y eur anlla6d y dana6. a deupar aryannhyeit Iiueit yny la6. **G**leif penntirec yny la6. kyuelin dogyn g62 odz6m hyt a6ch. y g6aet ar y g6ynt adygy2chei. bydei gynt no2 g6lithin kyntaf oz konyn hyt y Ila62 pan uei u6yhaf y g6lith vis meheuin. **G**ledyf eurd62n ar y glun. a racllaun eur ida6. a ch2oes eur gr6ydy2 arna6. a Ili6 Iuchet nef yndi. a Iugo2n eliffeint yndi. a deu vilgi uronwynnyon v2ychyon tu racda6. a g62d to2ch * rudem am vyn6gyl pob un ogn6ch ysg6yd. hyt ysgyuarn. v2 h6nn a uei oz parth asfeu a vydei oz parth deheu. **A**r h6nn a uei oz parth deheu a uydei oz parth asfeu. mal d6y uozwenna6l yndarware yny gylch. **P**edeir tywarchen aladei bedwarcarn y go26yd. mal pedeir g6enna6l yny2 awy2 uch y benn. g6eitheu uchot. g6eitheu iffot. Ilen o bo2ffoz pedeir ael ymdana6. ac aual eur 62th bop ael idi. canmu

oed werth pob aual. Gwerth try chan mu o eur gwerthuaŵ oed yn y archenat. ae warthafleu fangnarŵy o benn y glun hyt ym blaen y vvs. Dy chzym-ei vlaen bleŵyn y danaŵ rac yfcaŵnet tuth y gozwyd oed y danaŵ yn kyŵchu poŵth Ilys arthur. v dywaŵt y mab. a oef boŵthaŵ. Oes athitheu nybo teu dy benn byŵr y kyuerchy di. Mi auydaf boŵthaŵ y arthur bop duŵ kalan ionaŵ. am raclouyeit hagen y vlŵydyn eithyŵ hynny. Dyt amgen huandaŵ. agogigŵc. a Ilaeskenym. a phennpingyon a ymda ar y benn yŵ arbet y dŵaet. nyt ŵŵth nef. nyt ŵŵth dayar. namyn ual maen treigyl ar laŵ Ilyf. agoŵ y poŵth. Hac agoŵaf. Py yftyŵ naf agoŵy di. Kylllell aedyŵ ym bŵyt a Ilynn ym bual. ac amfathyŵ neuad arthur. namyn mab bŵenhin gŵlat teithjaŵc. neu ygerdaŵ adycko y gerd. ny atter y myŵn. Iith yth gŵn ac yth ueirch. agolŵython poeth pebŵeid y titheu. agŵin gozyŵfgalaŵc. adidan gerdeu ragot. Bŵyt degwyŵ ar ugeint adaŵ attat yŵ yŵpytty. Yno y bŵyta pellen-nigyon. a mabyon gŵladoed ereill. nyt ergyttyo kylch yn Ilys arthur. Dy byd gŵaeth inn yno. no chyt ac arthur yny Ilys. Gŵreic y gyŵcu genthi. adidan gerdeu rac dy vŵonn. auoŵy pŵyt anterth pan agerer y poŵth rac y niuer a deuth yma hediŵ. Byd-haŵt ragot ti gyntaf ydagoŵir y poŵth. a chyfeisted awnelych yny Iŵe adeŵiffych yn neuad arthur. oe gŵarthaf hyt y gŵaelaŵt. Dywedut a oŵuc y mab ny wnaf i dim o hynny. Ot agoŵy y poŵth da yŵ. Onys agoŵy mi adygaf angclot ytharglŵyd. * Adŵyc eir y titheu. a mi adodaf teir diaŵpat ar dŵŵf y poŵth hŵnn.

hyt na bo agheuach ympenn pengŵaed yng kernyb. ac yggŵaelaŵt dinfol yny gogledd. ac yn efgeir oeruel yn iwerdon. ac yffyd o wreic ueichaŵc yny Ilys honn methaŵd eubeichogi. ac arnyt beichaŵc onadunt ymchoelaŵd eu kallonnev yn ōrthŵm heint arnadunt mal na bont ueichaŵc byth o hediŵ allan. **H**eb y gleŵŵyt gauaeluaŵ. **P**a diafpettych di bynnac am gyfreitheu Ilys arthur. nyth eŵyngir di y myŵn. yny elŵyfi y dywedut y arthur gyffeuin.

Ac yna y doeth gleŵŵyt yz neuad. ac ydywaŵt arthur ōrthaŵ. **C**hŵedleu poŵth gennyt. **V**f ethyb gennyf deuparth vy oet. **A**deuparth y teu dith-eu. **M**i a uum gynt ygkaer fe. ac aŵfe. yn fach. a fal-ach. yn lotoz. a ffotoz. **M**i a uum gynt ynyz india uaŵ. ar india vechan. **M**i a uum gynt ynymlad deu ynyz. pan ducpŵyt y deudec gŵyŵtyl olychlyn. **A**mi a uum gynt yn yz egrop. **A** mi a uum ynyz affric. ac yn ynyŵfed coŵfica. ac ygkaer bzythŵch. a bzythach. a nerthach. **M**i a uum gynt panledeift di deulu cleis mab merin. **P**an ledeift mil du mab ducum. **M**i a uum gynt pan oŵef-gynneift roec ōrth parth y dŵyzein. **M**i a uum gynt ygkaer oeth. ac anoeth. **A**c ygkaer neuenyh yz naŵ naŵd teyzn. dnyyon tec awelfam ni yno. ny weleis i eiryoet dyn kyuurd ar hŵnn yffyd yn dŵs y poŵth yz aŵ honn. ac ydywaŵt arthur. **O**s ardy gam y doeth-oft y myŵn. dos ar dy reded allan. ar faŵl aedzych y goleu. ac aegy y lygat. ac ae kae anghengaeth idaŵ. **A** gŵaŵŵanaethet rei o vuelin gozeureit. ac ereill agolŵython poeth pybzeid hyt pan vo paraŵt bŵyt allyn idaŵ. **Y**s dyhed a beth gadu dan wynt a

glaŵ y kyfryŵ dyn adywedy di. **H**eb y kei. myn Ilaŵ
 vygkyueillt pei gŵnelhit vygkyghoz i ny thozrit kyf-
 reitheu y Ilys yzdaŵ. **D**a wir kei wynn yd ym wyzda
 hyt tra yn dygyzcher. yd yt uo mŵyhaŵ y kyuarŵ
 arodhom. **M**ŵy vŵy vyd * yn gŵzdaaeth ninneu ac an
 clot. ac anhetmic. ac y doeth glewlŵyt yz pozth. ac
 agozi y pozth racdaŵ. ac yz ypaŵb difgynnu ŵzth y
 pozth ar yz yfgynnvaen. nysdifgynnaŵd ef. namyn ar
 y gorŵyd y doeth y myŵn. ac y dywaŵt kulŵch. hen-
 pych gŵell penteyzned yz ynys honn. ny bo gŵaeth yz
 gŵaelaŵt ty. noc yz gŵarthaf dy. **P**oet yn gyftal yth
 deon ath niuer ath gatŵzidogyon y bo y gŵell hŵnn.
Dy bo didlaŵt neb o honaŵ mal y mae kyflaŵn y ky-
 uercheis i well itti. **P**oet kyflaŵn dy rat titheu. ath
 glot ath etmic ynyz ynys honn. **H**enpych gŵell dith-
 eu heb yz arthur. **F**ifted yrŵg deu oz milwyz a
 didangerd a geffy rac dy uron. a bzeint teyzn arnat
 gŵzthzychyat teyznas py hyt bynnac y bych yma.
Aphan rannŵyf uynda y ofpeit a phellennigyon. bint
 yth laŵ pan y dechzeuwyf yn y Ilys honn. **H**eb y mab.
 ny deuthum i yma yz ffraŵdunyaŵ bŵyt a Ilyn. **D**amyn
 oz kaffaf vygkyuarŵs y dalu ae uoli awnaf. **O**nys
 kaffaf dŵyn dy agclot ti awnaf hyt y bu dy glot ym
 pedzuyal byt bellaf. **H**eb yz arthur yna. Kan ny
 thziggy di yma unben. ti ageffy ykyfarŵs a notto dy
 benn ath dauaŵt. hyt y fych gŵynt. hyt y gŵlych glaŵ.
 hyt y treigyl heul. hyt yd amgyffret moz. hyt yd ydiŵ
 y dayar. eithyz vy Ilong. am Ienn. a chaletuŵlch uyg
 cledyf. a rongomyant uyygŵaeb. ac wyneb gŵzth
 ucher. uyn taryan. a charnwenhan vygkylllell. a gŵen-

h6yuar vyg g6zeic. G6ir du6 arhynny ti ae keffy
 yn llawen. D6ot a nottyeh. Diwyn vyg g6allt a uyn-
 naf. Ti ageffy hynny. kymryt crip eur o arthur.
 a g6elleu a doleu aryant ida6. Achziba6 y benn a
 ozuc. a gouyn p6y oed aozuc arthur. mae vyg
 callon yntirioni 6zthyt. mi a6n dy hanuot om gwaet.
 dywet im p6y 6yt. Dywedaf heb y mab. kul-
 hwch mab kilyd. mab kyledon wledic. o oleudyd
 merch anla6d wledic vy mam. G6ir y6 hynny heb
 yz arthur. keuynder6 6yt titheu y mi. D6ot a nottyeh
 a thi aekeffy. a notto dy benn ath daua6t. g6ir du6
 im arhynny a g6ir dy deyznas. ti ae keffy yn llawen.*
 D6odaf arnat. kaffel im olwen merch yspadaden pen
 ka6z. ae haff6yna6 awnaf ar dy uilwyz. Hffwyn-
 a6 ygyuar6s o hona6 argei. a bedwyz. a greida6l
 galldouyd. ag6ythyz uab greida6l. a greit mab eri.
 a chyndelic kyuar6yd. a thathal t6yfl goleu. a mael-
 6ys mab baedan. a chnych6z . m^{ab} . nes. a chubert m.
 daere. a phercos . m . poch. A lluber beuthach. a
 chozuil beruach. a g6yn . m . efni. A g6ynn . m . n6yf-
 ure. a g6ynn m . nud. ac edern m . nud. ac ad6y mab
 gereint. a ffl6ddur fflam wledic. A rua6n pebyz m .
 dozath. a bzatwen 6y . mozen myna6c. a moren myn-
 a6c ehun. a dalldaf eil kimin cof. a mab alun dyuet.
 a mab faidi. a mab g6zyon. ac uchtrut ardywat kat.
 a chynwas curuagyl. a g6zhyz g6arthecuras. ac Isperyz
 ewingath. a gallcoyt gouynynat. a duach. a grathach.
 a nerthach. Weibon g6a6zddur kyzuach. o 6zthtir
 uffern pan hanoed y g6y6z hynny. a chilyd canhastyz.
 a chanhastyz kanlla6. A choz6 cant ewin. ac e6geir

gulhóch gouynkaón. a dzuftózn hayarn. a gleólyt gauaeluaó. a Poch Paówynnyaó. **A**c annwas adein-
aó. a finnoch mab feithuet. a góennóynwyn mab naó.
a bedyó mab feithuet. a gobzóy m. echel uoárdóyt tóll.
Ac echel uoárdóyt tóll ehun. a mael . óy . roycol. **A**
datweir dallpenn. **A**garóyli eilgóythaó góyz. a góyth-
aó góyz ehun. a gozmant . óy . ricca. a menó . óy .
teirgwaed. a digon ó alar. a felyf m. sinoit. a gusc
. óy . atheu. **A** nerth ó kedarn. **A** dzutwas . óy . try-
ffin. a thórch ó perif. a thórch ó annóas. a Iona
urenhin ffreinck. a sel ó felgi. a theregut ó **I**aen. a
fulyen ó **I**aen. a bratwen ó **I**aen. a mozen m. **I**aen.
a siaón ó **I**aen. **A**chzadaó ó **I**aen. Góyz kaer
tathal oedynt kenedyl y arthur o bleit y dat. **D**irmyc
ó kaó. a **I**ustic ó kaó. **A**c etmic ó kaó. **A**c angaó d ó
kaó. **A**c ouan. mab kaó. a chelin ó kaó. a chonnyn
ó kaó. a mabsant ó kaó. **A** góyngat ó kaó. a
Póybyz ó kaó. a choch ó kaó. a meilic ó kaó.
A chynwas ó kaó. **A**c ardóyat ó kaó. **A**c ergyzyat
ó kaó. a neb ó kaó. a gilda ó kaó. * a chalc-
as ó kaó. a hueil mab kaó. nyt affóynóys eir-
yoet yn Paó arglóyd. a samson uinfych. a theleeffin
penn beird. a mamaóydan ó Pыз. a Pary ó kafnar
wledic. **A**c ysperin ó fflergant bzenhin Pыdaó. a
faranhon ó glythwyz. a Paó: eileró. **A**c annyannaó
ó menó . óy . teirgóaed. **A** góynn ó nóyvze. a fflam
ó nóyvze. a gereint ó erbin. **A**c erinit ó erbin.
A dyuel ó erbin. a góynn ó ermit. a chyndzóyn ó
ermjt. a hyueid unllenn. **A**c eidon uaó urydic. a
reidón aróy. a gozmant ó ricca. bzaót y arthur o

barth y uam. Pennhynef kernyb y tat. **A** llawrodet uaruab. a nodawl varyf tawch. a berth a kado. a reidwn a beli. ac **I**scouan hael. ac **I**scawin a panon. a mozurau eiltegit. ny dodes dyn y araf yndaw yg katgamlam rac y haccret. pawb a debygyt y uot yn gythaeul canhoithy. blew oed arnaw ual blew hyd. **A** fande byt agel. ny dodes neb y waw yndaw yg katgamlan. rac ydecket. **P**awb a debygnt yuot yn agel kanhoithy. a chynnwl fant. **T**rydyd gw a dihengis o gatamlan. ef a ysgarwys diwethaf ac arthur y ar hen groen y uarch. ac uchtryt a erim. ac eus a erim. **A** henwas adeinaw a erim. a henbetesty a erim. ac sgilti ysgawntroet a erim. **T**eir kynnedyf a oed ar y trywy hynny. **H**enbedesty ny chauaf eiryot ae kyfrettei o dyn. nac ar uarch. nac ar dawet. **H**enwas adeinaw ny allwys mil pedwar troetaw eiryot y ganhymdeith hyt un erw. yghwaethach a ue bellach no hynny. **S**gilti ysgawndawet pan uei wyn hwl kerdet yndaw wth neges y arglwyd. ny cheiffwys fawd eiryot am gwypei pale yd elei. namyn tra uei y mywn coet ar vric y coet y kerdei. ac yn hyt yoes ny fflygwyl konyn dan y dawet. yghwaethach tawri rac y ysgawnet. **T**eithi hen . a . gwynhan. a awsgwngwys mo a y kyuoeth. ac y dihengis ynteu o vawid. ac y doeth att arthur. a chynnedyf a oed ar y gylllell. y a pandeuth yma ny thawgyawd carn arnei vyth. ac wth hynny y * tyawd heint yndaw. a nyctawt hyt tra uu uyw. ac o hynny y bu uaww. a charnedy a . gouynyon hen. **A** gwngwynwng a naf gyffeuin ryfw arthur. a llysgatrud

emys. A gŵi bothu hen. ewythzed arthur oedynt
 viodyŷ y uam. **K**uluanaŷyt a goŷyon. A Penuleaŷc
 wydel o bentir gamon. A dyuynwal moel. a dunart
 bŷenhin y gogleŷ. **T**eiron tŷyŷ bliant. a thecuan
 gloff. A thegyŷ talgellaŷc. **S**ŷadial mab ebŷei. A mor-
 gant hael. **S**ŷyŷtŷl mab. **R**un a nŷyŷthon. A **P**ŷydeu
 a nŷyŷthon. **A** gŷydzŷ a **P**ŷydeu. o wennabŷy merch
 kaŷ y uam. **H**ueil y ewythyŷ ae gŷant. **A**c amhynny
 ybu gas rŷng hueil ac arthur am yŷ archoll. **D**ŷem
 vab dzemidyŷt. awelei o gelli wic. ygkernyŷc. hyt ym
 penn blathaon ym pŷydein. pan dyŷchauei y gŷydz-
 bedyn y boŷe gan yŷ heul. **A**c eidyol a ner. A glŷy-
 dyn faer. **A**wnaeth ehanguŷen neuad arthur. **K**ynyŷ
 keinuaruawc. **K**ei adywedit y uot yn vab idaŷ. ef
 a dywaŷt ŷiŷth y wreic. o ŷit rann y mi oth uab di
 uoŷŷyn oer vyth vyd y gallon. **A**c ny byd gŷŷes yny
 dŷylaŷ. kynnedyŷ arall arnaŷ. **O**s mab imi uyd
 kyndynnyaŷc uyd. **K**ynnedyŷ arall auyd arnaŷ. **P**an
 dycko beich na maŷŷ na bychan uo. ny welir vyth
 nac rac y wyneb na thŷaegeuyn. **K**ynnedyŷ arall
 heuyt auyd arnaŷ. ny pheit neb a dŷuyŷ ac a than
 yn gyŷtal ac ef. **K**ynnedyŷ arall auyd arnaŷ. ny byd
 gŷaŷŷanaethŷŷ na ŷŷydwŷ mal ef. **H**en was. a hen wyn-
 eb. a hen gedymdeith y arthur. **S**ŷallgoyc un arall.
 ydzef y delhei. **K**yt bei trychant tei yndi. oŷ bei
 eiŷŷeu dim arnaŷ. ny adei ef hun vyth ar lygat dyn
 tra uei yndi. **B**erŷyn mab gerenhir. A pharis bŷenhin
 ffreinc. **A**c am hynny y gelwir kaer baris. **A**c oŷla
 gylleŷŷuaŷŷ. A ymdygei bŷonŷŷauyn verr llydan. pan
 delei arthur ae luoed y uronn lliŷdŷŷ y keiŷŷit **P**e

kyuing ar y dduy. ac ydodit y gylllell yny gŵein
 ar ddaŵs y llifdŵ. digawŵn o bont uydei y lu teir ynys
 prydein. ac their rac ynys ac eu hanreitheu. Gwydaŵc
 wyab menesty * a ladaŵd kei. ac arthur a lladaŵd
 ynteu. ac urody yn dial kei. Garanwyn mab kei. ac
 amren wyab bedwy. ac ely amy. a reu rŵyd dyrys.
 a run rudwern. ac eli. a thachmy penkynydyon
 arthur. a llwydeu mab kelcoet. A hunabŵy mab
 gŵyŵon. a gŵynn got yfron. a gŵeir dathar wennidaŵc.
 A gŵeir wy kadellin tal aryant. a gŵeir gŵyht enn-
 wir. a gŵeir balady hir. ewythred y arthur vrody
 y uam. Gwybon llŵch llawynnyaŵc o tu ddaŵ y uo
 terwyn. llennleuŵc wydel. ac arderchaŵc prydein.
 Gas mab faidi. Gŵyvan gŵallt auŵyn. a gŵyllennhin
 brenhin ffreinc. agŵittart mab oed brenhin Iwerdon.
 Garfelit wydel. Panabŵ pen bagat. A ffendoŵ mab
 naf. Gŵynn hyuar maer kernyŵ a dyfneint. y nabuet
 gŵy a ystoues katgamlan. Keli. a chueli. a gilla goes
 hyd. trychannerŵ a lammei yny un llan penn llenn-
 hidyd Iwerdon oed hŵnnŵ. Sol. a gŵadyn offol.
 a gwadyn odyeith. Sol aallei feuyll undyd ar y
 untroet. Gwadyn offol. pei safhei ar benn y mynyd
 mŵyhaŵ yny byt. ef auydei yn tyno gŵaŵtat dan
 ytraet: Gŵadyn o deith kymeint ar vas tŵym pan
 tynnit o euil oed tan llachar y wadneu. pangyuarffei
 galet ac ŵynt. ef a arllŵyŵŵei fford y arthur yny llud.
 Hir erŵm. a hir atrŵm ydyd y delynt y weŵt. try
 chantref a achubit yn eu kyf|ueir gŵeŵt hyt naŵn a
 wneynt a diotta hyt pan vei nos pan elynt y gyŵgu.
 Ac yna penneu y pryuet a yŵŵynt rac newyn mal pei

nat yffynt uóyt eiryoet. Pan elhynt y west nyt edew-
 ynt 6y na theó. na thenev. na thóym. nac oer. na
 fur. na ch2oeb. nac ir na hallt. na b2ót. nac of. Huar-
 war mab afaón a nodes ywala ar arthur yny gy-
 uarós. trydyd gozdibla kernyó vu pan gahat y wala
 idaó. ny cheffit góynn góen arnaó vyt. namyn trauei
 laón. Góare góallt euryr. Deu geneu gaft rymi.
 góyd2ut. a góydney astrus. Sugyn 6y. fucnedyd.
 a fucnei y mozaól y bei * d2ychanllong arnaó. hyt
 na bei namyn traeth fych. B2ionllech rud a oed
 yndaó. R2acymózi góas arthur. dangoffit y2 yfcubaó2
 a uynnjt idaó. kyt bei róyf dec erydy2 ar hugeint
 yndi. ef ae trauei a ffuft hayarn hyt na bei well y2
 reth2i ar troftreu. ar dulatheu. noc y2 mangeirch yng
 góaelaót y2 yfcubaó2 yny ueifcaón. a dygyflóng ac
 anoeth ueidaóc. ahir eidyl. a hir amren deu was y
 arthur oedynt. a Góeuyl mab góestat. ydyd y bei d2ist
 ygollungei y lleill weuyl idaó y waeret hyt y uogel.
 Ar llall a uyei yn pennguch ar ypenn. Vchd2yt
 uaryfd2aós. a u2y2ei y uaryf goch feuydlaóc a oed
 idaó d2os 6yth d2aóst a deugeint a oed yn neuad
 arthur. B2lidy2 gyfarwyd. yfky2daf. ac yfcudyd. deu
 waf y wenhóyuar oedynt. kynn eb2óydet oed eu traet
 ó2th eu neges ac eu medól. B2y2s uab b2yffethach o
 dal y redynaóc du o b2ydein. a G2udlóyn go2r. Bólch.
 a chyúólch. a fefólch. meibon cledyf kyfólch. wy2on
 cledyf difólch. Teir go2wen góenn eu teir yfgóyd.
 T2i gouan góann eu tri góaeó. T2i benyn byneu eu
 trichledyf. Glas. Glessic. Gleif2at. eu tri chi. Kall.
 Guall. Gauall. eu tri meirch. Hóy2dydóc. a d2ócdydóc.

a Pŷy dydŷc. eu teir gŷaged. Och. agarym. a diafpat. eu teir wyzyon. Puchet. a neuet. ac eiffiwet. eu teir merchet. Dŷc. a gŷaeth. a gŷaethaf oll. Tu teir moŷyn. Theubyt merch kyfŷlch. Gŷaŷcŷn merch nerth. Gŷaedan merch kynuelyn keudaŷt pŷyll hanner dyn. Dŷnn dj effic unben. Hiladyz mab penn Harcan. Kyuedyz wyllt ŷab hettŷn tal aryant. Sabyl benn uchel. Gŷalchmei ŷab gŷyar. Gŷalhauet ŷab gŷyar. Gŷzhyz gŷaŷtaŷt ieithoed. yz holl Teithoed a wydyat. ar kethtrŷm offeirat. Cluŷt mab cluŷtueinat. peicledit feith cuppyt yny dayar. deng milltir adeugeint y clywei y moŷrugyn yboze pan gychŷynnei yar y lŷth. Medyz vab methzedyd. a uetrei y dzyŷ yn eŷgeir oeruel yn Iwerdon trŷy y dŷy goes yn gythymhet ogelli wic. Gŷiaŷn lygat cath. aladei onggyl ar lygat * ygŷydbedyn. heb argywed. Ol mab olŷyd feithmlyned kyn noe eni aducpŷyt moch ydat. Aphan dyzchauaŷd ynteu yn ŷz yd olrewys ymoch. ac ydeuth adzef ac ŷynt yn feith kenuein. Betwini eŷcob a uendigei vŷyt a Plyn arthur. yz mŷyn merchet eur dyzchogyon yz ynys honn.

Yam wenhŷyuar pennrianed yz ynys honn. a gŷennhŷyach y chwaer. a rathtyeu merch unic. clememhill. a relemon merch kei. a thannwen merch weir dathar wenidaŷc. Gŷennalarch merch kynnŷyl canhŷch. Furneit merch clydno eidin. eneuauŷc merch uedwyz. Frydzec merch tutuathar. Gŷennwledyz merch waledur Kyzuach. Ardutuul. ŷerch tryffin. Furolwen merch wdolwyn gozr. Teleri merch peul. Indec ŷerch arŷy hir. Moruud merch

uryen reget. **G**enllian dec y uoŷbyn uaŷ vŷydic. Greidylat merch Hud Hŷ ereint. y uoŷbyn uŷyhaf y maŷhed auu yn teir ynys y kedyŷn. ae their rac ynys. **A**c am honno y mae gŷythyŷ ŷab greidaŷl. agŷynn mab nud yn ymlad bob duŷ kalan mei vyth hyt dydbŷaŷt. **H**ylŷ merch neol kynn croc. a honno a uu teir oes gŷyŷ yn vyŷ. **E**ŷŷilt vinwen ac eŷŷilt vin gul. **A**rnadunt oŷl y haŷŷynŷynŷys kulhŷch ŷab kilyd y gyuarŷ.

Arthur adywaŷt yna. a unbenn ny ry giclef i eirmoet dim y ŷath y uoŷbyn adywedy di. nae rieni. **M**i aeŷlyngaf gennadeu oe cheiŷŷaŷ yn Hŷben. dyŷo ym yŷpeit y cheiŷŷaŷ. **Y**mab adyŷaŷt rodaf yn Hŷben oŷ nos heno hyt y Hŷll ympenn y vlŷydyn. **A**c yna y gyŷrŷys arthur y kennadeu y bop tir yn y deruyn y geiŷŷaŷ y uoŷbyn honno. **A**c ympenn y vlŷydyn y doeth kennadeu arthur dŷachevyn. heb gaffel na chŷedyl na chyuarŷydyt y ŷath olwen mŷy noŷ dyd kyntaf. **A**c yna y dywaŷt kulhŷch. paŷb agauas y gyuarŷ aminneu ydŷyf yn eiŷŷywedie ettwa. **M**ynet a wnaŷ i ath wyneb di a dygaf i gennyŷ. Yna y dywaŷt kei. a unben rŷy y gŷerthey di arthur. **D**y gyŷch di gennym ni hyt pan dywettych di nat ydiŷ y uoŷbyn honno * yny byt. neu ninneu ae kaffom. nyt yŷcarŷn athi. **K**yuodi kei yna. aŷgerd oed argei. naŷ nos a naŷ diŷarnaŷt hyt y anadyl. y dan dŷfyŷ. **H**aŷ nos a naŷ diwarnŷt y bydei heb kyŷgu. **C**leuydaŷt kei ny allei uedic y waret. **B**udugaŷl oed gei. **K**yhyt ar pŷenn uchaf yny coet vydei pan uei da gantaŷ. kynnedyf araŷl

oed arnað. pan uei uðyaf yglað. dyznued uch ylað. ac arall is y lað y bydei yn fych. vzhynn auei yny lað rac meint yangerd. **A**phan uei vðyhaf y annðyt ar y gedymdeithon difkymon uydei hynny udunt ygynneutan. **G**alð aozuc arthur ar uedwyz yz hynn nyt arfðyððys eiryøet yz neges ydelei gei idi vynet. nyt oed neb kyfret ac ef ynyz ynys honn. namyn arthur adzych eil kibdar. ðhynn heuyt kyt bei un lløfyaðc. nyt anwaedwys tri aeruaðc yn gynt noc ef yn un uaes ac ef. angerd arall oed arnað un archoll a uydei yny waeð. ð nað gðzthwan. **G**alð o arthur ar gyndelic kyuarðyd. **D**os di yz neges honn gyt ar unbenn. achaðs nyt oed waeth kyfuarðyd yny wlat nys rywelfei eiryøet noc yny wlat ehun. **G**alð gðzhyz gðalltaðt ieithoed. achaðs yz holl ieithoed awydyat. **G**alð gðalchmei mab gðyar kanny deuth adzef eiryøet heb y neges yd elhei y cheiffað. **G**ozeu pedestyz oed a gozeu marchaðc. nei y arthur uab y chwaer. ae geuynderð oed. **G**alð o arthur ar uenð uab teirgðaed. kanys ot elynt y wlat angkret. mal y gallei yzru lløtrith arnadunt ahut. hyt nafgðelei neb ðynt. ac ðyntðy aðelynt paðb...

Mynet aozugant hyt pan deuthant y uaefstir maðz. yny uyd kaer uaðz awelynt teckaf o gezyd y byt. **K**erdet aozugant ydyd hðnnð hyt ucher. **P**an debygynt hðy eu bot yn gyuagos yz gaer. nyt oedynt nes noz boze. **A**r eildyd ar trydyd dyd y kerdaffant. ac o vzeid y doethant hyt yno. ð phan deuant ym bðonn y gaer. yny uyd dauattes uaðz a ðelynt heb ol. * a heb eithaf idi. ð

heuffaſz yncadſ y deveit arbenn gozfedua. aruchen
o grſyn ymdanaſ. agauaelgi kedenaſc ach ylaſ. oed
vſy noc amſ naſgayaf. Deuaſt oed arnaſ nychollet
oen eiryoet ganthaſ. agwhaethach Iſodyn maſz. Hyt
athoed gyweithyd hebdaſ eiryoet. ny wnelei ae anaf
ae adoet arnei. Y faſl uarſbzenn athſympath auei
arymaes. a loſgei y anadyl hyt y pſid dilis. yna
y dywaſt kei. gſzhyz gſalſtaſt ieithoed. Dos y
gyfrſch ardyn racco. Kei heb ef nyt edeweis i
uynet namyn hyt yd elut titheu. Doſn ninheu
ygyt yno heb y kei. Heb y menſ mab teirgwaed.
nauit amgeled gennſch. mynet yno. Mi ayraf let-
rith ar y ki hyt nawnel argywed y neb. Dyuot
aolzgant mynyd oed yz heuffaſz. ac ydywedaffant
ſzthaſ. berth yd ſyt heuffaſz. Hy bo berthach byth
y boch chſi no minneu. Mynduſ kan ſyt penn. nyt
oes anaf ymIlygru. namyn vymprſaſt. Pieu y
deueit agedwy di neu bieu y gaer racko. Meredic
awyz yſch dzos y byt y gſys panyſ kaer yſpadaden
penkaſz yſ. Deu ditheu pſy ſyt. Cuſtennin yn
gelwir uab dyfnedic. ac am vymprſaſt ym rylygrſys
vym bzſt yſpadaden pen kaſz. Deu chſitheu pſy
yſch. Kennadeu arthur yſfyd yma ynerchi olwen
merch yſpadaden penn kaſz. Vb wyz naſd duſ
ragoch. yz y byt na wneſch hynny. ny doeth neb
eiryoet y erchi yz arh honno a elei ae vywyt gantaſ.
Hyuodi aolzuc yz heuffaſz y uynyd. ac ual y kyuyt
rodi modzſy eur aolzuc culhſch idaſ. Keiſſaſ gſiſgaſ
y uodzſy honno o honaſ. ac nyt aei idaſ. ae dodi
aolzuc ynteu ymys y uanec. a cherdet aolzuc atref.

a rodi y uanec att y gymhar y gadó. **A**chymryt aozuc hitheu y uodróy oruanec. pan y ryaitei. y dywaót hitheu. góy y uodróy hon nyt oed vynych itt gaffel bud. **Q**ui aeuthum heb ef. y geiffaó mozuóyt yz moz. nachaf kelein a welón yndyuoet gan y tonneu. Ac ny weleis i eirmoet kelein degach no hi. Ac y vys ef y keueis y uodróy honn. **O**iaóy kanyat ymoz ma^{*r}ó dlós yndaó. dangos ymi y gelein honno. **H**a wreic y neb pieu y gelein ti ae góely yma y chóinfaf. **P**óy yó hónnó heb y wreic. **K**ulhóch mab kilyd. mab kelydon wledic. o oleudyd merch anlaóbd wledic y uam. a doeth y erchi olwen yn wreic idaó. **D**eu fynnóy oed genthi. **H**awen oed genti dyuoet y nei vab y chwaer attei. **A**thrist oed genthi. kany welsei eiryoet y yynet ae eneit ganthaó a delei y erchi y neges honno. **K**yzchu aozugant hóy pozth Ilyscuftenin heuffaóy. clybot o honei hitheu eutróft óy yn dyuoet. **R**edec o honei yn eu herbyn o leóenyd. **G**oglyt aozuc kei ympzenn oz glut weir. Ae dyuoet hitheu yn eu herbyn y geiffaó mynet dóylaó mynógyd udunt. goffot o gei eiraf y róng y dóylaó. **G**óafcu o honei hitheu yz eiras yny yttoed yn óden diednedic. **H**awreic heb y kei pei mi a wascut uelly ny ozuydei ar arall vyth rodi y ferch arnaf. dzycferch oed hónnó. **D**yuot aozugant hóy yz ty. a góneuthur eugóaffan-aeth. **Y**mpenn góers pan aeth paóbd allan y chóare. agozi kib uaen aoed yn tal y penntan aozuc y wreic. **A**chyuodi gwas pengrych melyn o honei. **H**eb y gólyhyz yfoed gryffyn kelu y ryó was hónn. **G**ónn nat y dzóc ehun adielir arnaó. **H**eb y wreic yfgohilyon

hónn. tri meib arhugeint a ladaðd yspadaden penn-
kaðz ymi. nyt oes oueneic y mi o hónn móy noc oz rei
ereill. **A**c yna y dywaðt kei. dallet gedymdeithas
ami. **A**c nyn lledir namyn y gyt. **B**óytta o honunt.
ac y dywat y wreic. pa neges y doethaðch chlði yma
oe hachaðs. **H**i a doetham y erchi olwen yz gwas
hónn. **H**eb y wreic yna. **V**z duð canych gðelas neb
oz gaer ettwa. ymchoelðch dzaheuyn. **D**uð a wyz nat
ymchoelðn hyt pann welhom y uoðzyn. **H**eb y kei
a dað hitheu yma yn teruyn y gweler. **H**i adað
yma bop duð fadðzn y olchi y phenn. **A**c yn y lleftyz
yd ymolcho yd edeu y modðzyeu oñ. na hi nae
chennat nydað byth amdanunt. **A** dað hi yma ony
chennetteir. **D**uð a wyz na ladaf i vy eneit. na
thðyllafi am cretto. **D**amyn orodðch gret na wneloch
gam idi. mi aekan* nattaaf. **R**odðn heb bynteu.
y chennattau aozucpðyt. **D**yuot aozuc hitheu. **A**
chamfe fidan flamgoch ymdanei. **A** gðzd dozch rud eur
am vynðgyl y uoðzyn. **A**mererit gðerthuaðz yndi a rud
emeu. **M**elynach oed y phenn no blodeu y banadyl.
Gwynnach oed y chnaðt no diftrych tonn. **T**egach
oed y dðylað ae byffed no channaðan gotrðyth o blith
man gaean ffynnaðn ffynhonws. **D**a golðc hebaðc
mut. nagolðc gðalch trimut nyt oed olðc degach noz
eidi. **G**wynnach oed y dðyuron no bzonñ alarch
gðynn. **C**ochach oed y deurud nozffuon cochaf. **Y**
faðl ae gðelei kyflaðn vydei oe ferch. **P**edeir
meillonen gðynnnyon. auydei yny hol pa ffozd bynnac
y delhei. **A**c am hynny y gelwit hi olwen. **D**yuot
yz ty aozuc. ac eisted geyz llað kulhðch ar dalueinc.

ac ual y gwel y hadnabu. ac y dywaot kulhuch 62thi.
 Tha uo26yn ti agereis. dyuot a wnelhych gennyf. rac
 eirychu pechaot itti ac y minneu. llawer dyd yth
 rygereis. Dy allafi dim o hynny. Cret aerchis
 uyntat im nat elwyf heb y gygho2. Kanyt hoedel
 ida6 namyn hyt pan el6yf i gan 62. yffyd yffit hagen
 cufful arodaf itt os aruolly. Dos di ym erchi i ym
 tat. Aphobpeth o2 anotto ef arnat ti y gael. Adef
 y gel a minneu a ge y. ac ot amheu ef dim mi nys
 keffy. Ada y6 itt o2 dihengy ath uywyt gennyt. Mi
 a ada6af hynny oll. ac ae kaffaf heb ynteu. Kerdet
 a o2uc hi y hyftauell. kyuodi o honunt 6ynteu yny
 hol hi y2 gaer. A llad y na6 po2tha62 a oed ar y na6
 po2th. heb difgy2ya6 un g62. A na6 gauaelgi heb
 wicha6 vn. A dyuot ra6dunt a o2ugant ac y2 neuad.
 Henpych g6ell heb 6y yspadaden penka62 odu6 ac
 o dyn. Deuch6itheu pan doetha6ch. neur doetham
 yerchi olwen dyuerch y gulh6ch mab kilyd mab
 kelydon wledic. Mae vyn g6eiffon d26c am direitwy2.
 dy2cheu6ch y ffy2ch y dan vyn d6y ael a dyg6yda6d
 ar vy llygeit hyt pan welwyf defnyd vynda6. Hynny
 a wnaethp6yt. Do6ch yma auo2y ch6i a geffoch ateb.
 Kyuodi ymeith a o2ugant 6y. ac ymauel * a o2uc
 yspadaden penka62 yn un o2 tri llachwae6 g6enn6yn-
 nic oed geir y la6. ae doddi ar eu hol. ae aruoll a o2uc
 bedwy2 a6odif ynteu. A g6an yspadaden pennka62
 tr6y aual y garr yngythymet. Y dywaot ynteu.
 Y mendigeit ann6ar da6 hanbyd g6aeth byth yd
 ymdaaf gan ann6aeret. mal dal cleheren ym tostes
 y2 haearn g6enn6ynic h6nn. boet ymendigeit y gof

ae digones. Ar eingon y digonet arnei moꝛ doft yó.
 Gwest aozugant y nof honno heuyt yn ty gustennin
 heuffaó. **Y**z eil dyd gan uaóed. agyꝛu góó grib
 y myón góall y doethant yz gaer ac y myón yz neuad.
Dywedut aozugant. yspadaden penn kaó. dyꝛo in dy
 uerch dꝛos y hengóedi ae hamwabyz y titheu aedóy
 gares. Ac onys rody dy angheu ageffy amdanei.
Ydywaót ynteu. hi aephedeir gozhenuam. aephed-
 war gozhendat. yffyd vyó ettwa. reit yó im ymgyghoz
 ac óynt. **D**ybi itti hynny heb óynt. aón yn bóyt.
 Mal y kyuodant kymryt aozuc ynteu yzeil Ilech waeó
 a oed ach y laó. ae odif ar eu hol. Ae aruoII aozuc
 menó mab teirgóaed. ae odif ynteu ae wan yn alauon
 y dóy uron. hyt pandardaó d yz meingeuyn allan.
Ymendigeit annwar daó heb ynteu. maldala gel
 bendoll ym tostes yz hayarn dur. **P**oet ymendigeit
 y ffoc y beróit yndi ar gof ae digones moꝛ doft yó.
pan elóyf yn erbyn allt atuyd ygder dóyuron arnaf
 weithon. achyllagóft. a mynych lysuóyt. **K**erdet
 aozugant hóy yeu bóyt. a dyuot y trydyd dyd yz
 Ilys. **Y** dywaót yspadaden pennkaó. **D**a faethutta
 vi bellach onyt dy uaró a uynny. **M**ae vygóeiffon.
 dyꝛcheuóch y ffyꝛchi vy aeleu a fyꝛthóys ar aualeu
 vy Ilygeit hyt panngaffóyf edꝛych ar defnyd uyndaó.
 Kyuodi aozugant hóy. Ac ual y kyuodant. kymryt
 aozuc yspadaden pennkaó ~~yzeil trydyd~~ Ilech waeó
 góennóynníc. ac odif ar eu hol. Ae aruoII aozuc
 culhóch. ae odif ynteu ual y rybuchi. Ae wan tróy
 aual y lygat hyt pan aeth tróy y wegil allan. **Y**men-
 digeit anwar daó. hyt tra ymgatter yn vyó. hanbyd

gwaeth dæm vy llygeit panelwyf yn erbyn góynt. ✓*
berwi awnant. at uyd gal penn a phendro arnaf
ar ulaen pob lloer. Poet emendigeit ffoc yt góeiróyt
yndi. mal dala ki kanderaboc yó gennyf mal ymgóant
y2 hayarn góennóynníc hónn. Wynet onadunt y eu
bóyt. Gannoeth ydoethant y2 llys. ac y dywedassant.
na faethutta ni bellach. namyn anaf ac adoet. a
merthyrolaeth yssyd arnat. ac auo móy os mynny.
Dyzo inn dy uerch. ac onys rody ti a geffy dy agheu
ymdeni. Mae y neb yssyd yn erchi vyperchi. dos
yma lle ydymwelwyf a thi. Ffadeir a dodet y danaó
wyneb yn wyneb ac ef.

Ydywaót yspadaden penn kawr. æe ti a eirch
uy merch i. Qi heb y kulhwch. Gret a uyn-
naf gennyf na wnelych waeth no góir arnaf.
Pan gaffóyf anottóyf arnat ti. titheu a geffy vy merch.
ti a gehy yn llawen heb y kulhóch. notta y2 hynn a
vynnych. Dodaf heb ynteu. a wely di y garth maó2
dzaó. Góelaf. Diwreidaó hónnó o2 dayar auynnaf
ae losgi ar wyneb y tir. hyt pan uo yn lle teil idaó. æe
eredic æe heu yn undyd æe uot yn aeduet. a hynny
gouot undyd. ac o2 góenith hónnó~~nnó~~. y mynnaf i
góneuthur bóyt a llynn tymeredic yth neithaó2 di ti
ammerch i. A hynny oll auynnaf y wneuthur yn un
dyd. Fadó yó gennyf kaffel hynny. Kyt tybyckych
di nabo háó. Kyt keffych hynny yssyd ny cheffych.
amaeth a amaetho y tir hónnó nac æe digonho mo2
dyzys yó nyt oes. namyn amaethon uab don. nydaó
ef oeuod y gennyf ti. ny elly ditheu dæis arnaó ef.
háó y kaffafi hynny kyt tebyckych di nabo háó.

Kyt keffych ditheu h̄ny yffit naf keffych. **G**ouannon uab don y dyuot y penn y tir y waret yz heyzn. ny wna ef weith oe uod namyn yurenhin teithiāc. ny elly ditheu d̄eis arnāb ef. **H**ābd ȳo gennyf i hynny. Kyt keffych di hynny. yffit naf keffych. **D**eū ychen ḡolwlyd wineu yn deū gyt p̄zeinyāc yeredic y tir dyzys d̄zāb yn wych. nys ryd ef oe uod. ny elly ditheu * (d̄z)eis arnāb ef. **H**awd ȳo gennyf i kaffel hynny. **K**yt keffych hynny yffit naf kaffy. **Y** melyn ḡoann-ōyn. ar ych b̄zych yn deū gyt b̄zeināc auynnaf auyn-naf. **H**ābd ȳo gennyfi kaffel hynny. Kyt keffych hynny yffit naf keffych. **D**eū ychen bannāc. y lleill yffyd ōz parth h̄ont yz mynyd bannāc. ar llall ōz parth yma. ac eudōyn y gyt adan yz un aradyz. **S**ef ȳo y rei hynny. nynnyāb. apheibāb arithōys dūb yn ychen am y pechāb. **H**ābd ȳo gennyf kaffel hynny. Kyt keffych hynny yffit naf keffych. **A**wely di y keibedic rud d̄zāb. **G**elaf. **P**an gyuaruum gyffeuin amam y uōzōyn honno. yd hewyt nāb hestābz llinat yndāb na du na gōyn ny deuth o honāb ettwa. **A**r messur hōn-nō yffyd gennyfi ettwa. **A**r llinat hōnnō a uynnaf i y gaffel y heu yn y tir newyd d̄zāb. hyt pan uo ef auo pennlliein gōynn am penn uym merch i ar dy neithābz di. **H**ābd ȳo gennyf kaffel hynny kyt tebyckych di nabo hābd. **K**yt keffych di hynny yffit naf keffych. **M**el auo chwechach nāb mod no mel kynteit. heb wychi ac heb wenyn yndāb a vynnaf y v̄zagodi y wled. **H**ābd ȳo gennyf kaffel hynny. kyt tebyckych di nabo hābd. **K**ib llōyz uab llōyzyon yffyd bennllat yndi. kan nyt oes lestȳz yny byt adalyo y llyn kadarn

hónnó. namyn hi. nys keffy di hi oe uod ef. ny elly ditheu dzeis arnaó ef. **H**aó d yó gennyf kaffel hynny kyt tebyckych na bo haó d. **K**yt keffych hynny. yffit naf keffych. **M**óys góy dneu garanhir. kyt delei y byt y gyt bop trinaó wyz. y bóyt a vynno paó b ózth y uryt a geiff yndi. mi a vynnaf vóytta o honno y nos y kyfco vym merch gennyt. nys ryd ef oe uod y neb. ny elly ditheu y dzeiffaó ef. **H**aó d yó gennyf gaffel hyñy kyt tybyckych di nabo haó d. **K**yt keffych hynny. yffit naf keffych. **C**oꝛn gólgaót gogodin y wallaó arnam y nos honno. nyfryd ef oe uod ny elly ditheu y dzeiffaó ef. **H**aó d yó gennyf kaffel hynny. kyt tebyckych na bo haó d. **K**yt keffych hynny yffit naf keffych. **T**elyn teirtu ymdidanu y nos honno. * pan uo da gan dyn canu awna e hunan. **p**an uynner idi tewi hi a teu. a honno nyfryd ef oe uod. ny elly ditheu dzeis arnaó ef. **H**aó d yó gennyf kaffel hynny. kyt tebyckych na bo haó d. **K**yt keffych hynny yffit naf keffych. **P**eir dióznach wydel. maer odgar mab aed bzenhin iwerdon. y ueró bóyt dyneithaó z. **H**awd yó gennyf kaffel hynny kyt tebyckych nabo haó d. **K**yt keffych hynny yffit naf keffych. **R**eit y mi olchi vym penn ac eillaó uym baraf. yfkithyz yfkithyzwyn penn beird a uynnaf y eillaó ym. ny hanóyf well o honaó onyt yn vyó y tinnir oe penn. **H**aó d yó gennyf kaffel hynny kyt tebyckych nabo haó d. kyt keffych hynny. yffit naf keffych. **D**yt oes yny byt ae tynho oe penn namyn odgar mab aed bzenhin iwerdon. **H**aó d yó gennyf kaffel hynny. **K**yt keffych hynny yffit naf k. **D**yt ymdiredaf y neb. o gadó yz yfkithyz. namyn .y.

gado o pzydein. trugein cantref pzydein yffyd y dan-
 aó ef. ny daó ef oe uod oe deyrnas. ny elly ditheu
 dzeis arnaó ynteu. **H**aó yó gennyf kaffel hynny kyt
 tebyckych na bo haó. **K**yt keffych hynny yffit naf
 keffych. **R**eit yó ym estynnu uymbleó órth eillaó ym.
 nyt estóng vyth o ny cheffir gwaet ywidon oídu.
 merch y widon oíwenn o pennant gouut yg górtir
 uffern. **H**aó yó gennyf kaffel hynny. **K**yt tebyc-
 kych na bo h^a. **K**yt **k**. **D**y mynnaf y góæt onyt yn
 dóym y keffych. nyt oes lesty^z yny byt a gattwo góres
 y llynn a dotter yndaó. namyn botheu góidolwyn gozr
 agatwant góres yndunt. pan dotter yny dóyzein yndút
 y llynn. hyt pan deler y^z gozlleóin. nys ryd ef oe uod.
 ny ellyditheu y dzeiffaó ef. **H**aó yó gennyf **z** cet^a.
Kyt **k**. **l**lefrith awhennych rei. nyt aruaeth kaffel
 llefrith y baó nes kaffel botheu rinnon rin barnaó.
 ny fura uyth llynn yndunt. nys ryd ef oe uod y neb
 ny elly ditheu dzeis arnaó ef. **H**aó yó gennyf **k**.
Kyt keffych h^o. **D**yt oes yny byt crib agóelleu y
 galler gózteith uyg góallt ac óynt rac y rynet. namyn
 * ygrib ar gwelleu yffyd y róng deuglufst tórch tróyth
 mab tared wledic. nys ryd ef oe uod **z** cet^a. **H**aó yd
 yó gennyf. **K**yt keffych. h^o. **z** c^o. **D**y helir tórch
 tróyth yny gaffer dútwyn keneu greit mab eri. **H**aó
 yó. **K**yt keff^o. **D**yt oes yny byt kynllyuan adalyo
 arnaó. namyn kynllyuan kózs cant ewin. **H**aó yó g^o.
Kyt keff^o. h^o. **D**ytoef tórch yny byt a dalhyo y
 gynllyuan. namyn tórch canhafty^z canllaó. **H**aó **z** c^o.
Kyt keffych hynny yffit naf keffych. **R**adóyn kilyd
 canhafty^z y dala y dozch gyt ar gynllyuan. **H**aó yó.

Kyt k. ⁊ c°. Nyt oes yny byt kynyd a digono kynnyd-
yaeth ar ki hōnnō. onyt mabon mab modron. a duc-
pōyt yn teir noffic y ōrth y vam. ny wys padu y mae.
na pheth yō ae byō ae marō. **H**aōd yō. Kyt k ⁊ c°. **G**ynn
mygdōn march gōedō kynebōydet yō a thonn.
y dan vabon y hela y tōrth trōyth. nyfryd ef oeuod.
⁊ c°. **H**aōd yō g°. k. **K**effych. h°. **D**y cheffir mabon
uyth kany wys pa tu y mae. nes caffel eidoel y gar
kyffeuin mab aer. kanys diuudyaōc uyd yny geiffaō.
y geuynderō yō. **H**aōd ⁊ c°. Kyt k. **C**arclit wydel
pennkynyd iwerdon yō. ny helir tōrth trōyth vyth
hebdaō. **H**aōd yō. Kyt k. **K**ynlluan ouaryf diffull
uarchaōc. kanyō oes adalhyo y deu geneu hynny. na-
myn hi. **A**c ny ellir mōynnyant a hi. onyt ac ef yn
vyō y tynnir oe uaryf. ae gnithyaō achyllēll bāenneu.
ny at oe uywyt gōneuthur hynny idaō. ny mōynha
hitheu yn uarō kanys bāeu vyd. **H**aōd yō. Kyt
keffych hynny. ⁊ c°. **D**yt oes kynyd yny byt adalyo
y deu geneu hynny. namyn kynedyz wyllt mab hettōn
glafyzaōc. gōylltaō naō mod yō hōnnō noz gwydlōdyn
gōylltaf yny mynyd. nyfkeffy di ef byth. na merch
inneu nyfkeffy. **H**aōd yō g. Kyt keff°. **D**y helir
tōrth trōyth nef kaffel gōynn uab nud. ary dodes duō
aryal dieuyl annōuyn yndaō rac reōinnyaō y bāeffen.
ny hebkozir ef o dyno. **H**aōd yō. Kyt. k. **D**yt oes
uarch yny byt adycko y wynn y hela tōrth trōyth.
namyn du march mozo oeruedaōc. **H**aōd yō. Kyt.
k. h°. * **D**es dyuot gilennhin urenhin ffreinc. ny helir
tōrth trōyth vyth hebdaō. Hagyz yō idaō adaō y deyzn-
af yz ot ti. ac ny daō ef vyth yma. **H**aōd yō. Kyt k.

⁊ c°. Dy helir tŵrch trŵyth vyth heb gaffel mab alun
 dyuet. gell|llyngŵr dayŵ hŵnnŵ. Hŵd yŵ. Kyt.
 ⁊ cet°a. Dy helyr tŵrch trŵyth vyth nes caffel anet ac
 aethlem. kynebrŵydet ac awel wynt ynt. ny e|llyngŵyt
 eiryŵet ar lŵdyn nyf ledynt. Hŵd ⁊ c°. Kyt keffych
 h°. Arthur ae gedymdeithon y hela tŵrch trŵyth. gŵr
 kyuoethaŵc yŵ. Ac ny daŵ ef yrot ti. ny e|lly ditheu
 dŵeis arnaŵ ef. Hŵd. ⁊ c°. Kyt. k. ⁊ c°. Dy e|lir
 hela tŵrch trŵyth vyth nef kaffel bŵlch a chyŵŵlch. a
 syuŵlch. meibon kilyd kyfuŵlch. wyryon kledyf
 diuŵlch. teir gozwenn gŵenn eu teir yfŵŵyd. Tŵi
 gouan gŵan eu tri gŵaŵ. Tŵi benyn byn eutri chled-
 yf. Glas. Gleiffic Gleiffac. eu tri chi. Gall. Guall
 Gauall. eu tri meirch. Hŵyry dydŵc. a Dŵc dydŵc. a
 Pŵyry dydŵc. eu teir gŵraged. Och agaram. a diafpat.
 eu teir gŵreicon. Hŵluchet. a vynet. ac eiffiwet. eu
 teir merchet. Dŵc. a gŵaeth. a gŵaethaf o|l. eu teir
 moŵŵyn. Y trywry hynny aganant eu kyry. aphaŵp
 oŵrei ereill adiafpedant. yny debycko paŵb dygŵyd-
 aŵ y nef ar ydayar. Hŵd yŵ ⁊ c°. Kyt. k. Gledyf
 ŵrnach gaŵr. ny ledir vyth. namyn ac ef. nys ry ef
 oe uod nac ar werth nac yn rat. ny e|lly ditheu dŵeis
 arnaŵ ef. Hŵd yŵ. ⁊ c°. Kyt keffych. Anhuned heb
 gyfŵ nos ageffy yn keiffaŵ hynny. ac nys keffy. am
 merch inneu nyf keffy. Meirch agaffaf inneu amarch-
 ogaeth. am harglŵyd gar arthur ageiff imi hynny o|l.
 aŵh verch ditheu a gaffaf i. aŵh eneit a golly ditheu.
 Herda nu ragot. ny oŵryd arnat na bŵyt nadillat ym
 merch i tra geiffych hynny. a phangeffych hynny
 o|l oŵ anoetheu. vy merch inneu ageffy yn ueu itt.

Rrdet a ozugant h6y y dyd h6nn6 educher.
 ynyuyd kaer ua62 awelynt. v6yhaf oz byt.
 Dachaf 62 du m6y oed no thrywy2 y*ny byt
 h6nn yn dyuot oz gaer. Ac y dywedaffant 6ynteu
 62tha6. Pan deuy di 62. ozgaer awelwch ch6i racco.
 Pieu ygaer heb 6ynt. Meredic awy2 y6ch ch6i. nyt
 oes yny byt ny wypo pieu y gaer honn. 62nac ga62
 bieu. Py uoes yffyd y ofp a phellennic ydiskynnu
 yny gaer honn. Da unben du6 ach nodho. ny deuth
 g6fstei eiryoet o honei ae vywyt ganta6. ny edir neb
 idi namyn adycko ygerd ganta6. ky2chu y po2th a
 ozugant. heb y g62hy2 g6alfsta6t ieithoed. Aoes bo2th-
 a62. Oes. A thitheu ny bo teu dy daua6t yth benn.
 pyrac y kyuerchy di. ago2 y po2th. Hac ago2af. Py
 yfty2 nas ago2y di. kylllell aedy6 ymb6yt allynn ym
 bual. ac amfathy2 yn neuad 62nach ga62. namyn y
 gerda62 adycko ygerd y my6n nyt ago2ir yma heno
 bellach. Heb y kei yna. Y po2tha62 y mae kerd gen-
 nyfi. Pagerd yffyd gennyt ti. Yslipan62 cledyueu
 go2eu yny byt 6yf i. Qi aaf y dywedut hynny y 62-
 nach ga62. ac adygaf atdeb itt. Dyuot aozuc ypo2th-
 a62 y my6n. Ac y dywa6t 6rnach 62tha6. Chwedl-
 eu po2th y gennyt. Yf ydynt gennyf kyweithyd yf-
 fyd ynd6s ypo2th auynnynt dyuot y my6n. A ouyn-
 neist di a oed gerd gantunt h6y. Couynneis heb ef.
 Ac uno nadunt adywa6t g6ybot yslipanu cledyueu
 o hona6 ynda. A2 oed reit ynni 62th h6nn6. Yf g6ers
 yd 6yf yn keiffa6 aolchei vygcledyf. ac nys keueis.
 Gat h6nn6 y my6n. kan oes gerd gantha6. Dyuot
 aozuc ypo2tha62 ac ago2i ypo2th. Adyuot kei y my6n

ehun. a chyuarth gwel a oꝛuc ef y ʒnach gaꝛ.
Fadeir adodet y danaꝛ geyꝛ bꝛon gꝛnach. **A**c y
 dywaꝛt ʒnach ʒthaꝛ. Haꝛ ae gꝛir adywedir arnat
 ti. y gꝛodost yllipanu cledyueu. **M**i a ʒnn hynn ynda
 heb y kei. **D**yn cledyf ʒnach a wnaethpꝛyt attaꝛ.
Fymryt agalen gleis a oꝛuc kei y dan y geffeil. Agouyn
 oꝛ deu pꝛy oed oꝛeu gantaꝛ. ae gwynfeit ae grꝛmfeit.
 Yꝛ hꝛnn auo da gennyt ti malpei teu uei gꝛna ar
 naꝛ. **G**lanhau a oꝛuc hanner y lleill gyllleill idaꝛ. ae
 rodi yn y laꝛ a oꝛuc. **A**reinc dy uod di hynny. * **O**ed
 gwel genhyf noc yffyd ym gꝛlat pei bei oll ual hynn.
Dyhed abeth bot gꝛ kyſtal athi heb gedymdeith.
Oi a ʒda ymae ymi gedymdeith. kynnydycko y
 gerd hon. **P**ꝛy yꝛ hꝛnn. aet y poꝛthaꝛ allan. a mi
 adywedaf idaꝛ y arwydon. **P**enn y waeꝛ adaꝛ y ar
 y baladyꝛ. ac yſſef adygyꝛch y gꝛaet y ar y gꝛynt.
 ac adifkyn ar y paladyꝛ eilweith. agoꝛi y poꝛth a
 wnaethpwyt. a dyuot bedwyꝛ y myꝛn. ac ydywaꝛt
 kei. budugaꝛl yꝛ bedwyꝛ. kynny wypo y gerd honn.
Dadleu maꝛ a uu gan ygꝛyꝛ a oed allan am dyuot
 bedwyꝛ a chei y myꝛn. **A**dyuot gꝛas ieuanc oed gy
 ac ʒynt y myꝛn. vn mab cuſtennin heuffaꝛ. **S**ef
 a ʒnaeth ef ae gedymdeithon yg glyn ʒthaꝛ dyuot
 dꝛos y teir katlys hyt pann yttoed y myꝛn y gaer.
Ydywedaffant y gedꝛdeithon ʒth uab cuſtennin.
 ti a oꝛugoft hynn. goꝛeu dyn ʒyt. **A**c o hynny allan
 y gelwit ef goꝛeu wab cuſtennin. Gꝛaſcaru a oꝛugant
 ʒy y eu llettyeu. mal y keffynt llad eu llettywyꝛ. heb
 wybot yꝛ kaꝛ. **Y** cledyf a daruu y ʒteith. ae rodi
 a oꝛuc kei yn llad ʒnach gaꝛ. y malpei yedꝛych

a ranghei y uod idaó y góeith. ac y dywaóť y kaó. Da yó y góeith. a ranc bod yó gennyf. **Y** dywaóť kei. dy wein di a lygróys dy gledyf. dyzo di y mi y diot y kylllell bzenneu o honei. **A**c y wneuthur ereill o newyd idaó. **A**chymryt y wein o honaó. ar cledyf yny lláo arall. a dyuot o honaó uch penn y kaó mal pei y cledyf adottei yny wein. **Y** offot a oꝛuc ynteu ympenn y kaó. a llad y benn y ergyt * y arnaó. **D**iffeithaó y gaer. a dóyn a vynnassant oꝛda ar tlyffeu. **A**c y gkyuenu yꝛ undyd ympenn y vlóydyn y deuthant y lys arthur. achledyf órnach gaó gantunt

D**Y**wedut a ónaethant y arthur y ual y daruu udunt. **A**rthur a dywaóť. Pa beth yffyd iaónaf y geiffaó gýtaf oꝛ annoetheu hynny. **I**aónaf yó heb óynteu keiffaó Mabon uab modꝛon. ac nyt kaffel arnaó nes kaffel eidoel uab aer y gar. yn gyntaf. **K**yuodi a oꝛuc arthur a milwyꝛ ynys pꝛydein gantaó y geiffaó eidoel. a dyuot a oꝛugant hyt yn rackaer glini yny lle yd oed eidoel y gkarchar. **S**euyll a oꝛuc glini ar vann y gaer. ac y dywaóť. Arthur py holydi y mi pꝛyt namgedy yny tarren honn. nyt da im yndi ac nyt digrif. nyt góenith. nyt keirch im. kynny cheiffych ditheu wneuthur cam im. **A**rthur a dywaóť. **D**yt yꝛ dꝛóć itti y deuthum i yma. namyn y geiffaó y karcharaó yffyd gennyt. Mi arodaf y carcharaó itti ac ny darparyffwn y rodi y neb. **A**c y gyt a hynny vy nerth am poꝛth a geffy di. **Y** góyꝛ a dywaóť óꝛth arthur. **A**rglóyd dos di adꝛef ny eilly di uynet ath lu y geiffaó peth moꝛ uan

arthur. achleoyt brnach gav: gantunt.
Dylkedut abnaethaut y arthur y
ual ydarian uduitt. Arthur ady
usabt. pabeth yfyo iabuat y geislab gy
tat oz annoethelhyuny. Iabuat yo heb
synteu keislab mabon uab modron.
de nyt kaffel arnab nes kaffel eidoel
uab aer y gar. yngyutat. I y uodi ao
zue arthur a nullayr ynyo pydem gan
tab y geislab eidel. adyuoet aozugant
hyt yn rackaer glin yw lle ydoed eido
el y gkarchar. Sewll aozue glin ar
vann y gaer. de ydykabt: Arthur y
holydi y mi pyt namgedy yny tarru
honn. nyt da un yndi ac nyt digrif.
nyt gvenith. nyt keirchun. kynn
cheislych oithenibneuthur cam un.
Arthur adykbabt. Nyt yz dze itti yden
thun i yma. namyn y geislab y karch
arab: yfyo genuyt. an arvad y cartha

ar rei hynn. Arthur a dywaßt. Gŕhyz gŕalŕaßt
 ieithoed itti y mae iaŕn mynet yz neges honn. Yz
 hoŕl ieithoed yŕŕyd gennyt. a chyŕŕeith  yt ar rei
 oꝛadar ar anniueileit. Hidoel itti ymae iaŕn myn-
 et y geiŕŕaŕ dy geuynderŕ yŕ. gyt am gŕyꝛ i. Kei
 a bedwyꝛ. gobeith * yŕ gennyf y negef yd eloch
 ymdanei y chaffel. Hŕch im yz neges honn. Herdet
 Aozugant racdunt hyt att vŕyalch gilgŕzi. Gouyn
 aozuc gŕhyz idi yzduŕ aŕdoŕt ti dim yŕth uabon
 uab modꝛon. A ducpŕyt ynteir noŕŕic ody rŕng y vam
 ar paret. Y uŕyalch adywaßt. pan deuthum i yma
 gyntaf. eingon gof aoed yma. a minneu ederyn
 ieuanc oedŕn. ny wnaethpŕyt gŕeith arnei. namyn
 tra uu uyggeluin arnei bob ucher. Hediŕ nyt oes
 kymmeint kneuen o honei heb dŕeulaŕ. dial duŕ arnaf
 o chigleu i dim yŕth ygŕ aovynnŕch chŕi. Peth
 yŕŕyd iaŕn hagen. adylyet ymi y wneuthur y gen-
 nadeu arthur mi ae gŕnaf. kenedlaeth vileit yŕŕyd
 gynt rithŕys duŕ nomi. mi aaf yn gyuarwyd ragoch
 yno. Dyuot aozugŕt hyt ynŕŕe yd oed karŕ redynure.
 Karŕ redynure yma ydoetham niattat. kennadeu
 arthur kany ŕdam aniueil hyn no thi. dywet. awoŕt
 di dim yŕth uabon uab modꝛon. a ducpŕyt yndeir
 noŕŕic yŕth y uam. Y karŕ adywaßt. Pandeuthum i
 yma gyntaf. nyt oed namyn vnreit o bop tu ympenn.
 ac nyt oed yma goet namyn un o gollen derwen. ac
 y tyfwys honno yndar can keing. Ac ydygŕydŕys
 ydar gŕedy hynny. a hediŕ nyt oes namyn  yŕŕyn
 coch o honei. Yz hynny hyt hediŕ yd  yf i yma. ny
 chigleu i dim oꝛ neb aouynnŕch chŕi. Quii hagen

a uydaf gyfarbŷd yŷch * kanys kennadeu arthur yŷch
 hyt lle ymae aniueil gynt arithbŷys duŷ no mi. Dyuot
 aozugant. hyt lle ydoed cuan cum kabŷt. cuan cŷm
 cabŷt yma ymae kennadeu arthur. Adoŷt di dim
 yŷth vabon vab modŷon aducbŷt ꝛ c°. Pei aŷgŷpŷŷn
 mi aedywedŷn. Pandeuthum i yma gyntaf. y cŷm
 maŷ a welŷch glynn coet oed. ac ydeath kenedlaeth
 o dynyon idaŷ. ac y diuaŷt. ac y tyuŷys yŷ eil coet
 yndaŷ. Ar trydyd coet yŷ hŷnn. a minneu neut ydyd-
 ynt yn gynyon boneu vy eŷgyll. yŷ hynny hyt hediŷ.
 ny chiglefi dim oŷgŷ aouynnŷch chŷi. Mi hagen
 a uydaf gyuarwyd y genadeu arthur. yny deloch hyt
 lle ymae yŷ anniueil hynaf yŷfyd yny byt hŷnn. a
 mŷyaf adzeigyl. eryŷ gŷern abŷy. Gŷrhyŷ adywaŷt.
 Fryŷ gwern abŷy ni adoetham gennadeu arthur
 attat. youyn itt a ŷdoŷt dim y ŷth vabon uab modŷon
 aduc ꝛ c°. Yŷ eryŷ adywaŷt. mi a deuthum yma yŷ
 yŷpell o amfer. a phann deuthum yma gyntaf. Maen
 aoed ym. ac y ar y benn ef y pigŷn yŷyŷ bop ucher.
 weithon nyt oes dŷznued yny uchet. yŷ hynny hyt
 hediŷ ydyŷfi yma. ac ny chiglefi dim y ŷth y gŷ
 aouynnŷch chŷi. onyt un treigyl yd euthum y geiŷŷaŷ
 uym bŷt hyt yn llynn llyŷ. Aphann deuthum i yno
 y lledeif uyg cryuangheu y myŷn ehaŷc o debygu bot
 vymbŷt yndaŷ weŷs vaŷ. ac y tynnŷys ynteu ui hyt
 yŷ affŷyŷ. hyt pann uu abzeid im ymdianc y gantaŷ.
 Sef aŷneuthum inheu mi am [836] hoŷl garant myn-
 et ygŷŷyŷ ŷthaŷ y geiŷŷaŷ ydiuetha. Kennadeu a
 yŷrŷys ynteu y gymot ami. adyuot aozuc ynteu
 attafi. y diot dec tryuer a deugeint oe geuyn. onyt

ef awyꝛ peth oꝛ hynn ageiffſſoch chſi. ny ſonn i neb
 ae gſyꝛpo. Mi hagen auydaf gyuarſyꝛd yſch hyt lle
 y mae. Dyuot aozugant hyt lle yꝛ oed. Dywedut
 aozuc yꝛ eryꝛ. Ehaſc llyn llſſ mi adeuthum attat.
 gan gennadeu arthur youyn aſdoſt dim yſꝛth vabon
 uab modſion aducpſyt yn teir noſſic yſꝛth y uam.
 Y gymeint awypſyꝛfi mi ae dywedaf. Can bob llanſ
 ydaf i ar hyt yꝛ auon uchot hyt pandelſyꝛf hyt ym
 ach mur kaer loyſ. ac yno y keueis i. ny cheueis eir-
 moet odſuc ygymeint. ac mal ycrettoch doet un ar
 uyndſy yſgſyꝛd i yma o honaſch. ac yſef ydaeth
 ardſy yſgſyꝛd yꝛ ehaſc. kei a gſꝛhyꝛ gſalſtaſt ieithoed.
 Ac y kerdaffant hyt pann deuthant am y uagſyꝛ ar
 karcharaſ. yny uyd kſynuan agriduan aglywynt am
 y uagſyꝛ ac ſy. Gſꝛhyꝛ adywaſt. padyn agſyn yny
 maendy hſn. Oiaſ yſſit le idaſ y gſynaſ yneb
 yſſyd yma. Mabon uab modſion yſſyd yma ygcarch.
 ac ny charcharſyt neb kyn doſtet yn llſꝛſ carchar
 ami. na charchar llud llas ereint. neu garchar greit
 mab eri. Oes obeith gennyt ti ar gaffel dy ellſng ae
 yꝛ eur ae yꝛ aryant ae yꝛ golut pſeffennaſl. ae yꝛ
 catwent ac ymlad. Y gymeint o honof i a gaffer
 ageffir dſy ymlad. Ymchoelut o honunt ſy odyno.
 a dyuot hyt * lle ydoed arthur. Dywedut o honunt
 y lle ydoed mabon uab modſion ygkarchar. Gſyſſyaſ
 aozuc arthur milwyꝛ yꝛ ynys honn. amynet hyt
 ygkaer loyſ ylle ydoed mabon ygkarchar. Mynet
 aozuc kei abedwyꝛ ar dſy yſcſyꝛd y pyſc. tra yttoed
 vilwyꝛ arthur yn ymlad ar gaer. rſygaſ o gei y uagſyꝛ
 a chymryt y carcharaſ ar y geuyn. ac ymlad ar gſyꝛ

ual kynt ar gŷy. At ref y doeth arthur amabon gantaŷ yn ryd.

Dywedut aozuc arthur. beth Iaŷnhaf weithon y geiffaŷ yn gyntaf o annoetheu. Iaŷnhaf yŷ keiffaŷ deu geneu gaŷt rymhi. A wys heb yz arth^{ur} pa du y mae hi. Y mae heb yz un yn aberdeugledyf. Dyuot aozuc arth^{ur} hyt ynty tringat yn aber cledyf. A gouyn aozuc ŷzthaŷ. aglyweist ti y ŷzthi hi yma. Pyrith y mae hi. Ynrith bleidaŷt heb ynteu. Ae deu geneu genthi yd ymda. Bi a ladaŷd vy yŷgrybul ynvynych. ac ymae hi iffot ynaber cledyf y myŷn gogof. Sef aozuc arthur gyzru ym pzyt wenn y long ar uoz. Ac ereill ar y tir y hela yz aŷt. Ae chylchynu uelly hi ae deu geneu. ac eu dat rithaŷ o duŷ y arth^{ur} yneu rith e hunein. Gwaŷcaru aozuc Iŷu arthur bob un bob deu . . .

Aual ydoed gŷythyz mab greidaŷl. dydgŷeith yn kerdet dzos vynyd. y clywei leuein agridua girat. a garŷcon oed eucllybot. Achub aozuc ynteu parth ac yno. Ac malydeath yno * diŷpeilaŷ cledyf a wnaeth. A Iŷad y tŷynpath ŷzth y dayar. ac eydiffryt uelly rac y tan. ac ydywedaffant ŷynteu ŷzthaŷ. Dŷc uendyth duŷ ar einym gennyt. Ar hynn ny allo dyn vyth y waret. ni adoŷn y waret itt. Dŷyntŷy wedy hynny adoethant ar naŷ heŷtaŷz Iŷinat. anodes yŷpadaden pennkaŷz ar culhŷch yn ueŷŷuredic oŷ heb dim yn eiŷŷeu o honunt eithyz un Iŷinhedyn. Ar mozgrugyn cloŷt adoeth ahŷnnŷ kynn ynos.

Pan yttoed gei abedwyz yn eiŷted ar benn pumlumon. ar garn gŷylathyz ar wynt mŷyaf yny

byt. edzych a bnaethant yneukylch. ac bynt a belynt
vóc maó parth ar deheu ympell y bithunt heb dzoffi
dim gan y góynt. ac yna y dywaót kei. myn llab
vyngkyueillt. fyll dy racco tan ryffó. **B**ryffyaó a
ozugant parth ar móc. a dyneffau parth ac yno dan
ymardisgöyl obell. yny uyd dillus uareuaóc yndeiuaó
baed coet. llyna hagen y ryffó móyaf a ochelaó d
arthur eiryoet. **H**eb y bedwyz yna bith gei. ac hat-
waenof di ef. atwen heb y kei. llyna dillus uarruaóc.
nyt oes yny byt kynlluan adalyo dzutwyn. keneu
greit uab eri. namyn kynlluan o uaryf y gó awely
di racko. ac ny móynhaa heuyt onyt yn vyó y tynnir
achyllenllenneu oe uaraf. kanys bzeu uyd yn uaró.
Mae ankynghoz ninneu bith hynny heb y bedwyz.
Gadón ef heb y kei y yffu y wala oz kic. agóbedy
hynny kyfscu a bna. **T**za yttoed ef yn * hynny y
buant bynteu yngóneuthur kyllenllenneu. **P**anóybu
gei yndiheu y uot ef ynkyfscu. góneuthur póll a ozuc
dany dzaet móyhaf yny byt. atharaó dyznaót arnaó
anueitraó y ueint a ozuc. ac wascu yny póll hyt pan
daroed udunt y gnithiaó ynllóy ar kyllenllenneu y
uaryf. agóbedy hynny ylad yngóbyl. **A**c ody na
ydaethant elldeu hyt ygkelli wic ygkernyó. a chyn-
llyuann o uaryf dillus uaruac gantunt. ac rodi a
ozuc kei yn llab arthur. ac yna y kanei arthur yz
eglyn hónn. **F**ynnllyuā a ozuc kei. o uaryf dillus
uab euri. rei **J**ach dy angheu uydei. **A**c amhynny
y forres kei hyt pan uu abzeid yuilwyz yz ynys honn
tangneuedu y róng kei ac arthur. **A**c eiffoes nac yz
anghyfnerth ar arthur. nac yz llad y wyz. nyt ymyz-

rôys kei yn reit gyt ac ef o hynny allan. Ac yna y
 dywaôt arthur. Beth iaônaf weithon y geiffaô oî
 annoetheu. Iaônaf yô keiffaô dîutwyn keneu greit
 uab eri. Kynno hynny ychydic yd aeth creidylat
 uerch lud laô ereint gan wythyz mab greidaôl. A
 chynn kyfscu genthi dyuot gôynn uab nud ae dôyn
 y treis. Kynnullaô llu o wythyz uab greidaôl. A dyuot
 y ymlad a gôynn mab nud. a gozuot o wyn. a dala
 greit mab eri. Aglinneu eil taran. A gôrgôst letlôm.
 A dyfnarth y uab. A dala o penn uab nethaôc. A
 nôython. A chyledyz wyllt y uab. A llad nôython a oîuc
 a diot y gallon. A chymhell ar kyledyz yffu callon y
 dat. Ac am hynny yd aeth kyledyz yg gôyllt. Glybot
 o arthur hynny. A dyuot hyt y gogled. A dyuynnv
 a oîuc ef gôynn uab nud attaô. * A gellông y wyza
 ygantaô oe garchar. A gôneuthur tangneued yrông
 gôynn mab nud a gôythyz mab greidaôl. Sef tang-
 neued awnaethpôyt. gadu y uoîbyn yn ty y that yn
 diuôyn oî dôy barth. Ac ymlad bob duô kalan mei
 uyth hyt dyd bîaôt oî dyd hônno allan. y rông gôynn
 a gôythyz. Ar un a oîffo o nadunt dydbîaôt kymeret
 yuoîbyn. A gôedy kymot ygôyza hynny uelly. y
 kauaf arthur mygdôn march gôedô. A chynnlluyan
 côz cant ewin. Gôedy hynny yd aeth arthur hyt
 yn llydaô. a mabon uab mellt gantaô. A gôare gôallt
 euryn y geiffaô deu gi glythmyz lewic. A gôedy eu
 kaffel yd aeth arthur hyt yg gôlllewin iwerdon y
 geiffaô gôigi feueri. Ac odgar uab aed bîenhin iwerdô
 gyt ac ef. Ac ody na yd aeth arthur yz gogled. ac y
 delis kyledyz wyllt. Ac yd aeth yfkithyzwynn penn-

beid. Ac ydaeth mabon mab mell't adeugi glythuyz ledewic ynylað. adutwyn geneu greit mab eri. ac ydaeth arthur ehun yz erhyl. A chauall ki arthur ynylað. Ac yd efgynnòys kað o bydein ar lamrei kassac arthur. Ac achub yz kyfuarch. Ac yna ykym-erth kað o bydein nerth býellie. Ac yn wychy z trebelit y doeth ef yz baed. Ac y hollde y benn yn deu hanner. Achymryt aoz^c kað yz yfgithy z. Dyt ykón anottayssai yspaden ar gólhóch aladaðd y baed. namyn kauall ki arthur ehun.

A Ggedy llad yfgithy zwyn bennbeid ydaeth ar-
th^{ur} ae niu^{er} hyt yngkelli * wic yngkernyð.
Ac odyno ygyzòys menð mab teirgðaed yedzych
a uei y tlysseu y róng deugluft tóich tróyth. rac fal-
wen oed uynet y ymdarað ac ef. Ac ony bei y tlysseu
gantað. diheu hagen oed y uot ef yno. Deur daroed
idað diffeithað traean iwerdon. Mynet aozuc menð
yymgeis ac bynt. Sef ygbelas bynt ynesgeir oeruel
yn Iwerdon. Ac ymrithað aozuc menð yn rith eder-
yn. A disgynnu a bnaeth uch penn y gðal. A cheiffað
yfglyffyað un oz tlysseu y gantað. Ac ny chauas dim
hagen namyn un oewrych. Kyuodi aozuc ynteu
yn wychy z da. Ac ymyfgytyað hyt pan ymozdied-
aðd peth oz gðenðyn ac ef. O dyna ny bu dianaf
menð uyth. Gyru o arthur gennat gðedy hynny
ar odgar uab aed bzenhin iwerdon. yerchi peir di-
ðznach wydel maer idað. Archi o otgar idað yrodi.
Y dywaðt diðznach. duð awy z pei hanffei well o
welet un olðc arnað naf kaffei. Adyuot o gennat arth-
ur anac genthi o Iwerdon. Kychðynnu aozuc arth^{ur}

ac yfsgaon niuer ganthaó amynet ymprytwen y long. adyuot y ywerdon. adygyrchu ty diornach bydel a ozugant. Gwelfant niuer otgar eu meint. a gwedy bryta o nadunt ac yuet eudogyn. erchi ypeir aozuc arth^{ur}. Y dywaot ynteu pei afrodei yneb. y rodei 6rth eir odgar bzenhin Iwerdon. Gwedy lleueryd nac udunt. kyuodi aozuc bedwz ac ymauael yny peir. ae doddi ar geuyn * hygwyd gwas arthur. bzaot oed honno unuam ygacham6zi gwas arth^{ur}. Sef oed y fwyd ef yn wastat ymdwyn peir arthur adodi tan ydanaó. Meglyt o lenlleaó bydel yg kaletw6lch. ae ellong ar yrot. a llad diornach wydel ae niuer achan. Dyuot lluoed Iwerdon ac ymlad ac by. a gwedy ffo y lluoed achlan. mynet arthur ae wyz yn eugwyd yn y llong. ar peir yn llawon o f6llt iwerdon gantunt. Adiskynnu ynty llwydeu mab kel coet ym poeth kerdin yndyuet. acyno y mae messur y peir. . .

Aona ykynnull6ys arth^{ur} a oed ogynify6z ynteir ynys prydein. ae their rac ynys. Ac a oed ynfreinc a llydaó. a nozmandi ag6lat yz haf. ac a oed o gic6z dethol. a march clotua6z. ac yd aeth ar niueroed hynny oll hyt yn iwerdon. ac y bu ouyn ma6z ac ergryn racdaó yn Iwerdon. a gwedy difgynnu arthur yz tir. dyuot feint Iwerdon attao y erchi na6d idaó. Ac yrodes ynteu na6d udunt h6y. ac yrodaffant bynteu eu bendyth idaó ef. Dyuot a ozuc g6yz iwerdon hyt att arth^{ur} a rodi bryttal idaó. Dyuot aozuc arthur hyt yn efsgeir oeruel yn Iwerdon. yny lle ydoed t6zch t6zyth. ae feithlydyn moch gant- aó. gellong kon arnaó o bop parth. ydyd honno

educher yd ymladaðd y góydyl ac ef. **Y**z hynny pymhet ran y iwerdon a ðnaeth yndiffeith. Athrannoeth ydym*ladaðd teulu arthur ac ef. namyn a gaðffant o dæc y gantað. ny chaðffant dim o da. **Y** trydyd dyd yd ymladaðd arthur ehun ac ef naðnos. a nað nieu. nyladaðd namyn un parchell oe uoch. **G**ouynnóys y góyz y arthur peth oed ystyꝛ yz hóc hónnó. **Y** dywaðt ynteu. bænhin uu. ac am y bechaðt y rithóys duð ef ynhóc. **G**yzru a ðnaeth arthur góꝛhyꝛ góalftaðt ieithoed. y geiffað ymadaðd ac ef. **M**ynet aozuc góꝛhyꝛ yn rith ederyn. Adifgynnv a ðnaeth vchbenn y wal ef ae feithlydyn moch. **A** gouyn aozuc góꝛhyꝛ góalftaðt ieithoed idað. **Y**z y góꝛ athwnaeth ar y delð honn. oz gellóc dywedut. yharchaf dyuot un o honaðch y ymdidan ac arthur. **G**óꝛtheb a ðnaeth grugyn góꝛych ereint. mal adaned aryant oed y wrych oll y ffozd y kerdei argoet ac ar uaes y góelital y llithæi y wrych. **S**ef ateb a rodes grugyn. Myn y góꝛ an gónaeth ni ar y delð honn. ny wnað. ac ny dywedón dim yz arth^{ur}. **O**ed digaðn odæc a ðnathoed duð ynni. an góneuth^{ur} ar y delð hon. kynny deleðch chóitheu y ymlad ani. **M**i adywedaf yóc yd ymlad arth^{ur} am y grib ar ellyn argóelleu yffyd róng deu gluft tóꝛch tróyth. **H**eb y grugyn hyt panngaffer y eneit ef yn gyntaf. ny cheffir y tlyffeu hynny. **A**r boze auoꝛy ykychóynnónni odyma. ac ydaðn y wlat arth^{ur} ar meint móyhaf aallom ni o dæc a ðnaðn yno. **K**ychóyn aozugant hóy ar ymoꝛ parth a chymry. ac ydaeth [840] arthur ae luoed ae ueirch ae gón ym pꝛytwen. Atharað lygat ymwelet ac óynt. **D**ifgynnu a

ōnaeth tŵch trŵyth ym pŵrth cleis yn dyuet. Dyuot a
 oꝛuc arthur hyt ym mynyb y nos honno. Tzannoeth
 dywedut y arthur eu mynet heibaþ. ac ymoꝛdiwes a
 oꝛuc ac ef yn llad gŵarthech kynnwas kŵr y uagyl. **A**
 gŵedy llad a oed yn deugledyf o dyn amil kynndyuot
 arthur. Oꝛ pandeuth arth^{ur} y kychŵynnŵys tŵch
 trŵyth o dyno hyt ym pŵrth effeleu. Dyuot arthur a lluoed
 y byt hyt yno. Gyzru a oꝛuc arthur y wyz yz erhyl-
Fly. a thzachmyz. a dzutwyn keneu greit mab eri yn
 y laþ ehun. a gŵartheget uab kaþ yghongyl ara ll. a
 deu gi glythmyz letewic yn y laþ ynteu. **A** bedwyz a
 chaua ll ki arthur yn y laþ ynteu. a reſtru a oꝛuc y
 milwyz o ll o deu tu nyuer. Dyuot tri meib cledyf
 diuŵlch. gŵyz agauas clot maþ yn llad yſgithyzwyn
 pennbeid. **A**c yna y kychŵynnŵys ynteu o lynn ny-
 uer. ac y doeth y gŵm kerŵyn. ac y rodes kyuarth
 yno. **A**c yna y lladaþd ef bedwar ryſſŵz y arthur.
 gŵartheget mab kaþ a tharaþc a llt clŵyt. areidŵn uab
 eli atuer. ac iſcouan hael. a gŵedy llad y gŵyz hynny.
 y rodes yz eil kyuarth udunt yny lle. ac y lladaþd
 gŵydzæ uab arthur. a garſelit wydel. a gleþ uab yſcaþt.
Ac iſcaþyn uab panon. æ doluryaþ ynteu yna a
 ōnaethpŵyt. **A**r boze ymbzonn ydyd dzannoeth yd
 ymoꝛdiwedaþd rei oꝛ gŵyz ac ef. **A**c yna y lladaþd
 huandaþ. agogigŵz. a phenn pingon. tri gŵeis gleþŵyt
 gauaeluaþz. hyt naſgŵydyat duþ was yny byt ar y
 helþ ynteu. eithyz llæſgenym ehunan gŵz ny hanoed
 we ll neb ohonaþ. **A**c y gyt ahynny y lladaþd llæber
 o wyz y ŵlat. a gŵlydyn ſæer penſæer y arthur. **A**c
 yna yd ymoꝛdiwedaþd arthur ym pelumyaþc ac ef. ac

yna ylladaŵd ynteu madaŵc mab teithyon. agŵyn mab tringat ŵab neuet * ac eiryawŵn pennllowan. Ac odynd ydaeth ef hyt yn aber tyŵi. ac yno y rodes kyuarth udunt. ac yna ylladaŵd ef kynlas mab kynan. a gŵilenhin bzein freinc. odynd ydaeth hyt ygglynn yftu. Ac yna ydymgollaffant ygŵyz ar cŵn ac ef. Dyuyntu aozuc arth^{ur} gŵyn uab nud attaw. agouyn idaw aŵydyat ef dim y ŵyth tŵrch trŵyth. ydywaŵt ynteu nafgŵydyat. Y hela ymoch yd aeth y kynnydyon yna oll. hyt yndyffryn Ilychŵz. ac ydigribyŵys grugyn gŵallt ereint udunt. a llŵydaŵc gouynnyat. ac y lladaff ykynnydyon hyt na diengis dyn yn vyŵ o nadunt. namyn un gŵz. Sef aozuc arth^{ur} dyuot ae luoed hyt lle ydoed grugyn allŵydaŵc. a gellŵng yna arnadynt a oed ogi rynydyoed yn llŵyz. Ac ŵyth yz awz adodet yna ar kyuarth. y doeth tŵrch trŵyth ac y diffyath ŵynt. Ac yz pandathoedynt dros uoz iwerdon. nyt ymwelŵei ac ŵynt hyt yna. Dygŵydaŵc a ŵnaethpŵyt yna agŵyz a chŵn arnaw. Ymrodi y gerdet o honaw ynteu. hyt ym mynyd amanaw. Ac yna y llas banaw oe uoch ef. ac yna yd aethpŵyt eneit dros eneit ac ef. ac y lladŵyt yna tŵrch llawin. ac yna y llas arall oe uoch. gŵys oed y enaw. ac odynd yd aeth hyt yn dyffrynn amanaw. ac yno y llas banaw a bennwic. Dyt aeth odynd gantaw oe uoch yn vyŵ. namyn grugyn gŵallt ereint. a llŵydaŵc gouynnyat. Oll lle hŵnnaw yd aethant hyt yn llŵch ewin. ac ydymozdiwedaŵd arthur ac ef yno. Rŵdi kyuarth a ŵnaeth ynteu yna. ac yna ylladaŵd ef echel uozdŵyt tŵll. ac arŵyli eil gŵydaŵc ~~gŵydaŵc~~ gŵyz. a llawer o wyz a chŵn

heuyt. Ac yd aethant odynd hyl ynllóch taby. Yfcar aónaeth grugyn górych ereint ac óynt yna. Ac yd aeth grugyn odynd hyl yndintywi. Ac odynd yd aeth hyl ygkeredigyaón. ac eil. a thlachmyz gantaó. a lliáós gyt ac óynt heuyt. Ac ydoeth hyl yggarth gregyn. ac yno y * y llas llóydaó gouynnyat yn y mysc. ac y lladaó ruduyó rys. a llaber gyt ac ef. Ac yna yd aeth llóydaó hyl yn ystrat yó. Ac yno y kyuaruu góyz llydaó ac ef. ac yna y lladaó ef hir peiffaó bzenhin llydaó. a llygatrud emys a góbothu. eóythred arth^{ur} viodyz yuam. Ac yna y llas ynteu. Órch tróyth aaeth yna y róng taby ac euyas. Óyfyfyaó kernyó a dyfneint o arthur yny erbyn hyl yn aber hafren. adywedut a óruc arthur órth vilóyz yz ynys honn. Órch tróyth aladaó llaber om góyz. myn góyht góyz nyt ami yn uyó yd aho ef y gernyó. nys ymlityafi ef bellach. namyn mynet eneit díos eneit ac ef awnaf. Óneóch chí aónelhoch. Sef a daruu o gyghoz gantaó ellóng kat o uarchogyon. a chón yz ynys gātunt hyl yn euyas. ac ymchoelut odynd hyl yn hafren. ae ragot yno ac aóed o vilwyz p̄ouedic ynyz ynys honn. ae yzru anghen yn anghen yn hafren. amynet aónaeth mabon uab modíon gantaó ar wynd mygdón march góedó yn hafren. a gozeu mab custennin. a menó. óab teirgóaed y róng llynn llíon ac aber góy. adygóydaó o arthur arnaó. a ryffwyz p̄dein gyt ac ef. Dynessau a óruc osla gylllelluaó. a manaóydan uab llyz. a chacmóri góas arth^{ur}. a góyngelli. adygrynnyaó yndaó. Ac ymauael yn gyntaf yn y traet. ae gleicaó o honunt yn hafren. yny

yttoed ynlleni ody uchtao. Bzathu amos o uabon uab modio o2 neilparth. achael y2 ellyn y ganta. Ac o2 parth arall y dygyrchys kyledy2 wyllt y ar amos arall ganta yn hafren. ac yduc y gwellleu y ganta. Fynn kaffel diot y grib. kaffel dayar o honao ynteu aedzaet. ac o2 pan gauas y tir ny allbys na chi na dyn na march y ganhymdeith hyt pan aeth y gernyo. Doc agaffat o drio yn keiffao y tlyffeu hynny y ganta. gbaeth agaffat ynkeiffao diffryt y deu o2 rac eubodi. Ffaccmzi ual y tynnit ef yuynyd y tynnei deu uaeu ureuan ynteu * y2 affbys. Olla gyllelluaoz yn reded yn ol ytioch. y dygrydybys y gyllell oe wein ac y kolles. ae wein ynteu gbedy hynny ynllaon o2 dby2. ual y tynnit ef y uynyd y tynnei hitheu ef y2 affbys. Odyu yd aeth arthur alluoed hyt pan ymoziwedaod ac ef yg kernyo. Gbare oed a gafat o drio ganta kynno hynny y o2th a gaffat yna ganta yn keiffao y grib. O drio y gilyd ykaffat ygrib y ganta. Ac odyu y holet ynteu o gernyo. ac y gyrybt y2 mo2 yn y gyueir. Dy wybu- byt vyth o hynny allan pale yd aeth ac anet ac aeth- lem ganta. Ac odyu yd aeth arth^{ur} y ymeneinao ac y uo2 y ludet y arnao hyt ygkelli wic ygkernyo. . .

DYwedut o arth^{ur} aef. aoes dim weithon o2 anoetheu heb gaffel. Y dywaot vn o2 gyo2. oes. gbaet y widon o2du merch y widon o2wen opennant gouut yggro2thtir uffern. Fychbyn aozuc arth^{ur} parth ar gogled. a dyuot hyt lle ydoed gogof y wrach. A chynghozi owynn uab nud. agbythy2 uab greidaol gellong kacmzi. ahygyd y uraot. y ymlad ar wrach. ac ual ydeuthant y myon y2 ogof y hachub

aozuc y wrach. Ac ymauael yn hygôyd herôyd gôallt y benn. ae daraô yz llabz deni. Ac ymauel o gacmôzi yndi hitheu. herôyd gôallt yphenn. Ae thynnu yar hygôyd yz llabz. Ac ymchoelut aozuc hitheu ar kacmôzi. ac eu dygaboli ylldeu. ac eu diaruu. ae gyru allan dan euhub ac eu hob. A llidyaô aozuc arth^{ur} o welet ydeu was hayachen. wedy eu llad acheiffaô achub yz ogof. Ac yna y dywedassât gôynn a gôythyz ôzthaô. nyt dec ac nyt digrif genhym dy welet yn ymgribyaô agôzach. gellông hiramren ahir eidyl yz ogof. A mynet aozugant. Ac oz budzôc trafferth y deu gynt. gôaeth uu dzafferth ydeu hynny. hyt naf gôypei duô y vn o honunt e llpedwar allu mynet oz lle. namyn mal ydodet e llpedwar. ar lamrei kaffec arthur. Ac yna achub aozuc arth^{ur} dzôs yz ogof. Ac y ar ydzôs a uyzyei y wrach acharnwennan y gyllell. Ae tharaô am y hanner yny uu yn deu gelôzn hi. A * chymryt aozuc kaô o bzydein gôaet y widon ae gadô ganthaô.

A G yna y kychôynnôys kulhóch. A gozeu uab custennin gyt ac ef. ar faôl a buchei dzôc y yspadaden pennkaôz. ar anoetheu gantunt hyt ylys. A dyuot kaô o bzydein y eillaô y uaryf. kic achzoen hyt a sgôzn ar deugluft yn llôyz. Ac y dyôaôlt kulhóch. A eillôyt itti ôz. Eillôyt heb ynteu. Ae meu y minneu dy uerch di. weithon. Meu heb ynteu. ac nyt reit itt diolôch y mi hynny. namyn diolôch y arthur y gôz ae peris itt. Om bod i nys kaffut ti hi vyth. Am heneit inheu ymadôs yô ydiot. Ac yna ydymauael aôd gozeu mab custennin yndaô herôyd gôallt y penn.

Æ lufgað ynyol yz dom. allad y penn ae dodi ar baðl
 y gatlys. **A** gozefgyn y gaer aozuc ae gyuoeth. Ær
 nos honno y kyfcóys kulhóch gan olwen. Æhi a uu
 un wreic idað tra uu vyð. **A** góafcaru lluoed arth^{ur}
 paðb y wlat. **A**c uelly y kauas kulhóch olwen merch
 yspadaden penn kaðl. . . .

Rhonabwy's Dream.

bzeudōyt ronabōy.

Qadaŵc uab maredud a oed idaŵ powys yny theruyneu. Sef yŵ hynny opozford hyt yg gwauan yggwarthaf arwyftli. Ac ynyz amfer hōnnō bzaŵt a oed idaŵ. nyt oed kyuurd gŵz ac ef. Sef oed hōnnō Ŵozwoerth uab maredud. A hōnnō a gymerth goueileint maŵz yndaŵ a thziŵtōch owelet yz enryded ar medyant a oed y vzaŵt ac ynteu heb dim. Ac ymgeiffaŵ a ozuc ae gedymdeithō ae vrod-oryon maeth. ac ymgyghoz ac ŵynt beth a wnelei am hynny. Sef a gaŵffant yn eukyghoz. ellōng rei o nadunt yerchi goffymdeith idaŵ. fef y kynnigywys madaŵc idaŵ. y pennteuluaeth a chyftal ac idaŵ ehun. a meirch ac arueu. ac enryded. A gŵzthot hynny a ozuc iozwoerth. A mynet ar herō hyt yn lloeger. a llad kalaned allōfgi tei. adala karcharoryon a ozuc Ŵozwerth. A chyghoz agymerth madaŵc agŵyz pobys yg yt ac ef. Sef y kaŵffant yn eukyghoz goffot kanwr ym pop tri chymōt ym powys oe geiffaŵ. A chyftal yg ŵneynt rychtir powys. o aber ceiraŵc ymallictōn ver ynryt wilure ar ef yz ŵy. ar tri chymōt gozeu

oed ym powys. ar ny vydei da idaó ar *teulu* ym powys. ar ny bei da idaó yny rychtir hónnó. a hyt yn nillystón trefan yny rychtir hónnó yd ymrannassant ygóy hynny. A góy aoed ar y keis hónnó. sef oed y enó Rhonabóy. * Ac y doeth ronabóy a chynnwric vzychgoch góy o vaóóy. achadógaón vzas góy o voelure ygkynlleith y ty heilyngoch uab kadógaón uab idon yn ran. Aphan doethant parth ar ty. Sef y góelynt hen neuad purdu tal unyaón. a móc o honei digáón y ueint. Aphan doethant y myón y góelynt laóy pyllaó anwaftat. yny lle y bei vzyynn arnaó. a bzeid y glynei dyn arnaó rac llyfnet y llaó gan viffóeil góarthech ae trónc. yny lle y bei bóll dnos vnyógyll y troet ydaei y dyn gan gymyfc dófy a tháónc y góarthech. agóyfc kelyn yn amyl ar y llaó. góedy ryyffu oí góarthech eu báic. Aphan deuthant y kynted y ty y góelynt partheu llychlyt goletlóm. a góywrach yn ryuelu ar yneillparth. Aphan delei annóyt arnei y byryei arffedeit oí us ampenn y tan hyt nat oed haó d y dyn oí byt diodef y móc hónnó yn mynet y myón ydóy ffroen. ac ar y parth arall y góelynt croen dinaóet melyn ar y parth. A blaenbzen oed gan vn onadunt a gaffei vynet ar y croen hónnó. A góedy eu heisted gof^m aoíugant yí wrach pa du yd oed dnyon y ty. Ac ny dywedei y wrach óathunt namý góath gloched. Ac ar hynny nachaf y dnyon yn dyuot. góy coch goaruoel gogrifpin. a beich góyfc ar y gefyn. a góaic veinlas vechan. a cheffeilóin genti hithev. A glafressaóu awnaethant ar y góy. a chynneu tan góyfc udút a mynet y pobi aoíuc y wreic.

a dŷn y bŷt udunt. bara heid a chaŷ aglaŷtŷfyz
 llefrith. Ac ar hynny nachaf dygyuoŷ owynt a glaŷ
 hyt nat oed haŷd yneb vynet yŷ aghenedyl. ac rac
 an*nefmŷythet gantunt eu kerdet dyffygyaŷ a'ozug-
 ant a mynet y gyŷgu. **A**phan edyŷchŷt y dyle nyt
 oed arnei namyn byŷwellt dyŷdlyt chŷeinllyt. aboneu
 gŷyŷc yn amyl trŷydaŷ. A gŷedy ryuffu oŷ dinewyt
 ymeint gŷellt a oed uch eu penneu ac is eu traet
 arnei. **B**aeckan lŷtkoch galetlom toll a dannŷt
 arnei. A llenllein vŷaŷtoll trychwanaŷc ar uchaf y
 vŷeckan. a gobennyd lletwac a thudet govudyŷ idaŷ
 ar warthaf y llenllein. Ac y gyŷcu yd aethant. A chyŷ-
 cu a diŷgynnŷs ar deu gedymdeith ronabŷy yn trŷm.
 gŷedy y goualu oŷ chwein ar an nefmŷythder. **A**ron-
 abŷy hyt na allei na chyŷcu na goŷffowys. medylyaŷ
 a oŷuc bot yn llei boen idaŷ mynet ar groen y dina-
 wet melyn yr parth y gyŷgu. **A**c yno y kyŷgŷys. **A**c
 yngytneit ac ydaeth hun yn y lyeit y rodet dŷch
 idaŷ y vot ef ae gedymdeithon yn kerdet ar traŷs
 maes. argygroec ae ohen ae vŷyt adebygei y uot
 parth a ryt y groes ar hafren. **A**c val ydoed yn kerdet
 y clywei tŷyŷ. a chynhebŷydyd yŷ tŷyŷ hŷnnŷ nyfry-
 glyŷŷfei eiryŷet. **A**c edyŷch a oŷuc diae gefyn. **S**ef y
 gŷelei gŷaenc penngrŷch melyn. ae varyŷ yn newyd
 eillaŷ y ar varch melyn. **A**c opeñ y dŷygoes a thal y
 deulin y waeret yn las. A pheis o bali melyn am y
 marchaŷc. wedy rywniaŷ ac adaued glaŷ. A chledyŷ
 eurdoŷn ar y glun. A gŷein o goŷdwal newyd idaŷ.
Acharrei oledyŷ ewic. **A**gŷaec erni o eur. **A**c ar
 warthaf hynny llen o pali melyn wedy rywniaŷ a

fidan glas. agodæon y llenn las ac a oed las o wifc
 y marchaſc æ uarch a oed kynlaffet ~~a oed kynlaffet~~
 a deil y * ffenitwyd. ac a oed velyn o honei a oed kyn
 uelynet a blodeu y banadyl. arac dættet ygſelynt y
 marchaſc. dala ofyn a wnaethant a dechæu ffo. ac
 eu hymlit a oæuc y marchaſc. A phan rynnai y march
 y anadyl y ſiſthaſc y pellæi ygſyſc y ſiſthaſc. A phan
 y tynnei attaſc y neſſeynt ſynteu attaſc hyt ym bzon
 y march. A phan y goædiwedaſc erchi naſc a oæug-
 ant idaſc. Chſi æ keffſch yn llæben. ac na vit ofyn ar-
 naſch. Hæ vnbeñ kan rodeiſt naſc ynn. adywedy
 ynn pſy ſyt heb y ronabſy. Ny chelaſc ragot vgy
 kyſtlſn. I daſc uab mynyo. Ac nyt om henſc ym
 clywir yn vſyaf. namyn om llyſenſc. Adywedy di ynni
 pſy dy llyſenſc. dywedaf. I daſc coæd pæydein ym
 gelwir. Hæ vn benn heb y ronabſy pa yſtyſc yth elwir
 ditheu velly. Mi aedywedaf itt yſ yſtyſc. vn oedſn
 oæ kenadeu yg katgamlan yr ſng arthur a medææt
 y nei. ægſc ieuanc dæythyll oedſn i yna. ac rac vy
 chwannoctet y væbydyſc y t^{er}vylſgeiſc y rygtunt. Sef y
 ryſc teruyſc a oæugſc. pan ymgyſrei. i. yſ amh^{er}aſdyſc
 arthur y venegi y vedææt y uot yndatmaeth ac yn
 ewythyſc idaſc. ac rac llad meibſc teyæned ynys pæydein
 æ gſyda y erchi tagnefed. A phan dywettei
 arthur yſ ymadææt teckaf ſiſthyſc oæ a allei. y dy-
 wedwn ynneu yſ ymadææt hſnnſc yn hacraſc a allſn
 ſiſth vedææt. æc o hynny y gyſrwyſc arnaſc ynneu id-
 aſc coædbæydein. æc o hynny ydyſtovet y gatgam-
 lan. Ac eiſſoes teirnos kynn goſſen y gatgamlan. yd
 ymedeweis ac ſynt. Ac y | deuthum hyt ar y llech

las ymprydeī ypenytyaó. Ac yno y bum feithmlyned yn penydyaó. A thzugared a gefeis. ar hynny nachaf y clywynt tóryf oed vóy o laber noz tórf gynt. A phan edzychaffant tu ar tóryf. nachaf was melyn-goch ieuanc heb varyf a heb * dzaóffóch arnaó. **A** gosged dilyedaó arnaó y ar varch maó. **A**c openn ydóy ysgóyd. athal y deulin ywaeret yz march yn velyn. a góisc ymdan y gó opali coch góedy rywniaó a fidann melyn. a godzeon y llen yn velyn. ac ara oed velyn oewisc ef ae varch a oed kynuelynet ablodeu y banadyl. ac a oed goch o honunt yngyngochet ar góaet cochaf o z byt. **A**c yna nachaf ymarchaó yn eugozdiwes. ac yngofyn y **I**daó a gaffei ran o z dynyon bychein hyñy gantaó. **V**ran a weda ymi y rodi mi aerodaf. bot yngedymdeith udunt ual y bun ynneu. a hynny a o z uc ymarchaó a mynet ymeith. **I**daó heb y ronabóy póy oed y marchaó hónn. **R**óabn bybyz uab deozthach wledic. **A**c yna y kerdaffant ar traó maes maó ar gygroec hyt yn ryt y groes ar hafren. a milltir y ózth yryt o pob tu yz ffozd y góelynt y lluesteu ar pebylleu. a dygyfoz olu maó. **A**c y lan y ryt y deuthant. **S**ef y góelynt arthur yn eisted myón ynys wastat is y ryt. ac o z neillparth idaó betwin escob. ac o z parth arall góarthegy t vab kaó. agóas góineu maó yn feuyll rac eubzonn. ae gledeu tróy y wein yny laó. **A**pheis achapan o pali purdu ymdanaó. **A**c yngyn wynnet y wyneb ac ascózn yz eliffant. ac yn gynduet y aeleu ar muchud. **A**c ny welei dyn dim oe ardózn y róng y venic ae lewys. **G**óynnach oed noz alaó. abzefgach oed no mein ef-

7 7560 S 7
faoc beth ac hberdy di. hanc
heb yz arthur. nre clwerthin abnat
uan yu truaet gemyf bot dymy
lyvabket alym yugbarhad
yz nys hon. gbedy g yz k ystal
ac a y barchetlne gynt. Ac ma
ydyabte falc. Ronabte alkely
di yvordy ar maen yndi arlab
yranlyad yz. gbelaf heb ef. bu
ornlladu ymaen yb. dymot cot yu
albeleit yma heno. apher ualreht
ti ymaen nydei got yti dym olmy
odro. a gbedy hmy yrelei by
dmy yndymot tu ar yz. falc heb
yruabte yre y yon ractro.
fedyndethon rhabn peby: uab
dwrthach illedic. Ar y byz ractro a
gaffant med a bragabte ymeuydo.
Ac agaffant gowdrchu merchet te
yred nys yz idem midkaranam
ac bynteu aedolpant hmy. ka
nys ym yob reit ydeuant ym bla
eu ac ynyol. ac nybelel amgeu ho
nac ar barch nac ar byz oz bydu hon

keir milŷ. Ac yna dyuot o Idaŷc ac ŷynteu ygyt ac ef hyt rac bŷonn arth^{ur}. a chyfarch gŷell idaŷ. Duŷ arodo da ytt heb yŷ arth^{ur}. Pa du idaŷc y keueiŷt di y dnyon bychein hynny. Mi ae keueiŷ arglŷyd uchot ar y foŷd. ffef aozuc yŷ amheraŷd^{yr} glas owenu. Arglŷyd heb * Idaŷc beth a chwerdy di. Idaŷc heb yŷ arthur. nyt chŷerthin a ŷnaf namyn truanet gennyf vot dnyŷo ky vaŷhet a hynn yn gŷarchadŷ yŷ ynys honn. gŷedy gŷyŷ kyŷtal ac ae gŷarchetwiŷ gynt. Ac yna ydywaŷt Idaŷc. Rhonabŷy awely di y vodŷŷy ar maen yndi arlaŷ yŷ amh^{er}aŷdyŷ. gŷelaf heb ef. vn o rinwedeu y maen yŷ. dyuot cof yti aweleiŷt yma heno. aphei nawelut ti y maen ny doei gof ytti dim o hyŷ o dŷo. A gŷedy hynny y gŷelei vydiŷ yn dyuot tu ar ryt. Idaŷc heb yronabŷy pieu y vydin racko. Kedyndeithon rŷaŷn pebyŷ uab deozthach wledic. Ar gŷyŷ racko a gaffant med a bŷagaŷt yn enryded^{us}. Ac a gaffant goŷderchu merchet teyŷned ynys pŷydein yndiwaravun ac ŷynteu aŷ dylyant hynny. kanys ympob reit y deuant yny vlaen ac yny ol. Ac ny welei amgen liŷ nac ar varch nac ar ŷŷ oŷ vydin honno. namyn eu bot yn ky gochet ar gŷaet. Ac oŷ gŷahanei vn oŷ marchogyon y ŷŷth y vydin honno. Kynhebiŷ y poŷt tan vydei ynkychwynnu yŷ aŷyŷ. Ar vydin honno yn pebyŷŷyaŷ uch yryt. Ac ar hynny y gŷelynt vydin araŷ yn dyuot tu ar ryt. Ac oŷ koŷueu blaen yŷ meirch y uynyd yn gywynnhet ar alaŷ. Ac o hynny y waeret yn gyduet ar muchud. ffef y gŷelynt varchaŷc yn racvlaenu ac yn bŷaŷthu march yny ryt yny yŷgeinŷyŷ y dŷfyŷ am

penn arthur ar escob. ac a oed yny kyghoꝝ y gyt ac
 bynt. yny oedynt kynwlypet a chyt tynnit oꝝ auon.
Ac ual yd oed yn troffi penn y varch. ac a traðei y
 gwas oed yn feuyll rac bionn arthur y march ar y
 dbyffroen ar cledyf trôy y wein. yny oed * ryu-
 ed bei trewit ardur na bei yffiç ygwalaethach aikic
 neu asçôn. ð thynnu a oꝝuc y marchaðc y gledyf hyt
 am y hanner y wein. a gofyn idað paham y treweist
 ti vy march i. ae yꝝ amarch y mi ae yꝝ kyghoꝝ arnaf.
Reit oed itt 6ꝝth gyghoꝝ. **P**a ynvydbyd awnaei y
 tti varchogaeth yn gy dꝝuttet ac y hyfteynei y dbyfꝝ
 oꝝ ryt am penn arthur ar esgob kyffegredic. ac eu
 kyghoꝝwyꝝ yny oedynt kynwlypet a chyt tynnit oꝝ
 auon. **M**inneu ae kymeraf yn lle kyghoꝝ. ac ym-
 choelut penn y uarch dꝝachefyn tu ae vydin. **I**daðc
 heb y ronabýy pýy y marchaðc gynneu. **V**gwas ieuanc
 kymhennaf a doethaf awneir yn y teyꝝnas honn. adaon
 uab teleffin. **P**ýy oed y góꝝ a dꝝewis y varch ynteu.
Gwas traðs fenedic. elphin uab gýyðno. **A**c yna y
 dywaðt góꝝ balch teledið. ac ymadꝝaðd bangað ehaðn
 gantað. bot yn ryued kyffeiðað llu kymeint a hðnn yn
 lle kygyfyghet a hðnn. **A**c a oed ryuedach ganthað
 bot yma yꝝaðꝝ honn aadaðei eu bot yggðeith uadon
 erbynn hanner dyd yn ymlad ac ofla gylllellwar. ð dew-
 is di ae kerdet ae na cherdych. **M**iui agerdaf. **G**ir
 a dywedý heb yꝝ arthur. a cherdðn ninneu y gyt.
 Idaðc heb y ronabýy pýy ygóꝝ a dywaðt yn gyn
 aruthæt 6ꝝth arth^{ur}. ac y dywaðt ygóꝝ gynneu. **G**óꝝ
 a dylýei dywedut yn gynehofnet ac ymynei 6ꝝthað.
 karadaðc vꝝeichuras uab llyꝝ mariui penn kyghoꝝðꝝ

ae gefynderó. Ac odynd **I**daó agymerth ronabóy is y gil. ac y kychóynnyffont y **I**lu maó hónnó bop bydin yny chyweir parth a chevyn digoll. **A**góedy eudyuot hyt ymperued y ryt ar hafren. troi aozuc idaó penn y varch dzaegefyn ac edzych aozuc. ronabóy ar dyffryn hafren. **S**ef y góelei dóy vydin waraf yndyuot tu ar ryt ar hafren. **A** bydin eglurwenn * yn dyuot. a **I**lenn o bali góyn am bop un o nadunt. a godzyon pob vn yn purdu. a thal eudeulin a phenneu eu dóy goes yz meirch yn purdu. ar meirch yn ganweló oll namyn hynny. ac eu harwydon yn purwynn. **A** blaen pob un o honunt yn purdu. **I**daó heb y ronabóy póy y vydin burwenn racco. **G**óy **I**lychlyn yó y rei hynny. a march uab meirchaón yn tywyssaó ar nadunt. **K**efynderó y arthur yó hónnó. **A**c odynd y góelei vydin agóifc purdu am bop un o nadunt. agodzeon pob **I**lenn yn purwynn. ac openn eu dóy goes a thal eu deulin yz meirch yn purwynn. ac eu haróydon yn purdu. **A** blaen pob vn o honunt yn purwynn. **I**daó heb y ronabóy póy y vydin purdu racco. **G**óy denmarc. ac edern uab nud yntywyssaó ar nadunt. **A**phan oꝛdiwedaffant y **I**lu. neur disgynnassei arthur aelu y kedyzn od is kaer vadon. **A**r ffoꝛd y kerdei arthur y góelei ynteu yuot ef ac idaó yn kerdet. **A**góedy y disgynnv y klywei tózyf maó abzóyfgyl ar y **I**lu. **A**r gó auei arymyl y **I**lv yz aó honn. a vydei ar eu kanaól elchóyl. **A**r hónn a vydei yn y kanaól a vydei ar yz ymyl. **A**c ar hynny nachaf y góelei varchaó yndyuot a **I**luruc ymdanaó. ac am y varch kywynnet y modzóyeu ar alaó góyn-

naf. achyngochet y hoelon ar gŵaet cochaf. a hŵnnŵ yn marchogaeth ymplith y llŵ. **I**daŵc heb y ronabŵy ae ffo a wna y llŵ ragof. ny ffoes yz amh^{er}aŵdyz arthur eiryoet. a pheî clywit arnat yz ymadzawd hŵnn gŵz diuethaf vydut. namŷ y marchawc awely di racko. Kei yŵ hŵnnŵ. teckaf dyn a varchocka yn llŷs arthur yŵ kei. ar gŵz ar ymyl y llŵ yffyd ynbzŷffyaŵ ynol y edzŷch ar kei yn marchogaeth. ar gŵz yn y kanol yffyd ynffo yz ymyl rac * y vziwaŵ oz march. **A** hynny yŵ yftyz kynnŵzyf y llŵ. **A**r hynny fef y clywynt galŵ argadŵz iarll kernyŵ. nachaf ynteu yn kyuot. achled-yf arthur yn y laŵ. a llun deu farf ar y cledyf o eur. **A**phan tynnit y cledyf oe wein. ual dŵy fflam o tan awelit o eneueu y feirf. **A**hynny nyt oed haŵd y neb edzŷch arnaŵ rac y aruthzet. **A**r hynny nachaf y llŵ yn arafhau ar kynnŵzyf ynpeidaŵ. **A**c ymchoelut oz iarll yz pebyll. **I**daŵc heb y ronabŵy pŵy oed y gŵz a duc y cledyf y arthur. **F**adŵz iarll kernyŵ gŵz a dyly gŵifgaŵ y arueu am y bzenhin yn dyd kat ac ymlad. ac arhynny y clywynt galŵ ar eiryn wych am heibŷ gŵas arthur gŵz garŵgoch anhegar. athzawffŵch goch idaŵ. a bleŵ feuedlaŵc arnei. nachaf ynteu yndyuot ar uarch coch maŵz. gŵedy rannu y vŵng o boptu y vynŵgyl. a fŵmer maŵz telediŵ gantaŵ. **A**disgyn aozuc y gŵas coch maŵz rac bzon arth^{ur}. athynnu kadeir eur oz fŵmer a llenn o pali kaeraŵc. **A**thānu y llenn aozuc rac bzon arthur. **A**c [a]ual rudeur ŵzth bop koghŷl idi. agoffot y gadeir ar y llenn. achymeint oed y gadeir ac y gallei tri milŵz yn aruaŵc eifted. **G**ŵenn oed enŵ y llenn. **A**c vn

o genedueu y Llenn oed. y dyn y dottit yny gylch. ny welei neb euo ac euo a welei baŵp. ac ny thzigyei lió arnei vyth. namyn y llió ehun. **A**c eisted aozuc arth^{ur} ar y Llenn. **A**c owein uab uryen yn feuyll rac y uron. **O**wein heb arthur a chwaryy di wydbóll. **G**waryaf arglŷyd heb owein. **A** dŷyn oꝝ gŵas coch yz wydbŷyll * y arthur ac owein. **G**ŵerin eur. a claŵz aryant. a dechzeu gŵare a wnaethant. **A**phanyttoed-ynt uelly yndigrifaf gantunt eugŵare uch yz wydbŷyll. nachaf y gŵelynt o pebyll gŷynn penngdech a deló farf purdu ar penn y pebyll. **A** llygeit rudgoch gŵenwynic ym penn y farf. ae dauaŵt yn fflamgoch yny vyd mackŷy ieuanc pengrych melyn llygatlas yn glaffu baryf yn dyuot. a pheis a fŵrcot o pali melyn ymdanaŵ. a dŷy hoffan o vŷethyn gŷyꝛdvelyn teneu am y traet. **A**c uchaf yz hoffaneu dŷy wintas o goꝛdwal bŷith. achaeadeu o eur ~~o eur~~ am vynyngleu y dzaet yn eu kaeu. **A**chledyf eurdŵꝛn trŷm tri chanaŵl. agŷein o goꝛdwal du idaŵ. a fŵch o rudeur coeth ar penn y wein yndyuot tu ar lle ydoed yz amh^{er}aŵd^{yr} ac owein yn gŵare gŷydbŷyl. **A**chyuarch gŷell aozuc y mackŷy yŵwein. **A**ryuedu o owein yz mackŷy gyuarch gŷell idaŵ ef ac naf kyfarchei yz amheraŵd^{yr} arth^{ur}. **A** gŷybot aŵnaeth arthur panyŵ hynny auedyllyei owein. **A** dywedut ŵꝛth owein. **D**avit ryued gennyt yz mackŷy gyfarch gŷell ytt yz aŵꝛ honn. ef ae kyfarchŷys y minheu gynneu. ac attat titheu ymae y neges ef. **A**c yna y dywaŵt y mackŷy ŵꝛth owein. **A**rglŷyd ae oth gennyat ti ymae gŷeiffon bychein yz amh^{er}aŵdyz ae uackŷyeyt yn kipŷis ac yn kathedrach ac yn blinaŵ dy

vzein. Ac onyt oth gennyat. par yz amh^{er}aúð^{yr} eu góahard. Arglóyd heb yz owein. ti aglywy adyweit y mackóy os da genhyt góahard bynt y ózth vy mranos. Gware dy chware heb ef. Ac yna yd ymchoeles y mackóy tu ae bebyll. Teruynu y gware hónnó a ónaethant. adechzeu arall. Aphan yttoedynt am hann^{er} y gware Ilyma * was Ieuanc coch gobengrych góineu Ilygadaó c hydó f góedy eillaó y varyf yndyuot o pebyll puruelyn. a deló lleó purgoch ar penn ypebyll. apheis o pali melyn ymdanaó yn gyfuch a mein y efceir. góedy y góniaó ac adaued o fidan coch. adóy hoffan am y dzaet o vóckran góyn teneu. Ac ar uchaf yz hoffaneu dóy wintas o gozdwal du amy dzaet. agwaegeu eureit arnadunt. achledyf maóz tróm. tri chanaó l yn y laó. agóein o hydgen coch idaó. a sóch eureit ar y wein yn dyuot tu ar lle yd oed arthur ac owein yn gware góydbóy ll. achyuarch góell idaó. adzóc yd aeth ar owein gyuarch góell idaó. ac ny bu waeth gan arthur no chynt. Y mackóy adyw- aót ózth owein ae oth anuod di y mae mackóy eit yz amheraódyz. yn bzaethu dy vzein. ac yn llad ereill. Ac yn blinaó ereill. Ac os anuod gennyt. adoló c idaó y góahard. Arglóyd heb owein. góahard dy wyz os da gennyt. Gware dy whare heb yz amh^{er}aúð^{yr}. Ac yna yd ymchoeles y mackóy tu ae pebyll. Y gware hónnó a teruynóyt adechzeu arall. Ac ual yd oedynt yn dechzeu y fymut kyntaf ar y gware. Sef y góelynt ruthur y ózthunt pebyll bzychuelyn móyhaf o z a welas neb. adeló eryz oeur arnaó. amaen góerthuaóz ym penn yzeryz. Yndyuot o z pebyll y góelynt vackóy

agballt pybyz uelyn ar y benn yn tec gofgeidic. a llenn o pali glas ymdanao. agoaell eur yny llenn ar yz ysgoyd deheu ida. kyn vzaffet a garanvys milo. a ddy hoffan am y traet o twtneis teneu. Ad dy esgit o gozdwal bzith am y traet. Agbaegeu eur arnadunt. Y gbas yn vonhedigeid y bzit wyneb goyn grudgoch ida. allygeit ma. hebogeid. Ynllao ymackoy ydoed paladyz bazvzithuelyn. Aphenn neoydlif arnao. Ac ar ypaladyz yftondard amlc. Dyuoet aozuc y mackoy ynllidyaoc * angerdaol. athuth ebzyd ganta tu ar lle yd oed arthur yn goare ac owein vch pen yz bydboyll. Ac adnabot a oazugant y vot yn llidiaoc. Achyuarch gwell eiffoes y owein aozuc ef. Adywedut ida rydaruot llad y bzein arbennickaf onadunt. Ac ar ny las onadunt bynt a vzathoyt ac a vzwyt yngymeint ac nadigaon yzvn onadut kychoyynnv y hadaned un gozyt y bzith y dayar. Argloyd heb yz owein goahard dy wyz. Gbare heb ef os mynny. Ac yna y dybaot owein bzith y mackoy. dos ragot ac yn y lle y goelych y vzbydyz galettaf. dyzchaf yz yftondard y vynyd. ac a vynno duo derffit. Ac yna y kerdoyz y mackoy racdao hyt y lle yd oed galettaf y vzbydyz ar y bzein. adyzchael yz yftondard. Ac ual y dyzchefit y kyuoquant bynteu yz abyz yn llidiaoc angerdaol ozaenus. y ellong goynt yneuhadaned ac y vzo y lludet yarnunt. Agbedy kaffel eu hangerd. ac eubudugolyaeth. yn llidyaoc ozaewen^{us} yngytneit y goftygassant yz llaoz ampenn y goyz. awnathoedynt lit agoueileint a chollet udunt kyn no hynny. Penneu rei adygynt. llygeit ereill. achlusteu ereill.

a bŷeicheu ereill. ae kyuodi yz awyz a wneynt. a chynnŷyf maŷ a uu yn yz awyz gan aŷgellwrych y bŷein gozawenus ac eu kogoŷ. a chynnŷyf maŷ arall gan diŷgyzŷein ygŷy. yn eu bŷathu ac yn eu hanau ac yn llad ereill. a chan aruthzet uu gan arthur. a chan owein vch benn yz wydbŷyll klybot y kynnŷyf. **A**phan edzŷyant y klywynt marchawc ar varch erchlas yn dyuot attunt. **P**iŷ enryued a oed ar yuarch yn erchlas. ar vŷeich deheu idaŷ yn purgoch. oc o penn y goeffeu hyt y mynwes yewined y garn yn puruelyn idaŷ. y marchawc yngyweir ae varch oarueu trymyon eŷtronaŷ. **C**ŷonfallt y varch oŷ gozof vlaen idaŷ y vynyd yn ŷyndal purgoch. **A**c oŷ gozof y waeret yn ŷyndal puruelyn. **C**ledyf eurdŷin maŷ unmin ar glun y gŷas. a *gŷein burlas idaŷ newyd a ŷŷch* ar *y wein* o lattŷn yz yŷpaen. gŷregys y cledyf o gozŷŷal ewyrdonic du. a thŷoŷtreu gozŷureit arnaŷ. a gŷaec o aŷgŷin elifant arnaŷ. a ba*laŷc purdu ar y waec. **H**elym eureit arpenn y marchawc. a mein maŷ weirthaŷc gŷyŷthuaŷ yndi. a c ar penn yz helym delŷ llŷŷpart melyn rud. a deu vaenrudgochyon yn y peŷmal ydoed arthur y vilŷ yz kadarnet vei y gallon edzŷch yn wyneb y llŷewpart aghwaethach yn wyneb y milŷ. **C**ŷae ll paladyzlas hirtrŷm yn y laŷ. ac oedŷin y vynyd yn rudgoch. **P**enn y paladyz gan waet y bŷein ac eu pluŷ. **D**yuot a oŷuc y marchawc tu ar llŷ ydoed arthur ac owein vch penn yz wydbŷyll. **A**c adnabot a oŷugant y uot yn lludedic lityaŷc vlin yn dyuot attunt. **T**makŷy a gyuarchawd gŷe ll y arthur ac a dywaŷt vot bŷein owein yn llad y weiŷŷon bychein

ae vackóyeit. **A**c edzych aozuc arthurth^{ur} ar owein. a dywedut. góahard dy vzein. **A**rglóyd heb yz owein góare dy chware. a góare aónaethant. Ymchoelut aozuc y marchaóbc dzachefyn tu ar vzebydyz. ac ny wahardóyt y bzein móy no chynt. a phan yttoedynt góbedy góare talym. **S**ef y klywynt kŷnózyf maóz. a difgyzyein góyz. a chogoz bzein yn dóyn y góyz yn eu nyzth yz awyz ac yn eu hyfcoluaethu rydunt. ac yn eu gollóng yndyfleu yz Ilaóz. **A**c yózth y kynnozyf y góelynt uarchaóbc yn dyuot ar uarch kanweló. ar ureich affeu yz march yn purdu hyt ymynnóes y garn. Y marchaóbc yngyweir ef ae varch o aruev trymleiffon maóz. **G**ónfallt ymdanaó o pali kaeraóbc melyn. a godzeon y gónfallt yn las. **K**ónfallt yuarch yn purdu. ae odzeon yn puruelyn. **A**r glun y mackóy ydoed gledyf hirdzóm trichanaó. a góein oledyz coch yfgythzedic idaó. **A**r góregis o hydgen newydgoch. **A**thioftreu eur amyl arnaó. **A**góaec oafgózn mozuil arnaó. a balaóbc purdu arnaó. * **H**elym eureit ampenn y marchaóbc. a mein saffir rinwedaó. **A**c ar penn yz helyrn. deló Ileo melyngoch. ae dauaó. yn fflamgoch troetued oepenn allan. **A**llygeit rudgochyon góennóynic yn y benn. y marchaóbc yndyuot a phaladyz Ilinon bzas yny laó. a phenn newyd góaetlyt arnaó. a Ilettēmeu aryant yndaó. a chyfarch góell aozuc y mackóy yz amh^{er}aódyz. **A**rglóyd heb ef. neur deró Iad dyuackóyeit ath weiffon bychein a meibon góyzda ynys pzydein. hyt na byd haó. kynnal yz ynys honn byth o hedió allan. **O**wein heb arthur. góahard dy vzein. **G**óare arglóyd heb oóein y gware hónn.

Daruot awnaeth y gware hōnnō adechreu arall. A
 phan yttoedynt ar diwed y gware hōnnō. nachaf y
 klywynt gynnozyf maō. a difgyzyein gōy aruaōc.
 a chogōz bzein ac eu hafgellwrych ynyz awy. ac yn
 gollōng yz arueu yn gyfan yz llaoz. Ac yngollōg y gōy
 armeirch yn dzyllau yz llaoz. Ac yna y gōelynt uarch-
 aōc yar varch olwyn du pennuchel. A phenn y goef
 affeu yz march yn purgoch. Ar vzeich deheu idaō hyt
 ymynwes y garn yn purwyn. Y marchaōc ae uarch
 yn aruaōc o arueu bzychuelynyon. wedy eubzithaō
 a lactōn yz yspae. A chōnfallt ymdanaō ef ac ymdan
 y uarch deu hanner gōynn aphurdu. A godzeon y
 gōnfallt opozfoz eureit. Ac aruchaf y gōnfallt cled-
 yf eurdōzn gloeō trichanaōl. gōzegis y cledyf o eurllin
 melyn. agōaac arnaō o amrant mozuarch purdu. A
 balaōc o eur melyn ar y waec. Helymloyw ampenn
 ymarchaōc o lactōnn melyn. a mein cristal gloeō yndi.
 Ac ar penn yz helym llun ederyn egriff. Amaen
 rinwedaōl yny penn. Paladyz llinwyd palaty z grōn
 yny laō. gōedy y liwaō ac afur * glas. penn newyd
 gōaetlyt ar y paladyz. gōedy y lettēmu ac aryant
 coeth. Adyuot aozuc ymarchaōc ynllidiaōc yz lle
 ydoed arthur adywedut daruot yz bzein lad ydeulu
 a meibon gōyda yz ynys hoñ. Ac erchi idaō peri y
 owein wahard y vzein. Yna yderchis arth^{ur} y owein
 wahard yurein. Ac yna y gōafgōys arth^{ur} ywerin
 eur aoad ar y claoz yny oedynt yn dōst oll. Ac yd
 erchis y owein wers uab reget gostōng y vaner. Ac
 yna ygoftyghōyt ac y tagnouedwyt pob peth. Yna
 y govynnōys ronabōy y Idaōc pōy oed y trywyz kyn-

taf a deuth at owein. y dywedut idaó uot yn llad y
 vein. Ac y dywaót idaóc. góyz oed díóc ganthunt dy-
 uot collet y owein. Kytunbynn idaó achedymdeith-
 on. Selyf uab kynan. garwyn o powys. Agógaón
 gledyfrud. Agózes uab reget. ygó: aarwed y uaner
 yndydkat ac ymlad. Póy heb y ronabóy y tryóyz
 diwethaf a deuthant att arthur. y dywedut idaó ryuot
 y bzein yn llad y wyz. Y góyz gozeu heb yz Idaóc a
 deóraf. a hackraf gantunt golledu arth^{ur} o dim. bla-
 thaon uab mórheth. a róaón pebyz uab deóthach
 wledic. a hyueid unllenn. Ac ar hynny nachaf
 pedwar marchaóc ar hugeint yn dyuot y gan offa
 gylllellwaó. y erchi kygreir y arthur hyt ympenn
 pythewnos amis. Sef awnaeth arthur kyuodi a
 mynet y kymryt kygho: sef ydaeth tu ar lle ydoed
 gó: pen grych góineu maó: rynaó: y ó:thaó. ac yno
 dóyn y gygho:wyz attaó.

Betwin escob. agóarthegyt uab kaó. a march.
 uab meirchaón. a chradaóc ureichuras. a góalchmei
 uab góyar. ac edy: uab nud. a róaón pebyz uab de-
 o:thach wledic. a riogan uab b:enhí Iwerdon. a
 góenvynnwyn uab naf * Howel uab emy: llydaó.
 Góilim uab róyf freinc. a danet ^{ab}. oth. a gozeu cuf-
 tennin. a mabon ^{ab} mod:ón. a pheredur palady: hir.
 A heneidón llen. a thó:ch. m^{ab}. perif. Werth ^{ab}.
 kadarn. a gob:ó. m^{ab}. echel uo:rdóyt twyll. góeir m^{ab}.
 góestel. ac adóy uab góereint. Dy:stan mab talluch.
 Mo:yen manaóc. granwen mab lly: a llacheu mab
 arthur. a llá:uroded uaryfaóc. achadó: iarll kernyó.
 Mo:uran eil tegit. Aryaó: eil mo:gant. a dyuy: uab

alun dyuet. gŵyr gwalstot ieithoed. Adaon mab tel-
 yeffin. a Hara uab kafnat wledic. **A** ffludur fflam.
 agreidyal gall dofyd. Gilbert mab katgyffro. Menŵ
 mab teirgŵaed. gyathmŵl wledic. **H**abŵda uab karad-
 aŵc vreichuras. Gildas mab kaŵ. karieith mab feidi.
 a Hlawer owyŵ Ilychlyn a denmarck. a Hlawer owyŵ
 groec y gyt ac ŵynt. **A** digawŵn olu a deuth yŵ kyg-
 hoz hŵnnŵ. **I**daŵc heb y ronabŵy. **P**ŵy y gŵŵ gŵineu
 y deuthpŵyt attawŵ gynneu. **R**un uab maelgŵn gŵyned
 gŵŵ y mae o vŵeint idaŵ dyuot paŵp y ymgyghoz ac
 ef. **P**a achawŵs y ducpŵyt gŵas ky ieuanghet ygkyg-
 hoz gŵŵŵ kyvurd arrei racko. mal kadyzieith mab
 faidi. ŵath nat oed ym pŵydein gŵŵ ŵardarch y gyghoz
 noc ef. **A**c ar hŵny nachaf ueird yndyuot y datkanv
 kerd y arthur. ac nyt oed dyn a adnapei y gerd honno.
 namyn kadyzieith ehun. eithyŵ yuot ynuolyant y
 arth^{ur}. **A**c ar hynny nachaf pedeir affen arugeint ac
 eupynneu oeur ac aryant yndyuot. agŵŵ Hudedic vlin
 ygyt a phobun ohonunt yndŵyn teyŵngget y arthur
 o ynyffed groec. Yna yderchis kadyzieith mab faidi
 rodi kygreir y ofla gyllellwawŵ hyt ympenn pythew-
 nos a mis. a rodi yŵ affennoed *. a dathoed ar teyŵngget
 yŵ beird. ac a oed arnunt yn lle gobyŵ ymaros. **A**c
 ynoet y gygreir talu eu kanu udunt. **A**c ar hynny
 y trigywyt. **R**onabŵy heb **I**daŵc ponyt cam gwar-
 auun yŵ gŵas ieuanc a rodei gyghoz kyhelaethet
 ahŵnn vynet ygkyghoz y arglŵyd. **A**c yna y kyuodes
 kei ac y dywaŵt. pŵy bynnac a vynno kanlyn arthur.
 bit heno yghernyŵ gyt ac ef. **A**c ar nys mynno. bit
 yn erbyn arthur hyt ynoet y gygreir. **A**c rac meint y

kynnóŕŕf hónnó deffroi a oꝛuc ronabŕy. **A** phan deffroes ydoed ar groen ydinawet melyn. gŕedy rygyfcu o honaŕ teir nos athŕi dieu. **A**ryſtoꝛya honn aelwir bŕeidwyt ronabŕy. **A**llyma yŕ achaŕs naŕyŕ neb y vŕeidwyt. na bard na chyfarwyd heb lyuyŕ. o achaŕs y geniuer **Ilíŕ** a oed ar ymerch a hynny o Amrauel liw odidaŕc ac ar yŕaruev ac eu kyweirdebeu. **A**c ar y Penneu gŕerthuaŕŕ armein rinwedaŕl. .

Owein and Lunet.

Vamheraódyz arthur oed yg kaer Ilion ar wyfc. Sef yd oed yn eisted diwarnávt yny yftauell. ac y gyt ac ef owein uab uryen. a chynon uab clydno. a chei uab kyner. A góenhwyuar ae lláuozyonyon yn góniaó óth ffenest°. A chyt dywettit uot pozthaó ar lys arthur. nyt oed yz vn. Glewlóyt gauaelaó oed yno hagen ar ureint pozthaó y aruoll ysp aphellennigyon. ac y dechzeu euhantrydedu. ac y uenegi moes y lllys ae deuaóvt udunt. yz neb adlyvei vynet yz neuad neu yz yftauell oe venegi idaó. Yz neb adlyvei letty oe venegi idaó. Ac ymperued lláó yz yftauell ydoed yz amheraódyz arth^{ur} yneisted. ar demyl oirvzwyn a llenn o bali melyngoch ydanaó a gobennyd ae dud-et o bali coch dan penn y elin. Ar hynny y dywawt arthur. Hawayz pei nam goganeóch heb ef mi a gyf-kón tra uewn ynaros vy móyt. ac ymdidan ae llóch chóitheu. a chymryt ysteneit o ved a golóythoſon y gan gei. Achyfcu a oꝛuc yz amheraódyz. A gofyn a oꝛuc kynon uab klydno y gei yz hynn a adawſſei arthur udunt. Minneu a vynnaf yz ymdidan da aedewit y minneu heb y kei. Hā wr heb y kynon teckaf yó itti wneuth^{ur}

edewit arthur yngyntaf. Ac odyne yz ymdidan gozeu awypom ninneu ni ae dywedon itti. Wynet aozuc kei yz gegin. ac yz vedgeII. adyuot ac ysteneit o ved gantaó. Ac agozvlóch eur. Ac alloneit y dóin o vereu. a golóython arnadunt. Achymryt y golóython awnaethant. adechzeu yvet y med. Weithon heb y kei chwitheu bieu talu y minneu uy ymdidan. Kynon heb yz owein tal y ymdidan y gei. Dioer heb y kynon hyn gó1 byt agwell ymdidanó1 no mi. a móy a *welcist* o betheu odidaó. tal di y ymdidan y gei. Dechzeu di heb yz oweī * o1 hynn odidockaf a wpych. Mi a wnaf heb y kynon. Damyn vn mab mam a that oedón i. a dzythyll oedón. amaó1 oed vy ryvic. Ac ny thybygón yny byt aozffeī arnaf o neb ryó gamhó1. Agóedy daruot im gozuot ar bob camhó1 o1 a oed yn vn wlat ami. Yngyweráo awneuthum a cherdet eithauoed byt a diffeithwch. Ac yn y diwed. Ac yn y diwed dywannu aóneuthum ar yglynn teckaf yny byt. agóyd gogyfuch yndaó. Ac avó regedaó oed ar hyt yglynn. a ffozd gan ystlys yz auon. acherdet y ffozd awneuthum hyt hanner dyd. Ar parth arall a gerdeis hyt p1yt naón. Ac yna ydeuthum y uaes maó. Ac yn nibenn y maes yd oed Kaer uaó1 lyw-ychedic. agóeilgi yngyuagos yz gaer. a pharth ar gaer ydeuthum. Ac nachaf y góelón deu was pengrych velyn. a ractal eur am penn pop un o honunt. a pheis o bali melyn am bop un onadunt. Agóaegeu eur am vynygleu eu traet yn eu traet. Abóa o asgó1n eliphant yn lláo pob un o nadunt. Ac eu llinyneu o ieu hyd. ae faetheu ac eu pelydyz o asgó1n mozuil.

gŵedy eu hafgellu acadaned pabŷn. A phenneu eur ar y pelydyz. **A** chyllleill a llafneu eur udunt. **A**c eu karneu o asgŵzn mozuil yn nodeu udunt. **A**c ŷynteu yn faethu eu kyllleill. A rynnawd y ŷythunt ygŵelŷn wr penngrych melyn yny dewred. A e uaryf ynnewyd eillaŷ. **A** pheis a mantell o pali melyn ymdanaŷ. A c yfnoden o eurllin ympenn y uantell. A dŷy wintas o gozdwal bŷith am y dŷaet. a deu gnep o eur yn eu kaeu. **A** phan y gŵeleif i euo. dyneffau a wneuthum attaŷ. A chyfarch gŵell awneuthum idaŷ. **A**c rac dahet y wybot ef. kynt y kyuarchaŷd ef well ymi. no miui idaŷ ef. **A** dyuot gyt ami a oꝛuc parth ar gaer. **A**c nyt oed gyuanhed yny gaer. namyn a oed yn vn neuad. A c yno ydoed pedeir moꝛŷyn ar hugeint. yn gŷniaŷ pali ŷyth ffenestyz. **A** hynn a dywedaf ytti gei vot * yntebic gennyf bot yntegach yz hacraf onadunt hwy noz voꝛwyn deckaf a weleif tŷ eiryŷoet yn ynys pŷydein. **V**z an hardaf onadunt. hardach oed no gŷbenhŷyuar gŷzeic arthur pan uu hardaf eiryŷoet duŷ nadolic. neu duŷ paŷc ŷyth offeren. A chyuodi a oꝛugant ragof. a chwech onadunt agymerth uy march ac amdiarchenwys inneu. A chwech ereill onadunt agymerth vy arueu ac ae golchaffant y myŷn rol yny yttoedynt gynwynet ar dim gŷynnaf. **A**r trydyd chwech onadunt adodaffant llieineu ar ybyzdeu. ac a arlŷydaffant vŷyt. **A**r pedwyzyd chwech adiodaffant vy lludeticwifc. adodi gŷiŷc arall amdanaf. nyt amgen. crys a llabŷdyz oꝛ bliant. **A** pheis a ŷŷcot a mantell o bali melyn. a gozffoys llydan yny vantell. **A** thynnu gobennydyeu

amhyl a thudedeu oꝛ bliant coch udunt. y danam ac yn kylch. **A**c eisted a oꝛugam yna. **A**r chwech onadunt a gym berth vy march ae goꝛugant yndiwall oe holl yftarn. yngyftall ar yfweineit goꝛeu ynynys prydein. **A**c ar hynny nachaf gaꝛgeu aryant a doꝛfyꝛ y ymolchi yndunt. a thyꝛeleu oꝛvliant gꝛyꝛd. a rei gwynnyon. ac ymolchi a oꝛugam. a mynet y eisted yꝛ bꝛd a oꝛuc y gꝛ gynneu. a minneu yn neffaf idaꝛ argꝛaged oll is vy llaf inneu. eithyꝛ y rei oedyn gwaffanaethu. **A**c aryant oed y bꝛd. a bliant oed lieineu y bꝛd. **A**c nyt oed un llestyꝛ yn gwaffanaethu y bꝛd namyn eur neu aryant. neu vueli. **A**n bꝛyt a deuth in. a diheu oed iti gei. naweleis i eirmoet bꝛyt na llynn ny welon yno y gyffelyp. **E**ithyꝛ bot yn well kyweirdeb y bꝛyt ar llynn a weleis i yno noc yn lle arall eiryoet. **A**bꝛytta a oꝛugam hyt am hanner bꝛyt. **A**c ny dywat nar gꝛ nac vn oꝛ moꝛnyon vn geir gꝛthyf i hyt yna. **A**phan uu debic gan y gꝛ bot yn well gennyf ymdidan no bꝛyta. **A**moꝛyn a oꝛuc ami pa ryꝛ gꝛ oedon. **A**dyꝛedut a oꝛugum inneu bot ynda gennyf i kaffel a ymdidanei ami. **A**c nat oed yny * llys bei kymeint ac eu dꝛycket ymdidan dynyon. **H**a unbenn heb y gꝛ. ni a ymdidanem athi. ony bei lesteir ar dy vꝛyt. **A**c weithon ni a ymdidanon athi. **A**c yna y menegeis i yꝛ gꝛ pꝛy oedon. ar kerdet oed arnaf. **A**dyꝛwedut vy mot yn keiffaꝛ a oꝛffei arnaf. neu vinneu a oꝛffei ar baꝛp. **A**c yna edꝛych a oꝛuc y gꝛ arnafi a gowenu. a dyꝛwedut gꝛthyf. bei na thybyckon. dyuot goꝛmod o ovut itt. mi a uanagon itt yꝛ hynn ydwyt yny geiffaꝛ. **A**c chymryt tristit agoueileint awneuthum ynof am

hynny. Ac adnabot a wnaeth y gŵr arnaf hynny. a dywedut ōrthyf. kanys gŵell yŵ gennytti heb ef: menegi o honaf i ytti dy afls noth les mi ae managaf itt. kŵfc yma heno heb ef. a chyuoŵ yn uoŵe y uynyd: a chymer y ffozd ydwyŵ ar hyt y dyffrynn uchot. yny delych yŵ koet ydoethoŵt trŵydaŵ. **A**c ynrynaŵd yn y coet ef agyferuyd gwahanffoŵd athi. ar y tu deheu itt a cherda arhyt honno. yny delych y lannerch uaŵr o uaes. agoŵfed ymperved y llannerch. **A** gŵr du maŵr a wely ym penn yŵ oŵfed. ny bo llei odim no deuwr owyŵ y byt hŵnn. Ac untroet yŵfyd idaŵ. ac un llygat ygknewillyn y tal. a ffonn yŵfyd idaŵ ohayarn. a diheu yŵ itti nat oes deuwr yny byt nychaffo eu llywyth yn y ffonn. **A**c nyt gŵr anhegar ef. gŵr hazyŵ yŵ ynteu. ac wtwart yŵ ar y koet hŵnnŵ. Athi a wely mil oanniueileit gŵyllt ynpozi yny gylch. agofyn jdaŵ ffoŵd y uynet oŵ llannerch. ac ynteu a vyd gŵrthgroch ōrthyt ti. ac ef a vennyc ffoŵd itti ual y keffych yŵ hynn ageiffy. **A** hir uu gennyfi y nos honno. ar boze trānoeth kyfodi a oŵrugum agŵisgaŵ amdanaf. ac yŵcynnu ar vy march. a cherdet ragof arhyt y dyffrynn yŵ coet. **A**c yŵ wahanffoŵd a venegis y gŵr y deuthum hyt y llannerch. a phan deuthum yno. hoffach oed gennyf a welŵn yno oanniueileit gŵyllt. no * thzi chymeint ac y dywaŵt y gŵr. **A**r gŵr du a oed yno yneifed ym penn yŵ oŵfed. Maŵr ydywaŵt y gŵr i mi y vot ef. mŵy o lawer oed ef no hynny. Ar ffonn hayarn a dywedaffeŵi y gŵr y mi uot llywyth deuwr yndi. **D**yŵpys oed gennyfi gei uot llywyth pedwar milŵr yndi. a honno oed ynllaŵ y gŵr du. ac nydywedeŵi ynteu

62thyi. namyn g62thgloched. **A** gofyn a wneuthum
 ida6. pa vedyant oed ida6. ar y2 aniuieileit hynny. **Q**i
 aedangoffaf itti dyn bychan heb ef. **A**chymryt y
 ffonn yny la6. a thara6 kar6 ahi dy2na6t ma62. **Y**ny
 ryd ynteu v2euarat ma62. ac 62th y v2eфарat ef y doeth
 o aniuieileit. yny yttoedynt gynamlet ar fy2 yny2 awy2.
Ac yny oed gyfyg ymi feuyll yny llannerch ygyt ac
 6ynt. a hynny o feirff ag6iberot. ac amryuael aniuieil-
 eit. **A**c ed2ych aozuc ynteu ar nadunt h6y. ac erchi
 udunt vynet y bo2i. ac est6ng eu penneu aozugant
 6ynteu. acadoli ida6 ef. val g6y2 g6areda6c y eu
 hargl6yd. **A**c yna y dywa6t y g62 du 62thyf. a wely di
 dyn bychan y medyant yffyd ymi ar y2 aniuieileit
 hynn. **A**c yna gofyn ffozd a6neuthum ida6. agar6 uu
 ynteu. ac eiffoes gofyn aozuc ef ymi pa le y mynn6n
 vynet. a dywedut aozugum ida6 py ry6 62 oed6n. a
 phy beth ageiff6n. amenegi aozuc ynteu ymi. Kymer
 heb ynteu y ffozd y tal y llannerch. a cherda y erbyn
 y2 allt ucho2 yny delych oe pheñ. ac odyne ti awely
 ystrat megys dyffrynn ma62. **A**c ymperued y2 ystrat
 ti awely p2enn ma62. aglassach y6 y v2ic no2 ffenytwyd
 glassaf. ac ydan y p2enn h6nn6 ymae ffynna6n. **A**c
 yn ymyl y ffynna6n y mae llech varmoz. ac ar y llech
 y mae ka6c aryant 62th gad6yn aryant. mal na ellir
 eu g6ahanu. A chymer y ka6c a b626 ga6geit o2 d6fy2
 am benn y llech. **A**c yna ti agly6y d62yf ma62. a thi
 a tebygy ergrynu y nef ar dayar gan y t62yf. **A**c
 yn * ol y t626f y da6 kawat adoer. ac abreid vyd itti
 y diodef hi yn vy6. a chenllysc vyd y ga6at. ac ynol y
 ga6at hinon a vyd. **A**c ny byd un dalen ar yp2eñ ny

darffo yz gawat eudwyn. ac ar hynny y dað kaðat o adar. a difgynnu ar y pænn a ðnant. **A**c ny chlyweift eiryøet yth wlat dy hun kerd kyftal ac aganant. **A** phan vo digrifaf gennyt gerd yz adar. **T**i aglywy duchan. a chwynuan yn dyuot ar hyt y dyffrynn tu ac attat. **A**c ar hynny ti awely varchaðc ar varch purdu. a gwiðc o bali purdu ymdanað. ac yftondard o vliant purdu ar y waec. **A**thgyzchu a wna yngyntaf y gallo. **O** ffoy di racdað. ef ath oziwed. **O**s arhoy ditheu euo. a thi yn uarchaðc. ef ath edeu yn bedestyz. ac ony cheffy di yno ofut. nyt reit itti amofyn gofut tra vych vyð. **A**chymryt y ffozd aozugum hyt pan deuthum y benn yz allt. ac odyno y gðeløn mal y managyffeï y gwi du ymi. ac y ymyl y pæñ ydeuthum. **A**r ffynnaðñ aweløn dan y pænn. ar llech uarmoꝝ yn y hymyl. arkaðc aryant ðzth y gadwyn. a chymryt y kaðc awneuthum. a bwið kaðgeit oziðfyz ampeñ y llech. ac ar hynny nachaf y twiðf yndyuot yn vwy yn da noc y dywedaffeï y gwi du im. **A**c ynol y twiðf y gawat. adiheuoed gennyfi gei. na dihangei nady nallðdyn yn vyð ozi aoziwedeï y gaðat allan. **K**any ozi fafei vn genllyfgen ohonei. nac yz croen nac yz kic nny hatalyei yz a fwiðrn. ac ymchoelut pedzein uy march ar y gaðat awneuthum. adodi fwiðch vyntaryan. ar penn vy march ae vwiðg. a dodi y baryflen ar vym penn vy hum. ac uelly poꝝthi y gawat. **A** phan edzycheis ar y pænn. nyt oed un dalen arnað. ac yna yd hinones. ac ar hynny nachaf yz adar yndifgynnu ar y pænn. ac yn kanu. **A** hyspys yð gennyfi gei. na chynt na gwiðedy na chiglefi kerd kyftal [633] a hon-

no eiryoet. **A**phan oed digrifaf gennyf gwarandað ar yz adar. nachaf tuchan yn dyuot ar hyt y dyffryn yn dyuot parth ac attaf. ac yndywedut 6zthyf. **A** varchaðc heb ef beth ahut ti ymi. padzðc digoneis inheu yt-ti pan wnelut titheu ymi. ac ym kyf byth awnaeth-oft hedið. **P**ony wydut ti nat edewis ygawat hedið nadyndyn yn vyð ymkyfoeth oz agauaf all-an. **A**c ar hynny nachaf uarchaðc ar varch purdu. a gðisc o bali purdu ymdanað. ac arwyd ovliant purdu ymdanað. **A**c ymgyzchu aozugam. **A**chyn beidzut hynny. ny bu hir ynymbyzrywyt i. **A**c yna doddi aozuc ymarchaðc arlløst y waeð dzø y avðyn ffrøyn vy march. ðc ymdeith ydæth ar deu varch gantað. am adað ynneu yno. **D**y wnaeth ygðz ymdanaf i o vaðzed. kymeint am karcharu. **D**yt yf-peilðys ynteu vi. **A**dyuot aozugum inneu dzachef-en y ffozd ydeuthum gynt. **A**phan deuthum yz llannerch ydoed ygðz du yndi. ðm kyffes adygaf itti gei. mae ryued na thodeis ynllynn taðd rac kewilyd. gan agefeis owattwar gan ygðzdu. **A**c yz gaer ybuaffðn ynos gynt. ydeuthum ynos honno. **A**llawenach uuwyt 6zthyf y nos hðno. noz nos gynt. a gðell ym pozthet. ar ymdidan a vynnðn gan wyz achan wraged agaffðnn. **A**c ny chaffðn i neb agyzbøyllei 6zthyf i dim am vyz kyzch yz ffynnaðn. **D**ys kyzbøylleis ynneu 6zth neb. **A**c yno y bum y nos honno. **A**phan gyfodeis y vynyð y boze trannoeth. ydoed balffrei gðineudu. amygen burgoch idað kyngochet arkenn yn baraðt gðedy y ystarnu yn gywei. a gðedy gðisgað vy arueu. **A**c adað vy mendyth yno. adyuot hyt vy

Pys vy hun. **A**r march hōnnó ymae gennyfi etto yn
 yz ystauell racko. **A**c yrof aduó gei naf rodón i euo
 ettwa yz y palffrei gozeu ynynys pzydein. **A**duó a
 wyz gei nac adeuaóð * dyn arnaó ehun chōvedyl veth-
 edigäch no hōnn eiryóet. **A**c eissoes rac odidocket
 gennyfi. nachiglef eirmoet na chynt. nac gōvedy a
 wypei dim yózth y chōvedyl hōnn. namyn hynny. **A**
 bot defnyd y chōvedyl hōnn ygkyfoeth yz amheraó-
 dyz arthur heb dywanu neb arnaó. **H**a wyz heb
 yz owein ponyt oed da mynet y geifaó dywanu ar
 ylle hōnnó. **M**ynnllaó vygkyfeillt heb ykei. myn-
 ych ydywedut ar dy dauaóðt yz hynny peth nyf gōnelut
 ar dy weithzet. **D**uó a wyz heb ygwenhōyfar ys oed
 gōell dygroggi di gei. no dywedut ymadzaóð moz
 warthaedic a hōnnó ózth óz mal owein. **M**ynllaó vyg
 kyfeillt wreicda heb y kei. nyt móy o volyant y owein
 a dywedeift di. no minneu. **A**c ar hynny deffroi a
 oꝛuc arthur. agofyn agyfgassei hayach. **D**o arglōyd
 heb yz owein dalym. **A**e amfer ynni ~~vynet~~ vynet yz
 byzdeu. **A**mfer. arglōyd heb yz owein. **A**c yna
 kanu koꝛn ymolchi awnaethpōyt. **A**mynet awnaeth
 yz amheraódyz ae deulu oðl y vōytta. **A**gōvedy daruot
 bōytta. diffan a oꝛuc owein ymdeith. **A**dyuot y letty
 a pharattoi y varch ae arueu a oꝛuc.

APhan welas ef y dyd dzannoeth. gōisgaó y
 arueu a oꝛuc. **A**c ysgynnu ar y uarch. **A**cherdet
 racdaó a oꝛuc eithafoed byt. **A**diffeith vynyded.
 ac yn y diwed y dywanaóð ar y glynn a uanagassei
 gynon idaó. ual ygōydyat yn hyspyf panyó hōnnó oed.
Acherdet a oꝛuc ar hyt y glynn gan yftlys yz auó.

Ar parth arall y₂ auon y kerdaðd nny doeth y₂ dyff-
rynn. **A**r dyffrynn agerdaðd nny welei y gaer. **A**
pharth ar gaer y deuth. **S**ef y gðelei y gðeifon yn
faethu eu kylleill yn y lle y gðelfei gynon. **A**r gðe
melyn bieuoed y gaer ynfeuyll ger eu llab. **A**phan
yttoed owein yn mynnv kyuarch gðeill y₂ gðe melyn.
kyuarch gðeill aozuc y gðe y owein. a dyuot nny
vlaen parth ar gaer. ac ef awelei yftauell nny gaer.
Aphan deuth y₂ yftauell ef awelei y mozynyon yn
gðnyað * pali y myðn kadeireu eureit. **A**hoffach o
lawer oed gan owein e tecket. ac euhardet. noc y
dywaðt kynon idað. **A**chyfodi a wnaethant y waffan-
aethu owein mal y gðaffanaethaffynt gynon. **A**hoffach
vu gā owein y bozthant. no chan gynon. ac am han-
ner bðytta amofyn aozuc y gðe melyn ac owein. py
gerdet oed arnað. **A**c y dywaðt owein gðbyl oe gerd-
et idað. ac y ymgeiffað ar marchaðc yffyd yn gðar-
chadð y ffynnaðnn y mynnðn vy mot. a gowenu aozuc
y gðe melyn. a bot yn anhaðd gantað menegi y owein
y kerdet hðnnð. mal y bu anhaðd gantað y uenegi y
gynon. ac eiffoes menegi aozuc y owein gðbyl y gðth
hynny. ac y gyfgu yd aethant. ar boze dðannoeth y
bu baraðt march owein gan y mozynyon. **A**cherdet
aozuc owein racdað nny deuth y₂ llannerch yd oed y
gðe du yndi. a hoffach uu gan owein meint y gðe du
no chan gynon. a gofyn ffozd aozuc owein y₂ gðe du.
ac ynteu ae menegis. a cherdet aozuc owein y ffozd
ual kynon. nny doeth yn ymyl y pðenn glas. **A**c ef
awelei y ffynnaðn. ar llech yn ymyl y ffynnaðn. ar
kaðc erni. a chymryt y kaðc aozuc owein abðe kað-

geit oꝛ dōfyꝛ ar y llech. **A**c ar hynny nachaf y tōꝛyf. ac yn ol y tōꝛyf y gaſat. **M**ōy olawer noc ydywedafei gynon oedynt. **A**gōedy ygaſat goleuhau a oꝛuc yꝛ awyꝛ. **A**phan edꝛychaōd owein ar y ꝛienn. nyt oed vn dalen arnaō. Ac ar h̄ny nachaf yꝛ adar yn diſgynnu ar y ꝛeñ ac ynkanu. **A**phan oed digrifaf gan owein gerd yꝛ adar. ef awelei varchaōc ȳ dyuot arhyt y dyffryn. **A**e erbynnyeit a oꝛuc owein. ac ymwan ac ef yndꝛut. **A** thoꝛi ydeu baladyꝛ a oꝛugant. **A** diſpeilaō deu gledyf awnaethant. ac ymgyfogi. **A**c ar hynny owein adꝛewis dꝛynaōt ar ymarchaōc trōy y helym. ar pennffestin. ar penngōch ꝛōꝛqōin. **A** thꝛōy y kroen ar kig ar aſgōꝛn. yny glōyfaōd ar yꝛ emenyd. **A**c yna adnabot a oꝛuc ymarchaōc duaōc ry gaffel dyꝛ*naōt agheuaōl o honaō. **A**c ymchoelut ꝛeñ y varch a oꝛuc affo. **A**e ymlit a oꝛuc owein. Ac nyt ymgaffei owein ae vaedu ar cledyf. nyt oed bell idaō ynteu. **A**c ar hynny owein awelei gaer uaōꝛ lywchedic. **A**c y ꝛoꝛth y gaer ydeuthant. ac ellōng ymarchaōc duaōc aōnaethꝛōyt ymyōn. ac ellōng doꝛ dyꝛchauat awnaethꝛōyt ar owein. **A** honno ae medꝛaōd odis y ꝛardōgyl y kyfrōy yny doꝛres ymarch yn deu hanner trōydaō a thꝛoelleu yꝛ yſparduneu gan yfodleu owein. ac yny gerda ydoꝛ hyt y llaōꝛ. a thꝛoelleu yꝛ yſparduneu a dꝛyll y march y maes. **A**c owein yꝛōng ydōydoꝛ ardꝛyll arall yꝛ march. **A**rdoꝛ ymyōn a gaewyt ual na allei owein vynet o dꝛyno. **A**c yg kyfyg gyghoꝛ ydoed owein. ac ual ydoed owein uelly. ſef y gōelei trōy gyffōllt ydoꝛ heol gyfarōyneb ac ef. ac yſtret o tei o bop tu yꝛ heol. **A**c awelei

moꝛðyn benngrech uelen aractal eur am yphenn. a góisc o bali melyn ymdanei. a dðy wintaf o goꝛdwal bꝛith am y thꝛaet. **A**c yndyuot yꝛ poꝛth. ac erchi agozi aozuc. **D**uó awyꝛ unbennes heb yꝛ owein na ellir agozi ytti o dyma. mðy noc y gellyditheu waret yminneu odyne. **D**uó awyꝛ heb y uoꝛðyn oed dyhed maðꝛ na ellit gðaret itti. ac oed iaðñ y wreic wneuthur da ytti. **D**uó awyꝛ na weleis i eirmoet waf well no thidi ðꝛth wreic. **O** bei gares itt goꝛeu kar gðreic oedut. **O** bei oꝛderch itt goꝛeu goꝛderch oedut. ac ðꝛth hynny heb hi yꝛ hynn aallaf i o waret itti mi aegðnaf. **H**ðde di y votróy honn a dot am dy vys. a dot y maen hðnn y myðñ dylað. a chae dy dðzn am y maen. a thꝛa gudyych ti euo euo ath gud ditheu. **A**phan hambðyflont hðy oꝛ lleon y deuant ðy yth gyꝛchu di yth dihennydyað am ygðꝛ. **A**gðedy na welont hðy dydi dꝛðc vyd gantunt. a minneu a vydaf ar yꝛ esgynuaen racko yth aros di. **A**thydi amgðely i. kany welðyfi dydi. a dyꝛet titheu adot dylað ar penn * vy ysgðyd i. **A**c yna ygðybydaf i dy dyfot titheu attaf fi. **A**r ffoꝛd ydelðyfi odyne dyꝛet titheu gyt a mi. ac ar hynny mynet aozuc odyne y ðꝛth owein. ac owein awnaeth aerchis y voꝛðyn idað oðl. ac ar hynny y deuth ygðyꝛ oꝛ llys y geifað owein oe dihenydu. **A**phan deuthant y geiffað. ny welfant dim namyn hanner y march. **A**dꝛðc ydaeth arnunt hynny. a difflanu oaruc owein oc eu plith. a dyuot att y voꝛðyn. adodi y lað ar y hyfgðyd. a chychðyn aozuc hitheu racdi. ac owein y gyt ahi ynydeuthant y drðf lløft uaðꝛ deledið. ac agozi y lløft aozuc

y vorþyn. adyuot y myþn. achaeu y llofft aozugant. Ac edrych ar hyt y lloft aozuc owein. ac nyt oed yny llofft un hoel heb y lliwaþ a lliþ gwerthuaþ. Ac nyt oed un ystyllen heb delþ eurent arnei yn amryual. Achynnu tan glo aozuc y vorþyn. achymryt kaþc aryant aozuc hi adþfyz yndaþ. athþel o vliant gþynn ar y hyfgþyd. a rodi dþfyz y ymolchi aozuc y owein. Adodi bþrd aryant gozeurent rac y vronn. abliant melyn yn llein arnaþ. Adyuot ae ginyaþ idaþ. Adiheu oed gan owein. na welþei eiryot neb ryþ vþyt. ny weþei yno digaþn o honaþ. eithyz bot yn well kyweirdeb ybþyt aweþei yno. noc yn lle arall eiryot. Ac ny welas eiryot lle kyn amlet anrec odidaþc ovþyt a llynn ac yno. Ac nyt oed vn llestyz yn gþaffanaethu arnaþ. namyn llestri aryant neu eur. abþytta ac yuet aozuc owein yny oed pzyt naþn hir. Ac ar hynny nachaf y clywynt diafþedein yn y gaer. Agofyn aozuc owein yz uorþyn py weidi yþ hþnn. Dodi oleþ ary gþrda bieu bieu y gaer heb y uorþyn. ac y gyfgy ydaeth owein. agþiþ oed y arthur dahet y gþely a þnaeth y uorþyn idaþ. o yfgarlat a gra a phali a fyndal a bliant. Ac am hanner nos y clywynt diafþedein girat. Py diafþedein yþ hþnn weithon heb yz owein. Y gþrda bieu y gaer yf*fyd uarþ yz aþz honn heb y vorþyn. Ac am rynnawd oz dyd. y clywynt diafþedein agþeidi. anueitraþl eu meint. Agofyn aozuc owein yz uorþyn pa yfstyr yfþyd yz gþeidi hþnn. Mynet a chozff y gþrda bieu y gaer y gaer yz lann. achyuodi aozuc owein y vynyd a gþifgaþ ymdanaþ. Ac agozþ ffenestyz ar y llofft. ac

edzych parth ar gaer. ac ny welei nac ymyl nac eithaf yz lluoed yn llawni yz heolyd. a hynny yn llawn aruaoc. agwaged llawer ygyt ac wynt ar ueirch ac ar traet. a chzefydwyz y dinas oll ynkanu. **A**c ef atebygei owein bot yz awyz yn edzinao rac meint y gweidi ar utkyznn. ar crefydwyz ynkanu **A**c ymperued y lluhonnó ef yz eloz. allenn o vliant gwynn arnei. aphyft kóyz yn llafgi yn amyl yn y chylch ac nyt oed vndyn dan yz eloz lai no baron kyuoethaoc. **A** diheu oed gan owein nawelfei eiryoet niuer kyhardet a honnó o bali a feric a fyndal. **A**c ar ol y lluhonnó y gwelei ef gweic velen aegballt dzos ydóy ysgóyd. ac agbaet brió amyl yn y bzigeu. a góisc o bali melyn ymdanei gwedy yróygaó. a dóy wintas o gozdwal baith amy thraet. **A**ryued oed na bei yffic penneu y byffed rac dyckynet y maedei y dóylaó ygyt. ahyfpys oed gan owein nawelfei ef eiryoet gweic kymryt a hi beytuei ar y ffuryf iaón. ac uch oed ydiafpat. nóc a oed o dyn a chozn yny llw. a phann welas ef y wreic ennynu a ónaeth oe charyat yny oed gyflaón pop llwynaó. **A**gofyn a ozuc owein yz uozóyn póy oed ywreic. **D**uó a wyz heb y uozóyn gweic y gellir dywedut idi y bot yn deckaf oz gwaged. ac yn diweiraf. ac yn haelaf. ac yn doethaf. ac yn vonhedickaf. vy arglóydes i yó honn racko. a iarlls y ffynnaón y gelwir gweic y gó a * ledeift di doe. **D**uó a wyz heb yz owein arnaf. mae móyhaf gweic agarafi yó hi. **D**uó a wyz heb y uozóyn nachar hi dydi nabychydic nadim. **A**c ar hynny kyuodi a ozuc y uozóyn achynneu tan

glo. a llanó crochan odófyz ae dodi y dóymaó. a chymryt túel ovliant góyñ aedodi am vynógyl owein. a chymryt gozflóch o afcózn eliphant. a chaóe aryant. ae lanó ozdófyz tóym. agolchi peñ owein. ac odyndy agozi pzenuol athynnu ełlyn. ae charn o a fgozn eliphant. **A** deu ganaól eureit ar yz ełlyn. **A**c eillaó y uaraf aozuc a fychu y benn ae vynógyl ar túel. ac odyndy dyrchafel aozuc y uozóyn rac bzonn owein. a dyuot ae ginyaó idaó. a diheu oed gan owein. na chafas eiryóet kinyaó kyftal ahonno nadiwallach y wafanaeth. **A** góedy daruot idaó y ginyaó. kyweiryáo aozuc y uozóyn y góely. **D**os yma heb hi y gyfscu a minneu aaf yozderchu itti. a mynet aozuc owein y gyfsgu. a chaeu dazs y llófft aozuc y vozóyn a mynet a mynet parth ar gaer. a phandeuht yno nyt oed yno namyn trifyt a goual. **A**r iarllés ehun ynyz yftauell heb diodef góelet dyn rac trifyt. a dyuot aozuc lunet attei a chyuarth góell idi. ac nyf attebaó d yz iarllés. a blyghau aozuc y uozóyn adywetut ózthi. **P**y deró ytti pzyt nat attep|pych y neb hedió. **L**unet heb yz iarllés py wyneb yffyd arnat ti. pzyt na delut y edzych y gofut auu arnaf i. ac a oed itti. ac yf góneuthum i dy ti y gyfoethaóe. **A**c a oed kam itti. na delut y edzych y gofut auu arnaf i. ac oed kam itti hynny. **D**ioer heb y lunet. ny thebygó n i na bei well dy fynóyz di noc ymae. **O**ed well ytti geiffaó goualu am ennill y gózda hónnó. noc ampeth arall. ny ełlych byth y gaffel. **Y**rof i aduó heb yz iarllés. ny allón i vyth ennill vy arglóyd i odyndy arall. * yn ybyt. **C**allut heb y lunet gózhagó z a véi gyftal ac

ef neuwell noc ef. **Y** rof i a duó heb yz Iarllles pei na bei órthmun gennyf peri dihenydyáó dyn auackón mi abarón dy dihenydyáó. amgyffelybu órthyf peth moz aghywir ahynny. Apheri dy dehol ditheu mi ae gónaf. **D**a yó gennyf heb y lunet nat achabóó itt|y hynny. namyn am uenegi ohonafi ytti dy les. Ne nys metrut dy hun. A mefyl idi ohonam yggyntaf ayrró att ygilyd. Amiui yadolóyn góahaóóó itti. ae titheu ym góahaóóó inneu. **A**c arhynny mynet a oꝛuc lunet ymeith. Achyfodi a oꝛuc yz iarllles hyt ar dꝛóó yz yftauell yn ol lunet. a pheffychu yn uchel. Ac edrych a oꝛuc Lunet tu dꝛaechefyn. **A**c emneidaó a oꝛuc yz iarllles ar lunet. A dyuot dꝛaechefyn a oꝛuc Lunet att yz iarllles. **Y** rof i a duó heb yz iarllles órth lunet dꝛóó yó dy anyan. Achanyſ vy Iles i yd oedut ti yny uenegi im. manac pa ffozd vei hynny. **M**i aemanagaf heb hi. **T**i a wdoft na ellir kynnal dy gyfoeth di namyn o vilóryaeth ac arueu. Ac am hynny keis yn ebꝛóyd aekynhalyo. **P**a ffozd y gallaf i hynny heb yz iarllles managaf heb y lunet. **O**ny elly di gynnal y ffynnaón. ny elly gynnal dy gyuoeth. **D**y eill kynnal y ffynnaón namyn vn o teulu arthur. **A** minneu aaf heb y lunet hyt yn Ilys arthur. A mefyl im heb hi o deuaſ o dꝛyno heb uilóꝛ a gattóó y ffynnaón yngyſtal neu ynwell noz góꝛ ae kedwis gynt. Anhaóóó yó hynny heb yz iarllles. Ac eiſſoes dos ybꝛófi yz hynn adywedy. **F**ychóyn a oꝛuc lunet ar uedól mynet ylys arthur. **A** dyuot a oꝛuc yz Ilofft att owein. **A**c yno ybu hi gyt ac owein yny oed amfer idi dyuot olys arth^{ur}. **A**c yna góifgaó ymdanei a oꝛuc hi a dyuot y

ymwelet ar iarllles. A llawen uu y iarllles 6rthi. ch6ed-leu o lys arthur gennyf heb yr iarllles. Cozeu ch6edyl gennyf argl6ydes heb hi kaffel o honaf vy neges. A pha bryt y mynny di dangos itt yr un*benn adoeth gyt ami. Dyzet ti ac ef heb yr iarllles am hanner dyd avo2y. yymwelet ami. A minneu abaraf ysgy-falhau y dref erbyn hynny. A dyuot a wnaeth hi adref. Ac amhann^{er} dyd trannoeth y g6isg6ys owein ymdana6 peis a s6icot a mantell obali melyn. ac o2ffreis lydan yny vantell o eurllin. A d6y wintas o gozdwal bryth am y dref. allun ll6 o eur yneu kaeu. A dyuot a6naethnt hyt yn ystauell y iarllles. A llawen uu y iarllles w2thunt. Ac edrych ar owein yn graff a o2uc y iarllles. Lunet heb hi nyt oes wed kerdet62 ar yr unben h6nn. Py d6c y6 hynny argl6ydes. heb y lunet. Y rof fi adu6 heb y iarllles naduc dyn eneit vy arglwydi oe gozff namyn y g62 h6nn. B andit g6ell itt argl6ydes. peinabei drefch noc ef nyf dygei ynteu y eneit ef. Dyellir dim 6rth hynny heb hi kan dery6. B6ch ch6i drefchfyn atref heb yr iarllles. A minneu agymeraf gygho2. A pheri dyfynnu y holl gyuoeth y unlle d2annoeth a o2uc y iarllles. A menegi udunt uot y hiarllaeth yn wedu. Ac na ellit y chynnal onyt o uarch ac arueu amil62yaeth. Ac ysef y rodaf inneu ar awch de6is ch6i. Ae un o hona6ch ch6i am kymero i. Ae vyg kannyadu ynneu y gymrut g62 ae kanhalyo o le arall. Sef aga6fant yneu kygho2 kanhadu idi g62a o le arall. Ac yna yduc hitheu efcyb ac archefcyb oe lllys y wneuthur y ph2iodas hi ac owein. Ag62hau a o2ugant g6y2 y iarllaeth y

owein. **A**c owein a gedwis y ffynnaón o waeó a chledyf. **S**ef mal y kedóis adelei o varchaóe yno. owein ae byzyei. ac ae góerthei yz y laón werth. **A**r da hónnó arannei owein y varóneyeit ae uarchogyon * hyt nat oed vóy gan y gyfoeth garyat dyn oꝛ byt oíí noꝛ eidaó ef. **A** their blyned y buef uelly.

Aual ydoed walchmei diwarnátt yn gozym-deith y gyt ar amheraódyz arthur. **E**dzych aozuc ar arthur ae welet yn trift gystudedic. **A**doluryaó aozuc góalchmei yn uaóz o welet arthur yn y drych hónnó. **A**gofyn aozuc idaó. arglóyd heb py deró itti. **V**rof aduó walchmei heb yz arthur hiraeth yffyd arnaf am owein. agolles y gennyf meint teir blyned. **A**c o bydaf y bedwared vlóydyn heb y welet ny byd vy eneit ymkoꝛff. **A**mi aón ynhyfpys panyó o ymdidan kynon mab clydno y kolles owein y gennym. **D**yt reit itti heb y góalchmei luydyaó dy gyfoeth yz hynny. namyn ti agóyꝛ dy ty aeíí dial owein oꝛ llas. neu y rydhau ot ydiw ygkarchar. **A**c os buó y dóyn gyt athi. **A**c ar a dywaótt góalchmei y trigywyt. **A**c ymgyweiryáó awnaeth arthur agóyꝛ ydy gyt ac ef y geiffaó owein. **S**ef oed meint y nifer teir mil heb amlaó dynyon. **A**chynon mab clydno yn gyfaróyd udunt. **A** dyuot aozuc arthur hyt y gaer y buassei gynon yndi. **A**phandeuþant yno ydoed y góeiffon yn faethu yn yz unlle. **A**r góz melyn yn feuyll ach eu lláó. **A**phan welas ygóz melyn arthur. **K**yuarch gwelí aozuc idaó ae wahaódd. achymryt góahaódd aozuc arthur. **A**c yz gaer ydaethant. **A**chyt bei maóz euniuer. ny wydit eu hyfyz yn y gaer. **A**chyuodi

aozuc y mozynyon y eugbaffanaethu. A bei awelfant ar bop gbaffanaeth eiryoet eithyz gbaffanaeth y gbaged. Ac nyt oed waeth gwaffanaeth gbeiffon y meirch y nos * honno. noc vydei ar arthur yny lys ehun. **A**r boze trannoeth y kychynnobys arthur. a chynon yn gyfarbyd idaó odyo. ac wynt a deuthant hyt lle ydoed y gó du. A hoffach o lawer oed gan arthur meint y gó du noc ydywedysfit idaó. Ac hyt ympenn yz allt ydeuthant. ac yz dyffryn hyt yn ymyl yprænn glas. ac yny welfant y ffynnaón ar kaó ar llech. **A**c yna ydoeth kei ar arth^{ur}. **A**dywedut arglóyd heb ef. mi a ónn achas y kerdet hónn oll. Ac eruyn yó gennyf. gadu ymi bóó y dófyz ar y llech. ac erbyneyit y gofut kyntaf adel. A e ganhadu aozuc arthur. **A** bóó kaógeit oídófyz ar y llech aozuc kei. **A**c yny lle arol hynny y deuth y tóyzf. Ac ynol y tóyzf y gawat. Ac ny chlywysfint eiryoet twryf achab at kyffelyb y rei hynny. allawer oamlaó dnyon a oed ygkybeithas arthur aladaó y gawat. **A** góedy peidyaó y gabat y goleuhaóys yz abyz. **A** phan edy chaffant ar ypræn nyt oed un dalen arnaó. Adifgynnu aozuc yz adar ar yprænn. A diheu oed gantunt na chlywysfint eiryoet kerd kystal ar adar yn kanu. **A**c ar hynny ygóelynt uarchaó y ar varch purdu. agóisc o bali purdu ymdanaó. a cherdet górd gantaó. ae erbynneyit aozuc kei. ac ymwan ac ef. **A**c ny bu hir yz ymóan kei a vyzywyt. **A**c yna pebyllyaó aozuc y marchaó a phebyllyaó aozuc arthur ae lu y nos hōno. **A** phan gyfodant y boze trannoeth y vynydydoed arwyd ymwan ar waé y marchaó. A dyuot

a oꝛuc kei ar arthur adywedut 6ꝛtha6. Ɔrgl6yd heb ef kam ymbrywyt i doe. ac aoed da yti y mi hedi6 vynet y ymwan ar marcha6c. Ga*daf heb yꝛ arthur. Ɔmynet a oꝛuc kei yꝛ marcha6c. Ɔc yny lle b6ꝛ6 kei a oꝛuc ef. Ɔc edꝛych arna6 ae wan ac arll6st y wae6 yny tal yny tyꝛ y helym ar penffestyn ar croen ar kic hyt yꝛ a f6ꝛ6n kyflet a phenn y paladyꝛ. Ɔc ymchoelut a oꝛuc kei ar ygedymdeithon dꝛachefyn. Ɔc o hynny allan yd aeth teulu arthur bop eilwerf y ymwan ar marcha6c. hyt nat oedun heb y v6ꝛ6 oꝛ march-a6c namyn arthur a g6alchmei. Ɔc arthur a wifga6d ymdana6 y vynet y ymwan ar marcha6c. Och argl6yd heb y g6alchmei gat y mi vynet y ymwan ar marcha6c yngyntaf. Ɔe adu a wnaeth arthur. Ɔc ynteu aaeth y ymwan ar marcha6c. a ch6nfallt o bali ymdana6 a anuonaffei uerch iarll r6gy6 ymdana6 ac amy varch. 6ꝛth hynny nys atwaenat neb oꝛ lluef. Ɔc ymgyꝛchu a wnaethant ac ymwan y dyd h6nn6 hyt ucher. Ɔc ny bu agos yꝛ un o nadunt a b6ꝛ6 ygilyd yꝛ llaw6. Ɔthꝛannoeth ydaethant y ymwan a pheleidyꝛ godeua6c gantunt. ac ny oꝛfu yꝛ un onadunt ar y gilyd. Ɔr trydyd dyd ydaethant y ymwan. a pheleidyꝛ kadarnuras godeua6c gan bobun onadunt. Ɔc ennyynnv olit a wnaethant ac ymgyꝛchu a6naethant amhanner dyd ehun. Ɔ h6ꝛd a rodes pob un onadunt y gilyd. yny toꝛres holl gegleu eu meirch. Ɔc yny vyd pob un o nadunt dꝛos bedꝛein y varch yꝛ llaw6. Ɔchyuodi y vynyd a oꝛugant yn gyflym. Ɔ thynnu clefydeu ac ymffuft. Ɔ diheu oed gan y nifer ae g6el-ei 6ynt uelly. na welfynt eiryoet deu 6ꝛ kynwydh-

et ar rei hynny. na chyn gryfet. aphei tywyll y nos hi a vydei oleu gan y tan oe harueu. **A**c ar hynny dyznaot a rodes y marchaoc y walchmei hyt pan troes yz helym y ar y wyneb. * mal y hadnabu y marchaoc panyo gwalchmei oed. **A**c yna ydywaot owein. Arglwyd walchmei nyt atwaenon i didi o achaws dy gonfallt am kefyndero byt. Hode di uygkledyfi am harueu. **T**idi owein yssyd arglwyd heb y gwalchmei. a thi aozuu. a chymer di vycgledyfi. ac ar hynny yd arganuu arthur bynt. a dyuot attunt aozuc. **A**rglwyd arthur heb y gwalchmei Ilyma owein. gbedy gozuot arnafi. ac ny mynn uy arueu y gennyf. **A**rglwyd heb yz owein euo aozuu arnafi. ac ny mynn vycgledyfi. Moeffoch attafi heb yz arthur aoch clefydeu. ac ny ozuu yz vn ohonaoch ar ygilyd gan hynny. amynet dylaob mynogyf y arthur aozuc owein. ac ymgaru aozugant. a dyuot aozugant y Ily attunt yna gan ymfag a bzys y geiffaob gbelet owein. yuynet dylaob mynogyf idaob. **A**c ef auu agos abot kalaned ynyz ymfag honn. **A**r nos honno ydaethant yeu pebylyeu. **A**thiannoeth arofyn aozuc arthur ymeith. Arglwyd heb yz owein nyt uelly y mae iaon itt. teir blyned yz amfer honn yd euthum i y bzythyt ti arglwyd. ac ymae y meu i y Ily honn. **A**c yz hynny hyt hediob yd wyfi yn darparu goled ytti. kan goydon y dout ti ym keiffaob. a thi adeuy gyt a mi y vob dyludet ti ath wyz. ac enneint a geffoch. **A** dyuot aozugant oll hyt ygkaer iarlles y ffynnaon. **V**gyt ar wled y bubyt deir blyned yn y darparu. yn un trimis y treuloyt. **A**c ny bu esmoythach udunt wled eiryonet na goell no honno.

Ac yna arofyn aozuc arthur ymeith. Agyaru kennad-
eu aozuc arthur att yz yarlles y erchi idi ellong
owein ygyt ac ef oe dangos y wyzda ynys prydein.
ae góragedda vn trimis. Ar iarllles ae kanhadaóð *
ac anhaóð uu genthi hynny. Adyfot aozuc owein y
gyt ac arthur y ynys prydein. A góedy y dyuot
ymplith y genedyl ae gyt gyfedachóyz. ef a trigywys
teir blyned ygkyfeir y trimis. ✓

A ualydoed owein diwarnaóð yn bóyta ar y
bózd ygkaer llion ar wyfc. nachaf uozóyn yn
dyuot ar uarch góineu mynggrych. ae vyghen
a gaffei. Agóisc ymdanei o bali melyn. Ar ffróyn
ac awelit oz kyfróy eur oed oll. A hyt rac bzonn
owein ydeath. A chymryt y uotróy oed ar laó owein
awnaeth. Val hynn heb hi ygóneir y tóyllóz bzaóz
aghywir yz mefyl ar dy uaryf. Ac ymchoelut penn
ymarch ac ymeith. Ac yna y doeth cof y owein y
gerdet hōno. Athziftau aozuc. Aphandaruu bóyta
dyuot y letty aozuc. agofalu ynós honno. Athzan-
noeth y kyuodes. ac nyt y lllys agyzchóys. namyn
eithafoed bydoed. adiffeith vynyded. Ac ef a uu uelly
yny daruu y dillat oll. ac yny daruu y gozff hayach.
Ac yny tyfaóð bleó hir tróydaó. Achyt gerdet aóna-
ei a bóyftuileit. achyt ymbozth ac óynt yny oedynt
gynefin ac ef. Ac yn hynny góanhau aozuc ef heb
allu eu kanhymdeith. Ac estóng oz mynyd yz dyff-
rynn. Achyzchu parc teccaf oz byt. A iarllles wedó
bioed y parc. Adiwarnaóð mynet aozuc y iarll-
es ae lláuozy nyon y ozymdeith gan ystlys llynn a
oed yny parc hyt argyfeir y chanaóð. Ac óynt a

welynt yno eilun dyn aedeló. Ac ualdala ofyn rac-
 daó aozugant. Ac eiffoes neffau aozugant attab
 ae deymlaó ae edzych. **S**ef ygbelynt gbythi yn llabn
 ar naó. Ac yntev yngbywaó bñth yz heul. **A**dyuot
 aozuc yz iarllles dñachefyn yz kastell. A chymryt
 lloneit gozflóch oireit gberthuaó. ae rodi yn
 llab un oz llab uozynyon. **D**os heb hi a hónn gen-
 nyt a dóc y march racko ar dillat gennyt. * a dot
 ger llab y dyn gynneu. Ac ir ef ar ireit hónn ar gyfeir
 y gallon. **A**c oz byd eneit yndaó ef agyfyt gan yz
 ireit hónn. agbylya beth awnel. ar uozóyn a death rac-
 di. **A** chóbyl oz ireit a rodes arnaó. Ac adaó y march
 ar dillat ach y laó. **A** mynet ruthur y bñthaó. ac
 ymgudyaó a disgbyl arnaó. **A**c ym penn rynnaó hi
 ae gbelei yn kofsi y vzeicheu. **A**c ynkyfodi y uynyd
 ac ynedzych ar y gnaót. A chymryt kewilyd aozuc moz
 hazyz oed y deló a oed arnaó. Ac arganfot aozuc y
 march ar dillat y bñthaó. **A**c ymlithzaó aozuc yny
 gafas tynnu y dillat attab oz kyfróy. ac eu góifgaó. ac
 esgynnu ar y march o abzeid aozuc. **A**c yna ym-
 dangos aozuc y uozóyn idaó. achyuarch góell idaó. A
 llawen uu ynteu bñth y voróyn. a gofyn aozuc idi py
 dir oed hónnó a phyle. **D**ioer heb y uozóyn iarllles
 wedó bieu y kastell racko. **A** phanuu uaró y góiz ef a
 edewis genthi dóy iarlllaeth. a hedio nyt oes ar y heló
 namyn yz unty hónn nys ry dycko iarll ieuanc yssyd
 gymodaóc idi. am nat aei yn wreic idaó. **T**uan yó
 hynny heb yz owein. acherdet aozuc owein ar uozóyn
 yz kastell. **A** disgynnu awnaeth owein yny kastell.
 Ar uozóyn aeduc yystauell esmóyth. achynneu tan

idað ae adað yno. **A** dyuot aozuc y vorðy att yz iarll-
 es. Arodi y gorvlóch yny Ilað. Þaa vorðyn heb yz
 iarll es mae yz ireit oll. neur goll es oll heb hi. Þa
 vorðyn heb yz iarll es. nyt haðd gennyfi dy atneiryað
 di yz hynny. Oed diryeit hagē y minneu treulað
 gðerth feith ugeint punt oireit gðerthuaðz ызth dyn
 heb wybot þy. **A**c eiffoes uozðyn heb hi gðaffan-
 aetha di euo. * yny vo diwall ogðbyl. A hynny a
 ozuc y uozðyn ywaffanaethu ar vðyt a diaðt a than a
 gðely ac enneint yny vu iach. ar bleð aæt þar owein
 yn tozuenneu kennoc. fef y bu yn hynny tri mis. A
 gðynnach oed y gnaðt yna. noc y buassei gynt. **A**c
 ar hynny y clywei owein diwarnaðt kynnoðyf yny cas-
 tell. a dðyn arueu y myðn. **A** gofyn a ozuc owein yz
 uozðyn. py gynnðyf yð hðnn. **Y** iarll heb hi adywed-
 eis i ytti yffyd yndyuot ызth y kastell. y geifað diua
 y wreic honn a llu maðz gantað. **G**ofyn aozuc owein
 aoes uarch ac arueu yz iarll es. **O**es heb y vorðyn y
 rei gozeu oz byt. Aey di y erchi ymi benffic march ac
 arueu heb yz oweī pei gallðn uynet yn edzychyat ar
 y llu. Af heb y uozðyn. adyuot att yz iarll es aozuc.
A dywedut ызthi y hymad^{ra}ðd o gðbyl. **S**ef aozuc yz
 iarll es chðerthin. **Y** rofi aduð hebhi mi a rodaf idað
 uarch ac arueu byth. **A**c ny bu ar y helð eiryøet
 march ac aruev kyftal ac ðynt. A da yð gennyfi eu
 kymryt o honað. rac eu kaffel om gelynyon auozy om
 hanuod. **A**c ny ðn beth a vynn ac ðynt. A dyfot a
 wnaethþyøt agðaßgðyn du telediw a chyfrøy offawyd
 arnað. ac a dogon o arueu gðz a march. **A**gðifgað a
 ozuc owein ymdanað. ac efgynnu ar y varch. A mynet

ymeith a deu uackóy gyt ac ef yngyweir o veirch ac arueu. A phan deuthant parth a llu yz iarll. ny welynt nac ol nac eithaf idaó. Agofyn a oꝛuc owein yz mac-kóyeit. pa vydin yd oed yz iarll yndi. Y vydin y mae y pedeir yftondard melynion yndi racko heb óynt. dóy yffyd nny vlaen a dóy nny ol. Je heb yz owein eóch chóí dꝛachefyn. ac arhoóch viui ynnyml poꝛth y kaſtell. Ymchoelut a oꝛugant hóy. a cherdet a oꝛuc ynteu racdaó nny gyferuyd ar iarll. Ae tyn*nu a oꝛuc owein oe gyfróy. nny uyd yrydaó a choꝛof. ac ymchoelut penn y uarch parth ar kaſtell. A pha ofut bynnac agafas ef a deuth ar iarll y boꝛth y caſtell. at ymac-kóyeit. Ac y myón ydeuthant. ac owein a rodes y iarll y anrec yz iarll-es. A dyóedut óꝛthi. welydi yma y ti bóyth yz ireit bendigedic. ar llu a bebyllwys yg kylch y kaſtell. ac yz rodi bywyt yz iarll y rodes ynteu y dóy iarllaeth idi dꝛachefyn. Ac yr rydit idaó y rodes hanner y gyfoeth ehun. achóbyl oe heur ae haryant ae thlyſſeu ae góyftlon ar hynny. Ac ymeith ydaeth owein. ae wahaó d a ónaeth yz iarll-es idaó. ef ae holl gyfoeth. ac nymynnóys owein namyn kerdet racdaó eithafoed byt adiffeithóch. Ac ual ydoed ynkerddet ef aglywei diſgrech uaó y myón koet ar eil ar dꝛyded. a dyuot yno a oꝛuc owein. A phan doeth yno. ef awelei clocuryn maó ygkanaó y koet. a charrec lóyt ynnyftlys y bꝛyn. a hollt a oed nny garrec. a farff a oed nny hollt. A lleó purdu a oed yn myl y garrec. A phan geiſſei y lleó vynet o dyno y neidei y farff idaó oe vꝛathu. Seſ a oꝛuc owein diſpeilaó cledyf a neffau att y garrec. Ac ual ydoed y

sarff yn dyuot o² garrec. y thara⁶ a o²uc owein achled-
yf nny vyd yn deu hanner. a fychu y gledyf. a dyfot y²
ffo²d ual kynt. **S**ef y g⁶elei y lle⁶ nny ganlyn. **A**c
yn g⁶are nny gylch ual milgi auackei ehun. a
cherdet a o²ugant ar hyt y dyd hyt ucher. **A**phan
uu amfer gan owein o²ffowys. difgynnu a o²uc. a
gell⁶ng y uarch ymy⁶n dol goeda⁶c waftat. a llad tan
a o²uc * a phan uu bara⁶t y tan gan owein. yd oed
gan y llew dogon o gynnut. hyt ym penn teirnos. **A**
diffannu a o²uc y lle⁶ y 6²tha⁶. **A**c nny lle nachaf y
lle⁶ yndyuot atta⁶ a chaeriwrch ma⁶z teledi⁶ g⁶ata⁶.
Ae v⁶z gerb²onn owein. a mynet am y tan ac ef. a
chymryt a o²uc owein y kaeri⁶zch ae vligha⁶. a dodi
gol⁶ythoⁿ ar uereu ygkylch y tan. **A**rodi y i⁶zch
namyn hynny y² llew oe yffu. ac ual ydoed owein
uelli ef aglywei och ua⁶z ar eil ar d²yded yn gyfag-
os ida⁶. **A**gofyn a o²uc owein aedyn byda⁶l. **T**e yf
g⁶ir heb y dyn. **P**oy 6yt titheu heb y² owei. **D**ioer heb
hi Lunet 6yfi lladu⁶z⁶yn iarll⁶s y ffynna⁶n. **B**eth
awney di yma heb y² owein. **V**ygkarcharu heb hi
yd ydys. o acha⁶s marcha⁶c adoeth olys arthur y
uynnu y iarll⁶s yn p²ia⁶t. ac auu rynna⁶d gyt ahi. ac
yd aeth y d²eigla⁶ ll⁶s arthur. **A**c ny doeth vyth
d²achefyn. a chedymdeith ymi oed ef m⁶ya⁶f agar⁶n
o² byt. **S**ef a o²uc deu weiss⁶n yftauell y iarll⁶s y
oganu ef ae al⁶ yn t⁶yll⁶z. **S**ef y dywedeis i na
allei y deu go²ff h⁶y. amryffon ae unco²ff ef. **A**c
amhynny vygkarcharu nny llesty² maen. a dywedut
nabydei vy eneit ym co²ff onydelei ef ym amdifffyn i
yn oet y dyd. **A**c nyt pellach y² oet no th²ennyd. ac

nyt oes ymi neb aekeiffaþ ef. **S**ef yþ ynteu owein uab uryen. **A**oed diheu gennyttitheu pei gþypppei y marchaþc hōnnþ hynny y deuei yth amdiffyn. **D**iheu y rofi a duþ heb hi. **A**phanuu dogyn poethet y gōlython. eu rannu a oꝛuc owein yn deu hanner y ryngtaþ ar uoꝛþyn. **A** bþytta a oꝛugant. **A**gþedy hynny ymddan yny vu dyd dꝛannoeth. **T**ꝛannoeth gofyn a oꝛuc owein yꝛ uoꝛþyn a oed le y gallei ef kaffel bþyt a llewenyd y nos honno. **O**es arglōyd heb hi. dos yna dꝛþod. a cherda y ffoꝛd gan yftlys yꝛ auon. **A**c ym penn rynnaþd ti awely gaer uaþꝛ. a thyꝛeu * yn amyl arnei. **A**riarll bieu y gaer hōno goꝛeu gþꝛ am vþyt yþ oꝛ byt. **A**c yno y gelly di uot heno. **A**c ny wylþys gþylþꝛ y arglōyd eiryøet yn gystal ac y gþylþys y lleþ owein y nos honno. **A**c yna y kyweiryþys owein y uarch. ac y kerdldawd racdaþ trþy y ryt yny welas y gaer. **A**c y doeth yꝛ gaer. **A**e aruoꝛl a þnaethþøyt idaþ yno ynenrydedus. **A** chyweiryþaþ y uarch yndiwall. a dodi dogyn. o vþyt rac y uroꝛn. **A** mynet a oꝛuc y lleþ y bꝛeffeb y march y oꝛwed. hyt na lyfaffeï neb oꝛ gaer uynet ygkyfyl y march. **A** diheu oed gan owein. nawelas eiryøet lle kystal y waffanaeth ahōnnþ. **A** chyndziſtet oed bop dyn yno achyn bei agheu ym pop dyn onadunt. **A** mynet a oꝛugant y vþyta. ac eiſted a oꝛuc yꝛ iarll ar y neilllaþ y owein. **A**c un verch oed idaþ ar y tu arall y owein. **A** diheu oed gan owein nawelas eiryøet vn voꝛþyn delediwach no honno. **A** dyuot a oꝛuc y llew rōng deutroet owein dan y bþꝛd. **A**c owein ae poꝛthes o bop bþyt oꝛ a oed idaþ ynteu. **A**c

ny welas owein bei kymeint yno a thristyt y dynyon. Ac am hanner bŷytta gressabu owein aozuc y iarll. Madŷs oed itt bot yn llawen heb yz owein. Duŷ a 6y2 yni nat 6rthyt ti ydym ddist ni. namyn dyuot deunyd tristit in agofal. Beth yŷ hynny heb yz owein. Deu uab oed im. a mynet uyn deu uab yz mynyd doe y hela. Sef y mae bŷyftuil yno allad dynyon a wna. ac eu hyffu. Adala vy meibon aozuc. ac auozy y mae oet dyd y rofi ac ef y rodi y vorŷyn honno idaŷ. neu ynteu aladho vy meibon ymgŷyd. ac eil|lun dyn yffyd arnaŷ. Ac nyt llei ef no chaŷ. Dioer heb yz owein. truan yŷ hynny. a phyun a wney ditheu o hynny. Duŷ a wyz arnaf heb yz iarll uot yn diweirach gennyf diuetha vy meibon agafas om hanuod. no rodi uy merch idaŷ ombod. * oe llygru. ae diuetha. ac ymdidan a wnaethant am betheu ereill. Ac yno y bu owein y nos honno. ar boze trannoeth 6ynt aglywynt tŷyf anveitraŷl y ueint. Sef oed hynny ygŷ maŷ yn dyuot ar deu uab gantaŷ. A mynnu kadŷ y gaer aozuc y iarll racdaŷ a dilyffu y deu vab. 66isgaŷ aozuc owein y arueu ymdanaŷ. a mynet allā. ac ymbzaŷf ar gŷ. Ar lleŷ yny ol. A phanwelas ygŷ owein yn aruaŷc. y gy2chu aozuc. Ac ymlad ac ef. agŷell o laŷer yd ymladei y lleŷ ar gŷ maŷ noc owein. Y rofi aduŷ heb ygŷ 6rth owein. nyt oed gyfyg gennyf ymlad athidi bei nabei yz anifeil gyt athi. Ac yna y byzaŷd owein y lleŷ yz gaer. a chaeu y po2th arnaŷ. Adyuot y ymlad ual kynt argŷ maŷ. a diŷgrech aozuc y lleŷ am glybot gofut ar owein. a dzigyaŷ yny vyd ar neuad yz iarll.

Ac yar y neuad hyt ar y gaer. Ac yar y gaer y neid-
 yaðd yny uu gytac owein. A phaluabð atrewis y lleð ar
 beñ ysgýyd y gðz maðz yny uyd y balaf tróy bleth y
 dðyclun. ual y gðelit y hoñl amysgar yn lliðzað o hon-
 að. **A**c yna y dygýydðys y gðz maðz yn varð. Ac yna
 y rodes owein y deu vab yz iarñl. A gðahaðd owein a
 ozuc yz iarñl. Ac nysmynnaðd owein. namyn dyuot
 racðað yz dol ydoed **L**unet yndi. **A**c ef a welei yno
 kynneu uaðz o tan. **A** deu was penngrych wineu
 deledið yn mynet ar uozðyn oe bðzð yny tan. **A** go-
 fyn a ozuc owein py beth a holynt yz uozðyn. A dat-
 kanu eu kyfranc a ozugant idað. mal y datkanassei y
 uozðyn y * nos gynt. ac owein a pañðys idi. **A**c
 am hynny y lløsgðn ninneu hi. **D**ioer heb yz owein
 marchaðc da oed hðnnð. **A**ryued oed gennyfi pei
 gðypei ef uot ar y uozðyn hynny. nadelei y hamdi-
 ffyn. **A**phei mynneðch chði vyui dzoðað ef. miui
 a aðn y chði. **M**yynnðn heb y gweiffon mynny gðz an
 gðnaeth. A mynet a ozugant y ymdiot ac owein. A go-
 fut agafas owein gan y deu was. **A**c ar hynny y lleð
 a nerthðys owein. Ac aozuuant ar y gðeiffon. **A**c
 yna ydywedaffant ðynteu. na unbenn. nyt oed amot
 ynni ymlad namyn athydi dy hun. **A**c yfanhaðs
 ynni ymlad ar anifeil racko noc a thydi. **A**c yna y
 dodes owein y lleð yny lle y buassei y uozðyn yg
 karchar. a gðneuthur mur maen ar y dðs. **A** mynet
 y ymlad ar gðyz malkýt. ac ny dothoed owein y
 nerth ettwa. **A** hydyz oed ydeu was arnað. Ar
 llew vyth yn dðsgrechu am vot gouut ar owein. A
 rýygað ymur a ozuc y llew yny gauaf ffozd allā. **A**c

yn gyflym y lladaŵd y neill oŷgŵeiffon. Ac yny lle y lladaŵd y llall. Ac uelly ydifferaffant hŵy Lunet rac y llafgi. Ac yna ydaeth owein a Lunet gyt ac ef y gyfoeth iarllles y ffynnaŵn. Aphan doeth odyno y duc y iarllles gantaŵ y lys arthur. Ahi a uu wreic trauu vyŵ hi.

Ac yna ydeuth ef ffoŷd y lys y du traŵs. Ac ymladaŵd ac ef. Ac nyt ymedewis y lleŵ ac owein yny oŷuu ar y du traŵs. Aphan doeth ef ffoŷd y lys y du traŵs y neuad a gyŷchŵys. Ac yno y gŵelas ef pedeir gŵaged ar hugeint. telediwaŷ oŷ a welas neb eiryŵet. Ac nyt oed dillat ymdannunt werth pedeir ar hugeint o aryant. Achyntrifitet oedynt ac * agheu. Agofyn a oŷuc owein udunt yŷtyŷ eutrifitit. Ydywedaffant ŵynteu panyŵ merchet ieirll oedynt. Ac ny dothoedynt yno namyn ar gŵmŵyhaŷ a garei bop un onadunt gyt ahi. Aphan doetham ni yma ni a gaŵŷŷam lewenyd a pharch ac an gŵneuthur yn vedŵ. Agŵedy y beym uedŵ y deuei y kythŷeul bieu y llŷs honn. ac y lladei angŵyŷ o ll. Ac y dygei an meirch ninneu ac andillat ac an eur ac anaryant. Achŵoŷŷoŷoed y gŵyŷ yŷŷyd ynyŷ un ty a llawer o galaned ygyt ac ŵynt. Allŷna itti unben yŷtyŷ an trifitit ni. Adŷŵc yŵ gennym ni unben dy dyuot tithieu yma rac dŷŵc itt. Athŷuan uu gan owein hynny. a mynet a oŷuc y oŷymdeith allann. Ac ef a welei uarchaŵc yndyuot attaŵ. Ac yny aruo ll trŵy lewenyd a charyat ual bei bŷaŵt idaŵ. Sef oed hŵnnŵ y du traŵs. Duŵ a ŵyŷ heb yŷ owein nat ygyŷchu dy lewenyd y dodŵyf i yma. Duŵ a wyŷ heb ynteu naŷ keffy dith-

eu. **A**c yn y lle ymgyrchu a bnaethant. **A**c ymadoydi yndiut. ac ymdihauarchu ac ef a ozuc owein ac ef. **A**e rbymaþ ae dýlaþ ar y gefyn. **A**naþd a erchis y du traþs y owein. **A**dywedut bꝛthaþ. arglwyd owein heb ef. darogan oed dydyuot ti yma ym dareftong i. a thi-theu a deuthoft. **A**c a ozugoft hynny. **A**c yspeilþ uum i yma. ac yspeilty uu uyn ty. **A**dyzo im vy eneit. **A**mi aaf yn yspytyþ. a mi agynhalyaf y ty hōnn yn yspyty y wann ac y gadarn. tra vþyf vyþ rac dy eneit ti. **A**c owein agymerth hynny gantaþ. **A**c yno y bu owein y nos honno. **A** thꝛannoeth y kymerth ypedeir gþaged arhugent ae meirch. ae dillat. ac a dathoed gantunt o da athlyffeu. **A**c y kerdþys ac þynt gyt ac ef hyt yn llys arthur. **A**llawen uuaffeï arthur bꝛthaþ gynt pan y kollaffeï. **A**llabenach yna. **A**r gþaged hýny yþ honn a vynnei dꝛigyaþ yn llys arth^{ur} * hi ae kaffeï. **A**r honn a vnneivynet ymeith elei. **A**c owein a trigywys yn llys arthur o hynny allann yn penn-teulu. **A**c yn annþyl idaþ yny aeth ar y gyfoeth ehun. **S**ef oed hynny trychant cledyf kenuerchyn ar vꝛanhes. **A**c yþ lle ydelei owein ahynny gantaþ. gozuot aþnaei. **A**r chwedyl hōn aelwir chwedyl. iarllles y ffynnaþn. . .

Peredur.

—

Effraſc iarll bioed iarllaeth y gogled. **A** feith meib a oed idaſ. **A**c nyt o gyuoetheu yn vſyaf yd ymbozthei eſraſc. namyn o tŵneimeint a ryueloed. ac ymladeu. **A**c ual y mae mynych yz neb aymkanlyno ac ymladeu a ryueleod. ef a las ae chŵe meib. **S**eithuet mab a oed idaſ pered^{ur} oed yenſ. a ieuhaſ oed hŵnnſ. **A**c nyt oed oet idaſ vynet y ymlad nac y ryuel. **P**ei oet idaſ. ef aladyſſit mal y lladŵyt y tat. ae vſodyz. **G**ŵaic yſtrywyat kymet oed yn vam idaſ. **A**phryderu a oſuc yn uaſz. am y hun mab ae chyfoeth. **F**ſef agafas ynny chyghoz ffo y ynyalſch adiffieithſch didzamboyeit. ac ymadaſ ar kyfannedeu. **D**y adaſd neb ynny chedymdeithas namy gŵaged a meibon. adynyon didzaha. ny eſlynt nac ny wedei udunt nac ymlad. na ryfelu. **D**y lyuaffeſi neb ynny lle y clywei y mab. kynnullaſ na meirch nac arueu. rac dodſi y vſyt oſ mab arnunt. **A**c yz ffoz-
 eſt ydaei y mab beunyd y chŵare ac y taſlu llyſg-
 yon. ac yſkyzyon. adiwarnaſt ef a welei. gatwan geif-
 yz y uam. **A**dŵy ewic yn gyfagos yz geifyz yn ſeſ-
 yll. **A**c ereſſu yn uaſz a oſuc ymab bot y dŵy hynny
 heb gyzn. achyzn ar yrei ereill. **A**thybyaſ eu bot yn

hir ar goll. ac am hynny kolli eukyꝛn onadunt. **A**c
y ty a oed ym benn y ffoꝛest yꝛ geifyꝛ. o vilꝛyaeth
a phedestric. ef agymhellꝛys yꝛ ewiged y gyt ar geifyꝛ
y myꝛn. **E**f a deuth peredur dꝛachefyn att yuam.
Vmam heb ef peth ryued ryweleis * yghot. **D**ꝛy
oth eifyꝛ di gꝛꝛedy ryuynet gꝛyꝛlltineb yndunt. arygoll
eukyꝛn. rac ~~meint~~ hyt y buant ar goll dan y koet.
Ac ny chafaf dyn gyftec uꝛy noc ageueis yn eu gyrru
ymyꝛn. **A**c ar hynny kyfodi a oꝛuc paꝛb adyfot y
edꝛych. **A**phanwelfant yꝛ ewiged ryfedu yn uaꝛꝛ
a oꝛugant. **A**diwarnabꝛt ꝛynt awelynt tri marchaꝛc yn
dyuot ar hyt marchaꝛc ffoꝛd gan yftlys y ffoꝛest. **S**ef
tri marchaꝛc oedynt. **S**walchmei uab gꝛyꝛar. a geneir
gꝛyꝛftyl. **A**c owein uab uryen: **A**c owein yn kadꝛ yꝛ
ol y ymlit y marchaꝛc. arannaffai yꝛ|yꝛ aualeu yn Ilys
arthur. **V**y mam heb ypered^{ur} beth yꝛ yrei racko.
Egylyon ynt vy mab heb hitheu. **I**lyma vy ffyd heb
y pered^{ur} yd af yn egyl gyt ac ꝛynt. **A**c yꝛ ffoꝛd yn eu
herbyn y deuth peredur. **D**ywet eneit heb yꝛ owein
aweleast di varchaꝛc yn mynet heibaꝛ. nahediw na
doe. **D**aꝛn heb ynteu beth yꝛ marchaꝛc. y ryꝛ beth
ꝛyfi heb yꝛ owein. **B**ei dywetut ti ymi y peth a
ovynnaf ytti. **M**inneu adywedꝛn y titheu yꝛ hꝛnn
a ovynny ditheu. **D**ywedaf yn Ilawen heb yꝛ owein.
Beth yꝛ hꝛnn heb y peredur ꝛꝛth y kyfrꝛy. kyfrꝛy
yꝛ heb yꝛ owein. **A**movyn a oꝛuc yn Iꝛyꝛ beth oed
y kyweirdebeu awelei ef ar y gꝛyꝛ ar meirch. ar
arueu. **A** phabeth a vynynt ac ꝛynt. ac aellynt
o honunt. **O**owein a uenegis idaꝛ yn Iꝛyꝛ pob peth
o aellyt ac ꝛynt. **D**os ragot heb y pered^{ur}. mi a

weleis y kyfryó aovynny titheu. a minneu aaf yth ol ti. Yna ymchoelut aozuc pered^{ur} att yuam. ar nifer. Ymā heb ef nyt egylyon oed y rei gynneu. namyn marchogyon urdo*lyon. Yna y dygbydaó d y uam yn varó lewic. Ac ydaeth pered^{ur} hyt lle ydoed keffyleu a gywedei gynnud udunt. Ac adygei vóyt a llynn oꝛ kyfanned yꝛ ynyalóch. a cheffyl bꝛychweló yskyꝛnic cryuaf a tebygei a gymerth. a phynn-yoꝛec a wasgóys yngyfróy idaó. Ac owydyn danwaret y kyweirdabei a welfei ar y meir ac ar boppeth aozuc. pered^{ur}. a thꝛachefyn y deuth pered^{ur} att y uam. Ar hynny datlewygu aozuc yꝛ iarll. Te vy mab kychóyn a vynny. Teu heb ef gan dy genyat. Arho ygennyf i gyghoꝛeu kꝛn dy gychóynnu. Yn llawen heb ef dywet ar vꝛys. Dos ragot heb hi y lys arthur yn lle mae goꝛev y góyꝛ. a haelaf. adewraf. lle y góelych eglóys. kan dy pader óꝛthi. O gwely vwyt a diaó t oꝛ byd reit itt óꝛthaó. ac na bo owybot a dayoni y rodi itt. kymer dy hun ef. Oꝛ clywy diafpat dos óꝛthi. a diafpat góꝛeic annat diafpat oꝛ byt. Oꝛ góely t lós tec. kymer ef. a dyꝛo y arall. ac o hynny clot ageffy. Oꝛ góely wreic tec. goꝛdercha hi. kynnyth uynno. góellgóꝛ a phenedigach yth wna o hynny no chynt. Agóedy yꝛ ymadiaó d hónnó ysgynnv aozuc peredur ar y uarch. adyꝛneit o aflacheu blaenllym yn y laó. a chychwyn racdaó ymeith aozuc. Ac y bu deudyd a dóynos ynkeꝛdet ynyalóch ffoꝛestyd. ac amryó le diffeith heb vóyt ac heb diaó t. ac yna y doeth y goet maóꝛ ynyal. ac ympell yn y coet ef awelei lannerch dec waftat. ac yn y llannerch y góelei bebyll. Ac yn

rith eglóys ef agant ypader 62th y pebyll. **A** pharth ar pebyll ydoeth. ad2ós ypebyll ao*ed yn agozet. Achadeir eureit oed yn agos y2d2ós. **A** mo2óyn wineu deledió yn ygadei yn eisted. a ractal eur amy thal. a mein Ilywychedic yn y ractal. A mod2óy eur uras am yllaó. Adisgyn ao2uc peredur. a dyuot racdaó y myón. A llawen uu y uo2óyn 62thaó. a chyfarch góell idaó. **A**r tal y pebyll ef awelei vóyt. adóy gostrel yn llawn owin. adóy do2th o vara cann. **A** golóython o gic meluoch. **V**y mam heb y pered^{ur} aerchis ymi pale bynnac y góelón vóyt adiawt y gymryt. **D**os titheu unben yn llawen y2 bóyt a gressaó 62thyt. **V**na y kymerth pered^{ur} hanner y bóyt. ar llynn idaó e hun. **A**c adaó y llall y2 uo2óyn. **A** phandaruu y peredur vóyta. dyuot ao2uc agostóng ar tal y lin rac b2onn y uo2óyn. **V**y mam heb ef aerchis ymi yn lle y góelón tlós tec y gymryt. **K**ymr titheu eneit eneit heb hi. **V**uotróy a gymrth pered^{ur}. A chymryt y uarch. a chychwyn ymeith. **V**n ol hynny llyma y marchaó bieuoed y pebyll yndyuot. **S**ef oed h6nnó fyberó y llannerch. **A**c ol ymarch awelei. **D**ywet heb ef 62th y uo2óyn. p6y auu yma g6edy mivi. **D**yn enryued y anfaó d argl6yd heb hi. **A**menegi anfaó d peredur ae gerdet yn ll6y2. **D**ywet heb eff. a vu ef gennyt ti a ag6neuthur anuod arnat. **D**a vu myn vygcret heb hi na cham nyfgo2uc ym. **Q**yn vygcret nyth gredaf. ac yny ymgaff6yf ac efo y dial vyg kewilyd am llit ny cheffy ditheu trigyaó dóy nos yn vnty. **A**chyuodi ao2uc y marchaó y ymgeiffaó a pheredur. **A**c ynteu beredur agychwynnaó d parth

a llys arthur. **A** chynn y dyuot ef y lys arthur. ef adathoed marchaŵc araŵl y lys arthur. **A** carodes modŵy eur uras yndŵs y poŵth yz dala y uarch. **A**c ynteu adeuth yz neuad yn lle ydoed arthur ar teulu. a gŵenhwyfar aerianed. a gŵas ystafell yn * yngŵaffan-aethu oozvlŵch eur ar wenhŵyuar. **Y**na y marchaŵc adineaŵd y llyn a oed yndaŵ am y hŵyneb ae bŵonffoll. **A**rodi boncluft maŵz y wenhŵyfar. **A**dywedut. oŵz byd neb ky ehofnet. ac amŵyn y gozŵlŵch hŵnn a mi. adial farhaet gŵenhŵyfar. deuet ymol yz weirglod a mi aeharhoaf yno. **A**y varch a gymerth y march ar weirglod agyrchŵys. **S**ef a oŵzugant paŵb oŵz teulu goŵtŵng eu penneu. racadolŵyn y un vynet y dial farhaet gŵenhŵyfar. athebygolyaeth oed gantunt na wnaei neb chŵaen kyehofnet a hynny. ony bei uot arnaŵ vilwryaeth. ac angerd. neu letrith. ual naallei neb ymdial ac ef. **A**r hynny llyma peredur yndyuot yz neuad ar geffyl bŵychwelŵ yŵgyznic. a chyweirdabeu muŵgrell arnaŵ. ac yn anhydŵf yn llys kyfurd ahonno. **S**ef yd oed gei ynfeuyll ymperued y neuad. **D**ywet heb y peredur y gŵz hir racko mae arthur. **B**eth avynnut ti heb y kei ac arthur. **V**y mam aerchis ymi dyuot ym urdaŵ yn varchaŵc vrdaŵl att arthur. **M**yn vygkret heb y kei ry aghyweir yd wyt o uarch ac arueu. **A**car hynny y arganuot oŵz teulu a bŵz llyŵkyon idaŵ. **A**r hynny llyma goz yndyuot ymyŵn. a dathoed vlŵydyn kynno hynny y lys arthur. ef a choŵres. y erchi trŵydet y arthur. a hynny a gaŵffant. **A**c yggouot y vlŵydyn ny dywedaffeŵ un ohonunt vn geir ŵzth neb. **A** phan arganvu ycoz pered^{ur}. haha heb

ef grossaþ duþ ǫrthyt pered^{ur} dec uab efraþc. arbennic milwyꝛ a blodeu marchogyon. Ðioer heb ykei Ilyna vedꝛu yndꝛþc bot vlþydyn yn Ilys arthur yn vut yn kael dewis dy ymdidanþ. a galþ y kyfryþ dyn ahþnn yg gþyd arthur ae deulu. ae dyftu yn arbennic milwyꝛ. a blodeu marchogyon. A rodi boncluft idaþ yny vþd yꝛ Iþaþ yny varþ lewic. Ar hynny Ilyma y goꝛres ha-ha heb hi grossaþ duþ ǫrthyt pered^{ur} dec uab efraþc. blodeu y milwyꝛ achannþll ymarchogyon. Ðe vorþyn * heb ykei. Ilyna vedꝛu yn dꝛþc bot vlþydyn yn vut yn Ilys arthur. a galþ y kyfryþdyn hþnn yn ymod y gelweist. Agþan gþth troet ogei yndi yny vþd yꝛ Iþaþ yn varþ lewic. Y gþr hir heb y pered^{ur} manac ym mae arthur. Ðaþ ath fon heb ykei. dos ynol y marchaþc aaeth o dyma yꝛ weirglaþd. a dþc y goꝛvlþch y gantaþ. a bþrþ ef. achymer yvarch ae arueu. agþedy hynny ti ageffy dy urdaþ yn varchaþc urdaþ. Y gþr hir minneu a wnaþ hynny ac ymchoelut penn y varch ac allþ. ac yꝛ weirglod. A phandeuth ydoed y marchaþc yn marchogaeth yn ryuygus oe allþ aedewred oe tebygolyaeth ef. Ðywet heb y marchaþc a weleift di neb oꝛ Ilys yndyuoþ ymol i. Ðþr hir oed yno heb ef. a erchis ymi dy vþrþ di achymryt ygoꝛvlþch ar march ar arueu ymy hun. Ðaþ heb y marchaþc. dos dꝛachefyn yꝛ Ilys. ac arch ygennyf y arthur dyuoþ ae ef ae araþll y ymwan a mi. ac onydaþ yn gyflym nyf arhoaf i euo. Myn vyg cret heb y pered^{ur}. dewis di ae oth vod ae oth anvod. mivi avynnaþ y march ar arueu ar goꝛvlþch. ac yna y gyꝛchu oꝛ marchaþc ef yn Ilydaþc. ac wan ac arþloft y waeþ yrþng yfþþyd

a mynwgyl' dyznaót maót doluryus. Aha was heb y pered^{ur}. ny chóaryei weiffon vymam a mivi velly. **W**inneu achóaryaf athitheu ual hynn. ae vóró ef a gaflach blaenllym. ae vedzu yny lygat yny vyd tróy y wegil allan. Ac ynteu yn varó yngytneit. **D**ioer heb yz owein uab uryen órth gei. d róe y medaíft amdyn ffol a yrreíft yn ol ymarchaót. **A**c un o deu a deró idaót ae lad ae vóró. os y vóró a deró yz marchaót. rif górá * móyn oíllys a vyd arnaót gan y marchaót. ac aglot dzagwydaól y arthur ae vilwyz. **O**s y lad a deró yz aglot a gerda val kynt. Ae pechaót arnaót ynteu. yn ychwannec. a llyma vy ffyd ydafi. y wybot pygyfranc yó yz eidaót ef. ac ydoeth owein yz weirglaót. **S**ef y góelei owein pered^{ur} yn llusgáót y górá ar hyt y weirglaót. **B**eth a wney di uelly heb owein. **D**y daót vyth heb ypered^{ur} y beis hayarn y amdanaót. tym yó gennyf pany o honaót ehunan pan henyót. **Y**na y dioscles owein yz arueu ar dillat. llyma eneit heb ef uarch ac arueu gwell. noz rei ereill. a chymer yn lláben óynt. **A** dyzet ygyt a mi hyt att arthur yth durdaót yn varchaót urdaól. kanys ti aedylyy. **D**y chatóyf vy wneb ot af heb y peredur. namyn dóe dj y gozflóch y gennyfi y wenhwyuar. **A**dywet y arthur palebynnac y bóyfi górá idaót vydaf. ac o gallaf lles a góaffanaeth idaót mi ae gónaf. **A**dywet na deuaif y lys vyth yny ymgaffóyf ar górá hir yssyd yno ydial farhaet y koz ar gozres. **Y**na y deuth owein dachefyn yz lllys. a menegi y gyfranc y arthur a góenhóuar. ac y baót .oí teulu ar bygóth ar gei. **A**c ynteu pered^{ur} a gychóynnóys ymeith. ac ual y byd yn kerdet. llyma

uarchaŵc yn kyuaruot ac ef. **P**ale pan deuy di heb ymarchaŵc. pandeuaf olys arthur heb ypered^{ur}. Æ gŵz y arthur 6yt ti heb ef. **T**e myn vygkret heb y pered^{ur}. **T**aŵn lle yd wyt yn ymardelŵ ac arthur. Paham heb ypered^{ur}. mi ae dywedaf itt heb ef. herwr ar arthur vum eiryoet. ac agehyz dŵys ami yn wyz idaŵ mi ae lledais. **D**y bu hŵy y ryingtunt no hynny ymwan a ozugant. ac ny bu hir yny vyryaŵd pered^{ur} ef dros pedzein y varch yz llawz. **D**aŵd aerchis y marchaŵc idaŵ. naŵd ageffy heb y p^{ur}. gan rodi dylŵ ar vynet y lys arth^{ur}. amenegi y arthur mae mi ath vyrywys yz enryded a gŵaffanaeth idaŵ ef. * a manac nadeuaf vyth y lys yny gaffŵyf dial farhaet y cozr ar gozres. ar marchaŵc a rodes y gret ar hynny. ac agychwynnŵys racdaŵ y lys arthur. ac aozuc hynny. ar bygŵth argei. ac ynteu p^{ur}. agychŵynnŵys racdaŵ. ac ynyz vn wythnos ef agyfaruu ac ef. vn marchaŵc arbymthec. ac ef. p^{ur}. ae byzrywys yngywelydyus. ac aethant y lys arthur. ar vn ryŵ ymadzaŵd gantunt ac a dothoed gan ymarchaŵc kyntaf. ar vn bygŵth gan p^{ur}. ar gei. a cheryd agauas Kei gan arthur. agoualus uu ynteu gei am hynny. **V**nteu pered^{ur} agychwynnŵys racdaŵ. **S**ef ydeuth y goet maŵz ynyal. ac y yftlys y coet ydoed llynn. ac ar y tu arall yd oed kaer dec. ar lann y llyn y gŵelei gŵz gynllwyt telediw yneisted ar obennyd o bali. agŵisc o bali ymdanaŵ. agŵeiffon yn pycotta ar y llyn honno. **V**al ygwelas y gŵz gŵynllŵyt p^{ur}. yn dyuot. kyuodi aozuc tu ar gaer. a chloff oed yz henŵz. ynteu p^{ur}. agyzychwys y llys ar pozth. a oed yn agozet. ac yz

neuad ydeuth. **A**c ydoed y gŵl gŵynllŵyt yn eisted
ar obennyd. a ffyryfdan maŵl yn llŵfgi rac y vlon.
A chyfodi a oŵuc yteulu ar niuer yn erbyn. p^{ur}. ae
diarchenu. ac erchi a wnaeth y gwr yz mackŵy eisted
ar tal y gobēnyd. A chyt eisted ac ymdidan a oŵugant.
Aphan vu ams^{er} goffot byzdeu a mynet y vŵyta. Ac
ar yneiŵllaŵ yz gŵl bioed y llŵys ydoed. p^{ur}. yn
eisted. **G**wedy daruot bŵyta. govyn a oŵuc y gŵl
ypereredur. a wydyat llad achledyf ynda. na ōn heb
y pered^{ur} pei kaffŵn dyfc naŵ gŵypŵn. A wypei chware
a ffonn atharyan ynda. ef a wybydei ymlad achledyf.
Deu vab oed yz gŵl. gŵas melyn agwas gŵineu. Ky-
fodŵch weiŵfon heb ef y chware a ffynn. ac athar-
yaneu. **A**c yna ychware a ffynn ydaethant. **D**ywet
eneit heb y * gŵl. pŵy oŵeu oŵ gŵeiŵfon dybygy di a
achware. vyntebic yŵ heb y pered^{ur} y gallei y gŵas
melyn wneuthur gŵaet ar y llall pei as mynnei. **K**y-
uot titheu eneit achymer y ffonn ar daryan olaŵ y
gŵas gŵineu. agŵna waet ar y gwas melyn os gelly.
Pered^{ur} agyfodes a mynet y chware ar gŵas melyn.
adyzchael llaw arnaw. ae daraw dyzawt maŵl yny
dygŵydaŵd yz ael ar y llŵgat. ae waet ynteu yn rydec.
Teu eneit heb y gŵl. dos y eisted bellach. a goŵeu
dyn alad achledyf ynyz ynys honn vydy di. **A**th
ewythyz ditheu vzaŵt dy vam ŵyf ynneu. A chyt a
mi ybydy ywerf honn yndyfcu moes ac aruer y
gŵladoed ae mynutrŵyd. Kyuartalrŵyd ac adŵynder
ac unbenrŵyd. ac ymadaw weithon a ieith dy vam.
a mi a vydaf athzŵ itt. acath urdaf yn varchawc urdaw
o hynn allan. a llŵma awnelych. kyt gŵelych beth

a vo ryued gennyt. nac amouyn am danað. ony byd
 o wybot y venegi itt. nyt arnat ti y byd y keryd. na-
 myn arnafi. Kanys mi yffyd athro itt. ac amryfael
 enryded agóassanaeth agymeraffant. **A**phan uu am-
 fer y gyfscu yd aethant. **P**andoeth ydyd gyntaf.
 kyuodi aozuc. p^{ur}. achymryt y varch achan gennyat
 yewythyz kychwyn ymeith. **A**c ef adoeth ygoet
 maðz ynyal. ac yn niben y coet y death y dol. ar tu
 arall yz dol waftat ygóelei gaer vaðz. athu ar lle
 hónnó ykyrchóys. p^{ur}. arpoath agauas ynagozet. ac
 yz neuad y death. fef ygóelei góz góynllóyt telediw
 yn eisted ar yftlys y neuad. a mackóyeit yn amyl yn
 y gylch. a chyfodi a ozugant yn vðdasseid ae erbyn-
 nyað. ae doddi yeisted ar y neill lað yz góz bioed y
 llys. **A**c ymdidan aozugant. aphan uu amfer mynet
 yz být. doddi. p^{ur}. aónaethpóyt yeisted ar neill lað
 ygóz móyn y vóyta. **A**góedy daruot býta ac yvet
 eu hamkann. * gofyn aozuc ygózda y p^{ur}. a wydyat
 ef lad achledyf. **P**ei kaffón dyfc tebic oed gennyf
 ygóydón heb y p^{ur}. **S**ef ydoed ystóffól maðz yn lláðz
 y neuad amgyffret milóz yndað. **K**ymer heb ygóz
 ózth p^{ur}. y cledyf racko atharað yz ystóffól hayarn. a
 phered^{ur} agyfodes ac a dæwis yz ystóffól yny vu yn
 deudzyll ar cledyf yndeudzyll. **B**óð ydzylyeu y gyt
 achyuanna óynt. **P**ered^{ur} ae dodes y gyt a chyuan-
 hau aozugant ual kynt. ar eilweith ytrewis yz yf-
 tóffól yny vyd yndeudzyll ar cledyf yndeudzyll. **A**c
 ual kynt kyuanhav aozugant. ar dzyded weith y ky-
 ffelyb dyznaðt a trewis ae bóðz y gyt ac ny chyuan-
 haei nar ystóffól nar cledyf. **T**e was heb ygóz dos

y eifsted bellach am bendith ytt. Yny teyrnas gozeu dyn alad a chledyf 6yt. Deuparth dy dewred ageueifst. ar trayan yffyd heb gael. A g6edy keffych yn g6byl ny thyckya y neb amryffon a thi. ath ewythyz 6yf yn-neu vza6t dy vam. b2odo2yon ym ni arg6z y buoft neithwyz yny ty. Ac yna ymdidan ae ewythyz aozuc p^{ur}. ar hynny y g6elei deuwas yn dyuot yz neuad. ac ynmynet yz yftauell. agwaew gantunt anveitra6l y veint. athzi ffr6t o waet yn redec o2 m6n hyt y lla6z. A phan welas ef y niuer h6nn6. lleuein adzycy2uerth aozuggant. Ac yz hynny ny thozres y gw6r y ymdidan aph^{ur}. Yz hynny ny dywat ef y bered^{ur} yz yftyz. nyf gofynna6d ynteu. 66edy tewi yfpeit vechan. ar hynny llyma d6y vorwyn yn dyuot. adyfgyl va6z y ryngtunt. a phenn g6z yny dyfgyl. a g6aet yn amyl yny chylch. Ac yna diaspedein aozugant yn va6z niuer y llys. ynyoed vlin trigya6 yn vn llys ac 6ynt. Ac o2 diwed tewi o * honunt. A phan vu amfer y gyfgy ydaeth. p^{ur}. y yftauell tec. Athzannoeth. p^{ur}. agychwynnwys gan genyat y ewythyz racda6 ymeith. O dyna ef a doeth y goet ac ympell yny coet ef a glywei diaspat. Sef y g6elei wreic wineu deledi6. a march a chyfr6y arna6 yn feuyll geyz y lla6 a chel-ein yny hymyl. ac ynkeiffa6 b6z6 y gelein ar y march yny kyfr6y. ydyg6ydei ynteu yz lla6z. ac y dodei hi-theu diaspat. Dywet vychwaer heb y p^{ur} padiaspedein yffyd arnat. Oy aysgymunedic pered^{ur} bychan waret vyggovit ageueis eiryoet g6nyt ti. Paham heb y p^{ur}. y byd6n ysgymun .i. Am dyuot yn acha6s y lad dy uam. Kanys pan gychwynneifst oe hanuod y

neidyaðd gŵaeð yn ychallonn ac ohynny y bu uaró. **A**c am hynny yd ðyt yn yfgymun. **A**r coŵr ar goŵres aweleift yn llys arthur. coŵreit dy dat ti ath uam oedynt. **A**chwaeruaeth itt ðyf ynneu. **A**m gŵr p^riaðt oed hōnn. **a**e lladaðd ymarchaðc yffyd yn y llannerch yn y coet. **A**c na dos ditheu ynny gyvyl ef rac dy lad o honað. **V**ychwaer cam ydwyt ymkerydu. am vy mot yngyhyt ac y bum ygyt achwi. abæid vyd ym y oŵuot. **A**phei byðón avei hōy anaðd vydei ym y oŵuot. **A**thitheu tað bellach ath dŵycyŵerth. kany thykya amgen. **A**mi agladaf y gelein. **A** gŵedy hŷny mi aaf hyt lle mae y marchaðc yedych a allwyf y dial arnað. **A** gŵedy cladu y gŵr ohonað. **D**yuot a oŵugant yŵ lle ydoed y marchaðc yn marchaeth yn ryuygus ynny llannerch. **A**r hynt gofyn oŵ marchaðc y pered^{ur} pyle pandoei. **p**an deuaf o lys arthur. **a**e gŵr y arth^{ur} ðyt ti. **I**eu myn vygkret. **I**aðn lle yd ymglyftlyny o arthur. **D**y bu * hōy no hynny ymgyrchu a oŵugant. **A**c ynny lle p^{ur} a vyryaðd y marchaðc. **A** naðd a erchis ynteu y bered^{ur}. **D**aðd ageffy heb yp^{ur}. gan gymryt y wreic honn yn p^riaðt. a gwneuth^{ur} y parch ar anryded goŵeu a ellych idi. am lad ohonat titheu y gŵr p^riaðt hi yn wirion. amynet ohonat y lys arthur. a menegi idað mae mi ath vyŵyŵys yŵ enryded agŵaffanaeth y arthur. **A** menegi idað na deuaf i vyt y lys ef ynny ymgaffŵyf argŵr hir yffyd yno y dial farhaet y coŵr ar goŵres arnað. **A**chedernit ar hynny agymerth y gan y marchaðc. a chyweirað y wreic yn gyweir ovarch adillat gyt ac ef y lys arth^{ur}. **A**menegi y arthur y gyfranc. ar bŵgŵth

ar gei. **A**cheryd agauas kei gan arth^{ur} arteulu am
 wylltu o honaþ gþas kyffstal aphered^{ur} o lys arthur.
Heb yz owein uab uryen. ny daþ ymackþy hþnnþ
 vyth yz lllys. nyt a kei oꝛlllys allan. **Q**ynvygcret
 heb arthur mi a geiffaf ynyalþch ynys p^rdein am
 danaþ yny caffþyf. ac yna gþnaet pob un onadunt a
 allo waethaf ygilyd. **V**nteu p^{ur} a gychwynnwys
 racdaþ. ac a death y coet ynyal. amfathyz dynyon
 nac alanot nys gþelei. namþ gþydweli a lllyffeu. **A**c
 yn dibenn y coet ef awelei gaer uaþz. athyzeu ka-
 darn amyl erni. **A**c yn agos yz poꝛth hþy oed y
 lllyffeu noc yn lle arall. **A**c ar lloft ywaeþ ef affustaþd
 y poꝛth. ar hynny lllyma was melyngoch achul ar
 vþlch y gaer. **D**ewis unbenn heb ef ae mi a agoꝛ-
 wyf y poꝛth itt. aemenegi yz neb pennaf dy uot tith-
 eu yndzþs y poꝛth. Manac vymot yma heb y p^{ur}.
 ac oꝛ mynnir vy nyvot ymyþn mi a deuaþ. **V**mackþy
 a death dzachefyn ac a agoꝛes y poꝛth y p^{ur}. **A**phan
 death yz neuad ef awelei deunaweis oweiffon culyon
 cochyon vndþf ac vnpꝛyt. ac vnwisc. ac unoet. ar
 gþas a agoꝛaffeï y poꝛth racdaþ. **A** da vu eu gþybot
 ae gþaffanaeth. ae diarchenu a oꝛugant. **F**isted ac
 ymdidan a oꝛugant. * **A**r hynny lllyma pump moꝛþyn
 yndyuot oꝛyftauell yz neuad. **A**r uoꝛwyn pennaf o
 nadunt. **D**ieu oed gantaþ na welfei dzemeint kyn
 decket a hi eiryoet ar arall. a henwisc o bali rþyllaþc
 ymdanei a uaaffeï da gynt. ynywelit y chnaþt trþy-
 daþ. a gþynnach oed no blaþt y kriffant. y gþallt
 hitheu ae dþyael duach oedynt noꝛ muchud. deu
 uann gochyon vychein yn y grudyeu. cochach oed-

ynt noz dim cochaf. **F**yuarch gŵell y pered^{ur} a oꝛuc
y voꝛŵy amynet dŵylaŵ mynŵgyl idaŵ. ac eisted ar y
neillaŵ. **D**yt oed pell yn ol hynny. ef awelei dŵy
vanaches yndyot. a chofstrel yn llawŵn owin gan y
lleill. a chwethoꝛth ovara cann gan y llall. **A**rglŵyd-
es heb ŵy duŵ awyꝛ na bu y gymeint arall a hynn
o vŵyt allynn yꝛ koveint hŵnt henŵ. **O**dyna yd
aethant yvŵyta. **A**phered^{ur} aadnabu ar y uoꝛŵyn myn-
nu rodi oꝛ bŵyt ar lynn idaŵ ef mŵy noc y arall. **T**ydi
vy chwaer heb ypered^{ur}. myvi a rannaf y bŵyt ar
llyn. **D**ac ef eneit heb hi. llyma vy ffyd mae mi
ae rannaf. **P**ered^{ur} agymerth attaw y bara. ac arodes
y baŵp gyŵtal ae gilyd. **A**c y ueffur ffiol oꝛ lynn
ef arodes y baŵp gyŵtal ae gilyd. **P**an oed amfer
mynet y gyŵcu. yŵtauell a gŵeirŵyt y p^{ur}. ac y gyŵcu
ydaeth. llyma vy chwaer heb y gŵeiffon ŵꝛth y voꝛŵyn
deckaf a phennaf onadunt agyghwn i ytti. **B**eth yŵ
hynny heb hi. **M**ynet att y mackŵy yꝛ yŵtauell uhot
yymgynnac idaŵ. ynywed y bo da gantaŵ ef. ae yn
wreic ae yn oꝛderch. llyna heb hi beth ny weda.
mivi heb achawŵ eiryoet agŵ. **A**c ymgynnac o honaf
ynneu idaŵ ef. ym blaen vyggŵoꝛderchu o honaw. ny
allaf i hynny yꝛ dim. **D**yggŵn y duŵ an kyffes ony
wney di hŵny. yth adaŵn yth elynnyon yma y
wneuthur a vynnont athi. **A**c rac ofyn hynny kych-
wynn a oꝛuc y voꝛŵyn. a than ellŵg y dagreu dyu-
ot racdi yꝛ yŵtauell. **A**chan dŵꝛŵf y doꝛ yn agozi. de-
ffroi a oꝛuc pered^{ur}. **S**ef yd oed y voꝛŵyn yn wy-
laŵ. ac yn dꝛycaruerthu. **D**ywet vy chwaer heb y
per^ed^{ur}. **P**a yŵtyꝛ yd wyt yn wylaŵ. **M**i aedywedaf

* ytt arglŷd heb hi. Vyntat i bioed y kyuoeth hŷnn yn veu idaŷ ehun. ar llys honn ar iarll̃aeth ydanei gozeu yn y gyuoeth. **S**ef yd oed mab iarll̃ arall ym erchi ynneu ymtat. nyt aŷn ynneu om bod attaŷ ef. nym rodi ynneu vynñtat om hanuod idaŷ ef nac y iarll̃ oꝛ byt. **A**c nyt oed o blant ym tat i namyn myvi vyhun. a gŷedy marŷ vyntat y dygŷdwys y kyuoeth ymll̃aŷ ynheu. ahŷyꝛach ymynnŷñ euo yna no chynt. **S**ef a oꝛuc ynteu yna ryuelu arnafi. agozefgynn y kyuoeth eithyꝛ yꝛ vn ty hŷnn. **A**c rac daet y gŷyꝛ aweleift di bꝛodoꝛyon maeth ymi. achadarnet y ty. ny cheit vyth tra barhaei vŷyt allynn. a hynny aderyw. namyn ual yd oed y mynacheffeu aweleift di yn poꝛthi ni herwyd bot yn ryd udunt hŷy y kyfoeth ar wlat. **A**c weithon nyt oes udŷt ŷynteu na bŷyt na llynn. a c nyt oes oet bellach noc auoꝛy yny del y iarll̃ ae holl̃ allu gantaŷ ampenn y lle hŷnn. a c os mivi a geiff ef. ny byd gŷell̃ vyndihenyd. nŷm rodi y weiffon y veirch. a dyuot y ymgynñic y tithev arglŷd yny wed y bo hegaraf gennyt. yꝛ bot yn nerth ynni. yn dŷyn odyma neu yn amdifffynn ninheu yma. **D**os vy chwaer heb ef y gyfŷgu. a c nyt af y ŷꝛthyt kyny wnelŷyf dim oc adywedy. yny wyꝛŷyf a allwyl̃ a nerth yŷch. **D**rachefyn y deuth y uoꝛŷyn y gyfŷgu. **T**ꝛannoeth y boꝛe y kyuodes y uoꝛŷyn ac y deuth̃ hyt lle yd oed p^{ur}. a chyvarch gŷell̃ idaŷ. **D**uŷ a rodo da ytt eneit a pha ryŷ chŷedleu yffyd gennyt. **N**yt oes namyn da arglŷd tra vych iach di. namyn bot y iarll̃ ae holl̃ allu gŷedy ry difffynnu ŷꝛth y poꝛth. **A**c ny welas neb lle amlach

pebylleu. na marchaŵc yn galó ar araŵ y ymwan. **J**eu heb y p^{ur}. kyweirer y minneu vy march. **Y**na y varch a gyweirwyt y beredur. Ac yn*teu agyfodes ac agyŵchŵys y weirgláŵd. **S**ef ydoed marchaŵc yn marchogaeth yn ryuygus yny weirgláŵd gŵedy dyŵchafel arwyd ymwan. **A**c yna ymwan aozugant. **A**phered^{ur} a vyŵyaŵd y marchaŵc dŵos pedŵein y varch yŵ lláŵ. **A**c yndiwed y dyd ef a deuth marchaŵc arbennic ymwan ac ef. a bŵŵ hŵnnŵ aozuc pered^{ur}. **D**aŵd a erchis hŵnnŵ. **P**ŵy ŵyt ti heb y pered^{ur}. **D**ioer heb ef penteulu y iarŵ. **B**eth yffyd o gyfoeth y iarŵles yth uedyant ti. **D**ioer heb ef y trayan. **J**eu heb ef eturyt idi dŵaeŵ y chyuoeth yn llŵyŵ. ac a geueiŵt o da o honaŵ a bŵyt kan ŵŵ. ac eu llŵynn ac eu meirch ac eu harueu heno yn y llŵys iddi. **A**thitheu yn garcharaŵŵ idi eithyŵ na bydyeneit uadeu. **A** hynny agahat yndiannot. **A**r uoŵŵyn y nos honno yn hyfryt lawen. gŵedy caffel kŵbyl o hynny. **A** thŵannoeth ped^{ur} a gyŵchŵy y weirgláŵd. **A** llŵoŵffog-rŵyd o honunt a vyŵyaŵd. ef y dyd hŵnnŵ. **Y**ndiwed y dyd hŵnnŵ ef a deuth marchaŵc ryuygus arbennic. **A** bŵŵ hŵnnŵ aozuc p^{ur}. a naŵd a erchis hŵnnŵ y p^{ur}. **P**a vn ŵyt titheu heb y p^{ur}. **D**iŵtein llŵys heb ef. **B**eth heb y p^{ur}. yffyd o gyuoeth y uoŵŵyn yn veu ytti. **T**rayan y kyuoeth heb ef. **J**eu heb y p^{ur} y kyuoeth yŵ uoŵŵyn. ac a geueiŵt o da o honaŵ yn llŵyŵ. a bŵyt deukannŵŵ ac eu llŵynn ac eu meirch ac eu harueu. **A**thitheu yn garcharaŵŵ idi. **A** hynny ynn diannot a gahat. **A**r trydyd dyd y deuth p^{ur}. yŵ weirglod. a mŵy a vyŵŵys ef y dyd hŵnnŵ noc undyd. **A**c

yndiwed ydyd ef adoeth iarll y ymwan idað. ac ef
 ae byrywys a naðd a erchis ynteu. Þóy ðyt titheu
 heb y p^{ur}. **Qi** y **Jarll** heb ef nyt ymgelaf. **Ieu**
 heb y p^{ur}. y hyarllaeth yngóðól yz voróbyn. ath iarll-
 aeth titheu heuyt yn achwanec. **Abóyt** trych|channóz
 ac eu llynn ac eu meirch ac eu harueu. a thitheu yn
 ymedyant. **Ac** uelly y bu yn góðól. **Ac** y trigyaðd
 p^{ur}. teir wythnof yn peri teyngtet a da*restyngedig-
 aeth yz voróbyn ar kyuoth ózth y chyghoz. gan dy
 genyat heb y p^{ur}. mi agychóynnaf ymeith. **Ac**
 hynny vy mraðt a vynny. **Ieu** myn vy gcret. aphei
 na bei o garyat arnat ti ny bydón yma hyt y bum.
Enit heb hi pa vn ðyt titheu. **Pared^{ur}** uab efraðc
 oz gogled. ac oz dað na gofut arnat nac enpytróyd.
 manac attaf. a mi ath amdiffynnaf os gallaf. **Odyna**
 kychwyn aozuc p^{ur}. ac ympell odyno ef agyferuyd
 marchoges ac ef. a march achul gochóys y danei.
 a chyuarach góell a ozuc hi yz mackóy. **Pa** le pan
 deuy di vy chwaer. **Menegi** aozuc idað yz achabðs
 ydoed ar ykerdet hónnó. **ſef** oed honno gózeic ſy-
 beró y llannerch. **Ieu** heb ef mi yó y marchabðc
 y keueift di y gofut hónn oe achabðs. **Ac** ediuar
 vyd yz neb ae gónaeth. ar hynny llyma y marchabðc
 yn dyuot ac yn amovyn aph^{ur}. awelfei ef y kyfryó
 uarchabðc ydoed ef yny geiffað. **ſað** ath ſon heb
 y p^{ur} mi yd wyt yny geiffað. **Ac** myn vyg kret dazc
 ðyt ar deulu ózth y voróbyn achabðs góiryon yó o
 honafi. **Ymwan** eiſſoes aozugant. **Ac** ny bu hir
 yz ymwan p^{ur}. auyzaðd y marchabðc. a naðd aerchis
 ynteu y b^{ur}ed^{ur}. **Daðd** ageffy heb y p^{ur}. gan vynet

dacheuyn y fozd y deuthoft y venegi kaffel y vorwyn
 yn wirion. Ac yn wynabwerth idi hitheu dy voro o
 honafi. **V** gret ar hynny arodes y marchaoc. **A**c
 ynteu p^{ur} agerdaod racdao. Ac ar vynydy y bithao ef
 a welei gastell. apharth acyno y deuth. a gwan y
 poith aozuc ae waew. Ar hynny Ilyma was gvineu
 teledi6 yn agozi y poith. a meint miloza yndao. Ac
 oedrian mab arnao. A phan deuth p^{ur}. yz neuad. yd
 oed gweic va6 deledi6 yneisted ymyon kadeir. a
 llawozynyon yn amyl yny chylch. * a llawen uu y
 wreicda bithao. **A** phan vu amfer gantaunt mynet
 y v6yta aozugant. **G**edy daruot b6yta. da oed yti
 vnben heb hi vynet ygyfscu y le arall. **P**ony chaon
 gyfscu yma heb y p^{ur}. **D**ao gwidon eneit yffyd yma
 o widonot kaer loy6. ae tat ae mam gyt ac wynt.
 Ac nyt nes andianc ni erbyn ydyd noc udunt yn
 llad. ac neur der6 udunt gozefsgyn y kyuoeth ae di-
 ffeithao o nyt yz vnty honn. **J**eu heb y p^{ur}. yma y
 bydon heno. **A**c os gofut ada6 arnaoch oz gallafi
 les mi ae gwaf. afles nys gwaf ynneu. **A**c ygyfscu
 ydaethant. ac ygyt ar dyd p^{ur}. aglywei diafpat en-
 girya6. **A** chyuodi yn gyflym aozuc p^{ur}. oegrys ae
 la6dyz ae gleddyf am yvyn6gyl. ac allan y doeth.
 fef y gwelei gwidon yn ymozdibes a gwilloz. Ac ynteu
 yn diafpedeit. **P**ered^{ur}. a gyachwys y widon. ac ae
 trewis a chledyf ar y phenn yny ledaod yz helym ae
 phenffestin ual dyfscyl ar y phenn. **D**ynaod p^{ur}. dec
 uab efrac anaod du6. **P**aham wrach yg6dost di
 mae p^{ur}. byfi. **C**yghetuen a gweledigaeth yni odef
 gofut y gennyt. **A**c ytitheu kymryt march acarueu

y gēnyf ynneu. **A**c y gyt ami y bydy yn dyfscu march-
ogaeth a theimlað dy arueu. **V**al hynn heb y p^{ur} y
keffy naðd. **D**y gret na wnelych gam vyth ygkyu-
oeth y iarllles. kedernyt ar hynny agymerth p^{ur}. **A**
chan ganyat y iarllles kychóyn y gyt ar widon y lys
y góidonot. **A**c yno y bu ef teir wythnos ar vntu.
Ac yna dewis y uarch ae arueu. **A** chyóynnu racdað.
A diwedyd ef adoeth y dyffrynn. **A**c yndiben y dyff-
rynn ef adoeth y gudygyl meudwy. **A** lláben uu y
meudóy órthað. **A**c yno y bu ef ynós hōno. * **T**ian-
noeth y boæ ef a gyfodes o dyno. **A** phan deuth
allan ydoed gawat o eiry góedy ryodi ynós gynt.
A góalch wyllt wedy llad hóyat yntal y kudugyl.
A chan dóryf y march kilyað o walch ~~a difgyn~~ a dif-
gyn brian argic yz ederyn. **S**ef a oꝛuc p^{ur}. feuyll a
chyffelybu duet y vian. agóynder yz eiry. a chocht^{er}
y góæt y wallt y wreic uóyaf agarei a oed kynduhet
ar muchud. **A**e chnaót oed kynwynnet ar eiry. **A**
chochter y góæt ynyz eiry yz deu vann gochyon
oed yny grudyeu. **A**r hynny ydoed arthur ae deulu
ynkeiffað p^{ur}. **A** wdaðch chói heb yz arth^{ur} póy y
marchaðc paladyz hir. a feif yny nant uchot. **A**r-
glóyd heb vn mi aaf ywybot pa vn yó. **V**na y
doeth y mackóy hyt y lle ydoed p^{ur}. **A** gofyn idað
beth a wnaei ef uelly. a phóy oed. **A**c rac meint
medól p^{ur}. ar y wreic vóyaf agarei. ny rodes ateb
idað. **S**ef a oꝛuc ynteu goffot agóæw ar p^{ur}. **A**c yn-
teu p^{ur}. a ymchoelaðd ar y mackóy. **A**c ae góant dꝛos
bedæin y uarch yz lláðz. **A**c ol ynol ef adoeth ped-
war mackóy ar hugeint attað. **A**c nyt attebei yz vn

móy noe gilyd. namyn yz un góare a phob un. y wan ar un goffot yz llabz. Ynteu gei a deuth attab ef. ac a dywaót yndisgethain anhegar ózth p^{ur}. A phered^{ur} ae kymerth agóaeó ydan ydwyen. ac ae byrywys ergyt yózthaó. yny dozres y vzeich a góae ll yysgóyd. a marchogaeth vnweith ar hugeint dzoftab. Ac ual ydoed yn y uaró lewic rac meint y dolur a gaóffeí. ydymhoelaó d yuarch a thuth garw gantaó graóth. A phanwelfant y teulu y march yn dyuot heb ygóz arnaó. y kychóynnassant ar vzyz. parth ar lle y buaffei y gyfranc. A phan deuthant yno tybygu rylad kei. wynt a welfant hagen oz kaffeí vedic da. y bydei vyó. Dy symudaó d p^{ur} y vedól móy no chynt yz góelet y pennyal a oed ambeñ kei. * Ac y deuthpóyt a chei hyt ympeby ll arthur. Ac y peris arthur dóyn medygon kywreint attab. Dzóc uu gan arthur kyfuaruot a chei y gofot hónnó. Kanys maóz y karei. Ac yna y dywaót góalchmei. ny dyliei neb kyffroi marchaó c urdaól y ar y medól y bei arnaó yn agkyfuartal. kanys ac attoed ae collet ar dathoed ydaó. ae ynteu yn medylyaó am y wreic vóy haf a garei. Ar agkyuartalóch hónnó ac attuyd agyuaruu ar góz a ymwelas ac ef yndiwethaf. Ac oz byd da gennyt ti arglóyd. miui aaf y edzych a symudaó d y marchaó c y ar y medól hónnó. Ac os uelly y byd. mi a archaf idaó ynhygar dyuot y ymwelet a thi. Ac yna y fozres kei ac y dywaót geireudic kenuigennus. Góalchmei heb ef hyfpys yó gennyfi ydeuy di ac ef herwyd y avóyneu. Glot bychan hagē ac etmyc yó ytt ozuot y marchaó c lludedic góedy blinaó yn ymlad.

velly hagen y gozuuoft di ar lawer onadunt by. ac
 hyt tra barhao gennyt ti dy dauaót atheireu tec.
 digaón vvd itt o arueu. **P**eis ovlant teneu ymdanat.
 ac ny byd reit itt tozri na góaeó na chledyf yz ymlad
 ar marchaó a geffych ynyz ansaó honno. **A**c yna
 ydywaót góalchmei ózth gei. **T**i aallut dywedut
 auei hygarach pei afmynhut. ac nyt arnafi y perth-
 yn itti dial dy lit athdigoeint. **T**ebic yó gennyfi
 hagen y dygafi y marchaó gyt ami heb tozri na
 bzeich nac ysgóyd ymi. **Y**na ydywaót arthur ózth
 walchmei. mal doeth aphóyllic y dywedy di. ados
 ditheu ragot a chymer digaón o arueu ymdanat.
 adewis dy uarch. **G**óisgaó a wnaeth góalchmei ym-
 danaó. acherdet racdaó ynchweric argam y varch.
 parth arlle ydoed peredur. **A**c ydoed ynteu yn
 gozffowys ózth paladyz ywaé ac yn medylyaó yz vn
 medól. **D**yuot a ónaeth góalchmei attaó heb aróyd
 creulonder gantaó. adywedut ózthaó. **P**ei góypón
 vot ynda gennyt ti mal y mae da gennyfi. **w**i aym-
 didanón athi. **H**iffoes negeffaól byfi ygan arthur
 attat. y atolóyn itt dyuot yymwelet ac ef. **a**deuó
 adoeth kynno mi ar y neges honno. **G**óir yó hynny
 heb yperedur. * ac anhygar ydoethant. ymlad
 a wnaethant ami. ac nyt oed da gennyf ynneu hynny.
 gyt ac nat oed da gennyf vyndóyn yar y medól yd
 oedón arnaó. **Y**nmedylyaó ydoedón am y wreic
 uóyhaf agarón. **S**ef achaós ydoeth cof im hynny.
 yn edych ydoedón ar yfçira. ac ar y uran. ac ar y
 dafneu o waet yz hóyat aladyfsei ywalch ynyzeira.
Ac yn medylyaó ydoedón bot yn gynhebic góynder

yz eira. Aduhet y gŵallt ae haeleu yz uran. Ar deuvann
 gochyon a oed yny grudyeu yz deudafyn waet. Heb
 y gŵalchmei nyt oed anuonhedigeid y medŵl hŵnnŵ.
 Adiryued oed kynny bei da gennyt dy dŵyn yarnaŵ.
 Heb ypered^{ur}. Adywedy di ymi a yttiŵ kei yn llŵys
 arthur. yttiŵ heb ynteu. ef oed y marchaŵc diwethaf
 aymwanaŵd a thi. Ac ny bu da y doeth idaŵ yz ym-
 wan hŵnnŵ. tozri awnaeth y vzeich deheu idaŵ a
 gŵahell y yfkŵyd gan y kŵymp agauas o ŵth dy pala-
 dyz di. Te heb ypered^{ur}. nym taŵz dechzeudial
 farhaet y coŵr ar gozres velly. Sef awnaeth gŵalch-
 mei enryuedu y glybot yn dywedut am y coŵr ar
 gozres. Adyneffau attaŵ amynet dŵylaŵ mynŵgyl
 idaŵ. Agovyn pŵy oed yenŵ. Peredur uab efraŵc
 ymgelwir i heb ef. Athitheu pŵy ŵyt. Gwalchmei
 ymgelwir i heb ynteu. Da yŵ gennyf dy welet heb
 ypered^{ur}. Dyglot ry ginglef ym pob gwlat o z y bum
 o vilwryaeth a chywirdeb. Athgedymdeithas yffyd
 adolŵyn gennyf y gaffel. keffy myn vygcret. Adyzo
 ditheu ymi y teu. Ti ageffy yn llawen heb y ped^{ur}.
 Kychŵyn awnaethant ygyt ynhyfryt gyt|tuun parth
 ar lle yd oed arthur. A phangigleu gei eubot yn dyuot.
 ef adywaŵt. Wi awydŵn na bydei reit y gei ymlad
 ar marchaŵc. Adiryued yŵ idaŵ caffel clot. Mŵy awna
 ef oe eireu tec no nini onerth an harveu. Amynet
 awnaeth ped^{ur} agŵalchmei hyt yn lluest walchmei
 ydiot eu harueu. Achymryt aozuc pedur yz yŵ wiŵc ac
 a oed y walchmei. Amynet awnaethant laŵ yn llaw
 hyt y lle yd oed arthur. Achyuarch gŵell idaŵ. Tylma ar-
 glŵyd heb y gŵalchmei [675] y gŵz y buoft yz yftalym

o amfer yny geiffaþ. **G**iaeffaþ 62thyt unbenn heb yz arthur. a chyt ami y triggy. **A**pheigþypwn vot dy gynnyd ual y bu. nyt aut y 62thyfi pann aethoft. **H**önn hagen adaroganþys y co2r ar go2res itt a uu d20c kei 62thunt. a thitheu aedieleift. **A**c ar hynny nachaf y v2enhines ae **I**laþ vo2nyon yndyuo2. a chyvarch g6e2 awnaeth peredur udunt. a **I**laþen uuant 6ynteu 62thaþ ae reffaþv aozugant. parch ac enryded maþ2 a wnaeth arth^{ur} amperedur. **A**c ymchoelut aozugant parth achaer2lion. **A**r nos gyntaf y deuth pered^{ur} y gaer2lion y lys arthur. ac yd yttoed yntroi yn y gaer wedy b6yt. nachaf ygharat laþ euraþc yn kyuaruot ac ef. **M**yn vygkret vy chwaer heb.y p^{ur}. mo2wyn hygar garueid wyt. ami aall6n arnaf dygaru yn v6yhaf g62eic pei da gennyt. **M**iui a rodaf vygcret heb hi val hynn. na charaf i dydi ac nath vynnaf ynd2agywydaþl. **M**inneu a rodaf vygcret heb y pered^{ur}. na dywedaf ynneu ei vyth 62th gristaþn ynyadeuych ditheu arnat vygcaru i yn v6yhaf g62. **G**2annoeth ef agerdaþd .p^{ur}. ymeith. **A**r p2iffo2d ar hyt keuyn mynyd maþ2 a dilynþys. **A**c ar dibenn ymynyd ef a welei dyffryn cr6nn. a go2o2eu ydyffryn yn goedaþc carrecgaþc. a g6a2tat y dyffrynn oed yn weirglodyeu. ac yn dired ar y r6ng y g6eirglodyeu ar coet. **A**c ym mynn6es y coet y gwelei tei duon maþ2 anuanaþl eug6eith. a difgynnu aþnaet ac arwein y varch tu ar coet. **A**c am talym o2 coet ef a welei ochyr carrec lem. **A**r ffo2d yn ky2chu ochy2 y garrec. a llew yn r6ym 62th gadwyn. ac yn kyfcu ar ochy2 y garrec. a ph62l d6fynn ath2ugar y veint a welei dan y lleþ. **A**e loneit yndaþ o e2gyrn

dynyon ac anieueileit. A thynnv cledyf a wnaeth p^{ur}
 atharað y lleð. ynydygdyd yndibin ðath y gadwyn-
 vch penn y pðll. Ac ar yz eildyzaðt tarað y gadwyn
 aozuc yny tyzr. Ac yny dygdyd y llew yny pðll. Ac
 ar traðs ochyz ygarec arðein y varch aozuc pered^{ur}.
 yny doeth yz dyffrynn. Ac ef awelei am ganaðl y
 dyffryñ * castell tec. Athu ar castell y deuth. Ac ar
 y weirglaðd ðath y castell ef awelei gðz llðyt maðz yn
 eifsted. mðy oed no gwr oz a welfei eiryoet. adeuwas
 ieueinc yn faethu karneu euky lleill o afgðzn moruil.
 y neill ohonunt yn was gðineu. ar llall yn was melyn.
 adyuot racdað a wnaeth hyt y lle ydoed y gðz llwyt.
 achyvarch gwel aozuc peredur idað. Ar gðz llwyt
 adywaðt. mevyl ar varyf vymozaða. Ac yna y
 dyallaðd pered^{ur} panyð y lleð oed ypozaða. Ac yna
 yd aeth y gðz llðyt ar gðeiffon gyt ac ef yz castell. Ac
 ydaet pered^{ur} gyt ac ðy. A lletec enryded^{us} awelei ef
 yno. Ar neuad a gyzaçhaffant. Ar byzdeu oed gðedy eu
 dyzchael. A bðyt a llynn yn didlaðt arnadunt. Ac ar
 hynny ef awelei yn dyuot oz ystauell gðzeic ohen
 agðzeic ieuanc. Amðyhaf gðzaged oz a welfei eiryoet
 oedynt. Ac ymolchi aozugant. Amynet y vðytta. Ar
 gðr llðyt a aeth y benn y bðzd yn uchaf. ar wreic ohen
 yn neffaf idað. A phered^{ur} ar uozðyn a dodet ygyt. Ar
 deuwas ieueinc yn gðaffanaethu arnadunt. Ac edz-
 ych a wnaeth y uozðyn ar peredur a thaztau. Agovyn
 aozuc pered^{ur} yz uozðyn paham yd oed trist. Tydi
 eneit yz pann yth weleis gyntaf agereis yn vðyhaf
 gðz. athoft yð gennyf welet arwas kyn uonhedicket
 athi. y dihenyd a vyd arnat auozy. A weleift ti y tei

duon llawer ym bionn y coet. gŷyŷ yŷ y rei hynny ym
tat i oll y gŷŷ llwyt racko. achewri ynt oll. ac auoŷy
wynt a dygyfozant amdypenn ac athladant. ar dyffryn
crŷnn ygelwir y dyffrynn hŷnn. O i auoŷwyn dec
a bery di bot vym march i am arueu yn vn lletty a mi
heno. ¶ Paraf y rofi i aduŷ os gallaf yn llawen. Pan
vu amferach gantunt kymrut hun no chyuedach.
y gyfgu yd aethant. Ar uoŷŷyn aberis bot march ped^{ur}
ae arueu yn vn lletty ac ef. Athŷannoeth ped^{ur} aglywei
goŷdyar gŷyŷ ameirch ygkylch y caŷtell. a pheredur
agyuodef. ac a wiŷgaŷd y arueu ymdanaŷ. ac ymdan
y uarch. ac ef a deuth yŷ weirglaŷd. ac y deuth y
wreic hen ar uoŷŷyn att y gŷŷ llŷyt. Arglŷyd heb
hŷy kymer gret ymackŷy nadywetto dim oŷ a ŷelas
yman. a ni a vydŷn dŷoŷtaŷ y keidŷ. ¶ Da chymeraf
mynvygkret heb y gŷŷ llŷyt. Ac * ymlad awnaeth
peredur ar llu. ac erbyn echwyd neur daroed idaŷ
llad trayan y llu heb argyweddu neb arnaŷ ef. Ac
yna ydywaŷt y wreic ohen. neur derŷ yŷ mackŷy llad
llawer oth lu. a dyro naŷd idaŷ. ¶ Da rodaf myn vyg
cret heb yŷ ynteu. Ar wreic ohen. ar uoŷŷyn dec yar
vŷlch ygaer ydoedynt ynedŷych. ac yn hynny ym-
gyvaruot o pedur ar gŷas melyn ae lad. Arglŷyd heb
y uoŷŷyn dyŷo naŷd yŷ mackŷy. na rodaf y rofi aduŷ
heb y gŷŷ llŷyt. ac ar hynny ymgyvaruot o ped^{ur} ar
gŷas gŷineu ae lad. ¶ Buassei well itti pei rodaffut
naŷd yŷ mackŷy kynn llad dy deuuab o honaŷ. ac
abŷeid vyd y titheu dy hun oŷ dihegy. Dos ditheu
voŷŷyn ac adolŷyn yŷ mackŷy rodi naŷd ynni. kannys
rodaffam ni idaw ef. Ar voŷŷyn adoeth yŷ lle yd oed

peredur. ac erchi naðd y that aozuc. ac yz faðl a dihaygyssei oe wyz yn vyð. **F**effy dan amot mynet oth tat aphaðb oz yffyd y danað y ðzhau yz amheraðdyz arthur. ac ydywedut idað panyð pered^{ur} gðz idað awnaeth y gðassanaeth hðnn. **G**ðnaðn y rofi aduð yn llawen. a chymryt bedyd ohonaðch. aminneu aanuonaf att arthur. y erchi idað rodi ydyffryñ hðnn ytti. ac yth ettiued byth gðedy ti. ac yna y doethant y myðn. a chyuarth gðell awnaeth y gðz llðyt ar wreic vawr y pered^{ur}. **A**c yna ydywaðt y gðz llðyt. **Y**r pan yttwyf ynn medu ydyffrynn hðnn. mi ny weleif gristaðn aelei ae eneit gantað namyn ti. aninne aaðn y wrhau y arthur ac y gymryt cret a bedyd. **A**c yna ydywaðt pereduð diolchaf ynneu y duð. na thozeis vy llð ðzth y wreic vðyhaf agaraf. nadywedðn un geir ðzth gristaðn. **T**izgyað yno a ðnaethant y nos honno. **T**izannoeth y boze ydaeth y gðz llðyt ae niuer gantað y lys arthur. ac y gðzhayffant y arthur. ac y paraðd arthur eubedydyað. **A**c y dywaðt y gðz llðyt y arthur panyð ped^{ur} ae gozuuassei. ac arthur a rodes yz gðz llðyt aeniuer y dyffryn oegynnal y danað ef mal yd erchis ped^{ur}. a chan gennat arthur y gðz llðyt aaeth ymeith parth ar dyffryn crðnn. **P**eredur ynteu agerdaðd * y boze dzannoeth racdað talym maðz odiffeith. heb gaffel kyuanned. **A**c yny diwed ef adoeth y gyuanned bychann amdlaðt. ac yno y clywei uot sarff yn gozwed ar uodðy eur. heb adel kyfuanned seith milltir obop parth idi. **A**c yd aeth pedur yz llðe y clywei vot y sarff. ac ymlad awnaeth arfarff yn llidyaðcdzut ffenedicualch. **A**c yny diwed

y lladaŵd. ac y kymerth y votrŵy idaŵ e hun. ac uelly y bu ef yn hir yn yz agherdet hŵnnŵ. heb dywedut vn geir ŵrth neb ryŵ grifstaŵn. ac ohynny yd yttoed yn kolli yliŵ aewed o tra hiraeth yn ol llys arthur ar wreic vŵyaf agarei. ae gedymdeithon. Odyna y kerdaŵd ragdaŵ y lys arthur. ac ar y fford y kyfuaruu ac ef teulu arthur. a chei yn eu blaen yn mynet y neges udunt. **P**eredur aatwaenat baŵp onadunt. ac nyt atwaey neb oꝝ teulu euo. **P**andeuy di vnbenn heb ykei. a dŵyweith a their. ac nyt attebei ef. **Y**wan a oꝝuc kei a gŵaeb trŵy y uoꝝdŵyt. **A**c rac kymell arnaŵ dywedut a thoꝝri ygret mynet heibyaŵ a oꝝuc heb ymattiala ac ef. **A**c yna y dywaŵt gŵalchmei. **Y**iofi aduŵ gei dꝝc y medzeiſt kyflauanu ar uackŵy ual hŵnn yz na allei dywedut. ac ymchoelut dzaegeuyn ylys arthur. arglŵydes heb ef ŵrth wenhŵyuar. a wely di dꝝycket y gyflauan a oꝝuc kei ar y mackŵy hŵnn yz na allei dywedut. ac yz duŵ ac yrof ynneu par di y uedeginyaethu ef erbyn pandelŵyf dꝝachefyn. a mi adalaf y pŵyth itt. a chynn dyuot y gŵyꝝ oc eu neges ef a deuth marchaŵc yz weirglauŵd y myml llys arthur yerchi gwr y ymwan. a hynny a gauas. a bŵrŵ hŵnnŵ a wnaeth pered^{ur}. ac wythnos y bu yn bŵrŵ marchaŵc beunyd. **A** diwarnauŵt ydoed arthur ae teulu yndyuot yz eglŵys. **S**ef y gŵelynt marchaŵc gŵedy dꝝrŵchael arwyd ymwan. **H**a wyz heb yz arthur. myn gŵrhyt gŵyꝝ nyt af odyma yny gaffwyf vymarch am arueu yvŵrŵ y ianghŵr racko. **Y**na yd aeth gŵeiffon yn ol y uarch ae arueu y arthur. **A**phered^{ur} agyfaruu ar gŵeiffon yn mynet heibaŵ. ac

agymert h y march ar arueu arweirglawd agyrychaod.
Sef a wnaeth paþp oe welet ef ynkyuodi ac yn mynet
 y * ymwanry marchaoc. mynet ar benn y tei ar byn-
 neu ar lle aruchel y edrych ar yrymwan. **S**ef a
 wnaeth peredur emneidaþ ae law ar y marchaoc y erchi
 idaþ dechreu arnaþ. **A**r marchaoc a offodes arnaþ. ac
 nyt ysgoges ef oꝛ lle yry hynny. **A**c ynteu peredur
 a oꝛdinhaawd ac ae kyrychaod ynllityawcdiut engiryawd
 chwerþ awydualch. **A**c ae gwant dyryawd gwẽnwyniclym
 tofddiut milryeidffryyf ydan ydwyen ae dzychchawel
 oe gyfryy. ae vaw ergit maw yrythaw. **A**c yd ymchoel-
 awd dzycheuyn ac ydedewis y march ar arueugan y
 gwẽiffon mal kynt. **A**c ynteu ar y dzyet agyrychaod
 y llys. **A**r mackwy mut y gelwit peredur yna. **A**r hynny
 nachaf agharat Law euraoc yn kyuarfot ac ef. **V**ryofi
 a duþ vnbenn heb hi ys oed gryffyn na allut dywedut.
A pheĩ gallut dywedut mi ath ath garon yn vryhaf gw.
Ac myn vygret kynnyfgellych mi ath garaf yn
 vryhaf gw. **D**uþ atalo itt vyg whaer heb yperedur.
 ac my vygret minneu ath garaf di. **A**c yna y gwry-
 buwyt panyþ peredur oed ef. **A**c yna y dellis ef gedym-
 deithas agwalchmei ac ac owein vab uryen. ac aphaþþ
 oꝛ teulu ac y trigrywys yn llys arthur.

Arthur a oed ygkaer llion ar wyfc. a mynet a
 wnaeth y hela. a pheredur gyt ac ef. **A**pher-
 edur aellygawd y gi ar hyd. **A**r ki aladaawd yry
 hyd ymyndiffeithoch. **A**c ympenn ruthur yrythaw
 ef awelei arwyd kyuanhed. **A** thu ar kyfanhed y
 deuth. **A**c ef awelei neuad. **A**c ar daw y neuad ef
 awelei tri gwẽis moelgethinyon yngware gwrydbryll.

Aphan deuth y myón. ef a welei teir moŷyn yn eisted ar leithic. Ac vn ryó wiscoed ymdanunt ual ydylŷei amdyledogyon. ac ef aaeth y eisted attunt yŷ lleithic. Ac vn oŷ moŷynyon aedychaóð arpered^{ur} yn graff. Ac wylaó a wnaeth. **A** pheredur aovynaóð idi beth awylei. **R**ac dzycket gennyf góelet lleaffu góaf kyn decket athi. **P**óy am lleaffei i heb y peredur. **P**ei nabei hyt ytt arhos ynylle hwnn. mi aedywedón itt. Yŷ meint uo ygóŷthæt arnaf yn arhos. mi ae góarandawaf. **Y** góŷ yffyd tat y mi heb y uoróyn. bieu yllŷs honn. A hónnó alad paóð oŷ adel yllŷs honn heb y ganhyat. **P**a gyfryó óŷ yó * aóch tat chóŷi pan allo lleaffu paóð uelly. **G**óŷ a wna treis ac anuod ar y gymodogyon. Ac ny wna iaón y neb am danaó. Ac yna ygwelei ef ygóeiffon ynkyuodi ac ŷ arllóyffaó y claóŷ oŷ werin. ac ef aglywei dóŷyf maóŷ. Ac yn ol y tóŷyf ef aóelei wr du maóŷ unllŷgeitaóç yndyuot y myón. Ar moŷynyon agyuodaffant yny erbyn adiot y wiŷc y amdanaó a wnaethant. Ac ynteu aaet yeisted. **A**góedy dyuot ybóŷll idaó ac aryf hau edŷych a oŷuc ar peredur. Agouyn póy y march-aóç. Arglóyd heb yŷ vn or moŷynyon. ygóas ieuanc teckaf abonhedickaf oŷ aweleift eiryoet. Ac yŷ duó ac yŷ dyfyberóyt póŷlla óŷthaó. Yŷot ti mi abóŷllaf ac a rodaf y eneit idaó heno. Ac yna pered^{ur} adoeth attunt óŷth y tan. **A**c agymerth bóyt a llynn. ac ymdidan ar rianed a oŷuc. Ac yna ydywaóð pered^{ur} góedy y vŷŷfcaó óŷth y góŷ du. **R**yued yó gennyf kadarnet ydywed y di dyuot. Póy adiodes dylygat ti. **U**n omkennedueu oed heb y góŷ du. póy byn-

nac aovynhei imi yz hynn ydóyt ti yn y ouyn. ny
 chaffeï y eneit gennyf nac yn rat nac ar werth. Ar-
 glóyd heb yuoályn kyt dywetto ef overed ovábyfged
 a med|daót parth ac attat ti. kywirha y geir a dy-
 wedeïft gynneu ac aedeweïft ózthyfi. Á minheu a
 wnaf hynny yn llawen yzot ti heb ygóu du. Wi a
 adaf y eneit idaó yn lláben heno. Ác ar hynny y
 trigyaffant ynos honno. Á tháannoeth kyuodi aozuc
 y góu du. Agóifcaó arueu ymdanaó. Ác erchi ypered^{ur}.
 kyuot dyn y uynyd ydiodef aghev heb ygóu du. Pe-
 red^{ur} adywaót ózthaó. Óona yneillpeth ygóu du. os
 ymlad a vynny ami. aediot dy arueu y ymdanat.
 Áetitheu arodo arueu ereill y mineu y ymlad athi.
 Ba dyn heb ef ae ymlad aallut ti pei kaffut arueu.
 kymer yz arueu a vynnych. Ác ar hynny ydoeth y
 uoályn ac arueu ypered^{ur} aoed hoff gantaó. Ác ym-
 lad a wnaeth ef argóu du. yny uu reit yz góu du erchi
 naóu ypered^{ur}. Y góu du ti ageffy naóu trauych yn
 dywedut ym pun wyt. a phóy atynnaóu dylygat.
 * Arglóyd minhe aedywedaf. vn ymlad ar pzyf du oz
 garn. Cruc yffyd aelwir y cruc galar^{ur}. Ác yny cruc
 y mae karn. Ác yny garn y mae pzyf. Ác yn llóscóu
 y pzyf y mae maen. Á rinnwedeu y maen ynt. ppy
 bynnac aekaffeï yny neilllaó. Áuynei o eur ef ae
 kaffeï ar y lláó arall idaó. Ác yn ymlad ar pzyf hónnó
 y kolleis i vy llygat. Ámhenó ynneu yó ydu trahaó.
 Sef achaós ymgelwit ydu t^{ra}haó. ny adón un dyn
 ym kylch nyf treiffón. a laón nys gónaón y neb. Te
 heb y peredur. pygy belllet odyma yó y cruc ady-
 wedy di. Mi arifaf itt ymdeitheu hyt yno ac ady-

wedaf itt py gy belllet yó. **Y**dyd y kychwynnych
odyma ti adoy ylys meibon y bzenhin y diodey-
ueynt. **P**aham ygelwir bynt uelly. a danc llynn
aellad bynt beuny unweith. **P**andelych o dyno ti
adeuy hyt yn llys iarllles y kampeu. **P**y gampeu
heb y ped^{ur} yffyd erni hi. **T**rychanwr teulu yffyd
idi. Pob gó^z dieithy^z o^z adel y^z llys ef adywedir idaó
campeu y theulu. **S**ef achaw^s yó hynny. y trychann
wr teulu aeifsted yn neffaf y^z arglwydes. **A**c nyt y^z
amharch y^z gó^zesteion. namyn y^z dywedut kampeu
y theulu. **Y**dyd y kychwynnych o dyno ti aey y gruc
galarus. **A**c yno y maent perchen trychant pebyll yg
kylch y cruc yn kadó y p^zyf. **G**an buoft heb y pered^{ur}
yn o^zmes yngyhyt a hynny. mi awnaf na bych byth
bellach. **A**elad awnaeth pered^{ur} idaó. **A**c yna ydy-
waót y uo^zóyn adech^zeu^zaffeⁱ ymdidan ac ef. **B**ei
bydut tlaót yndyuo^t yma. kyuoethaó^c vydut bellach
o d^zyfo^z y gó^z du a ledeifst. **A**thi awely y faól uo^zyn-
yon hygar yffyd yny llys honn. ti agaffut o^zderchat
ar y^z un a vynnvt onadunt. **D**y deuthum i yma om
gó^zlat arglwydes y^z gó^zzeicka. namyn gó^zeiffon hegar a
welaf yna. ymgefflybet baó^p o honaó^{ch} aegilyd
mal ymynno. **A**dim oc aó^{ch} da nys mynnaf. **A**c nyt
reit ym ó^zthaó. **O**dyna y kychwynnaó^d peredur rac-
daó. **A**c ydeuth ylys meibon bzenhin y diodeiueint.
Aphanndeuth y^z llys ny welei namyn gó^zaged. **A**r
gó^zag^{ed} agyuodassant racdaó. ac a vuuant lawen ó^zth-
aó. **A**c ar dech^zeu eu hymdidan. ef aw*elei varch yn
dyuo^t achyfró^y arnaó. **A**chelein yny kyfró^y. **A**c vn
o^z gó^zaged agyuodes y|yuyny^d ac agymerth y ge-

lein oꝛ kyfróy. ac aeheneinaóð ymyón aoed is laó y dꝛós a dófyꝛ tóym yndi. ac adodes eli góerthuaóꝛ arnaó. argóꝛ agyuodes yn vyó. ac a death yꝛ lle yd oed pedur ae raeffawu aozuc. a bot yn llawen óꝛthaó. A deu óꝛ ereill adoethant y myón yn eu kyfrwyeu. Ar undywygyat a wnaeth y uoꝛóyn yꝛ deu hynny ac yꝛ vn gynt. **Y**na y govynnaóð pered^{ur} yꝛ vnbeñ paham yd oedynt uelly. Ac óynteu adywedaffant bot adanc myón gogof. A hónnó ae lladei óy un weith beunyð. Ac ar hynny y trigyaffant y nos honno. Athꝛannoeth ykyuodes y mackóyeit racdunt. Ac yderchis ped^{ur} yꝛ móyn eu goꝛdercheu y adel gyt ac óynt. Ac wynteu ae gomedaffant. adywedut. pei athledit ti yno. nyt oed itt ath wnelei yn vyó dꝛacheuyn. Ac yna y kerdaffant óy racdunt. Ac y kerdaóð ped^{ur} yn eu hol. A góedy eudifflannu óy hyt naf góelei ef. **Y**na ykyuaruu ac ef yn eisted ar benn cruc. y wreic deckaf oꝛ a welfei eiryóet. **Q**i aón dy hynt heb hi. mynet ydóyt y ymlad ar adanc. ac ef athlad. Ac nyt oe dewred namyn oe yftryó. **G**ogof yffyd idaó. A philer maen yffyd ar dꝛós yꝛ ogof. Ac ef awyl paóð oꝛ adel ymyón. Ac nys góyl neb euo. **A**c a llechwaé góen-nóynic o gyfgaóð y piler y llad ef baóð. **A**pheirodud ti dy gret vyc caru i yn vóyhafgóꝛeic mi arodón itt uaen ual y góelut euo pan elut y myón. ac ny welei ef dydi. **R**odaf mynvygkret heb y ped^{ur}. Yꝛ pan yth weleis gyntaf mi ath gereis. A pha le ykeiffón i dydi. **P**angeiffych di vyui keis parth ar india. **A**c yna ydifferannóys y uoꝛóyn ymeith góedy rodi y maen yn llaó pered^{ur}. Ac ynteu a death racdaó parth

a dyffrynn auon. A gozozeu y dyffryn oed yngoet. ac opobparth yz dyffrynn auon ynweirglodyeu gwaftat. ac ozeiillparth yz avon y gwelei kadó odeueit gýnyon. ac ozei parth arall y gwelei cadó o deueit duon. Ac ual y bzeuei vn ozei deueit gýnnyon y deuei vn or deueit duon dzeod. ac y bydei yn wenn. ac ual y bzeuei vn ozei deueit duon. y deuei vn ozei deueit gýnnyon dróod ac ybydei yndu. Aphzenn hir a welei ar lann yz auon. Ar *zeiill hanner aoed idaó yn llósci ozei gwreid hyt y ulaen. ar hanner arall a deil ir arnaó. ac uch laó hynny y gwelei mackóy yn eisted ar benn cruc. a deu vilgi vionnwynnyon vzychyon myón kynllýuaneu yngozwed geyz ylaó. Adiheu oed gantaó na welfei eiryoet mackóy kyn deyzneidet ac ef. ac ynny coet gyfuarwyneb ac ef y clywei eillgón ynkyudj hydgant. Achyuarch gweill a wnaeth yz mackóy. ar mackóy agyuarchaó d weill y pered^{ur}. at thei ffozd a welei pered^{ur} yn mynet y ózth y cruc. Y dóy ffozd yn vaó ar dzyded yn llei. agovyn aozuc peredur pale ydaei y teir ffozd. vn ozei ffydz hynn a a ym llýs i. Ac un ozei deu agyghozaf i ytti aemynet yz llýs ozei blaen att vyz gweic i yffyd yno. ac titheu a arhoych yma athi awely y gellgón yn kymell yz hydod blin ozei coet yz maes. Athi awely ymilgón gozeu ozei a weleift eiryoet a gwehaf ar hydod yn eullad ar ydófyz geyz anllaó. Aphan uo amfer ynn vynet yn bóyt ef adaó vyz gwas am march ym herbryn athi ageffy lewend yno heno. Duó a diolcho itt. ny thizgyafi. namyn ragof yd af. Y zeill ffozd aa yz dinas yffyd yma ynagos. ac yn hwnnó y keffir

bôyt a llynn ar werth. Ar ffordd yffyd lei noz rei ereill
aa parth a gogof yz adanc. Gan dy ganhyat vackôy
parth ac yno yd afi. Adyuot awnaeth peredur parth
ar ogof. A chymryt y maen yny llaô affeu. aewaeô
yn y llaô deheu. Ac ual y daô y myôn. arganuot yz
adanc aônaeth ae wan agôaeô trôydaô. Allad y benn.
A phan daô y maes oz ogof. nachaf yn dâs yz ogof
y tri chedymdeith. A chyuarth gôell awnaethant y
ped^{ur}. Adywedut panyô idaô ydoed darogan llad
yz oimes honno. A rodi y penn awnaeth p^{ur} yz
mackôy eit. A chynnig awnaethant ôynteu idaô yr vn
avynnynt oe teir chwiozyd yn briaôt. a hanner eu
bzenhinyaeth ygyt ahi. Dy deuthum i yma yz gôz-
eika heb ypered^{ur}. A pheï mynnôn unwreic ac
atuyd. awch | haer chôï a vynnôn yngynntaf. A
cherdet racdaô awnaeth peredur. ac ef aglywei
tôzôf ynyol. Ac edzych awnaeth ynteu ynyol. Ac
ef awelei gôz ar gevyn * march coch. Ac arueu co-
chyon ymdanaô. Ar gôz adeuth ar ogyvuch ac ef.
A chyuarth gôell awnaeth yperedur o duô ac o dyn.
Ac ynteu pered^{ur} agyuarchaôd gôell yz mackôy yn
garedic. Arglôyd dyuot y erchi itti ydôyfi. Beth
aerchy di heb ypered^{ur}. vgykymryt yn ôz itt. Pôy
agymerôn ynneu yn ôz pei ath gymerôn. Dychelaf
vygkyftlôn ragot. Itlym gledyf coch ymgelwir iarll
oyftlys ydôyzein. Ryued yô gennyfi ymgynnig o
honat yn ôz y ôz ny bo môy y gyuoeth no thi. nyt
oes yminneu namyn iarllaeth arall. A chanys gôïô
gennyt ti dyuot yn ôz ymi. mi athgymeraf yn llawen.
Ac y doethant parth allys yz iarll es. A llawen uuwyt

62thunt yn y llys. A dywedut 62thunt awnaethpŷyt.
 nat yz amarch arnunt ydodit ifla6 y teulu. namyn
 kynnedyf y llys a oed yvelly. **F**anys yneb a vyzyei
 y thychann6z teulu hi. b6yta agaffei yn neffaf idi.
 a hi ae carei yn v6yhaf g6z. **A** g6vedy y b6z6 operedur
 y thychann6z teulu yz llabz. Ac eisted ar y neillab.
 y dywa6t y iarllles. **Y** diolchaf y du6 kaffel g6as kyn
 decket achyndewret athi. kanycheueis yg6z m6yhaf
 agar6n. **P**6y oed yg6z m6yhaf agarut titheu. Myn
 vygcret etlym gledyf coch oed y g6z m6yhaf agar6n
 i. ac nyfg6beleis eiryoet. **D**ioer heb ef. kedyndeith
 ymi y6 etlym. A llyma evo. Ac yz y v6yn ef y deuth-
 um i y chware ath teulu di. **A**c euo ae gallei yn
 well no myvi pei afmynnei. Aminneu ath rodaf di
 ida6 ef. **D**u6 adiolcho ytithu uack6y tec. Amin-
 neu agymeraf yg6z m6yaf agaraf. **A**r nos honno
 kyfscu awnaeth etlym ar iarllles ygyt. Athzannoeth
 kychwynnu awnaeth peredur parth ar cruc galar^{us}.
Myn dyla6 di argl6yd mi a af ygyt athi heb yz et-
 lym. **U**ynt adeuthant racdunt hyt y lle y g6elynt
 y cruc ar pebylleu. **D**os heb y pered^{ur} att y g6yz
 racko 62th etlym. Ac arch udunt dyuot y 6zhau ynni.
Af adeuth etlym attunt. Ac a dywa6t 62thunt ual
 hynn. **D**ewch y wrha ym hargl6yd i. **P**6y y6 dy
 argl6yd di heb yz 6ynteu. Pered^{ur} baladyz hir y6 vy
 argl6yd i heb yz etlym. * **P**ei dylyedus diuetha ken-
 nat. nyt aut dzacheuyn yn vy6 att dy argl6yd. am
 erchi arch moz dzahaus y vzenhined aieirll abar6n-
 eit a dyuot y wrhau yth argl6yd di. **P**ered^{ur} a erchis
 ida6 vynet dzacheuyn attunt. a rodi dewis udunt ae

gŵrhau idaŵ. ae ymwan ac ef. Wynt adewiffassant ymwan ac ef. **A**phered^{ur} au yzryaŵd perchen cant pebyll ydyd hŵnnŵ yz llaw. Athzannoeth ef a vyzyaŵd perchen cant ereill yz llaw. **A**r trydyd dyd cant a gaŵffant yneukyghoz gŵrhau y pered^{ur}. **A**pheredur a ovynnaŵd udunt. beth awneynt yno. ac ŵynteu a dywedassant panyŵ gŵarchadŵ y pzyf yny vei varŵ. **A**c yna ymlad awnaem ninneu am y maen. **A**r neb a uei dzechaf ohonam agaffei ymaen. **A**rhoŵch vi yma heb y pered^{ur} mi aaf yymwelet ar pzyf. **D**ac ef arglŵyd heb wynt. **A**wn ygyt y ymlad ar pzyf. **T**e heb y peredur ny mynnaf i hynny. **P**ei lledit y pzyf ny chaffŵnn i o glot vŵy noc un o honaŵch chwitheu. **A**mynet awnaeth ef yz lle yd oed y pryf aelad. **A**dyuot attunt wyntev. **A**dywedut ŵzthunt. **E**yfriŵch aŵch treul yr pandoethaŵch yma. **A**mi ae talaf yŵch ar eu heb y peredur. **A**f adalaŵd udunt kymeint ac adywaŵt paŵb y dylyv ohonaŵ. **A**c nyt erchis udunt namyn adef eubot yn wyz idaŵ ef. **A**c ef adywaŵt ŵzth etlym. **A**tt y wreic vŵyhaf agery yd ey di. **A**minneu aaf ragof. **A**c adalaf itt dyuot yn ŵz im. **A**c yna y rodes ef ymaen y etlym. **D**uŵ adalho itt. arŵdheyt duŵ ragot. **A**c ymeith yd aeth pered^{ur}. ac ef a doeth y dyffryn avon deckaf awelsei eiryoet. **A** llawer obebylleu amlis awelei ef yno. **A** ryuedach oed gantaŵ nohŵny gŵelet y faŵl awelei ovelineu dŵfyz. a melineu gŵynt. **A**f agehyzaŵd ac ef gŵz gŵineu maŵz a gŵeith faer arnaŵ. **A** govyn pŵy oed aozuc ped^{ur}. **P**enn melinyd ŵyfi heb ef ar y melineu racko oll. **A**gaffafi letty gennyt ti heb y

pered^{ur}. Keffy heb ynteu ynllawen. ef a doeth ped^{ur} y ty y melinyd. **A**c ef awelas lletty hoff tec yz melinyd. **A**c erchi awnaeth pedur * aryant ynechwyn yz melinyd y bzyneu bdyt allynn idaó ac ydylwyth y ty. **A**c ynteu a talei idaó kynny vynet odyo. **G**ouyn aozuc yz melinyd py achaws yd oed y dygyuo2 h6nnw yno. **Y**dywaót y melinyd ózth p^{ur}. mae y neillpeth. ae tydi ynó2 obell. **A**e titheu yn ynvyt. **Y**na y mae amherodzes cristinobyl uaó2. **A**c ny mynn honno namyn ygó2 dewraf. kanyt reit idi hi da. **A**c ny ellit d6yn bdyt yz faól vilioed yssyd yma. **A**c o achaws hynny y mae y faól velineu hynn. **A**r nos honno kymryt eu heffm6ythter awnaethant. **A**thiannoeth kyuodi y uynyd aozuc ped^{ur}. agóiscaó ymdanaó ac ymdan yuarch y uynet yz t6zneimeint. **A**c ef awelei bebyll ymplith y pebylleu ereill teckaf o2 awelsei eiryoet. **A** mo26yn dec awelei yn ystynnv y phenn tr6y ffenesty2 ar y pebyll. **A**c ny welsei eiryoet mo26yn degach. ac eur wisc obali ymdanei. **A**c edych awnaeth ar y uo26yn yn graff. **A**mynet y charyat yndaó yn vaó2. **A**c uelly y bu yn edych ar y uo26yn o2 boze hyt hanner dyd. **A**c o hanner dyd yny oed pzyt naón. **A**c yna neur daroed y t6zneimeint. **A** dyuot aozuc y letty. **A** thynnu y arueu y amdanaó. **A**c erchi aryant yz melinyd yn echwyn. **A** dic vu wreic y melinyd ózth pered^{ur}. ac eiffoes y melinyd a rodes aryant yn echwyn idaó. **A** thiannoeth y g6naeth yz vnwed ac awnathoed y dyd gynt. **A**r nos honno y doeth y letty ac y kymertth aryant yn echwyn y gan y melinyd. **A**r trydyd dyd pan yttoed

yn yz vnll̄e ynedz̄ych ar y uoꝝb̄yn. ef aglywei dyznaoꝛt
 maoꝛt r̄ong yfḡoyd amynogyl idaoꝛt amynybyz b̄oꝛyall̄.
 Ðaphan edz̄ychaod̄ dzaegeuyn ar y melinyd. **Y** mel-
 inyd adywaot̄ oꝛthaoꝛt. **O**ona y neillpeth heb y melin-
 yd. ae tydi adynho dy benn ymeith. Ðe titheu ael
 yz t̄oꝛneimeint. **A**gowenv awnaeth p^{ur}. ar y melin-
 yd. Ðmynet yz t̄oꝛneymeint. Ðac agyuaruu ac ef y
 dyd h̄onn̄o. ef ae byz̄yaod̄ oll̄ yz Ðaob̄z̄ oꝛynt. Ðachy-
 meint ac avyzaod̄ ef aanuones y ḡoyz̄ yn anrec yz
 amherodzes. Ðr meirch ar arueu yn anrec y wreic y
 melinyd. yz ymarhos am y haryant echwyn. **D**ylin
 a oꝛuc pedur y t̄oꝛneimeint yny vyzaod̄ * Ðaob̄z̄ yz
 Ðaob̄z̄. Ðc anuon y ḡoyz̄ a oꝛuc y garchar yz amherod-
 zes. Ðr meirch ar arueu y wreic y melinyd yz ymar-
 hos am yz aryant echwyn. **Y**z̄ amherodzes aanuones
 att varchaoc̄ y velin. yerchi idaoꝛt dyuot y ymwelet
 ahi. Ðphallu awnaeth pered^{ur} yz gennat gyntaf. ar
 eil aaeth attaod̄. Ð hitheu y d̄zyded weith aanuones
 cant marchaoc̄ yerchi idaoꝛt dyuot y ymwelet ahi. Ðc
 ony delei oe vod erchi udunt y d̄oꝛyn oe anuod. Ðc
 oꝛynt adoethant attaod̄. ac adywedaffant eu kennad̄oꝛzi
 y oꝛth yz amherodzes. **Y**nteu a wharyaod̄ ac oꝛynt yn
 da. ef abaraod̄ eur̄oꝛymaob̄ oꝛynt r̄oꝛymat iob̄z̄ch. **A**c
 eub̄oꝛo y ḡklaod̄ y velin. **A**r amherodzes a oꝛvynnaod̄
 kyghoz̄ y oꝛ doeth aoed yny chyghoz̄. **A**h̄onn̄o a
 dywaot̄ oꝛthi mi aaf̄ attaod̄ ardygennyat. Ð dyuot
 att p^{ur}. achyuarch ḡoel̄l̄ idaoꝛt. Ðc erchi idaoꝛt yz m̄oꝛyn
 y oꝛderch dyuot y ymwelet ar amherodzes. Ðc ynteu
 a death ef ar melinyd. Ðc yny gyueir gyntaf y death
 yz pebyll̄ eifted a oꝛnaeth. **A** hitheu a death ar y neill̄

la6. a byr ymdidan auu yrygtunt. a chymryt ken-
 nat a wnaeth ped^{ur}. a mynet y letty. G^uannoeth
 ef aaeth y ymwelet ahi. **A** phanndoeth yz pebyll
 nyt oed vn gyueir ary pebyll auei waeth ygyweir-
 deb noe gilyd. kany wydynt h6y py le yd eistedei ef.
Histed aozuc ped^{ur} ar neill la6 yz amherodzes. ac
 ymdidan a wnaeth yn garedic. **P**an yttoedynt uelly
 6ynt awelynt yndyuo^t y my6n g6z du agozfl6ch eur
 yn y la6 yn llabn owin. **A** dyg6yda6 aozuc arpenn
 y lin geyz bionn yz amherodzes. ac erchi idi naf
 rodei onyt yz neb a delei y ymwan ac evo ymdanei.
 a hitheu aetrycha6d ar pered^{ur} argl6ydes heb ef
 moes ymi y gozvl6ch. ac yuet y g6in aozuc ped^{ur}.
 a rodi y gozvl6ch y wreic y melinyd. **A** phannyttoed-
 ynt velly nachaf wr du oed v6y noz llall. ac ewin
 pzyf yn y la6 ar weith gozfl6ch ae loneit owin. ae
 rodi yz amherotzes. ac erchi idi naf rodei onyt yz
 neb aymwanei ac ef. argl6ydes heb y pered^{ur} moes
 ymi. ae rodi y ped^{ur} a wnaeth hitheu. ac yuet y g6in
 aozuc p^{ur}. a rodi y gozfl6ch y wreic y melinyd. **P**an
 yttoedynt uelly nachaf g6z penngrych coch oed
 v6y noc un oz g6y^z ereill agozfl6ch o vaen criffyalt
 yn y la6 * aeloneit o win ynda6. a goft6ng ar penn
 y lin ae rodi yn llab yz amherodzes. ac erchi idi naf
 rodei onyt yz neb aymwanei ac euo am danei. ae
 rodi a wnaeth hitheu y peredur. ac ynteu ae han-
 uones y wreic y melinyd. v nos honno mynet y letty
 aozuc ped^{ur}. **A** th^zannoeth g6isga6 ymdana6 ac ym-
 dan y varch. a dyuo^t yz weirglab^d allad y trywyz a
 ozuc pered^{ur}. **A**c yna y death yz pebyll. **A** hitheu

adywaðt 62th peredur. Peredur dec coffa dy gret
 a rodeift ti ymi pan rodeif i ytti y maen pan ledeift
 yz aradanc. Arglwydes heb ynteu gŵir adywedy.
 A minneu ae coffaaf. Ac y gŵledychŵys peredur gyt
 ar amherodæes pedeir blyned ar dec. megys y dyweit
 yz yfiozŷa.

Azthur a oed ygkaer Ilion arwyfc pŷif lys idað.
 Ac ygkenaðl Ilaðl ynewad ydoed pedwar gwyz
 yn eifted ar lenn o bali. Owein uab uryen.
 agŵalchmei uab gŵyar. a Howel uab emyz Iydað.
 a pheredur baladyz hir. Ac ar hynny ŵynt a welynt
 yn dyuot y myŵn mozŵyn benngrech du ar gevyn mul
 melyn. Acharreieu anuanaðl yn y Ilað yn gyrru ymul.
 Aphŷyt anuanaðl agharueid arnei. Duach oed y
 hwyneb ae dŵylað. noz hayarn duhaf a darffei y bygu.
 Ac nyt y Ilið hackraf. namyn y Ilun. Gzudyeu aruch-
 el oed idi. ac wyneb kyckir y waeret. A thŷŵyn byzr
 ffroenvoŵl. Ar neill lygat yn vŷithlas tra theryll. Ar Ilaŵ
 yn du ual y muchud ygkeuynt y phenn. Danned
 hiryon melynyon melynach no blodeu y banadyl. Ae
 chioth ynkychwynnu o gledyz y dŵyvŷon. ynvch noe
 helgeth. Aŷcŵzn y chevyn a oed arweith bagyl. Y dŵy
 clun a oed yn Ilydan yŷcyznic. Ac ynvein oŵl o hynny
 ywaeret. eithyz y thŷaet ae glinyeu a oedynt vŷeifc.
 kyuarch gŵell y arthur ae teulu oŵl eithyz y pedur
 aozuc. Ac 62th peredur ydywaðt geireu dic anhegar.
 Peredur ny chyuarçhafi weŵl itti. kanys dylly. Dall
 uu y tyghetuen pan rodes itti daðn achlot. Pan
 doethoŷt y lys y bzenhin cloff. A phanweleift yno y
 mackŵy yndŵyn y gŵaeb Ilueit. Ac o vlaen y gŵaeb

dafyn o waet. A hōnnō yn rydec yn raeadyz hyt yn
 dōzn y mackwy. Ac enryuedodeu ereill heuyt a weleift
 yno. Ac ny * ofynneift eu hyftyz nac eu hachaōs.
 A pheī as gofynnūt iechyt agaffeī y bzenhin. ae gyuo |
 uoeth yn hedōch. A bellach bzōytreu ac ymladeu a
 cholli marchogyon. Ac adaō gōzaged yn wedō. a rianed
 yndiofymdeith. A hynny oīl othachaōs di. Ac yna
 y dywaōt hi ōzth arthur. gan dy ganyat arglōyd pell
 yō vy Pletty i odyma. nyt amgen ygkaftell fyberō ny
 ōnn aglyweift y ōzthaō. Ac yn hōnnō y mae chwech
 marchaōc a thzugeint aphumcant o varchogyon vād-
 aōl. Ar wreic vōyhaf agar pobun gyt ac ef. Aphōy
 bynnac avynno enniīl clot o arueu ac o ymwan. ac
 o ymlad. ef ae keiff yno os dirper. Auynnei hagen
 arbennicrōyd clot ac etmyc. gōnn y lle y kaffeī. Gaftell
 yffyd arvynyd amlōc. Ac yn hōnnō y mae mozōyn. Ac
 yny gyveiftydyaō yd ydys. Aphōy bynnac aalleī y
 rydhau. penn clot y byt agaffeī. Ac ar hynny kych-
 wynnv ymeith aozuc. Heb ygōalchmeī. myn vyc
 ret ny chyfcāf hun lonyd nes gōybot aallōyf ellōng y
 vozōyn. allawer o deulu arthur agyttuunaōd ac ef.
 Amgen hagen y dywaōt peredur. myn vyc ret ny
 chyfgāf hun lonyd nes gōybot chōedel ac yftyz y
 gōaeō adywaōt y vozōyn du am danaō. Aphann
 yttoed paōp yn ymgyweiryāō. nachaf uarchaōc yn
 dyuot yzpozth ameint milōz ae angerd yndaō yn
 gyweir o dillat ac arueu. Ac adeueī racdaō ac agy-
 uarcheī well y arthur ae deulu oīl. eithyz y walchmeī.
 Ac aryfgōyd y marchaōc ydoed taryan eurgrōydyz.
 a thzaōft olaffar glāf yndi. Ac yn vnīlīō ahynny ydoed

yz arueu ereill oII. Ac ef adywaot 62th walchmei. **T**i
 a ledeist vyargl6yd oth t6yII ath v2at. A hynny mi ae
 p2ofaf arnat. **F**yuodi a wnaeth g6alchmei y uynyd.
 IIyma heb ef vvg g6yftyl yth erbyn ae yma ae yn y IIe
 y mynnych nat wyf i na thwyII62 na b2at62. gey2 b2onn
 y b2enhin yffyd arnafi y mynnafi bot y gyfranc y rof
 athi heb y marcha6c. **T**n IIawen heb y g6alchmei.
 dos ragot mi yth ol. **R**acda6 yd aeth y marcha6c.
 ac ymgyweiry6 a wnaeth g6alchmei. a IIawer *oarueu*
 agynnigywyt ida6. ac ny mynna6d onyt yrei eida6.
G6ifga6 a wnaeth g6alchmei a pheredur ym danunt. ac
 y kerdassant yny ol o acha6s eu kedymdeithas. a
 meint yd ymgerynt. ac nyt ymganlynnassant y gyt.
 namyn pob un yny gyueir. **G**6alchmei yn ieuencit
 ydyd a deuth y dyffrynn * ac yn y dyffryn y g6elei
 kaer allys ua62 yny gaer. a thy2eu aruchelualch yn
 y chylch. ac ef a welei varcha6c yndyot yz po2th a-
 IIan y hela y ar balffre gloewdu ffroenuoII ymdeithic. a
 rygig wastatualch escutlym did2amg6yd ganta6. **S**ef
 oed h6nn6 y g62 bioed y IIys. **F**yuarch gwelI a wnaeth
 g6alchmei ida6. **D**u6 a rodo da itt un benn. a phan
 doy ditheu. pandeuf heb ef ollys arthur. Ae g62 y
 arthur 6yt ti. **T**e myn vvgcret heb y g6alch°. mi
 a6nn gygho2 da itt heb y marcha6c. **B**lin a IIudedic
 yth welaf. **D**os yz IIys ac yno y trigyy heno os da
 gennyt. da argl6yd adu6 adalho itt. h6de vod26y
 yn ar6yd att y po2tha62. ados ragot yz t62 racco.
 achwaer yffyd y minheu yno. **A**c yz po2th y doeth
 g6alchmei. a dangos y votr6y a wnaeth achy2chu y
 t62. a phandoeth y my6n. yd oed ffy2yfdan ma62 yn

Iloſgi. aſſam oleu uchel divóc o honaó. A moꝛwyn
 uaóꝛhydíc deledió yn eiſted ymyón kadeir óꝛth y tan.
 Ar uoꝛwyn a vu lawen óꝛthaó ae reſſabu a oꝛuc. a chy-
 chwýnv yny erbyn. ac ynteu aaeth y eiſted ar neiſſ
 laó y uoꝛwyn. eukinyaó agymeraffant. **A**góedy eu
 kinyaó dala ar ymdidan hygar a oꝛugant. **A**phan ytt-
 oedynt ueſſy. **I**lyma yn dyuot ymyón attunt góꝛ góyn-
 Ióyt teledió. **O**ia achenoges butein heb ef. pei góy-
 put ti iaónet itt chware ac eiſted ygyt ar góꝛ hónnó.
 nyt eiſtedut ac ny chwaryut. **A**thyntu y benn aſſan
 ac ymeith. **H**a vnbenn heb y uoꝛwyn pei gónelut
 vygkyghoꝛ rac ofyn bot pyt gan y góꝛ itt. ti agaeut
 y dꝛó. **G**walchmei agyuodes y vyny. **A**phandaó
 tu ar dꝛó. yd oed y góꝛ ar y trugeinuet yn Ilaón aru-
 aóꝛ yn kyꝛchu y tóꝛ y uyny. **S**ef a oꝛuc góalchmei a
 chlaóꝛ góydbóꝛſſ diffryt rac dyuot neb y uyny o
 nadunt yny doeth y góꝛ ohela. **A**r hynny **I**lyma y
 iarſſ yndyuot. **B**eth yó hynn heb ef. **P**eth hazyꝛ
 heb y góꝛ góynlóyt. bot yꝛ achenoges racko yn eiſted
 educher ac yn bóyta gyt ar góꝛ aladaóꝛd awch tat. **A**
 góalchmei uab góyar yó. **P**eitóch beſſach heb yꝛ
 iarſſ miui aaf ymyón. **V**iarſſ a vu lawen óꝛth walch-
 mei. **H**a vnbenn heb ef cam oed itt dyuot yan Ilys oꝛ
 góyput lad an tat o honat. kyn *naaſſom* ni y dial
 duó a dial arnat. **A**neit heb *y góalchmei* **I**lyna ual
 y mae amhynny. nac y * adef **I**lad aóch tat chóꝛi nac
 y diwat ny deuthum i. **D**eges yd óyfi yn mynet y
 arthur. ac ymyhun. **A**rchaf i oet vlóydyn hagen yny
 delóyf om neges. **A**c yna ar vygcret vyn dyuot yꝛ
Ilys honn y wneuthur vnoꝛdeu ae adef ae wadu. **Y**ꝛ

oet agauas yn llawen. Ac yno y bu y nos honno. Tannoeth kychwyn ymeith a ozuc. Ac ny dyweit yz yfstoza amwalchmei hōy no hynny yny gyueir honno. A pheredur agerdaōd raōdaō. Crōytraō yz ynys a wnaeth peredur. y geiffaō chwedylyaeth y ōzth y uoōzōyndu. Ac nys kauas. Ac ef a deuth y dir nyf atwaenyat ymyōn dyffryn avon. Ac ual yd yttoed yn kerdet y dyffrynn. ef a welei varchaōc yndyuoet yny erbyn. ac arōyd balaōc arnaō. Ac erchi y vendyth a wnaeth. Och a truan heb ef ny dylyy gaffel bendyth. Ac ny phōytha itt. am wisgaō arueu dyd kyuuch ar dyd hediō. A phadyd yō hediō heb y peredur. Duō gōener y croclith yō hediō. Da cheryd ui ny wydōn i hynny. Blōydyn y hediō y kychwynneis om gōlat. Ac yna difgynu yz llāōz a wnaeth ac arwein y uarch ynylaō. A thalym oō piffōzd agerdaōd yny gyuaruu ochelffozd. Ac yz ochelffozd trōy y coet. ar parth araōl yz coet. ef a welei gaer voel ac arwyd kyuaned a welei oō gaer. A pharth ar gaer y doeth. Ac ar bozth y gaer y kyuaruu ac ef y balaōc agyuaruuaffeī ac ef kynno hynny. Ac erchi y vendyth a ozuc. Bendyth duō itt heb ef. A iaōnach yō kerdet uelly. achyt ami y bydy heno. Athzīgyaō a wnaeth ped^{ur} y nos honno yno. Tannoeth arofun a wnaeth pered^{ur} ymeith. Dyt dyd hediō y neb y gerdet. ti a vydy gyt ami hediw. ac avoōzy athzennyd. A mi adywedaf itt y kyuarwydyt gozeu a allwyf am yz hyn yd wyt yny geiffaō. Ar pedwyzyd dyd arofun a wnaeth ped^{ur} yymdeith. Ac adolōyn yz balaōc dywedut kyfarwydyt yōzth gaer yz enryuedodeu. Tymeint

ac awypŷyfi mi ae dywedaf itt. **D**os dŷos ymynyd racko. **A** thuhŷnt yŷ mynyd ymae afon. **A**c yndyffrynn yŷ avon y mae llŷs bŷenhin. **A**c yno y bu y bŷenhin y paŷc. **A**c oŷ keffy ynvnllŷe chwedyl y ŷŷth gaer yŷ enryuedodeu. ti aekeffy yno. **A**c yna y kerdaŷd ped^{ur} * racdaŷ. **A**c y deuth y dyffryn yŷ avon. **A**c y kyfaruu ac ef niuer owyŷ yn mynet y hela. **A**c ef awelei ymplith y niuer gŷŷ urdedic. a chyuarth idaŷ a oŷuc pered^{ur}. **D**ewis di vnbenn aeti aelych yŷ llŷs. ae titheu a delych gyt ami y hela. **A**e minneu a yŷ-ro vn oŷ teulu yth oŷchymun y verch yŷfyd im yno. y gymryt bŷyt allŷynn yny delŷyf o hela. **A**c oŷ byd dy negeŷŷeu hyt y gallwyf i eu kaffel ti ae keffy yn llawen. **A**gyŷru awnaeth y bŷenhin gŷas byŷuelyn gyt ac ef. **A**phandoethant yŷ llŷs ydoed yŷ vnbennes gŷedy kyfodi ac yn mynet y ymolchi. **A**c ydeuth pedur racdaŷ. **A**c y greŷŷawaŷd hi peredur yn llawen. ae gynnŷys ar yneilllaŷ. **A** chymryt eu | eu kinyaŷ a oŷugant. **A** pheth bynnac a dywettei peredur ŷŷthi. chwerthin awnay hitheu yn vchel. mal y clywei paŷp oŷ llŷs. **A**c yna y dywaŷt y gŷas byŷuelyn ŷŷth yŷ unbennes. mynvygcret heb ef oŷ bu ŷŷ itti eiryoet y mackŷy hŷonn auu. **A**c ony bu ŷŷ itt ymae dy vŷyt ath vedŷl arnaŷ. **A**r gŷas byŷuelyn aaeth parth ac att y bŷenhin. ac a dywaŷt mae tebyckaf oed gantaŷ bot y mackŷy a gyuaruu ac ef ynwr oe verch. **A**c onyt gŷŷ mi adebygaf ybyth gŷŷ idi ynyllŷe onyt ymogely racdaŷ. Mae dy gyghoŷ di was heb y bŷenhin. **E**yghoŷ yŷ gennyf ellŷng dewrwyŷ am y benn ae dala. yny wpych diheurŷyd am hynny. **A**c ynteu

a eſſynghaſd gſyꝛ am benn pered^{ur} oe dala. Ac y dodi y myſn geol. Ar vorſyna doeth yn erbynn y that ac aovynnaſd idaſ. pyachaſ y paraffeſſeſ carcharu y mackſy olſy arthur. Dioer heb ynteu ny byd ryd heno nac auoꝛy na thſenhyd. Ac ny daſ oꝛlle ymae. **D**y ſꝛthneuaſd hi ar y bſenhin yꝛ hynn adywaſt. A dyuot att y mackſy. Ae anigryf gennyt ti dy uot yma. **D**ymtozei i kynny beſn. **D**y byd gwaeth dy wely ath anfaſd noc un y bſenhin. Ar kerdeu gozeu yny Iſy ti ae keffy ſꝛth dy gyghoꝛ. A pheſ dſdanach gennyt titheu no chynt vot vyinggſely i yma. y ym-didan a thi ti ae kaffut yn Iſawen. **D**y wrthneuaſi hynny heb y peredur. **I**f a uu ygkarchar y nos honno. Ar uoꝛſyn a gywiraſd yꝛ hyn a adaſſſeſſeſ idaſ. A thſannoeth y clywei ped^{ur} * kynnoꝛyſ yny dinas. **O**ia vorſyn dec py gynnſyſ yſ hſnn heb y pered^{ur}. Iſu y bſenhin ae a Iſu yſſyd yndyuot yꝛ diſas hſnn hediſ. **B**eth a vynnant hſy uelly. **I**ar Iſ yſſyd yn agos yma adſy iar Iſaeth idaſ. A chy gadarnet yſ a bſenhin. A ch franc a vyd y rygtunt hediſ. Adoſyn yſ gennyſi y ti heb y peredur peri y mi varch ac arueu y vynet y diſgſyl ar y gy franc. Ar vygkywirdeb ynheu dyuot ym carchar dſachevyn. **V**n Iſawen heb hitheu mia baraf itt varch ac arueu. A hi a rodes idaſ march ac arueu a chſnfaſt purgoch aruchaf yarueu. Atharyan uelen ar y yſgſyd. A dyuot yꝛ gy franc a wnaeth. Ac agyfaruu ac ef owyꝛ yꝛ iar Iſ y dyd hſnnſ ef ae byꝛyaſd o Iſ y Iſaſ. Ac ef adoeth d^{ra}-chevyn y garchar. **G**ovyn chwedleu a wnaeth y vorſyn y pedur. Ac ny dywaſt ef vngeir ſꝛthi. A hitheu

aaeth y ofyn chwedleu y that. a govyn a wnaeth pŷy
 auuaffeŷi ozeu oe deulu. **Y**nteu adywaŷt nas at-
 waenat. gwr oed achŷnfallt coch aruchaf y arueu
 atharyan velen ar y yŷgŷyd. agowenu awneth hi-
 theu. adyuot yz lle ydoed pered^{ur}. ada vu y barch y
 nos honno. athzi dieu aruntu y lladaŷd ped^{ur} wyz
 yz iarll. **A**chynn caffel o neb wybot pŷy vei y doey
 y garchar dzacheuyn. **A**r pedwyzyd dyd y lladaŷd
 ped^{ur} y iarll ehunan. adyuot aozuc y vorwyn yn
 erbyn y that. agovyn chŷedleu idaŷ. **C**hwedleu da
 heb y bzenhin. llad yz iarll. a minneu bieu ydŷy
 iarll aeth. a ŷdoŷt ti arglŷyd pŷy ae lladaŷd ef. Gŷn
 heb y bzenh. marchaŷc y cŷnfallt coch ar taryan
 uelen ae lladaŷd. **A**rglŷyd heb hi miui aŷn pŷy yŷ
 hŷnnŷ. **Y**z duŷ heb yz ynteu pŷy yŷ ef. arglŷyd heb
 hi y marchaŷc yŷŷyd ygkarchar gennyt yŷ hŷnnŷ.
Ynteu adoeth hyt lle ydoed peredur. achyuarch
 gŷeŷl idaŷ a wnaeth. adywedut idaŷ ygŷaffanaeth
 awnathoeth. y talei idaŷ megys y mynnei ehun. a
 phanaethpŷyt y vŷyta. peredur adodet ar neill laŷ
 y bzenhin. ar uozŷyn y parth arall ypered^{ur}. **Q**i
 arodaf itt heb y bzenhin vym merch yn bziaŷt. a
 hanner vymbzenhinyaeth genthi. ardŷy iarll aeth a
 rodaf itt yth gyuarŷs. arglŷyd duŷ a dalho itt heb y
 peredur. ny deuthum i yma yz gŷzeicka. * **B**eth a
 geiŷŷy ditheu vnbenn. keiŷŷaŷ chedleu yd ŷyf i y ŷzth
 gaer yz enryuedodeu. mŷy yŷ medŷl yz vnbenn noc
 ydym ni yny geiŷŷaŷ heb yuoŷyn. **C**hwedleu y ŷzth y
 gaer ti ae keffy. achynhebzygyeit arnat trŷy gyuoeth
 vyn tat athzeul digaŷn. a thydi unbenn yŷ y gŷz mŷy-

haf agarafi. Ac yna y dywaó. **D**os dros y mynyd racco. A thi a wely lynn achaer o vyón y llynn. A hōno aelwir kaer yz enryuedodeu. Ac ny wdam ni dim oe hanryuedodeu hi eithyz y galó velly. A dyuot aozuc pedur parth argaer. A phozth y gaer oed yn agozet. A phandoeth tu ar neuad. ydws oed yn agozet. Ac val y doeth y myón. gýdbýll awelei yn y neuad. A phob vn oz dý werin yn góare ynerbyn y gilyd. Ar vn y bydei bozth ef idi. agollei y góare. Ar llall a dodei aó yn vnwed a pheý bydynt gýyz. **S**ef awnaeth ynteu digyaó achymryt ywerin yn y arffet a thaflu y claó yz llynn. **A** phan yttoed ef uelly. nachaf y uozwyn du yndyuot y myón. Ac yndywedut ózth p^{ur}. **D**y bo gressaó duó ózthyt. **W**ynychach it wneuthur dws no da. **B**eth a holy di y mi y uozóyn du heb y pedur. **C**olledu o honat yz amherodzes oe chlaó ac ny mynnei hi hynny yz y amherodzaeth. **O**ed wed ykeffit y claó. oed beielhut y gaer yf-bidinongyl. ymae yno óz du yndiffeithaó llawer o gyuoeth yz amherodzes. a llad hōnó o honat ti agaffut y claó. Ac ot ey di yno ny doý yn vyó dzacheuyn. A vydy di gyuaróyd y mi yno heb y pedur. **M**i a uan-agaf ffozd itt yno heb hi. **I**f a deuth hyt ygkaer yf-bidinongyl. ac a ymladaó d argó du. Ar gó du a erchis naó y pered^{ur}. **M**i a rodaf naó it par vot y claó yn y lle yd oed pan deuthum i yz neuad. Ac yna y doeth y uozóyn du. A dywedut ózthaó. Ie heb hi. **I**melltith duó itt yn lle dy laur. am adaó yz ozmes yn vyó. yffyd yndiffeithaó kyuoeth yz amherodzes. **M**i a edeweis heb y peredur idaó yeneit yz

Thina mal pteythit opstoz
a gercint uab erbin.

Athur aduod's dala llye vgtacr
thion aralyic. ac vdelis aruntu
seith mltred pasc. aphiump nado
lic. Ar silu thyn ozengylsreth dala llye
aoruc pmo. kamps hygwrhaf the yny gr
uochi oed gaci thion yar uoz ac yar orr.
A dygyuor aoruc attab nab brenhin arona
bc. a oed ynt slyz uab hyl pmo. ac ygyt a
hymny ientll abarvneit. kamps gwahodllyz
uab uodei yrei hymny yny pobgybl arbeunne
o nybel uabz aghenyon yn eu lludvas.
Aphanber ef vgtacr thion yn dala llye. ten
eglybs arder aachubit vrth vofferrmen.
Gef ual yd aachubit. eglybs partllye ac de
yrned ac drahodllyz. Ar eal y d;chymar. ac
rianed. Ar oz ydo auydei yz dntem arde eunth
eit. Ar beddwared y franc ar llydo
gpon ereit. A uab eglybs eritll auydei yz
nab pemteitlu. ac v;alchmei yn beinaf.
kamps ef oarderthocrovd dot milorvacth ac
urdas boued oed beinaf ar ynab pemteitlu.
ac nyt anghei yn vn oz eglyblystau nioy noc
ady d;eafsam ni uchot. Gled: llye gamactua

peri y claŵ. Dyt yttiŵ y claŵ y lle kyntaf y kefeift. Dos dŵacheuyn a llad ef. mynet a oŵuc pedur a llad y gŵ du. A phandoeth yz llŵs yd oed y uoŵŵyn du yn y llŵs. Ga uoŵŵyn heb y pedur mae yz amherodŵes. Yzofi a duŵ nys * gŵely di hi ynaŵ. ony bei lad gozmes yffyd yny ffozest racko o honat. Py ryŵ ozmes yŵ hŵnnŵ. Karŵ yffyd yno achynebŵŵydet yŵ ar adeinyaŵc kyntaf. ac un cozn yffyd yny dal. kyhyt a phaladyz gŵaeb. achynvlaenllŵmet yŵ ardim blaenllŵmhaf. a thozi a wna bŵic y coet ac a vo owell yn y ffozest. a llad pob aniueil a wna oz a gyfarffo ac ef yndi. ac ar nys llado. marŵ vydant o newyn. A gŵaeth no hynny. Dyuoŵ a wna beunoeth ac yuet y byscotlyn yn y diaŵt. agadu y pyŵcaŵt yn noeth a meirŵ vyd eu kanmŵyhaŵ. kynndyuoŵ dŵfyz idi dŵacheŵyn. A vozwyn heb y peredur a doy di y dangos ymi yz aniueil hŵnnŵ. Dac af ny lyuaŵŵŵs dyn uynet yz ffozest yz ys blŵydyn. Mae yna golŵyn yz arglŵydes. Ahŵnnŵ agyfyt y karŵ ac adaŵ attat ac ef. ar karŵ ath gyŵch di. Y colwyn aaeth yngyfarwyd y pŵred^{ur}. ac agyuodes y carŵ. ac a doeth parth ar lle yd oed pŵred^{ur} ac ef. Ar karŵ agyŵchaŵd pŵred^{ur}. ac ynteu a eillyghŵŵs y ohen heibaŵ. ac a trewis y benn y arnaŵ achledyf. a phan yttoed ynedŵych ar penn y karŵ. ef a welei varchoges yn dyuoŵ attaŵ. ac yn kymryt y colŵyn yn llawes ychapann. ar penn y rygthi a chozyf. ar tozch rudeur a oed am yvynŵgyl. a vnben heb hi anŵyberŵ y gŵnaethoft. llad y tlŵs teckaf oed ymkyuoeth. arch auu arnaf y hynny. Ac a oed wed y gallŵn i kaffel dygerennyd di. Oed. dos yvzonn ymynyd racko.

ac yno ti awely lóyn. ac ymon yllóyn ymae llech. ac yno erchi góꝛ y ymwan deirgbeith. ti agaffut vygkerenhyd. **P**eredur agerdaðd racdað. ac a deuth y ymyl yllóyn. ac aerchis góꝛ y ymwan. Ac ef agyuodes góꝛ du y dan y llech. a march yfkyznic y danað. ac arueu rytlyt maðꝛ ymdanað ac ymdan y uarch. ac ymwan a wnaethant. **A**c ual y byzyei peredur y góꝛ du yꝛ llabꝛ y neityei ynteu yn y gyfryy dꝛacheuyn. a difgynnv aozuc pered^{ur} a thynnv cledyf. ac yn hynny difflannu aozuc y góꝛ du a march p^{ur} gantað. ac ae varch ehun hyt nawelas ef yꝛ eil olbc arnvnt. ac ar hyt y mynyd kerdet a wnaeth peredur. ar parth arall yꝛ mynyd ef awelei gaer yn dyffryn auon. a pharth ar gaer y doeth. ac ual y dað yꝛ gaer. neuad * awelei. a dꝛs y neuad yn agozet. ac y myón y doeth. ac ef awelei óꝛ llóyt cloff yn eisted ar dal y neuad. a góꝛalchmei yn eisted ar y neill lab. ae varch aducefi y góꝛ du. awelei yn vn pꝛessib a march góꝛalchmei. a llawen uuant óꝛth pedur. a mynet y eisted aozuc y parth arall yꝛ góꝛllóyt. ac ar hynny nachaf was melyn yn dygýdað ar penn y lin geyꝛ bꝛon pered^{ur}. ac yn erchi kerennyd yperedur. **A**rglóyd heb y góꝛas mi a deuthum yn rith y uozwyn du y lys arthur. a phan vzyyeift y claðꝛ. a phan ledeift y góꝛ du o yfbidinongyl. a phan ledeift y karó. a phan vuoft yn ymlad ar góꝛ oꝛ llech. a mi a deuthum ar penn yn waetlyt ar y dyfycl. ac argóaeð yd oed y ffrót waet oꝛ penn hyt y dón ar hyt y paladyꝛ. ath geuynderó bioed y penn. a góꝛid-onot kaerloyó ae lladyfsei. ac óynt agloffassāt dy ewythyꝛ. ath geuynderó óyf ynneu. a darogan yó

ytti dial hynny. A chygoz vu gan pedur agŵalchmei anuon att arthur ae deulu y erchi idaó dyuot ambenn y gŵidonot. Adechzeu ymlad a wnaethant ar gŵidonot. A llad gŵz y arthur geyz bionn pered^{ur} a wnaeth vn oz gŵidonot. ae gŵahard a ŵnaeth ped^{ur}. Ar eilweith llad gŵz a wnaeth y widon geyz bionn pedur. Ar eilweith y gŵahardaó pedur hi. Ar tryded weith llad gŵz a wnaeth y widō geyz bionn ped^{ur}. Athynnv y gledyf a wnaeth peredur. Atharaó y widon aruchaf y helym yny hylt yz helym. ar arueu oll. ar penn yn deu hanner. Adodi llaf a wnaeth ac erchi yz gŵidonot ereill ffo. adywedut pan yó peredur oed. y gŵz a vuassei yn dyfscu marchogaeth gyt ac ŵynt yd oed tyghet eullad. Ac yna y trewis arthur ae deulu gan y gŵidonot. ac y llas gŵidonot kaer loyó oll. Ac uelly y treythir ogaer yz enryuedodeu. ✓

Gereint and Enid.

Styrra mal y treythir oystorz
a gereint uab erbin.

Arthur adeuodes dala Ilys ygkaer Ilion arwyfc.
Ac y delis ar untu feith mlyned pasc. a phump
nadolic. Ar fulgwyn dzeigylweith dala Ilys
a ozuc yno. kanys hygyrchaf lle yny gyuoeth oed
gaer Ilion y ar uoz ac y ar dir. Adygyuoaz a ozuc attab
nao bzenhin coronaoc. aoedynt wyz idaob hyt yno.
Ac ygyt a hynny Ieirll abaroneit. kanys g'wahod-
wyz idaob uydei y rei hynny ympob g'byl arbennic
ony bei uabz aghenyon yn eu Iudyas. A phan vei ef
ygkaer Ilion yn dala Ilys. teir egl'ys ardec aachub-
it ozth y offerenneu. Sef ual yd achubit. egl'ys y ar-
thur ae deyzned ae wahodwyz. Ar eil y weh'byuar.
ae rianed. Ar dzyded a uydei yz distein ardeie eirch-
eit. Ar bedwarded y franc ar s'bydogyon ereill.
A nao egl'ys ereill auydei yz nao pennteulu. Ac y
walchmei yn bennaf. Kanys ef o arderchocr'yd clot
mil'yaeth ac urdas boned oed bennaf ar ynaob penn-
teulu. Ac nyt anghei yn vn oz egl'byffeu m'by noc a
dywedassam ni uchot. G'lew'byt gauaeluabz oed penn
pozthaobz idaob. Ac nyt ymyzrei ef ygg'assanaeth. na-

myn yn vn oꝛ teir góyl arbennic. namyn feithwyz a oedynt y danaó yn góaffanaethu. arennynt y vlóyd-yn y ryngtunt. **D**yt amgen. grynn. a phenn pighon. **a**llaes gymyn. a gogyfólch. a górd-nei lygeit cath. a welei hyt nos yngyftal ac hyt dyd. **a** dæm uab dremhitit. **a**chlust uab cluftueinynt a oedynt wylwyz y arthur. **A**duó maóith fulgóyn ual yd oed yz amheraódyz yn ygyuedach yn eisted. nachaf was góineu hir yndyuoꝛ y myón. **a**pheis a fólcot obali caeraóe ymdanaó. **a**chledyf eurdórn am y vynógyl. **a**dóy efgit iffel o goꝛtwal am y dæet. **a**dyuoꝛ a oꝛuc hyt rac bionn arthur * **H**enpyth góell arglóyd heb ef. **D**uó arodho da it heb yz ynteu. **a**gresso duó órthyt. ac aoes chóedleu oneóyd gennyt ti. **O**es arglóyd heb yz ynteu. **D**yt atwen i dydi heb yz arthur. **R**yued yó gennyf i nam atwaenost. **a**ffoꝛeftóꝛ itti arglóyd óyf i ynfoꝛest y dena. a madaóe yó vy enó i uab tóꝛgadarn. **D**ywet ti dy chwedleu heb yz arthur. **D**ywedaf arglóyd heb ef. **k**aró a weleis yn yfoꝛest. ac ny weleis yz moeꝛt y gyfryó. **P**a beth yffyd arnaó ef heb yz arthur. **p**yz na welut eiryoet y gyfryó. **P**urwyn arglóyd yó. ac ny cherda gyt ac un aniueil o ryuic a balchder rac y urenhineidet. **a**c y ouyn kyngoꝛ itti arglóyd y dodóyf beth yó dy gynghoꝛ am danaó. **J**awnaf y gónafi heb yz arthur. mynet y hela ef auoꝛy yn ieuencit y dyd. **a**pheri rybud heno arbaóe oꝛ llet-tyeu. **a**c ar ryfuerys oed bennkynynd y arthur. **a**c ar eliuri oed benn mackóy. ac ar baóe y am hynny. **a**c ar hynny y trigyaffant. **a** gellóng y mackóy oꝛ

blaen aozuc. **A**c yna y dywaot góenhóyuar óth arthur. Arglóyd heb hi agennhedy di vyvi auozy y uynet y edzych ac y warandaó ar hela y karó a dyóat y mackóy. **K**anhadaf yn llawen heb yz arthur. minneu aaf heb hi. Ac yna ydywaot góalchmei óth arthur. **A**rglóyd heb ynteu ponyt oed iaón ytitheu. kanhadu yz neb y delei hónnó attaó yny helua. **L**lad y benn ae rodi yz neb ymynhei ae y ózderch idaó ehun ae y ózderch y gedymdeith idaó. na marchaó na phedestyz y del idaó. **K**anhadaf yn llawen heb yz arthur. a bit y keryd ar y diftein ony byd paraót paóp auozy y uynet y hela. **A** thzeulaó y nos a ózugant dzy gymodzolder o gerdeu adidanóch ac ymdidaneu a diwall waffanaeth. **A**phanuu amfer gan baóp onadunt vynet ygyfcu óynt aethant. **A**phan doeth y dyd dzannoeth deffroi aozugant. **A** galó aozuc arthur ar y góeiffon agadwei ywely. **D**yt amgen. pedwar mackóy. **S**ef rei oedynt. **G**adyz- ieith uab pozthaó gandóy. **A**c Amhzen uab bedwyz. **A**c Amhar uab arthur. **A** gozeu uab Gufstennyn. **A**r góyz hynny adoethant att arthur. **A**c agyuarchafant well idaó. **A**c awifc*affant ymdanaó. **A** ryuedu aozuc arthur na deffroes góenhóyuar. **A**c nat ymdzoes yny góely. argóyz a uynnyffynt y deffroi. **D**a deffróch hi heb yz arthur. kanys góell genthi gyfcu no mynet y edzych ar yz hela. **A**c yna y kerdaó arthur racdaó. ac ef a glyóei deu gozn yn canu. vn yn ymyl lletty y pennkynyd. **A**r llall yn ymyl lletty y penn mackóy. **A**llóyz dygyuoó kóbyl óz niuezoed adoethant att arthur. acherdet aozugant parth ar

ffozest. **A**gbedy mynet arthur odieithyꝛ y lllys y deffroes góenhóyuar. agaló ar y moꝛnyon aozuc a góiscaó ymdanei. Ðuoꝛnyon heb hi. mi agymereif gennat neithóyꝛ y uynet yedꝛych ar yꝛ hela. Ðc aet un ohonaóch yꝛ ystabył apharet dyuot acauo o uarch oꝛ awedo y wraged eu marchogaeth. Ðc ef aaeth vn onadunt. ac ny chahat ynyꝛ ystabył namyn deu uarch. Ð góenhóyuar ac un oꝛ moꝛnyon aaeþhant ar y deu uarch. ac óynt adoethant dꝛóy wyfc. Ð llufc y góyꝛ ar meirch a gynhalyffant. **A**c ual y bydynt yn kerdet uelly óynt aglywynt tóꝛyf maóꝛ angherdaól. Ðc edꝛych aozugant dꝛae keuyn. ac óynt awelynt uarchaóch ar ebaóluarch hecyclei athꝛugar y ueint. Ð mackóy góyneu **I**euanc esgeirnoeth teyꝛneid arnaó. Ð chledyf eurdóꝛn ar y glun. a pheis a sókót o bali ymdanaó. Ð dóy eskit iffel ogoꝛdwal am y dꝛaet. Ð llenn o boꝛfoꝛ glas ar warthaf hynny. ac aual eur óꝛth bop cóꝛr idi. Ð cherdet yn uchelualch dꝛybelit ffraeth gyffonuyꝛ a wnaei y march. ac ymoꝛdiwes agóennhóyuar aozuc. a chyuarçh góell idi aozuc. Ð uó arodho da itt ereint heb yꝛ hitheu. a mi ath adnabuum pann yth weleif gyntaf gynneu. a greffaó duó óꝛthyt. Ð phaham nat aethoft di gyt ath arglóyd yhela. Ð m na wybuum panaeth heb ef. Minneu aryuedeis heb hi gallu o honaó ef vynet yndirybud ymi. **I**e arglóydes heb ef. kyfcu awneuthum i ual nawybuum pan aeth ef. Ð goꝛeu vn kedýdeith genhyfi heb hi vygkedymdeithas arnaó yny kyuoeth oll wyt ti owas ieuanc. Ðc ef aallei uot yngyndigriuet ymi oꝛ hela ac udunt óynteu. kanys

ni a glywn y * kyzn pan ganer. Ac aglyón y cón
 pann eflynger. a phandechzeuont aló. Ac bynt a
 doethant y yftlys y fozeft. ac yno feuyll a ónaeth-
 ant. **Di** a glyón odyma heb hi pan eflynger y kón.
 Ac ar hynny tózyf a glyóynt. Ac edzych yg góthóyn-
 eb ytózóf aozugant. Ac bynt a belynt cozr yn march-
 ogaeth march ucheldeó ffoenuoñ mafwehyn ka-
 darndzut. **Ac** yn llab y cozr ydoed ffrowyñ. **Ac**
 yn agos yz cozr y góelynt wreic y ar uarch canweló
 teledió. a phedestric waftatualch gantaó. ac eurwisc
 o bali ymdanei. Ac yn agos idi hitheu marchaó y
 ar gatuarch maóz tomlyt. ac arueu tróm gloyó ym
 danaó ac am y uarch. A diheu oed ganthunt na wel-
 fynt eiryóet góz amarch ac arueu hoffach gantunt
 eu meint noc bynt. A phobun onadunt yn agos y
 gilyd. **Gereint** heb y góenhóyuar aatwaenof di y
 marchaó racco maóz. nac atwen heb yz ynteu. ny
 at yz arueu efronaóñ maóz racco welet nae wyneb
 ef nae bzyt. **Dos** uozóyn heb y góenhóyuar a gouyn
 yz cozr póy y marchaó. mynet aozuc y uozóyn yn
 erbyn y cozr. **Sef** aozuc y cozr kyuaros y uozóyn
 pan ygwelas yn dyuot attaó. Agouyn aozuc y uozóyn
 yz cozr póy y marchaó heb hi. **Dys** dywedaf ytti
 heb ef. **Kanys** kyndzóc dy wybot heb hi ac nas
 dywedy ymi. mi ae gouynnaf idaó ehun. **Da** ouynny
 myn uygcret heb ynteu. Paham heb yz hi. Am nat
 óyt yn enryded dyn a wedo ózthaó ymdidan am har-
 glóydi. **Sef** aozuc y uozóyn yna troffi penn ymarch
 tu ar marchaó. **Sef** aozuc y cozr yna y tharaó ar
 ffrowyñ a oed yny lab ardzaós y hóyneb ae llygeit

yny uyd y gŵaet yn hidleit. **S**ef aŵnaeth yuoŵyn o dolur y dyŵnaŵt. dyuot dŵacheuynt at wenhŵyuar. dan gŵynaŵ y dolur. **H**agyŵ iaŵn heb y gereint y gozuc y coŵr athi. **W**i aaf heb y gereint y wybot pŵy y marchaŵc. **D**os heb y gŵenhŵyuar. dyuot a oŵuc gereint att y coŵr. **P**ŵy ymarchaŵc racko heb y gereint. **D**ys dywedaf ytti heb y coŵr. **W**i ae gouŵnaf yŵ marchaŵc ehun heb ynteu. **D**a ovŵny mynn vygcret heb y coŵr. nyt ŵyt vn en*ryded di ac y dylyych ymdidan am arglŵyd i. miui heb y gereint ayddideneis agŵŵ yffyd gyftal ath arglŵyd di. athŵoffi penn y uarch a oŵuc parth ar marchaŵc. **S**ef a oŵuc y coŵr. ymoŵdiwes ac ef ae daraŵ yny gyueir y traŵfei y uoŵyn. yny oed y gŵaet yn lliwaŵ y llenn oed am ereint. **S**ef a oŵuc gereint dod i y laŵ ardŵan y gledyf. achymryt kynghoŵ yny uedŵl ac yftyŵaŵ a oŵuc nat oed dial gantaŵ llad y coŵr. ar marchaŵc aruaŵc yny gael ~~yny gael~~ yn rat a heb arueu. **A**dyuot dŵacheuyn a oŵuc hyt lle ydoed wenhŵyuar. **D**oeth aphŵyllaŵc y medŵeift heb hi. **A**rglŵydes heb ef miui etwa aaf yny ol gandy genyat ti. ac ef a daŵ yny diwed y gyuanned y kaffŵyf i arueu. ae eu benffic ae ar ŵyftyl. ual y kaffŵyf ymbraŵ ar marchaŵc. **D**os ditheu heb hi ac nac ymwaŵc ac ef yny geffych arueu da. agoual maŵŵ uyd genyfi ymdanat ti heb hi yny gaffŵyf chŵedleu yŵŵthyt. **O**s byŵ uydaf i heb ef erbyn pŵyt naŵn auoŵycher ti aglywy chŵedleu o dianghaf. **A**c ar hynny kerdet a oŵuc. **S**ef ffoŵd y kerdaffant is laŵ y llys ygkaer llion. **A**c yŵ ryt ar wyŵc mynet dŵwod.

a gwaſtat tir tec erdſym aruchel a gerdaſſant yny doethant y dinaſtref. Ac ympenn y dſef ygſelynt kaer a chaſteſſ. Ac y benn y dſef y doethant. ac ual y kerdei y marchaſc dſſy y dſef y kyuodei tylſyth pob ty y gyuarch gſell idaſ ac y reſſaſu. **A** phan doeth gereint y dſef edſych awnaei ympob ty y geiſſaſ adnabot neb o d aſelei. Ac nyt atwaenat ef neb na neb ynteu. ual y gallei ef gaffel kym|mſyn-as o arueu ae o venſſic ae ar wyſtyl. A phob ty a welei ynllaſn o wy d ac arueu a meirch. ac ynllaſtu taryaneu. Ac yn yſleipanu cledyfeu. **A**c yn golchi arueu. ac ynpedoli meirch. Ar marchaſc ar uarchoges ar co d agy d chaſſant y caſteſſ a oed yny dſef. llaſen oed baſp ſ d thunt o d kaſteſſ. Ac ar y bylcheu ar py d th ympob kyueir yd ymdo d uyn|nyglynt ygyuarch gſell. ac y uot yn llaſen ſ d thunt. **S**euyll ac edſych a o d uc gereint a uyei dim gohir arnaſ yny caſteſſ. **A** phan wybu yn hyſpys y drigyaſ. edſych a o d uc yny gylch. ac ef a welei ar dalym o d d ſef henllys * atueiledic ac yndi neuad d d yd o ll. Ac ſ d th nat atwaenat neb yny dſef mynet a o d uc y d henllys. **A** gſedy dyuot ohonaſ parth ar llys. ny welei hayach namyn loſſt aſelei. a phont o uae n marmo d yn dyuot o d loſſt. Ac ar y bont y gſelei gſ d gſynllſyt yn eiſted. a hen d illat atueiledic ymdanaſ. **S**ef a o d uc gereint arnaſ yngraſſ hirhynt. ſſef y dywaſt y gſ d gſynllſyt ſ d thaſ. a uaccſy heb ef. pa uedſl yſ y teu di. **M**edylyaſ heb ynteu am na ſn pale yd aſ heno. A deuy di ragot yma unben heb ef. athi ageſſy o d eu a gaffer itt. A dyuot racdaſ a o d uc a chy d chu a o d uc y

gŵr gŵynllŵyt y gŵr gŵynllŵyt yz neuad oe vlaen. a
 difgynnv aozuc yny neuad ac adaŵ yno y uarch. a
 dyuot racdaŵ tu ar lofft ef ar gŵr gŵynllŵyt. ac ar
 y lofft y gŵlelŵi gohenwreic yn eisted ar obennyd. a
 hen dillat atueiledic o bali ymdanei. a phan uaf-
 fei yny llawŵn ieuencit. tebic oed gantaŵ na wellŵei
 neb wreic degach no hi. a moŵŵyn gyz y llawŵn a
 chyz a llenllŵein ymdanei gohen yndechzeu at-
 ueilaŵ. a diheu oed gantaŵ na wellŵei eiryoet un uoŵŵ-
 yn gyflawŵnach o amylder pryt a goŵked a thelediŵ-
 rŵyd no hi. ar gŵr gŵynllŵyt a dywaŵt ŵrth y uoŵŵyn.
 Dyt oes was y uarch y mackŵy hŵnn heno namyn
 tydi. ¶ Gŵaffanaeth gozeu aallŵyfi heb hi mi ae
 gŵnaf ac idaŵ ac y uarch. a diarchenu y makŵy aozuc
 y uoŵŵyn. ac odyŵa diwallu y march owellt ac yt. a
 chyŵchu yz neuad ual kynt a dyuot yz loŵt dacheuyn.
 Ac yna y dywaŵt y gŵr gŵynllŵyt ŵrth y uoŵŵyn. Dos
 yz dref heb ef ar traŵŵŵgŵyd gozeu ac aellych oŵŵyt
 a llŵyn par dyuot yma ac ef. ¶ Wi awnaf yn llawŵn
 arglŵyd heb hi. ac yz dref y doeth y uoŵŵyn. ac ym-
 didan aozugant ŵynteu traŵu y uoŵŵyn yny dref. ac
 yny lle nachaf y uoŵŵyn yn dyuot a gŵas y gyt ahi. a
 choŵtrel ar y geuyn yn llawŵn oued gŵerth. a chŵarth-
 aŵi eidon ieuanc. ac y rŵng dŵylaŵ y uoŵŵyn yd oed
 talym ouara gŵynn. Ac un coeŵfet yny llenllŵein. ac
 yz loŵfit ydoeth. Dy elleis i heb hi traŵŵŵgŵyd well no
 hŵnn. ac ny chaŵn uygcredu ar well no hynn. ¶ Da
 digaŵn heb y gereint. a pheri berŵi y kic aozugant.
 ¶ Aphanuu baraŵt eu bŵyt ŵynt aethant y eisted. Dyt
 amgen. [775] Gereint a eistedaŵd y rŵng y gŵr gŵyn-

Plóyt ae wreic. Ar uoꝛðyn a waffanaethaðd arnunt. A
 bóyta ac yuet aozugant. Agwedy daruot bóyta. dala
 ar ymdidan ar góꝛ góynllóyt aozuc gereint. agouyn
 idað ae ef gyntaf bioed y llys yd oed yndi. Wi ysgóir
 heb ef ae hadeilaðd. Ami bieiuu y dinas ar castell
 a ðeleift ti. Och a ðꝛ heb y gereint. paham y colleift
 ditheu hónnó. Wi agolleis heb ynteu iarllaeth uaðꝛ
 ygyt ahynny. A llyma paham y colleis. Dei uab
 bꝛaót a oed im. a chyuoeth hónnó ar meu vy hun
 a gymereis i attaf. A phan doeth nerth yndað holi y
 gyuoeth a wnaeth. Sef y kynheleis ynheu y gyuoeth
 racdað ef. Peri aozuc ynteu ryuelu arnafi. achyn-
 uydu cóbyl oꝛ a oed ymllað. A ðꝛda heb y gereint
 auenegy di y mi pa dyuotyat uu un y marchaðc a
 doeth yꝛ dinas gynneu. ar uarchoges ar coꝛ. A
 phaham y mae y darpar a weleis i argweiryað arueu.
 managaf heb ef. Darpar yð auoꝛy ar chware yffyd
 gan yꝛ iarll Ieuanc. Dyt amgen doddi ymyón gweir-
 glaðd yffyd yno dóy ffoꝛch. ac ar y dóy ffoꝛch góial-
 geing aryant. a llamhyftaen a dodir ar y wialgeing.
 A thóꝛneimeint a uyd am y llamhyfdaen. Ar niuer
 a weleift di yny dꝛef oll owyꝛ a meirch ac arueu adað
 yꝛ tóꝛneimeint. Ar wreic vóyhaf agarho adað ygyt
 a phob góꝛ. Ac ny cheiff ymwan am y llamhyftaen y
 góꝛ ny bo gyt ac ef y wreic vóyhaf agarho. Ar mar-
 chaðc a weleift di agauas y llamhyftaen dóy vlyned.
 ac oꝛ keiff y dꝛyded ulódydn y hanuon a ðneir idað
 pob blódydn wedy hynny. Ac ny dað ehun yno. A
 marchaðc y llamhyftaen y gelóir y march o hynn
 allan. A ðꝛda heb y gereint mae dy gynghoꝛ di y mi

am y marchaŵc hōnnō. Am farhaet ageis gan y gozr ac agauas mozōyn y wenhōyuar gōzeic arthur. A menegi yftryz y farhaet aozuc gereint yz gōz gōynllōyt. **D**yt haōd ym rodi kynghoz itt kanytoes na gōzeic na mozōyn ydymardelōych o honei. yd elut y ymwan aef. Arueu aoed y mi yna y rei hynny agaffut ti. Ac oz bei well gennyt uy march i noz teu dy hun. A wrda heb ynteu duō adalo it. da digaōn yō gennyfi vy march vy hun yd ōyf i yn gynneuin * ac ef. ath arueu ditheu. A phony edy ditheu ōzda ymi ardelō oz uozōyn racco yffyd uerch y titheu. ynoet ydyd auoz-y. Ac ozdianghafi oz tōzneimeint. vygkywirdeb am karyat a uyd ar yuozōyn tra uōyf i vyō. **O**ny dianghaf inheu. kyndiweiret uyd y uozōyn achyōt. Miui heb ygōz gōynllōyt awnaf hynny yn llāben. a chanys ar ymedōl hōnnō ydōyt titheu yn trigyaō. reit vyd itt pan uo dyd auoz-y bot dy uarch ath arueu yn baraōt. Kanys yna ydyt marchaŵc y llamhyſtaen goſtec. **D**yt amgen erchi yz wreic vōyhaf agar kymryt y llamhyſtaen. kanys gozeu ygōeda itti. a thi ac keueiſt med ef yz llyned ac yz dōy. Ac oz byd ae gōarauunho itt hediō o gedernit. mi ae hamdiffynnaf itt. Ac am hynny heb ygōz gōynllōyt ymae reit y titheu uot yno pan vo dyd. A ninheu yntri a vydōn gyt athi. ac ar hynny trigyaō aozugant. Ac yn y lle oz nos ydaethant y gyſgu. A chyn y dyd kyuodi aozugant a gōiſcaō ym danunt. **A**phanoed dyd yd oedynt ōynteu yllpedwar ar glaōd yn feuyll. **A**c yna yd oed marchawc y llamhyſtaen yndodi yz oſtec ac yn erchi y ozderch kyzchu y llamhyſtaen. **D**a chyzch heb y gereint y

mae yma uoŕwyn yffyd degach a thelediwach a dyly-
 edogach. ac aedyly yn well no thi. Os tydi a gynhely
 y llamhyftaen yn eidi hi dyzet ragot y ymwan amiui.
 Dyuot racdaŕ a oŕuc gereint hyt ympenn y weirglaŕd.
 yn gyweir o varch ac arueu trŕm rytlyt dielŕ eŕtronaŕl
 ymdanaŕ ac ymda y uarch. ac ymgyŕchu a oŕugant.
 Athoŕri to o beleidyŕ. a thoŕri yŕ eil. a thoŕri y dŕyded
 do. a hynny bob eilwers. Ac ŕynt ae toŕrynt ual y dy-
 git attunt. **A**phannwelei y iarll ae niuer marchaŕc
 y llamhyftaen yn hydyŕ. dolef a llawenyd a goŕaŕben
 auydei gantaŕ ef aeniuer. a thŕiŕtau aŕnaei y gŕŕ
 gŕynllŕyt aewreic ae uerch. Ar gŕŕ gŕynllŕyt awaf-
 fanaethei y ereint oŕ peleidyŕ ual y toŕrei. Ar coŕr
 awaffanaethei uarchaŕc y llamhyftaen. **A**c yna y
 doeth y gŕŕ gŕynllŕyt att ereint. A unben heb ef wely
 dy yma y paladyŕ a oed ym llaw i y dyd ym urdŕyt yn
 uarchaŕc urdaŕl. ac yŕ hynny hyt hediŕ ny thoŕreis i
 ef. * ac ymae arnaŕ penn iaŕnda. kany thyckya un
 paladyŕ gennyt. **G**ereint agymerth y gŕaŕŕ gan y
 diolŕch yŕ gŕŕ gŕynllŕyt. Ar hynny nachaf y coŕr yn
 dyuot agŕaŕŕ gantaŕ ynteu y arglŕyd. wely dy yma
 y titheu waŕŕ nyt gŕaeth heb y coŕr. a choffa na
 fauaŕd marchaŕc eiryoet gennyt kyhyt ac ymae hŕnn
 yn feuyll. **T**rof aduŕ heb y gereint onyt angheu
 ebŕŕyd am dwc i. ny henbyd gŕell ef oth boŕth di. ac
 o bell y ŕrthaŕ goŕdinaŕ y varch a oŕuc gereint. ae
 gyŕchu ef gan y rybudyŕ a goŕfot arnaŕ dyŕnaŕt
 toŕtlym creulaŕn dŕut. ygkedernit y daryan yny holl-
 des y daryan **A**c yny tyŕ yŕ arueu ygkyueir y goŕ-
 fot. ac yny tyŕ y gegleu. ac yny vyd ynteu ef ae

gyfrôy dros bedzein y uarch yz Ilaôz. ac yn gyflyn difgynnu aozuc gereint a Ildiaô. a thynnu cledyf ae gyzychu yn Iityaôclym. **V**kyuodes y marchaôc ynteu a thynnu cledyf araII yn erbyn gereint. ac ar eu traet ymffuft achledyfeu yny yttoed arueu pob un onadunt yn ferigyluriô gan y gilyd. ac yny yttoed y chôys ar gôaet yndôyn Iieuuer eu Ilygeit racdunt. **A**phan uei hytraf gereint y Ilaôenhaei y gôz gôynIIôyt ae wreic ae uerch. **A**phan uei hytraf y marchaôc y Ilaôenhaei y iarII ae bleit. **A**phan welas y gôz gôynIIôyt ereint wedy kaffel dyznaôtt maôzdoft. nessau aozuc attaô yn gyflym adywedut ôzthaô. a unbenn heb ef coffa y farhaet ageueist ygan y cozr. **A**phonyt y geiffaô dial dy farhaet y deuthoſt di yma. a farhaet gôenhôyuar gôzeic arthur. **D**yuot aozuc y ereint ymadzaôd y gôz ôzthaô. **A** galô attaô y nerthoed. a dyzchael y gledyf. a goffot ar y marchaôc yggôarthaf y benn yny tyz hoII arueu y benn. ac yny tyz y kic oII ar croen. ac yny iat. yny glôyua ar yz aſgôzn. ac yny dygôyd y marchaôc ar ydeulin. a bôzô y gledyf oe laô aozuc. ac erchi trugared y ereint. a rywyz heb ef ygadaôd vygkam ryuic am balchder ym erchi naôd. **A**c ony chaf yſpeit y ymwneuthur aduô am vym pechaôtt. ac y ymdidan ac offeireit. ny hannôyf well * o naôd. **M**i arodaf naôd itt gan hynn heb y gereint. **D**y uynet hyt at wenhóyuar gôzeic arthur. y wneuthur iaônn idi am farhaet y mozôyn oth gozr. **D**igaônn yô gennyf inheu a wneuthum i arnat ti am ageueis o farhaet gennyt ti ath gozr. ac na difgynnych o: pan elych odyma hyt rac b:onn gôenhóyvar y wneuthur

iaon idi ual y barnher yn Ilys arthur. Aminheu aonaf hynny yn Ilaen. A phoy byt titheu heb ef. Mi ereint uab erbin. amanac ditheu poy byt. Mi edern uab nud. **A**c yna y byzywyt ef ar y uarch ac y doeth racdao hyt yn Ilys arthur. ar wreic uoyhaf agarei yn y vlaen ae gozr. adzycyzuerth maor gantunt. adatkan y chwedyl ef hyt yna. **A**c yna y doeth y Iarll bychan ae niuer hyt Ie yd oed ereint achyuarch gwell idaó ae wahawd gyt ac ef yz castell. **D**a vynnaf heb y gereint. yz Ie y bum neithoyz yd af heno. **R**any uynny dywahaod. ti auynny diwallroyd oz a allwyfi y beri itt ir Ie y buoft neithoyz. Ami a baraf enneint itt a boio dy vlinder ath ludet yarnat. **D**uo adalo itt heb y gereint aminheu aaf ymletty. ac uelly y doeth gereint. a nyol iarll ae wreic ae uerch. **A** phan doethant yz lofft. yd oed gweiffon ystauell y iarll ieuanc ae gwaßfanaeth gwedy dyuot yz Ilys. ac ynkyweiryao y tei oll ac yn eu diwallu o wellt a than. ac ar oet byzr yn baraot yz enneint. ac yd aeth gereint idaó. a golchj y benn awnaethpoyt. **A**c arhynny y doeth y Iarll ieuanc ar y deugeinuet o uarchogyon urdolyon. y rong y wyz ehun agwahodwyz oz toz neimeint. **A**c yna y doeth ef oz enneint. ac yd erchis yz iarll idaó vynet yz neuad y voyta. Mae nyol iarll heb ynteu ae wreic ae uerch. **V** maent yny lofft rac ko heb y gwas ystauell y iarll. yn gwiscaó ymdanunt y gwisgoed a beris y iall y dbyn udunt. **D**a wifcet y uoioyn heb ynteu dim ymdanei onyt ychyzs ae llenlliein yny del y lys arthur y wisgaó o wenhoyuar y wifc a vynno ymdanei. ac ny wisgaod y uoioyn.

Ac yna ydoeth paðb yz neuad onadunt. ac ymolchi
 aozugant amynet y eifted ac y vöyta. **S**ef ual yd
 eifted*affant. **O**z neill tu y ereint yd eiftedaðd y iarll
 ieuanc. ac odyne ynyöl iarll. oz tu ararall y ereint yd
 oed y uozöyn ae mam. **A**göedy hynny paðb ual y
 racvlaenei y enryded. a böyta awnaethant adidlaðt
 waffanaeth ac amylder o amryuael anregyon a gaðf-
 fant. ac ymdidan aozugant. **D**yt amgen no göahaðd
 oz iarll ieuanc ereint trannoeth. **D**a uynnaf y rof a
 duð heb y gereint. y lys arthur yd afi ar uozöyn honn
 auozy. adigaön yö gennyf hyt ymae ynyöl iarll ar
 dlodi agouut. ac y geiffað aghwanegu goffymdeith
 idað ef yd afi ynbennaf. a unben heb yz iarll ieuanc
 nyt omkam i ymae ynyöl heb gyuoeth. **M**yn uyg
 cret i heb y gereint ny byd ef heb ygyuoeth onyt
 agheu ebzöyd amdóc i. **H**a unben heb ef am auu
 o anghyffondeb y rofi ac ynyöl. mi auydaf özth dy
 gyghoz di ynllawen gan dy uot yngyffredin ar y
 iaönder y rynghom. **D**yt archaf i heb y gereint
 rodi idað. namy y dylyet ehun ae amrygoll yz
 pan gollas y gyuoeth hyt hedið. a minheu awnaf
 hynny ynllawen y rot ti heb ef. **I**e heb y gereint
 auo yma oz adylyho bot yn öz y ynyöl gözhaet
 idað ozlle. a hynny aozuc ygöyz oll. ac ar y tag-
 neued honno y trigywyt. ae gastell ae dref ae gy-
 uoeth aedewit y ynyöl. achöböl oz agollassei hyt
 yn oet y tlös lleihaf agafas. **A**c yna y dywaðt yn-
 yöl özth ereint. a unben heb ef y uozöyn a ymard-
 elweist ohonei hyt y bu y tözneimeint. paraðt yö y
 wneuthyz dy ewyllys a llyma hi yth uedyant. **D**y

mynnafi heb ynteu namynbot y uoŷyn ual ymae yny del y lys arthur. Ac arthur agbēnhōyuar a vynnaf eubot yn rodyeit ar yuoŷyn. A thŷannoeth y kychōynnaffant racdunt y lys arthur. Kyfranc gereint hyt yma :

ŷyma weithon ual yd hel|laŷd arthur y carŷ. rannu yŷerhyluaeu oŷ gōyŷ ar cōn. age|lōng y cōn arnaŷ a oŷugant. adiwethaf ki aellynghōyt arnaŷ annōylgi arthur. cauall oed y enŷ. Ac adaŷ yŷ holl gōn a oŷuc a rodi yŷtum yŷ carŷ. Ac ar yŷ eil yŷtum y doeth yŷ carŷ y erhylua arth^{ur}. * Ac arthur a ymgauas ac ef. A chynn kyflauanu oneb arnaŷ. neur daroed y arthur lad y benn. Ac yna kanu coŷn ŷad aŷnaethpōyt. Ac yna dyuot a oŷugant paŷp y gyt. A dyuot a oŷuc kadyŷieith att arthur a dyŷedut ŷŷthaŷ. Arglōyd heb ef ymae racco wenhōyvar heb neb gyt a hi namyn un uoŷyn. Arch ditheu heb yŷ arthur y gildas uab kaŷ ac y yŷcolheigon y ŷlys oll kerdet gyt agbēnhōyuar parth ar ŷlys. A hynny aŷnaethant ŷynteu. Ac yna y kerdōys paŷb onadunt a dala ar ymdidan a oŷugant am benn y carŷ y bōy y rodit. ŷn yn mynnu y rodi yŷ wreic vōyhaf agarei ef. Araŷ yŷ wreic vōyhaf agarei ynteu. A phaŷb oŷ teulu ar marchogyon yn amryŷŷon yn chōerŷ am y penn. Ac ar hynny ydoethant yŷ ŷlys. Ac y gyt ac y kicleu arthur agbēnhōyuar yŷ amryŷŷon am y penn. y dywaŷt gbēnhōyuar yna ŷŷth arthur. Arglōyd heb hi. ŷyma vygkyghoŷ i am benn y carŷ. na rodher yny del gereint uab erbin oŷ neges yd edyŷ idi. A dywedut y arthur yŷtyŷ ynegas a oŷuc gbēnhōyuar.

Gwneled hynny yn llawen heb yz arthur. Ar hynny y
 trigydyt. Athiannoeth y peris gwenhdyuar. bot dif-
 gwyleit ar y gaer am dyuotyat gereint. A gwedy
 hanner dyd y gwelynt goddumyd o dyn bychan ar
 uarch. Ac yny ol ynteu gwaeic neu uoalyd debygynt
 hwy ar uarch. Ac yny hol hitheu marchaoc maaz go-
 chazom penn issel goathist. ac arueu bwiwedid amdlaot
 ymdanao. **A** chynn eudyuot y gkyuyl y poth y
 doeth un oaz difgwyleit hyt lle ydoed wenhdyuar.
 a dywedut idi y ryd dnyon awelynt ar ryd anfaod
 oed arnunt. **D**y gwnn i pwy ynt hwy heb ef. mi ae
 gwnn heb y gwenhdwyuar llyna y marchaoc ydaeth
 gereint yny ol. A thebic yd gennyf nat gan yuod
 ymae yndyuot. Ac ymozdawedaod gereint ac. neur
 dialaod farhaet y uoalyd pan uo lleihaf. Ac ar hynny
 nachaf y pothawaz yndyuot hyt lle ydoed wenhdy-
 uar. Arglydes heb ef ymae yny poth marchaoc.
 ac nywelas dyn eiryot goloc moaz athzagar edzych
 arnao ac ef. **A**rueu bwiwedid amdlaot yffyd ymdanao.
 * allio y waet arnunt yndzech noc eu llio ehun. A
 doest di pwy yd ef heb hi. gwnn heb ynteu. **A**dyz
 uab nud yd med ef. nyt atwen inheu ef. Ac yna
 y doeth gwenhdwyuar yz poth yny erbyn. Ac ymyd
 y doeth. ac y bu doest gan wenhdyuar gwylet yz oloc
 awelei arnao. pei na attei gyt ac ef y cor yn
 gyndroc ywybot ac ydoed. Ar hynny kyuarth a
 oaz edyaz y wenhdyuar. **D**uo arodo da itt heb yz
 hitheu. Arglydes heb ef dy annerch y gan ereint
 uab erbin y gwas gozeu adewraf. A ymwelas ef a
 thi heb hi. do heb ef ac nyt yz lles ymi. Ac nyt ar-

nað ef ydoed hynny namyn arnafi argløydes. Ath annerch ygan ereint. a chan dy annerch ef amkymhellaðd i hyt yma. y wneuthur dy ewyllys di am godyant dy uoꝛwyn ygan y coꝛ. Ynteu madeuedic yð gantað y godyant ef. ama oꝛuc arnafi. kann tebygei vymot yn enbeitrøyd am vy eneit. ð chymhellyat cadarndiut gðiaðl milðꝛyeid a oꝛuc ef arnafi i hyt yma. y wneuthur iaðn itti argløydes. Oi að pale yd ymoꝛdiwedaðd ef athi. vny ðe ydoedem yn chðare ac yn amrysson am lamhystaen. yny dæf aelwir yꝛ aðhonn kaerdyff. ðc nyt oed gyt ac ef oniuer. nam|myn tri dyn godlaðt atueiledic euhansaðd. Dyt amgen gðꝛ gðynlløyt gohen. a gðꝛeic oetaðc. a moꝛwyn ieuanc deledið. a hen dillat atueiledic ymdanunt. ac ardelð caru y uoꝛwyn o ereint yd ymyꝛaðd yny tðꝛneimeint am y llamhystaen. ðdywedut bot ynwell y dylvei y uoꝛwyn honno y llamhystaen. noꝛ uoꝛwyn yma aoed gyt amiui. ðc amhynny ymwan a oꝛugam. ac ualy gðely di argløydes y gedewis ef vivi. að heb hi pa bꝛyt y tebygy di dyuot gereint yma. ðuoꝛy argløydes y tebygaf i y dyuot ef ar uoꝛwyn. Ac yna y doeth arthur attað achyuarch gðell a oꝛuc ef y arthur. ðc edꝛych hirhynt a oꝛuc arthur arnað. abot yn aruthyꝛ gantað y welet uelly. ac ual tybyeit y adnabot. agouyn idað. ðe edern uab nud øyt ti. Wi argløyd heb ynteu gðedy rygyhurd ami diruað ouut a gðelioed annodefedic a menegi cðbyl oe angherdet y arth^{ur}. Te heb yꝛ arth. Taðn yð ywenhøyuar uot [782] yn dꝛugaraðc øꝛthyt wrth aglyðafi. Y dꝛugared a uynnych di argløyd heb hi mi ae

gónaf ac ef. Gŷth uot yngymeint gewilyd itti arglŷyd kyhyzdu keŷilyd amiui ac athy hun. Nyna yffyd iaónaf am hynny heb yz arthur. gadel medegynaeth-u y gŷz yny wyper auo bŷy. Ac os byŷ vyd gónaet iaón mal y barno gozeugŷy y Nys. A chymer ueicheu ar hynny. Os marŷ uyd ynt. gozmod uyd agheu gŷas kyŷtal ac edern yn farhaet mozŷyn. **D**a yŷ genhyfi hynny heb y gŷenhŷuar. **A**c yna ydaeth arth^{ur} yn ozuodaŷc dzoŷtaŷ. achzaadaŷc uab Nys. a gŷallaŷc uab Pennaŷc. Ac owein uab nud. a gŷalchmei. adigaŷn yam hynny. **A**c y peris arthur galŷ mozgan tut attaŷ. penn medygon oed hŷnnŷ. **K**ymmer attat edern uab nud a phar gyweiraŷ yŷtaueŷŷ idaŷ. A phar uedeginyaeth idaŷ. yn gyŷtal ac y parut ymi pei beŷn urathedic. ac na at neb y yŷtaueŷŷ y aflonydu arnaŷ. namyn ti ath diŷgyblon ae medeginyaetho. mi aŷnaf hynny yn llawen arglŷyd heb y mozgan tut. **A**c yna y dywaŷt y diŷtein. **P**a le y mae iaón arglŷyd gozchymun y uozŷyn. **Y**wenhŷyuar ae ŷaŷ uozynyon heb ynteu. ar diŷtein ae gozchymynnaŷd:— **A**u chwedyl ŷynt hyt yma.

Gŷannoeth ydoeth gereint parth ar Nys. a diŷgŷyleit oed ar y gaer y gan wenhŷyuar rac y dyuot yndirybud. Ar diŷgŷylat adoeth hyt ŷeydoed wenhŷyuar. Arglŷydes heb ef mi adebygaf y gŷelaf ereint ar uozŷyn gyt ac ef. Ac ar uarch y mae a phedyt wiŷc ymdanaŷ. y uozŷyn hagen ual gozwyn y gŷelaf a thebic y lieinwiŷc aŷelaf ymdanei. **Y**m-gŷeirŷch oŷŷ wraged in. a doŷch yn erbyn gereint y reŷŷaŷu. ac y uot yn llawen Gŷthaŷ. A dyuot a ozuc

gŕenhŕyuar ynerbyn gereint ar uoŕŕyn. A phandaŕ gereint hyt Ie ydoed gŕenhŕyuar kyuarch gŕell a oŕuc idi. Duŕ arodo da itt heb hi agreŕŕaŕ ŕŕthyt. A hynt ffrŕythlaŕn donyaŕc hyrrŕyd gŕotuaŕa adugoŕt. A duŕ adalo itt heb hi peri iaŕn ym yn gyn ualchet ac y pereift. Ar gŕydes heb ef mi abuchŕn peri iaŕn itt ŕŕth dy ewyllys. A Ilyma y uoŕŕyn ykeueift ti dy warthud oe hachaŕs. Ie heb y gŕenhŕyuar greŕŕaŕ duŕ ŕŕthi. Ac nyt cam bot yn Ilaŕen ŕŕthi. Dyuot y myŕn a oŕugant a diŕgynnv amynet ge*reint hyt I ydoed arthur achyuarch gŕell idaŕ. Duŕ arodo da itt heb yŕ arthur agreŕŕaŕ duŕ ŕŕthyt. achyt caŕfo edern uab nud gouut a chlŕyueu gennyt ti hynt lŕydyannus adugoŕt. nyt arnaf i y bu hynny heb y gereint. namyn ar ryuic edern uab nud ehun nat ymgyŕtlynei. nyt ymadaŕn inheu ac ef yny wpyŕn pŕy uei. neu yny oŕŕfei y Ieill ar y Iall. A ŕ heb yŕ arth^{ur} pale ymae y uoŕŕyn agiglef y bot yth ardelŕ di. Ymae gŕedy mynet gyt agŕenhŕyuar y hyŕtauell. Ac yna ydeuth arthur y welet y uoŕŕyn. A Ilaŕen uu arthur ae gedymdeithon aphaŕb oŕ Ilys oŕl ŕŕth y uoŕŕyn. A hyŕpys oed gan baŕp onadunt pei kyt rettei goŕŕymdeith y uoŕŕyn aephŕyt. nawelfynt eiryoet un wympach no hi. Ac arthur auu rodyat ar y uoŕŕyn y ereint. Ar rŕym a wneyit yna rŕng deudyn awnaethpŕyt y rŕng gereint aruoŕŕyn. A dewis ar hoŕl wiŕcoed gŕenhŕyuar yŕ uoŕŕyn. Ar neb awelei y uoŕŕyn yny wiŕc honno ef awelei olŕc wedeidlŕys delediŕ arnei. Ar dyd hŕnnŕ ar nos honno atreulafant dŕŕy dogynder o gerdeu. ac amylder ŕ anreg-

yon wirowe. a lluooffyd o waryeu. **A**phann vu amfer
gantunt uynet y gyfgu wynt a aethant. Ac ynyz yfta-
uell yd oed wely arthur agŷenhŷyuar y gŷnaethpŷyt
gŷely y ereint ac enit. ar nos honno gyntaf y kyf-
gaffant ygyt. **A**thiannoeth y llonydaŷd arthur yz
eircheit dŷos ereint. o didlaŷt rodyon. a cheneuinaŷ
aŷuoc y uoŷŷyn ar llŷs. adŷyn kedymdeithon idi o
wyz agŷag^{ed} hyt na dywedit am vn voŷŷyn yn ynŷ
pŷydein vŷy noc am danei. **A**c yna y dywaŷt gŷen-
hŷyuar. **I**aŷn ymedŷeis i heb hi am benn y carŷ na
rodit y neb yny delei ereint. a llŷma le iaŷn y rodi
ef. y enit uerch ynyŷl y uoŷŷyn glotuoŷaf. ac ny the-
bygaff i ae gŷarauuno idi. **R**anyt oes ryngthi a neb
o nyt yffyd o garyat a chedymdeithas. **C**anmoledic
uu gan baŷb hynny a chan arthur heuyt. **A**rodi
penn y karŷ awnaethpŷyt yenit ac o hynny allan
lluooffogi y chlot. ae chedymdeithon o hynny yn vŷy
no chynt. **S**ef aŷuoc gereint o hynny allan caru
carŷ tŷrneimeint achyfrangeu calet. abudugawl y
deuei ef o bop un. a blŷydyn a dŷy a their y bu ef
yn * hynny yny yttoed y glot yn ehedec dŷos wyneb
y deyznas. a thŷeigylgweith ydoed arthur yn dala
llŷs ygkaer llion ar wyfc y fulgŷyn. nachaf yndyot
attaŷ kennadeu doethpŷud. dyfcediclaŷn ymadŷaŷd-
lym ac yn kyuarch gŷell y arthur. **D**uŷ arodho da
yŷch heb yz arthur a greffaŷ duŷ ŷŷthywch. ac o pa
le pan deuŷch chŷi. **P**an deuŷn arglŷyd heb ŷy o
gernŷ. a chennadeu ym ni ygan erbin uab cuŷten-
nin dy ewythyz di. **A**c attat ymae yn kennadŷi.
athannerch y ganthaŷ. mal ydyly ewythyz annerch

y nei. ac ual y dyly gŵa annerch y arglŵyd. **A**c y uenegi ytti yuot ef yn amdrymmu ac ynllfescu ac yndyneffau ar heneint. **A**e gyttiroyon o wybot hynny yn camderwynnu ōrthaŵ. ac yn chwennychu y dir ae gyuoeth. **A**c yn adolŵc y mae y ti arglŵyd eilŵng gereint y uab attaw y gadŵ y gyuoeth ac y wybot y deruyneu. **A** menegi y mae idaw bot yn well idaw treulaŵ blodeu y Ieuentit ae deŵred yn kynnal y deruyneu ehun. noc yn tŵrneimeint diffrŵyth kyt caffo clot yndunt. **I**e heb yz arthur eŵch y ymdiarchenu. **A** chymerŵch ych bŵyt. **A**byzŵch aŵch blinder y arnawch. **A** chynn ych mynet ymeith atteb ageffŵch. **Y** vŵytta yd aethant. **A**c yna medylaw aozuc arthur. nat oed hawd gantaw eilŵng gereint y ōrthaŵ. nac o unllys ac ef. **D**yt oed hawd na thec ganthaw ynteu. uot y geuynderŵ yn gŵarchadŵ y gyuoeth ae deruyneu cany allei y dat eu kynnal. **D**yt oed lei gŵal gŵenhŵyuar ae hiraeth hi ar holl wraged ar holl uozynyon. rac ouyn mynet y uozŵyn y ōrthunt. **Y** dyd hŵnnŵ. arnos honno adzeulyffant dŵy diwallrŵyd o bop peth. ac arth^{ur} a uenegis y ereint yftyz y gennadŵzi. a dyuotyat y kennadeu o gernyŵ attaw ef yno. **I**e heb y gereint yz adel nac oles nac o afles ymi arglŵyd o hynny. dy uynnv di a wnaŵ. am y gennadŵzi honno. **Y**ma yŵ dy gynghoz am hynny heb yz arthur. kyt boet dy hir gennyfi dy uynet ti. mynet o honat y gyuanhedu dy gyuoeth. ac y gadŵ dy deruyneu. **A** chymer y niuer a vyn^{*}nych gyt athi amŵyhaŵ agerych om fydlonyon i yn hebzyngyeit arnat. ac ath garant ditheu athgytuarch-

ogyon. Duó adalo itt a minneu aónaf hynny heb ygereint. Pa odórd heb y góennhóyuar a glywafi y gennóch chói. ac am hebzyngyeit ar ereint parth ae wlat. Je heb yz arthur. Reit yó y minneu uedyl-yaó heb hi. am hebzyngyeit adiwallróyd ar yz unbennes yffyd gyt a minneu. Iábn aóney heb yz arthur. Ac y gyfgu yd aethant ynos honno. Athⁿn-noeth yd eflyngóyt y kennadeu y ymdeith. Adywedunt udunt y deuei ereint yneuhol. Y trydyd dyd góedy hynny y kychóynnaó d gereint. Sef niuer aaeth gyt ac ef góalchmei uab góyar. A riogoned uab bzenhin iwerdon. ac ondyáó uab duc bórgóin. Góilim uab róyf ffreinc. Howel uab emyz Ilydaó. Aliury anaó kyrd. Góynn uab tringat. Gózeu uab custennin. Góeir góghyt uabz. Garannaó uab golithmer. Peredur uab efráóc. Góynn Ilogell. góyz ynat Ilys arthur. Dyuyz uab alun dyuet. Gózei góalstaót ieithoed. Bedwyz uab bedzaót. Badózy uab gózyon. Rei uab kynyz. Odyar ffranc. Ystiwart Ilys arthur. Ac Adern uab nud. Heb ygereint a glywaf idigaón uarchogaet a uynnaf gyt ami. Je heb yz arthur ny weda itti dóyn y góz hónnó ygyt a thi. kyt boet iach. yny wneler tangneued y ryngtaó agóenhóyuar. Af ar allei y wenhóyuar y ganhadu y gyt a mi ar ueicheu. Os kanhatta. kanhadet heb ueicheu. Kanys digaón ogymóeu a gouutyau yffyd ar y góz yn lle farhaet y uozóyn y gan y cóz. Je heb y góenhóyuar awelych di yuot yniaón am hynny ti a gereint mi ae gónaf yn Ilaóen arglóyd. Ac yna y kanhadaó d hi edern y uynet yn ryd. a digaón y am hynny a

aeth yn hebrygeit ar ereint. achychwyn aozugant. a cherdet ynŷympaf niuer oꝛ aŷelas neb eiryoet parth a hafren. Ac ar y parth dꝛaŷ y hafren yd oed goꝛeugŷyꝛ erbin uab cuŷtennin. ae datmaeth yn eublaen yn aruoŷŷ gereint yn llawen. a llaber o * wraged y llŷys ygan y uam ynteu yn erbyn enit uerch ynyŷŷ y wreic ynteu. a diruaŷyꝛ oꝛuoled allewenyd agym-erth paŷp oꝛ llŷys yndunt. ac oꝛ hoŷŷ gyuoeth yn erbyn gereint. rac meint y kerynt ef. ac rac meint y kynnullaffeŷ ynteu glot yꝛ pan athoed y ŷꝛthunt hŷy. Ac am uot y uedŷŷ ynteu ar oꝛeŷkyn y gyfoeth ehun. Ac y gadŷŷ y deruyneu. Ac yꝛ llŷys ydoethant. Ac yd oed ynyllŷys udunt ehalaethꝛŷŷ diwallualch o amryuael anregyon ac amylder gŷiꝛodeu. adidlaŷŷ waffanaeth. ac amryuaelon gerdeu agŷbaryeu. Ac o anryded gereint. y gŷahodet hoŷŷ wyꝛda y kyuoeth y nos honno y ymweleint a gereint. Ar dyd hŷŷnnŷŷ a dꝛeulaffant ar nos honno dꝛŷy gymedꝛolder o ef-mŷythtra. Ac yn Ieuencit y dyd dꝛannoeth kyuodi aozuc erbin. a dyuynnu attaŷŷ ereint. ar goꝛeugŷyꝛ adathoed y hebrŷng. a dywedut ŷꝛth ereint. gŷyꝛ am-dꝛŷm oedaŷŷ ŷyfi heb ef. Athꝛa elleis i gynnal y kyuoeth ytti ac y myhun mi ae kynnheleis. athith-eu gŷas ieuanc ŷyt. ac ymblodeu dy dewred ath ieuencit yd ŷyt. Kynnal dy gyuoet weithon. Ie heb y gereint. om bod i ny rodut ti medyant dy gyuoeth ym llab. i yꝛ aŷyꝛ honn. ac nymdygut ettwa o lys arthur. Yth laŷŷ di nu y rodafi. a chymer heuyt hediŷŷ wrogaeth dy wyꝛ. Ac yna y dywaŷŷ walchmei. Iabnaf yŷŷ itt lonydu yꝛ eircheit hediŷŷ. Ac

auoꝝ kymer gꝛogaeth dy gyuoeth. **A**c yna y dyuyn-
 nõyt yz eircheit y un lle. ac yna y doeth kadyzieith
 attunt y edꝝych eu haruedyt. ac y ouyn y baðb beth
 aeruyn|nynt. **A** theulu arthur a dechæuwys rodi.
 ac yny lle y doeth gꝛyꝝ kernyð ac y rodassant ðyn-
 teu. ac ny bu hir y buant yn rodi rac meint bꝝys
 paðb onadunt y rodi. ac oꝝ adoeth y erchi da yno:
 nyt aeth neb ymeith o dyno. namyn gan y uod. **A**r
 dyd hõnnð ar nos honno adæulassant dꝝy gymed-
 zolder o esmðythdꝝa. **A** thꝝannoeth yn ieuencit y dyd
 yderchis erbin yereint anuon kennadeu ar y wyz
 y ovyn vdunt aoed diðathðm gantunt y dyuot y *
 gymryt eu gꝛogaeth. ac aoed ganthunt ae bar ae
 enniwet o dim a dottynt yny erbyn. **Y**na y gyraðd
 gereint gennadeu ar wyz kernyð y ovyn udunt
 hynny. ac ydywedassant ðynteu nat oed gantunt
 namyn kyflaðnder o lewenyd agogonyant gan baðp
 o nadunt am dyuot gereint y gymryt eu gꝛogaeth.
 ac yna y kymertth yntev gꝛogaeth aoed yno o nad-
 unt. ac yno y gyt y buant y dꝝyded nos. **A**thꝝannoeth
 yd arouunaðd teulu arthur ymeith. **R**y yghyath yð
 yðch uynet ymeith ettwa. **A**rhoðch ygyt ami yny
 darffo ym gymryt gꝛogaeth vyggøæugðyꝝ oꝝ aer-
 kytyo o nadunt dyuot attaf. ac ðynt adꝝgyassant
 yny daruu idað ef hynny. ac y kychwynnassant hõy
 parth allys arthur. **A**c yna yd aeth gerein y eu
 hebðng ef ac enit hyt yndiganhõy. ac yna y gðahan-
 yssant. **A**c yna y dywaðt ondyað uab duc bðzðyn
 ðath ereint. Kerda heb ef eithauoed dy gyuoeth yn
 gyntaf. ac edꝝych yn llõyꝝgraf deruynev dy gyuoeth.

Ac oꝛ goꝛthꝛymha gouut arnat. manac ar dy gedymdeithon. Duó adalo itt heb ef a mīneu awnaf hynny. Ac yna ykerdaóð gereint eithauoed y gyuoeth. a chyvaꝛbydyt hyspys gyt ac ef. o oreugbyꝛ y gyuoeth. ar amcan pellaf adangoffet idaó a getwis ynteu gantaó. Ac ual ygnottayfsei trauu ynllys arthur. kyꝛchu tózneimeint aónaei. ac ymwybot ar góꝛy deóraf achadarnaf. yny oed glotuaóꝛ ynygyueir honno ual ybuafsei yn lle arall gynt. Ac yny gyuoethoges y lys æ gedymdeithon æ wyꝛda. oꝛ meirch goꝛeu ar arueu goꝛeu. ac oꝛ eurdlyfseu arbennickaf agoꝛeu. Ac ny oꝛffoꝛyssaóð ef o hynny yny ehedaóð y glot dꝛos óyneb y deꝛnas. A phann óybu ef hynny. dechꝛeu caru esmóꝛythder ac yfgaónróꝛyð a oꝛuc ynteu. Kanyt oed neb adalei aruot yny erbyn. Acharu y wreic a góastatróꝛyð yny lys. A cherdeu adidanóch. a chartreuu yn hynny dalym a oꝛuc. Ac ynol hynny karu ysfafalóch oe ystauell æ wreic. hyt nat oed digrif dim gantaó namyn hynny. yny yttoed yn kollu * callon y wyꝛda æ hela æ digrifóch. achallon cóbyl o niuer y lys. ac yny oed ymodóꝛd agogan arnaó gan laógan dylóꝛth y lllys. am y uot yn ymgolli yn gyn lóꝛyꝛet a hynny ac eu kedymdeithas óy o garꝛat góꝛaic. ar geireu hynny aaeth hyt att erbin. A góbedy clybot o erbin hynny. Dywedut a oꝛuc ynteu hynny y enit. Agouyn a oꝛuc idi æ hihi oed yn peri hynny y ereint. Ac yndodi y danaó ymadaó æ lóꝛth ac aeniuer. Da vi myn vꝛy kyffes y duó heb hi. ac nyt oes dim gaffach gennyfi no hynny. Ac ny wydyt hi beth aónaei. kanyt oed haóð genthi adef hynny y

ereint. **D**yt oed haŵs genthi hitheu warandaŵ ar aglywei heb rybudyaw gereint ymdanaŵ. agoueileint maŵ adellis hi yndi am hynny. **A** bozegŵeith yz haf ydoedynt yn eu gŵely ac ynteu ŵrth yz erchŵyn. **A**c enit oed heb gyfcu y myŵn yftauell wydzin. **A**r heul yn tywynnu ar y gŵely. ar dillat gŵedy ry lithiaŵ y ar ydŵyuron ef ae dŵyureich. **A**c ynteu yn kyfcu. **S**ef aozuc hitheu edrych. tecket ac aruthzet yz olŵc aŵel-ei arnaŵ. adywedut. **G**wae ui heb hi of om achawŵs i y mae y bŵeicheu hynn ar dŵyuronn yn kollu clot amil-ŵryaeth kymeint ac a oed eidunt. a chan hynny ellŵng y dagreu yn hidleit. yny dygŵydaffant ar y dŵyuronn ef. **A**c un oꝛ petheu ae deffroes ef uu hynny y gyt ar ymadaŵd adywaŵt hi kynno hynny. **A** medŵl araŵ ae kyffroes ynteu nat yz medŵl ymdanaŵ ef ydywedassei hi hynny. namyn yz yftyzyaw karyat ar ŵr araŵ dzoŵtaŵ ef. **A**damunaŵ yſcaualŵch hebdaŵ ef. **A**c ar hynny ſef aozuc gereint antangneuedu yny uedŵl. agalŵ ar yſqŵier idaŵ. adyuot hŵnnŵ attaw. **P**ar yngyflym heb ynteu kyweiryaw uy march am arueu. ac eubot ynbaraŵt. achyuot titheu heb ef ŵrth enit a gŵiſc ymdanat. **A**phar gyweiraŵ dy uarch. adŵc y wiſc waethaf ar dy helŵ gennyt ŵrth uarchogaeth. **A** meuyſ ymi heb ef oꝛ deuy di yma yny wpych di agolleis i vy nerthoed yn kygŵplet ac ydywedy di. **A**c y gyt a hynny oꝛ byd kyn yſgualhet itt ac yd oed dy damunet y geiſſaw yſgualŵch am yneb ymedylyut ymdanaŵ. * **A**chyuodi aozuc hitheu a gŵiſcaw yſcaeluf wiſc ymdanei. **D**y ŵnn i heb hi dim oth uedylyeu di arglŵyd. **D**yſgŵybydy di yz awrhonn heb ef. **A**c

yna yd aeth gereint y ymwelet ac erbin. A Ɔda heb ef neges yd wyf yn mynet idi. ac nyt hyfpys gennyf i pabryt y deuaſ dƆacheuyn. A fynnya di heb ef Ɔda Ɔrth dy gyuoeth yny delwyfi dƆacheuyn. Mi awnaſ heb ef. ac eres y Ɔ gennyf moƆ deiffyuyt yd Ɔyt yn mynet. A ph Ɔy a gerda gyt a thi Ɔrth nat Ɔyt Ɔrth y gerdet tir IloegyƆ yn unic. Dy da Ɔ gyt a miui namyn un dyn araſ. Du Ɔ ath gyghoƆo nu mab heb yƆ erbin. A Ila Ɔer dyn ae ha Ɔl arnat yn IloegyƆ. ac yƆ Iſe yd oed y uarch y doeth gereint. Ac yd oed y uarch yn gyweir o arueu tr Ɔm eſtrona Ɔl gloy Ɔ. Ac erchi a oƆuc ynteu y enit yſgynnu ar y march a cherdet oƆ blaen. a chymryt ragoƆ ma Ɔ. ac yƆ awelych nac yƆ aglywych heb ef arnaſ i. nac ymchoeldi dƆacheuyn. ac ony dywedafi Ɔrthyt ti na dywet ti vngeir heuyt. Ac herdet radunt a oƆugant. ac nyt yffoƆd digrifaf achyuanhedaf a beris ef y cherdet. namyn y ffoƆd diffeithaf a diheuaf uot Ilatron yndi. a her ƆyƆ a b Ɔyſtuileit g Ɔenn Ɔynic. A dyuot yƆ biffoƆd ae chanlyn a oƆugant a choet ma Ɔ awelynt y Ɔrthunt. a ffarth ar coet y deuthant. Ac yn dyuot oƆ koet allan yg Ɔelynt pedwar marcha Ɔc arua Ɔc. ac ed Ɔych a oƆugant arnunt. A dywedut a oƆuc un o honunt. Ilyma le da ynni heb ef y gymryt y deu uarch racko ar arueu ar wreic heuyt. a hynny agaff Ɔn ynſegur yƆ yƆ vn marcha Ɔc pend Ɔm go ath Ɔiſt racco Ilibin. Ar ymdidan h Ɔnn Ɔ agigleu enit. ac ny wydyat hitheu beth a Ɔnaei rac ouyn gereint ae dywedut hynny ae tewi. Dial du Ɔ arnaſ heb hi onyt dewiſſach gennyf vy agheu oe la Ɔ ef noc o la Ɔ neb. a chyt ymlado a mi. mi aedywedaf

idað rac gŵelet angheu arnað ef yndybŷyt. A chyuaros gereint aozuc yny uyd yn agos idi. Ar glŷyd heb hi aglywy di geireu y gŵyz ym danat. Dyŷchael y wyneb aozuc ynteu ac edŷych arnei yn Ildiaðc. Dyt oed reit ytti heb ef namyn cadð y geir. a archyffit itt. ŷef oed hŵnnð tewi. * Dyt amgeled gennyf yteu. ac nyt ry bud. Achyt mynnych di gŵelet vy angheu i am diuetha oŷ gŵyz racko. nyt oes arnafi un argyffŵŷ. Ac ar hynny eŷtŵng gŵaeb aozuc y blaenaf o honunt agoffot ar ereint. Ac ynteu ae herbynnaðd ef ac nyt ual gŵŷ Iŷefc. Agellŵng y goffot heibað aozuc. A goffot aozuc ynteu ar y marchaðc yn teðder y daryan. yny hylt y daryan ac yny dyŷ yŷ arueu. ac yny uyd dogyn kyuelin uaðŷ yndað ynteu oŷ paladyŷ. Ac yny vyd hyt gŵaeb gereint dŷos pedŷein y uarch yŷ Ilaðŷ. Ar eil marchaðc ae kyŷchaðd yn Ildiaðc amlad y gedymdeith. Ac ar ungoŷŷot y byŷyaðd ef hŵnnð ac y Ilaðaðd ual y Ilaŷ. Ar trydyd ae kyŷchaðd. ac uelly y Ilaðaðd. Ac uelly y Ilaðaðd y pedwyŷyd. Tziŷt ac aŷlaðen oed y uoŷŷyn yn edŷych ar hynny. Diŷcyntu aozuc gereint adiot arueu y gŵyz Ilaðedic. ae doddi yn eu kyfrŷyeu. aŷfrŷynglymhu y meirch aozuc. Ac yŷgynnu ar y uarch. Wely di awnelych heb ef kymer di y pedwar meirch agyŷ rac dy vŷonn. Acherda oŷ blaen ual yd ercheis itt gynneu. Ac nadywet ti vn geir ŷŷthyfi yny dywettŷyf i yn gyntaf ŷŷthyt ti. Ym kyŷŷef y duð heb ef os hynny nys gŵney ny byd diboen itt. Mi aŷnaf vyyg gallu am hynny arglŷyd heb hi ŷŷth dy gynghoŷ di. Wylnt agerdaffant raddunt y goet. Ac adað y coet aozugant adyuot y

wastattir maþ. Ac ym perued y gþastattir ydoed byzgoet pendeþ dyzys. Ac y þath hþnnþ y gþelynt tri marchaþc yndyuot attunt. yn gyweir oueirch ac arueu hyt y þaþ. ymdanunt ac ymdan eu meirch. Sef aozuc y uozþyn edzych yn graff arnunt. A phann doethant yn agos. Sef ymdidan aglyþei gantunt. Þyma dyuot da ynni heb þynt yn fegvr. þedwar meirch a þhedwar arueu. Ac yz y marchaþc þaeftrift racko rat y kaffþn þynt. ar uozþyn heuyt yn medyant y byd. Gþir yþ hynny heb hi blin yþ y gþ. o ymhþrd ar gþyþ gynneu. dial duþ arnaf o nys rybudyaf heb hi. Ac aros gereint aozuc y uozþyn yny uyd yn agos idi. Arglþyd heb hi pony chlywy di * ymdidan y gþyþ racko ymdanat. beth yþ hynny heb ef. Þywedut y ryngtunt ehunein y maent y caffant hynn o yspeil yn rat. Yzofi aduþ heb ef ystrymach gennyfi noc adyweit y gþyþ þathyf. na thewy di þathyfi. ac na bydy þath vvg kynghoz. Arglþyd heb hi rac dy gaffel yn diaruot yþ gennyfi. Þaþ bellach a hynny nyt amgeled gennyf y teu. Ac ar hynny eftþng gþaþ a ozuc un oz marchogyon. a chyþchu gereint agoffot arnaþ yn ffrþythlaþn debygei ef. Ac ysgaelu y kymerth gereint y gþffot ae daraþ heibaþ aozuc. Aþ gyþchu yntev a goffot arnaþ yny gymherued. Achan hþrd y gþ. ar march ny thygyaþd y riuedi arueu yny uyd penn y gþaþ aþan a thalym oz paladyz trþydaþ. Ac yny uyd ynteu hyt y ureich ae baladyz dzos bedzein y uarch yz þaþ. Y deu uarchaþc ereill adoethant bob eilwers ac ny bu well eu kyþch þynt noz þaþ. Y uozþyn yn feuyþ ac yn edzych ar hynny. goualus oed

o2 Neillparth o debygu bziwa6 gereint yn ymh6rd ar g6y2. Ac o2 parth ara11 o lewenyd y welet ynteu yn go2uot. Yna y difgynna6d gereint. ac y r6yma6d y tri arueu yny tri chyfr6y. ac a ffr6ynglyma6d y meirch y gyt. yny oed yna feithmeirch y gyt ganta6. Ac efgynnu ar y uarch ehun a o2uc a go2chymun y2 uo26yn gy2ru y meirch. ac nyt g6e11 im heb ef dywedut 62thyt no thewi kany bydy 62th vyg kygho2. Bydaf argl6yd hyt y gall6yf heb hi. eithy2 na allaf kelu ragot ygeireu engirya6lch6er6 agly6yf yth gyueir argl6yd. y gan efrona6l giwta6doed a gerd o diffeith6ch mal yrei hynny. Yrof adu6 heb ef nyt amgeled gennyf y teu. Atha6 bellac. 6yi awnaf argl6yd hyt y gall6yf. A cherdet a o2uc y uo26yn ryingthi ar meirch aoed rac y b2onn. Achad6 yrago2 a o2uc. Ac o2 p2yfc gynneu a dywetp6yt uchot r6yddir arucheldec g6aftatl6ys erd2ym agerdassant. Ac ym pe11 y 62thunt 6ynt awelynt coet. Ac eithy2 g6elet y2 ymyl neffaf attunt. ny welynt wedy hynny nac ymyl nac eithaf y2 coet. Ac 6ynt a doethant parth ar coet. Ac yn dyuot o2 koet 6ynt a welynt pump mar*cha6c awydd2ut kadarnffy2yf y ar gatueirch cadarn-dew efky2nb2af mafwehynn ffroeuo11d2ut. a dogynder o arueu am y g6y2 ac am y meirch. Ag6edy eu dyuot yn agos y gyt. Sef ymdidan aglywei enit gan y marchogyon. Weldy yma ynni dyuot da yn rat. ac yn dilauur heb 6ynt. hynn o11 o ueirch ac arueu a gaff6n ar wreic heuyt y2 y2un marcha6c 11ibind26ni goath2ist racco. Goualu a o2uc y uo26yn yn ua62 am glybot ymad2odyon y g6y2 hyt nawydat o2 byt pa

wnaei. ac yny diwed y kauaf yny chynghoz rybud-
 yað gereint. Athroffi aozuc penn y march tu ac
 attað. arglôyd heb hi beiclyðut ti ymdidan y mar-
 chogyon racko mal y kiglef i. mōy uydei dy oual noc
 ymae. Glas chōerthin digius engiriaðlchwerð aozuc
 gereint. adywedut. Wi athglyðaf di heb ef yn tozri
 pobpeth oza wahardwyfi ytti. ac ef a allei uot yn
 ediuar gennyt ti hynny ettwa. Ac yn y lle nachaf
 ygŷy ynkyuaruot ac ŷynt. ac yn uudugaðl oza^{us}awen^{us}
 gozuot aozuc gereint ar y pum|wyz. ar pump arueu
 arodes yny pump kyvzōy. a ffrōynglymu y deudeg
 meirch aozuc y gyt. ac eu gozchymū y enit a wnaeth.
 ac ny ŷnn i heb ef pa da yð ymi dy oazchymun di. ar
 un weith honn ar ureint rybud itt mi ae gozchymyn-
 naf. a cherdet racdi yz coet aozuc y uozōyn. a ragoz
 aerchis gereint idi y gadð hi ae kedwis. a thoŷt oed
 gantað edzych ar dzaŷlaðt kymeint a hōnnð ar uozōyn
 kystal ahi gan y meirch pei as gattei lit idað. ar coet
 agyzaŷŷant. adōvyn oed y coet a mað. ar nos
 adoeth arnunt yny coet. a uozōyn heb ef ny thykya
 ynj keiŷfað kerdet. Te arglôyd heb hi auynnych di
 ni ae gōnaðn. Zaðnaf yð yni heb ef troffi yz coet y
 oazffowys ac aros dyd y gerdet. Gōnaðn ninneu yn
 ŷaðen heb hi. a hynny aozugant. a diŷkynnu aozuc ef.
 ae chymryt hitheu yz ŷað. Dy aŷlaf i heb ef yz dim
 rac blinder na chyŷgōyf. agōylha ditheu y meirch ac
 nachōfc. Wi a wnaŷ arglôyd heb hi. achyŷcu aozuc
 ynteu yny arueu. a thzeulað y nos. ac nyt oed hir yn
 yz amfer hōnnð. Aphan welas hi aðz dyd yn ymdang-
 os y [793] lleu^{er}. edzych yny chylch aozuc a yttoed

ef yn deffroi. Ac ar hynny yd yttoed ef yn deffroi. Arglóyd heb hi mi a uynnaffón dy duhunaó yz meitin. Kynhebi aozuc ynteu oulinder 6zthi hi am nat archyffei idi dywedut. A chyuodi aozuc ynteu adywedut 6zthi. kymer y meirch heb ef a cherda ragot. Achynnal dy ragoz ual y kynheleift doy. Ac ar dalym oz dyd adaó y koet aozugant. adyuot y uaeftir goamnoeth agóeirglodyeu oed oz neilltu udunt. a phaladurwyz yn llad y góeirglodyeu. Ac y auon yn eublaen ydoethant. A gefstóng aozuc y meirch ac yuet y dóuyz a ónaethant. Adyzchael aozugant oz auon y riw aruchel. Ac yno y kyuaruu ac óynt glaffwas goaduein a thóel am y vynógyf. abóinn a óelynt yny tóel. ac ny wydynt hóy beth. a phiffer glas bychan yny laó. A ffiol ar wyneb y piffer. A chyuaruch góell aozuc y góas y ereint. Duó a rodho da itt heb y gereint ac obale pan deuy di. Pan deuaf heb ynteu oz dinas yffyd yth ulaen yna. Arglóyd heb yz ynteu ae dázc gennyt ti ouyn pa le pan deuy ditheu. Da dázc. dázcy y coet racko. Dyt hedió y deuthoft di dázcy y coet. Dac ef heb ynteu yny coet y buum neithóyz. Wi a debygaf heb y góas yna na bu da dy anfaó yno neithóyz. ac na cheueift na bóyt. na diaót. Dado y rof aduó heb ynteu. A wney di vyg kygoz i heb y góas. kymryt y gennyfi dy ginnaó. Pa ryó ginnyaó heb ynteu. Boze vwyt yd oed un yny anuon yz paladurwyz racco. Dyt amgen no bara a chic agóin. Ac os mynny di 6zda ny chaffant óy dim. Wynnaf heb ynteu. aduó adalo itt. Adifgynnu aozuc gerein. a chymryt aozuc y góas y uoiozyn yz llaoz. ac ymolchi

aorugant a chymryt eu kinyaó. Ar góas a dauellaóð y bara ac arodes diaóðt udunt. ac ae góaffanaethaóð o góbyl. **A**góedy daruot udunt hynny. y kyuodes y góas ac ydywat órth ereint. Arglóyd gan dy gennyat miui aaf ygyrchu bóyt yz paladurwyz. **D**os yz dæf heb ygereint yngyntaf. Adala * letty y mi yny lle gozeu awpypch ac ehangaf yz meirch. A chymer ditheu heb ef yz un march auynnych ae arueu gyt ac ef yntal dy waffanaeth ath anrec. **D**uó adalo itt arglóyd heb ygóas. adigaón oed hynny yntal góaffanaeth a uei vóy nozun awneuthum i. Ac yz dæf yd aeth ygóas. a dala lletty gozeu ac esmóythaf a wydyat yn y dæf awnaeth. Agóedy hynny yd aeth yz llys ae uarch ae arueu gantaó. Adyuot aozuc hyt lle yd oed y iarll a dywedut y gyfranc oll idaó. A miui aaf arglóyd yn erbyn y mackóy y uenegi yletty idaó. **D**os ditheu yn llawen heb ynteu. A llewenyd ageiff ef yman pei af mynnei yn llawen. Ac yn erbyn gereint y doeth ygóas adywedut idaó y kaffeí lewenyd gan yz iarll yny lys ehun. Ac ny mynnaóð ef namyn mynet yletty ehun. ac ystauell esmóyt agauas adigaón owellt adillat yndi. alle ehang esmóyth a gauaf y ueirch. a dogyn o diwallróyd a beris y góas udunt. **A**góedy ymdiarchenu onadunt ydywaóðt gereint órth enit. **D**os di heb ef yz tu dzaó yz ystauell. ac na dyzet ti yz tu hónn yz ty. a galó attat wreic y ty of mynny. **W**i awnaf arglóyd heb hi ual y dywettych di. Ac ar hynny y doeth góy y ty att ereint. ae reffaóu aozuc. A unben heb ef aleweist ti dy ginnyaó. **D**o heb ef. **A**c yna y dywaóðt ygóas órthaó. A uynny di

heb ef ae diaſt ae dim. kynn dy uynet y ymwelet ar iarll. Wynnaf yfgſir heb ynteu. Ac yna ydaet y gſas yz dſef. ac y doet. adiaſt udunt. A chymryt diaſt aozugant. Dy allaf i na chyfgſyf heb ef. Te heb y gſas tra uych di yn kyſcu. minneu aaf y ymwelet ar iarll. Dos yn llawen heb ynteu. a dyzet yma dſach-euyn pan ercheis i ytti dyuot. A chyſcu aozuc gereint. a chyſcu aozuc enit. A dyuot aozuc y gſas hyt lle yd oed yz iarll. A gouyn aozuc yz iarll idaſ pale yd oed lletty y marchaſc. ac y dywaſt ynteu. Reit yſ ymi heb ef vynet y waſſanaethu arnaſ ef y chſinfaf. Dos heb ynteu ac annerch y gennyf i ef. a dywet idaſ mi aaf y ym*welet ac ef y chſinfaf. Wi a wnaſ heb ynteu. A dyuot aozuc y gſas pan oed amfer udunt deffroi. Achyuodi aozugant agozymdeith. A phan uu amfer gantunt kymryt eu bſyt. ſynt ae kymeraffant. ar gſas auu yn gſaſſanaethu arnunt. A gereint a ouynnaſd y ſz y ty a oed gedymdeithon udunt avynnei eu gwahaſd attaſ. oes heb ynteu. Dſc ditheu ſynt yma y gymryt digaſn ar vyg koſt i oz hynn gozeu agaffer yny dſef ar werth. V niuer gozeu auu gan ſz y ty ef ae duc yno y gymryt digaſn argoſt gereint. Ar hynny nachaf y iarll yn dyuot y ymwelet a gereint ar y deudecuet marchaſc urdaſ. Achyuodi aozuc gereint ae reſſawv. Duſ arodo da itt heb yz iarll. Mynet y eiſted aozugant paſp ual y raculaenei y enryded idaſ. Ac ymdidan aozuc y iarll a gereint. Agouyn idaſ pa ryſ gerdet oed arnnaſ. Dyt oes gennyfi heb ef. namyn edſych damweineu. a gſneuthur negeſſev a uo da gennyf. Sef aozuc y iarll

yna edzych ar enit yngraſſ ſythedic. a diheu oed
 gantaſ na welfei eiryoet vorſyn degach no hi na
 gſympach. adodi y vſyt ae vedſl aozuc arnei. A go-
 vyn aozuc y ereint. a gaf i gennyt ti gennat y uynet
 att y uorſyn dſaſ y ymdidan a hi. megys ar didaſl
 y ſſthyt y gſelaf. **R**effy yn llawen heb ef adyuot
 aozuc ynteu hyt lle ydoed y uorſyn adywedut ſſthi.
 Auorſyn heb ef nyt digrif itt ynykerdet hſnn gyt
 ar gſ racco. **D**yt annigrif heb hi gennyfi nu ger-
 det y ffozd ykerdo ynteu. **D**y cheffy heb ynteu
 na gſeiſſon na moſynyon ath waſſannaetho. **I**e heb
 hitheu. digriuach yſ gennyf i. canlyn y gſ racko.
 no chyt caſſſon weiſſon a moſynyon. **W**i aſn gynghoz
 da itt heb yſ ynteu. Mi arodaf vy Iarllſaeth yth
 uedyant athſic gyt a mi. **D**a uynnaf y roſ aduſ
 heb hitheu. ar gſ racco yd ymgredeis i yn gyntaf
 eiryoet. Ac nyt annſadalaf y ſſthaſ. **G**am awney
 heb ynteu. **O**lladaſi y gſ racko. mi ath gaf di
 tra yth vynnſyf. Agſedy nath uynnſyf mi ath dyrraf
 ymeith. **O**s oth uod y gſney * ditheu yſofi. kyf-
 ſondeb tragwyd di wahan auyd yrom tra uom vyſ.
Medylyſ aozuc hitheu am adywaſt ef. Ac oe medſl
 y kauaf yny chynghoz rodi ryuic idaſ am a erchis.
 llſyma yſſyd iaſnaf ytti unben heb hi. rac gyſru ar-
 naf i mſy no meſſur o anniweirdeb. **D**yuot yma
 auoſy ymkymryt ual na wyſſon i y ſſth hynny. **W**in-
 neu awnaf hynny heb ef achyuodi aozuc ar hynny.
 achymryt kennyat a mynet ymeith ac ef ae wyſ.
 Ac ny dywaſt hi y ereint yna dim o ymdidan y gſ
 a hi. rac tyuu ae llit ae gofual yndaſ ae aſlonydſch.

Amynet y gyfcu yn amfer aozugant. Adechreu nos kyfcu ychydic aozuc hi. Ac am hanner nos deffroi aozuc. achweirað arueu gereint ygyt ual y bydynt baraðt ðath y gðifcað. Ac yn ofnaðc eryneig^{us} y doeth hi hyt yn ymyl gðely gereint. Ac yn daðel araf y dywaðt ðathað. Argløyd heb hi deffro agðifc ym danat. A Pyma ymdidan yiarll amiui argløyd ae uedðl am danaf heb hi. adywedut y ereint y holl ymdidan aozuc. A chyt bei lidiaðc ef ðathi hi. ef a gymerth rybud ac awiscaðd ymdað. A gðedy Pofgi cannøyll o honei hi yn oleuat idað ef ðath ym wiscað. adað yna y gannøyll heb ef ac arch y ðz y ty dyuot yma. **M**ynet aozuc hitheu agðz y ty adoeth attað. **A**c yna gouyn aozuc gereint idað. A ðdoft di pa amkan adylyy di ymi. **Y**chydic a debygaf i y dylyu itti ðada heb ef. **B**eth bynnac nu adylyych. kymer yz un march ardec ar vn arueu ardec. **D**uð adalo itt argløyd heb ef. ac ny thzeuleis i ðathyt ti gðerth vn oz arueu. **P**athaðz heb ynteu henbydy kyuoethogach. A wr heb ef adeuy di yn gyuarwyd y mi odieithyz y dæf. Af heb ynteu yn llawen. A pha dæfs y mae dy uedðl ditheu arnað. **Y**z parth arall yz lle y deutham yz dæf y mynnøn vynet. **G**ðz y Pletty ae heb ynghaðd yny uu gðbyl gantað yz hebzyghyat. **A**c yna yd erchis ef yz voðyn kymryt rag-oz oð blaen. A hitheu * ae kymerth. ac agerdaðd racdi. Ar pothmon adoeth adæf. Ac ny daroed idað namyn dyuot yz ty. nachaf y tðrf møyhaf aglyðf-fei neb yndyuot ~~yndyuot~~ am benn y ty. **A**phann edzychaðd allan. nachaf y gðelei. petwar ugeint

marchaŵc yngkylch y ty yn llawn arueu. Ar iarll dŵnn oed oc eu blaen. Mae y marchaŵc oed yma heb yz Iarll. Myndy laŵ di heb ef y mae ardalym odyma. Ac yz meitin ydaeth odyma. Paham uilein heb ynteu ygadut ti ef heb y uenegi ymi. Arglŵyd heb ynteu nys gozchymynneist di euo ymi. pei a fgozchym|mynnassut nyfgadŵn. Pa barth heb ynteu y tebygy di y uynet ef. Na ōnn heb ynteu. namyn yz heol uaŵz agerdaŵd. Tŵoi penneu eu meirch aozugant ōynteu yz heol uaŵz. a gŵelet oleu y meirch a wnaethant. Achanlyn yz oleu aozugāt a dyuot y bŵifford uaŵz. Sef a wnaei y uoŵŵyn edŵych nny hol pann welas oleuat ydyd. A hi a welei nny hol tARTH a nyŵl maŵz. a nefnes attei ygŵelei. A goualu aozuc hi am hynny. a thebygu bot y iarll aelu yndyuot nny hol. Ac yn hynny hi a welei uarchaŵc yn ymdangos oz nyŵl. Wyn vygcret heb hi kyt ym llado i. gŵell yŵ gennyf vy anheu oe laŵ ef. no gŵelet y lad ef heb y rybudyaw. Arglŵyd heb hi pony wely di ygŵz ythgyzchu a gŵyz ereill llawer gyt ac ef. Gŵelaf heb ynteu. ac yz aoftecker arnat ti ny thewy di byth. Ac ymchoelut aozuc ar y marchaŵc. Ac ar ygoffot kyntaf y vŵŵz yz llawz ydan dŵaet y uarch. A thŵa barhaaŵd yz un oz pedwar ugeint marchaŵc. ar y goffot kyntaf y byz yawd pob un onadunt. Ac oozeu yozeu y doethant attaw eithyz yz iarll. Ac yndiwethaf oll y doeth yz iarll attaw. A thozi paladyz. a thozi yz eil. ffef aozuc ynteu ereint ymchoelut arnaw agoffot a gŵaew yn teŵder y daryan nny hylt y daryan. ac nny tyz yz holl arueu nny gyueir hon-

no. **A**c yny uyd ynteu dros bedzein y uarch yz
 llaw. ac yny oed ymperigyl am yeneit. * Aneffau
 aozuc gereint attaw. achan doryf ymarch datlywygu
 aozuc yz iarll. Arglwyd heb ef wth ereint dy nawd.
 a nawd arodes gereint idaw. Ac yrong calettet idayar
 lle ybyzywyt ygw. aduttet y gossodeu agawffant.
 nyt aeth yz un onadunt heb gwymp agheuaolchwerw
 clwyfedicdoft bawedicffyzf y wth ereint. **A**cherdet
 aozuc gereint racdaw ar y rifoed ydoed arnei. Ar
 uozyn agedwis y ragoz. Ac yn agos udunt bynt a
 welynt. dyffryn teccaf oza welfei neb eiryoet. Aphzif
 auon ar hyt y dyffryn. A phont awelynt ar yz auon.
 Ar rifoed yn dyuot yz bont. Ac uch law y bont oza
 tu daw yz auon bynt awelynt gastell dref teccaf a
 welfei neb eiryoet. Ac ual y kychei ef y bont ef
 awelei w yndyuot tu ac attaw trwy vyzgoet bychan
 tew yar uarch maw uchel ymdeith wastat hywed-
 ualch. **H**a uarchawc heb y gereint o pale pan deuy
 di. **P**an deuaf heb ynteu oza dyffryn issot. A w heb
 y gereint adywedy di ymi pieu ydyffryn tec hwnn.
 ar castell dref racco. **D**ywedaf yn llawen heb yz
 ynteu. **G**iffert petit y geilw y ffreinc. ar brenhin
 bychan y geilw y kymry ef. Ae yz bont racco heb y
 gereint ydafi. ac yz bawoed issaf ydan y dref. **D**a
 dos di heb y marchawc ar y dor ef oza tu daw yz
 bot ony mynny ymwelet ac ef. **K**any y gyn-
 nedyf yw na daw marchawc ar y dir ef na mynno ef
 ymwelet ac ef. **T**rof a daw heb y gereint miui a
 gerdaf yz hwnw vy fford. **T**ebyckaf yw gennyfi heb
 y marchawc os uelly ygwney nu. y keffy gewilyd

agŵarthaet yn orulŵng gal|lonnaŵcdic. **F**erdet a o-
 uc gereint y ffozd ual yd oed y uedŵl kynno hynny.
 Ac nyt y ffozd a gyŵchei y dŵef o z bont agerdaŵd
 gereint. namyn y ffozd a gyŵchei y kal|lettir erdŵym
 aruchel dŵemhynuaŵz. **A**c ual y byd uelly ynkerdet
 ef a welei uarchaŵc yny ol yar gatuarch kadarndeŵ
 kerdet dŵut Ilydangarn bŵonehang. ac ny welfei eir-
 yoet gŵz lei noc a oed ar y march. Adogynder o arueu
 ymdanaŵ ac am y uarch. A phann ymo z diwedaŵd a
 gereint. y * dywaŵt ŵzthaŵ. **D**ywet unbenn heb ef
 ae oannŵybot. ae ynteu ae oryuic y keiffut ti colli
 o honafi vym bzeint. atho zri vygkynnedyf. **D**ac ef
 heb y gereint ny wydŵn i kaethau ffozd y neb.
Fanys gwydut heb ynteu dyzet gyt amyui ym Ilys
 ywneuthur iaŵn im. **D**ac af myn vygcret heb ynteu
 ereint. **D**yt aŵn y lys dy arglŵyd onyt arthur yŵ dy
 arglŵyd. **W**yn Ilaŵ arthur nu heb ef mi a vynnaf
 iaŵn y gennyt. neu uinneu agaffŵyf y gennyt ti dir-
 uaŵz ouut. ac yn diannot ymgyŵchu a o z ugant. ac
 yffwein idaŵ ef adoeth y waffanaethu ar beleidy z ual
 y to z rynt. Ady z nodeu calet toft a rodei baŵp o nad-
 unt y gilyd yny golles y taryaneu eu hoŵ liŵ. ac
 ampytuwerth oed y ereint ymwan ac ef rac y vych-
 anet. ac anhaŵffet craffu arnaŵ. A chalettet y dy z n-
 odeu a rodei ynteu. ac ny dyffygyaffant ŵy o hynny
 yny dygŵydaŵd y meirch ar eu glinyeu. ac yny diwed
 y by z yaŵd gereint ef ynol y benn y z Ilaŵz. **A**c yna
 yd aethant ar eu traet y ymffuŵt. Ady z nodeu kyflym-
 dic toft dŵut kadarnchŵerŵ a rodei bob un onadunt
 ygilyd. a thŵydyŵu y helmeu a bŵiwaŵ y paeledeu ac

effigað yz arueu aozugant. ynyoed eu llygeit yn
 colli eu lleuer gan y chòys ar gòæt. **A**c yny diwed
 lliidiað aozuc gereint. a galð attað y nerthoed. ac yn
 lliidiaðcdiut gyflym|wychyz greulaðffyzyf. dyzchael
 y gledyf aozuc ae darað yggwaftat ybenn dyznaðt
 agheuaðldoft gbenðyniclym engiriaðlchòerð. yny dyzr
 hoðl arueu y penn ar croen ar kic. ac yny vyd clòyf
 ar yz afcòzn. ac yny uyd y gledyf olað y bzenhin bych-
 an. yn eithaf y maes y ðzthað. ac erchi yz duð naðd
 gereint ae dazugared aozuc yna. **T**i a geffy naðd
 heb y gereint. ac ny bu da dy wybot. ac ny buoſt
 gyuartal. gan dy uot yn gedymdeith. ac nat elych
 ymherbyn yz eilweith. ac ochlywy ouut arnaf y
 achubeit o honat. **T**i ageffy hynny arglòyd yn llaben.
 ae gret agymerth ar hynny. a thitheu arglòyd heb
 ef adeuy gyt ami ym llys racco y vòzð dy ludet ath
 ulinder yarnat. **D**ac af yrof a duð heb ynteu. ac
 yna edzych * gðiffert petit ar enit yn lle ydoed.
 Athoſt uu gantað welet lluoſſogróyd o ouut. ar dyn
 kyn uonedigeidet ahi. a dywedut yna aozuc ðzth
 ereint. **A**rglòyd heb ef cam awney na chymery
 ardymhereu ac eſmòythder. ac o chyueruyd caledi
 athi ynyz anfaðd honno ny byd haðd itt y ozuot. **D**y
 mynnaðd gereint namyn kerdet racdað. ac eſgynnv
 ar y varch yn greulyt an eſmòyt. ar uozwyn a gyn-
 helis y ragoz. ac ðynt agerdaffant parth achoet a
 welynt y ðzthunt. ar tes oed yn uaðz ar arueu dzòy
 chòys ar gòæt yn glynu ðzth y gnaðt. **A**gòedy eu
 dyuot yz coet. feuyll aozuc ydan bzenn y ochel y
 tes. adyuot cof idað y dolur yna yn vòy no phan

y kaóffeí. Ð feuyll a oꝛuc y uoꝛþyn ydan bienn arall. Ac ar hynny þynt a glyþynt kyꝛn adygyuoꝛ. **Œ**f yftyꝛ oed hynny. Arthur ae niuer oed yndisfygnu nny coet. **Œ**f a oꝛuc ynteu medylyað pa ffoꝛd yd aei y eugochel þynt. Ac ar hynny nachaf bedestyꝛ nny arganuot. **Œ**f ydoed yno gþas yꝛ diftein. a dyuot a oꝛuc att y diftein. adywedut idaþ welet y kyfryþ þꝛ ac a welfei nny coet. **Œ**f a oꝛuc y diftein yna peri kyfrþyaþ yuarch. achymryt y waeþ ae daryan adyuot hyt Ite yd oed ereint. Ð varchaþc heb ef beth awney di yna. **Œ** feuyll dan bienn gooer a gochel y bꝛþt ar tef. **P**a gerdet yffyd arnat ti a phþy þyt ti. **E**drych damwheineu a cherdet y ffoꝛd ymynnþyf. **I**e heb y kei dyꝛet ti gyt amiui ymwelet ac arthur yffyd yma yn agos. **D**ac af y rof aduþ heb yntev ereint. **I**f auyd reit itt dyuot heb y kei. Ð gereint aatwaenat gei. ac nyt atwaenat gei ereint. Ð goffot a oꝛuc kei arnaþ ual y gallað ef oꝛeu. a blyngheu a oꝛuc gereint. Ac ac arlløft y waeþ y wan nny uyd yn ol y benn yꝛ Ilaþ. Ac ny mynnaþd gþneuthur idaþ waeth no hynny. Ac yn wyllt ofnaþc ykyuodes kei. Ac yfgynnu ar yuarch adyuot y letty. **A**c odyno mynet a oꝛuc yoꝛymdeith hyt ympebyll gþalchmei. Ð þꝛ heb ef þꝛth walchmei. mi agiglef gan vn oꝛ gþeiffon gþelet yn y coet uchot marchaþc biþedic. ac arueu amdlaþt ymdanaþ. ac oꝛ * gþney iaþn ti aey yedꝛych ae gþir hynny. **D**ym taþ i vynet heb y gþalchmei. kymer dyuarch nu heb y kei a pheth oth arueu. mi a giglef nat diþꝛthgloch ef þꝛth y neb adel attaþ.

Gŵalchmei agymerth y waeb aedaryan. ac aefgynnaðd ar yuarch. ac adoeth hyt Ie ydoed ereint. A uarchaeb heb ef paryb gerdet yffyd arnat ti. **K**erdet bith vy negesfeu. ac yedzych damwheineu ybyt. A dywedy di y mi pby byt. neu adeuy y ymwelet ac arthur yffyd yn agos yma. **D**yt ymgyftlynafi bithyt ti. ac nyt af y ymwelet ac arthur heb ef. Ac euo aatwaenat walchmei. ac nyt atwaenat walchmei ef. **D**y chlywir arnaf vyth heb y gwalchmei dy adu y bithyf. yny wypbyf pby vych ae gyrchu agbaeb a goffot ynydaryan ynyvyd ypaladyz yn yffic vab. ar meirch daldal. **A**c yna edzych arnað yn graff a ozuc gwalchmei ae adnabot. **O**ch ereint heb ef ae tidi yffyd yma. **D**ac wyf ereint i heb ef. **G**ereint yrof adub heb ynteu. acherdet agkyghozus truan yb hñnn. Ac edzych ynygylch aozuc. ac arganuot enit. Ae graeffau abot yn llawen bithi. **G**ereint heb ygwalchmei dyret y ymwelet ac arthur dy arglbyd yb athgeuynderb. **D**ac af heb ynteu. nyt yttbyfi yn anfaðd ygallbyf ymweled aneb. Ac arhynny nachaf un oz mackbyeit yndyuot ynol gwalchmei y chwedleua. **S**ef aozuc gwalchmei gyru hñnnb y uenegi y arthur uot gereint yno yn vriwedic. ac na deuei ef y ymwelet ac arthur. ac ydoed dzuau edzych ar y anfaðd yffyd arnað. Ahynny heb bybot y ereint ac yn huftyng y ryngtað ar mackby. ac arch y arthur heb ef nessau y bebyl ar y ffozd. kany dað ef y ymwelet oe uod ac ef. Ac nat haðd ydiriað ynteu yn y agbed ymae. Ar mackby adoeth att arth^{ur} ac a dywaot idað hynny. Ac ynteu afymudaðd ybebyll

ar ymyl y ffozd. **A** llawenau aozuc medol y uozbyn yna. a chynnhoyllab gereint aozuc gwalchmei. arhyt y ffozd yz lle yd oed arthur yn pebyllab. ae uackoyeit yntynnu pebyll yn yftlys y ffozd. arglwyd heb y gereint hennpych gwell. * Duó arodo da it heb yz arthur. Aphoy byt ti. Gereint heb y gwalchmei yó hónn. ac oe uod nyt ymwelei a thydi hed. **I**e heb yz arthur ynyaghyngoz ymae. ac ar hynny enit a doeth hyt lle yd oed arthur. achyuarch gwell idaó. Duó arodo da itt heb yz arthur. kymeret vn hi yz llabz. ac vn oz makoyeit ae kymert. **O**ch a enit heb ef pa gerdet yó hónn. **D**a ónn arglwyd heb hi. namyn dir yó ymi. gerdet y ffozd y kerdo ynteu. arglwyd heb y gereint ni a aón ymeith gan dy gennyat. **P**a le uyd hynny heb yz arthur. ny elly di vynet yz aó honn. o nyt ey y ozffen dy angheu. **D**y adei ef ymi heb y gwalchmei góahawd arnaó. Ef ae gat ymi heb yz arthur. ac y gyt ahynny. nyt a ef odyma yny uo iach. **G**ozeu oed gennyf i arglwyd heb y gereint. pei gattut uiui ymeith. **D**a adaf yrof aduó heb ynteu. ac yna y peris galó ar y uozbyn yn erbyn enit oe dóyn y bebyll yftauell góenhoyuar. a llawen uu wenhoyuar ózthi argóaged oll. a góaret y marchaócwisc y am danei. a rodi arall ymdanei. agaló argadyzieith aozuc ac erchi idaó tynnu pebyll y ereint ae uedygon. a dodí arnaó peri diwallróyd o bop peth ual y gouynnit idaó. **A** hynny aozuc kadyzieith ual yderchit idaó oll. adóyn mozgant tut ae difgyblon aozuc att ereint. ac yno ybu arthur aeniuer agos y uis wrth uedegin-yaethu gereint. a phann oed gadarn y gnaót gan

ereint y death at arthur. Ac yd erchis kennat y uynet y hynt. Dy ōnn a byt iach iaōn ettwa. wyf yf gōir arglōyd heb y gereint. Dyt tydi agreedaf i am hynny. namyn y medygon auu ōrthyt. A dyuynnu y medygon attaō aozuc. a gouyn udunt a oed wir hynny. Gōir arglōyd heb y mozigant tut. Tzannoeth y kanhadawd arthur ef y uynet ymeith. Ac yd aeth ynteu y oazfen y hynt. Ar dyd hōnnō yd aeth arthur odyno. Ac erchi aozuc gereint y enit kerdet oaz blaen. achadō y ragoz ual y gōnathoed kynno hynny. A hitheu * a gerdaōd. ar bzifford adilynaōd. Ac ual ybydynt uelly ōynt aglywynt diaſpat grochaf oaz byt yn agos udunt. Saf di yma heb ef achyvaro. a minneu aaf y edzych yftyz ydiaſpat. Qi aōnaf heb hi. amynet aozuc ynteu. a dyuot y lannerch a oed yn agos yz fford. ac ar y llannerch y gōlelei deu uarch un achyfrōy gōz arnaō. ar llall achyfrōy gōzeic arnaō. Amarchaōc aearueu ymdanaō yn uarw. ac uch benn y marchaōc y gōlelei mozōynwreic ieuanc. ae marchaōcwifc ym danei. ac yndiaſpedein. A unbennes heb y gereint paderō itti. Yma yd oedōn yn kerdet ui ar gōz mōyhaf a garōn. Ac ar hynny y doeth tri chaōz ogeōzi attam. A heb gadō iaōn oaz byt ac ef ylad. Pa fford yd eynt hōy heb y gereint. Yna yz fford uaōz heb hi. Dyuot aozuc ynteu att enit. dos heb ef att yz unbennes yffyd yna obz y ac aro ui. yno ydeuaf. Toſt uu genthi erchi idi hynny. Ac eiſſoes dyuot aozuc att y uozōyn. ac irat oed warandaō arnei. Adiheu oed genthi na deuei ereint uyth. yn ol y keōzi yd aeth ynteu. ac ymozdiwes ac ōynt aozuc. Amōy oed bob

un o nadunt no thzywyz. A chlōppa maōz oed ar yfgōyd pob un onadunt. Sef aozuc ynteu. dōyn ruthur y vn onadunt. ae wan a gōaō trōydaō berued. A thynnu y waeō o hōnnō. agōan araō onadunt trōydaō heuyt. Ar trydyd a ymchoelaōd arnaō Ac ae treōis achlōppa yny hylt y daryan. Ac yny ettellis y yfgōyd ynteu. ac yny ymegy z y hōll welioed ynteu. ac yny uyd y waet yn colli oō. Sef aozuc ynteu yna tynnv cledyf ae gy zchu ef ae daraō dyznaōt toftlym athuzgar angerdaōldzūt. yg gōarthaf y benn yny hylt y benn ae vynōgyl hyt ydōy yfgōyd. ac yny dygōyd ynteu yn uarō. Ac eu hadaō yn uarō aozuc uelly. a dyuot hyt Ie ydoed enit. Aphan welas ef enit. y dygōydaōd yn varō yz Ilaōz y ar yuarch. Diaspat athuzgar aruchel didaweldoft adodes enit. Adyuot uch y benn Ie y dygōydassei. Ac ar hynny nachaf yn dyuot ōzth y diaspat iarō limōzis. a niuer aoad ygyt ac ef aoadynt yn kerdet yffozd. Ac o achas y diaspat y doethant * dzos y ffozd. Ac yna y dywaōt y Iarō ōzth enit. A unbennes heb ef paderyō ytti. A ōzda heb hitheu Iad yz undyn mōyaf agereis yzmoet ac agaf vyth. Pa beth heb ef aderō y titheu ōzth y Ilaō. Iad ygōz mōyaf a garōn heb hi heuyt. Pa beth ae Iadaōd ōynt heb ef. Iēōzi heb yz honno aladaōd ygōz mōyaf a garōn .i. Ar marchaōc araō heb hi aaeth yn eu hol. Ac ual ygwely di ef. y doeth y ōzthunt. Ae waet yn colli mōy no messur. a thebic yō gennyf heb hi na doeth y ōzthunt heb lad ae rei onadunt ae kōbyl. Y iarō aberis cladu y marchaōc aedeōssit yn uarō. Ynteu adebygei uot peth oz eneit y myōn

gereint ettwa. ac aberis y dōyn gyt ac ef y edrych
 auei vyō ymplyc y daryan ac ar eloz. **A**r dōy uozōyn
 adoethant yz llŷf. **A**gōedy eudyuot yz llŷs. y dodet
 gereint ar eloz wely ar dal vozt aoed yny neuad.
Diarchenu aozuc paōb onadunt. ac erchi aozuc y
 iarll y enit ymdiachenu. a chymryt gōisc arall ym
 danei. **D**a uynnaf y rof aduō heb hi. a unbennes
 heb ynteu na uyd gyndziftet ti ahynny. **A**naōd iaōn
 yō vyghynghozi i amhynny heb hi. **M**i aōnaf itt heb
 ynteu hyt nat reit itt uot yn dzift beth bynnac auo y
 marchaōc racco na byō na marō. **Y**mae yma iarllaeth
 da ti ageffy honno yth uedyant. a minneu gyt ahi
 heb ef. a byd laōen hyfryt bellach. **D**a vydaf lawen
 ym kyffes y duō heb hi tra vōyf i vyō bellach. **D**yzet
 y uōytta heb ef. **D**ac af y rof aduō heb hi. **D**euy y
 rof aduō heb ynteu. ac dōyn gyt ac ef yz uozt oe
 hanuod. ac erchi idi vōyta yn uynych. **D**a vōytaaf
 ym kyffes y duō heb hi yny vōyttao y gōz yffyd ar yz
 eloz racco. **D**y ellydi gywiraō hynny heb yz iarll.
Ygōz racco neut marō haeach. mi a bzofaf y allu heb
 hi. **S**ef aozuc ynteu. kynnlic ffioleit o lynn idi hi.
Yf heb ynteu y ffioleit honn. ac ef aamgena dy synn-
 ŷyz. **M**euy l y mi heb hi ot yfaf i diaōt yny hyuo
 ynteu. **I**e heb yz iarll nyt gōell ymi uot yn hegar
 ŷzthyt ti noc yn anhegar. a rodi boncluft aozuc idi.
Sef aozuc hitheu. dodi diaspat uaōz arucheldoft. * a
 doluryaō yn vōy yna o laōer no chynno hynny. a dodi
 y dan y medōl pei byō gereint na boncluftit hi uelly.
Sef oazuc gereint yna datlywygu odatfein y diaspat.
 achyuodi yn y eisted a chaffel y gledyf ymplyc y dar-

yan. adwyn ruthur hyt lle yd oed yz Jarll. ae darað
 dyrnaðt eidiclym góennóynicdoft kadarnffyz yf yng
 góarthaf y benn. yny holltes ynteu. ac yny etteil y
 vozt y cledyf. **S**ef aozuc paþp yna adað y bozdeu
 affo allan. ac nyt ouyn ygóz byð oed vóyaf arnunt.
 namyn gwelet ygóz maró yn kyuodi y eu llad. ac
 edrych aozuc gereint ar enit yna. adyuot yndað
 deu dolur. vn o honunt owelet enit wedyrgolli y llíð
 ae góed. ar eil onadunt. góybot y bot hi ar yz iaón.
 arglóydes heb ef. aðdoft di pale y mae an meirch ni.
 Gónn arglóyd heb hi. pale yd aeth dy uarch di. ac
 ny ónn i pale yd aeth y llall. **T**zty racco yd aeth dy
 uarch di. Ynteu adeth yz ty. ac a tynnaðd y uarch
 allan. ac ysgynnv aozuc arnað. a chymryt enit. y ar y
 llabz. ae dodí y ryingtað ar goz yf. acherdet racdað
 ymeith. ac ual y bydynt uelly yn kerdet ual y róng
 deugae. ar nos yn gozuot ar ydyd. nachaf y gwelynt
 y ryingtunt ar nóyure ar euhol peileidyz gwewyz a
 thózyf meirch aglywynt agodózd yniuer. **M**i aglyw-
 af dyuot yn hol heb ef. ami athzodaf dzos y kae ae
 rodi aozuc. ac ar hynny nachaf uarchaðc yny gyrc-
 chu ynteu. ac yn estóng y waeð. **A** phann welas hi
 hynny y dywaðt. a unbenn heb hi pa glot a geffy di
 yz llad góz maró póy bynnac auych. **O**ch duð heb
 ynteu ae gereint yð ef. **T**e y rof aduð. a phóy óyt
 titheu. **M**i yð y bzenhin bychan heb ynteu yn dyuot
 yn bozth itti. amglybot bot gouut. a pheigónelut ti
 vyghygoz ny chyhyzdei agyhyzdaðd o galedi athi.
Dy ellir dim heb y gereint ózth auynno duð. llaber
 da heb ynteu adað o gyghoz. **T**e heb y bzenhin

bychan. mi aónn gyghoꝝ da itti weithon dyuot gyt
 a mi ylys dað gan chþaer ymi yffyd yn agos yma. yth
 uedeginyaethu. * oꝝ hyn goꝝeu agaffer yny deyrnaf.
 aón yn llawen heb y gereint. amarch un oýffweineit
 y brenhin bychan arodet y dan enit. a dyuot racdunt.
 a oꝝugant y lys y barón. a llawen uuwyt ðathunt yno.
 ac ymgeled agaðffant. a gþaffanaeth. a thꝝannoeth y
 boꝝe yd aethpꝝyt y geiffað medygon. ac ar oet byꝝ
 ðynt adoethant. a medeginyaethu gereint a wnaeth-
 pꝝyt yna yny oed holliach. **A** thꝝa uuwyt yny vede-
 ginyaethu ef y peris y brenhin bychan kyweiryað y
 arueu yny oedynt gýstal ac y buaffýnt oꝝeu eiryoet.
 a pheneðnos a mis y buant yno. **A**c yna y dywaðt
 y brenhin bychan ðath ereint. **D**i aón parth am llýs
 inneu weithon y oꝝffowys ac y gymryt efmþythder.
Preida gennyt ti heb y gereint ni agerdem un dyd
 ettwa. ac odynd ymchoelut dꝝacheuyn. **Y**n llawen
 heb y brenhin bychan kerda ditheu. **A**c yn ðeueng-
 tit y dyd y kerdassant. a hyfrytach a llawenach y
 kerdaðd enit y gyt ac ðy y dyd hónnó noc eiryoet. ac
 ðynt a doethant y ffoꝝd uað. ac ðynt ae gþelynt yn
 gþahann yn dþy. ac ar hyt y neill o nadunt ðynt a
 welynt pedestyꝝ yndyuot yn euherbyn. agouyn a
 oꝝuc gþiffart yꝝ pedestyꝝ pa du pandeuei. **P**an deuaf
 heb ynteu o wneuthur negesseu oꝝ wlat. **D**ywet heb
 y gereint pa ffoꝝd oꝝeu ymi y cherdet oꝝ dþy hynn.
Goꝝeu itt gerdet honno heb ef. **O**t ey y honn ny
 deuy dꝝacheuyn byth. **I**ffot heb ef ymae y kae
 nyðl. ac ymae yn hónnó gþaryeu llétrithaðc. ar
 geniuer dyn adoeth yno. ny dodyð vyth dꝝacheuyn.

a llŷs owein iarll yffyd yno. ac nyŷ at neb y lettya
 yny dref. namyn adel attaŷ y llŷs. **Y**rof aduŷ heb y
 gereint yz fford iffot yd aŷn ni. **A**c y honno y doeth-
 ant yny deuant yz dref. ar lle hoffaf a theccaŷ gantunt
 yny dref ydalyaffant letty yndaŷ. **A**c ual y bydynt
 uelly. nachaf was **I**euanc yndyuoŷ attunt ac yn
 kyuarch gŷell udunt. **D**uŷ arodo * da itt heb ŷy. a
 wyzda heb ef padarpar yŷ yz einŷch chŷi yma. **D**ala
 lletty heb ŷynteu. a thzgyaŷ heno. **D**yt deuaŷt gan
 ygŷz bieu y dref gadu neb y lettyaŷ yndi o dynyon
 mŷyn. namyn adel attaŷ ef ehun yz llŷf. a chŷitheu
 doŷch yz llŷs. aŷn yn llawen heb y gereint. a mynet
 aozugant gyt ar mackŷy a llawen uuwyt ŷzthunt yny
 llŷs. ar iarll adoeth yz neuad yn eu herbyn. ac a
 erchis kyweiryaŷ y bozdeu. ac ymolchi aozugant a
 mynet y eifŷed. **S**ef ual yd eifŷedaffant gereint oz
 neilltu yz iarll. ac enjt oz tu arall. **Y**n neŷaf y enit y
 bzenhin bychan. **O**dyna y iarllŷs yn neŷaf y ereint.
Paŷb gŷedy hynny ual y gwedei udunt. ac ar hyn-
 ny medylyaŷ aozuc gereint am ygŷare. athebygu
 na chaffeŷ ef uynet yz gŷare. a pheidaŷ abŷytta o
 achaŷs hynny. **S**ef aozuc y iarll edzych ar ereint a
 medylyaŷ. a thebygu panyŷ rac mynet yz gŷare yd
 oed yn peidyŷaŷ a bŷytta. ac yndzŷc gantaŷ gŷneuthur
 ygŷaryeu hynny eiryŷoet. kyn ny bei namyn rac colli
 gŷas kyŷtal a gereint. ac ot archei ereint idaŷ peidaŷ
 ar gŷare hŷonnŷ. ef a beidei vyth yn llawen ac ef. **A**c
 yna ydywaŷt y iarll ŷzth ereint. **P**a uedŷl yŷ dy teu
 di unben pzyt na bŷyttehych. **O**s petruffaŷ yd ŷyt ti
 uynet yz gŷare ti a geffy nat. elych. ac nat el dyn vyth

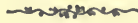
idað oth enryded ditheu. Duð adalo itti heb y gereint. ac ny mynnaf i namyn mynet yz gware am kyfarðydað idað. Os gozeu gennyt ti hynny ti ae key yn llawen. Gozeu yfgwir heb ynteu. A bÿtta a ozugant. A dogynder o waffanaeth. ac amylder o anregyon. a lluoffogrÿd owirodeu ageffynt. A phan daruu bÿtta. kyudi aozugant. A galó aozuc gereint am y uarch ae arueu. a gwisgað ymdanað ac am y uarch aozuc. A dyuot aozugant yz ho ll niuroed. yny vydant yn myl y kae. Ac nyt oed is y kae awelynt noz dremynt uchaf awelynt yn yz abyz. Ac ar bop pað oc awelynt yny kae ydoed penn gwz. eithyz deu baðl. ac amyl iaðn oed y polyon yny cae athrÿdað. Ac yna ydywaðt * y brenhin bychan. Ageiff neb vynet y gyt ar unben namyn ef ehun. Da cheiff heb yz owein iar ll. Pa gyueir heb y gereint ydeir yma. Da ðn i heb yz owein namyn y gyueir y mynnych ac y bo haðffaf gennyt dos. Ac yn ehoun dipetrus mynet aozuc gereint racdað yz nyðl. A phan edewis y nyðl ef adoeth y ber llan uaðz. A llannerch awelei yny ber llan. A pheby ll o bali pengoch awelei yny llannerch. adzðf y peby ll awelei ynagozet. ac auallen aoed ygkyueir dzðs y peby ll. Ac ar yfcðz oz auallen ydoed cozn canu maðz. Adisgynnv aozuc ynteu yna adyuot yz peby ll y myðn. Ac nyt oed yny peby ll namyn vn vozðyn yn eisted ymyðn cadeir eureit. A chadeir arall gyuerbyn a hi yn waac. Sef aozuc gereint eisted yny gadeir waac. A unben heb y uozðyn. ny chynghozaf i ytti eisted yny gadeir honno. Paham heb y gereint. Y gwz bieu y gadeir honno ny

diodeuaðd eiryoet yarall eifsted yny gadeir. Dym tað i heb y gereint kyt boet dæc gantað ef eifsted yny gadeir. Ac ar hynny wynt aglywynt tæyð mað ygkylch y pebyll. ac edæych aozuc gereint pa yftyæ oed yæ tæyð. Ac ef awelei uarchaðc allan ar gatuarch ffroenuoll dævt awyduað æsgyðnbæaff. a chônfallt deu hanner ym danað. ac am y uarch. a dogynder o arueu y dan hynny. Dywet unben heb ef æth ereint pøy aerchis itti eifsted yna. myhun heb ynteu. Gam oed itt wneuthur kewilyd kymeint a hönno imi a gæarthaet. æ chyuoet ti o dyna y wneuthur iaðn ymi amdy agkymhendaðt dy hun. æ chyuodi aozuc gereint. æ yndiannot mynet yymðan a ozugant. a thoæri to o belydyæ aozugant. a thoæri yæ eildo. æ thoæri y dæyded do. æ dyænodeu caletchwerð kyflymdæut a rødei bob un o nadunt y gilyd. Ac yny diwed llidiað aozuc gereint. a goædinað y uarch æ gyæchu. a goffot arnað yghedernit y daryan. yny hylt ac yny uyd penn ywæð yny arueu. æ yny dyæ y hoð gegleu. ac yny uyd ynteu dæos bedæein y uarch yæ llæð hyt gææð gereint. a hyt y væich yn wyfc y benn. Och * argløyd heb ynteu dy naðd. athi a geffy a vynnych. Dy mynnað i heb ynteu namyn na bo yma vyth ygæare hönna nar cae nyðl. nar hut nar llætrith aryuu. Ti a geffy hynny yn llæben argløyd. Par ditheu heb ef vynet y nyðl ymeith oæ llæ. Gændi ycoæn racco heb eff. ac yæ aðæ y kenych ef a a y nyðl ymeith. æ yny canei ef uarchaðc am byæyei i nyt æei y nyðl vyth o dyma. æ thoæst a goualus oed enit yny llæ yd oed rac goual am ereint. æ yna dyuoet aozuc

gereint achanu y cozn. ac yz a6z y rodes unllf arna6
ydaeth yny6l ymeith. ac y doeth y niuer y gyt. ac y
tagnoued6yt pa6p o nadunt aegilyd. **A**r nos honno
y g6ahodes y iarll ereint ar brenhin bychan. **A**
thiannoeth y boze y g6ahanyffant. ac yd aeth gereint
parth ae gyuoeth ehun. ac y wledychu o hynny allan
ynll6ydyannus. ef ae uil6z yaeth ae wychdza yn parhau
gan glot ac etmic ida6. ac y enit o hynny allan. . . .

Triads,

Mythical and Historical.

Tri dynyon agawssant gampeu adaf.

Tri dyn agauas kedernit adaf. Ircwlf gadarn. ac
 ectoz gadarn. a fompson gadarn. kyngadarnet oed-
 ynt ylltri. ac adaf e hun. Tri dyn agauas pryt adaf.
 Abfolon abdauid. a Iafon uab eson. a pharis uab priaf.
 Kyndecket oedynt ylltri ac adaf ehun. Tri dyn
 agauas doethineb adaf. Gado hen. a beda. a sib-
 li doeth. kyndoethet oedynt eil tri ac adaf e hun.
 Teir góraged agauas pryt eua yn tri thraean. dia-
 dema gozdech enead yfcóydwyn. ac elen uannaoc
 y wreic y bu diftriwedigaeth tro dŵy y phenn. apho-
 lixena uerch priaf hen vrenhin tro.

Pann aeth Iu y lychlyn.

Porth aaeth y gan yr luydaoc hyt yn lychlyn.
 Par gó hōnnó adoeth yn * yman ynoes gadyal
 y byzy y erchi dygyfuoz oz ynys honn. ac ny
 doeth gantaó namyn ef amathuthauar y was. ac yf
 ef a archei o dec prifgaer arhugaer arhugaint yffyd

yn yz ynys honn. deu kymmeint a elei ganthaó y
 bob un onadunt ydyuot ganthaó o honunt ymeith.
 Ac ny doei gantaó yz gaer gyntaf. namyn ef aewas.
 ac y bu arduftur gan wyz yz ynys honn hynny. ac
 y rodassant idaó. A hōnnó uu lōyraf lluozaaeth o
 ynys honn. Ac ef aozefgynnaóð argōy hynny y
 ffozd y kerdaóð. Ac yfef lle y trigyaóð ygōy hynny
 yn y dōy ynys ynymyl moz groec. Hyt amgen. clas
 ac auena. Ar eil aaeth gan elen luydaó. A maxen
 wledic hyt yn llychlyn. Ac ny doethant byth yz ynys
 honn. Ar trydyd aaeth gan gasswallaón uab beli. a
 gōennōynwyn. a gwanar. veibon lliaó uab nōyfre.
 ac aryanrot verch veli eu mam. Ar gōy hynny o
 erch aheled pannanhoedynt. Ac a aethant gyt a
 chasswallaón eu hewythyz ar byfc y keffaryeit o
 ynys honn. Sef lle ymae ygōy hynny yggōafgōyn.
 Sef riuedi a aeth gan bob un onadunt. vn vil ar
 hugeint. ar rei hynny uu tri aryanllu ynys prydein.
 Teywyz gōy gōarth auu ynynys prydein. vn o
 nadunt. Auarōy uab llud. uab beli. ef adyuynnaóð
 Julius acefar agōy ruuein yz ynys honn yn gyntaf.
 Ac a beris talu teir mil o bunnoed aryant bop blōy-
 dyn yn deyzngget o ynys honn y wyz ruuein. o gyf-
 ryffed achasswallaón y ewythyz. Ar eil yó gōrtheyz
 gōrtheneu. a rodef tir gyntaf ysaesson yn yz ynys honn.
 ac aymdywediaóð yngyntaf ac ōynt. ac a beris llad
 custennin uychan uab custennin uendigeit oe vzat a
 dehol y deu uroder. emrys wledic ac uthur penn-
 diaon o ynys honn. hyt yn llydaó. a chymryt y
 gozon ar urenhinyaeth oe dōyll yn y eidaó ehun. Ac

yny diwed uthur ac emrys alofgassant wrtheyz. yg kasteil góerthzynyabn arlann góy unfflam y dial eu bzaót. **T**zydyd góaethaf uu vedraót pan edewis arthur lyw*odzaeth ynys pzydein ganthaó pan aeth ynteu dzóy voz yn erbyn lles amheraódyz ruuein aanuonassei gennadeu att arthur hyt ygkaer lilion yerchi teyzngtet idaó oz ynys honn. ac y wyz ruuein ar ymessur y talpóyt y gatwallaón uab beli hyt yn oef gustennin uendigeit. teit arthur. **S**ef ateb a rodes arthur y gennadeu yz amheraódyz. nat oed well ydlyei wyz ruuein deyzngtet y wyz ynys pzydein. noc y dlyei wyz ynys pzydein udunt óynteu. Kanys bzán uab dyuynwal. achustennin uab elen. auuassynt amherodzon yn ruuein. adeu óz oz ynys honn oedynt. **A**c yna y lluydaóð arthur gozdetholwyz y gyuoeth dzóy uoz yn erbyn yz amheraódyz. ðc y kyuaruant ytu hónt yuynyð mynneu. ac aneirif o nadunt o bop parth a las y dyd hónnó. **A**c yn y diwed y kyuaruu arthur ar amheraódyz. ac arthur ae lladaóð. ðc yno y llas gozeugóyz arthur. ð phangigleu vedzaót góahanu niuer arthur. yd ymchoelawd ynteu ynerbyn arth^{ur}. ðc y duunaóð faeffson a ffichteit. ac yscottyeit. ac ef y gadó yz ynys honn rac arthur. ð phangigleu arthur hynny yd ymchoel-aóð dzacheuyn. ac adihengis gantaó oe niuer. **A**c y dzais yar vedzaót y kauas dyuot y dir yz ynys honn. **A**c yna y bu weith camlan y róng arthur amedzaót. ac y lladaóð arthur uedzaót. ðc y bzaath-óyt arthur yn angheuaól. ðc o hynny y bu uaró. ðc y myón plas yn ynys auallach y cladóyt.

Dechzeu y trioed yó y rei hynn.

Gri gozuchel garcharaó y nys p̄ydein. Ilyz Iled-yeith. Amabon uab modíon. A geir uab geir-voed. Ac un oed ozuchelaó noz tri. ef a uu deirnos ygkarchar hut adan lech echymeint. sef oed hónnó arthur. Ac un góas aegellyngaó oz tri charchar hynny. nyt amgen gozeu uab custennin y geuynderó. **T**ri góyn deyzn ynys p̄ydein. owein uab uryen. A run * uab maelgón. Aruaón pebyz uab dozarth wledic. **T**ri ouer uard ynys p̄ydein. Arthur. Araaót eilmoz-gant. a chatwallaón uab katuan. **T**ri matkud ynys p̄ydein. penn bendigeituran uab Ilyz aguduwynt yn y góynuryn yn Iundein. ae wyneb ar ffreinc. a hyt tra uu ynyz anfaó y dodet yno. ny doei ozmes faeffon byth yz ynys honn. **Y**z eil amatkud. **Y**z dzeigeu yn ninas emreis agudyaó Iud uab beli. Ar trydyd esgyz góertheuyz uendigeit. ymp̄rif pyzth yz ynys honn. a hyt tra vydynt ~~yn yz~~ yny kud hónnó. ny doei ozmes o faeffon byth yz ynys honn. A Ilyna y tri anuatkud pan datkudywynt. A góztheyz góztheneu a datkudyaó esgyz góertheuyz uendigeit yz ferch gózeic. **S**ef oed honno ronnoen baganes. Ac ef a datkudyaó y dzeigeu. **A**c arthur a datkudyaó penn bendigeituran oz góynn vyzynn. Kannyt oed dec gantaó kadó yz ynys honn o gedernit neb. namyn oz eidaó ehun. **T**ri marchlóyth ynys p̄ydein. du y mozoed march elidyz móynuaó. a duc feithnynn a hanner arnaó. o benn Ilech elidir yny gogled. hyt ympenn Ilech elidyz ym mon. **S**ef feithnyn oedynt. elidyz móynuaó. ac eurgein uerch vaelgón ywreic.

agóynn da gyued. Agóyn da reimat. a mynach nað-
 mon y ghyghozá. ð phetryleó vyneftyꝫ y wallouyat. ðc
 aran uagyl y was. ðc albeinwyn y goc. ðnoeues
 aedóylaó ar bedæin y uarch. ahónnó uu hanner y
 dyn. ðr eil marchlóyth aduc cozuann march meib-
 on eliffer gofgozduaó. aduc gózi a phered^{ur} arnaó.
 ðc nyf gozdiwedaóð neb namyn diuogat uab kynan
 garwynn y ar y kethin kyflym ac aruidiaóð. ac aglot
 agauas yz hynny hyt hediw. ðdunaóð wr uab pabo.
 achynuelyn dæsfgył y edzych ar vygedoꝫðh Iu gben-
 doleu yn arderyd. Y trydyd marchlóyth aduc erch
 march * meibon grythmól wledic. aduc arnaó ach-
 leu. ac archanat. yn erbyn rió uaelaó. ygkeredigyaón
 y dial eutat. Teir Ilynghes gynniweir ynys pꝫdein.
 Ilynghes lary uab yryf. a Ilynghes dignif uab alan.
 ðIlynghes foloz uab urnach. Teir góith baluaóð
 ynys p^udein. vn o nadunt a trewis matholóch wydel
 ar vianwen uerch lyz. ðr eil a dæwis gbenhóyfach
 ar wenhóyuar. ðc o achaós hynny y buweith kat
 gamlan wedy hynny. Ar dzyded adæwis golydan
 uard ar gadwaladyz vendigeit. Teir dꝫut heirua
 ynys p^udein. vn onadunt pandoeth medzaóð y lys
 arthur ygkelli wic ygkernyó. nyt edewis nabóyt
 nadiaóð yny Ilys nyf treulei. athynnu gbenhyuar
 heuyt oechadeir urenhinyaeth. ðc yna y trewis pal-
 uaóð arnei. Teir eil dꝫut heirua pandoeth arthur y
 lys medzaóð. nyt edewis yny Ilys nac yny cantref
 na bóyt na diaóð.

Gſir neges agahat o bowys. vn onadunt yſ kyꝛchu myngan o veigen. hyt ynllan filin. erbyn anterth dꝛannoeth. y gymryt kynnedueu y gan gadwallaſn vendigeit. wedy llad ieuaf agryffri. **Y**z eil yſ kyꝛchu griffri hyt ymbꝛynn griffri erbyn y boze dꝛannoeth. wꝛth ymchoelut ar etwin. **Y**z dyded uu kyꝛchu howel uab **I**euaf hyt yg keredigyaſn. owein gſyned y ymlad a **I**euaf ac a **I**ago ynyz aerua honno.

Triad yſ y rei hynn.

Gſir pꝛif rein arthur. **G**ſennhſyuar uerch gſyꝛt gſent. a gſenhſyuar uerch uab greidyaſl. a gſenhſyuar uerch ocuran gaſz. **A**e deir karedicwreic oed yrei hynn. **I**ndec uerch arſy hir. a garwen uerch henin hen. a gſyl verch * endaſt. **T**eir gſuozſyn ynys pꝛydein. vn onadunt llewei uerch feitwed. aroze uerch uſber. amederei badeſluaſz. **T**eir gofgerd adwyn ynys pꝛydein. gofgozd mynydaſc ygktraeth. a gofgozd dꝛeon leſ yn rotwyd arderys. **A**r dyded gofgozd velyn oleyn erythlyn ynros. **T**eir pꝛif hut ynys bꝛydein. hut mat uab mathonſy. a dyſgaſd y wydyon uab don. a hut uthur penndꝛagion. a dyſgaſd y uenſ uab teirgſaed. **A**r dyded hut rudlſm gozr adyſgaſd a dyſgaſd y goſl uab collureſy ynei. **T**ri chynnweiffyeit ynys bꝛydein. gſydar uab run uab beli. ac owein uab maxen wledic. a chaſzdaſ uab kradaſc. **T**ri deifnyaſc ynys pꝛydein. riwallaſn wallt banhadlen. agſall uab gſyꝛar. a llacheu uab arthur. **T**ri anuat gyghoz ynys pꝛydein. rodi y ul keſſar a gſyꝛ ruuein lle y karneu blaen y eumeirch

ar y tir ympŵyth meinlas. Ar eil gadel hoŵs aheyn-
 gyft a ronnoen yz ynys honn. ar trydyd rannu o
 arth^{ur} y wyz deirgŵeith amediaŵt yg kamlan. **T**zi
 thaleithaŵc ynys p^{ry}dein. gŵeir uab gŵyftyl. a chei
 uab kynyz. A dzyftan uab tallŵch. **T**zi rud uoaŵc
 ynys bzydein. **R**un uab beli. A **H**ew **H**aŵ gyffes. a
 mozgan mŵynuaŵz. Ac un oed ruduogach noz tri.
 arthur oed y enŵ. blŵydyn ny doei na gŵellit ~~nagŵellit~~
 na **H**yffeu y ffozd y kerdei yz un oz tri. A feith mlyn-
 ed ny doey y ffozd y kerdei arthur. **T**zi **H**yinghef-
 fwr ynys pzydein. gereint uab erbin. a march uab
 meirchyon. agŵennŵynnwyn uab naŵ. **T**zi unbenn
Hys arthur. gronŵ uab echel. A fflaudŵz fflam uab go-
 do. a chaedyzŵeith uab feidi. **T**zi tharŵ unben ynys
 bzydein. adaon uab talyeffin. a chynhafal uab argat.
 Ac elinŵy uab kadegyz. **T**zi unben deiuyz a bzyneic
 A thzi beird oedynt. athzi meis diffynyndaŵt a
 wnaethant y teir mat gyflauan. **D**iffeide^{ll} * uab dif-
 fyuyndaŵt. A wnaethant y teir mat gyflauan. diffeide^{ll}
 uab diffyuyndaŵt aladaŵd gŵzgi garŵlŵyt. Ar gŵz hŵnnŵ
 aladei gelein beunyd oz kymry. A dŵy bop fadŵz rac
Had un y ful. **S**gafyne^{ll} uab diffynyndaŵt. aladaŵd
 edelfflet fflieiffaŵc urenhin **H**oegy. **G**ŵa^{ll} uab dif-
 fyuyndaŵt aladaŵd deu ederyn gŵendoleu y rei oed-
 ynt yn kadŵ y eur ae aryant. a deudyn a yffynt
 beunyd yneu kinyaŵ. Ar gymmeint ara^{ll} yneukŵynos.
Tzi gŵythŵz ynys bzydein awnaethant y teir anuat
 gyflauan. **H**osuan **H**aw diffro aladaŵd uryen uab
 kynuarch. **H**ongat grŵm uargot eidin aladaŵd auon
 uab talyeffin. A heiden uab euengat. aladaŵd aueir-

in gwaŵtryd verch teyrnbeird. **Y** gwaŵ arodei ganmyŵ bob fadŵrn ygherŵyn enneint yn talhaearn. ae treŵis abwyell gynnut yny phenn. a honno oed ydyded vŵyellaŵt. ar eil kyn|nuntei o aberffraŵ. a dŵeŵis golydan a bŵyall yny benn. ar tryded uab beli a dŵewis y ŵa ehun a bŵyall yny benn. **T**ri aeruedaŵc ynys bŵydein. Selyf uab *kynan* garwyn. ac auauon uab talyeffin. a gŵallaŵc uab llennaŵc. **S**ef achaŵs y gelwit ŵy yn eruedogyon. ŵath dial eu kam oc eu bed. **T**ri poŵt kat ynys p^{ry}dein. dunaŵt uab pabo. a chynuelyn dŵŵŵgyl. ac uryen uab kynuarch. **T**ri hael ynys bŵydein. a ryderch hael uab tutwal tutklyt. anud hael uab fennllt. a mozdaf hael uab ferwan. **T**ri gleŵ ynys p^{ry}dein. grudnei. ahenbŵien. ac aedenaŵc. ny doynt o gat namyn ar eugelŵeu. ac yŵef oedynt yŵei hynny. tri meib gleiffiar gogled. o haernwed uradaŵc eu mam. **T**ri trahaŵc ynys bŵydein. gŵibeŵi dŵahaŵc. a ŵaŵyl benn uchel. arnuaŵn penyŵ dŵahaŵc. **T**ri lledyf unben ynys pŵydein. **M**anaŵydan uab llyŵ. allywarch hen. a gŵgon gŵron uab peredur uab eliffer. **A**c yŵef achaŵs y gelwit ŵynt yn lledyf * unb^yenn. ŵath na cheiffynt gyuoeth. ac na allei neb y ludyas udunt. **T**ri galouyd ynys bŵydein. greidaŵl galouyd. a dŵyŵtan uab tallŵch. a gŵgon gŵron. **T**ri eŵgemyd aeren ynys pŵydein. moŵuran eil tegit. a gŵgon gledyfrud. agilbert kat gyffro. **T**ri phoŵthaŵl gŵeith perllan uangoŵ. gŵgon gledyfrud. a madaŵc uab run. a gŵiwaŵn uab kyndyŵwynn. a thŵi ereill o bleit llŵegyŵ. **H**awyŵtyl dŵahaŵc. a gŵaet|cym herwuden a gŵiner. **T**ri eur

gelein ynys brydein. madaoc uab brygn. acheugan peillyaoc. A ruaon peuyz ab gwydno. Tri hualhogeon deulu ynys brydein. teulu kadwallaon Iabir. adodassant hualeu eu meirch ar dzaet pob un onadunt yn ymlad aferygei wydel ygkerric gwydyl ym mon. Ar eil teulu riwallaon uab uryen yn ymlad a faeffon. atheulu belen o leyn yn ymlad ~~yn ymlad~~ ac etwin ymrynn etwin yn ros. Tri diweir deulu ynys prydein. teulu katwallaon. ny buant hualogyon. a theulu gafran uab aedan. pan uu y diuakoll. A theulu gwendoleu ab keidyaon yn arderyd. adalyassant yz ymlad pythewnos amis gwedy Iad eu harglwyd. Sef oed eiryf pob un o: teulu oed un kan wr arhugeint. Tri anniweir deulu ynys brydein. teulu gronó peuyz o bennlyn aomedassant eu harglwyd o erbyn y gwendwynwaeó y gan leó Iab gyffes. a theulu gwagi a pheredur. a adassant eu harglwyd ygkaer greu a chynoeth ac ymlad udunt dānoeth. ac eda glin gaó. Ac yna y Ias eil deu. Ar trydyd teulu ar lan ffergan. a ymadaóssant ac eu harglwyd yn Ilediat y ar y fford yn mynet gamlan. riuedi pob un o: teuluoed un cann ó: arhugeint. Tri hualo eur ynys brydein. riwallaon wallt banhadlen. arun amaalgón achadwaladyz uendigeit. Ac y sef achaoó y gelwit y gwyz hynny yn hualogyon. ó:th na cheffit meirch aberthynnei udunt. rac * eu meint. namyn dodi hualeu eur am eu hegóytled ar bedzein eu eu meirch dzaekesyneu. adóy badell eur. adan eu glinyeu. Ac ó:th hynny y gelwir padellec yglin. Tri charó ellyll ynys prydein. ellyll gwíawl. Ac ellyll Ilyz marini. ac ellyll

gyathniól wledic. Tri gŷyd eŷlyll ynys pŷydein. eŷlyll manaŷc. ac eŷlyll ednyuedaŷc dŷythyll. ac eŷlyll melen. Tri trŷydedaŷc Pŷyf arthur. a thŷi anuodaŷc. Pŷywarch hen. allemennic a heled. Tri diweir ynys pŷydein. arduŷwreic gatcoŷ uab goŷoluyn. ac eneiliaŷ wreic wydyŷ dŷŷm. ac emerchŷet wreic uaboŷ uab dewengen. Tri gŷŷaeŷ rud ynys pŷydein. degynelŷ vard owein. ac arouan uard ŷelen uab kynan. ac auanuedic uard katwallaŷoŷ uab katuan. Tri goŷuchel garcharaŷoŷ ynys pŷydein. Pŷyŷ Pedyeith auu gan euroŷwyd ygkarchar. ar eil mabon uab modŷion. ar trydyd gŷŷeir uab gŷŷeiryoed. Ac vn oed goŷuchelach noŷtri auu deir nos ygkarchar ygkaer oeth ac anoeth. Ac auu teir nos ygkarchar gan wenn benn dŷagon. ac auu deir nos ygkarchar hut y daŷ lech echymeint. Ac yŷef oed y goŷuchel garcharaŷoŷ hŷoŷnoŷ. arthur. Ar un gŷŷas ae goŷlygaŷd oŷ tri charchar hynny. Ac yŷef oed y gŷŷas hŷoŷnoŷ. goŷeu uab cuŷtennin y gefynderŷ.

Tri oed y meirch yŷo yrei hynny.

Tri rodedic uarch ynys bŷydein. Meinlas march kaffwallaŷoŷ uab beli. A melyn gan gamre march Pŷeŷ Pŷaŷ gyffes. A Pŷuagoŷ march karawc ureichuras. Tri phŷiŷfuarch ynys bŷydein. du hir tynedic march kynan garwyn. ac aŷwydaŷc ureich hir. march kyhoŷet eilkynan. A rud bŷoŷen tuth bleid march gilbert uab kat gyffro. Tri anreithuarch ynys pŷydein. Karnaffaŷc march owein uab uryen. a thauaŷt hir. march Kadwallaŷoŷ uab kaŷuan. a bucheŷlom march [597] gŷgaŷoŷ gledyfrud. Tri thomedyŷtyŷ ynys bŷydein.

gŵineu gŵdŵc hir. march kei. agrei march edŵin. a
 lluyd march alfer uab maelgŵn. **T**ri gozderch uarch
 ynys brydein. fferlas march dalldaff eil kunin. agwelŵ-
 gan gohoewgein march keredic uab gŵallaŵc. agŵz
 bryth march raaŵt. **T**ri penn uarch ynys brydein a
 dugant y tri marchlŵyth y mae eu henweudzacheu-
 yn. **T**ri gŵzueichyat ynys brydein. Pryderi uab
 pŵyll penn annwn. Gŵth uoch penndaran dyuet y
 datmaeth. Ac yf ef moch oedynt y feithlydyn aduc
 pŵyll penn annŵnn. Ac ae rodes y pendaran dyuet y
 datmaeth. Ac yf ef y lle y katwei yglynn cuch yn em-
 lyn. Ac yf ef achawŵs y gelwit hŵnnŵ ynŵzueichat. kany
 allei neb nathŵyll na thzais arnaŵ. Ar eil dzyftan
 uab tallŵch Gŵth voch march uab meirchyon. tra
 aeth y meichyat yn gennat ar effyllt. arth^{ur}. a march.
 a chei. abedwyz. a uuant eŵ petwar. Ac ny chaŵffant
 kymmeint ac un banŵ. nac o dzais. nac o dŵyll. nac
 o ledz at y gantaŵ. **A**r trydyd coll uab kallureŵy.
 Gŵth uoch dallwyz dallbenn ygglynn (da)llwyz yg
 kernyŵ. Ac un o z moch oed dozraŵc. hennwen oed
 y henŵ. Adarogan oed y z hanuydei waeth ynys pryde-
 ein o z tozllŵyth. Ac yna y kynnullaŵd arthur lluy ynys
 brydein. ac yd aeth y geiffaŵ y diua. Ac yna yd aeth
 hychen yggozdodŵ. Ac ympennrynn haŵstin ygker-
 niŵ yd aeth yny mo z. Ar gŵzdueichyat yny hol. Ac
 ymaef gŵenith ygŵent y dotwes ar wennithen a
 gŵennynen. Ac y z hynny hyt hediŵ y mae goz eu lle
 gŵenith a gŵenyn maes gŵenith ygŵent. Ac yn llou-
 yon ympennuro y dotwes ar heiden a gŵenhith-
 en. amhynny y diaerhebir o heid llouyon. Ac yn riŵ

gyfuerthóch yn aruo y dodwes ar geneu cath. A chyó eryz. Ac y roet y bleid y uergaed. Ac y roet yz eryz y vreat tywyffaóe oꝝ gogleð. Ac bynt a hanuuant waeth onadunt. Ac yn Manueir yn * aruon a dan y maen du y dotwes argeneu cath. Ac y ar y maen y byzyaóð y góueichyat yny moꝝ. ameibon paluc ymmon ae magaffant yz dróe udunt. a honno uu gath baluc. ac auu un o deir pꝛif oꝝmes. mon a uagóyt yndi. Ar eil oed daronóy. Ar dꝛyded etwin urenhin Hoegyꝛ. Tri annóyl Ilys arthur. a thꝛi chatuarchaóe. Ac ny mynnassant pennteulu arnadunt eiryoet. Ac y cant arthur eglꝛyn. Sef yó. vyn tri chatuarchaóe mened. a Iud Iurugaóe. a cholovyn kymry ~~kymry~~ karadaóe. Tꝛi eurgyrd ynys bydein. Casswallaóe uab beli. panaeth y geiffaóe flur hyt yn ruuein. A manaóydan uab Iud pan uu hut ar dyuet. A Ilew Ilaógyffes pan uu ef agóydyon ynkeiffaóe enó ac arueu y gan aranrot y uam. Tꝛi bꝛenhin a uuant o ueibon eillon. Góyꝛat uab góyꝛan yny gogleð. a chadauel uab kynuedó yggóyꝛned. A hyueid uab bleidic yndeheubarth. Tꝛi budyꝛ hafren. katwallaón pann aeth yweith digoll. a Iu kymry gantaóe. Ac etwin oꝝ parth arall. a Iu Hoegyꝛ gantaóe. Ac yna y budꝛaóð hafren oe blaen hyt y haber. Ar eil kyuaróe golydan y ganeinyaón uab bed bꝛenhin kerný. Ar dꝛyded. calam uerch Idon uab ner y gan uaelgwn. . . .

Enbeu ynys prydein aerac pnyfsted

Ryntaf enó auu ar yz ynys honn. kyñ noe chael nae chyuanhedu. claf myzidin. A gŵedy y chael ae chyuanhedu y vel ynys. A gŵedy y goz-efgynn o bzydein uab. aed maŵz y dodet arnei ynys prydein. Teir pŵif rac ynys yffyd idi. A feith rac ynys arhugoint. yffyd y danei. **S**ef ynt y teir rac ynys. **M**on. A Manaŵ. ac ynys weir. Athzi prif aber a seith ugeint y danei. **A**phedŵar pŵif poŵth ar dec adeugeint. A their pŵif gaer ar dec ar hug-
eint. **D**yt amgen. Kaer alclut. Kaer lyz. Kaer haŵyd. Kaer efraŵc. Kaer gent. Kaer wyzanghon. Kaer lundein. Kaer lirion. Kaer golin. Kaer loyŵ. Kaer gei. Kaer siri. Kaer wynt. Kaer went. Kaer grant. Kaer daŵzi. Kaer lŵytkoet. Kaer vyzdin. Kaer yn aruon. Kaer gozgyzn. Kaer Peon. Kaer gozcon. Kaer cufrad. Kaer urnas. Kaer felemion. Kaer mygeid. Kaer lyf-
fydit. Kaer beris. Kaer Ilion. Kaer weir. Kaer grad-
aŵc. Kaer widaŵl wir.

Notes

On letters which are either doubtful, peculiar,
or corrected in the MS.

cor. = corrected.

fac. = facsimile.

or. w. = originally written.

Italics denote the letters to which reference is made.

PAGE. LINE.

- 2, 23. *ac ny*. Begun as *r*; cor. into *c*; there is a kind of dot over the first limb of *n*.
- 3, 19. *archo*. W. *t*; cor. above line into *c*.
- 4, 15. *debyg yei*. Or. w. *o*?; cor. into *y* by a late hand.
- 5, 10. *haó/óλ*. Or. letter scratched out; cor. (partially by a late hand) into *l*.
- 9, 11. *ydaeth*. MS. reads *ydaeth*.
- 15, 16. *geimat*. See fac. and cf. *penardim*, &c.
- 18, 2. *dyuet*. MS. reads *dynet*.
- 24, 3. *bo, ?vo*. Cf. *bydynt*, col. 727, l. 44.
- 24, 16. *arglóyd*. Or. w. *s*; cor. into *ð* in red ink.
- 24, 18. *idaó*. Read *jdaó*.
- 26, 9. *penardim*. See fac. and cf. *geimat*, &c.
- 31, 7. *bychenet*. *ene* retraced by a late hand, but one can still see the word was or. w. *bychanet*.
- 31, 27. *dihangyffant*. Letters *-ngyff-* are very faint.
- 33, 13. *ac*. The *c* is irregular in form.
- 33, 17. *gyfcu*. *y* looks very like *ó*.
- 35, 12. *kynóeiffat*. Cor. *ó*.
- 35, 19. *chyꝛchu*. *u* is a late insertion.

PAGE. LINE.

- 35, 26. wel(eó)ch. Read weleóch.
- 35, 30. nyt oes neb yma a wy-po. Faint in MS.
- 36, 1. bianwen go-. Faint in MS.
- 36, 19. Пeстыz. *f* is in pale ink; *t* has 'run' or 'spread,' the or. letter having been scratched out; *y* and *z* are slightly retraced.
- 36, 30. matholóch. Or. w. *z*?; cor. into *c*.
- 39, 1. uanaóydan. Or. w. *t*; cor. into *y*.
- 39, 14. uroder. Or. w. *y*; cor. into something resembling *e* which has a punctum delens under it and an *e* written over it.
- 40, 7. Gliuieri. See fac.
- 41, 4. Manaóydan. Or. w. *ó*; cor. into *y*.
- 41, 15. niuyget. *an-* has been inserted above line in a late hand.
- 41, 15. Pendarar. Apparently the scribe attempted to cor. *r* into *n*. Read Pendaran.
- 45, 4. gedymdeithas. Cor. letter.
- 45, 5. os. Cor. letter.
- 46, 2. dyuot. Manifestly an error. Read Dyuet.
- 46, 27. mae. Faint in MS.
- 46-48. The lacunae on these pages are due to a corner of the MS. having been torn away. The readings are supplied from the WHITE BOOK, i.e. Hengwrt MS. 4.
- 49, 21. oz. Probably by a late hand.
- 50, 2. kerddaffant. Read kerd|daffant.
- 50, 14. ymma. Read ym|ma.
- 52, 1. heb. The scribe wrote or. *h**. Being unable to make his second letter legible, he drew the pen through both letters and wrote *heb* over them.
- 53, 22. bet*h*. The *h* is in late hand.

PAGE. LINE.

- 54, 7. allei un. MS. reads allei^dun. See fac.
- 54, 9. vanet. Read vanec.
- 55, 2. gantab. The *ab* are by a later hand.
- 57, 16. gŷnnaeth. Read gŷn|naeth.
- 58, 12. ac. Cor. letters, which are also retraced.
- 60, 24. enó.. Two letters have been scratched out here. Apparently the word was or. wr. enóeu.
- 60, 27. traófgŷyd. A late hand has inserted a letter resembling *l*? above -gŷ-. On p. 61, l. 26, the letter *l* is similarly inserted.
- 61, 1. teizi. MS. reads teizi.
- 61, 3. uuóyvt. Or. w. *ó*; cor. into *v*.
- 61, 3. óathunt. MS. reads óathunt.
- 63, 8. yn ych ol. MS. reads yny chol.
- 64, 21. eidaó. Or. w. *r*; cor. into *e*.
- 66, 5. giŷaethóy. Or. w. giŷaethóy, then the first limb of *u* was cor. into *l*, thus making a word giŷaethóy.
66. — The words within brackets on this page are supplied from the WHITE BOOK. The vellum of the RED BOOK seems to have been originally scaly where these words occur, and the surface has peeled off.
- 66, 21. hon aóch. The gap is occasioned by a hole in the vellum. Read honaóch.
- 68, 6. camma. Read cam|ma.
- 68, 10. beŷhan. See fac. and cf. wyt, l. 4.
- 69, 6. Ilyf. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 69, 15. Oia. Read Oia.
- 70, 12. wnaant. Read wna|ant.
- 71, 6. lleó. The *ó* was begun as *u*, then cor. into *ó*. Lleu is the old form, *not* Lleó.

PAGE. LINE.

- 72, 18. *Ac*. See fac.
 72, 22. a [da]lo. MS. reads a|lo.
 73, 6. uab. MS. reads vat.
 76, 25. enneint. See fac. and cf. geimat, &c.
 78, 6. moch. Or. w. *r*?; cor. into *c*.
 80, 3. anyan. Or. w. *u*?; cancelled by puncta delentia, and cor. into *n* above line.
 80, 25. feuf* . A letter has been scratched out after final *f*, which is a cor. letter.
 80, 26. byya6d. Or. w. *o* or *6*; cor. into *y*.
 82, 4. dywa6t. Or. w. *a*; cor. into *t*†.
 83, 23. amd yfr6ys. A letter has been scratched out after *d*.
 83, 27. ar tra6s. The *r* and *t* are faint and doubtful.
 84, 28. edrych. Begun apparently as *y*; cor. into *r*.
 85, 10. yghwaethach. See fac.
 86, 22. auon. MS. reads anon.
 89, 12. vlevi. Or. w. *n*? cor. into *v*. The true reading is vlevi.
 93, 4. pydein. Or. w. *o*?; cor. into *y*.
 94, 7. arva6c. Cor. letter.
 95, 27. yftyr. Cor. letter?
 96, 29. keffych. Or. w. *6*; cor. into *y*.
 96, 29. p6nt. Or. w. *o*; cor. into *6* (in late ink?).
 97, 11. kylch. See fac.
 100, 1. wledic. Imperfect letter.
 101, 30. imi. Read i mi.
 102, 23. gn6ch. Cor. letter?
 103, 19. arugeint. Or. w. *d* with an *e* inserted above (immediately after) it, thus reading *adeug-eint*. The *d*^e were next cancelled in red ink and replaced by *r*.
 103, 30. dr6f. Or. w. *z*; cor. into *f*.

PAGE. LINE.

- 105, 12. gatβidogyon. See fac. ? gatβidogyon.
- 106, 4. aryant. Or. w. *o*? cor. into *y*.
- 106, 10. nottyeh. Or. w. *o*; cor. into *y*.
- 106, 19. poch. See fac.
- 107, 12. fulyen. Cor. *y*.
- 107, 18. choch. See fac. ? choth.
- 107, 27. Erinit. In the next line the word is Ermit.
Both readings are unmistakable.
- 108, 7. waθ. Or. w. *r*; cor. into *e*.
- 110, 16. fflendoz. See fac.
- 111, 15. ueifcaθn. See fac. Cf. the modern word
gwisgon: if there is a word ueifcaθn it
can be so read.
- 111, 30. Hβyzydyθc. Cor. letter.
- 111, 30. dazcdyθc. The *d* is cor. (in later ink?).
For *c* the MS. reads *t*.
- 114, 6. eiryolet. This word was omitted originally
but afterwards filled in by the scribe, partly
on the right margin and partly on the left.
- 117, 23. gaean. Or. w. *r*; cor. into *e*.
- 117, 23. ffynhonws. Cor. letter.
- 118, 12. hystauell. The *f* is not regular. ? cor. *z*.
- 120, 22. gβenith. Cor. letter.
- 120, 26. haθd. Cor. letter.
- 121, 16. pechaθt. See fac.
- 128, 20. eidael. Or. w. *y*; cor. in later ink into *o*.
- 129, 12. aθed. Cor. letters.
- 129, 13. oedθn. Cor. letters.
- 130, 26. affθyf. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 130, 28. gβzyf. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 131, 9. ym ach. Or. letters scratched out and *ach*
substituted. (? Inked over later.)
- 131, 18. doftet. Or. w. *t*; cor. into *f*. Read *f*.

PAGE. LINE.

- 131, 22. *catwent*. MS. gives *w* but the punctum appears to be accidental.
- 133, 6. *dillus*. Or. letters scratched out, and *llu* substituted. Read *dillus*.
- 133, 6 and 9. *uarruaó*. The *u* in both instances has been cor. by a later hand. The vellum bears marks of having been scratched both over and under the *u*, and there can be no doubt that *uarchaó* was or. *w*. in both instances.
- 134, 23. *gvedó*. Or. *w. y*; cor. into *ó*.
- 134, 25. *mellt*. Several letters have been scratched out here. The *e* was or. *o*, and the length of the or. word is that of *modzon*.
- 137, 16. *adaned*. Sic in MS. ? *adaued*.
- 137, 27. *dzóc*. Retraced (? by a later hand).
- 140, 8. *yftrat*. Cor. letter.
- 141, 10. *uynydy**. Apparently there was a letter after *d*.
- 142, 5 and 7. *ae gyzru*. ? later hand. *wedy eu llad*, *w*. in margin.
- 145, 24. *gof^{yn} a*. MS. reads *gof^a*.
- 146, 3. *aghenedyl*. ? *agheuedyl*. See fac.
- 147, 26. *hacraf*. See fac.
- 149, 15. *vyldin*. See fac.
- 150, 13. *kyghozwyz*. Or. *w. z*? cor. into *o*.
- 150, 23. *uadon*. MS. reads *nadon*.
- 150, 25. *cherdych*. Cor. letter.
- 152, 21. *wych* There is a blank space nearly equal to the length of this word left after it, which shows the word was not completed.
- 158, 11. *lactón*. See fac. The reading *lactón* is unmistakable in l. 17.

PAGE. LINE.

- 159, 26. *echel*. See fac.
- 159, 27. *Dyɹstap*. Or. w. *z*; cor. into *y*.
- 163, 6. *adechɹeu*. MS. reads *ad echɹeu*.
- 163, 13. *ɹyvic*. Cor. letter.
- 163, 14. *gamhɹɹi*. Cor. letter.
- 163, 28. *yneutraet*. Sic. in MS. Read *kaeu*.
- 164, 1. *adaned*. A hybrid form, which is neither
n nor *u*.
- 164, 29. *bɹiant*. Or. w. *z*; cor. into *l*.
- 170, 4. *nac*. ? *nat*. See fac.
- 170, 4. *adeuaɹd*. Cor. *e*.
- 170, 13. *gwenhɹɹfar*. Begun as *e*; cor. into *w*.
- 173, 9. *itt*. Cor. letters.
- 173, 10. *oedut* (first word). Or. w. *y*; cor. into *u*.
- 173, 21. *eɹɹyf*. Or. w. *t* (or *d*); cor. into *l*.
- 173, 27. *oaruc*. Or. w. *z*; cor. into *a*. Read *a oɹuc*.
- 174, 29. *owein*. Begun as *z*; cor. into *w*.
- 179, 24. *dyuot*. MS. reads *dynot*.
- 179, 30. *hyɹɹɹ*. ? *hyɹɹɹ*. The top part of the fourth letter is illegible: it is rather tall for a *c* or a *t*, and looks 'very like' an *f*, or an *l*. Any one with 'very good sight' can here read anything his imagination may suggest. We are not at all certain of the third letter either, but *hy . . yɹ* are unmistakable. See facsimile.
- 180, 2. *cithyɹ gɹa-*. These letters are retraced in late ink, but the or. writing is still legible.
- 180, 20. *aɹɹɹ*. Or. w. *z*; cor. into *y*.
- 180, 24. *gɹelynt*. ? *o*. Irregularly formed letter.
- 181, 15. *marchaɹc*. See fac.
- 181, 21. *trydyd*. Or. w. *v*; cor. into *y*.
- 190, 29. *disgɹechu*. See fac. The *g* was or. w. *k*.

PAGE. LINE.

- 193, 1. *Effraθc*. It may be worth while to point out that the letters *ff* here stand for F.
- 193, 1. *biθed*. Or. w. *e*; cor. into *o*.
- 193, 10. *phryderu*. The *u* has been partially scratched out recently.
- 193, 12. *diffieithθch*. See fac.
- 194, 30. *ellit*. Or. w. *r*; cor. (? by later hand) into *t*.
- 195, 8. *yfkyznic*. See fac.
- 195, 14. *gychθynnu*. Or. w. *cl* or *ch*; cor. into *g*.
- 195, 26. *oauc*. Possibly the *c* should be read *v*, i.e. a stop.
- 196, 10. *meluoch*. See fac.
- 198, 19. *marchaθc*. See fac. Cf. the two letters italicised.
- 199, 18. *diofcles*. It is useless to torture this spelling into *diofdes*. See fac.
- 200, 5. *herwr*. By a later hand.
- 200, 27. *pyscotta*. See fac. Cf. *hyscyz*, &c.
- 206, 18. *heb*. Or. w. *j*; cor. into *e*.
- 206, 27. *dθzθf*. Or. w. *y*; cor. into *θ*.
- 208, 16. *bydy eneit*. See fac.
- 209, 6. MS. reads:—*ac eu Ilynn "ac eu harueu" ac eu meirch*.
- 209, 24. *dynot*. MS. reads *dynot*.
- 210, 30. *ac*. Cor. letter.
- 211, 5. *chan*. See fac.
- 212, 21. *vθyhaf**. This was or. w. *vθyhaθa*.
- 212, 27. *fozres*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 213, 3. *vliant*. Cor. letter. Or. w. *θ*?
- 213, 13. *dy*. Cor. letter.
- 213, 28. *yr eira*. Or. w. *yrira*. The *r* was then cor. into something like *e*, but the meaning requires *re*.

PAGE. LINE.

- 215, 28. *róym*. Or. w. *o*; cor. into something like *ó*.
- 220, 15. *kyuarfot*. Or. w. *ó*?; cor. into *f*.
- 220, 29. *díóf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 221, 4. *moynyon*. Cor. letter. See fac.
- 221, 20. *aryfhau*. Cor. letter, like that of line 4.
- 222, 9. *góifcaó*. See fac. Cf. *ueifcaón*.
- 225, 6. *díóod*. ? *díóad*. Cf. *kynllyuaneu*, col. 683, l. 5.
- 226, 18. *welai*. Or. w. *r*; cor. into something like *e*.
- 226, 25. *coch*. Cor. letter.
- 226, 28. *minneu*. See fac.
- 230, 13. *oíuc*. Cor. letter.
- 231, 23. Note that col. 688 is blank in the MS.
- 232, 3. *aradanc*. The puncta delentia are late.
- 232, 13. *llab*. Cor. letters.
- 232, 14. *agharueid*. Cor. letter.
- 232, 25. *kyuarch góeII y arthur ae teulu oII*. Or. words scratched out by the scribe, and these substituted.
- 233, 2. *yn^dóin*. The *d* is by a later hand?
- 235, 14. *díóf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 236, 30. *óíth*. Or. w. *z*; cor. into a kind of *ó*.
- 237, 27. *byt*. Cor. letter. (? or. w. *d*).
- 245, 5. *hyt dyd*. Cor. letter.
- 245, 6. *dremhitit*. Or. w. *e*; cor. into *r*.
- 245, 10. *fwcot*. Cor. letter.
- 245, 12. *Henpych*. Or. w. *ll*; cor. above line into *th*.
- 247, 7. *yftabyl*. Cor. letter. (? or. w. *u*).
- 247, 8. *aethant*. Cor. letter; it looks more like *e*.
- 248, 19. *ef*. Cor. letter. [than *t*.
- 249, 2. *díacheuynt*. The *t* has been partially scratched out.
- 249, 26. *ym*. See fac.
- 249, 28. *dianghaf*. Cor. letter.

PAGE, LINE.

- 260, 30. *hi*. The *i* is extremely shadowy. Or. letter has been scratched out.
- 265, 2. *gymóeu*. Cor. letter.
- 268, 27. *y* ereint. Cor. letter.
- 268, 28. *ae*. Cor. letter.
- 269, 2. *rybudyab*. Or. w. *d*; cor. into something resembling *b*.
- 269, 9. *of*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 272, 7. *segvr*. The *v* is irregular in form, and in paler ink: something has been scratched out.
- 274, 19. *gyrchaffant*. Or. w. *o*; cor. into *y*.
- 275, 6. *ragoɹ*. Cor. letter.
- 276, 26. *of*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 277, 24. *ar*. Cor. letter and very irregular in form.
- 280, 2. *dónn*. See fac. Cf. *ymchoelut*, l. 22.
- 289, 3. *Ilyf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 287, 1. *at*. Or. w. *r*; cor. into *t*. [than *a*.
- 289, 19. *racco*. Cor. letter, which looks more like *o*
- 290, 3. *etteil*. There is a dot over the initial *e*.
- 290, 20. *ac*. Cor. letter.
- 290, 29. *Ietrithabc*. Cor. letter.
- 292, 11. *Ilyf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 293, 22. *dɹyf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 294, 1. *diodeuaðd* "y arall eisted" eiryoet—in MS.
- 301, 13. *archanat*. ? *t*. Cf. *Arthur*, col. 592, l. 15.
301. Blank at bottom of page represents four blank lines in MS.
- 302, 7. *keredigyaón*. Or. w. *o*; cor. into some semblance of *y*.
- 303, 14. *chaedyɹieith*. At first sight the *i* looks like a regular *l*, but closer examination will show the top half of the would-be *l* to be an addition.

PAGE. LINE.

- 303, 30. *auairin*. The *u* here is unmistakable.
- 304, 4. *kynnuntei*. See fac.
- 304, 8. *llennaoc*. See fac. The ' seems accidental.
- 304, 13. *fennllt*. See fac. The ' is suspiciously bold, and can scarcely be original. The oldest MS. of the Triads reads *Senyllt*.
- 304, 14. *henbrien*. ? *henbrieu*.
- 304, 30. *gwaet|cym*. See fac. (? *r* or *t*.)
- 305, 17. *kaer*. Cor. letter.
- 306, 3. *melen*. A bungled, cor. letter. ? *a*.
- 306, 4. *llommenic*. An irregularly formed letter. ? *t*.
- 306, 5. *gat|cor*. See fac.
- 306, 10. *lledyeth*. Cor. letter.
- 306, 11. *eurofwyd*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 306, 12. *gveiryod*. Cor. letter.
- 306, 29. *Katuan*. Cor. letter.
- 306, 30. *ynys*. Or. w. *z*; cor. into *n*.
- 307, 4. *penn*. A bungler who lived rather over a century ago has written *y* over the *e*.
- 307, 13. *arnab*. Cor. letter. (Or. w. *o*.?; there is also a deletion.)
- 308, 13. *mened*. See fac.
308. The remainder of col. 598, the whole of col. 599, and lines 1-14 of col. 600 have Proverbial Triads.
309. 1. The full title in the MS. is 'Enθeu ynys p̄ydein ae rac ynyffed ae anryuedodeu,' but as the *anryuedodeu* are not given in this Volume the word has been omitted in the title.

Index.

The large figures refer to the page, the small ones to the line.

ab = mab ; b = brenhin ; m = merch.

- ABER, Tri Priv, 309, 7.
 Aber Alaw, 40, 23.
 Aber deu Gledŷyv, 132 ; 138, 5.
 Aber Gwy, 140, 26.
 Aber Havren, 140, 14.
 Aber Henveleu, 40, 17 ; 42, 17.
 Aber Keirawc, 144, 19.
 Aber Kledŷyv, *see* Aber deu G.
 Aber Menci, 33, 20 ; 69, 30.
 Aber Sein, 87, 15 ; *see* Kaer A. S.
 Aber Tywi, 139, 3.
 Aberffraw, 28 ; 304, 4.
 Absolon ab Dauyð, 297, 5.
 Achleu, 301, 12.
 Adanc, 223, 3 ; 224 ; 226 ; 232, 3.
 Adaon, *see* Auaon.
 Adar Gwendoleu, 303, 24.
 Adar Riannon, 40, 13 ; 41, 20 ;
 43, 18. [?168-169 ; 172 ; 180.]
 Adav, 297.
 Aedenawc, 304, 15.
 Adeon ab Eudav, 88, 23 ; 90, 17 ;
 91, 22, 30.
 Adwy ab Gereint, 106, 21 ; 159, 27.
 Aerva, Teir Drut, 301, 21.
 Aeruedawc Y. P., Tri, 304, 6.
 Aethlem, 125, 4 ; 141, 20.
 Aethole, 95, 16.
 Affric, 104, 17.
 Alaw, *see* Aber, 40, 30.
 Albeinwyn, 301, 3.
 Alclut, *see* Kaer Alclut. [19.
 Allictwyn, ? Bal- or Mallictwn, 144,
 Alser ab Maelgwn, 307, 2.
 Amaethon ab Don, 120, 28.
 Amanw, 139.
 Amhar ab Arthur, 246, 20.
 Amherodres Kristinobyl, 229-232,
 240-241.
 Amhren or Amren ab Bedwyr,
 110, 6 ; 246, 19.
 Amren, *see* Hir Amren, 111, 16.
 Aneiryn Gwawtryð *Mechteyrn*
 Beird, 303, 30.
 Anet, 125, 3 ; 141, 20.
 Angawd ab Kaw, 107, 15.
 Angharat, *see* Yngharat.
 anglad Gwr Iarlles y Ff., 174-175.
 Anniuyget (Triad), 40-41 ; 98, 14.
 Annwas Adeinawc, 107, 2. cf.
 Henwas Adeinawc.
 Annwyn or Annwn, 2-3 ; 5, 30 ;
 6, 16 ; 8, 9 ; 60, 22 ; 61, 16 ;
 124, 24.
 Annyanawc ab Menw, 107, 25.
 Anoeth, *see* Kaer Anoeth.
 Anoeth Veidawc, 111, 16.
 Aram, *see* Arym.
 Aran-vagyl, 301, 3.
 Aranrot m. Don, 68-73 ; 298, 13 ;
 308, 18, *see* Kaer Aranrot.
 Arawn b. An : 2-3 ; 5-7 ; 60, 23.
 Arberth, 1, 3, 6 ; 8 ; 17, 22 ; 18,
 13 ; 19, 30 ; 23 ; 45-46 ; 49,
 16 ; 52-53.
 Archan, 35, 17.
 Archanat, 301, 13.
 Arderchaw Prydein, 110, 13.
 Arderyð, 301, 11 ; 305, 11.
 Ar-derys, 302, 19.
 Ardudwy, 26, 3 ; 73, 30 ; 74, 2 ;
 77, 22 ; 79, 20 ; 81, 7.
 Ardun, 306, 5.
 Ardwyat ab Kaw, 107, 19.

- Argyngroec, 146, 20; 148, 19.
 Arllechweđ, 63, 2.
 Arouan bard Selen, 306, 8.
 Arthur, 100, 14; 102-115; 125; 128-142; 147-160; 162; 163, 1; 170; 179-183; 192; 197-200; 204; 205; 211-215; 218-220; 232; 233; 235; 243-247; 258-265; 282; 284-287; 299; 300; 303; 306-308.
 Arthur's Brother, 107, 30.
 Arthur's Chief Huntsmen, 110, 7.
 Arthur's Court, *see* Kaerlleon; Llys A.
 Arthur's Cousins, 100, 14; 102, 10; 106, 10; 114, 19; 151, 15; 264, 16; 285, 19; 286; 300, 6.
 Arthur's Father, 107, 14.
 Arthur's Grandfather, 299, 9.
 Arthur's Hall, *see* Ehangwen, 103; 111; 197.
 Arthur's Household, *see* Teulu.
 Arthur's Mantle, 105, 28. [23.
 Arthur's Nephew, 114, 18; 147,
 Arthur's Squires, *see* Eiryw Wych;
 Hir Amren; Hir Eidyl; Hygwyđ; and Kachamwri.
 Arthur's Uncles, 109, 1; 110, 11; 140, 11; 263.
 Arthur's Weapons, 105, *see* Karnwenhan; Rongomiant.
 Arthur's Wife, *see* Gwenhwyvar.
 Arvon, 77, 30; 87, 14; 88, 19; 308, *see* Kedernit G., Pennard.
 Arwystli, 62, 23; 144, 3.
 Aryanllu Y. P., Tri, 298, 18.
 Aryanrot m. Beli, *see* Aranrot.
 Aryen, *see* Brynn Aryen.
 Arym, ? Garym, 112, 1; 125, 15.
 Asse, *see* Kaer Asse.
 Atrwm, *see* Hir Atrwm.
 Auallach, 299, 30.
 Auan Vedic bard Kat: 306, 9.
 Auaon ab Talyessin, 150; 160, 1; 303, 15; 304, 7.
 Avarwy ab Llud, 298, 20.
 Avena, 298, 9.
 Avon, *see* Auaon.
 Awyđawc Vreich Hir, 306, 25.
 Bađon, 150, 23; 151, 23.
 Bangor, 304, 27.
 Bannawc, Mynyđ, 121, 13.
 Bard, Tri Over, 300, 9.
 Beda, 297, 7.
 Beđ Branwen, 40, 29.
 Beđ b. Kernyw, 308, 25.
 Beđ Pryderi, 64, 27.
 Bedwyr ab Bedrawt, 106, 15; 114, 5; 118, 26; 127; 129, 6; 131, 28; 132, 29; 133, 8, 14; 136, 7; 138, 11; 265, 18; 307, 16.
 Bedyw ab Seithvet, 107, 4.
 Belen o Leyn, 305, 7.
 Beli Mawr ab Man- or Mynogan, 26, 9; 88, 17; 93, 1, 4; 108.
 Benyn Byneu, Tri, 111, 28; 125.
 Bergaed, 308, 2. [12.
 Berth ab Kado, 108, 2.
 Berwyn ab Gerenhir, 109, 27.
 Betwini Eskob, 112, 20; 148, 24; 150, 1, 12; 159, 18.
 Blathaon ab Mwrheth, 159, 9.
 Blathaon, *see* Penn Blathaon.
 Bleidwn, 67, 20.
 Blodeued or Blodeuweđ, 73-77; 79, 22; 80, 5, 8.
 Bran ab Dyunwal, 299, 13.
 Bran Bendigeit ab Llyr, 26-31; 33-44; 300, 11, 23.
 Branwen m. Llyr, 27-29; 33; 34; 36; 37; 39-43; 301, 18.
 Bratwen ab Iaen, 107, 12, [23.
 Bratwen ab Moren Mynawc, 106,
 Brenhin Bychan, *see* Gwiffert P.
 Brenhin Kloff, 232-233. Cf. Gwr G. o'r Llynn. [18.
 Brenhin o veibon Eillon, Tri, 308,
 Brenhin Romani, 85, 24; 86, 16.
 Brenhin y Diodeueint, 223.

- Brezi Vawr, 89, 12. [15.
 Broch, Chware, 15, 27; 16; 57,
 Brych, Ych, 121, 10.
 Bryneich, 303, 16.
 Brynn Aryen, 71, 25.
 Brynn Etwin, 305, 8.
 Brynn Griffri, 302, 5.
 Brynn Kyuergyr, 76-77.
 Brys ab Bryssethach, 111, 24.
 Brytaen, 92, 7.
 Brytanyeit, 91, 1; 97, 28.
 Brythach, *see* Kaer Brythach.
 Brythwch, *see* Kaer Brythwch.
 Buches Lom, 306, 29.
 Budyr Havren, Tri, 308, 21.
 Bwlch, 111, 25; 125, 9.
 Bwrgwyn, 90, 5.
 Bwyellawt, Trydyd, 304, 4.
 Dalldav eil Kimin *or* Kunin Kov,
 106, 24; 307, 3.
 Dallwyr *or* Datweir Dallpen 107,
 6; 307, 19.
 Dallwyr, Glynn, 307, 19.
 Danet ab Oth, 159, 23.
 Daronwy, 308, 9.
 Datkuđ, Trydeđ Anvat, 42, 27.
 Dawri, *see* Kaer Dawri.
 Degynelw bard Owein, 306, 7.
 Deheu, 59, 3; 60, 16; 63-65.
 Deheubarth, 60, 13; 308, 21.
 Deivnyawc Y. P., Tri, 302, 27.
 Deivyr, 303, 16.
 Dena, *see* Fforest y Dena.
 Denmarc, 151, 21; 160, 6.
 Deu Gledyv, *see* Aber &c.
 Deveit, 115; 225.
 Diadema, 297, 9.
 Diarwya, 1, 7.
 diaspat, 94, 21; 96, 27; 98, 15;
 103, 30; 112, 1; 125, 15; 175,
 19; 195; 203; 210, 21; 287-
 289.
 Diffeidell ab Dissyuyndawt, 303,
 18, 19.
 Diganhwy, 267, 27.
 Digniv ab Alan, 301, 15.
 Digoll, Gweith, 308, 22.
 Digon ab Alar, 107, 8.
 Dillus Varwawc ab Eurei, 133.
 Din Sol, 104, 2.
 Din Tywi, 140, 3.
 Dinas Dinlleu, 71, 16.
 Dinas Emreis, 98, 12; 300, 15.
 Dinas Ffaraon Dandē, 98, 12.
 Dinodig, 73, 29.
 Dirmyc ab Kaw, 107, 14.
 disgrech, 186, 23; 189, 29.
 Dissyuyndawt, 303, 17.
 Diuogaf ab Kynan G., 301, 7.
 Divwch, Kledyv, 111, 27; 138,
 Diweir Y. P., Tri, 306, 4. [14.
 Diwrnach Wydel, 136. *see* Peir.
 Doget Vrenhin, 101, 11.
 Dol Pebin yn Arvon, 59, 9.
 Dol Penmaen, 64, 2.
 Dreiceu, Y, 96; 97; 98; 300.
 Drem ab Dremidyf, 109, 9; 245, 6.
 Dreon Lew, 302, 19.
 Drustwrn Hayarn, 107, 1.
 Drutwas ab Tryffin, 107, 9.
 Drutwyn keneu Greit 123, 24;
 133, 10; 134, 3; 135, 2; 138,
 Drwc, 112, 3; 125, 17. [9.
 Drwcdydwc, 111, 30; 125, 14.
 Drych eil Kibdar, 114, 8.
 Drystan ab Tallwch, 159, 27;
 303, 5; 304, 24; 307, 13.
 Drytwen, ederyn y, 34.
 Dryw, Y, 71, 1; 112, 14.
 Du, Gwr, 126, 3; 166-169; 171;
 180; 221-223; 231; 240-242.
 Du Hir Tynedic, 306, 24. [27.
 Du march Moro Oeruedawc, 124,
 Du Trahawc marchawc y Ffynawn,
 221-223.
 Du Traws, 191-192. [25.
 Du y Moroed march Elidyr, 300,
 Duach, 106, 27.
 Duawc, Marchawc, 172, 14; 174
 -175. [Dyvnarth.
 Dunart b. y Gogleđ, 109, 3. *cf.*

- Dunawt Wr ab Pabo, 301, 9 ;
304, 10.
Dygyvlwng, 111, 15.
Dwnn Diassic Unben, 112, 6.
Dwnn, Y Iarll, 276-281.
Dyffryn Amanw, 139, 24.
dyffryn avon, 225, 1 ; 228, 24 ;
236 ; 237 ; 242.
Dyffryn Havren, 151, 6.
Dyffryn Krwn, 215-218.
Dyffryn Llychwr, 139, 10.
Dylan Eilton, 68, 16, 20.
Dyuel ab Erbin, 107, 28.
Dyuet, 1, 1 ; 14, 16, 20 ; 17, 17,
22 ; 18, 2 ; 23, 19 ; 25, 9 ; 45,
12 ; 46 ; 49, 14, 15 ; 52 ; 57, 26 ;
136, 17 ; 138, 1 ; 308, 16.
Dyvet *see* Kantrevi.
Dyvnarth ab Gwrgwst, 134, 10.
Dyvneint, 110, 17 ; 140, 13.
Dyvynwal Moel, 109, 3.
Dyvr ab Alun Dyvet, 106, 24 ;
125, 1 ; 159, 30 ; 265, 17.
Ector Gadarn, 297, 3. [29.
Echel Vordwyt Twll, 107, 5 ; 139,
Eda Glin Gawr, 305, 18. [30.
Edystyr Y. P., Tri Thom, 306,
Edeirnon, 35, 5.
Edelfflet Ffleissawc, 303, 23.
Edern *or* Edyrn ab Nuð, 106, 21 ;
151, 21 ; 159, 20 ; 248-250 ;
253-256 ; 259-262 ; 265.
Egrop, 104, 17. [13.
Ehangwen, *see* Arthur's Hall, 109,
Ehawc Llynn Lliw, 130-131.
Ehebryt m. Kyvwch, 112, 4.
Eidoel ab Aer, 124, 8 ; 128-129.
Eidon Vawr Vrydic, 107, 29.
Eidyl, *see* Hir Eidyl, 111, 16.
Eidyol ab Ner, 109, 12.
Eil (cf. Eli), 140, 4.
Eil Taran, *see* Glinneu.
Eiladyr ab Penn Llarcan, 112, 6.
eillon, 308, 18.
Einyawn ab Bed, 308, 25 ;
Eiryawn Penn Lloran, 139, 2.
Eiryw Wych Amheibyn, 152, 20.
Eissiwet, 112, 2 ; 125, 16.
Eiwynyð, 73, 30.
Elen Luyðawc m. Eudav, 87-91 ;
298, 9.
Elen Vannawc, 297, 10.
Elenit, 62, 22.
Eli, 110, 7. *see* Ely.
Elidyr Gyvarwyð, 111, 22.
Elidyr Mwynvawr, 300, 26, 29.
Eliffer Gosgordvawr, 301, 6.
Elinwy ab Kadegy, 303, 16.
Eliuri Anaw Kyrð, 265, 14.
Eliuri Penn Mackwy, 245, 29 ; 246.
eliwlu o lygot, 53-54. [2.
Ellyll Ednyvedawc Drythyll, 306,
Ellyll Gyrthniwl Wledic, 306, 1.
Ellyll Gwidawl, 305, 30.
Ellyll Llyr Marini 305, 30.
Ellyll Manawc, 306, 2.
Ellyll Melen, 306, 2.
Ellyll Y. P., Tri Gwyð, 306, 1.
Ellyll Y. P., Tri Karw, 305, 29.
Ellylw m. Neol Kynn Kroc, 113, 6.
Elphin ab Gwydno, 150, 19.
Ely, 110, 6 ; 138, 9. *see* Eli.
Emerchret, 306, 6.
Emlyn, 307, 11.
Emrys *or* Emreis Wledic, 98, 12 ;
298, 28 ; 299, 1 ; 300, 15.
Emyr Llydaw, *see* Howel, 159, 22.
Eneas Yskwydwyn, 297, 10.
Eneilian, 306, 5.
Eneuawc m. Bedwyr, 112, 27.
Enit m. Ynywl, 251-258 ; 260-
295.
Enrydrec m. Tutuathar, 112, 27.
Erbin ab Kustennin, 263, 28 ; 266 ;
267, 11 ; 270.
Erch march meibon Grythmwl
Wledic, 301, 11.
Ercwlf Gadarn, 297, 2.
Erdutvul m. Tryffin, 112, 28.
Ergyryat ab Kaw, 107, 19.
Erint ab Erbin, 107, 27.

- Eruedogyon, *see* Aeruedawc.
 Erwm, *see* Hir Erwm.
 Eryr, yr, *i. e.* Lleu, 77-79.
 Ergyt, Tryded Anvat, 68, 23.
 Eryr Gwern Abwy, 130; 131, 4.
 Eryr y Vreat, 308.
 Eryri, 87, 11; 98, 10.
 Erythlyn, 302, 20.
 Esgeir Kulhwch, 106, 30.
 Esgeir Oerfel, 104, 2; 112, 14;
 135, 18; 136, 28. [25.
 Esgemyd Aereu Y. P., Tri, 304,
 Esgob (Llwyd ab Kilcoet), 56-58.
 Essyllt, 307, 15.
 Essyllt Vingul, 113, 7.
 Essyllt Vinwen, 113, 7.
 Etlym Gledyy Koch, 226-228.
 Etmic ab Kaw, 107, 15.
 Etwin, 302, 6; 305, 7; 307, 1;
 308, 9, 23. *see* Brynn Etwin.
 Eua, 297, 9.
 Eudav ab Karadawc, 84, 13; 87,
 21; 88, 24.
 Eurgein m. Maelgwn, 300, 29.
 Eurgyd Y. P., Tri, 308, 14.
 Eurgyd, Trydyd, 49, 3; 71, 9.
 Eurneit m. Klydno Eidin, 112, 26.
 Eurolwen m. Wdolwyn G., 112, 29.
 Euroswyd, 26, 8; 39, 2; 306, 11.
 Eus ab Erim, 108, 12.
 Euyas, 140, 12, 20.
 Eveyd, *see* Heveyd; Hyveid.
 Evnyssien, 26, 6; 28, 20; 38-39.
 Evrawc, Iarll, 193. *see* Kaer E.
 Eyrnwy, 144, 20.
 ewiged, 193-194.
 Ewin, *see* Llwh, 139, 27.
 Ffaraon Dande, 98, 12. *see* Dinas.
 Ffergan, 305, 19.
 Fferlas march Dalldav, 307, 3.
 Ffichteit, 299, 23.
 Fflam ab Nuyvre, 107, 26.
 Fflendor ab Nav, 110, 16.
 Ffleudur Fflam Wledic ab Godo,
 106, 22; 160, 2; 303, 13.
 Fflur, 308, 15.
 Ffodor ab Ervyll, 35, 9.
 Fforest y Dena, 245, 17; 247-248.
 Ffotor, 104, 14.
 Franc, *see* Odyar.
 Ffreinc, 40, 12; 44, 3; 90, 5; 94;
 95, 17; 107, 11; 109, 28; 110,
 15; 124, 28; 136, 20; 281,
 22; 300, 12.
 Ffynnawn, Y, 167-169; 171;
 177; 179; 180, 10.
 Gadyal, 297, 15.
 Gallcoyt, 106, 27.
 Galovyd Y. P., Tri, 304, 23.
 Gamon, 109, 3.
 Garanaw ab Golithmer, 265, 15.
 Garanhir, 122, 4.
 Garanwyn ab Kei, 110, 5.
 Garym, 112, 1; 125, 15.
 Garsclit *or* Garselit Wydel, 110,
 16; 124, 10; 138, 21.
 Garth Gregyn, 140, 5.
 Garwen m. Henin Hen, 302, 14.
 Garwyl eil G. G., 107, 6; 139, 30.
 Gast Rymi, 111, 7; 132, 5.
 Gaſcor ab Goroluyn, 306, 5.
 Gavran ab Aedan, 305, 10.
 Geir ab Geiryoed, 300, 2.
 Gelli Wic, *see* Kelliwic.
 Geneir Gwystyl, 194. *cf.* Gweir.
 Gereint ab Erbin, 107, 27; 247-
 295; 303, 11.
 Gilbert ab Katgyffro, 160, 3; 304,
 26; 306, 26.
 Gildas ab Kaw, 107, 20; 160, 5;
 258, 18.
 Gilhenhin, *see* Gwilhenin.
 Gilla Goes Hyd, 110, 18.
 Gilvaethwy ab Don, 59, 12, 15;
 60, 29; 63, 16, 17; 65, 7, 18;
 66, 5; 67, 21.
 Glas, 111, 29; 125, 13.
 Gleissac, 125, 13.
 Gleissat, 111, 29.
 Gleissiar Gogled, 304, 16.

- Gleissic, 111, 29; 125, 13.
 Glew ab Yscawt, 138, 21.
 Glew Y. P., Tri, 304, 14.
 Glewlwyd Gavaelvawr, 103-104;
 105, 6; 107, 1; 138, 25; 162,
 7; 244, 19.
 Glini, 128, 20, 21.
 Glinneu eil Taran, 40, 7; 134, 9.
 Gliuieri, 40, 7.
 Gloyw, *see* Kaer Loyw.
 Gloyw Wallt Lydan, 25, 16.
 Glwydyn Saer, 109, 12; 138, 29.
 Glynn, *see* Dallwyr, Kuch, Nyuer
 Ystu. [1; 138, 11.
 Glythmyr Letewic, 134, 26; 135,
 Gobrwy ab Echel Vordwyt Twll,
 107, 4; 159, 26.
 Goewin m. Pebin, 59, 9; 60, 9;
 63, 18; 65, 12.
 Gogigwc, 103, 10.
 Gogigwr, 138, 25.
 Gogleđ, Y., 104, 2; 109, 4; 134,
 14, 29; 141, 27; 193, 1; 209,
 14; 300, 27; 308, 3, 19.
 Gogov yr Adanc, 224, 226.
 Gogyvwelch, 245, 4.
 Goleudyđ m. Anlawđ Wledic,
 100-101; 106, 8; 116, 11.
 Golyđan Varđ, 301, 20; 304, 4;
 308, 25.
 Gorascwrn m. Nerth, 112, 4.
 Goreu ab Kustenin, 127; 140, 24;
 142, 20, 30; 159, 23; 246, 20;
 265, 14; 300, 6; 306, 18.
 Gorcorn, *see* Kaer Gorcorn.
 Gorgyrn, *see* Kaer Gorgyrn.
 Gormant ab Ricca, 107, 7, 30.
 gormes, 97; 99, 10.
 Gormes, Teir, 94; 99, 19; 308, 8.
 Gorsedđ Arberth, 8-10; 46, 15;
 50, 7; 55, 2, 3.
 gorsedđ, (in Ireland 32, 1); 166.
 Gorwenn Gwen, Teir, 111, 27;
 125, 11. [18.
 Gosgord Advwyn Y. P., Teir, 302,
 Govan Gwann, 111, 28; 125, 12.
 Gouannon ab Don, 68, 22; 121, 1.
 Grant, *see* Kaer Grant.
 Granwen ab Llyr, 159, 28.
 Grathach, 106, 27.
 Grei march Edwin, 307, 1.
 Greidyawl Galouyđ *or* Galldouyđ,
 106, 15; 160, 3; 304, 24.
 Greit ab Eri, 106, 16; 123, 24;
 131, 19; 134, 9. *see* Drutwyn.
 Groec, 104, 21; 160, 7; 298, 8.
 Groes, *see* Ryt y Groes.
 Gronw ab Echel V. T., 303, 13.
 Gronw Pebyr, 74-77; 80-81; 305,
 Grudlwyn Gorr, 111, 25. [14.
 Grudnei, 304, 14. [140.
 Grugyn Gwrych Ereint, 137; 139-
 Gryffri *or* Griffri, 302, 4, 5.
 Gryn, 245, 3.
 Gusc ab Atheu, 107, 8.
 Gwadyr Odyeth, 110, 21, 24.
 Gwadyr Ossol, 110, 20, 22.
 Gwaedan m. Kynvelyn, 112, 5-
 Gwaeth, 112, 3; 125, 17.
 Gwaethav oll, 112, 3; 125, 17.
 Gwaetzym Herwuden, 304, 30.
 Gwaew Lliueit, 232, 30.
 Gwaew Ruđ Y. P., Tri, 306, 7.
 Gwaew, Tri, 111, 28; 125, 12.
 Gwal-as *or* -es, 40, 16; 41, 26.
 Gwalchmei ab Gwyar, 112, 8;
 114, 16; 159, 19; 179; 181
 -182; 194, 13; 212-214; 219;
 220; 232-236; 242-244; 246,
 5; 261, 10; 265, 11; 266, 29;
 284-286.
 Gwalhauet ab Gwyar, 112, 8.
 Gwall ab Dissyuyndawt, 303, 23.
 Gwall ab Gwyar, 302, 28.
 Gwallawc ab Llennawc 261, 9;
 304, 8.
 Gwallgoyc, 109, 24.
 Gwanar ab Lliaw, 298, 12. [25.
 Gware Gwallt Euryn, 111, 7; 134,
 Gwarth Y. P., Trywyr, 298, 19.
 Gwarthegyt ab Kaw, 138, 10, 18;
 148, 24; 159, 18.

- Gwas Gwineu, 201; 216-217.
 Gwas Melyn, 201; 216-217;
 Gwasgwyn, 298, 16. [242.
 Gwauan, 144, 3.
 Gwawl ab Klut, 12-16; 57, 13, 15.
 Gwawrdur Kyrwach, 106, 28.
 Gweir ab Gwestel *or* Gwystyl, 159,
 26; 303, 4. *cf.* Geneir.
 Gweir ab Gweiryoeð, 306, 12.
 Gweir ab Kadellin Tal Aryant,
 110, 10.
 Gweir Baladyr Hir, 110, 11.
 Gweir Dathar Wenidawc, 110, 9,
 112, 25.
 Gweir Gwrhyt Ennwir, 110, 10.
 Gweir Gwrhyt Vawr, 265, 15.
 Gweith, *see* Badon, Bangor, Digoll,
 Kamlan.
 Gwelwgan Gohoewgein march
 Keredic, 307, 3.
 Gwenn, *see* Arthur's Mantle.
 Gwenn-Alarch m. Kynnwyl Kan-
 hwch, 112, 25.
 Gwenn Benn Dragon, 306, 14.
 Gwennabwy m. Kaw, 109, 7.
 Gwendoleu ab Keidyaw, 301, 10;
 303, 24; 305, 10.
 Gwenhwyach, 112, 23.
 Gwenhwyach, 301, 18.
 Gwenhwyvar gwreic Arthur, 105,
 30; 111, 23; 112, 22; 162,
 4; 164, 19; 170, 13; 197;
 199; 219, 16; 244; 246-249;
 253; 255; 256; 258-265;
 286; 301, 19, 24.
 Gwenhwyvar's Squires, *see* Ysku-
 dyð; Yskyrwyn. [12.
 Gwenhwyvar m. Gwythur, 302.
 Gwenhwyvar m. Gwryt Gwent,
 302, 11.
 Gwenhwyvar m. Ocuran, 302, 13.
 Gwenllian Dec, 113, 1.
 Gwent is Koet, 20, 7; 307, 26.
 Gwennwledyr m. Waledur Kyr-
 uach, 112, 28.
 Gwennwynwyn ab Lliaw, 298, 12.
 Gwennwynwyn ab Naw Gyssevin,
 107, 3; 108, 30; 159, 22; 303,
 12.
 Gwernabwy, *see* Eryr.
 Gwern ab Matholwch, 33, 30;
 37-39.
 gwern gwngwch viwch V. Tyll-
 yon, 39, 19.
 Gwers *or* Gwres ab Reget, 158,
 28; 159, 5. [20.
 Gwerthevyr Vendigeit, 300, 16,
 Gwerthrynyawn, Kastell, 299, 2.
 Gweuyl ab Gwestat, 111, 17.
 Gwgawn *or* Gwgon Gledyvrud,
 159, 4; 304, 26, 27; 306, 30.
 Gwgon Gwron ab Peredur ab
 Eliffer, 304, 20, 25.
 Gwiawn ab Kyndyrwyn, 304, 28.
 Gwiawn Lygat Kath, 112, 15.
 Gwibei Drahawc, 304, 18.
 Gwidon Ordu m. y Widon Or-
 wenn, 123, 6; 141-142.
 Gwidolwyn Gorr, 123, 11.
 Gwidon,-ot Kaerloyw, 210; 211,
 5; 242, 28; 243.
 Gwiffert Petit, 281-283; 290-
 293; 295.
 Gwilenhin b. Ffreinc, 110, 14;
 124, 28; 139, 5.
 Gwilim ab Rwyv Freinc, 159, 23;
 265, 13.
 Gwillwr, 210, 24.
 Gwiner, 304, 30.
 Gwineu Gwdwc Hir, 307, 1.
 Gwittart ab b. Iw., 110, 15.
 Gwlat yr Hav, 136, 20.
 Gwlgawt Gogodin, 122, 10.
 Gwlwlyd Wineu, 121, 6.
 Gwlydyn Saer, *see* Glwydyn S.
 Gwr Du, *see* Du.
 Gwr Gwynllwyt, 235, 7, &c.
 Gwr Gwynllwyt o'r ðol 202, 203.
 Gwr Gwynllwyt o'r Llyn, 200-202.
 Gwr Hir, *see* Kei.
 Gwr Koch, 145, 27.
 Gwr Llwyf Kloff, 242, 16, &c.

- Gwr Llwyd o'r Dyffryn Crwn, 216; 217; 218. [179.]
 Gwr Melyn, 32; 164; 165; 171;
 Gwr o'r Llech, 242.
 Gwr Pengrych Koch, 231, 21.
 Gwrach, 101; 145, *see* Gwidon.
 Gwraeged Arthur, Teir, 112, 1.
 Gwrbothu Hen, 109, 1; 140, 10.
 Gwrbrith march Raawt, 307, 4.
 Gwrđiual ab Ebrei, 109, 5.
 Gwrđnei Lygeit Kath, 245, 4.
 Gwrei G. I., *see* Gwrhry G. I.
 Gwreic, Arthur, Teir Karedic, 302,
 Gwreic Veinlas, 145, 28. [13.]
 Gwreic y Melinyđ, 229, 230, 231.
 Gwri Wallt E., *see* Pryderi, 21-24.
 Gwrgi, 301, 6; 305, 16.
 Gwrgi Garlwyd, 303, 20.
 Gwrgi Gwastra, 64, 5.
 Gwrgi Seueri, 134, 28.
 Gwrgwst Letlwm, 134, 9.
 Gwrhry Gwalstawt Ieithoed, 112,
 9; 114-116; 126, 12; 129-
 131; 137; 160, 1; 265, 17.
 Gwrhry Gwarthecvras, 106, 26.
 Gwrhryt Gwyr, 140, 16; 219, 27.
 Gwrnach Gawr, 125-128.
 Gwrvan Gwallt Auwyn, 110, 14.
 Gwrveichyat Y. P., Tri, 307, 7.
 Gwrvorwyn Y. P., Teir, 302, 15.
 Gwrtheyrn Gwrtheneu, 298, 24;
 299, 1; 300, 19.
 Gwrthtir Ardudwy, 74, 2.
 Gwrthtir Uffern, 106, 28; 123, 7;
 141, 26.
 Gwryat ab Gwryan, 308, 19.
 Gwryt Gwent, 302, 11.
 Gwy, 299, 2. *see* Aber G.
 Gwydar ab Run, 302, 25.
 Gwydawc ab Menestyr, 110, 3.
 Gwydel Vonllwm, deu, 40, 1.
 Gwyđneu Astrus, 111, 8.
 Gwyđneu Garanhir, 122, 4.
 Gwydre ab Arthur, 138, 21.
 Gwydre ab Llwydeu, 109, 7.
 Gwyđbwyll, Chware, 84-88; 153
 -158; 220, 30; 235, 16; 240,
 7. *see* klawr gwyđbwyll.
 Gwydrut, 111, 8.
 Gwydyon ab Don, 59-65; 68-73;
 77-79; 302, 22; 308, 17.
 Gwydyr Drwm, 306, 6.
 Gwylathyr, *see* Karn G.
 Gwyl m. Endawt, 302, 15.
 Gwyllehnin, *see* Gwilhenin.
 Gwynn ab Ermit, 107, 28.
 Gwynn ab Esni, 106, 20.
 Gwynn ab Nuđ, 106, 21; 113, 5;
 124, 23, 26; 134; 139, 7;
 141, 28; 142, 8. [26.]
 Gwynn ab Nwyvre, 106, 20; 107,
 Gwynn ab T. ab N., 139 1; 265, 14.
 Gwynn Da Gyved, 301, 1.
 Gwynn Da Reimat, 301, 1.
 Gwynn Gloyw, 44, 21.
 Gwynn Gohoyw, 25, 16.
 Gwynn Gotyvron, 110, 9.
 Gwynn Hen, 40, 9.
 Gwynn Hyuar, 110, 17.
 Gwynn Llogell, 265, 16.
 Gwynn Mygdwn march Gweđw,
 124 5; 134, 23; 140, 24.
 Gwynn Penngoch, 153, 10.
 Gwyned, 59, 1; 60, 13; 62, 30;
 63, 25; 64, 19; 65, 9; 77,
 28; 79, 14, 20; 81, 11; 302,
 8; 308, 20.
 Gwyngat ab Kaw, 107, 17.
 Gwyngelli, 140, 29.
 Gwynvrynn, 40, 11; 42, 26; 44,
 2; 300, 12, 23.
 Gwyr Denmark, 151, 21; 160, 6.
 Gwyr Groec, 160, 6.
 Gwyr Gwyned, 64, 19; 65, 1.
 Gwyr Iwerđon, 136, 27.
 Gwyr Kaer Dathal, 107, 13.
 Gwyr Kernyw, 267.
 Gwyr Llychlyn, 151, 13; 160, 6.
 Gwyr Llydaw, 140, 9.
 Gwyr Powys, 144, 16.
 Gwyr Ruvein, 89, 23; 90; 298-
 299; 302, 30.

- Gwyr y Deheu, 63-65.
 Gwyr Y. P., 89, 20; 90, 29; 157, 27; 158, 24; 298.
 gwys, 139, 23.
 Gwystyl ab _____, 109, 6.
 Gwythawc Gwyr, 107, 6.
 Gwythyr ab Greidawl, 106, 16; 113, 4; 132, 17; 134; 141, 28; 142, 8.
 Gwythwr Y. P., Tri, 303, 27.
 Gyrthmwl Wledic, 160, 4.
- Hadwry, *see* Kadwry.
 Haearnweđ Vradawc, 304, 17.
 Hael Y. P., Tri, 304, 12.
 Hardlech, 26, 3; 26, 4; 40, 12; 41, 1, 17; 43, 17.
 Havgan, 3, 1; 5.
 Havren, 140; 141, 4; 146, 21; 148, 20; 151; 266; 308.
 Hawrda ab K. V. *see* Kawrdav.
 Hawyđ, *see* Kaer Hawyđ.
 Hawystyl Drahawc, 304, 29.
 Heiden ab Euengat, 303, 30.
 Heilyn ab Gwynn Hen, 40, 8; 42, 14.
 Heilyn Goch ab Kadwgan, 145, 7.
 Heirua, *see* Aerva.
 Heleđ, 306, 4.
 Hen Gedyndeith, 109, 24.
 Hen Groen march K. S. 108, 11.
 Hen Wrach, *see* Gwrach.
 Hen Wyneb, 109, 23.
 Henbetestyr ab Erim, 108.
 Henbrien, 304, 14.
 Heneidwn Llen, *see* Hyveid U.
 Henfford, 47, 12, 20.
 Henvelen, 42, 17.
 Henveleu, 40, 17.
 Henwas Adeinawc ab Erim, 108, 12, 16; 109, 23. *cf.* Annwas.
 Hennwen, 307, 20.
 Hettwn Tal Aryant, 112, 7.
 Heveyđ ab Don, 59, 13.
 Heveyđ Hen, 12, 20; 16; 17; 57, 16, *see* Hyveid; Llys.
- Heveyđ Hir, 29, 17; 30, 9; 35, 8.
 Heyngyst, 303, 1.
 Hir Amren, 111, 16; 142, 10.
 Hir Atrwm, 110, 27.
 Hir Eidyl, 111, 16; 142, 10.
 Hir Erwm, 110, 27.
 Hir Peissawc b. Llydaw, 140, 9.
 hobeu, 60, 18.
 Hors, 303, 1.
 Howel ab Emyr Llydaw, 159, 22; 232, 10; 265, 13.
 Howel ab Ieuav, 302, 7.
 Hualo eur Y. P., Tri, 305, 22.
 Huandaw, 103, 9; 138, 25.
 Huarwar ab Avlawn, 111, 3. [9.
 Hueil ab Kaw, 107, 21; 109, 8,
 Hunabwy ab Gwryon, 110, 8.
 Hut Y. P., Teir Priv, 302, 21.
 Hwyrdyđwc, 111, 30; 125, 14.
 Hychen, 307, 24.
 Hychtwn Hir, 67, 8, 22.
 Hydwn, 66, 26; 67, 22. [1, 4.
 Hygwyđ, 136, 8; 141, 29; 142,
 Hyveid ab Bleidic, 308, 20.
 Hyveid Unllen, 107, 29; 159, 11, 25. *see* Heveyđ.
- Iago, 302, 8.
 Iarll Bychan *or* Ieuanc nei Ynywl *see* Kaer Dyff.
 Iarll Trist, Y, 188-189.
 Iarlaeth y Gogleđ, 193, 1.
 Iarlles Weđw, 183-185.
 Iarlles y Ffynawn, 175-178; 182; 183; 187; 191-192.
 Iarlles y Kampeu, 223; 227.
 Iason ab Eson, 297, 5.
 Idawc Kord Prydein ab Mynyo, 146-152; 158-160.
 Idic ab Anarawc Wallt Grwn, 29, 16; 35, 8.
 Idon ab Ner, 308, 26.
 Ieuav, 302, 4, 8. [14.
 Indec m. Arwy Hir, 112, 30; 302,
 India, 224, 28.
 India Vawr, 104, 14.

- India Vechan, 104, 15.
 Iona b. Ffreinc, 107, 10.
 Iorwoerth ab Maredud, 144. [22.
 Iskawin ab Panon, 108, 3; 138,
 Iskouan Hael, 108, 3; 138, 19.
 Isperyr Ewingath, 106, 26.
 Iulius, 298, 21.
 Iustic ab Kaw, 107, 15.
 Iwerdon, 26-28; 31-43; 89, 3;
 104, 3; 110, 15, 20; 122, 19,
 28; 124, 11; 134-136; 139,
 18.

 Kachamwri *or* Kacmwri *or*
 Kacymwri, 111, 11; 136, 9;
 140, 28; 141-142.
 Kadavel ab Kynvedw, 308, 20.
 Kadeir Vaxen, 89, 13.
 Kado Hen, 297, 7.
 Kado o Brydein, 123, 1.
 Kadwaladyr Vendigeit, 301, 21;
 305, 23.
 Kadwallawn, 308, 21.
 Kadwallawn ab Beli, 299, 8.
 Kadwallawn Law Hir, 305, 3, 9.
 Kadwallawn Vendigeit ab Katvan,
 300, 10; 302, 4; 306, 29.
 Kadwgawn Vras, 145, 6, 7. [29.
 Kadwr, Iarll Kernyw, 152; 159,
 Kadwry ab Gwryon, 265, 18.
 Kadyrieith ab Porthawr Gandwy,
 246, 18; 258, 15; 286, 24, 27.
 Kadyrieith ab Seidi, 160; 303, 14.
 Kae Nywl, Y, 291; 293-294.
 Kaer, 30 Priv, 297, 18.
 Kaer, 33 Priv, 309, 9.
 Kaer Aber Sein, 88, 20.
 Kaer Alclut, 309, 10.
 Kaer Anoeth, 104, 22; 306, 14.
 Kaer Aranrot, 69-72.
 Kaer Asse, 104, 13.
 Kaer Baris, 109, 28.
 Kaer Beris, 309, 17.
 Kaer Brythach, 104, 18.
 Kaer Brythwch, 104, 18.
 Kaer Dath-yl *or* -al, 59, 11; 63,
 6, 16; 65, 7; 69, 27; 74, 5,
 6; 79, 13; 107, 13.
 Kaer Dawri, 309, 13.
 Kaer Dyff, 250; 260, 11.
 Kaer Dyff, Iarll, 252-257.
 Kaer Evrawc, 309, 11.
 Kaer Gei, 309, 12.
 Kaer Gent, 309, 11.
 Kaer Glini, 128, 20.
 Kaer Golin, 309, 12.
 Kaer Gorcon, 309, 15.
 Kaer Gorgyrn, 309, 15.
 Kaer Gradawc, 309, 17.
 Kaer Grant, 309, 13.
 Kaer Greu, 305, 17.
 Kaer Hawyd, 309, 10.
 Kaer [Hut], 50-52.
 Kaer *or* Kastell Iarlles y Ffyn-
 nawn, 172; 173; 176; 182,
 29.
 Kaer Kusrad, 309, 15.
 Kaer Kynoeth, 305, 18.
 Kaer Lirion, 309, 12.
 Kaer Leon, 309, 15.
 Kaer Llion ar Wysc, 89, 10, 29;
 162, 1; 183; 215, 10, 11; 220,
 24; 232; 236, 7; 244; 249, 30;
 263, 23; 299, 6; 309, 17.
 Kaer Loyw, 131, 9, 27; 210, 15;
 242, 243; 309, 12.
 Kaer Lud, 93, 14.
 Kaer Lundein, 93, 15; 309, 11.
 Kaer Lwytkoet, 309, 14.
 Kaer Lyssydit, 309, 16.
 Kaer Lyr, 309, 10.
 Kaer Mygeid, 309, 16.
 Kaer Nerthach, 104, 18; 106, 28.
 Kaer Nevenhyr, 104, 22.
 Kaer Oeth, 104, 22; 306, 13.
 Kaer R., *see* Ruvein.
 Kaer Se, 104, 13.
 Kaer Seint yn Arvon, 34, 23.
 Kaer Selemion, 309, 16.
 Kaer Siri, 309, 13.
 Kaer Vadon, *see* Bañon.
 Kaer Vyrđin, 89; 309, 14.

- Kaer Urnas, 309, 16.
 Kaer Weir, 309, 17.
 Kaer Went, 309, 13.
 Kaer Widawl Wir, 309, 18.
 Kaer Wynt, 309, 13.
 Kaer Wyrangon, 309, 11.
 Kaer yn Arvon, 89, 6; 309, 14.
 Kaer yr Enryvedodeu, 236, 30;
 237; 239, 27; 240; 243.
 Kaer Ysbidinongyl, 240, 18, 23;
 242, 24.
 Kaer Yspadaden Penn Kawr, 115,
 19; 118-119; 120; 126-127;
 143.
 Kalam m. Idon ab Ner, 308, 26.
 Kalan Ionawr, 103, 8.
 Kalan Mei, 20; 94, 22; 113, 5;
 134, 19.
 Kalch Llasar, 47, 16.
 Kall, 111, 29; 125, 13. *see* Nant.
 Kalcas ab Kaw, 107, 20.
 Kaletwylch, 105, 28; 136, 11.
 Kamlan, 108; 110, 18; 147;
 299, 27; 301, 20; 303, 3;
 305, 21.
 Kampeu, *see* Iarllles. [28.
 Kanhastyr Kanllaw, 106, 30; 123,
 Kantrev Dinodig, 73, 29.
 Kantrev Prydein, 123, 1.
 Kantrev Ros, 62, 28.
 Kantrevi Dyvet, 1, 2; 13, 30;
 25, 9; 44-45, 57; 59, 4.
 Kantrevi Keredigyawn, 25, 12;
 59, 5.
 Kantrevi Morganhwc, 59, 4.
 Kantrevi Seissyllwch, 25, 13. [9.
 Kantrevi yn y Deheu, 59, 2; 63,
 Kantrevi Ystrat Tywi, 25, 11;
 59, 5.
 Karadawc, 308, 14.
 Karadawc ab Bran, 35; 41, 6, 9.
 Karadawc Vreichuras ab Llyr
 Marizi, 150, 30; 159, 19; 261,
 9; 306, 23.
 Karcharawr Y. P., Tri Goruchel,
 300, 1; 306, 10.
 Karn Gwylathyr, 132, 30.
 Karnavlawc, 306, 27. [29.
 Karnedyr ab Gouyhyon Hen, 108,
 Karnwenhan, 105, 30; 142, 16.
 Karw Purwyn, 245-246; 258;
 263.
 Karw Redynure, 129, 20, &c.
 Karw Un-corn, Y, 241; 242, 25.
 Kas ab Saidi, 110, 14.
 Kasnar Wledic, 25, 17.
 Kasswallawc ab Beli, 308, 15.
 Kaswallawn ab Beli, 41; 45, 27,
 29; 46, 7; 48, 17; 93, 2;
 298; 306, 22. *see* Kadwallawn.
 kastell syberw, 233, 9.
 Kat K. *see* Kamlan.
 Katcor ab Gorolwyn, 306, 5.
 Katraeth, 302, 19.
 Kath Paluc, 308.
 Kavall, 111, 30; 125, 14; 135,
 3, 10; 138, 12; 258, 9.
 Kaw o Brydein, 135; 142.
 Kawr o'r Mynydd, 189-190.
 Kawrdav ab Kradawc, 160, 4;
 302, 26.
 Kedernit Gwynedd, 62, 30; 63, 25.
 Kei ab Kyner (Y Gwr Hir), 105;
 106, 15; 109, 14; 110, 4, 5;
 113-117; 126-134; 152; 160,
 28; 162-166; 168-170; 180;
 181; 197-200; 204; 205; 212-
 215; 219; 265, 19; 284; 303,
 4; 307. *see* Kaer Gei.
 Kei's horse, 307, 1.
 Keirawc, *see* Aber K.
 Kelein Y. P., Tri eur, 116; 305, 1.
 Keli, 110, 18.
 Kelin ab Kaw, 107, 16.
 Kelliwic, 109, 10; 112, 15; 133,
 23; 135, 12; 141, 22; 301, 23.
 Kelydon Wledic, 100, 1; 106, 8.
 Kent, 45, 28. *see* Kaer Gent.
 Kennadeu Arthur, 129-131.
 Kennadeu Erbin, 263-265.
 Kenuerchyn, 192, 20, 21.
 Kerdin, *see* Porth.

- Keredic ab Gwallawc, 307, 4.
 Keredigyawn, 25, 12; 59, 5; 60,
 30; 62, 20; 140, 4; 301, 13;
 302, 7.
 Keri, 62, 23.
 Kernyw, 40, 18; 41, 30; 42, 17;
 104, 1; 108, 1; 109, 10; 110,
 17; 140; 141; 152; 160, 29;
 263, 28; 264, 23; 301, 23;
 307, 20, 24; 308, 25.
 Kerric y Gwydyl, 305, 5.
 Kerwyn, *see* Kwm.
 Kessar, Ul, 298, 21; 302, 30.
 Kessaryeit, 298, 15.
 Kethtrwm Offeirrat, 112, 10.
 Keugan Peillyawc, 305, 1.
 Kevyn Digoll, 151, 3.
 Kevyn Klutno, 71, 25.
 Ki, Tri, 111, 29.
 Kib Vaen, 116, 27.
 Kicva m. Gwynn Gohoyw ab
 Gloyw Wallt Lydan ab K. W.,
 25, 16; 44, 20; 45, 14; 51,
 17; 52, 19; 53, 22; 54-55.
 Kilgwri, *see* Mwyalch K.
 Kilyd ab Kelydon W., 100-102.
 Kilyd Kanhastyr, 106, 29; 123,
 Klas, 298, 8. [29.
 Klas Myrdin, 309, 2.
 klawr gwydbyyll, 235, 16; 240,
 241, 242.
 Kleđyv Wrnach Gawr, 125-128.
 Kleis, *see* Porth K.
 Kleis ab Merin, 104, 19.
 Klust ab Klustveinat, 112, 10; 245,
 Klutno, 71, 25. [6.
 Knychwr ab Nes, 106, 18.
 Koch ab Kaw, 107, 18.
 Koet Alun, 63, 27.
 Kolin, *see* Kaer Golin. [18.
 Koll ab Kollvrey, 302, 24; 307,
 Konnyn ab Kaw, 107, 16.
 Korr, 248-250; 252-255; 259;
 260; 265.
 Korr a'r Gorres, Y, 197-200;
 204; 214; 215.
 Koranneit, 94, 18; 96; 97, 24,
 korn evyđ, 96. [27.
 Kors *or* Kwrs Kant Ewin, 106,
 30; 123, 26; 134, 24.
 Korsica, Ynyssed, 104, 17. [5.
 Korvan march meibon Eliffer, 301,
 Korvil Bervach, 106, 20.
 Kradawc, *see* Karadawc.
 Kradawc ab Iaen, 107, 13.
 Kreidylyt m. Lluđ Llaw Ereint,
 113, 2; 134, 4.
 Kreu, *see* Kaer Greu.
 Kreuwryon, 63, 4.
 Kristinobyl Vawr, 229, 9.
 krofft, 52-54.
 krogil lleidy, 55, 56.
 Kroglith, Gwener y, 236, 13.
 Kruc Galarus, 222-225; 227.
 Kryđ, *see* Eurgryđ.
 Krynweissat, Trydyd, 98, 13. ? Kyn-
 weissat.
 Kuall, 111, 30; 125, 13.
 Kuan Kwm Kawlwyt, 130, 3.
 Kubert ab Daere, 106, 18.
 Kuđ, Tri Anvat, 300, 19, *see* Dat-
 kuđ. [10.
 Kuđ Y. P., Tri Mat, 42, 26; 300,
 Kueli, 110, 18. [11.
 Kuch, Glynn, 1, 5, 8; 6, 7; 307,
 Kulhwch ab Kilyd, 100-103;
 105-107; 113; 115, 28; 116-
 125; 132, 26; 135, 9; 142-
 143.
 Kulvanawyt ab Goryon, 109, 2.
 Kusrad, *see* Kaer Kusrad.
 Kustennin ab Dyvnedic, 115, 20.
 Kustennin ab Elen, 299, 13.
 Kustennin Heussawr, 116, 17;
 119, 2.
 Kustennin Vendigeit, 299, 9.
 Kustennin Vychan ab Kus. Ven-
 digeit, 298, 27.
 Kwm Kawlwyd, 130, 3, &c.
 Kwm Kerwyn, 138, 16.
 Kwrs, *see* Kors Kant Ewin.
 Kyhoret eil Kynan, 306, 25.

- Kyledyr Wyllt ab Nwython, 134; 141, 3.
 kylleill, saethu, 108, 26; 164; 171; 179; 216, 10.
 Kymry, 34; 137, 28; 281, 23; 303, 21; 308, 14, 22.
 Kynan ab Eudav, 88, 23; 90, 17, 21; 91, 22, 30; 92, 4.
 Kynan Garwyn 306, 25. [11.
 Kyndelic Kyvarwyd, 106, 17; 114,
 Kyndrwyn ab Ermit, 107, 28.
 Kynedyr Wyllt ab Hettwn Glavrawc, 124, 19. Cf. Kyuedyr.
 Kynghor Y. P., Tri Anvat, 302, 29.
 Kynhaval ab Argat, 303, 15.
 Kynlas ab Kynan, 139, 4.
 Kynlleith, 145, 7.
 Kynnwrlic Vrychgoch, 145, 5.
 Kynnwyl Sant, 108, 9.
 Kynoeth, *see* Kaer Kynoeth.
 Kynon ab Klydno, 162-172; 179-180.
 Kynvael *or* Kynwael, 74, 15; 76, 28; 79, 24; 80, 25; 81, 7.
 Kynvelyn Drwsgyl, 301, 10; 304,
 Kynwas ab Kaw, 107, 19. [11.
 Kynwas Kurvagyl, 106, 26; 138, 4.
 Kynweissat, Seith, 35, 12.
 Kynweissyeit Y. P., Tri, 302, 25.
 Kyuedyr Wyllt ab Hettwn Tal Aryant, 112, 7.
 Kyverthwch, *see* Riw K.
 Kyvlavan, Teir Mat, 303.
 Kyvwlech, 111, 26; 125, 9.
 Kynyr Keinvarvawc, 109, 13.
- Limwris, Iarll, 288-290.
 Lotor, 104, 14.
 Lunet, 173-177; 187; 188; 190.
 Lwndrys, 93, 16. [28.
- Llacheu ab Arthur, 159, 28; 302,
 Llaes-gymyn *or* -kenym, 103, 10; 138, 27; 245, 4.
 Llamrei kassec Arthur, 135, 4; 142, 14.
- Llan Veir, 308, 4.
 Llan Silin, 302, 2.
 Llara ab Kasnar Wledic, 160, 2.
 Llary ab Kasnar Wledic, 107, 23.
 Llary ab Yryv, 301, 15.
 llannerch, 1; 166; 167; 169; 171; 195-196; 204; 209; 287, 15; 293.
 Llashar ab Llaesar Llaesgygywd, 35, 10.
 Llasar Llaesgygywd, 47, 15, 18.
 Llassar Llaesgyvnewit, 31, 23.
 Llawzrodet Varvawc, 108, 1.
 Llawzroded Varyvawc, 159, 29.
 Lawr eil Erw, 107, 25.
 Llech Echymeint, 300, 4; 306, 16.
 Llech Elidyr, 300, 27, 28.
 Llech Gronw, 81, 8.
 Llech Las, Y, 147, 30.
 Llemennic, 306, 4. [11.
 Llenlleawc Wydel, 110, 13; 136,
 Llenuleawc Wydel, 109, 2.
 Lles Amher: Ruv; 299.
 Llew Llaw Gyffes, 68-81; 303, 6; 305, 16; 306, 23; 308, 17.
 Llewelys ab Beli Mawr, 93-99.
 Llew Ll. G., *see* Llew; Nant.
 Llew, 186-192; 215, 216.
 Llewei m. Seitwed, 302, 16.
 Lleyn Erythlyn, 302, 20; 305, 7.
 Lli, 35, 17.
 Lliaw ab Nwyvre, 298, 12.
 Llinon, 36, 16, 17.
 Llirion, *see* Kaer L.
 Lliwan, *see* Llynn. [110, 12.
 Lloch Llaw Wynnyawc, 107, 2;
 Lloeg-yr *or* -er, 45, 28; 47, 11, 12; 49, 13; 52, 3, 5; 55, 10; 144, 14; 270; 303, 23; 304, 29; 308, 10, 23.
 Llofuan Llaw ðivro, 303, 28. [29.
 Llongat Grwm Vargot Eidin, 303,
 Llouyon, 307, 28, 30.
 Lluagor, 306, 23.
 Lluber Beuthach, 106, 19.
 Lluchet, 112, 2; 125, 16.

- Lluđ ab Beli Mawr, 93-99; 300,
 Lluđ Llaw Ereint, 131, 19. [15.
 Lluđ Llurugawc, 308, 13.
 Lluđ, *see* Kaer Luđ.
 Llundain, 26, 2; 40, 11, 20; 41,
 6; 42, 23, 25; 44, 3, 4; 93;
 300, 12. *see* Kaer Lundain.
 Lluyd march Alser, 307, 2.
 Llwch Ewin, 139, 27.
 Llwch Ll. W., *see* Lloch.
 Llwch Tawy, 140, 1.
 Llwybyr ab Kaw, 107, 18.
 Llwydawc Govynnyat, 139-140.
 Llwydeuab Kelcoet, 110, 8; 136, 16.
 Llwydeu ab Nwython, 109, 6.
 Llwyrr ab Llwyryon, 121, 29.
 Llwyrdydwc, 112, 1; 125, 15.
 Llwyrt ab Kilcoet, 57, 12.
 Llwytkoet, *see* Kaer Lwytkoet.
 Llychwr, 139, 10.
 Llychlyn, 104, 16; 151, 13; 160,
 6; 297-298.
 Llydaw, 92, 7; 107, 24; 134, 25;
 136, 20; 140, 9; 298, 29.
 Llygatruđ Emys, 108, 30; 140, 10.
 Llynghes Gyniweir Y. P., Teir,
 301, 14.
 Llynghesswr Y. P., Tri, 303, 10.
 Llynn Lliwan, 140, 25.
 Llynn Llyw, 130, 23; 131, 4.
 Llynn y Morynyon, 79, 27.
 Llynn y Peir, 32, 1.
 Llyr Lledyeith, 300; 306, 10.
 Llyr, *see* Kaer Lyr.
 Llys Arthur, 103-104; 128, 11;
 152, 6; 162, 6; 177; 178; 187;
 191-195; 197-205; 214; 215;
 218-220; 234; 238; 242;
 256-258; 261-268; 301, 22.
 Llys Arthur, Tri Anvodawc, 306.
 Llys Arthur, Tri Anwyl, 308, 10.
 Llys Arthur, Tri Chatvarchawc,
 308, 10. [306, 3.
 Llys Arthur, Tri Thwydedawc,
 Llys Brenhin y Diodfeiveint, 223.
 Llys Heueyd Hen, 12; 14; 57, 16.
 Llys Iarlls y Kampen, 226-7.
 Llys Medrawt, 301, 27.
 Llys Owein, 292, 1.
 Llys Pryderi, 61.
 Llys y Brenhin Kloff, 232, 29.
 Llys y Gwiđonot, 211, 5.
 Llys Yspadaden, *see* Kaer Ysp:
 Llysgatruđ, *see* Llygatruđ.
 Llyssydit, *see* Kaer L.
 llythyr bygwth, 89, 27.
 Llythyr Maxen, 90, 3.
 Llyw, *see* Llynn Llyw.
 Llywarch Hen, 304, 20; 306, 4.
 Mab Alun D., *see* Dyvyr.
 Mab Beli, 304, 5.
 mab eillt, 77, 30.
 Mab Gwryon, 106, 25.
 Mab Saidi, 106, 25.
 Mabon ab Dewengen, 306, 6.
 Mabon ab Mellt, 134, 25; 135, 1.
 Mabon ab Modron, 124; 128-
 132; 140, 23; 141, 1; 159,
 24; 300, 2; 306, 11.
 Mabsant ab Kaw, 107, 17.
 Mackwy Mut, *i.e.* Peredur, 220, 14.
 Madawc ab Brwyn, 305, 1.
 Madawc ab Mareduđ, 144.
 Madawc ab Run, 304, 28.
 Madawc ab Teithyon, 139, 1.
 Madawc ab Twr Gadarn, 245.
 Mael ab Roycol, 107, 5.
 Maelawr, *see* Riw Vaelawr.
 Maelgwn, 305, 23; 308, 27.
 maen, 149; 173; 222; 224; 226;
 228; 230.
 Maen Du, 308.
 Maen Tyvyawc, 64, 26.
 Maenawr Koet Alun, 63, 27. [1.
 Maenawr Pennard, 63, 26; 78,
 Maer, *see* Dyvneint; Kernyw;
 Odgar. [19.
 Maes Argyngroec, 146, 20; 148,
 Maes Gwenith, 307, 26.
 Maelwys ab Baedan, 106, 17.
 Manaw, 309, 7.

- Manawydan ab Llyr, 26; 28; 30; 38-41; 44-58; 107, 23; 140, 28; 304, 20.
 Manawydan ab Lluŋ, 308, 16.
 manec, 54; 115; 116.
 March ab Meirch-awn *or* -yon, 151, 14; 159, 18; 303, 11; march koch, 226, 18. [307.
 March, Y. P., Tri Anreith, 306, 27. [2.
 March Y. P., Tri Gorderch, 307,
 March Y. P., Tri Phenn, 307, 5.
 March Y. P., Tri Phriv, 306, 24.
 March Y. P., Tri Roŋedic, 306, 21.
 Marchawc y Ffynawn, 168-169; 172; 174.
 Marchawc y Kae Nywl, 294.
 Marchlwyth Y. P., Tri, 300, 25.
 Math ab Mathonwy, 50; 59; 60; 63-68; 73; 74, 5; 77; 79; 302, 21.
 Matholwch Wyŋdel b. Iwerdon, 27-37; 42, 13; 301, 17.
 Mathuthauar, 297, 17.
 Mawdwy, 145, 6.
 Maxen Wledic, 82-92; 298, 9.
 Mederei Badellvawr, 302, 17.
 Medrawt, 147; 299; 301, 22; 303, 3, *see* Llys M.
 Medyr ab Methredyŋ, 112, 13.
 Meibon Gwawrdŋur Kyruach, 106, meibon eillon, 308, 18. [28.
 Meibon Eliffer, 301, 5.
 Meibon Grythmwl W., 301, 11.
 Meibon Llŋwch Llaw W., 110, 12.
 Meibon Paluc, 308, 6.
 Meigen, 302, 2.
 Meilic ab Kaw, 107, 18.
 Meinlas, 306, 21. *see* Pwyth M.
 Meirch, Tri, 111, 30.
 Mel Ynys, Y, 309, 3.
 Melenryt, Y, 64, 8, 26.
 melineu, 228, 229.
 Melinyŋ, 228-231.
 Melyn Gwannwyn, 121, 9.
 Melyngan Gamre, 306, 22.
 Menei, *see* Aber.
 Menw ab Teirgwaed, 107, 7, 26; 114, 19; 115, 11; 119, 13; 135; 140, 25; 160, 3; 302, 23.
 Merch, Iarll Rāgyw, 181, 16.
 Merched Eur Dyrchogyon, 112,
 Merched, Teir, 112, 3. [21.
 meredic, 115, 18; 126, 6.
 Messur y Peir, 136, 17.
 Meudwy, 211, 9.
 Mened, 308, 13.
 Mil Du ab Ducum, 104, 20.
 Milwyr Y. P., 128, 18; 131; 133, 28; 140, 14.
 moch, 60-65; 112; 136; 137; 139; 307.
 Mochdrev, 62.
 Mochnant, 62, 27.
 modrwy, 116; 117; 149, 11; 173, 12; 183, 14; 196; 197; 218, 27; 219, 1; 234, 26, 29.
 Moelure, 145, 6.
 Mon, 87, 13; 300, 28; 305, 5; 308; 309, 7.
 Mor Groec, 298, 8.
 Mor Iwerdon, 89, 3; 139, 17.
 Mor Ruŋ, 89, 3.
 Mor Terwyn, 110, 12.
 Mordav Hael ab Servan, 304, 13.
 Mordwyt Tyllyon, 39, 18, 19.
 Moren ab Iaen, 107, 12.
 Moren M. *see* Moryen.
 Morgan Mwynvawr, 303, 7.
 Morganhwc, 59, 4; 71, 30.
 Morgant Hael, 109, 5.
 Morgant Tut, 261; 286-287.
 Morvran eil Tegit, 108, 4; 159, 30; 304, 26.
 Morwyn Bengrech Đu, 232-233; 236, 6; 240-242.
 Morwyn, Teir, 112, 4.
 Morvud m. Uryen Reget, 112, 30.
 MoryenManawc, 106, 23; 159, 28.
 Mul Melyn, 232, 12.
 Mur y Kastell, 74, 1; 79, 21.

- Muryel, 40, 8.
 Mwyalch Kilgwri, 129, 8, 11.
 Mygdwn march G. *see* Gwynn M.
 Mygeid, *see* Kaer Mygeid.
 Mynach Nawmon, 301, 1.
 Mynachesseu, Y, 206, 207.
 Myngan, 302, 2.
 Mynneu, 299, 17.
 Mynogan, 26, 9.
 Mynyđ Amanw, 139, 20.
 Mynyđawc, 302, 18.
 Mynyw, 138, 2.
 Myr, 110, 6; *cf.* Trachmyr.
- Nadolic, 164, 20; 244, 3.
 Nant Kall, 63, 30.
 Nant y Llew, 78, 20.
 Nawmon, 301, 1.
 Neb ab Kaw, 107, 20.
 Neges o Bowys, Teir, 302, 1.
 Neol Kynn Kroc, 113, 6. [25.
 Nerth ab Kedarn, 107, 9; 159,
 Nerthach, *see* Kaer N.
 Neuet, 112, 2. *Cf.* Vynet.
 Nevenhyr, *see* Kaer N.
 Nillystwn Trevan, 145, 3. [39, 2.
 Nissyen ab Euroswyđ, 26, 6, 12;
 Nodawl Varyv Twrch, 108, 2.
 Normandi, 136, 20.
 Nuđ Hael ab Senyllt, 304, 13.
 Nwython, 134, 11. [15.
 Nynnyaw ab Beli M., 93, 2; 121,
 Nyver, Glynn, 138, 13, 15.
 Nywl, 46, 18; 51, 15, *see* Kae.
- Och, 112, 1; 125, 15.
 Odgar ab Aed, 122, 19, 28; 134,
 28; 135, 26; 136, 3, 6.
 Odyar Franc, 244, 14; 265, 19.
 Oeth, *see* Kaer Oeth.
 Offeirat, 55; 56, *see* Kethtrwm.
 Ogov y Wídon, 141-142.
 Ol ab Olwyđ, 112, 16.
 Olwen m. Yspadaden P., 102, 3,
 8; 106, 13; 113, 19; 115,
 23; 117; 118, 18; 143, 3, 5.
- Ondyaw ab Duk Bwrgwin, 265,
 12; 267, 28.
 Openn? *see* Penn.
 Osla or Ossa Gyllellvawr, 109, 28;
 140, 27; 141, 11; 150, 24;
 159, 12; 160, 21.
 Ovan ab Kaw, 107, 16.
 Owein ab Maxen, 302, 26.
 Owein ab Nuđ, 261, 10.
 Owein ab Uryen, 153-159; 162
 -163; 170-192; 194; 199;
 205, 3; 220; 232, 9; 300, 7;
 306, 8, 28.
 Owein Gwyned, 302, 7.
 Owein Iarll, 292; 293; 295.
- Palvawt Branwen, 43, 13, 16.
 Palvawt, Teir Gwith, 301, 16.
 Palvawt, Tryded Anvat, 43, 14.
 Paluc, 308.
 Panawr Pen Bagat, 110, 16.
 Paris ab Priav, 297, 5.
 Paris b. Ffreinc, 109, 27.
 Pasc, 164, 20; 237, 4; 244, 2.
 Peibaw, 121, 15.
 Pebin o Đol Pebin, 59, 9.
 Peir Arthur 136, 10.
 Peir Dateni, 31; 39-40
 Peir Diwrnach Wyđel, 122, 18;
 135, 26; 136.
 Pelymyawc, 138, 30. [dun.
 Penardim m. Beli, 26, 9. *Cf.* Ar-
 Pendaran Dyvet, 24; 35, 10;
 41, 15; 307.
 Pengwaed, 104, 1.
 Penn ab Nethawc, 134, 10.
 Penn Bendigeit Vran, 300, 11, 23.
 Penn Blathaon, 109, 11.
 Penn Hynev Kernyw, 108, 1.
 Penn Pingon, 103, 10; 138, 25;
 245, 4.
 Penn Rianed, Y. P., 112, 113.
 Pennant Govut, 123, 7; 141, 25.
 Pennard yn Arvon, 63, 15, 26.
see Maenawr Pennard.
 Pennkerđ, 61, 7.

- Pennllemhidyð Iwerdon, 110, 19.
 Penllwyn, 1, 6.
 Penllynn, 74, 13; 77, 22; 80, 9;
 305, 15.
 Pennryn Hawstin, 307, 24.
 Penvro, 40, 16; 41, 26; 307, 29.
 Pentir Gamon, 109, 3.
 Percos ab Poch, 106, 19.
 Peredur Paladyr Hir ab Evrawc,
 159, 24; 193-243; 265, 16;
 301, 6; 305, 17.
 Peredur's foster sister, 203, 204.
 Peredur's mother, 193-5; 203.
 Petrylew Mynestyr, 301, 2.
 Polixena m. Priav, 297, 11.
 Porford, 144, 2.
 Post Kat Y. P., Tri, 304, 10.
 Porth Kerdin, 136, 17.
 Porth Kleis, 138, 1.
 Porth, 54 Priv, 309, 8.
 Porthawr Gweith Perllan Bangor,
 Tri, 304, 27.
 Powys, 60, 13; 62, 26; 77, 29;
 144; 145; 159, 4; 302, 1.
 Pren Hir ae hanner yn llosgi, 225;
 Prens Glas, 167; 168; 171;
 172; 180.
 Presseleu, 18, 2; 138, 7.
 Prydein, 109, 11; 110, 13; 111,
 25; 123, 1; 135, 4, 6; 142,
 18, 23; 148, 1; 160, 13.
 Prydein ab Aed M., 309, 4.
 Pryderi ab Pwyll P. A. (*see* Gwri
 Wallt Euryn), 24-25; 40, 7;
 44-52; 57-64; 66, 3; 307, 7.
 Prytwenn (Llong Arthur), 105, 28;
 132, 12; 136, 1; 137, 30.
 Pryv du or Garn, 222; 223; 228.
 Pumlumon, 132, 29. [1.
 Pump Ran Iwerdon, 43, 10; 137,
 Pwynt Perved Y. P., 96, 29; 97, 30.
 Pwyll Pendevic Dyvet, 1-25. *or*,
 Pwyll Penn Annwn, 8, 12; 14,
 24; 19, 16; 22; 24, 7; 25, 8;
 57, 16; 307, 10.
 Pwyth Meinlas, 303, 1.
- Raawt eil Morgant, 300, 9; 307,
 5. *Cf.* Ryawd.
 Rac Kaer Glini, 128, 20.
 Rac Ynys, Teir, 89, 3; 110, 3;
 113, 3; 136, 19.
 Rac Ynys, Teir Priv, 309, 5.
 Rac Ynys, Seith-ar-ugeint, 309, 5.
 Racymwri, *see* Kacymwri.
 Rathtyeu m. Unic K., 112, 23.
 Redynawc, *see* Tal y R.
 Redynure, *see* Karw.
 Reidwn ab Beli, 108, 3.
 Reidwn ab Eli Atver, 138, 18.
 Reidwn Arwy, 107, 30.
 Relemon m. Kei, 112, 24.
 retkyr hwch, 100, 13.
 Reu Rwyð Dyrys, 110, 6.
 Riannon m. Heveyð Hen, 8-20;
 22-24; 40, 13; 44, 17; 45;
 51, 2, 4; 52, 25; 57; 58.
 Riein Arthur, Teir Priv, 302, 11.
 Rieni, Trydeð Priv, 27, 30; 29, 23.
 Rinnon Rin Barnawt, 123, 16.
 Riogan *or* Riogoned ab b. Iwer-
 don, 159, 21; 265, 11.
 Riw Gyverthwch, 307, 30.
 Riw Vaelawr, 301, 13.
 Riwallawn ab Uryen, 305, 6.
 Riwallawn Wallt Banhadlen, 302,
 27; 305, 23.
 Ronabwy, 145-152, 158-161. [2.
 Ronnwen Baganes, 300, 21; 303,
 Rongomyant, 105, 29.
 Rore m. Usber, 302, 17.
 Ros, 62, 28; 302, 20; 305, 8.
 Rotwyð Arderys, 302, 19.
 Ruð Broen Tuth Bleid, 306, 26.
 Rudlan Teivi, 61, 1.
 Rudlwm Gorr, 302, 24.
 Ruðvoawc Y. P., Tri, 303, 5.
 Ruðuyw Rys, 140, 7.
 Run, 305, 23,
 Run ab Beli, 303, 6. [7.
 Run ab Maelgwn G., 160, 9; 300,
 Run ab Nwython, 109, 6.
 Run Rudwern, 110, 7.

- Ruvein, 82, 1, 7; 85-92; 298; 299; 308, 16.
 Ruawn Pebyr, *or* Pybyr ab De-orthach *or* Dorarth Wledic, 106, 22; 148; 149, 16; 159, 10, 20; 300, 8.
 Ruawn Penyr Drahawc, 304, 18.
 Ruawn Pevyr ab Gwydno, 305, 2.
 Ryawd eil Morgant, 159, 30. *Cf.* Raawd. [12.
 Ryderch Hael ab Tutwal T., 304,
 Ryfuerys Penn Kynyđ, 245, 28; 246, 28.
 Rymi, 111, 7; 132, 5.
 Rysswr A., *see* Gwennwynwyn.
 Rysswyr Prydein, 140, 27.
 ryt, 3, 17; 5, 6, 13.
 Ryt ar Wysc, 249, 30.
 Ryt Wilure, 144, 20.
 Ryt y Groes, 146, 21; 148; 149; 15; 151, 4.
 Ryt Ychen, 46, 8; 97, 30.

 Sach, 104, 13.
 Saesson, 298, 25; 299, 22; 300; 305, 6.
 Salach, 104, 13.
 Samson Vinsych, 107, 22.
 Sande Bryd Angel, 108, 7.
 Saranhon ab Glythwyr, 107, 25.
 Sarff, 186; 218-219. [18.
 Sawyl Benn Uchel, 112, 7; 304, Se, *see* Kaer Se.
 Sein, *see* Aber Sein; Kaer A. S.
 Seint, *see* Kaer Seint.
 Seint Iwerđon, 136, 24.
 Seissyllwch, 25, 13.
 Sel ab Selgi, 107, 11.
 Selemion, *see* Kaer S.
 Selen ab Kynan, 306, 8. [304, 7.
 Selyv ab Kynan Garwyn, 159, 4;
 Selyv ab Sinoit, 107, 8.
 Serygei Wyđel, 305, 5. [22.
 Sgavynell ab Dissynyndawt, 303,
 Sgilti Yscawntroet ab Erim, 108, 13, 18.

 Siawn ab Iaen, 107, 13.
 Sibli Đoeth, 297, 7.
 Silin, 302, 2.
 Sinnoch ab Seithvet, 107, 3.
 Siri, *see* Kaer Siri.
 Sol, 110, 20, 21. *See* Din.
 Solor ab Urnach W., 301, 16.
 Sompson Gadarn, 297, 3.
 Sugyn ab Sucnedyd, 111, 8.
 Sulyen ab Iaen, 107, 12.
 Sulgwyn, 244, 3; 245, 7; 263, 23.
 Syvwilch, 111, 26; 125, 10.

 Tal Ebolyon, 31, 19; 40, 23.
 Tal y Redynawc Đu, 111, 25.
 Taleithawc, Y. P., Tri, 303, 4.
 Talhaearn, 304, 2. [22.
 Talyessin Penn Beirđ, 40, 8; 107,
 Tannwen m. Gweir Dathar Wen-
 nidawc, 112, 25.
 Tarawc Allt-klwyd, 138, 18.
 Tathal Twyll Goleu, 106, 17.
See Kaer Dathal.
 Tavawt Hir, 306, 28.
 Tawy, 140, 12. *See* Llwhch.
 Tecuan Gloff, 109, 4.
 Tegyr Talgellawc, 109 5.
 Teirnon Twryv Bliant, 20-24;
 109, 4.
 Teithi Hen ab Gwynhan, 108, 23.
 Teivi, 61, 1.
 Teleri m. Peul, 112, 29.
 Telyn Teirtu, 122, 13.
 Teregut ab Iaen, 107, 11.
 Teulu Arthur, 137, 3; 170, 22;
 177, 22; 197-199; 205; 211,
 20; 219-220; 232-233; 243;
 Teulu Gwrgi, 305, 16. [267.
 Teulu Kleis ab Merin, 104, 19.
 Teulu Pryderi, 64, 10.
 Teulu, Trydyđ Aniweir, 80, 23.
 Teulu, Y. P., Tri Anniweir, 305, 14.
 Teulu, Y. P., Tri Diweir, 305, 8.
 Teulu Y. P., Tri Hualogeon, 305, 3.
 Teyrn Y. P., Tri Gwyn, 300, 7.
tournament described, 252-253.

- Trachmyr, 110, 7; 138, 9; 140, 4.
 Traeth-mawr, 64, 7.
 Trahawc, Y. P., Tri, 304, 17.
 Trevan, 145, 3.
 Tringat, 132, 7.
 Tro, 297, 11.
 Twrch ab Annwas, 107, 10.
 Twrch ab Periv, 107, 10; 159, 25.
 Twrch Llawn, 139, 22.
 Twrch Trwyth ab Tared Wledic,
 123-125; 135-141.
 Tywi, 59, 5.
- Uchdryt Varyv Draws, 111, 19.
 Uchtrut Ardywat Kat, 106, 25.
 Uchtryt ab Erim, 108, 11.
 Uffern, 106, 28; 123, 8; 141, 26.
 Ul Kessar, *see* Kessar.
 Unbenn Deivyr a Bryneich, Tri,
 303, 16. [12.
 Unbenn Llys Arthur, Tri, 303,
 Unbenn Trydyd Lledyv, 44, 11.
 Unbenn, Y. P., Tri Lledyv, 44,
 11; 304, 19.
 Unbenn Y. P., Tri Tharw, 303, 14.
 Unic Glewyscwyd, 30, 9; 35, 8.
 Urdawl Benn, 42, 12.
 Urnas, *see* Kaer Urnas.
 Uryen ab Kynvarch, 303, 28;
 304, 11.
 Uthur Pendragon, 298, 28; 299,
 1; 302, 22.
- Velenryt, 64, 8, 26.
 Vergaed, 308, 2. [3.
 Vreat, Prince from the North. 308,
 Vreuzi Vawr, 89, 12.
 Vynet, 125, 16. Cf. Neuuet.
- Weir, Ynys, 309, 7. *See* Kaer.
 Wilure, *see* Ryt Wilure.
 Wlch Min Ascwrn, 35, 9.
 Wrnach Gawr, *see* Gwrnach G.
 Wryron, Teir, 112, 2.
- Wryron Kledyv D., 125, 10.
 Wysc, 220, 24; 247, 9; 249, 30;
 263. *See* Ryt; Kaerlleon.
- Ychen Bannawc, 121, 12.
 Ychen Gwlwlyd Wineu, 121, 5.
 Ynawc Grudyeu ab Muryel, 40, 8.
 Yngharat Law Eurawc, 205-208;
 215, 12; 220, 15.
 Ynyr, deu, 104, 15.
 Ynys, *see* Mel; Rac; Weir.
 Ynys Prydein, 87-94; 96; 97;
 99; 109; 112; 136; 147;
 149; 164; 165, 4; 170, 3;
 183; 201; 205; 263; 297;
 309. *See* Gwyr.
 Ynys Prydein, Teir, 110, 2.
 Ynys y Kedyrn, 27, 22; 28, 7;
 29, 24; 36-41; 44, 9.
 Ynys y Kedyrn, Teir, 113, 3.
 Ynyseð Groec, 160, 20.
 Ynywl, 250-257.
 Yrp Luydawc, 297, 14.
 Ysbidinongyl, 242, 24. *See* Kaer Y.
 Yscolheig, 55.
 Yscotteit, 299, 23.
 Ysgwyd, Teir, 111, 27; 125, 11.
 Yskithyr Yskithyrwyn Penn Beird,
 122, 23; 135.
 Yskithyrwynn Penn Beid, 134, 30;
 135, 11; 138, 14.
 Yskudyd, 111, 22.
 Yskyrdav, 111, 22.
 Yspadaden Penn Kawr, 115; 117-
 121; 132, 26; 135, 9; 142;
 143. *See* Kaer Ysp.
 Yspaen, 158, 11.
 Ysperin ab Fflergant b. Llydaw,
 107, 24.
 yspydawl, 42, 12; 43, 15, 18.
 Ystrat Tywi, 25, 12; 59, 5.
 Ystrat Yw, 140, 8.
 ystwffwl, 202.

Cross References.

b. = brenhin ; *ep.* = epithet ; *f.* = father.

- Ab *b.* Iwerdon, *f.* of Gwittart ;
 Riogan.
Adeinawc, *ep.* of Ann- or Henwas.
 Aed M., *f.* of Odgar ; Prydein.
 Aeddan, *f.* of Gavran.
 Aer, *f.* of Eidoel.
 Alan, *f.* of Digniv.
 Alar, *f.* of Digon.
Alarch, see Gwenn.
Allt-klwyf, *ep.* of Tarawc.
 Alser, see Lluyd.
 Alun *f.* of Dyvyr. See Koet.
 Amheibyn, *f.* of Eiryn Wych.
 Amherawdyr, see Arthur ; Lles ;
 Maxen.
 Anarawc Wallt G., *f.* of Idic.
 Anaw Kyrđ, see Eliuri.
 Angel, see *Pryd Angel*.
 Aniweir, see Teulu.
 Anlawđ W., *f.* of Goleuđyđ.
 Annwas, *f.* of Twrch.
Annwyn, see Arawn ; Pwyll.
Anval, see Bwyellawt ; Datkuđ ;
 Ergyt ; Kuđ ; Palvawt.
Arđywaf Kat, *ep.* of Uchtryt.
 Argat, *f.* of Kynhaval.
 Arthur, *f.* of Amhar ; Gwydre ;
 Llacheu. See Gwenthwyvar ;
 Gwrađeđ ; Gwreic ; Kennadeu ;
 Llamrei ; Llys A., Peir A., *Pen-*
saer ; Prytwen ; Rien ; Rysswr ;
 Teulu.
 Arwy, *f.* of Indec ; *ep.* of Reidwn.
Ascwrn, see *Min Ascwrn*.
Astrus, *ep.* of Gwydneu.
 Atheu, *f.* of Gusc.
- Atver*, *ep.* of Eli.
 Avlawn, *f.* of Huarwar.
 Awstin, see Pennryn.
- Baeddan, *f.* of Maelwys.
Bagat, see *Penn*.
Banhadlen, see *Gwallt B*.
Bannawc, *ep.* of Elen. See Ychen.
Barđ, *ep.* of Arouan ; Auan ;
 Degynelw ; Golyđan.
Bargot, see *Krwm V*.
Barnawt, see *Rin B*.
Barwawc, *ep.* of Dillus ; Llawn- or
 Llawuroded.
Baryw Draws, *ep.* of Uchdryt.
Baryw Twrch, *ep.* of Nodawl.
 Beđ, *f.* of Einyawn.
 Bedrawt, *f.* of Bedwyr.
 Bedwyr, *f.* of Amhren ; Eneuawc.
Beidawc, *ep.* of Anoeth.
 Beli Mawr, *f.* of Aryanrot ; Kad-
 wallawn ; Kaswallawn ; Lleuel-
 ys ; Lluđ ; Nynnyaw ; Penard-
 im ; Reidwn ; Run.
Bendigeit, *ep.* of Bran ; Gwerthev-
 yr ; Kadwaladyr ; Kadwa-
 llawn ; Kustennin. See *Penn B*.
Bervach, *ep.* of Korvil.
Beuthach, *ep.* of Lluber.
 Bleidic, *f.* of Hyveidđ.
Bliant, see *Twryw B*.
Bradawc, *ep.* of Haearnweđ.
 Bran B., *f.* of Karadawc.
Bras, *ep.* of Kadwgawn.
Breich Hir, *ep.* of Awydwawc.
Brenhin, *ep.* of Doget.

Brwyn, *f. of* Madawc.
Brychgoch, ep. of Kynnwric.
 Bryssethach, *f. of* Brys.
Bychan, ep. of Gwiffert; Iarll
 Kaer Dyff; India; Kustennin.
 Byneu, *see* Benyn.

Chware, *see* Broch; Gwyðbwyll.

Da Gyveð, ep. of Gwynn.
Da Reimat, ep. of Gwynn.
 Daere, *f. of* Kubert.
 Dalldav, *see* Fferlas.
Dallpen, ep. of Dallwyr.
 Dateni, *see* Peir.
 Dauyð, *f. of* Absolon.
 Deheu, *see* Gwyr; Kantrevi.
 Denmark, *see* Gwyr D.
 Deorthach W., *f. of* Ruawn.
 Dewengen, *see* Mabon.
Diessic Unbenn, ep. of Dwnn.
 Dinlleu, *see* Dinas.
 Dinodig, *see* Kantrev.
 Diodeiveint, *see* Brenhin; Llys.
 Dissynyndawt, *f. of* Diffeidell;
 Gwall; Sgavynell.
Divro, see Llaw Divro.
Doeth, ep. of Sibli.
 Don, *mother of* Amaethon; Aran-
 rot; Gilvaethwy; Govannon;
 Gwydyon; Heveyð.
Drythyll, ep. of Ednyvedawc.
 Du, *see* Maen; Mil; Morwyn.
 Duk B., *f. of* Ondyaw.
 Dukum, *f. of* Mil Du.
 Dyrus, *see* Ruyð D.
Dyvel, ep. of Alun; Pendaran
 Pwyll; *see* Kantrevi.
 Dyvnedic, *f. of* Kustennin.
 Dyuynwal, *f. of* Bran.

Ebrei, *f. of* Gwrduial. *Cf.* Eurei.
 Eidin, *ep. of* Klydno; Llongat.
 Echel V. Twll, *f. of* Gobrwy;
 Gronw.
 Echymeint, *see* Llech.

Ednyvedawc D., *see* Ellyll.
 Edwin, *see* Grei.
Eidin, ep. of Klydno; Llongat.
Ellon, ep. of Dylan.
 Elen, *mother of* Kustennin.
 Eli Atver, *f. of* Reidwn.
 Elidyr, *see* Du y M., Llech.
 Eliffer, *f. of* Peredur: *see* Korvan
 Emyr Llydaw, *f. of* Howel.
 Emys, *see* Llygatrud.
 Endawt, *f. of* Gwyl.
Ennwir, see Gwrhyt E.
 Enryuedodeu, *see* Kaer yr E.
 Erbin, *f. of* Dyuel; Erinit; Ge-
 reint. *See* Kennadeu E.
Ercint, see Gwallt; Gwrych; Llaw.
 Eri, *f. of* Greit.
 Erim, *f. of* Eus; Henbetestyr;
 Henwas Ad., Sgilti; Uchtryt.
 Ermit, *f. of* Gwynn; Kyndrwyn.
 Eruyll, *f. of* Ffodor.
 Erw, *f. of* Llawr.
Eskob, ep of Betwini. *See* Llwy. t.
 Esni, *f. of* Gwynn.
 Eson, *f. of* Iason.
 Eudav, *f. of* Adeon; Elen Luy-
 dawc; Kynan.
 Euengat, *f. of* Heiden.
Eur, see Hualo; Kelein; Kryð.
 Eurei, *f. of* Dillus V.
Eurawc, see Llaw E.
 Euroswyð, *f. of* Nissyen.
 Evrawc, *f. of* Peredur.
Ewingath, ep. of Isperyr.

Fflam, ep. of Ffleudur.
Ffleissawc, ep. of Edelfflet.
 Fflergant, *f. of* Ysperin.
 Ffreinc, *see* Gwilenhin; Gwilim;
 Iona; Paris.
 Ffynnawn, *see* Du; Iarll; s.
 Marchawc.

Galarus, *see* Kruc.
Galouyð, ep. of Greidyawl.
Gandwy, see Porthawr.

- Garanhir*, ep. of Gwydneu.
Garwlwyf, ep. of Gwrgi.
Garwyn, ep. of Kynan.
Gavaelwawr, ep. of Glewlwyf.
Geirioed, f. of Geir.
Gereint, f. of Adwy; Erinith.
Gerenhir, f. of Berwyn.
Glas, see Llech; Prens.
Glavyrawc, ep. of Hettwn.
Glew, ep. of Dreon.
Glewlwyf Gavaelwawr, see Gogigwr; Huandaw; Penn Pinghon.
Glewyscwyd, ep. of Unic.
Gloyw W. L., f. of Gwynn Gohoyw. See Gwynn Gloyw.
Glythwyr, f. of Saranhon.
Godol, f. of Ffleudur Fflam W.
Gogleđ, see Dunart; Gleissiar; Iarlaeth.
Gogodin, ep. of Gwlgawt.
Gohoewgein, ep. of Gwelwgan.
Gohoyw, ep. of Gwynn.
Goleu, see Twyll.
Golithmer, f. of Garanaw.
Gorđu & Gorwenn, see Gwidon.
Gorolwyn, f. of Gatcor.
Goryon, f. of Kulvanawyt.
Gosgordwawr, ep. of Eliffer.
Gotyvron, see Gwynn.
Govut, see Pennant G.
Govynnyat, ep. of Llwydawc.
Gouynyon H., f. of Karnedyr.
Greidawl, f. of Gwythyr.
Groec, see Gwyr; Mor; Ynyssed.
Gronw, see Llech.
Gruđyeu, ep. of Ynawc.
Grythmwl Wledic, see Erch.
Gwaledur K., f. of Gwennwledyr.
Gwallawc, f. of Keredic.
Gwallt Awwyn, ep. of Gwrwan.
Gwallt B., ep. of Riwallawn.
Gwallt Ereint, ep. of Grugyn.
Gwallt Euryn, ep. of Gware; Gwri.
Gwallt Grwn, ep. of Anarawc.
Gwallt Lydan, ep. of Gloyw.
- Gwalstawi Ieithoed*, ep. of Gwrei; Gwrhyr.
Gwann, ep. of Govan.
Gwannwyn, see Melyn G.
Gwarthecuras, ep. of Gwrhyr.
Gwastra, ep. of Gwrgi.
Gwawtryđ, ep. of Aneiryn.
Gwdwc Hir, ep. of Gwineu.
Gwedw, see Gwynn Mygdwn; Iarlles.
Gweir Dathar W., f. of Tannwen.
Gweiryoeđ, f. of Gweir. Cf. Geiryoeđ.
Gwener, see Kroglith.
Gwenith, see Maes Gwenith.
Gwenn, see Gwenn.
Gwent, ep. of Gwryt. See Kaer.
Gwestat, f. of Gweuyl.
Gwidawl, see Ellyll; Kaer W. W.
Gwidolwyn Gorr, f. of Eurolwen.
Gwineu, ep. of Gwas; Gwlwlyd.
Gwir, ep. of Gwidawl.
Gwith, see Palwawt.
Gwledic, ep. of Anlawđ; Deorthach; Emrys; Ffleudur Fflam; Grythmwl; Kasnar; Kelyđon; Maxen; Tared.
Gwrgwst, f. of Ddynarth.
Gwrhwt Ennwir, ep. of Gweir.
Gwrhwt Vawr, ep. of Gweir.
Gwron, ep. of Gwgon.
Gwrtheneu, ep. of Gwrtheyrn.
Gwryan, f. of Gwryat.
Gwrych Ereint, ep. of Grugyn.
Gwryon, f. of Hunabwy; Kadwry. See Mab Gwryon.
Gwryt Gwent, f. of Gwenthwyvar.
Gwyar, mother of Gwalchmei; Gwalhavet; Gwall.
Gwych, ep. of Eiryn.
Gwyđ, see Ellyll.
Gwyđel, ep. of Diwrnach; Garslit; Llenlleawc; Llenuleawc; Matholwch; Serygei; Urnach.
Gwydno, f. of Elphin; Ruawn P.
Gwydyl, see Kerric.

- Gwyllt*, ep. of Kyledyr; Kynedyr or Kyuedyr.
 Gwyneb, see Hen Wyneb.
Gwyned, ep. of Maelgwn; Owein. See Gwyr; Kedernit.
 Gwynhan, f. of Teithi Hen.
 Gwynllwyt, see Gwr; Ynywl.
 Gwynn Gohoyw, f. of Kicva.
 Gwynn Hen, f. of Heilyn.
 Gwynn, see Teyrn.
Gwynnyawc, see *Llaw*.
 Gwynt, see Kaer Wynt.
Gwyr, ep. of Gwrhwt; Gwythawc.
 Gwyrangon, see Kaer W.
 Gwystyl, f. of Gweir. Cf. Geneir.
 Gwythawc G., f. of Garwyl.
 Gyrthniwl Wledic, see Ellyll.
- Hael*, ep. of Iskovan; Mordav; Morgant; Nuð; Ryðerch.
 Hav, see Gwlat yr H.
Hayarn, ep. of Drustwrn.
Hen, ep. of Gouynyon; Gwrbothu; Gwynn; Henin; Heveyð; Kado; Llywarch; Priav; Teithi. See Gwr; Gwrach; Gwyn-eb; Kroen.
 Henin Hen, f. of Garwen.
 Herwuden, see Gwaetzym.
 Hettwn Tal Aryant, f. of Kyuedyr.
 Hettwn Glavyrawc, f. of Kynedyr.
Heussawr, ep. of Kustennin.
 Heveyð, f. of Riannon, see Llys.
Hir, ep. of Arwy, Heveyð; Hychtwn. See Amren; Breich; Eidyl; Gwdwv; Gwr; Llaw; Paladyr; Prenn; Tavawt.
Hir Tynedic, ep. of Du.
 Hualogeon, see Teulu.
 Hynev, see Penn H. K.
Hyuar, ep. of Gwynn.
- Iaen, f. of Bratwen; Kradawc; Moren; Siawn; Sulyen; Tegut.
 Iðon, f. of Kadwgawn; Kalam.
- Ieithoed*, see *Gwalstawl*.
 Ieuav, f. of Howel.
 Ionawr, see Kaban.
 Iwerdon, see Aed; Esgeir O., Gorsed; Gwittart; Gwyr; Matholwch; Mor; Pennllemhidyð; Pump Ran; Riogan; Seint.
- Kadarn*, ep. of Ector; Ercwlf; Sompson. See Twr G.
 Kadegyr, f. of Elinwy.
 Kadellin Tal A., f. of Gweir.
 Kado, f. of Berth.
 Kadvan, f. of Kadwallawn V.
 Kadwallawn, see Auan V.
 Kadwgan, f. of Heilyn Goch.
 Kaerloyw, see Gwidonot.
 Kamre, see Melyngan.
Kanhashtyr, ep. of Kilyð.
Kanhwch, ep. of Kynnwyll.
Kanllaw, ep. of Kanhashtyr.
Kant Erwin, ep. of Kwrs.
 Karadawc, f. of Eudav; Kawrdav.
 Karn, see Pryv.
 Karw, see Ellyll.
 Kasnar Wledic, f. of Gloyw Wallt Lydan; Llary.
 Kastell, see Gwerthrynyawn; Kaer Iarlls y Ff., Mur y K.
 Kat, see Ardywat; Post.
 Katgyffro, f. of Gilbert.
Kath, see *Llygat*, -eit.
 Katvan, f. of Kadwallawn.
 Katvarchawc, see Llys Arthur.
 Kaw, f. of Angawd; Ardwyat; Dirmyc; Ergyrat; Etmic; Gildas; Gwennabwy; Gwartheygt; Gwyngat; Hueil; Iustic; Kalcas; Kelin; Koch; Konnyn; Kynwas; Llwybyr; Mabsant; Meilic; Neb; Ouan.
 Kawlwyd, see Kwm; Kuan.
Kawr, ep. of Gwrnach. See *Klin*; *Penn Kawr*.
 Kedarn, f. of Nerth.
 Kedyndeith, see Hen Ged.

- Kedyrn, *see* Ynys y K.
 Kei, *f. of* Garanwyn; Relemon.
 Keidyaw, *f. of* Gwendoleu.
 Keimat? *see* Reimat.
Keinvarvawc, ep. of Kynyr.
 Kelcoet, *f. of* Llwydeu.
 Kelydon W., *f. of* Kilyd.
 Keredic, *see* Gwelwgan.
 Kernyw, *see* Gwyr; Kadwr.
 Kibdar, *f. of* Drych.
 Kilcoet, *f. of* Llwyd.
 Kilyd, *f. of* Kulhwch.
 Kimin Kof, *f. of* Dalldav.
Kleđyv Koch, ep. of Etlym.
Kleđyvrud, ep. of Gwgawn.
Klememhill, ep. of Unic.
Klin Gaur, ep. of Eda.
Kloff, ep. of Brenhin; Gwr Gwyn-
 llwyd; Gwr Llwyd; Tecuan.
See Llys y B. K.
 Klustveinat, *f. of* Klust.
 Klut, *f. of* Gwawl.
 Klydno, *f. of* Eurneit; Kynon.
Koch, ep. of Heilyn. *See* Gwr;
Kleđyv; March.
Koes Hyđ, ep. of Gilla.
 Kollvrewy, *f. of* Koll.
Korđ Prydein, ep. of Idawc.
Korr, ep. of Grudlwyn; Gwiđol-
 wyn; Rudlwm.
 Kradawc, *f. of* Kawrdav. *See*
 Kaer.
 Kregyn, *see* Garth.
 Kristinobyl, *see* Amherodres.
Krwm Vargot E., ep. of Llongat.
 Krwn, *see* Dyffryn; *Gwallt*.
 Kulhwch, *see* Esgeir K.
 Kustennin, *f. of* Erbin; Goreu;
 Kustennin Vychan.
Kurvagyl, ep. of Kynwas.
Kyffes, see Llaw.
Kyllellvawr, ep. of Osla.
 Kynan, *f. of* Diuogat; Kyhoret;
 Kynlas; Selen; Selyv.
 Kyniweir, *see* Llynghes.
 Kyndyrwyn, *f. of* Gwiawn.
- Kynyr, *f. of* Kei.
Kynn Kroc, ep. of Neol.
 Kynvarch, *f. of* Uryen.
 Kynvedw, *f. of* Kadavel.
 Kynvelyn, *f. of* Gwaedan.
 Kynwyl K., *f. of* Gwenn-Alarch.
 Kynwyl Sant, *see* Hen Groen.
 Kynyđ, *see* Penn K.
Kyruach, ep. of Gwaledur; Gwawr-
 đur.
Kysseuin, ep. of Nav.
 Kyuergy, *see* Brynn K.
Kyvaruyđ, ep. of Elidyr; Kyndelic.
Kyveđ, see Da Gyveđ.
 Kyvwllch, *f. of* Eheubryt.
- Llaesar Ll., *f. of* Llashar.
Llaesgygywyd, ep. of Llasar.
Llaesgyvnewil, ep. of Llassar.
 Llarcan, *see* Penn Llarcan.
Llaw Đivro, ep. of Llofuan.
Llaw Ereint, ep. of Lluđ.
Llaw Eurawc, ep. of Yngharat.
Llaw Hir, ep. of Kadwallawn.
Llaw Gyffes, ep. of Lleu.
Llaw Wynnyawc, ep. of Lloch.
Llawin, ep. of Twrch.
 Llech, *see* Gwr o'r Llech.
Lledeith, ep. of Llyr.
 Lleđyv, *see* Unbenn.
Lletewic, ep. of Glythmyr.
Llellwm, ep. of Gwrgwst.
Llennawc, f. of Gwallawc.
 Lleyn, *see* Belen.
 Lliaw, *f. of* Gwanar; Gwennwyn-
 wyn.
 Lliueit, *see* Gwaew.
 Llogell, *see* Gwynn.
 Llom, *see* Buches.
 Lloran, *see* Penn Lloran.
 Lluđ, *f. of* Auarwy; Manawyđan.
 Lluđ Ll. E., *f. of* Kreiđylat.
Llurugawc, ep. of Lluđ.
Lluydawc, ep. of Elen; Yrp.
 Llwh Ll. W., *see* Meibon Ll. W.
 Llwydeu, *f. of* Gwydre.

- Llwyt, *see* Gwr.
 Llwyth, *see* Marchlwyth.
 Llwyryon, *f. of* Llwy.
 Llydan, *see* Gwallt L.
 Llydaw, *see* Emyr; Gwyr; Hir
 Peissawc; Howel; Ysperin.
Llygat Kath, ep. of Gwiawn.
Llygeit Kath, ep. of Gwrđnei.
 Llyr, *f. of* Bran; Branwen; Gran-
 wen; Karadawc V., Manawy-
 dan. *See* Ellyll.
- Maelgwn, *f. of* Alser; Eurgein;
 Run.
Manawc, ep. of Moryen. *See* Ellyll.
 Man- or Mynogan, *f. of* Beli M.
 Maredud, *f. of* Iorwoerth; Mad-
 awc.
 Matholwch, *f. of* Gwern.
 Mathonwy, *f. of* Math.
Mawr, ep. of Aed; Beli; Brewi;
 India; Kristinobyl; Traeth.
 See Gwrhylt.
Mawr Vrydic, ep. of Eidon;
 Gwenllian.
 Maxen, *f. of* Owein. *See* Kadeir.
 Mechteyrn B., *see* Aueuryn.
Medic, ep. of Auan.
 Mei, *see* Kalan.
 Meinlas, *see* Gwreic; Pwyth.
 Meir, *see* Llan Veir.
 Meirchawn, *f. of* March.
 Melen, *see* Ellyll.
 Mellt, *f. of* Mabon.
Melyn, see Gwas; Gwr; Mul.
 Menestyr, *f. of* Gwydawc.
 Menw, *f. of* Annyanawc.
 Merin, *f. of* Kleis.
 Methredyd, *f. of* Medyr.
Min Ascwrn, ep. of Wlch.
Mingul, ep. of Essyllt.
Minsych, ep. of Sampson.
Minnwen, ep. of Essyllt.
 Modron, *mother of* Mabon.
Moel, ep. of Dyvynwal.
Mordwyt Twll, ep. of Echel.
- Moren M., *f. of* Bratwen.
 Morganhwc, *see* Kantrevi.
 Morgant, *f. of* Raawt or Ryawd.
 Moro Oeruedawc, *see* Du.
 Morynyon, *see* Llynn.
 Muryel, *see* Ynawc G.
Mul, see Mackwy.
Mwynvawr, ep. of Elidyr; Morgan.
 Mwrheth, *see* Blathaon.
Mynestyr, ep. of Petrylew.
 Mynyo, *f. of* Idawc K. P.
 Myrdin, *see* Kaer V., Klas.
- Nav, *f. of* Gwennwynwyn; Fflen-
 dor.
 Neol, *f. of* Ellylw.
 Ner, *f. of* Eidyol; Idon.
 Nerth, *f. of* Gorascwrn.
 Nes, *f. of* Knychwr.
 Nethawc, *f. of* Penn.
 Neuet, *f. of* Tringat.
 Nud, *f. of* Edern; Gwynn; Owein.
 Nwython, *f. of* Kyledyr; Llwydeu;
 Run.
 Nwyvre, *f. of* Fflam; Gwynn;
 Lliaw.
 Nywl, *see* Kae; Marchawc.
- Ocuran, *f. of* Gwenhwyvar.
 Odyeith, *see* Gwadyn.
Oeruedawc, ep. of Moro.
 Oeruel, *see* Esgeir O.
 Olwyd, *f. of* Ol.
Ossol, ep. of Gwadyn.
 Oth, *f. of* Danet.
 Owein, *see* Degynelw.
- Pabo, *f. of* Dunawt Wr.
Padellvawr, ep. of Mederei.
Paganes, ep. of Ronnwen.
Paladyr Hir, ep. of Gweir; Peredur.
 Panon, *f. of* Iscawyn.
 Paris, *see* Kaer B.
 Pebin, *f. of* Goewin.
Pebyr, Penyr, Pevyr, Pybyr, see
 Gronw; Ruawn.

- Peillyawc*, ep. of Keugan.
Peir, see Llynn; Messur.
Pendevic D., ep. of Pwyll.
Pendragon, ep. of Gwenn; Uthur.
Pengech, ep. of Gwynn.
Pengrech Du, see Morwyn.
Pengrych Koch, see Gwr.
Penmaen, see Dol P.
Penn Annwn, ep. of Pwyll.
Penn Bagat, ep. of Panawr.
Penn Beid, ep. of Yskithyrwynn.
Penn Beird, ep. of Talyessin; Yskithyr Y.
Penn Kawr, ep. of Yspañaden.
Penn Kynyð, ep. of Rfyuerys.
Penn Llarcan, f. of Eiladyr.
Penn Lloran, ep. of Eiryawn.
Penn Mackwy, ep. of Eliuri.
Penn Uchel, ep. of Sawyl.
Pensaer, see Glwydyn.
Peredur ab E., f. of Gwgon Gwron.
Periv, f. of Twrch.
Perllan, see Bangor.
Petit, ep. of Gwiffert.
Peul, f. of Teleri.
Pingon, ep. of Penn.
Poch, f. of Percos.
Porthawr G., f. of Kadyrieith.
Powys, see Gwyr Powys.
Priav, f. of Paris; Polixena.
Pryd Angel, ep. of Sande.
Prydein, see Arðerchawc; Gwyr; Kado; Kantrevi; Kaw; Rysswyr; Ynys.
Pwyll P. A., f. of Pryderi.

Raawt, see Gwrbrith.
Rangyw, see Merch.
Reget, f. of Gwers.
Regel, ep. of Uryen.
Reimat [? Keimat], see *Da R.*
Ricca, f. of Gormant.
Rin Barnawt, ep. of Rinnon.
Romani, see Brenhin.
Ros, see Lleyrn; Kantrev.
Roycol, f. of Mael.

Ruð, see Gwaew; Mor.
Ruðwern, ep. of Run.
Run, f. of Gwydar; Madawc.
Ruvein, see Gwyr; Kaer R., Lles; Maxen.
Rwyð Dyrys, see Reu.
Rys, ep. of Ruduyw.

Saer, ep. of Glwydyn.
Saidi, f. of Kadyrieith; Kas. See Mab Seidi.
Sant, ep. of Kynnwyl.
Seithvet, f. of Bedyw; Sinnoch.
Seitwed, f. of Llewei.
Selen, see Arouan.
Selgi, f. of Sel.
Senyllt, f. of Nuð.
Servan, f. of Mordav H.
Seueri, ep. of Gwrgi.
Sinoit, f. of Selyv.
Sucnedyd, f. of Sugyn.

Tal Aryant, ep. of Hettwn; Kadellin.
Talgellawc, ep. of Tegyr.
Taliessin, f. of Auaon.
Tallwch, f. of Drystan.
Tandë, see Ffaraon.
Taran, f. of Glinneu.
Tared Wledic, f. of Twrch T.
Tathal, see Gwyr; Kaer, cf.
Tathar Wenidawc, ep. of Gweir.
Tec, ep. of Gwenllian.
Tegit, f. of Morvran.
Teirgwaed, see Menw.
Teithyon, f. of Madawc.
Teivi, see Rudlan.
Terwyn, see Mor.
Trahawc, ep. of Du; Gwibeï Hawystyl; Ruawn P.
Traws, ep. of Du. See *Baryv.*
Tremhidyt, f. of Drem.
Tringat, f. of Gwynn.
Trwm, ep. of Gwydyr.
Trwsgyl, ep. of Kynvelyn.
Trwyth, see Twrch.

Tryffin, *f. of* Drutwas; Erdutvul.

Tut, *ep. of* Morgant.

Tuth Bleid, *ep. of* Rud B.

Tutklyt, *ep. of* Tutwal.

Tutuathar, *f. of* Enrydrec.

Tutwal T., *f. of* Ryderch H.

Twryv Bliant, *ep. of* Teirnon.

Twr Gadarn, *f. of* Madawc.

Twrch, *see* Baryv T.

Twyll Goleu, *ep. of* Tathal.

Tyllyon, *ep. of* Mordwyt.

Tyvyawc, *see* Maen.

Tywi, *see* Aber; Din; Ystrat.

Unbenn, *see* Diessic U.

Uchel, *see* Penn U.

Unlenn, *ep. of* Hyveid.

Unic K., *f. of* Rathtyeu.

Urnach Wydel, *f. of* Solor.

Uryen Reget, *f. of* Morvuð;
Owein; Riwallawn.

Usber, *f. of* Rore.

Wdolwyn, *see* Gwidolwyn.

Wenidawc, *see* Tathar W.

Wr, *ep. of* Dunawt.

Ych, *see* Brych; Melyn Gwan-
nwyn; Nynnyaw; Peibaw.

Ynywl, *f. of* Enit.

Yryf, *f. of* Llary.

Yscawntroet, *ep. of* Sgilti.

Yscawt, *f. of* Glew.

Yskithyrwyn, *ep. of* Yskithyr.

Yskwydwyn, *ep. of* Eneas.

Yspadaden P. K., *f. of* Olwen.

List of Subscribers.

PATRONS' EDITION.

Bute, The Most Honourable the Marquis of, K.T., Cardiff Castle.
(4 copies.)

Cymmrodorion, The Hon. Society of, London.

Davies, Miss Mary, 5 Gordon Square, W.C.

Davies, Richard, Esq., Treborth, Lord Lieutenant of Anglesey.

Davies-Cooke, P. B., Esq., Gwysaney, Mold, and Owston, Doncaster.

Dynevor, The Right Hon. Lord, Dynevor Castle, Llandeilo.

Edwards, Owen, Esq., B.A., Balliol College, Oxford.

Emrys-Jones, A., Esq., M.D., Oak Hill, Fallowfield, Manchester.

Evans, Alderman David, 24 Watling Street, E.C.

Evans, E. Vincent, Esq., 30 Leconfield Road, N.

Evans, Rev. O., M.A., Prof. of Welsh, St. David's College, Lampeter.

Evans, Stephen, Esq., J.P., Llwyngwern, Chiselhurst.

Griffith, J. Milo, Esq., 45 Mornington Road, N.W.

Griffiths, John, Esq., 3 Hawthorn Villas, Flookersbrook, Chester.

Griffiths, John, Esq., M.A., Jesus College, Oxford.

Hughes, Rev. W. Hawker, M.A., Jesus College, Oxford.

Jesus College Library, Oxford.

Jones, J. W., Esq., The Grange, Highbury New Park, N.

Jones, John, Esq., Central Buildings, Llandudno.

Jones, Rev. Michael D., Principal, Independent College, Bala.

Jones, Pryce, Esq., Dolerw, Newtown, and 63 Upper Berkeley Street, Portman Square, W.

Jones-Parry, Sir T. Love D., Bart., Madryn Park, Pwllheli. (2 copies.)

Kemeys-Tynte, Colonel C. K., Cefn Mably, Cardiff.

Lewis, David, Esq., Barrister-at-law, Kilvey Terrace, Swansea.

Lewis, Sir William Thomas, The Mardy, Aberdare.

Llanover, The Right Hon. Lady, Llanover, S. Wales.

Llewelyn, John T. D., Esq., M.A., Penllergare, Swansea.

Lloyd, E. O. V., Esq., B.A., Berth, Ruthin.

Morfill, W. R., Esq., M.A., 4 Clarendon Villas, Oxford.

Morgan, R. Aneurin, Esq., Plas Teg, Catford, S.W.

Morris, Rev. R. E., B.A., 3 Upper Bedford Place, W.C.

Phillips, James M., Esq., M.D., J.P., Priory Street, Cardigan.

List of Subscribers.

- Phillips, J. Roland, Esq., West Ham Police Court, West Ham Lane, Stratford, E.
- Powel, Thomas, Esq., M.A., Prof. of Welsh, University Coll., Cardiff.
- Powis, The Right Hon. the Earl of, Powis Castle, Welshpool.
- Pugh, D., Esq., M.P., Manoravon, Carmarthenshire.
- Puleston, J. H., Esq., M.P., 31 Sussex Square, Brighton.
- Price, Captain T. P., M.P., Triley Court, Abergavenny.
- Rendel, Stuart, Esq., M.P., 4 Whitehall Gardens, S.W.
- Reynolds, Llywarch, Esq., B.A., Merthyr Tydvil.
- Richard, Henry, Esq., M.P., 22 Bolton Gardens, S.W.
- Roberts, Mrs. L. H., 8 Willow Bridge Road, N.
- Ryle, Rev. H. E., M.A., Principal, St. David's College, Lampeter.
- Stokes, The Hon. Whitley; D.C.L., 15 Grenville Place, S.W. (*2 copies.*)
- Thomas, Charles, Esq., J.P., Pitch and Pay, Stoke Bishop.
- Thomas, G. Ap., Esq., M.D., 162 Stockpool Road, Levenshulme, Manchester.
- Thomas, Rev. T. Llewelyn, M.A., Jesus College, Oxford.
- Vaughan, J. Williams, Esq., J.P., D.L., The Skreen, Radnorshire.
- Warren, T. Herbert, Esq., President, Magdalen College, Oxford.
- West, Lt. Colonel the Hon. W. E. Sackville, Limegrove, Bangor.
- Williams, David, Esq., Taff Vale Brewery, Merthyr Tydvil.
- Williams, His Honour Judge Gwilym, Miskin Manor, Llantrisant. (*3 copies.*)
- Williams, John, Esq., M.D., 11 Queen Anne Street, London.
- Williams, M., Esq., School of Chemistry, 27 Chancery Lane, W.C.
- Williams, William, Esq., M.A., H.M. Senior Inspector of Schools for Wales, Aberystwyth.
- Williams-Wynn, Sir Watkin, Bart., Wynnstay, Ruabon.
- Wynne, W. R. M., Esq., Peniarth, Merioneth.

LIBRARY EDITION.

- Bute, The Most Hon. the Marquis of, K.T., Cardiff Castle. (*2 copies.*)
- Allen, The Very Rev. James, Dean of St. David's, Cathedral Close.
- Allen, Edward G., Esq., 28 Henrietta Street, W.C.
- Boston Free Public Library*, Boston, Mass., U.S.A.
- Burrell, J. Esq. (Treasurer C.B.S.), 6 Ella Road, N.
- Cardiff Free Library.*
- Davies, D. S., Esq., 8 Dale Street, Manchester.
- Davies, Morgan, Esq., M.D., F.R.C.S. (President C.B.S.), 9 King Street, Finsbury Square, E.C.

List of Subscribers.

351

- Davies-Evans, Colonel Herbert, Highmead, Llanybyther, S. Wales.
Edwards, Rev. J. C., M.A., Ingoldmells Rectory, Lincolnshire.
Edwards, Rev. T. C., M.A., Principal, University College of Wales,
Aberystwyth.
Evans, E. D. Priestley, Esq., Laburnum House, Cefncoed, Merthyr.
Exeter College Library, Oxford.
Green, Robert, Esq., 1 Founder's Court, E.C.
Harvard College Library, Cambridge, Mass., U.S.A.
Hilles-Johnes, Sir James, Dolaucothy, Llandeilo.
James, Arthur Perkins, Esq., Brynheulog, Treharris.
James, Charles H., Esq., M.P., Brynteg, Merthyr Tydvil.
James, C. Russell, Esq., Courtland House, Merthyr Tydvil.
James, Frank, Esq., Garth Newydd, Merthyr Tydvil.
James, Dr. John (M.C.B.S.), Llangwryfon, Aberystwyth.
Jayne, Rev. F. J., M.A., The Rectory, Leeds.
Jones, His Honour Judge Brynmor, LL.B., 23 De Vere Gardens, W.
Jones, Evan Parry, Esq., J.P., Cefnfaes, Festiniog.
Jones, R. Pughe, Esq., Barrister-at-law, Lincoln's Inn, W.C.
Jones, Thomas, Esq., B.A., H.M.S.I. of Schools, Aberystwyth.
Kenyon, The Hon. George T., M.P., Llanerch Paunce, Ellesmere.
Lewis, Rev. D., M.A., Vicarage, St. David's, Canon of St. David's.
Lewis, Lieut.-Colonel David Rees, 2nd Glamorgan R. V., Merthyr.
Lloyd, John Edward, Esq., B.A., University College, Aberystwyth.
Lloyd-Phillips, F. L., Esq., M.A., Pentyparc, Clarbeston, R. S. O.
Merton College Library, Oxford.
Morgan, Sir Walter, Naish, Nailsea, Somersetshire.
Morris, Lewis, Esq., M.A., J.P., Penbryn, Carmarthen.
Mostyn, The Right Hon. Lord, Mostyn Hall, N. Wales.
Napier, Arthur S., Esq., M.A., Ph. D., Merton Professor of English
Language and Literature in the University of Oxford.
Newcastle-upon-Tyne Free Library.
Owen, Daniel, Esq., J.P., Ash Hall, Cowbridge.
Owen, Edward, Esq., India Office, Whitehall, S.W.
Owen, Isambard, Esq., M.D., M.A., 5 Hertford Street, Mayfair, W.
Owen, Rev. John, M.A., Warden, The College, Llandoverly.
Parkins, W. Trevor, Esq., Glasfryn, Gresford, Wrexham.
Phillips, Rev. T. Lloyd, M.A., The Abbey, Beckenham, Kent.
Plummer, Rev. Charles, M.A., Corpus Christi College, Oxford.
Powell, F. York, Esq., M.A., Christ Church College, Oxford.
Pritchard, Lewis J., Esq., Inland Revenue, Somerset House.
Queen's College Library, Oxford.
Rees, Griffith, Esq., Birkenhead.
Rees, Rowland, Esq. (Sec. C. B. S.), 27 St. James Street, N. L.
Roberts, Lewis H., Esq., 8 Willow Bridge Road, Canonbury, N.
Roberts, T. D., Esq., M.I.C.E., Penrallt, Newport, Mon.
Roberts, Thomas, Esq., Asso. M. Inst. C. E., Portmadoc.

List of Subscribers.

- Roberts, G. F., Esq., B.A., Prof. of Greek, University College, Cardiff.
 Roberts, Sir William, M.D., F.R.S., 89 Mosley Street, Manchester.
Royal Institution of S. Wales, Swansea.
 St. Asaph, The Right Rev. the Lord Bishop of, The Palace,
Swansea Public Library. [St. Asaph.
Sydney Free Library, New South Wales.
 Thomas, T. W., Esq., M.R.C.S., &c., Ty'n y Wern, Pontypridd.
 Wilkins, Charles, Esq., Ph.D., Springfield, Merthyr Tydvil.
 Williams, Arthur J., Esq., M.P., Victoria Mansions, S.W.
 Williams, T., Esq., J.P., Llewesog, Denbigh, 5 Button Street, L'pool.
 Williams, T. Marchant, Esq., 4 Paper Buildings, Temple, E.C.
 Williams, W. Prichard, Esq., Crescent, Upper Bangor.
University College of Wales, Aberystwyth.
University College, Bangor.

STUDENTS' EDITION.

- Adams, Rev. David, B.A., Bryn Hawen, Newcastle Emlyn, S. Wales.
 Anwyl, Edward, Esq., Oriol College, Oxford.
 Asher and Co., Messrs., 13 Bedford Street, W.C. (2 copies.)
 Arnold, E. V., Esq., M.A., Professor of Latin, University Coll., Bangor.
 Bevan, Rev. W. L., Hay, Canon of St. David's.
 Blackwell, Henry, Esq., 201-213, East Twelfth Street, New York.
 Browne, J. W., Esq., M.B., 7 Norland Place, W.
Calvinistic Methodist College, Bala.
 Carne, J. W. Stradling, Esq., D.C.L., St. Donat's Castle, Bridgend.
Christ Church Library, Oxford.
 Coram, C., Esq., L. and Prov. Bank, Tottenham, N.
Corpus Christi College Library, Oxford.
 Cowell, E. B., Esq., M.A., Professor of Sanskrit and Fellow of C.C.C.
 in the University of Cambridge.
 Davies, Dan Isaac, Esq., B.Sc., H.M.S. I. of Schools, Cardiff.
 Davies, E. Emrys, Esq. (M.C.B.S.), 17 Albert Road, S.E.
 Davies, Ivan T., Esq., Llanuwchllyn, Bala.
 Davies, Rev. J. E., M.A., 23 Belitha Villas, Barnsbury.
 Davies, Rev. John Evan, M.A., Rector of Llangelynin, Merioneth.
 Davies, W. E., Esq., Brenton Villa, Marlborough Road, Merton,
 Surrey.
Edinburgh University Library.
 Edmondes, The Venerable Archdeacon, Warren, Pembroke.
 Edwards, David, Esq., 222 Kentish Town Road, N.W.
 Edwards, Rev. David Charles, M.A., Tegid House, Bala.
 Edwards, Edward, Esq., Caerhys, Llanuwchllyn, Bala.
 Edwards, Rev. Prof. Ellis, M.A., C.M. College, Bala.
 Edwards, Hugh, Esq., 25 Myddelton Square, E.C.
 Edwards, John, Esq., 2 Camp Street, Broughton, Manchester.

- Edwards, Rev. Thomas, M.A., Brynheulog, Bedwas, Caerphilly.
 Ellis, Thomas E., Esq., B.A., M.P., Cynlas, Merioneth.
 Evans, D. H., Esq., 10 Cornwall Terrace, Regent's Park, N.W.
 Evans, Rev. D. Silvan, B.D., Llanwrin Rectory, Machynlleth.
 Evans, Rev. D. Wynne, Mount Pleasant, Briton Ferry.
 Evans, John, Esq., Old Change Buildings.
 Evans, Titus, Esq., Post Office Llanwnen, Cardiganshire.
 Evans, T. Cadrawd, Esq., Llangynwyd, S. Wales.
 Evans, W. Charles, Esq., 3a Poet's Corner, Westminster.
 Gaidoz, M. Henri, 22 Rue Servandoni, Paris.
 Gilbert, T. H., Esq., 3 Vernon Chambers, Southampton Row, W.C.
 Griffith, Maurice, Esq., Exeter College, Oxford.
 Gwynoro-Davis, J., C. M. Minister, Llanuwchllyn, Bala.
 Hart, Prof. J. M., Cincinnati University, Ohio.
 Hartland, E. Sidney, Esq., Beresford House, Swansea.
 Herhi, Ioan Matthew, Esq., *Ascanas*, Pant Tawel, Llanddarog.
 Hopkins, Rev. Gerard M., S. J., University College, St. Stephen's
 Green, Dublin.
 Hibberd, Shirley, Esq., Kew, Surrey.
 Hughes, T. R., Esq., N. and S. Wales Bank, Liverpool.
 James, Ivor, Esq., Registrar, University College, Cardiff.
 Jenkins, Edward, Esq., Gwalia House, 9 Upper Woburn Place,
 Jenkins, Rees, Esq., Bronyderi, Glyncoirwg. [W.C.]
Jesus College Library, Oxford.
 Jones, Rev. Prof. D. E., M.A., Presbyterian College, Carmarthen.
 Jones, Rev. D. M., B.A., Bottwnog, Pwllhelli.
 Jones, Rev. Henry, M.A., Professor of Philosophy, University
 College, Bangor.
 Jones, D. Pryce, Esq., The Board School, Denbigh.
 Jones, E. D., Esq., 26 Exchange Place, New York.
 Jones, Henry, Esq., Watergate Hays, Chester.
 Jones, J. M., Esq., Jesus College, Oxford.
 Jones, J. Puleston, Esq., Balliol College, Oxford.
 Jones, John T., Esq., N. & S. Wales Bank, Bala.
 Jones, L. D., Esq., The Board School, Garth, Bangor.
 Jones, Miss Lloyd, Penrallt, Penmaenmawr.
 Jones, Rev. Owen, B.A., 143 Bedford Street, Liverpool.
 Jones, Rev. R. J., M.A., Meirion Cottage, Aberdare.
 Jones, Thomas, Esq., M.B., F.R.C.S., 96 Mosley Street, Man-
 chester.
 Jones, Thomas H., Esq., Lima, Ohio, U.S.A.
 Jones, T. Roberts, Esq., 22 Old Bailey, E.C.
 Jones, T. R., Esq., c/o Messrs. Stephen Evans and Co., Old Change
 Buildings.
 Jones, William, Esq., 42 Brecknock Road, N.
 Jones, William, Esq., Belmont House, Hay, Breconshire.

- Jones, William, Esq., 13 Upper Baker Street, N.W.
 Jones, Rev. W. Jenkyn, 8 Rue de la Halle, Quimper, Brittany.
 Jones-Williams, W., Esq., Somerset House, W.C.
 Jubainville, M. d'Arbois de, Paris.
 Levi, Rev. Thomas, Aberystwyth.
 Lewis, The Very Rev. Evan, The Deanery, Bangor.
 Lewis, Owen, Esq., *Owain Dyfed*, Parkwaun Villa, Mornington Road, N.W.
 Lindsay, W. M., Esq., M.A., Fellow of Jesus College, Oxford.
Liverpool Free Public Library.
 Lloyd, Howel W., Esq., M.A., 19 Hogarth Road, S.W.
 Longmans, Green and Co., Messrs., Paternoster Row, E.C.
 Loth, Joseph, Esq., Professeur à la Faculte des Lettres, 1 Rue de Toulouse, Rennes, Brittany.
 Mackinnon, Donald, Esq., M.A., Professor of Keltic Literature in the University of Edinburgh.
 Mainwaring, Charles S., Esq., M.A., Galltfaenan, Rhyl. (2 copies.)
 Meyer, Dr. Kuno, University College, Liverpool. (2 copies.)
 Mills, R. M., Esq., 15 Alexander Road, Upper Holloway, N.
 Morgan, C. E., Esq., B.A., Keble College.
 Morgan, Owen, Esq., *Morien*, Ashgrove, Treforest.
 Morgan, Major W. Ll., R. E., The Curragh, Ireland.
 Morice, Rev. Thomas R., M.A., Jesus College, Oxford.
 Morris, John H., Esq., c/o Messrs. R. Mills & Co., 79 Cornhill, E.C.
Oriel College Library, Oxford.
 Owen, David, Esq., M.A. (Ex-P. C. B. S.), Inner Temple, E.C.
 Owen, Rev. R. Trevor, M.A., Llangedwyn, Oswestry.
 Owen, T. W., Esq., Garn Dyvi, 32 Cornwall Road, Strand Green, N.
 Owens, John, Esq., 37 Mornington Road, Regent's Park, N.W.
 Parry, David, Esq., 78 Granby Street, Liverpool.
 Parry, D. C., Esq., Merchant, Llanelly.
 Parry, Robert, Esq., B.A. (M. C. B. S.), 9 Poynings Road, N.
 Parry, Tom, Esq., 9 Upper Woburn Place, W. C.
 Phillimore, Egerton G. B., Esq., M.A., Llandoverly.
 Phillips, R. W., Esq., B.A., B.Sc., University College, Bangor.
 Powell, Prof. T., University College, Cardiff.
 Prichard, Thomas, Esq., Llwydiarth Esgob, Llanerchymedd.
 Prickard, A. O., Esq., M.A., New College, Oxford.
 Pugh, J. W., Esq., M.R.C.S. (M.C.B.S.), 252, Mile End Road, E.
 Randell, Rev. Thomas, M.A., The Training College, Durham.
 Rathbone, William, Esq., M.P., Greenbank, Liverpool. (3 copies.)
 One copy each for the Univ. College Libraries at Aberystwyth, Bangor, and Cardiff respectively.
 Rees, Evan Griffith, Esq., Presbyterian College, Carmarthen.
 Rees, Rev. L. A., Caerphilly, Cardiff.
 Rees, T. Aneuryn, Esq., Tonn, Llandoverly.

- Rees, William, Esq. (M. C. B. S.), Eithin Duon, St. Clears.
 Reichel, H. R., Esq., M.A., Principal, University College, Bangor.
 Rhys, D., Esq., M.R.P.S., Bryncelyn, Rhydlewys, S. Wales.
 Roberts, David, Esq., 29 Swinton Street, King's Cross, W.C.
 Roberts, R. Esq., B.A., 10 Willow Bridge Road, Canonbury, N.
 Roberts, W. D. Esq. (Jesus Coll., Oxon), Rhydyronen, Tregaron.
 Rogers, J. B., Esq., Univ. Coll. of Wales Office, 27 Chancery Lane,
 Rogers, J. E., Esq., Abermeurig, Talsarn, S. Wales. [W.C.
 Rogers, Rev. T. P., B.A., Rectory, Llanvihangel, Tormynydd, Mon.
 Rowlands, Rev. D., M.A., Principal, Normal College, Bangor.
 Rowlands, William, Esq., M.D., Ebenezer, nr. Carnarvon.
 Rowlands, W. Bowen, Esq., Q.C., M.P., 33 Belsize Park, N.W.
 Rowse, Messrs. E. E. & Co., 12 Castle Square, Swansea.
 St. David's, The Right Rev. the Lord Bishop of, Abergwili Palace,
 Carmarthen.
St. David's College, Lampeter.
 Sayce, Rev. A. H., M.A., Dep. Prof. of Comparative Philology in
 the University of Oxford.
 Shrimpton & Son, Messrs., Broad Street, Oxford.
 Smith, Samuel, Esq., M.P., Carleton, Prince's Park, Liverpool.
 Spurrell, William, Esq., Publisher, &c., Carmarthen.
Taylor Institution, Oxford.
 Thomas, Abel, Esq., Barrister-at-Law, Southville, Swansea.
 Thomas, D. Lleufer, Esq., Lincoln's Inn, London.
 Thomas, Rev. D. R., M.A., F.S.A., Vicar of Meifod, Canon of St.
 Asaph and Archdeacon of Montgomery.
 Thomas, Ebenezer, Esq., 12 Woburn Square, W.C.
 Thomas, Howel, Esq., Local Government Board, Whitehall, S.W.
 Thomas, John, Esq., *Pencerdd Gwalia, Harpist to the Queen*.
 Treharne, J. Ll., Esq., Newport Road, Cardiff.
Trinity College, Cambridge, per Messrs. Deighton, Bell & Co.
 Vivian, Sir H. Hussey, Bart., M.P., Singleton, Swansea.
 Williams, David, Esq., (M. C. B. S.), 26 Dartmouth Road, S.W.
 Williams, E. Lloyd, Esq., M.R.C.S., 2 James Street, Buckingham
 Gate, S.W.
 Williams, Rev. Garnons, M.A., Abercamlais, Prebendary of St.
 David's.
 Williams, Rev. Prof. Hugh, C. M. College, Bala.
 Williams, Lucas, Esq., 9 Upper Woburn Place, W.C.
 Williams, S. W., Esq., Penralley, Rhayader, Radnorshire.
 Williams, W. Prydderch, Esq., Borough Road College, S.E.
 Windisch, Ernst, Esq., Ph.D., Professor of Sanskrit in the Uni-
 versity of Leipzig.
University College Library, Cardiff.
 Zupitza, Julius, Esq., Ph.D., Professor of English Philology in the
 University of Berlin.

Oxford

PRINTED AT THE CLARENDON PRESS.

BY HORACE HART, PRINTER TO THE UNIVERSITY.

University of California
SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
405 Hilgard Avenue, Los Angeles, CA 90024-1388
Return this material to the library
from which it was borrowed.

JUN 09 1991

JUN 05 1992

SEP 08 1992

A 000 70

University of C
Southern Re
Library Fa